

380

Αὔξ. Ἀφ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜ. ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

ΙΑΤΡΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΟΥΠΕΛΗ

Ἐν Βεροῖα τῇ

19

26/1/59

[Handwritten signature]

GRVER-01255

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

+200
2px

ΒΕΡΟΙΑΣ

4059

Αριθ. ελσ.

~~584~~ ~~38~~

ΔΩΡΕΑ

Τζούτζου

2. 33. 10/5/94

[Handwritten signature]

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΤΑ

ΣΩΖΟΜΕΝΑ

ΗΤΟΙ

περὶ Ἀναβάσεως Ἀλεξάνδρου βιβλία ἑπτὰ· ἡ Ἰνδική·
οἱ Περίπλοι τοῦτε Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Ἑρυθρᾶς·
ὁ Κυνηγετικός· τὰ Τακτικά, ἐν οἷς προσετέθησαν
καὶ τὰ τοῦ Αἰλιανοῦ· Ἑκταξίς κατὰ Ἀλάνων· τὸ
Ἑγχειρίδιον τοῦ Ἐπικτήτου· Ὀμιλίας ἢ Διατριβαὶ
Ἐπικτήτου βιβλία τέσσαρα, καὶ ἄλλα τινὰ
ἀποσωθέντα ἀποσπασμάτια.

Ἐπεξεργασθέντα καὶ Ἐκδοθέντα

ὑπὸ

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΔΟΥΚΑ

εἰς τόμους ἑπτὰ.

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΗΤΟΣ.

EN BIENNEH, THS AΟΥΣΤΡΙΑΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΝΔΩΤΟΥ.

1 8 0 9.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εκδοθέν ὑπὸ τοῦ χειρῶν.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΤΩΝ

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ.

ΒΙΒΛΙΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

Α 2

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΙΟΣ ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ.

Επίκτητος φιλόσοφος ἦν Στωϊκὸς ἐκ τῆς ἐν Φρυγίᾳ Ἱεραπόλεως τὸ γένος ἔλκων, δούλος Ἐπαφροδίτῃ τῷ ἀπελευθέρῳ τοῦ Νέρωνος, ὃν Δομητιανὸς μετὰ ταῦτα ἐφόνευσε, γεγεννημένος· ἀλλὰ καὶ τοι δούλος ἦν τοῦ ἀπελευθέρου τῇ τύχῃ, ἐλεύθερος ἀλλ' οὖν τῇ ψυχῇ ἠκολούθει τῷ δούλῳ τῇ προαίρεσει· ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος ἀδιάφορος διατελῶν, καὶ ἀτάραχος πρὸς τὴν τύχην, κατὰ φύσιν ἐφύλαττε τὴν προαίρεσιν· ὁ δὲ δεσπότης πάθεσι δουλεύων, ἀπεθιριῶτο τὴν γνώμην· ἦττων γὰρ θυμοῦ ποτὲ γενόμενος, καὶ μανίᾳ λιφθεὶς, ἰσχυρῶς ἔτυφε τὸν Ἐπίκτητον κατὰ τοῦ ἰσχύου· τοῦ δὲ ἀταράχως εἰπόντος, ὅρα μή μου διαθλάσῃς τὸ σκέλος, ἐπαναλαβὼν, καὶ βαρύτερον κατενεγκὼν, κατέαξε αὐτοῦ τὸ ὅσῳν· καὶ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ αὐτῷ ὢν κατασήμετι, οὐκ εἶπόν σοι, ἔφη, ὅτι κατάρξειν μου μέλεις τὸ σκέλος; Φυγαδευθεὶς δὲ τῆς Ρώμης παρὰ Δομητιανοῦ, καὶ ἐπανελθὼν, ἀποθανόντος ἐκείνου, μέγ' ὄνομ' ἔσχεν, ὥς καὶ παρὰ Ἀδριανῷ τιμηθῆναι, καὶ Μάρκῳ μάλιστα τῷ Αὐρηλίῳ. Ἀρρίμανός δὲ διακρύψας αὐτοῦ, καὶ κάτοχος τῶν σειρήνων γενόμενος, συνέγραψε τοὺς λόγους τούτους, οὓς ἤκουσε παρ' αὐτοῦ, τότε Ἐγχειρίδιον καὶ τὰς Διατριβάς, ὡς ἐγγίσα τῶν τῆς χάριτος λόγων, καὶ Χριστιανῶν ἦδει οὐχ ἡκιστα προσφυσεῖς, ὡς καὶ τοῖς θείοις, φασι, Πατράσι τῆς Ἐκκλησίας τῷ τε ἱερῷ Αὐγου-

εἶναι καὶ ἄλλοις ἐς τὰ μάλιστα ἐσπουδάζειν· ἦν γὰρ ὁ Ἐπικτήτος τῇ θείᾳ προνοίᾳ ἀκολουθεῖν, καὶ τῇ θείᾳ βουλήσει ἀεὶ πεποιθώς, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ κεφαλαίῳ κδ', 95 καὶ ἐξῆς φαίνεται· λέγει γὰρ οὕτως ἐπὶ τῆς λέξεως.

„Θεέ! ἔτι μ' εἶναι θέλεις; ὡς ἐλεύθερος, ὡς γενναῖος, ὡς σὺ ἐθέλησας· σὺ γὰρ μὲ ἀκώλυτον ἐποίησας ἐν τοῖς ἐμοῖς· ἀλλ' οὐκέτι μου χρεῖαν ἔχεις; καλῶς σοι γένοιτο· καὶ μέχρι νῦν διὰ σέ ἔμενον, δι' ἄλλον οὐδένα· καὶ νῦν σοι πειθόμενος ἀπέρχομαι· πῶς ἀπέρχη; πάλιν ὡς σὺ ἠθέλησας, ὡς ἐλεύθερος, ὡς ὑπέρετις σός, ὡς ἡσθημένος σου τῶν προσαγμάτων καὶ ἀπαγορευμάτων· μέχρι δ' ἂν οὐ διατρίβω ἐν τοῖς σοῖς, τίνα μὲ θέλεις εἶναι; ἄρχοντα, ἢ ιδιώτην; βουλευτὴν, ἢ δημότην; στρατιώτην, ἢ στρατηγόν; παιδευτὴν, ἢ οἰκοδεσπότην; ἦν ἂν τάξις καὶ χώραν ἐγχειρήσης, ὡς λέγει Σωκράτης μυριάκις ἀποθανοῦμαι πρότερον, ἢ ταύτην ἐγκαταλείψω“ καὶ ταῦτα μὲν εὖσεβεῖ ὁ ἀνὴρ ἐνταῦθα· ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ αὐθις βιβλίῳ, κεφ. 10, 24. οὕτωςι φέρεται.

„Θεέ! ὡς ἔλαβον παρὰ σοῦ ἀφορμὰς πρὸς τὸ αἰσθῆσθαι σου τῆς διοικήσεως, καὶ ἀκολουθεῖν αὐτῇ, τούτων οὐκ ἠμέλησα· οὐ κατήσχυνά σε τὸ ἐμὸν μέρος· ἰδοὺ πῶς κέχρημαι ταῖς αἰσθήσεσιν, ἰδοὺ πῶς ταῖς προλήψεσι μήποτε σε ἐμεμφάμην; μήτι τῶν γινομένων τινὶ δυσηρέσησα, ἢ ἄλλως γίγνεσθαι ἠθέλησα; μήτι τὰς σχέσεις παραβῆναι; ὅτι μὲ σὺ ἐγέννησας, χάριν ἔχω, ἂν ἀπέδωκας· ἐφ' ὅσον ἐχρησάμην τοῖς σοῖς ἀρκεῖ μοι· πάλιν αὐτὰ ἀπόλαβε, καὶ κατὰ τάξιν εἰς ἣν ἂν θέλῃς χώραν· σὰ γὰρ ἦν πάντα, σύ μοι αὐτὰ δέδωκας· οὐκ ἀρκεῖ οὕτως ἔχοντα ἐξελθεῖν· καὶ τίς βίων κρείττων καὶ εὐσχημονέστερος τοῦ οὕτως ἔ-

„χοντος; ποία δὲ καταστροφὴ εὐδαιμονεστέρα;“ Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τῶν αὐτοῦ λόγων, οὓς ὁμοφώνους τοῖς πράγμασιν ἔλεγεν· ἦν γὰρ ἐξαρκούμενος πᾶσι καὶ ἀρεσκόμενος, καὶ ἐν οὐδενὶ λυπηρῷ πάποτ' ἔδοξεν εἶναι, καίτοι πενίαν μέχρι γήρωος βαθυτάτου φαινεταὶ ἐξασκήσας, καὶ λύχνον μόνον ἀποθανῶν ἐγκακέλιπε, τρισχιλίων δραχμῶν ἐξ ὑπολήψεως πριαθέντα, ὡς ὁ Λουκιανὸς πρὸς ἀπαίδευτον· „καὶ τίσοι, τὸν Ὀρφέα, φησὶ, ἢ τὸν Νέανδρον λέγω, ὅπου καὶ „καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐγένετό τις, καὶ ἔτι ἐστίν, οἶμαι, „ὃς Ἐπικτήτου λύχνον τοῦ Στωϊκοῦ, κεραμευὺν ὄντα, τρισχιλίων δραχμῶν ἐπρίατο; ἤλπιζε γὰρ, „οἶμαι, κακεῖνος, εἰ τῶν νυκτῶν ὑπ' ἐκείνῳ τῷ „λύχνῳ ἀναγινώσκει, αὐτίκα μάλα τὴν Ἐπικτήτου „σοφίαν ὅσαρ ἐπισήσεται, καὶ ὅμοιος ἔσεται τῷ „θαυμαστῷ ἐκείνῳ γέροντι· οὕτως οὖν καθαρθεὶς τῶν παθῶν ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος διεβίωσεν, ὡς καὶ τοῦπίγραμμα αὐτῷ ποιηθὲν ἐκεῖνο δηλοῖ.

„Δοῦλος Ἐπικτήτος γενόμενος, καὶ σώματι πιρὸς,
„Καὶ πενίην Ἰῶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ, ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ.

Αρρίανος Λουκίῳ Γελλίῳ εὖ πράττειν. (*)

Οὐτε συνέγραψα ἐγὼ τοὺς Ἐπικτήτου λόγους οὕτως, ὅπως ἄν τις συγγράψει τὰ τοιαῦτα· οὐτε ἐξήνεγκα εἰς ἀνθρώπους αὐτῶς, ὅσῃ οὐδὲ
 2 συγγράψαι φιμί· ὅσα δὲ ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἐπειράδην, αὐτοῖς ὀνόμασιν ὡς οἶόν τε ἦν γραφάμενος, ὑπομνήματα εἰς ὕψερὸν ἑμαυτῷ διαφυλάξαι τῆς ἐκείνου διανοίας καὶ παρ-
 3 ρησίας. Ἐς δὲ τοιαῦτα, ὥσπερ εἰκὸς, ὅποια ἂν τις αὐτόθεν ὀρμηθεὶς εἴποι πρὸς ἕτερον· οὐχ ὅποια ἂν, ἐπὶ τῷ ὕψερὸν ἐντυγχάνειν τινὰς αὐ-

(*) Τὰ σχόλια τῶν λόγων τῇ αὐτῇ ὑποτεθειμένα σελίδι πανταχῇ, εὐκολίαν παρέχει τοῖς φιλολόγοις πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὡς ἀναγκαζομένοις πολλὰ πολλάκις ζητεῖν, πρὸς οὓς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐγὼ ἀπατείνω τοὺς πόνους μου· ἐπειδὴ ὅμως ἐπίπουρόν ἐστι ἐν τῷ τύπῳ τουτὶ, καὶ οἱ παρόντες μάλιστα λόγοι τελειοτέρας ἢ κακὰ τοὺς νέους εἰσι δεόμενοι ἕξως, διὰ ταῦτα, εἴτιμοι ὑποσεσημείωται, ἐν τῷ τέλει τῆς βίβλου προσέθεται.

- 4 τοῖς, συγγράφοι· τοιαῦτα δ' ὄντα, οὐκ οἶδα ὅ-
 πως, οὔτε ἐκόντος ἐμοῦ, οὔτε εἰδότος, ἐξέπεσεν
 5 εἰς ἀνθρώπους. Ἀλλ' ἐμοίγε οὐ πολὺς λόγος, εἰ
 οὐχ ἱκανὸς φανοῦμαι συγγράφειν· Ἐπικτήτῳ
 δὲ οὐδ' ὀλίγος, εἰ καταφρονήσεις αὐτοῦ τῶν
 λόγων· ἐπεὶ καὶ λέγων αὐτοὺς, οὐδενὸς ἄλλου
 δῆλος ἦν ἐφιέμενος, ὅτι μὴ κινήσai τὰς γνώμας
 6 τῶν ἀκουόντων πρὸς τὰ βέλτιστα. Εἰ μὲν δὴ τοῦ-
 τόγε αὐτὸ διαπράττοντο οἱ λόγοι οὗτοι, ἔχοιεν
 αὖ, οἶμαι, ὅπερ χρὴ ἔχειν τοὺς τῶν φιλοσόφων
 7 λόγους· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἐκεῖνο ἴσωςαν οἱ ἐντυγ-
 χάνοντες, ὅτι αὐτὸς ὁπότε ἔλεγεν αὐτοὺς, ἀ-
 νάγκη ἦν τοῦτο πάσχειν τὸν ἀκροώμενον αὐτοῦ,
 8 ὅπερ ἐκεῖνος αὐτὸν παθεῖν ἠθούλετο· εἰ δ' οἱ λό-
 γοι αὐτοὶ ἐφ' αὐτῶν τοῦτο οὐ διαπράττονται, τυ-
 χὸν μὲν ἐγὼ αἴτιος, τυχὸν δὲ καὶ ἀνάγκη οὕτως
 ἔχειν. Ἐρῶ σο.

Α Ρ Ρ Ι Α Ν Ο Υ

Τ Ω Ν

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ,

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

Τῶν ἄλλων δυνάμεων οὐδεμίαν εὐρήσετε αὐ-
 τὴν αὐτῆς θεωρητικὴν· οὐ τοίνυν οὐδὲ δοκιμασι-
 2 κὴν, ἢ ἀποδοκιμασικὴν. Ἡ γραμματικὴ μέχρι τί-
 νος κέκτιται τὸ θεωρητικόν· μέχρι τοῦ διαγνώ-
 ναι τὰ γράμματα. Ἡ μουσικὴ· μέχρι τοῦ δια-
 3 γνῶναι τὸ μέλος. Αὐτὴ οὖν αὐτὴν θεωρεῖ τις αὐ-
 τῶν; Οὐδαμῶς· ἀλλ' ὅταν μὲν ἄντι γράφειν τῷ
 ἑταίρῳ δέῃ, τούτῳ τὶ γραπτέον, ἢ γραμματικὴ
 ἐρεῖ· πότερον δὲ γραπτέον τῷ ἑταίρῳ, ἢ οὐ γρα-
 πτέον, ἢ γραμματικὴ οὐκ ἐρεῖ· καὶ περὶ τῶν με-
 4 λῶν ὡσαύτως ἢ μουσικὴ· πότερον δ' ἄξέον νῦν
 καὶ κιθαριζέον, ἢ οὔτε ἄξέον, οὔτε κιθαριζέον,
 οὐκ ἐρεῖ. Τίς οὖν ἐρεῖ; Ἡ καὶ αὐτὴν θεωροῦσα,
 καὶ τ' ἄλλα πάντα. Αὕτη δ' ἔστι τις; Ἡ Δύναμις
 ἢ Λογικὴ· μόνη γὰρ αὕτη καὶ αὐτὴν κατανοήσα-

- σα παρείληπται, τίς τέ ἐστι, καὶ τί δύναται, καὶ
 5 πόσου ἀξία οὕσα ἐλήλυθε, καὶ τὰς ἄλλας ἀπά-
 σας· τί γάρ ἐστιν ἄλλο τὸ λέγον, ὅτι χρυσίου κα-
 λόν ἐστιν; αὐτὸ γὰρ οὐ λέγει· δῆλον, ὅτι ἡ χρι-
 6 στική δύναμις ταῖς φαντασίαις. Τί ἄλλο τὸ μου-
 σικὴν, γραμματικὴν, τὰς ἄλλας δυνάμεις δια-
 κρίνον, δοκιμάζον τὰς χρήσεις αὐτῶν, καὶ τοὺς
 καιροὺς παραδεικνύον; οὐδὲν ἄλλο.
- 7 Ὡς περ οὖν ἦν ἄξιον, τὸ κράτιστον πάντων καὶ
 κυριεῦον οἱ Θεοὶ μόνον ἐφ' ἡμῖν ἐποίησαν, τὴν
 χρήσιν τὴν ὀρθὴν ταῖς φαντασίαις· τὰ δὲ ἄλλα,
 8 οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Ἀρὰ γε, ὅτι οὐκ ἤθελον; Ἐγὼ
 μὲν δοκῶ, ὅτι, εἰ ἠδύναντο, καὶ κείνα ἂν ἡμῖν ἐ-
 9 πέτρεψαν· ἀλλὰ πάντως οὐκ ἠδύναντο· ἐπὶ γῆς
 γὰρ ὄντας, καὶ σώματι συνδεδεμένους τοιούτους,
 καὶ κοινωνοὺς τοιούτοις, πῶς οἶόντ' ἦν εἰς ταῦτα
 ὑπὸ τῶν ἐκτὸς μὴ ἐμποδίζεσθαι;
- 10 Ἀλλὰ τί λέγει ὁ Ζεὺς; Ἐπίκτητε, εἰ οἶόν τε
 ἦν, καὶ τὸ σωματίον ἄν σου, καὶ τὸ κτησείδιον
 11 ἐποίησα ἐλεύθερον, καὶ ἀπαραπόδιστον· νῦν δὲ
 μὴ σε λανθανέτω, τοῦτο οὐκ ἔστι σὸν, ἀλλὰ πηλὸς
 12 κοιμῶς πεφυραμένος· ἐπεὶ δὲ τοῦτο οὐκ ἠδυνά-
 μην, ἔδωκα μὲν σοι μέρος τι ἡμέτερον, τὴν δύ-
 ναμιν ταύτην, τὴν ὀρμητικὴν τε καὶ ἀφορμητι-
 κήν, καὶ ὀρεκτικὴν τε καὶ ἐκκλητικὴν, καὶ ἀπλῶς
 τὴν χρησικὴν ταῖς φαντασίαις· ἧς ἐπιμελούμε-
 νος, καὶ ἐν ἧ τὰ σαυτοῦ τιθέμενος, οὐδέποτε
 κωλυθήσῃ, οὐδέποτε ἐμποδισθήσῃ, οὐ σενάξεις,
 οὐ μέμψῃ, οὐ κολακεύσεις οὐδένα.
- 13 Τί οὖν; μὴ τι μικρὰ σοι φαίνεται ταῦτα; μὴ
 γένοιτο· ἄρκοῦ οὖν αὐταῖς, εὐχου δὲ τοῖς Θεοῖς.
- 14 Νῦν δ' ἐνὸς δυνάμενοι ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἐνὶ προσ-
 ηρητικῇ αὐτοῦς, μᾶλλον θέλομεν πολλοὺς ἐ-
 πιμελεῖσθαι, καὶ πολλοὺς προσδεῖσθαι, καὶ τοῖς

- σώματι, καὶ τῇ κτήσῃ, καὶ ἀδελφῶ, καὶ φίλῳ,
 15 καὶ τέκνῳ, καὶ δούλῳ· ἅτε οὖν πολλοῖς προσδε-
 δεμένοι, βαρρύνεσθαι ὑπ' αὐτῶν καὶ καθελκόμε-
 16 θαι. Διὰ τοῦτο, ἂν ἅπλοια ἦ, καθήμεθα σπώ-
 μενοι, καὶ παρακύντομεν συνεχῶς, τίς ἄνεμος
 πνεῖ; Βορέας. Τί ἡμῖν καὶ αὐτῶ; πότε ὁ ζέφυρος
 πνεύσει; Ὅταν αὐτῶ δόξῃ, ὥ βέλτις, ἢ τῷ Αἰό-
 λῳ· σὲ γὰρ οὐκ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ταμίαν τῶν ἁ-
 17 νέμων, ἀλλὰ τὸν Αἰολόν. Τί οὖν; Δεῖ τὰ ἐφ' ἡ-
 μῖν βέλτις κατασκευάζειν· τοῖς δ' ἄλλοις χρῆ-
 σθαι, ὡς πέφυκε. Πῶς οὖν πέφυκεν; Ὡς ἂν ὁ
 Θεὸς θέλῃ.
- 18 Ἐμέ οὖν νῦν τραχιλοκοπεῖσθαι μόνον; Τί οὖν;
 ἤθελες πάντας τραχιλοκοπηθῆναι, ἵνα σὺ παρα-
 19 μυθίαν ἔχῃς; οὐ θέλεις οὕτως ἐκτεῖναι τὸν τρά-
 χηλον, ὥς Λατέρανός (τις) ἐν τῇ Ρώμῃ, κελευ-
 σθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος ἀποκεφαλίσθηναι· ἐκτει-
 νας γὰρ τὸν τράχηλον, καὶ πληγείς, καὶ πρὸς αὐ-
 τὴν τὴν πληγὴν ἀσθενῇ γενομένην ἐπ' ὀλίγον
 20 συνελκυσθεὶς, πάλιν ἐξέτεινεν· ἀλλὰ καὶ ἔτι
 πρότερον, προσελθόντι Ἐπαφροδίτῳ τῷ ἀπελευ-
 θέρῳ τοῦ Νέρωνος, καὶ ἀνακρίνοντι αὐτὸν ὑπὲρ
 τοῦ συγκρουσθῆναι, Ἄντι θέλω, φησὶν, ἐρῶ
 σου τῷ κυρίῳ.
- 21 Τί οὖν δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἐν τοῖς τοιούτοις; τί
 γὰρ ἄλλο, ἢ τί ἐμὸν, καὶ τί οὐκ ἐμὸν· καὶ τί
 22 μοι ἔξῃς, καὶ τί μοι οὐκ ἔξῃς; Ἀποθανεῖν με
 δεῖ· μή τι οὖν καὶ ζήσονται· δεθῆναι· μή τι καὶ
 θρηνοῦντα· φυγαδευσθῆναι· μή τις οὖν κωλύει,
 23 γελῶντα καὶ εὐθυμοῦντα, καὶ εὐροῦντα· Εἰπέ
 τὰ ἀπόρρητα. Οὐ λέγω· τοῦτο γὰρ ἐπ' ἐμοὶ ἐσιν.
 Ἀλλὰ δῆσώ σε. Ἄνθρωπε, τί λέγεις; ἐμέ; τὰ
 σκέλος μου δῆσεις, τὴν προαίρεσιν δὲ οὐδ' ὁ Ζεὺς
 21 νικῆσαι δύναται. Εἰς φυλακὴν σε βαλῶ. Τὸ σω-

- μάτιον. Ἀποκεφαλίσω σε. Πότε οὖν σοι εἶπον,
 25 ὅτι μόνου ἐμοῦ ὁ τράχηλος ἀναπότμητός ἐστι· Ταῦ-
 τα ἔδει μελετᾶν τοὺς φιλοσοφούντας, ταῦτα καθ'
 ἡμέραν γράφειν, ἐν τούτοις γυμνάζεσθαι.
- 26 Θρασέας εἰώθει λέγειν, Σήμερον ἀναιρεθῆναι
 27 θέλω μᾶλλον, ἢ αὐρίου φυγαδευθῆναι. Τί οὖν
 αὐτῷ Ροῦφος εἶπεν· Εἰ μὲν ὡς βαρύτερον ἐκλέ-
 γη, τίς ἡ μαῦρία τῆς ἐκλογῆς· εἰ δ' ὡς κουφότε-
 ρον, τίς σοι δέδωκεν· οὐ θέλεις μελετᾶν ἀρκεί-
 σθαι τῷ δεδομένῳ;
- 28 Διὰ τοῦτο γὰρ Ἀγριππίνος τί ἔλεγεν· ὅτι Ἐγὼ
 ἐμαυτῷ ἐμπόδιος οὐ γίνομαι. Ἀπηγγέλθη αὐ-
 29 τῷ, ὅτι, κρίνῃ ἐν συγκλήτῳ. Ἀγαθὴ τύχη. Ἀλ-
 λά ἤλθεν ἡ πέμπτη· ταύτῃ δ' εἰώθει γυμνασά-
 μενος ψυχρολουτρεῖν· ἀπέλθωμεν, καὶ γυμνα-
 30 σθῶμεν. Γυμνασαμένῳ λέγει τις αὐτῷ ἐλθὼν,
 ὅτι, Κατακέκρισαι. Φυγῇ, φησιν, ἢ θανάτῳ;
 Φυγῇ. Τὰ ὑπάρχοντα τί· Οὐκ ἀφηρέθη. Εἰς Ἀρί-
 κειαν οὖν ἀπελθόντες ἀριεψώμεν.
- 31 Τοῦτ' ἐστὶ, μεμελετηκέναι ἃ δεῖ μελετᾶν· ὀρε-
 ξιν, ἐκκλίσιν, ἀκώλυτα, ἀπερίπτωτα παρεσκευα-
 32 κέναι. Ἀποθανεῖν με δεῖ· εἰ ἤδη, ἀποθνήσκω·
 εἰ μετ' ὀλίγον, νῦν ἀριστῶ τῆς ὥρας ἐλθούσης,
 εἴτα τότε τεθνήξομαι. Πῶς· Ὡς προσήκει τὸν
 τὰ ἀλλότρια ἀποδιδόντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Πῶς ἅν τις σώζει τὸ κατὰ Πρόσωπον ἐν παντί.

- Τῷ λογικῷ ζῳῷ μόνον ἀφόρητόν ἐστι τὸ ἄλο-
 2 γον· τὸ δ' εὐλογόν, φορητόν. Πληγαὶ οὐκ εἰσὶν
 ἀφόρητοι τῇ φύσει. Τίνα τρόπον· Ὅρα, πῶς Λα-
 κεδαιμόνιοι μασιγοῦνται, μαθόντες ὅτι εὐλογόν
 3 ἐστὶ. Τὸ ἀπάγχασθαι οὐκ ἔστιν ἀφόρητον· ὅταν

- γούν πάθητις ὅτι εὐλογον, ἀπελθὼν ἀπήγγα-
 4 το· ἀπλῶς, εἰν προσέχωμεν, ὑπ' οὐδενὸς οὕτως
 εὐρήσομεν τὸ ζῶον θλιβόμενον, ὥς ὑπὸ τοῦ ἀλό-
 γου· καὶ πάλιν ἐπ' οὐδὲν οὕτως ἐλκόμενον, ὥς
 ἐπὶ τὸ εὐλογον.
 5 Ἄλλω δ' ἄλλο προσπίπτει τὸ εὐλογον καὶ τὸ
 ἔλογον, καθάπερ καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἄλλω
 6 ἄλλο, καὶ συμφέρον καὶ ἀσύμφορον· διὰ τοῦτο
 μάλιστα παιδείας δεόμεθα, ὥς μαθεῖν τὴν τοῦ
 εὐλόγου καὶ ἀλόγου πρόληψιν ταῖς ἐπὶ μέρους
 7 οὐσίαις ἐφαρμόζειν συμφώνως τῇ φύσει· εἰς δε-
 τὴν τοῦ εὐλόγου καὶ ἀλόγου κρίσιν, οὐ μόνον
 παῖς τῶν ἐκτὸς ἀξίαις συγχρώμεθα, ἀλλὰ καὶ
 8 τῷ κατὰ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ ἑκάστος· τῷ μὲν
 γάρ τινι εὐλογον, τὸ ἀμίδα παρακρατεῖν, αὐτὸ
 μόνον βλέποντι, ὅτι, μὴ παρακρατήσας μὲν,
 πληγὰς λήφεται, καὶ τροφὰς οὐ λήφεται· παρα-
 9 κρατήσας δ' οὐ πείσεται τι τραχὺ, ἢ ἀνιαρόν·
 ἄλλω δέ τινι οὐ μόνον τὸ αὐτὸν παρακρατήσαι
 ἀφόρητον δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄλλου παρακρα-
 10 τοῦντος ἀνασχέσθαι. Ἄν οὖν μου πυνθάνη, Πα-
 ρακρατήσω τὴν ἀμίδα, ἢ μὴ; ἐρώσοι, ὅτι μείζο-
 να ἀξίαν ἔχει τὸ λαβεῖν τροφὰς τοῦ μὴ λαβεῖν
 καὶ μείζονα ἀπαξίαν τὸ δαρῆναι τοῦ μὴ δαρῆναι
 ὥς εἰ τούτοις παραμετρεῖς τὰ σαυτοῦ, ἀπελθὼν
 11 παρακράτει. Ἄλλ' οὐκ ἂν κατ' ἐμέ. Τοῦτο σέ δε
 συνεισφέρειν εἰς τὴν σκέψιν, οὐκ ἐμέ· σὺ γάρ
 εἰ ὁ σαυτὸν εἰδώς, πόσου ἀξίος εἶ σεαυτῷ, κα-
 πόσου σεαυτὸν πιπράσκεις· ἄλλοι γὰρ ἄλλως
 πιπράσκουσι.
 12 Διὰ τοῦτο Ἀγριππῖνος Φλώροις σκεπτομένω, ε-
 καταβατέαν αὐτῷ ἔστιν εἰς Νέρωνος Σεωρίας, ὥς
 13 καὶ αὐτόν τι λειτουργῆσαι, ἔφη, Κατάβηθι. πυν-
 θομένου δ' αὐτοῦ, Διὰ τί σὺ οὐ καταβαίνεις; ἔ-

- 14 φη, ὅτι ἐγὰ οὐδὲ βουλευόμε· ὁ γὰρ ἅπαξ εἰς
τὴν περὶ τῶν τοιούτων σκέψιν καὶ τὰς τῶν ἐκτὸς
ἀξίας συγκαθεῖς, καὶ ψηφίζων, ἐγγύς ἐστι τῶν
15 ἐπιλελησμένων τοῦ ἰδίου προσώπου. Τί γάρ μου
πυνθάνη; θάνατος αἰρετώτερόν ἐστιν, ἢ ζωή; Λέ-
16 γω, ζωή. Πόνος, ἢ ἡδονή; Λέγω, ἡδονή. Ἀλλὰ,
ἂν μὴ τραγωδήσω, τραχηλοκοπηθήσομαι. Ἄπελ-
θε τοίνυν, καὶ τραγώδει· ἐγὼ δ' οὐ τραγωδήσω.
17 Διὰ τί; ὅτι σὺ σεαυτὸν ἡγῇ μίαν τινὰ εἶναι κρό-
κην τῶν ἐκ τοῦ χιτῶνος. Τί οὖν; Σὲ ἔδει φροντί-
ζειν, πῶς ἂν ὁμοίος ᾗς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις,
ὥσπερ οὐδ' ἡ κρόκη πρὸς τὰς ἄλλας κρόκας θέλει
18 τί ἔχειν ἐξαιρετόν· ἐγὼ δὲ πορφύρα εἶναι βούλο-
μαι, τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο, καὶ σιλπνόν, καὶ τοῖς
ἄλλοις αἴτιον τοῦ εὐπρεπῆ φαίνεσθαι καὶ καλῶ·
τί οὖν μοι λέγεις, ὅτι, ἐξομωιάσῃτι τοῖς πολ-
λοῖς; καὶ πῶς ἔτι πορφύρα ἔσομαι;
19 Ταῦτα εἶδε καὶ Πρίσκος Ἑλουῖδιος, καὶ ἰδὼν ἐ-
ποίησε· προσπέμφαντος γὰρ αὐτῷ Οὐεσπασια-
νοῦ, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σύγκλητον, ἀπεκρί-
νατο. Ἐπὶ σοί ἐστι, μὴ εἰσαίμε εἶναι συγκλητι-
20 κόν· μέχρι δ' ἂν ὧ, δεῖ με εἰσερχεσθαι. Ἄγε,
ἀλλ' εἰσελθὼν, φησὶ, σιωπήσων. Μὴ μ' ἐξετά-
ζε, καὶ σιωπήσω. Ἀλλὰ δεῖ με ἐξετάσαι. Καμὲ
21 εἰπεῖν τὸ φαινόμενον δίκαιον. Ἀλλ' εἰάν εἴπῃς,
ἀποκτενῶσε. Πότε οὖν σοι εἶπον, ὅτι ἀθανάτος
εἰμι; καὶ σὺ τὸ σὸν ποιήσεις, καὶ γὰρ τὸ ἐμὸν
σόν ἐστιν, ἀποκτεῖναι· ἐμὸν, ἀποθανεῖν μὴ τρέ-
μουντα· σόν, φυγαδεῦσαι· ἐμὸν, ἐξελθεῖν μὴ
22 λυπούμενον. Τί οὖν ὠφέλησε Πρίσκος, εἰς ὧν;
τί δ' ὠφελεῖ ἡ πορφύρα τὸ ἱμάτιον; τί γὰρ ἄλλο,
ἢ διαπρέπει ἐν αὐτῷ ὡς πορφύρα, καὶ τοῖς ἄλ-
23 λοις δὲ καλὸν παράδειγμα ἔκκειται; Ἄλλος δ'
ἂν, εἰπόντος αὐτῷ Καίσαρος ἐν τῇ αὐτῇ περιστά-

- 24 σεις, μὴ εἰσελθεῖν εἰς σύγκλητον, εἶπεν. Ἐχῶ σοι χάριν, ὅτι μου φείδῃ. Τὸν τοιοῦτον οὐδ' ἂν ἐκώλυεν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἤδει, ὅτι ἡ καθεδεῖται ὡς κεράμιον· ἢ λέγων, ἔρεϊ ἂ οἶδεν, ὅτι ὁ Καίσαρ θέλει, καὶ προσεπισωρεύσει ἔτι πλείονα.
- 25 Τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ἀθλητὴς τις, κινδυνεύων ἀποθανεῖν, εἰ μὴ ἀπεκόπη τὸ αἰδοῦν· ἐπελθόντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ· ἦν δ' ἐκεῖνος φιλόσοφος· καὶ εἰπόντος, Ἀγε, ἀδελφε, τί μέλεις ποιεῖν; ἀποκόπτομεν τοῦτο τὸ μέρος, καὶ ἔτι εἰς γυμνάσιον ἀπερχόμεθα; οὐχ ὑπέμεινεν,
- 26 ἀλλ' ἐγκαρτερήσας ἀπέθανε. Πυθομένου δέ τινος, πῶς τοῦτο ἐποίησεν; ὡς ἀθλητὴς, ἢ ὡς φιλόσοφος; Ὡς ἀνὴρ, ἔφη· ἀνὴρ δ' Ὀλύμπια κεκηρυγμένος καὶ ἡγωνισμένος, ἐν τοιαύτῃ τινὶ χώρᾳ ἀνεστραμμένος, οὐχὶ παρὰ τῷ Βάτῳ ἀλειφόμενος· ἄλλος δ' ἂν καὶ τὸν τράχηλον ἀπετμήθῃ,
- 27 εἰ ζῆν ἡδύνατο δίχα τοῦ τραχήλου. Τοιοῦτόν ἐστι τὸ κατὰ πρόσωπον· οὕτως ἰσχυρὸν παρὰ τοῖς εἰδισμένοις αὐτὸ συνεισφέρειν ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς
- 28 σκέψεσιν· --- Ἀγε οὖν, Ἐπίκτιτε· διαζύρισαι. Ἄν ὦ φιλόσοφος, λέγω, οὐ διαζυρῶμαι. Ἀλλ' ἀφελῶ σου τὸν τράχηλον. Εἴσαι ἄμεινον, ἄφελε.
- 29 Ἐκύθετό τις, πόθεν οὖν αἰσθισόμεθα τοῦ κατὰ πρόσωπον ἑκαστος; Πόθεν δ' ὁ ταῦρος, ἔφη, λέαντος ἐπελθόντος, μόνος αἰσθάνεται τῆς αὐτοῦ παρασκευῆς, καὶ προσέβληκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἀγέλης πάσης; ἢ δῆλον ὅτι εὐθύς, ἅμα τῷ τὴν παρασκευὴν ἔχειν, ἀπαντὰ καὶ συναίσθησις
- 30 αὐτῆς· καὶ ἡμῶν τοίνυν, ὅς τις ἂν ἔχῃ τοιαύτην
- 31 παρασκευὴν, οὐκ ἀγνοήσει αὐτήν· ἄφνω δὲ ταῦρος οὐ γίνεται, οὐδὲ γενναῖος ἄνθρωπος· ἀλλὰ δεῖ χειμασκήσαι, παρσκευάσθαι, καὶ μὴ εἰκὴ προσπιδῆν ἐπὶ τὰ μηδὲν προσήκοντα.

- 33 Μόνον σκέψαι, πόσου πωλείς τὴν σεαυτοῦ προ-
αίρεσιν· ἄνθρωπε, εἰ μὴδὲν ἄλλο, μὴ ὀλίγου
αὐτὴν πώλησῃς· τὸ δὲ μέγα καὶ ἐξαίρετον, ἄλ-
λοις τάχα προσήκει, Σωκράτει καὶ τοῖς τοιού-
34 τοις. Διὰ τί οὖν, εἰ μὲν τοιοῦτοι πεφυκαμεν,
οὐ πάνυ πολλοὶ γίνονται τοιοῦτοι; Ἴπποι γὰρ
ὥκεῖς ἅπαντες γίνονται; κύνες γὰρ ἰχθυεῖς
πάντες; Τί οὖν ἐπεὶ ἀφύνης εἰμι, ἀποσῶ τῆς
35 ἐπιμελείας τούτου ἕνεκα; Μὴ γένοιτο. Ἐπίκτη-
τος κρείσσων Σωκράτους οὐκ ἔστιν· εἰ δὲ μὴ οὐ
36 χείρων, τοῦτό μοι ἱκανόν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ Μίλων
ἔσομαι, καὶ ὅμως οὐκ ἀμελῶ τοῦ σώματος· οὐδὲ
Κροῖστος, καὶ ὅμως οὐκ ἀμελῶ τῆς κτήσεως· οὐδ'
ἀπλῶς ἄλλου τινὸς τῆς ἐπιμελείας, διὰ τὴν ἀπό-
γνωσιν τῶν ἄκρων, ἀφιστάμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πῶς ἄν τις, ἀπὸ τοῦ τὸν Θεὸν πατέρα εἶναι τῶν
ἀνθρώπων, ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἐπέλθοι.

- Ἢ τίς τῶ δόγματι τούτῳ συμπαθεῖν κατ' ἀ-
ξίαν δύναίτο, ὅτι γεγονάμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάν-
τες προηγουμένως, καὶ ὁ Θεὸς πατὴρ ἐστὶ τῶν τ'
ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν· ὅμαι ὅτι οὐδὲν ἀγεν-
νὲς οὐδὲ ταπεινὸν ἐνθυμηθήσεται περὶ ἑαυτοῦ·
2 ἀλλ' ἂν μὲν Καίσαρ εἰσποιήσῃται σε, οὐδεὶς σου
τὴν ὄφρυν βασιάσει· ἂν δὲ γνῶς, ὅτι τοῦ Διὸς
3 υἱὸς εἶ, οὐκ ἐπαρθήσῃ. Νῦν δ' οὐ ποιοῦμεν· ἀλλ'
ἐπεὶ δύο ταῦτα ἐν τῇ γενέσει ἡμῶν ἐγκατα-
μέμικται, τὸ σῶμα μὲν κοινὸν πρὸς τὰ ζῷα, ὁ
λόγος δὲ καὶ ἡ γνώμη κοινὸν πρὸς τοὺς θεούς·
πολλοὶ μὲν ἐπὶ ταύτην ἀποκλίνουν τὴν συγγέ-
νειαν τὴν ἀτυχῇ καὶ νεκρᾷ· ὀλίγοι δὲ τινες ἐπὶ
4 τὴν θεῖαν καὶ μακαρίαν· ἐπεὶ δὲ τοίνυν ἀνάγκη
Τόμ. Ε.

πάνθ' ὄντινούν οὕτως ἐκάσῳ χρῆσθαι, ὡς ἂν
 περὶ αὐτοῦ ὑπολάβῃ· ἐκεῖνοι μὲν οἱ ὀλίγοι, ὅσαι
 πρὸς πίσιν οἶονται γεγονέναι, καὶ πρὸς αἰδῶ,
 καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χρήσεως τῶν φαντασιῶν,
 οὐδὲν ταπεινόν, οὐδ' ἀγεννὲς ἐνθυμοῦνται περὶ
 5 αὐτῶν· οἱ δὲ πολλοὶ, τ' ἀναντία. Τί γὰρ εἰμί;
 ταλαίπωρον ἀνδρωπάριον· καὶ, τὰ δύσχηνά μου
 6 σαρκίδια. Τῷ μὲν ὄντι δύσχημα· ἀλλὰ ἔχεις τι καὶ
 κρεῖσσον τῶν σαρκιδίων· τί οὖν ἀφείς ἐκεῖνο,
 τοῦτοις προσέτικας;

7 Διὰ ταύτην τὴν συγγένειαν, οἱ μὲν, ἀποκλί-
 ναντες, λύκοις ὅμοιοι γινόμεθα, ἄπιστοι, καὶ ἐ-
 πίθουλοι, καὶ βλαβεροί· οἱ δὲ λέουσιν, ἄγριοι,
 καὶ θηριώδεις, καὶ ἀνήμεροι· οἱ πλείους δ' ἡμῶν
 8 ἀλώπενες, καὶ ὅσα ἐν ζώοις ἀτυχήματα. Τί γὰρ
 ἔσιν ἄλλα λοιδορος καὶ κακούρης ἀνθρωπος, ἢ
 ἀλώπηξ, ἣτι ἄλλο ἀτυχέστερον καὶ ταπεινότερον;
 9 Ὅρατε οὖν, καὶ προσέχετε, μή τι τούτων ἀπο-
 ჯήτε τῶν ἀτυχημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Προκοπῆς.

Ὁ Προκόπτων, μεμαθηκώς παρὰ τῶν φιλοσό-
 φων, ὅτι ἡ μὲν ὄρεξις ἀγαθῶν ἔστιν, ἡ δ' ἐκκλι-
 σις πρὸς κακά· μεμαθηκώς δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἄλ-
 λως τὸ εὖρουν καὶ ἀπαθὲς περιγίνεται τῷ ἀν-
 θρώπῳ, ἡ ἐν ὀρέξει μὲν μὴ ἀποτυγχάνοντι, ἐν
 ἐκκλίσει δὲ μὴ περιπίπτοντι· τὴν μὲν ὄρεξιν ἤρ-
 κεν ἐξ αὐτοῦ εἰς ἅπαν, καὶ ὑπερτέθειται, τὴν
 ἐκκλίσει δὲ πρὸς μόνον χρῆται τὰ προαιρετικά·
 2 τῶν γὰρ ἀπροαιρέτων ἀντι ἐκκλίνει, οἶδεν ὅτι
 περιπεσεῖται ποτέ τινι παρὰ τὴν ἐκκλίσιν τὴν
 3 αὐτοῦ, καὶ δυσυχήσει. Εἰ δ' ἡ ἀρετὴ ταύτην ἐ-

χει τὴν ἐπαγγελίαν, εὐδαιμονίαν ποιῆσαι, καὶ ἀπάθειαν, καὶ εὐροίαν, πάντως καὶ ἡ προκοπὴ ἢ πρὸς αὐτὴν, πρὸς ἕκαστον τούτων ἐστὶ προκοπὴ·

4 αἰ γὰρ πρὸς ὃ ἂν ἡ τελειότης τινὸς καθάπαξ ᾔγῃ, πρὸς αὐτὸ ἡ προκοπὴ συνεγγισμός ἐστι.

5 Πᾶς οὖν τὴν μὲν ἀρετὴν τοιοῦτόν τι ὁμολογοῦμεν, τὴν προκοπὴν δ' ἐν ἄλλοις ζητοῦμεν καὶ ἐ-

6 πιδείκνυμεν· τί ἔργον ἀρετῆς· Εὐροία. Τίς οὖν προκόπτει· ὁ πολλὰς Χρυσίππου συντάξεις ἀνε-

7 γνωκῶς· μὴ γὰρ ἡ ἀρετὴ τοῦτ' ἐστὶ, Χρυσίππον νευοικέναι· εἰ γὰρ τοῦτ' ἐστίν, ὁμολογουμένως ἡ προκοπὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τὸ πολλὰ τῶν Χρυ-

8 σίππου νοεῖν· νῦν δ' ἄλλο μέν τι τὴν ἀρετὴν ἐπιφέρειν ὁμολογοῦμεν· ἄλλο δὲ τὸν συνεγγισμὸν, τὴν προκοπὴν, ἀποφαίνομεν. Οὗτος, φησὶν, ἤδη καὶ δι' αὐτοῦ δύναται Χρυσίππον ἀναγινώσκειν.

9 Εὖ, νῆ τοὺς Θεοὺς, προκόπτεις, ἄνθρωπε· ποίαν προκοπὴν· - - - Τί δ' ἐμπαίζεις αὐτῷ· τί δ' ἀπάγεις αὐτὸν τῆς συναισθήσεως τῶν αὐτοῦ κακῶν· οὐ θέλεις δεῖξαι αὐτῷ τὸ ἔργον τῆς ἀρε-

10 τῆς, ἵνα μάθῃ ποῦ τὴν προκοπὴν ζητεῖ· - - - Εὐ-κεῖ ζήτησον αὐτὴν, ταλαίπωρε, ὅπου σοῦ τὸ ἔργον. Ποῦ δὲ σοῦ τὸ ἔργον· Εὐ ὁρᾷ καὶ ἐκκλίσει, ἵν' ἀναπότευκτος ᾖς, καὶ ἀπερίπτωτος· ἐν ὀρμαῖς καὶ ἀφορμαῖς, ἵν' ἀναμάρτητος· ἐν προσ-

11 θέσει καὶ ἐποχῇ, ἵν' ἀνεξαπάτητος· πρῶτοι δ' εἰσὶν οἱ πρῶτοι τόποι, καὶ ἀναγκαϊότατοι· ἂν δὲ τρέμων καὶ πενθὼν ζητῇς ἀπερίπτωτος εἶναι, ἄρα πῶς προκόπτεις·

12 Σὺ οὖν ἐνταῦθα μοι δεῖξόν σου τὴν προκοπὴν· καθάπερ, εἰ ἀθλητῇ διελεγόμεν, δεῖξόν μοι τοὺς ὤμους· εἴτα ἔλεγεν ἐκεῖνος, Ἰδε μου τοὺς ἀλτήρας. Ὁψεί σὺ, καὶ οἱ ἀλτήρες· ἐγὼ τὸ ἀποτέ-

13 λοςμα τῶν ἀλτήρων ἰδεῖν βούλομαι. Δάδε τὴν

- περὶ Ὀρμῆς σύνταξιν, καὶ γινῶθι πῶς αὐτὴν ἀ-
νέγνωκα. Ἀνδράποδον, οὐ τοῦτο ζητῶ, ἀλλὰ
πῶς ὀρμῆς καὶ ἀφορμῆς, πῶς ὀρέγη καὶ ἐκκλι-
νεις, πῶς ἐπιβάλλεις καὶ προτίθεσαι καὶ παρα-
σκευάζῃ· πότερα συμφώνως τῇ φύσει, ἢ ἀσυμ-
15 φώνως· εἰ μὲν γὰρ συμφώνως, τοῦτό μοι δείκ-
νυε, καὶ ἐρώσοι ὅτι προκόπτεις· εἰ δ' ἀσυμφώ-
νως, ἀπελθε, καὶ μὴ μόνον ἐξηγοῦ τὰ βιβλία,
16 ἀλλὰ καὶ γράφε αὐτὸς τοιαῦτα· καὶ τί σοι ὄφε-
λος; οὐκ οἶδας, ὅτι ὅλον τὸ βιβλίον πέντε δη-
ναρίων ἐστίν· ὁ οὖν ἐξηγούμενος αὐτὸ δοκεῖ ὅτι
17 πλείονος ἀξιόσῃς, ἢ πέντε δηνარიῶν; Μηδέπο-
τε οὖν ἀλλαχοῦ τὸ ἔργον ζητεῖτε, ἀλλαχοῦ τὴν
προκοπὴν.
- 18 Ποῦ οὖν ἡ προκοπή; Εἰ τις ὑμῶν ἀποσᾷ τῶν
ἐκτὸς, ἐπὶ τὴν προαίρεσιν ἐπέσραπται τὴν ἑαυ-
τοῦ, ταύτην ἐξεργάζεσθαι καὶ ἐκπονεῖν, ὥς τε
σύμφωνον ἀποτελέσαι τῇ φύσει, ὑψηλὴν, ἔλευ-
θέραν, ἀκώλυτον, ἀνεμπόδιον, πισὴν, αἰδήμο-
19 να· μεμάρθηκότε, ὅτι ὁ τὰ μὴ ἐφ' αὐτῷ ποδῶν
ἢ φεύγων, οὔτε πισὸς εἶναι δύναται, οὔτ' ἐλευ-
θερός, ἀλλ' ἀνάγκη μεταπίπτειν καὶ μεταρρί-
πιζεσθαι ἅμα ἐκείνοις καὶ αὐτὸν, ἀνάγκη δὲ
καὶ ὑποτεταχέναι ἄλλοις ἑαυτὸν, τοῖς ἐκεῖνα πε-
20 ριποιεῖν ἢ κωλύειν δυναμένοις· καὶ λοιπὸν ἔω-
θεν ἀνιστάμενος, ταῦτα τηρεῖ καὶ φυλάσσει,
λουέται ὡς πισὸς, ὡς αἰδήμων ἐσθίει ὡσαύτως,
ἐπὶ τῆς αἰὲ παραπιπτούσης ὕλης τὰ προηγούμε-
να ἐκπονῶν, ὡς ὁ δρομεὺς δρομικῶς, καὶ ὁ φά-
21 νασκος φωνασικῶς· οὗτός ἐστιν ὁ προκόπτων ταῖς
ἀληθείαις, καὶ ὁ μὴ εἰκὴ ἀποδεδιμηκὼς οὗτός
22 ἐστίν. Εἰ δὲ ἐπὶ τὴν ἐν τοῖς βιβλίοις ἔξιν τέτα-
ται, καὶ ταύτην ἐκπονεῖ, καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐκδεδή-
μικε, λέγω αὐτῷ, αὐτόθεν πορεύεσθαι εἰς οἷ-

- 13 κον; καὶ μὴ ἀμελεῖν τῶν ἐκεῖ· τοῦτο γάρ, ἐφ'
ὃ ἀποδεδήμηκεν, οὐδέν ἐστιν· ἀλλ' ἐκεῖνο, με-
λετᾶν ἐξελεῖν τοῦ αὐτοῦ βίου πένθη, καὶ οἰω-
γὰς, καὶ οἶμοι, καὶ τὸ, Τάλας ἐγὼ, καὶ δυσυ-
24 χίαν, καὶ ἀτυχίαν· καὶ μαθεῖν, τί ἐστὶ θάνατος,
τί φυγὴ, τί δεσποτήριον, τί κώνειον· ἵνα δύνη-
ται λέγειν ἐν τῇ φυλακῇ, ὧ φίλε Κρίτων, εἰ
ταύτῃ τοῖς Θεοῖς φίλον, ταύτῃ γινέσθω· καὶ μὴ
ἐκεῖνα, Τάλας ἐγὼ, γέρας ἀνθρώπος, ἐπὶ ταῦ-
25 τὰ μου τὰς πολιὰς ἐτήρησα; Τίς λέγει ταῦτα;
Δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἄδοξόν τινα ἔρω, καὶ ταπει-
νόν; Πρίαμος αὐτὰ οὐ λέγει; Οἰδίπους οὐ λέ-
26 γει; ἀλλ' ὅποσοι βασιλεῖς λέγουσι. Τί γὰρ ἄλ-
λο ἐστὶ Τραγωδία, ἢ ἀνθρώπων πάθη, τεθαυμα-
κῶτων τὰ ἐκτός, διὰ μέτρου τοιοῦδ' ἐπιδεικνύ-
27 μενα; Εἰ δὲ ἑξαπατηθέντα τινὰ ἔδει μαθεῖν, ὅ-
τι τῶν ἐκτός ἀπροαίρετων οὐδέν ἐστι πρὸς ἡμᾶς,
ἐγὼ μὲν ἠθέλον τὴν ἀπάτην ταύτην, ἐξ ἧς ἡ-
μελλον εὐρώως καὶ ἀταράχως βιώσεσθαι· ὑμεῖς
δ' ὄψεσθε αὐτοῖ, τί θέλετε.
- 28 Τί οὖν ἡμῖν παρέχει Χρύσιππος; ἵνα γινώσ-
κησιν, ὅτι οὐ ψευδῇ ταῦτά ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ εὐροιά
29 ἐστὶ, καὶ ἀπάθεια ἀπαντᾷ. Λάβε μου τὰ βιβλία,
καὶ γνώσῃ ὡς ἀληθῇ καὶ σύμφωνα ἐστὶ τῇ φύσει
τὰ ἀπαθῆμε ποιῶντα. Ὡς μεγάλης εὐτυχίας· ὡς
μεγάλου εὐεργέτου, τοῦ δεικνύοντος τὴν ὁδόν.
- 30 Εἴτα Τριπολέμῳ μὲν ἱερὰ καὶ βωμοὺς πάντες
ἄνθρωποι ἀνεσάκασιν, ὅτι τὰς ἡμέρους τροφὰς
31 ἡμῖν ἔδωκε· τῷ δὲ τὴν ἀλήθειαν εὐρόντι, καὶ
φωτίσμεντι, καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους ἐξενεγ-
κόντι, οὐ τὴν περὶ τοῦ ζῆν, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὸ
εὖ ζῆν, τίς ὑμῶν ἐπὶ τούτῳ βωμόν ἰδρύσατο,
ἢ ναόν, ἢ ἀγαλμα ἀνέθηκεν, ἢ τὸν Θεὸν ἐπὶ
32 τούτῳ προσκυνεῖ; Ἀλλ' ὅτι μὲν ἄμπελον ἔδω-

καν, ἢ πυρούς, ἐπιθύομεν τούτου ἔνεκα· ὅτι δὲ τοιοῦτον ἐξήνεγκαν καρπὸν ἐν ἀνθρώπινῃ διανοίᾳ, δι' οὗ τὴν ἀλήθειαν τὴν περὶ εὐδαιμονίας δείξειν ἡμῖν ἤμελλον, τούτου δ' ἔνεκα οὐκ εὐχαριζήσομεν τῷ Θεῷ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς.

- Ἄντις, φησὶν, ἐνίσχεται πρὸς τὰ ἄγαν ἐκφραῆ, πρὸς τοῦτον οὐ ῥᾷδιόν ἐστιν εὑρεῖν λόγον, δι' οὗ
 2 μεταπείσει τις αὐτόν· τοῦτο δ' οὔτε παρὰ τὴν ἐκείνου γίνεται δύναμιν, οὔτε παρὰ τὴν τοῦ διδάσκοντος ἀσθένειαν· ἀλλ' ὅταν ἀπαχθεῖς ἀπολιθωθῇ, πῶς ἔτι χρήσεται τις αὐτῷ διὰ λόγου;
 3 Ἀπολιθώσεις δ' εἰσὶ διτταί· ἡ μὲν, τοῦ νοητικοῦ ἀπολίθωσις· ἡ δὲ, τοῦ ἐντρεπτικοῦ· ὅταν τις παρατεταγμένος ἦ, μὴ ἐπινεύειν ποῖς ἐναργέσι, μὴδ' ἀπὸ τῶν μαχομένων ἀφίσσασθαι. Οἱ
 4 δὲ πολλοὶ τὴν μὲν σωματικὴν ἀπονέκρωςιν φοβούμεθα, καὶ πάντ' ἂν μηχανησαίμεθα ὑπὲρ τοῦ μὴ περιπεσεῖν τοιούτῳ τινί· τῆς ψυχῆς δ' ἀπονέκρουμένης, οὐδὲν ἡμῖν μέλει· καὶ, νῆ Δία, ἐπ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς, ἂν μὲν ἢ οὕτω διακείμενος, ὥς
 5 γε μηδενὶ παρακολουθεῖν, μηδὲ συνιέναι μηδέν, καὶ τοῦτον κακῶς ἔχειν οἴομεθα· ἂν δέ τις τὸ ἐντρεπτικὸν καὶ αἰδῆμον ἀπονέκρωθῇ, τοῦτο ἔτι καὶ δύναμιν καλοῦμεν.
 6 Καταλιμβάνεις, ὅτι ἐγρήγορας; Οὐ, φησὶν· οὐδὲ γάρ, ὅταν ἐν τοῖς ὕπνοις φαντάζωμαι ὅτι ἐγρήγορα. Οὐδὲν οὖν διαφέρει αὕτη ἢ φαντασία
 7 ἐκείνης; Οὐδέν. - - Ἐπὶ τούτῳ διαλέγομαι; καὶ ποῖον αὐτῷ πῦρ, ἢ ποῖον αὐτῷ σίδηρον προσάγω, ἵν' αἰσθῇται, ὅτι νενέκρωται; αἰσθανόμενος οὐ

8 προσποιεῖται· ἔτι χείρων ἐς τὸ νεκροῦ· μάχην
 οὗτος οὐ συνορᾷ· κακῶς ἔχει· συνορῶν οὗτος,
 οὐ κινεῖται, οὐδὲ προκόπτει· ἔτι ἀσλιώτερον ἔ-
 χει· ἐκτέτμηται τὸ αἰδῆμον αὐτοῦ, καὶ ἐντρεπ-
 9 τικόν· καὶ τὸ λογικόν οὐκ ἀποτετμηται, ἀλλ'
 10 ἀποτεθνήσκειται. Ταύτην ἐγὼ δύναμιν εἶπω· μὴ
 γένοιτο· εἰ μὴ καὶ τὴν τῶν κιναιδῶν, καθ' ἣν
 πᾶν τὸ ἐπελθόν, ἐν μέσῳ καὶ ποιοῦσι καὶ λέ-
 γουσιν.

ΕΞΦΑΛΛΙΟΝ Σ'.

Π ε ρ ῖ Π ρ ο ν ο ῖ α ς.

Α' φ' ἑκάστου τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων ῥά-
 διώνες ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν Πρόνοιαν, ἣν δύστις
 ἔχη ταῦτα ἐν ἑαυτῷ, δυνάμιν τε συνορατικὴν
 1 τῶν γεγενομένων ἑκάστῳ, καὶ τὸ εὐχάρισον· εἰ δὲ
 μὴ, ὃ μὲν οὐκ ὄφεται τὴν εὐχρησίαν τῶν γεγο-
 νότων· ὃ δ' οὐκ εὐχαρισήσῃ ἐπ' αὐτοῖς, οὐδ' αὖν
 3 εἰδῇ. Χρώματα ὁ Θεὸς εἰ πεποιήκει, δυνάμιν δὲ
 θεατικὴν αὐτῶν μὴ πεποιήκει, τί αὖν ἦν ὄφελος;
 4 Οὐδ' ὅτι οὖν. Ἀλλ' ἀνάπαλιν, εἰ τὴν μὲν δυνάμιν
 πεποιήκει, τὰ ὄντα δὲ μὴ τοιαῦτα, οἷα ὑποπίπ-
 τειν τῇ δυνάμει τῇ ὁρατικῇ, καὶ οὕτω τί ὄφε-
 5 λος; Οὐδ' ὅτι οὖν. Τί δ', εἰ καὶ ἀμφοτέρω ταῦτα
 6 πεποιήκει, φῶς δὲ μὴ πεποιήκει; Οὐδ' οὕτω τι
 ὄφελος. Τίς οὖν ὁ ἀρμόσας τοῦτο πρὸς ἐκεῖνο,
 καὶ κεῖνο πρὸς τοῦτο; τίς δ' ὁ ἀρμόσας τὴν μάχαι-
 ραν πρὸς τὸν κολεόν, καὶ τὸν κολεόν πρὸς τὴν
 7 μάχαιραν; οὐδεὶς· καὶ μὴν ἐξ αὐτῆς τῆς κατα-
 σκευῆς τῶν ἐπιτετελεσμένων ἀποφαίνεσθαι εἰώ-
 θαμεν, ὅτι τεχνίτου τινὸς πάντως τὸ ἔργον, οὐ-
 χὶ δ' εἰκῇ κατεσκευασμένον. Ἀρ' οὖν τούτων μὲν
 ἕκαστον ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην, τὰ δ' ὁράτα, καὶ

- 9 ὁρασις, καὶ φῶς οὐκ ἐμφαίνει· τὸ δ' ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, καὶ προθυμία ἢ πρὸς τὴν συνουσίαν ἐκατέρου, καὶ δυνάμεις ἢ χρησικὴ τοῖς μορίοις τοῖς κατασκευασμένοις, οὐδὲ ταῦτα ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην;
- 10 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ· ἡ δὲ τοιαύτη τῆς διανοίας κατασκευὴ, καὶ ἦν οὐχ ἁπλῶς, ἐπιπίπτουτες τοῖς αἰσθητοῖς, τυπούμεθα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκλαμβάνομέν τι, καὶ ὑφαιρούμεν, καὶ προσίδημεν, καὶ συντίδημεν τὰ δετινὰ δι' αὐτῶν, καὶ, νῆ Δία, μεταβαίνομεν ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα τὰ οὕτω πως παρακείμενα· οὐδὲ ταῦτα ἱκανά κινῆσαι τινὰς καὶ διατρέψαι πρὸς
- 11 τὸ μὴ ἀπολιπεῖν τὸν τεχνίτην; Ἡ' ἐξηγησάσθωσαν ἡμῖν, τί τὸ ποιοῦν ἐστὶν ἕκαστον τούτων, ἢ πῶς οἶόν τε τὰ οὕτω θαυμαστὰ καὶ τεχνικὰ εἶκῃ καὶ ἀπὸ ταῦτομάτου γίνεσθαι.
- 12 Τί οὖν; ἐφ' ἡμῶν μόνων γίνεται ταῦτα; Πολυὰ μὲν ἐπὶ μόνων, ὧν ἐξαιρέτως χρεῖαν εἶχε τὸ λογικὸν ζῶον· πολλὰ δὲ κοινὰ εὐρήσεις ἡμῖν καὶ
- 13 πρὸς τὰ ἄλογα. Ἀρ' οὖν καὶ παρακολουθεῖ τοῖς γινομένοις ἐκεῖνα; Οὐδαμῶς· ἄλλο γὰρ ἐστὶ χρήσις, καὶ ἄλλο παρακολουθήσις· ἐκεῖνων χρεῖαν εἶχεν ὁ Θεός, χρωμένων ταῖς φαντασίαις· ἡμῶν
- 14 δὲ, παρακολουθούντων τῇ χρήσει· διὰ τοῦτο ἐκείνοις μὲν ἄρκει τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν, καὶ τοῦ ἀναπνεύεσθαι, καὶ ὀχεύειν, καὶ τὰλλα ὅσα ἐπιτελεῖ τῶν αὐτῶν ἕκαστον· ἡμῖν δ', οἷς καὶ τῇ παρακολουθητικῇ δυνάμει ἐδωκεν, οὐκέτι ταῦτ
- 15 ἐπαρκεῖ· ἀλλ', ἂν μὴ κατὰ τρόπον, καὶ τεταγμένως, καὶ ἀκολουθῶς τῇ ἑκάστου φύσει καὶ κατασκευῇ πράττωμεν, οὐκέτι τοῦ τέλους τευχόμεθα τοῦ ἑαυτῶν· ὧν γὰρ αἱ κατασκευαὶ διάφοροι,
- 17 τούτων καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὰ τέλη· οὐ ταῖνυν ἡ κατασκευὴ μόνον χρησικὴ, τούτω χρη-

σθαι ὅπως οὐκ ἀπαρκεῖ· οὐ δὲ καὶ παρακολουθη-
 τικῇ τῇ χρήσει, τούτῳ τὸ κατὰ τρόπον ἂν μὴ
 18 προσῇ, οὐδέποτε τεύχεται τοῦ τέλους. Τί οὖν ἰ-
 ἐκείνων ἕκαστον κατασκευάζει, τὸ μὲν ὥς ἔσθιε-
 σθαι, τὸ δ' ὥς ἐπιπυρετεῖν εἰς γεωργίαν, τὸ δ'
 ὥς τυρὸν φέρειν, τὸ δ' ἄλλο ἐπ' ἄλλῃ χρεῖα πα-
 ραπλησίω· πρὸς ἃ, τίς χρεῖα τοῦ παρακολουθεῖν
 ταῖς φαντασίαις, καὶ ταύτας διακρίνειν δύνα-
 19 σθαι; Τὸν δ' ἄνθρωπον θεατὴν εἰσήγαγεν αὐ-
 τοῦτε, καὶ τῶν ἔργων τῶν αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον
 20 θεατὴν, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητὴν αὐτῶν· διὰ τοῦτο
 αἰσχροὺς ἐς τὸ ἄνθρωπον, ἄρχεσθαι καὶ κατα-
 λήγειν ὅπου καὶ τὰ ἄλογα· ἄλλα μᾶλλον ἔνθεν
 μὲν ἄρχεσθαι, καταλήγειν δ' ἐφ' ὃ κατέλιξεν
 21 ἐφ' ἡμῶν καὶ ἡ φύσις· κατέλιξε δ' ἐπὶ θεωρίαν,
 καὶ παρακολούησιν, καὶ σύμφωνον διεξαγωγὴν
 22 τῇ φύσει· ὁρᾶτε οὖν, μὴ ἀθέατοι τούτων ἀπο-
 θάνητε.

23 Ἀλλ' εἰς Ὀλυμπίαν μὲν ἀποδημεῖτε, ἵν' εἰδῇ-
 τε τὸ ἔργον τοῦ Φειδίου· καὶ αὐτύχημα ἕκαστος
 ὑμῶν οἶεται τὸ ἀνισόρητος τούτων ἀποθανεῖν·
 24 ὅπου δ' οὐδ' ἀποδημῆσαι χρεῖα ἐστίν, ἀλλ' ἐστὶν
 ἡδὴ, καὶ πάρεσι τοῖς ἔργοις, ταῦτα δὲ θεάσα-
 25 σθαι καὶ κατανοῆσαι οὐκ ἐπιθυμήσετε; οὐκ αἰ-
 σθήσεσθε τοίνυν, οὔτε τίνες ἐσέ, οὔτ' ἐπὶ τί
 γεγονάτε, οὔτε τί τοῦτ' ἐστίν, ἐφ' ὃ τὴν θεῶν
 26 παρειλήφατε; Ἀλλὰ γίνεται τίνα αἰδῶ καὶ χα-
 λεπὰ ἐν τῷ βίῳ. Ἐν Ὀλυμπίᾳ δ' οὐ γίνεται; οὐ
 καυματίζεσθε; οὐ ξενοχωρεῖσθε; οὐ κακῶς λούε-
 σθε; οὐ καταβρέχεσθε, ὅταν βρέχη; θορύβου
 δὲ καὶ βοῆς καὶ τῶν ἄλλων χαλεπῶν οὐκ ἀπο-
 27 λαύετε; ἀλλ' οἶμαι, ὅτι ταῦτα πάντα ἀντιθέ-
 ντες πρὸς τὸ ἀξιόλογον τῆς θεᾶς, φέρετε καὶ ἀνέ-
 28 χεσθε. Ἄγε, δυνάμεις δ' οὐκ εἰλήφατε, καὶ

- ἄς οἴσεται πᾶν τὸ συμβαῖνον· μεγαλοψυχίαν οὐκ
 εἰλήφατε· ἀνδρίαν οὐκ εἰλήφατε· καρτερίαν οὐκ
 29 εἰλήφατε· καὶ τί ἔτι μοι μέλει, μεγαλοψύχῳ ὅν-
 τι, τῶν ἀποδῆναι δυναμένων· τί μ' ἐκστήσει, ἢ
 ταραῖζει· ἢ τί ὀδυνηρὸν φανεῖται· οὐ χρήσομαι
 τῇ δυνάμει πρὸς ἃ εἰλήφα αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς
 ἀποβαίνουσι πενθήσω, καὶ στενάξω·
 30 Ναί· ἀλλ' αἱ μύζαι μου ῥέουσι. Τίνος οὖν ἔνε-
 κα χεῖρας, ἔχεις· ἀνδράποdon· οὐχ ἵνα καὶ ἀπο-
 31 μύσσης σεαυτὸν· Τοῦτο οὖν εὐλογον, μύζας
 γίνεσθαι ἐν τῷ κόσμῳ· Καὶ πόσῳ κρεῖττον ἀπο-
 32 μύσασθαι σε, ἢ ἐγκαλεῖν· ἢ τί οἶει ὅτι ὁ Ἡρα-
 κλῆς ἂν ἀπέβη, εἰ μὴ λέων τοιοῦτος ἐγένετο,
 καὶ ὕδρα, καὶ ἔλαφος, καὶ σῦς, καὶ ἄδικοι τινες,
 ἄνθρωποι καὶ θηριώδεις, οὓς ἐκείνος ἐξήλαυσε
 33 καὶ ἐκάθαιρε· καὶ τί ἂν ἐποίει, μηδεὺς τοιού-
 του γεγονότος· ἢ δήλου ὅτι ἐντετυλιγμένος ἂν
 ἐκάθευδεν· οὐκοῦν πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἐγένετο
 Ἡρακλῆς, ἐν τρυφῇ τοιαύτῃ καὶ ἡσυχίᾳ νουσάζων
 ὅλον τὸν βίον· εἰ δ' ἄρα καὶ ἐγένετο, τί ὄφελος
 34 αὐτοῦ· τίς δὲ χρήσις τῶν βραχιόνων τῶν ἐκείνου,
 καὶ τῆς ἄλλης ἀλκῆς καὶ καρτερίας καὶ γενναϊό-
 τητος, εἰμὴ τοιαῦταί τινες αὐτὸν περιστάσεις καὶ
 35 ὕλαι διέσεισαν καὶ ἐγύμνασαν· Τί οὖν· Αὐτῷ
 ταῦτά σε δεῖ κατασκευάζειν, καὶ ζητεῖν πόθεν
 λέοντα εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν αὐτοῦ, καὶ
 σῦν, καὶ ὕδραν· Μωρία τοῦτο καὶ μανία· γενό-
 μενα δέ, καὶ εὐρηθέντα, εὐχρηστα ἦν πρὸς τὸ
 δεῖξαι καὶ γυμνάσαι τὸν Ἡρακλέα.
 36 Ἄγε οὖν καὶ σύ, τούτων αἰσθόμενος, ἀπόβλε-
 ψον εἰς τὰς δυνάμεις ἃς ἔχεις· καὶ ἀπιδῶν, εἰ-
 πέ. Φέρε νῦν, ὦ Ζεῦ, ἣν θέλεις περισσῆν· ἔχα-
 γὰρ παρασκευὴν ἐκ σοῦ μοι δεδομένην, καὶ ἀ-
 φορμάς, πρὸς τὸ κοσμήσαι διὰ τῶν ἀποβαίνον-

37 των ἑμαυτὸν. Οὐδ' ἀλλὰ κἀκησθε, τὰ μὲν, μὴ
 συμβῇ, τρέμοντες· τῶν δὲ συμβαινόντων ἕνεκα
 38 ὀδυρόμενοι, καὶ πενθοῦντες, καὶ ζέοντες· εἴτα
 τοῖς Θεοῖς ἐγκαλεῖτε· τί γάρ ἐστιν ἄλλο ἀκόλου-
 39 θον τῇ τοιαύτῃ ἀγεννεΐᾳ, ἢ καὶ ἀσέβειᾳ; καίτοι
 ὅγε Θεὸς οὐ μόνον ἔδωκεν ἡμῖν τὰς δυνάμεις ταύ-
 τας, καὶ ὥς εἴσομεν πᾶν τὸ ἀποβαίνειν, μὴ τα-
 πεινούμενοι, μηδὲ συγκλάμενοι ὑπ' αὐτοῦ· ἀλλ',
 ὃ ἦν ἀγαθοῦ βασιλέως, καὶ ταῖς ἀληθείαις πα-
 τρός, ἀκώλυτον τοῦτο ἔδωκεν, ἀνανάγκασον, ἀ-
 παραπόδισον, καὶ ὅλον αὐτὸ ἐφ' ἡμῖν ἐποίησεν,
 οὐδ' αὐτῶν τινα πρὸς τοῦτο ἰσχύον ἀπολιπών, ὥς
 40 κωλύσαι ἢ ἐμποδίσαι. Ταῦτα ἔχοντες ἐλεύθερα,
 καὶ ὑμέτερα, οὐ χρῆσθε αὐτοῖς· οὐδ' αἰσθάνε-
 41 σθε, τίνα εἰλήφατε, καὶ παρὰ τίνος· ἀλλὰ κἀ-
 κησθε πενθοῦντες, καὶ ζέοντες, οἱ μὲν πρὸς
 αὐτὸν τὸν θύοντα ἀποτετυφλωμένοι, μηδ' ἐπιγι-
 νώσκοντες τὸν εὐεργέτην· οἱ δ' ὑπ' ἀγεννεΐας εἰς
 μέμφεις καὶ τὰ ἐγκλήματα τῷ Θεῷ ἐκτρεπέμε-
 42 νοι. Καίτοι πρὸς μεγαλοψυχίαν μὲν καὶ ἀνδρίαν,
 ἐγὼ σοὶ δεῖξω, ὅτι ἀφορμὰς καὶ παρασκευὴν ἔ-
 χεις· πρὸς δὲ τὸ μέμφεσθαι καὶ ἐγκαλεῖν ποίας
 ἀφορμὰς ἔχεις, σὺ μοὶ δείκνυς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2'.

Περὶ τῆς χρείας τῶν Μεταπίπτοντων καὶ Ὑποθετικῶν,
 καὶ τῶν ὁμοίων.

Ἡ περὶ τοὺς μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς,
 ἔτι δ' ἐκ τοῦ ἠρωτῆσθαι περαίνοντας, καὶ πάν-
 τας ἀπλῶς τοὺς τοιούτους λόγους πραγματεία,
 2 λανθάνει τοὺς πολλοὺς περὶ καθήκοντος οὕσα·
 ζητοῦμεν γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης, πῶς ἂν εὖροι ὁ
 καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν διέξοδον καὶ ἀναστροφὴν

- 3 τὴν ἐν αὐτῇ καθήκουσαν. Οὐκοῦν ἢ τοῦτο λεγέ-
 τωσαν, ὅτι οὐ συγκαθίσει εἰς ἐρώτησιν καὶ ἀ-
 πόκρισιν ὁ σπουδαῖος· ἢ ὅτι, συγκαθίεις, οὐκ ἐ-
 πιμελήσεται τοῦ μὴ εἰκῇ, μηδ' ὡς ἔτυχεν, ἐν ἐ-
 4 ρωτήσῃ καὶ ἀποκρίσῃ ἀναστρέφεισθαι· μὴ τοῦ-
 των δὲ μηδέτερον προσδεχομένοις, ἀναγκαῖον ὁ-
 μολογεῖν, ὅτι ἐπίσκεψιν τινα ποιητέον τῶν τό-
 πων τούτων, περὶ οὓς μάλιστα σρέφεται ἡ ἐρώτη-
 5 σις καὶ ἀπόκρισις. Τί γὰρ ἐπαγγέλλεται ἐν λό-
 γῳ; Τάληθ' ἡ τλῆναι, τὰ ψευδῇ αἶρειν. τὰ ἄ-
 6 δήλα ἐπέχειν. Ἄρ' οὖν ἄρκει τοῦτο μόνον μαθεῖν;
 Ἄρκει, φησίν. Οὐκοῦν καὶ τῷ βουλομένῳ ἐν χρή-
 σει νομίσματος μὴ διαπίπτειν ἄρκει τοῦτο ἀκού-
 σαι, διότι, τὰς μὲν δοκίμους δραχμὰς παραδέ-
 7 χου, τὰς δ' ἄδοκίμους ἀποδοκίμαζε; Οὐκ ἄρκει.
 Τί οὖν δεῖ τούτῳ προσλαβεῖν; Τί δὲ ἄλλα, ἢ δύ-
 ναμιν δοκιμασικὴν τε καὶ διακριτικὴν τῶν δοκί-
 8 μων τε καὶ ἄδοκίμων δραχμῶν; Οὐκοῦν καὶ ἐπὶ
 λόγου οὐκ ἄρκει τὸ λεχθῆν, ἀλλ' ἀνάγκη δοκι-
 μασικὸν γενέσθαι, καὶ διακριτικὸν τοῦ ἀληθοῦς
 9 καὶ τοῦ ψευδοῦς, καὶ τοῦ ἀδύλου; Ἀνάγκη. Ἐ-
 πὶ τούτοις τί παραγγέλλεται ἐν λόγῳ; Τὸ ἀκό-
 λουθον τοῖς δοδεῖσιν ὑπὸ σοῦ καλῶς, παραδέχου
 10 Ἄγε, ἄρκει οὖν καὶ ταῦτα, τοῦτο γινῶναι; Οὐκ
 ἄρκει· δεῖ δὲ μαθεῖν, πῶς τί τιςιν ἀκόλουθον
 γίνεται, καὶ πότε μὲν ἐν ἐνὶ ἀκολουθεῖ, πότε
 11 δὲ πλείοσι κοινῇ. Μήποτε οὖν καὶ τοῦτο ἀνάγκη
 προσλαβεῖν τὸν μέλλοντα ἐν λόγῳ συνετῶς ἀνα-
 γραφίσεσθαι, καὶ αὐτόν τε ἀποδείξειν ἕκαστα ἀ-
 ποδόντα, καὶ τοῖς ἀποδεικνύουσι παρακολουθεῖν
 12 σεσθαι, ὡς ἀποδεικνυόντων; Οὐκοῦν ἐλήλυθε
 ἡμῖν ἢ περὶ τῶν συναγόντων λόγων καὶ τρόπων

πραγματεία καὶ γυμνασία, καὶ ἀναγκαία πέ-
φηνεν.

- 13 Ἀλλὰ δὴ ἔστιν ἐφ' ὧν δεδώκαμεν ὑγιῶς τὰ λήμ-
ματα, καὶ συμβαίνει τι ἐξ αὐτῶν· ψεῦδος δὲ
14 ὄν, οὐδὲν ἦττον συμβαίνει. Τί οὖν μοι καθήκει
ποιεῖν; προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος; Καὶ πῶς οἷόν
15 τε; Ἀλλὰ λέγειν, ὅτι· Οὐχ ὑγιῶς παρεχώρησα
τὰ ἀμολογημένα; Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο δίδεται.
Ἀλλ' ὅτι οὐ συμβαίνει διὰ τῶν παρακεχωρήμε-
16 νων; Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δίδεται. Τί οὖν ἐπὶ τού-
των ποιητέον; ἢ μήποτε, ὥς οὐκ ἄρκει τὸ δα-
νεῖσασθαι πρὸς τὸ ἔτι ὀφείλειν, ἀλλὰ δεῖ προ-
σεῖναι καὶ τὸ ἐπιμένειν ἐπὶ τοῦ δανείου, καὶ μὴ
διαλεῦσθαι αὐτό· οὕτως οὐκ ἄρκει πρὸς τὸ δεῖν
παραχωρεῖν τὸ ἐπιφερόμενον, τὸ δεδωκέναι τὰ
λήμματα, δεῖ δ' ἐπιμένειν ἐπὶ τῆς παραχωρή-
17 σεως αὐτῶν· καὶ δὴ μενόντων μὲν αὐτῶν εἰς τέ-
λος ὅποια παρεχωρήθῃ, πᾶσα ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ
τῆς παραχωρήσεως ἐπιμένειν, καὶ τὸ ἀκόλουθον
18 αὐτοῖς προσδέχεσθαι· μὴ μενόντων δὲ αὐτῶν ὅ-
ποια παρεχωρήθῃ, καὶ ἡμᾶς πᾶσα ἀνάγκη τῆς
παραχωρήσεως ἀφίστασθαι, καὶ τοῦ τὸ ἀνακόλου-
19 θον τοῖς αὐτῶν λόγοις προσδέχεσθαι· οὐδὲ γὰρ
ἡμῖν ἔτι, οὐδὲ καθ' ἡμᾶς συμβαίνει τοῦτο τὸ ἐ-
πιφερόμενον, ἐπειδὴ τῆς συγχωρήσεως τῶν λημ-
20 μάτων ἀπέστημεν. Δεῖ οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν
λημμάτων ἰσορῆσαι, καὶ τὴν τοιαύτην μεταβο-
λὴν τε καὶ μετάπτωσιν αὐτῶν, καθ' ἣν ἐν αὐτῇ
τῇ ἐρωτήσῃ, ἢ τῇ ἀποκρίσῃ, ἢ τῷ συλλελογί-
σθαι, ἢ τινὶ ἄλλῳ τοιοῦτῳ, λαμβάνοντα τὰς με-
ταπτώσεις, ἀφορμὴν παρέχει τοῖς ἀνοήτοις τοῦ
21 ταράσσεσθαι, μὴ βλέπουσι τὸ ἀκόλουθον. Τίνος
ἐνεκα; Ἰν' ἐν τῷ τῆπος τούτῳ μὴ παρὰ τὸ καθή-
κον, μηδὲ συγκεχυμένως ἀναστρεφώμεθα.

- 22 Καὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ τοῖς τοῦν ὑποθέσεων, καὶ τῶν
 ὑποθετικῶν λόγων· ἀναγκαῖον γὰρ ἔστιν ὅτε αἰ-
 τήσαιντινα ὑπόθεσιν, ὥσπερ ἐπιβάδραν τῷ ἐξῆς
 23 λόγῳ. Πᾶσαν οὖν τὴν δοθεῖσαν παραχωρήτέον,
 24 ἢ οὐ πᾶσαν; καὶ, εἰ οὐ πᾶσαν, τίνα; Παραχω-
 ρήσαντι δὲ, μενετέον εἰσάπαν ἐπὶ τῆς τηρή-
 σεως; ἢ ἔστιν ὅτε ἀποσατέον, τὰ δ' ἀκόλουθα
 προσδεκτέον, καὶ τὰ μαχόμενα οὐ προσδεκτέον;
 25 Ναί. Ἀλλὰ λέγει τις, ὅτι, Ποιήσω σε, δυνατοῦ
 δεξάμενον ὑπόθεσιν, ἐπ' ἀδύνατον ἀπαχθῆναι·
 πρὸς τοῦτον οὐ συγκαθήσει ὁ φρόνιμος, ἀλλὰ
 26 φεύξεταί· ἐξέτασιν καὶ κοινολογίαν; Καὶ τίς ἐτι
 ἄλλος ἐστὶ λόγῳ χρησικὸς; καὶ δεινὸς ἐρωτήσῃ
 καὶ ἀποκρίσῃ, καὶ νῆ Δία ἀνεξαπάτητός τε καὶ
 27 ἀσόφιστος; Ἀλλὰ συγκαθήσει μὲν, οὐκ ἐπιστρα-
 φήσεται δὲ τοῦ μὴ εἰκῇ καὶ ὥς ἔτυχεν ἀναστρέ-
 φεσθαι ἐν λόγῳ; Καὶ πῶς ἐτι ἐστὶ τοιοῦτος, οἷον
 28 αὐτὸν ἐπινοοῦμεν; Ἀλλ' ἄνευ τινὸς τοιαύτης γυμ-
 νασίας καὶ παρασκευῆς φυλάττειν οἷός τε ἐστὶ τὸ
 29 ἐξῆς; Τοῦτο δεικνύτωσαν, καὶ παρέλκει τὰ θεω-
 ρήματα ταῦτα πάντα, ἅτοπα ἦν καὶ ἀνακόλουθα
 τῇ προλήψει τοῦ σπουδαίου.
 30 Τί ἐτι ἄργοι καὶ ῥάθυμοι καὶ νωθροὶ ἐσμεν,
 καὶ προφάσεις ζητοῦμεν, καὶ δ' ἄς οὐ πονήσομεν,
 οὐδ' ἀγρυπνήσομεν, ἐξεργαζόμενοι τὸν αὐτῶν
 31 λόγον; -- Ἄν οὖν ἐν τούτοις πλανηθῶ, μή τι τὸν
 πατέρα ἀπέκτεινα; -- Ἀνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐν-
 θάδε πατὴρ ἦν, ἢν αὐτὸν ἀποκτείνῃς; τί οὖν ἐ-
 ποιήσας; ὁ μόνον ἦν κατὰ τὸν τόπον ἀμάρτημα,
 32 τοῦτο ἡμάρτηκας. Ἐπεὶ τοι τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐγὼ
 Ῥούφῳ εἶπον, ἐπιτιμῶντί μοι, ὅτι τὸ παραλει-
 πόμενον ἐν ἐν συλλογισμῷ τινι οὐχ εὕρισκον.
 Μὴ γὰρ, ἔφην, τὸ Καπιτώλιον ἐνέπρησα; ὁ δ'
 Ἀνδράποδον, ἔφη, ἐνθάδε τὸ παραλειπόμενον

33 Καπιτώλιόν ἐστιν· Ἡ ταῦτα μόνᾳ ἁμαρτήματά ἐ-
 ςι, τὸ Καπιτώλιον ἐμπρῆσαι, καὶ τὸν πατέρα ἀ-
 ποκτεῖναι· τὸ δ' εἰκὴ καὶ μάτην καὶ ὥς ἔτυχεν
 χρῆσθαι ταῖς φαντασίαις ταῖς αὐτοῦ, καὶ μὴ
 παρακολουθεῖν λόγῳ, μηδ' ἀποδείξει, μηδὲ σο-
 φίσματι, μηδ' ἀπλῶς βλέπειν τὸ κατ' αὐτὸν καὶ
 οὐ κατ' αὐτὸν ἐν ἐρωτήσῃ καὶ ἀποκρίσει, τού-
 των δ' οὐδὲν ἐστὶν ἁμάρτημα·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ὅτι αἱ Δυνάμεις τοῖς ἀπαιδεύτοις οὐκ ἀσφαλεῖς.

Καθ' ὅσους τρόπους μεταλαμβάνειν ἐς τὰ ἴσα
 δυναμώματα ἀλλήλοις· κατὰ τοσοῦτους καὶ τὰ
 εἶδη τῶν ἐπιχειρημάτων τε καὶ ἐνθυμημάτων ἐν
 2 τοῖς λόγοις ἐκποιεῖ μεταλαμβάνειν· οἷον φέρε
 τὸν τρόπον τοῦτον. Εἰ ἐδανείσω, καὶ μὴ ἀπέδω-
 κας, ὀφείλεις μοι τὸ ἀργύριον· οὐχὶ ἐδανείσω
 μὲν, καὶ οὐκ ἀπέδωκας· οὐκοῦν οὐ μὴν ὀφείλεις
 3 μοι τὸ ἀργύριον. Καὶ τοῦτο οὐδενὶ μᾶλλον προσή-
 κει, ἢ τῷ φιλοσόφῳ, ἐμπείρως ποιεῖν· εἶπερ
 γὰρ ἀτελής συλλογισμός ἐστι τὸ ἐνθυμημα, δῆ-
 λον ὅτι ὁ περὶ τὸν τέλειον συλλογισμὸν γεγυμ-
 νασμένος, οὗτος ἂν ἱκανὸς εἴη καὶ περὶ τὸν ἀτε-
 λῆ οὐδὲν ἦττον.
 4 Τί ποτ' οὖν οὐ γυμνάζομεν αὐτούς τε καὶ ἄλ-
 5 λήλους τὸν τρόπον τοῦτον; Ὅτι νῦν, καίτοι μὴ
 γυμναζόμενοι περὶ ταῦτα, μηδ' ἀπὸ τῆς ἐπιμε-
 λείας τοῦ ἥθους ὑπὸ γε ἐμοῦ περισπώμενοι, ὁ-
 6 μως δ' οὐδὲν ἐπιδίδομεν εἰς καλοκαγαδίαν· τέ
 οὖν χρή προσδοκᾶν, εἰ καὶ ταύτην τὴν ἀσχολίαν
 προσλάβοιμεν; καὶ μάλιστα, ὅτι οὐ μόνον ἀσχο-
 λία τις ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων αὕτη προσγέ-
 νοιτ' ἂν, ἀλλὰ καὶ αἰήσεως ἀφορμὴ, καὶ τύφου,

- 7 οὐχ ἡ τυχοῦσα· μεγάλη γὰρ ἐστὶ δύναμις ἡ ἐπι-
 χειρητική καὶ πιθανολογική, καὶ μάλιστα εἰ τύ-
 8 χοι γυμνασίας ἐπιπλέον, καὶ τίνα καὶ εὐπρέπειαν
 καθόλου πᾶσα δύναμις ἐπισφαλής, τοῖς ἀπαι-
 δεύτοις καὶ ἀσθενέσι προσγενομένη, πρὸς τὸ ἐ-
 9 πᾶραι καὶ χαυνῶσαι ἐπ' αὐτῇ. Ποία γὰρ αὖτις ἔ-
 τι μηχανῇ πείσαι τὸν νέον τὸν ἐν τούτοις διαφέ-
 ροντα, ὅτι οὐ δεῖ προσθήκην αὐτὸν ἐκείνων γε-
 10 νέσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνα αὐτῷ προσδεῖναι; οὐχὶ δὲ
 πάντας τοὺς λόγους τούτους καταπατήσας, ἐ-
 πιρμένος ἡμῖν καὶ πεφουσιμένος περιπατεῖ, μὴδ'
 ἀνέχόμενος ἢν τις ἄπτηται αὐτοῦ, ὑπομιμνήσκων,
 τίνος ἀπολελειμμένος, ποῦ ἀποκέκλικε;
 11 Τί οὖν; Πλάτων φιλόσοφος οὐκ ἦν; Ἰπποκρά-
 τῆς γὰρ ἰατρός οὐκ ἦν; Ἀλλ' ὅρᾳς πῶς φράζει
 12 Ἰπποκράτης· Μή τι οὖν Ἰπποκράτης οὕτω φράζει,
 καθό ἰατρός ἐστι; τί οὖν μιγνύεις πράγματα, ἄλ-
 13 λως ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων συνδραμόντα; Εἰ
 δὲ καλὸς ἦν Πλάτων καὶ ἰσχυρὸς· ἔδει καὶ μὲ κα-
 θήμενον ἐκπονεῖν, ἵνα καλὸς γένωμαι, ἢ ἵνα ἰ-
 σχυρὸς; ὥς τοῦτο ἀναγκαῖον πρὸς φιλοσοφίαν,
 ἐπεὶ τις φιλόσοφος ἅμα καὶ καλὸς ἦν καὶ φιλόσο-
 14 φος, οὐ θέλεις αἰσθάνεσθαι καὶ διακρίναι κατὰ
 τί οἱ ἄνθρωποι γίνονται φιλόσοφοι; καὶ τίνα ἄλ-
 λως αὐτοῖς πάρεστιν; ἄγε, εἰ δ' ἐγὼ φιλόσοφος
 15 ἦμην, ἔδει ὑμᾶς καὶ χαλοὺς γενέσθαι; Τί οὖν;
 ἀναιρῶ τὰς δυνάμεις ταύτας; μὴ γένοιτο· οὐδὲ
 16 γὰρ τὴν ὁρατικὴν. Ὅμως δ', ἄν μου πυνθάνῃ, τί
 ἐστιν ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου· οὐκ ἔχω σοι ἄλλο
 εἰπεῖν, ἢ ὅτι ποιά προαίρεσις φαντασιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ὡς ἀπὸ τοῦ συγγενεῖς ἡμᾶς εἶναι τῷ Θεῷ, ἐπέλθοι
ἅν τις ἐπὶ τὰ ἑξῆς.

Εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ τὰ περὶ τῆς συγγενείας
τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλο-
σόφων, τί ἄλλο ἀπολείπεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ
τὸ τοῦ Σωκράτους, μηδέποτε πρὸς τὸν πυθόμε-
νον, ποδαπὸς ἐστιν, εἰπεῖν, ὅτι Ἀθηναῖος ἢ Κορίν-
2 θιος, ἀλλ' ὅτι Κόσμιος; Διὰ τί γὰρ λέγεις Ἀθη-
ναῖον εἶναι σεαυτὸν, οὐχὶ δ' ἐξ ἐκείνης μόνον τῆς
3 γωνίας, εἰς ἣν ἐρρίφη γεννηθῆν σου τὸ σωμα-
τίον; ἢ δῆλον ὅτι ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου, καὶ πε-
ριέχοντος οὐ μόνον αὐτὴν ἐκείνην τὴν γωνίαν καὶ
ὅλην σου τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς, ὅθεν σου
τὸ γένος τῶν προγόνων εἰς σὲ κατελήλυθεν, ἐν-
τεῦθεν ποθεν καλεῖς σεαυτὸν Ἀθηναῖον καὶ Κο-
4 ρίνθιον. Ο' τοίνυν τῇ διοικήσει τοῦ κόσμου πα-
ρικολουθηκῶς, καὶ μεμαθηκῶς, ὅτι τὸ μέγιστον
καὶ κυριώτατον καὶ περιεκτικώτατον πάντων τοῦ-
τό ἐστι τὸ σύστημα τὸ ἐξ ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ,
ἀπ' ἐκείνου δὲ τὰ σπέρματα καταπέπτωκεν οὐκ
εἰς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν μόνον, οὐδ' εἰς τὸν πάπ-
πον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα μὲν τὰ ἐπὶ γῆς γεννώμε-
νά τε καὶ φυόμενα, προηγουμένως δ' εἰς τὰ λογι-
5 κά· (ὅτι κοινῶν εἶναι μόνον ταῦτα πέφυκε τῷ Θεῷ
τῆς συναναστροφῆς, κατὰ τὸν λόγον ἐπιπεπλεγ-
6 μένα)· διὰ τὴν μὴ εἰρητις αὐτὸν Κόσμιον; διὰ τὴν
μὴ ὕδν τοῦ Θεοῦ; διὰ τὴν δὲ φοβηθῆσθαι τὴν τῶν
7 γινομένων ἐν ἀνθρώποις; Ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν
Καίσαρα ἢ συγγένεια, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν μέγα
δυναμένων ἐν βίῳ, ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφα-
λείᾳ διάγοντας εἶναι, καὶ ἀκαταφρονήτους, καὶ
δεδοικότας μηδ' ὕτιον· τὸ δὲ τὸν Θεὸν ποιητὴν
Τόμ. Β.

- ἔχειν, καὶ πατέρα, καὶ κηδεμόνα, οὐκέτι ἡμᾶς
 8 ἐξαιρήσεται λυτῶν καὶ φόβων; Καὶ πόθεν φάγας,
 φησὶ, μηδὲν ἔχων; Καὶ πῶς οἱ δοῦλοι, πῶς οἱ
 δραπεταί, τίνι πεποιθότες ἐκείνοι, ἀπαλλάτ-
 τονται τῶν δεσποτῶν; τοῖς ἀγροῖς, ἢ τοῖς οἰκέ-
 ταις, ἢ τοῖς ἀργυρώμασιν; οὐδενί, ἀλλ' ἑαυτοῖς;
 9 καὶ ὅμως οὐκ ἐπιλείπουσιν αὐτοὺς τροφαί· τὸν
 δὲ φιλόσοφον ἡμῖν δεήσει ἄλλοις θάρρουντα καὶ
 ἐπαναπαυόμενον ἀποδημεῖν, καὶ μὴ ἐπιμελεῖσθαι
 αὐτὸν αὐτοῦ, καὶ τῶν θηρίων τῶν ἀλόγων εἶναι
 χείρονα καὶ δειλότερον, ὢν ἕκαστον αὐτὸ αὐτῷ
 ἀρκούμενον, οὔτε τροφῆς ἀπορεῖ τῆς οἰκείας,
 οὔτε διεξαγωγῆς τῆς καταλλήλου καὶ κατὰ
 φύσιν;
 10 Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὅτι ἔδει καθῆσθαι τὸν πρεσ-
 βύτερον ἐνταῦθα, οὐ τοῦτο μηχανώμενον, ὅπως
 μὴ ταπεινοφρονήσετε, μηδὲ ταπεινοὺς μηδ' ἀ-
 γεννεῖς τινας διαλογισμοὺς διαλογιῆσθε αὐτοῖς
 11 περὶ ἑαυτῶν· ἀλλὰ μήτινες ἐμπίπτωσι τοιοῦτοι
 νέοι, οἱ ἐπιγνόντες τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς συγγέ-
 νειαν, καὶ ὅτι δεσμά τινα ταῦτα προσηρτήμεθα.
 τὸ σῶμα καὶ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ, καὶ ὅσα τούτων
 ἕνεκα ἀναγκαῖα ἡμῖν γίνεται εἰς οἰκονομίαν καὶ
 ἀναστροφὴν τὴν ἐν τῷ βίῳ, ὥς βάρη τινα καὶ ἀ-
 νιαρά καὶ ἀδάσκατα ἀπορρίψαι θέλωσι, καὶ ἀ-
 12 πελθεῖν πρὸς τοὺς συγγενεῖς· καὶ τοῦτον ἔδει
 τὸν ἀγῶνα ἀγωνίζεσθαι τὸν διδάσκαλον ὑμῶν
 καὶ παιδευτὴν, εἴ τις ἄρα ἦν· ὑμᾶς μὲν ἔρχε-
 σθαι λέγοντας· Ἐπίκτητε, οὐκέτι ἀνεχόμεθα
 μετὰ τοῦ σώματιός σου τούτου δεδεμένοι, καὶ τοῦ-
 το τρέφοντες καὶ ποτίζοντες, καὶ ἀναπαύοντες,
 καὶ καθαίροντες, εἴτα δι' αὐτὸ συμπεριφερόμενοι
 13 τοῖςδε καὶ τοῖςδε· οὐκ ἀδιάφορα ταῦτα, καὶ οὐ-
 δὲν πρὸς ἡμᾶς; καὶ ὁ θάνατος οὐ κακός; καὶ

συγγενεῖς τινες τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ κεῖθεν ἐληλύθαμεν; ἄφες ἡμᾶς ἀπελθεῖν, ὅθεν ἐληλύθαμεν· ἄφες λυθῆναί ποτε τῶν δεσμῶν τούτων, τῶν ἐξηρητημένων καὶ βαρυνόντων· ἐνταῦθα λησταί, καὶ κλέπται, καὶ δικασήρια, καὶ οἱ καλούμενοι τύραννοι, δοκοῦντες ἔχειν τινὰ ἐφ' ἡμῖν ἐξουσίαν, διὰ τὸ σωματίον καὶ τὰ τούτου κτήματα· ἄφες δεῖξωμεν αὐτοῖς, ὅτι οὐδενὸς ἔχουσιν ἐξουσίαν. Ἐμὲ δὲ ἐν τῷδε λέγειν, ὅτι Ἄνθρωποι ἐκδέξασθε τὸν Θεόν· ὅταν ἐκεῖνος σιμῇνῃ καὶ ἀπολύσῃ ὑμᾶς ταύτης τῆς ὑπηρεσίας, τότε ἀπολύεσθε πρὸς αὐτόν· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος ἀνάσχεσθε ἐνοικοῦντες ταύτην τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐκεῖνος ὑμᾶς ἔταξεν· ὀλίγος ἄρα χρόνος οὗτος ὁ τῆς οἰκήσεως, καὶ βράδιος τοῖς οὕτω διακειμένοις· ποῖος γὰρ ἔτι τύραννος, ἢ ποῖος κλέπτης, ἢ ποῖα δικασήρια φοβερά τοῖς οὕτω παρ' οὐδέν πεπονημένοις τὸ σῶμα καὶ τὰ τούτου κτήματα; μέινετε, μὴ ἀλογίως ἀπέλθῃτε.

Τοιοῦτόν τι ἔδει γίνεσθαι παρὰ τοῦ παιδευτοῦ πρὸς τοὺς εὐφραδῆς τῶν νέων. Νῦν δὲ τί γίνεται; νεκρὸς μὲν ὁ παιδευτής, νεκροὶ δ' ὑμεῖς· ὅταν χορτασθῇτε σήμερον, κάθῃσθε κλάοντες περὶ τῆς αὔριον, πᾶθεν φάγητε. Ἀνδράποdon, ἂν σχῆς, ἔξεις· ἂν μὴ σχῆς, ἐξελεύσῃ· ἡνοικται ἢ θύρα· τί πενθεῖς; ποῦ ἔτι τόπος δακρύων; τίς ἔτι κολακείας ἀφορμή; διατὶ ἄλλος ἄλλω φθονήσει; διατὶ πολλὰ κεκτιμένους θαυμάσει, ἢ τοὺς ἐν δυνάμει τεταγμένους, μάλιστα· ἂν καὶ ἰσχυροὶ ὥσι καὶ ὀργίλοι; τί γοῶρ ἡμῖν ποιήσουσιν; ἂ δύνανται ποιῆσαι, τούτων οὐκ ἐπιτρέψομεθα· ὦν ἡμῖν μέλει, ταῦτα οὐ δύνανται· τίς οὖν ἔτι ἄρξει τοῦ οὕτω διακειμένου; Πῶς Σωκράτης εἶχε πρὸς ταῦτα; πῶς γὰρ ἄλλως, ἢ

- ὡς ἔδει τὸν πεπεισμένον, ὅτι ἐς τῶν Θεῶν συγγενής; Ἄν μοι λέγητε, φησὶ, νῦν, ὅτι ἀφιεμέν
 23 σε ἐπὶ τούτοις, ὅπως μηκέτι διαλέξῃ τούτους
 τοὺς λόγους, οὓς μέχρι νῦν διελέγου, μηδὲ πι
 ρενοχλήσῃς ἡμῶν τοῖς νέοις, μηδὲ τοῖς γέρουσιν
 24 ἀποκρινοῦμαι, ὅτι γελοῖοί ἐσε, οἵτινες ἀξιοῦτε,
 εἰ μὲν με ὁ κρατηγὸς ὁ ὑμέτερος ἔταξεν εἰς τινα
 τάξιν, ὅτι ἔδει με τηρεῖν αὐτὴν καὶ φυλάττειν,
 καὶ μυριάκις πρότερον αἰρεῖσθαι ἀποθνήσκειν,
 ἢ ἐγκαταλιπεῖν αὐτήν· εἰ δ' ὁ Θεὸς ἐν τινι χώ
 ρῃ καὶ ἀναστροφῇ κατατέταχε, ταύτην δ' ἐγκα
 25 ταλιπεῖν δεῖ ἡμᾶς. Τοῦτ' ἐστὶν ἄνθρωπος ταῖς ἀ
 26 ληθείαις συγγενὴς τῶν Θεῶν. Ἡμεῖς οὖν ὡς κοι
 λῖαι, ὥς ἔντερα, ὡς αἰδοῖα, οὕτω περὶ αὐτῶν
 διανοοῦμεθα· ὅτι φοβούμεθα, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν
 τοὺς εἰς ταῦτα συνεργεῖν δυναμένους κολακεύο
 27 μεν, τοὺς αὐτοὺς τούτους δεσφίκαμεν.
 Ἐμέ τις ἠξίωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ γράφαι εἰς τὴν
 Ρώμην, ὡς ἐδόκει τοῖς πολλοῖς, ἡτυχηκῶς, κα
 πρότερον μὲν ἐπιφανὴς ὢν καὶ πλούσιος, ὕστερον
 δ' ἐκπεπτωκῶς ἀπάντων, καὶ διάγων ἐν ταῦτα
 28 καὶ γὰρ ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ ταπεινῶς· ὁ δ' ἀναγ
 νούς τὴν ἐπιστολήν, ἀπέδωκέ μοι αὐτήν, καὶ ἔ
 φη· ὅτι, Ἐγὼ βοηθηθῆναι τι ὑπὸ σου ἠθέλων
 οὐχὶ ἐλεηθῆναι· κακὸν δέ μοι οὐθέν ἐστιν.
 29 Οὕτω καὶ Ρούφος, πειράζων με, εἰώθει λα
 γειν· Συμβήσεται σοι τοῦτο καὶ τοῦτο ὑπὸ το
 30 δεσπότου. Κάμου πρὸς αὐτὸν ἀποκριναμένου,
 τι ἀνθρώπινα. Τί οὖν, ἔφη, ἐκείνον παρακαλῶ
 31 παρὰ σοῦ αὐτὰ λαβεῖν δυνάμενος; Τῷ γὰρ ὅ
 τι, ὃ ἐξ αὐτοῦ τις ἔχει, περισσὸς καὶ μάταιος
 32 παρ' ἄλλου λαμβάνων. Ἐγὼ οὖν ἔχων ἐξ ἐμαυ
 τοῦ λαβεῖν τὸ μεγαλόψυχον καὶ γενναῖον, ἀγρο
 παρὰ σοῦ λάβω, καὶ ἀγύριον, ἢ ἀρχὴν τινα; μ

γένοιτο· οὐχ οὕτως ἀναισθητος ἔσομαι τῶν ἐ-
 33 μῶν κτημάτων. Ἀλλ' ὅταν τις ἢ δειλὸς καὶ τα-
 πεινός, ὑπὲρ τούτου τί ἄλλο, ἢ ἀνάγκη γρά-
 φειν ἐπιστολὰς, ὡς ὑπὲρ νεκροῦ; Τὸ πᾶμα ἡμῖν
 34 χάρισαι τοῦ δεῖνος, καὶ ξέσιν αἱματίου. Τῷ γὰρ
 ὄντι πᾶμα ὁ τοιοῦτός ἐστι, καὶ ξέσιν αἱματίου·
 πλεον δ' οὐδέν· εἰ δ' ἦν πλεον τι, ἡσθάνετ' αὖ,
 ὅτι ἄλλος δι' ἄλλον οὐ δύσυχεϊ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Πρὸς τοὺς περὶ τὰς ἐν Ρώμῃ προαγωγὰς ἐσπουδακότας.

Εἰ οὕτω σφοδρῶς συνετετάμεθα περὶ τὸ ἔργον
 τὸ ἐαυτῶν, ὡς οἱ ἐν Ρώμῃ γέροντες περὶ ἃ ἐ-
 2 σπουδάκασι, τάχα ἄν τι ἠνύομεν καὶ αὐτοί. Οἶδα
 ἐγὼ πρεσβύτερον ἄνθρωπον ἐμοῦ, τὸν νῦν ἐπὶ
 τοῦ σίτου ὄντα ἐν τῇ Ρώμῃ, ὅτε ταύτῃ παρήγεν
 ἀπὸ τῆς φυγῆς ἀνασρέφων, οἷα εἶπέ μοι, κατα-
 τρέχων τοῦ προτέρου ἐαυτοῦ βίου, καὶ περὶ τῶν
 ἐξῆς ἐπαγγελλόμενος, ὅτι ἄλλο οὐδέν ἀναβάς
 σπουδάσει, ἢ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀταραξίᾳ διεξαγα-
 γεῖν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. Πόσον γὰρ ἔτι ἐστὶν ἐ-
 3 μοι τὸ λοιπόν; Ἐγὼ ἔλεγον αὐτῷ, ὅτι οὐ ποιή-
 σεις· ἀλλ' ὁσφρανθεὶς μόνον τῆς Ρώμης, ἀπάν-
 των τούτων ἐπιλήσῃ· αὖ δὲ καὶ εἰς αὐλὴν πάρα-
 δός τις δίδωται, ὅτι χαίρων καὶ τῷ Θεῷ εὐχαρι-
 4 ζῶν ὥσεται. Ἄν μ' εὖρης, ἔφη, Ἐπίκτητε, τὸν
 ἕτερον πόδα εἰς τὴν αὐλὴν τιθέντα, ὃ βούλει ὁ-
 5 πολάμβανε. Νῦν οὖν τί ἐποίησε; πρὶν ἐλθεῖν εἰς
 τὴν πόλιν, ἀπήντησαν αὐτῷ παρὰ Καίσαρος πι-
 νακίδες· ὃ δὲ λαβὼν πάντων ἐκείνων ἐξελάβετο,
 6 καὶ λοιπὸν ἐν ἑξ' ἐνὸς ἐπισεσώρευκεν. Ἦθελον
 αὐτὸν νῦν παρασὰς ὑπομνήσαι τῶν λόγων, οὓς

- ἔλεγε παρερχόμενος, καὶ εἰπεῖν, ὅτι, Πόσῳ σοὶ
 ἐγὼ κομψότερος μάντις εἰμί;
- 7 Τί οὖν; ἐγὼ λέγω, ὅτι ἄπρακτόν ἐστι τὸ ζῶον
 μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ διατὶ ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν πρακ-
- 8 τικοί; Εὐθύς ἐγὼ πρῶτος, ὅταν ἡμέρα γένηται
 μικρὰ ὑπομιμνήσκομαι, τίνα ἐπαναγνῶναί με δεῖ
 εἶτα εὐθύς ἑμαυτῷ. Τί δέ μοι καὶ μέλει πῶς
 δεῖνα ἀναγνῶ; πρῶτόν ἐστιν, ἵνα ἐγὼ κοιμηθῶ.
- 9 Καί τοι τί ὅμοια τὰ ἐκείνων πράγματα τοῖς ἡμε-
 τέροις; Ἄν ἐπιζητῇ τί ἐκεῖνοι ποιοῦσιν, αἰσθάν-
 σεσθε· τί γὰρ ἄλλο, ἢ ὅλην τὴν ἡμέραν ψιφί-
 ζουσι, συζητοῦσι, συμβουλευοῦσι περὶ σιταρίου
 περὶ ἀγριδίου, περὶ τινῶν προκοπῶν τοιούτων
- 10 Ὅμοιον οὖν ἐστιν, ἐντευχίδιον παρά τινος λαβόντ'
 ἀναγινώσκειν, Παρακαλῶ σε ἐπιτρέψαι μοι σιτα-
 ριον ἐξαγαγεῖν· ἢ, Παρακαλῶ σε παρὰ Χρυσίπ-
 που ἐπισκέψασθαι τίς ἐστιν ἡ τοῦ κόσμου διοίκη-
 σις, καὶ ποῖαν τινὰ χώραν ἐν αὐτῷ ἔχει τὸ λυ-
 γικόν ζῶον· ἐπίσκεψαι δὲ καὶ τίς εἴ σύ, κα-
- 11 ποῖόν τι σοὶ τὸ ἀγαθόν καὶ τὸ κακόν. Ταῦτα ἐ-
 κείνοις ὁμοιά ἐστιν; ἀλλ' ὁμοίας σπουδῆς χρεια-
 ῖν ἔχοντα; ἀλλ' ὡσαύτως ἀμελεῖν αἰσχρὸν τούτων
- 12 καὶ ἐκείνων; Τί οὖν; ἡμεῖς μόνοι βραδυμούμεν καὶ
 νυξάζομεν; Οὐ· ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἡμεῖς
- 13 νέοι· ἐπεῖται καὶ ἡμεῖς οἱ γέροντες, ὅταν πα-
 ρόντας ὁρῶμεν νέους, συμπροθυμούμεθα καὶ
 αὐτοὶ συμπαίξειν· πολὺ δὲ πλεον, εἰ εἴρω
 διεγνηγερμένους καὶ συμπροθυμούμενους, προ-
 θυμούμην ἂν συσπουδάξειν καὶ αὐτοῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ Φιλοσοφίας.

- Αἰσχρομένου δέ τις πρὸς αὐτὸν τῶν ἐν τέλει,
 πυθόμενος παρ' αὐτοῦ τὰ ἐπὶ μέρους, ἠρώτησεν,
 2 εἰ καὶ τέκνα εἴη αὐτῷ καὶ γυνή· τοῦ δ' ὁμολο-
 γήσαντος, προσεπέθετο· Πῶς τι οὖν χρή τῷ πράγ-
 3 ματι; Αἰθλίως, ἔφη. Καὶ ὅς· Τίνα τρόπον; οὗ
 γὰρ δὴ τούτου ἕνεκα γαμοῦσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ
 παιδοποιοῦνται, ὅπως ἄθλιοι ᾧσιν, ἀλλὰ μάλ-
 4 λον ὅπως εὐδαίμονες. Ἀλλ' ἐγώ, ἔφη, οὕτως αἰ-
 θλίως ἔχω περὶ τὰ παιδάκια, ὥς τε πρῶην νοσοῦν-
 τός μου τοῦ θυγατρίου, καὶ δόξαντος κινδυνεύειν,
 οὐχ ὑπέμεινα οὐδὲ παρεῖναι αὐτῷ νοσοῦντι·
 5 φυγὼν δ' ὠχόμην, μέχρις οὗ προσηγγεῖλέ τις
 μοι, ὅτι ἔχει καλῶς. Τί οὖν; ὁρῶς φαίνη σαι-
 τῷ ταῦτα πεποιηκέναι; Φυσικῶς, ἔφη. Ἀλλὰ
 μὴν τοῦτό με πείθου, ἔφη, σὺ, διότι φυσικῶς·
 καὶ ἐγὼ σε πείσω, ὅτι πᾶν τὸ κατὰ φύσιν γινώ-
 6 μενον, ὁρῶς γίνεται. Τοῦτο, ἔφη, πάντες ἢ
 οἷγε πλείους πατέρες πάσχομεν. Οὐδ' ἐγὼ σοὶ
 ἀντιλέγω, ἔφη, ὅτι οὐ γίνεται· τὸ δ' ἀμφισβη-
 7 τούμενον ἡμῖν ἐκείνός ἐστιν, εἰ ὁρῶς· ἐπεὶ τού-
 του γε ἕνεκα καὶ τὰ φύματα δεῖ λέγειν ἐπ' ἀ-
 γαθῷ γίνεσθαι τοῦ σώματος, ὅτι γίνεται· καὶ
 ἀπλῶς, τὸ ἀμαρτάνειν εἶναι κατὰ φύσιν, ὅτι
 πάντες σχεδὸν, ἢ οἷγε πλείους, ἀμαρτάνομεν·
 8 δεῖξον οὖν μοι σὺ, πῶς κατὰ φύσιν ἐστίν. Οὐ
 δύναμαι, ἔφη· ἀλλὰ σύ μοι μᾶλλον δεῖξον, πῶς
 οὐκ ἐστὶ κατὰ φύσιν, οὐδ' ὁρῶς γίνεται.
 9 Καὶ ὅς· ἄλλ' εἰ ἐζητοῦμεν, ἔφη, περὶ λευκῶν
 καὶ μελάνων, ποῖον ἂν κριτήριον παρεκαλοῦμεν
 πρὸς διάγνωσιν αὐτῶν; Τὴν ὄρασιν, ἔφη. Τί δ',
 εἰ περὶ θερμῶν καὶ ψυχρῶν, καὶ σκληρῶν καὶ

- 10 μαλακῶν, ποῖόν τι; Τὴν ἀφῆν. Οὐκοῦν, ἐπειδὴ
περὶ τῶν κατὰ φύσιν, καὶ τῶν ὀρθῶς ἢ οὐκ ὀρ-
θῶς γινομένων ἀμφισβητοῦμεν, ποῖον θέλεις
- 11 κριτήριον παραλάβωμεν; Οὐκ οἶδ' ἔφη. Καὶ μὴν
τὸ μὲν τῶν χρωμάτων καὶ ὁσμῶν, ἔτι δὲ χυ-
λῶν κριτήριον ἀγνοεῖν, τυχὸν οὐ μεγάλη ζη-
μία· τὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, καὶ
τῶν παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν τῷ ἀνθρώπῳ,
δοκεῖ σοι μικρὰ ζημία εἶναι τῷ ἀγνοοῦντι; Ἡ
- 12 μεγίστη μὲν οὖν. Φέρε, εἰπέ μοι, πάντα ἃ δοκεῖ
τίσιν εἶναι καλὰ καὶ προσήκοντα, ὀρθῶς δοκεῖ;
καὶ νῦν Ἰουδαίοις, καὶ Σύροις, καὶ Αἰγυπτίοις,
καὶ Ῥωμαίοις, οἷόν τε πάντα τὰ δοκοῦντα περὶ
- 13 τροφῆς, ὀρθῶς δοκεῖν; Καὶ πῶς οἷόν τε; Ἀλλ',
οἶμαι, πᾶσα ἀνάγκη, εἰ ὀρθὰ ἐσιν Αἰγυπτίων,
μὴ ὀρθὰ εἶναι τὰ τῶν ἄλλων· εἰ καλῶς ἔχει
τὰ Ἰουδαίων, μὴ καλῶς ἔχει τὰ τῶν ἄλλων.
- 14 Πῶς γὰρ οὐ; Ὅπου δ' ἀγνοία, ἐκεῖ καὶ ἀμαθία,
15 καὶ ἡ περὶ τὰ ἀναγκαῖα ἀπαιδευσία. Συνεχάρει.
Σὺ οὖν, ἔφη, τούτων αἰσθόμενος, οὐδὲν ἄλλο
τοῦ λοιποῦ σπουδάσεις, οὐδ' ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τὴν
γνώμην ἔξεις, ἢ ὅπως τὸ κριτήριον τῶν κατὰ
φύσιν καταμάθῃς, καὶ τούτῳ προσχρώμενος δια-
κρίνης τῶν ἐπὶ μέρος ἕκαστον.
- 16 Ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, τὰ τοσαῦτα ἔχω σοι
17 πρὸς ὃ βούλει βοηθῆσαι. Τὸ φιλόσοργον δοκεῖ σοι
κατὰ φύσιν τε εἶναι, καὶ καλόν; Πῶς γὰρ οὐ;
Τί δέ; τὸ μὲν φιλόσοργον κατὰ φύσιν τε καὶ κα-
λόν ἐστι, τὸ δ' εὐλόγιστον οὐ καλόν; Οὐδαμῶς.
- 18 Μὴ τοίνυν μάχην ἔχει τῷ φιλόσοργῳ τὸ εὐλόγι-
σον; Οὐ δοκεῖ μοι. Εἰ δὲ μὴ, τῶν μαχομένων ἀ-
νάγκη θάτερου κατὰ φύσιν ὄντος, θάτερου εἶναι
- 19 παρὰ φύσιν· ἡ γὰρ οὐ; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν ὅτι
ἂν εὐρίσκωμεν ἑμοῦ μὲν φιλόσοργον, ὁμοῦ δ' εὐ-

- λόγιζον, τοῦτο θαρρόντες ἀποφαινόμεθα ὁρδόν
 20 τε εἶναι, καὶ καλόν· Ἐξω, ἔφη. Τί οὖν· ἀφεῖναι
 νοσοῦν τὸ παιδίον, καὶ ἀφέντα ἀπελθεῖν, ὅτι
 μὲν οὐκ εὐλόγιζον, οὐκ οἶμαί σ' ἀντερεῖν· ὑπο-
 21 λείπεται δ' ἡμᾶς σκοπεῖν, εἰ φιλόσοργον. Σκο-
 πῶμεν δὴ. Ἀρ' οὖν σὺ μὲν ἐπειδὴ φιλοσόργως
 διέκεισο πρὸς τὸ παιδίον, ὁρῶς ἐποίεις φεύγων
 καὶ ἀπολείπων αὐτό; ἢ μήτηρ δ' οὐ φιλοσοργεῖ
 22 τὸ παιδίον; Φιλοσοργεῖ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἔδει καὶ
 τὴν μητέρα ἀφεῖναι αὐτό, ἢ οὐκ ἔδει; Οὐκ ἔδει.
 Τί δ' ἢ τίτθῃ, σέργει αὐτό; Στέργει, ἔφη. Ἐδει
 οὖν καὶ κείνην ἀφεῖναι αὐτό; Οὐδαμῶς. Τί δ' ὁ
 23 παιδαγωγός, οὐ σέργει αὐτό; Στέργει. Ἐδει
 οὖν καὶ κείνον ἀφέντα ἀπελθεῖν· εἰς οὕτως ἔρη-
 μον καὶ ἀβοήθητον ἀπολειφθῆναι τὸ παιδίον, διὰ
 τὴν πολλὴν φιλοσοργίαν τῶν γονέων ὑμῶν, καὶ
 τῶν περὶ αὐτό; ἢ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν οὔτε σερ-
 γόντων, οὔτε κηδομένων ἀποθανεῖν; Μὴ γένοι-
 24 το. Καὶ μὴν ἐκείνῳ γε αἴτισον καὶ ἄγνωμον, ὅτις
 αὐτῷ προσῆκον οἶεται διὰ τὸ φιλόσοργος εἶναι,
 25 τοῦτο τοῖς ὁμοίως φιλοσοργοῦσι μὴ ἐπιέναι; Ἄ-
 τοπον. Ἄγε, σὺ δ' ἂν ἡσούλου νοσῶν, φιλοσόρ-
 γους οὕτως ἔχειν τοὺς προσήκοντας, τοὺς τ' ἄλ-
 λους, καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα, ὥς
 26 ἀφεθῆναι μόνος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἔρημος; Οὐδα-
 μῶς. Εὐχαιο δ' ἂν οὕτω σερχθῆναι ὑπὸ τῶν σαυ-
 τοῦ, ὥς διὰ τὴν ἄγαν αὐτῶν φιλοσοργίαν αἰεὶ
 μόνος ἀπολείπεσθαι ἐν ταῖς νόσοις; ἢ τούτου γ'
 ἕνεκα μᾶλλον ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, εἰ δυνατόν
 ἦν, φιλοσοργεῖσθαι ἡυχοῦ, ὥς ἀπολείπεσθαι
 ὑπ' αὐτῶν; εἰ δὲ ταῦτα, ὑπολείπεται μηδαμῶς
 ἔτι φιλόσοργον εἶναι τὸ πραχθέν.
 27 Τί οὖν; οὐδὲν ἦν τὸ κινῆσάν σε, καὶ ἐξορμή-
 σαν πρὸς τὸ ἀφεῖναι τὸ παιδίον; καὶ πῶς οἶόν τε;

- ἀλλὰ τοιοῦτόν τι ἂν, ὅσον καὶ ἐν Ῥώμῃ τινὰ ἦν
 τὸ κινεῖν, ὥς ἐγκαλύπτεσθαι, τοῦ ἵππου τρέ-
 χοντος ὃ ἐσπουδάκει· εἴτα νικήσαντός ποτε πα-
 ραλόγως, σπόγγων δεῖσαι αὐτῷ πρὸς τὸ ἀνα-
 28 ληφθῆναι λειποψυχοῦντα. Τί οὖν τοῦτο ἐστὶ; Τὸ
 μὲν ἀκριβὲς οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ τυχόν· ἐ-
 κείνο δ' ἀπαρκεῖ πεισθῆναι, εἴπερ ὑγιὲς ἐστὶ τὸ
 ὑπὸ τῶν φιλοσόφων λεγόμενον, ὅτι οὐκ ἔξω που
 δεῖ ζητεῖν αὐτό, ἀλλ' ἐν καὶ ταῦτόν ἐστιν ἐπὶ
 πάντων τὸ αἴτιον τοῦ ποιεῖν τι ἡμᾶς ἢ μὴ ποιεῖν,
 τοῦ λέγειν τινὰ ἢ μὴ λέγειν, τοῦ ἐπαίρεσθαι,
 29 ἢ συσέλλεσθαι, ἢ φεύγειν τινὰ ἢ διώκειν· τοῦθ'
 ὅπερ καὶ νῦν ἐμοί τε καὶ σοὶ γέγονεν αἴτιον, σοὶ
 μὲν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἐμὲ, καὶ καθῆσθαι νῦν ἀ-
 30 κούοντα· ἐμοὶ δὲ, τοῦ λέγειν ταῦτα. Τί δ' ἐστὶ
 τοῦτο; Ἀρά γε ἄλλο, ἢ ὅτι ἔδοξεν ἡμῖν; Οὐδέν.
 Ἄν δ' ἄλλως ἡμῖν ἐφάνη, τί ἂν ἄλλο, ἢ τὸ δό-
 31 ξαν ἐπράττομεν; οὐκοῦν καὶ τῷ Ἀχιλλεῖ τοῦτο
 αἴτιον τοῦ πενθεῖν, οὐχ ὁ τοῦ Πατρόκλου θάνα-
 τος· ἄλλος γάρ τις οὐ πάσχει ταῦτα τοῦ ἐταίρου
 32 ἀποθανόντος· ἀλλ' ὅτι ἔδοξεν αὐτῷ· καὶ σοὶ τό-
 τε τοῦ φεύγειν, τοῦτο αὐτό, ὅτι ἔδοξέ σοι· καὶ
 πάλιν, εἰ μὴ μείνης, ὅτι ἔδοξέ σοι· καὶ νῦν ἐν Ῥώ-
 μῃ ἀνέρχη, ὅτι δοκεῖ σοι· καὶ μεταδόξη, οὐκ
 33 ἂν ἀπελεύσῃ· καὶ ἀπλῶς οὔτε θάνατος, οὔτε
 φυγὴ, οὔτε πόνος, οὔτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων,
 αἰτιόν ἐστι τοῦ πράττειν τι, ἢ μὴ πράττειν ἡμᾶς·
 ἀλλ' ὑπολήψεις καὶ δόγματα.
 34 Τοῦτό σε πείθω, ἢ οὐχί; Πείθεις, ἔφη. Οἷα δὲ
 τὰ αἴτια ἐφ' ἐκάστου, τοιαῦτα καὶ τὰ ἀποτελου-
 35 μενα· οὐκοῦν ὅταν μὴ ὀρθῶς τι πράττωμεν, ἀ-
 πό ταύτης τῆς ἡμέρας οὐδὲν ἄλλο αἰτιασόμεθα,
 ἢ τὸ δόγμα ἀφ' οὗ αὐτὸ ἐπράξαμεν· καὶ κείνο ἐξαί-
 ρειν καὶ ἐκτέμνειν περασόμεθα μᾶλλον, ἢ τὰ

ρύματα καὶ τὰ ἀποσκήματα ἐκ τοῦ σώματος·
 36 ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ὁρθῶς πραττομένων ταύτων
 37 τοῦτο αἴτιον ἀποφανοῦμεν· καὶ οὐτ' οἰκέτην ἔτι
 αἰτιασόμεθα, ὅτε γείτονα, ὅτε γυναῖκα, ὅ-
 τε τέκνα, ὡς αἰτιά τινων κακῶν ἡμῖν γινόμενα·
 πεπεισμένοι, ὅτι, ἂν μὴ ἡμῖν δόξῃ τοιαῦτά τινα
 εἶναι, οὐ πράττομεν τὰ ἀκόλουθα· τοῦ δόξαι δέ,
 38 ἢ μὴ δόξαι, ἡμεῖς κύριοι, καὶ οὐ τὰ ἐκτός. Οὐ-
 τως, ἔφη. Ἀπὸ τῆς σήμερον τοίνυν ἡμέρας, οὐ-
 δὲν ἄλλο ἐπισκοπήσομεν, οὐδὲ ἐξετάσομεν
 ποῖόν τι ἐσίν, ἢ πῶς ἔχει, ὅτε τὸν ἀγρὸν, ὅτε
 τὰ ἀνδράποδα, ὅτε τοὺς ἵππους ἢ κύνας, ἀλλὰ
 39 τὰ δόγματα. Εὐχομαι, ἔφη. Ὁρᾷς οὖν, ὅτι σχο-
 λασικόν σε δεῖ γενέσθαι; τοῦτο τὸ ζῶον, οὐ πάν-
 τες καταγελαῶσιν; εἴπερ ἄρ' ἡμεῖς ἐπίσκεψιν
 40 τῶν σεαυτοῦ δογμάτων ποιεῖσθαι, τοῦτο δ' ὅτι
 μιᾶς ὥρας ἢ ἡμέρας οὐκ ἔσιν, ἐπινοεῖς καὶ
 αὐτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ Εὐαγγελισμοῦ.

Περὶ Θεῶν οἱ μέν τινές εἰσιν οἱ λέγοντες μηδ'
 εἶναι τὸ θεῖον· οἱ δ', εἶναι μὲν, ἀργὸν δὲ καὶ ἀ-
 2 μελές, καὶ μὴ προνοεῖν μηδενός· τρίτοι δ', οἱ
 καὶ εἶναι καὶ προνοεῖν, ἀλλὰ τῶν μεγάλων καὶ
 οὐρανίων, τῶν δ' ἐπὶ γῆς μηδενός· τέταρτοι δέ,
 καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ τῶν οὐρανίων, εἰς κοινὸν δέ
 3 μόνον, καὶ οὐχὶ δὲ κατ' ἰδίαν ἑκάστου· πέμπτοι
 δ', ὧν ἦν καὶ Ὀδυσσεὺς καὶ Σωκράτης, οἱ λέ-
 γοντες, ὅτι, Οὐδέ σε λήθω κινούμενος.
 4 Πολὺ πρότερον οὖν ἀναγκαῖόν ἐστι, περὶ ἑκά-
 στου τούτων ἐπεσκέψθαι, πότερα ὑγιῶς ἢ οὐχ ὑ-
 5 γιῶς λεγόμενόν ἐστιν· εἰ γὰρ μὴ εἰσι Θεοί, πῶς

ἐς τέλος, ἔπεσθαι Θεοῖς; εἰ δὲ εἰσὶ μὲν, μηδὲ
 νὸς δ' ἐπιμελούμενοι· καὶ οὕτω πῶς ὑγιὲς ἔσαι;
 6 ἀλλὰ δὴ, καὶ ὄντων, καὶ ἐπιμελουμένων, εἰ μη-
 δεμία διάδοσις εἰς ἀνθρώπους ἐστὶν ἐξ αὐτῶν,
 καὶ νῦν Δία γε καὶ εἰς ἐμέ· πῶς ἔτι καὶ οὕτως ὑ-
 7 γιὲς ἐσὶ; Πάντα οὖν ταῦτα ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς
 ἐπεσκεμμένος, τὴν αὐτοῦ γνώμην ὑποτέταχε τῷ
 8 τῷ νόμῳ τῆς πόλεως· ὁ δὲ παιδευόμενος, ταῦ-
 τὴν ὀφείλει τὴν ἐπιβολὴν ἔχων ἐλθεῖν ἐπὶ το παι-
 δεύεσθαι· πῶς ἂν ἐποίμην ἐγὼ ἐν παντὶ τοῖς
 Θεοῖς; καὶ πῶς ἂν εὐαρεστοίην τῇ θεῇ διοικήσει;
 9 καὶ πῶς ἂν γενοίμην ἐλεύθερος; Ἐλεύθερος γὰρ
 ἐστίν, ὃ γίνεται πάντα κατὰ προαίρεσιν, καὶ οὐ
 10 οὐδείς δύναται κωλύσαι. Τί οὖν; ἀπόνοιά ἐστιν ἡ
 ἐλευθερία; Μὴ γένοιτο· μανία γὰρ καὶ ἐλευθε-
 11 ρία εἰς ταῦτόν οὐκ ἔρχεται. Ἀλλ' ἐγὼ θέλω πᾶν
 τὸ δοκοῦν μοι ἀποβαίνειν, καὶ ὅπως οὖν δοκῇ.
 12 Μαινόμενος εἶ, παραφρονεῖς· οὐκ οἶδας, ὅτι κα-
 λὸν ἡ ἐλευθερία ἐστὶ, καὶ ἀξιόλογον; τὸ δ' ὥς
 ἔτυχέ με βούλεσθαι τὰ ὥς ἔτυχε δόξαντα γίνε-
 σθαι, τοῦτο κινδυνεύει οὐ μόνον οὐκ εἶναι κα-
 13 λόν, ἀλλὰ καὶ πάντων αἰσχυρόν εἶναι. Πῶς γὰρ
 ἐπὶ γραμματικῶν ποιοῦμεν; βούλομαι γράφειν
 ὥς θέλω τὸ Δίονος ὄνομα; Οὐ· ἀλλὰ διδάσκο-
 14 μαι θέλειν, ὥς δεῖ γράφεσθαι. Τί ἐπὶ μουσι-
 κῶν; Ὡσαύτως. Τί ἐν τῷ καθάλου, ὅπου τέχνη
 τις ἢ ἐπισχῆμη ἐστίν; εἰ δὲ μὴ, οὐθενὸς ἦν ἀξίου
 τὰ ἐπίσασθαι τι, εἰ ταῖς ἐκάστων βουλήσεσι προ-
 15 σιγήμωκετο. Ἐνταῦθα οὖν μόνον, ἐπὶ τοῦ μεγί-
 ζου καὶ κυριατάτου, τῆς ἐλευθερίας, ὥς ἔτυχευ
 ἐφεῖταί μοι θέλειν; Ὡδαμῶς· ἀλλὰ τὸ παιδεύε-
 σθαι, ταῦτ' ἐστὶ, μαυθάνειν ἕκαστα οὕτω θέλειν,
 ὥς γίνεται· πῶς δὲ γίνεται; ὥς διέταξεν αὐτὰ

ὁ διατάσσων. Διέταξε δέ. Θέρος εἶναι καὶ χειμῶνα, καὶ φθῶρὰν καὶ ἀφορίαν, καὶ ἀρετὴν καὶ κακίαν, καὶ πάσας τὰς τοιαύτας ἐναντιότητας, ὑπὲρ συμφωνίας τῶν ὅλων· ἡμῶν δ' ἐκάστω σώμα, καὶ μέρη τοῦ σώματος, καὶ κτῆσιν, καὶ κοινωνοὺς ἔδωκε.

Ταύτης οὖν τῆς διατάξεως μεμνημένους, ἔρχεσθαι δεῖ ἐπὶ τὸ παιδεύεσθαι, οὐχ ἵνα ἀλλάξωμεν τὰς ὑποθέσεις· οὔτε γὰρ δίδονται ἡμῖν, οὔτ' ἀμεινόν· ἀλλ' ἵνα, οὕτως ἐχόντων τῶν περὶ ἡμᾶς ὡς ἔχει καὶ πέφυκεν, αὐτοὶ τὴν γνώμην τὴν αὐτῶν συνηρμοσμένην τοῖς γινομένοις ἔχωμεν. Τί γάρ; ἐνδέχεται φυγεῖν ἀνθρώπους; καὶ πῶς οἶόν τε; Ἀλλὰ συνόντας αὐτοῖς, ἐκείνους ἀλλάξαι; καὶ τίς ἡμῖν δίδωσι; Τί οὖν ἀπολείπεται; ἢ τίς εὐρίσκεται μηχανὴ πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτῶν; Τοιαύτη, οἱ ἥς ἐκεῖνοι μὲν ποιήσουσι τὰ φαινόμενα αὐτοῖς, ἡμεῖς δ' οὐδὲν ἤττον κατὰ φύσιν ἔχομεν. Σὺ δ' ἀταλαίπωρος εἶ, καὶ δυσάρεστος· καὶ μὲν μόνος ἥς, ἐρημίαν καλεῖς ταῦτο· ἂν δὲ μετὰ ἀνθρώπων, ἐπιβούλους λέγεις, καὶ λησᾶς· μέμφῃ δὲ καὶ γονεῖς τοὺς σεαυτοῦ, καὶ τέκνα, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ γείτονας· ἔδει δέ, μόνον μένοντα, ἡσυχίαν καλεῖν αὐτό, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ ὅμοιον τοῖς Θεοῖς ἡγεῖσθαι σαυτὸν· μετὰ πολλῶν δ' ὄντα, μὴ ὄχλον καλεῖν, μηδὲ θόρυβον, μηδ' ἀηδίαν, ἀλλ' ἐορτὴν καὶ πανήγυριν· καὶ οὕτω πάντα εὐαρέσως δέχεσθαι. Τίς οὖν ἡ κόλασις τοῖς οὐ προσδεχομένοις; τὸ οὕτως ἔχειν ὡς ἔχουσι. Δυσαρεσεῖτις τῷ μόνος εἶναι; ἔσω ἐν ἐρημίᾳ· δυσαρεσεῖτις τοῖς γονεῦσιν; ἔσω κακὸς υἱός, καὶ πενθεῖτω· δυσαρεσεῖ τοῖς τέκνοις; ἔσω κακὸς πατήρ. - - Βάλλε αὐτὸν εἰς φυλακὴν. - - Ποῖαν φυλακὴν; Ὅπου νῦν ἐστίν· ἄκων γάρ ἐστιν· ὅπου

- δε τις ἄκων ἐστίν, ἐκεῖνο φυλακὴ αὐτῷ ἐστὶ καὶ
 καὶ Σωκράτης οὐκ ἦν ἐν φυλακῇ, ἐκὼν γὰρ ἦν. --
 24 Σκέλος οὖν μοι γενέσθαι πεπιρωμένον; --- Ἀν-
 δράποδον, εἴτα δὲ ἐν σκελύδριον τῷ Κόσμῳ ἐγ-
 καλεῖς; οὐκ ἐπιδώσεις αὐτὸ τοῖς ὅλοις; οὐκ ἀπο-
 25 ζήσῃ; οὐ χαίρων παραχωρήσεις τῷ δεδοκότι; ἀ-
 γανακτήσεις δέ, καὶ δυσπαρεσθήσεις τοῖς ὑπὸ τοῦ
 Διὸς διατεταγμένοις, ἃ ἐκεῖνος μετὰ τῶν Μοι-
 ρῶν, παρουσῶν καὶ ἐπικλωθουσῶν σου τὴν γέ-
 26 νεσιν, ὥρισε καὶ διέταξεν; Οὐκ οἶσθα, ἡλίκον
 μέρος πρὸς τὰ ὅλα; τοῦτο δὲ κατὰ τὸ σῶμα·
 ὡς κατὰ γε τὸν λόγον οὐδὲ χεῖρων τῶν Θεῶν,
 οὐδὲ μικρότερος· λόγου γὰρ μέγεθος οὐ μήκει,
 οὐδ' ὕψει κρίνεται, ἀλλὰ δόγμασιν.
 27 Οὐ θέλεις οὖν καθ' ἃ ἴσος εἶ τοῖς Θεοῖς, ἐκεῖ
 28 που τίθεσθαι τὸ ἀγαθόν; Τάλας ἐγὼ, τὸν πα-
 τέρα ἔχω τοιοῦτον, καὶ τὴν μητέρα. Τί οὖν; ἐδί-
 δοτό σοι προελθόντι ἐκλέξασθαι, καὶ εἰπεῖν· Ὁ
 δεῖνα τῇ δεῖνι συνελδέτω τῇ δὲ τῇ ὥρα, ἵνα ἐγὼ
 29 γένωμαι; Οὐκ ἐδίδοτο· ἀλλ' ἔδει προὔπαρξαι
 σου τοὺς γονεῖς, εἴτα οὕτω γεννηθῆναι σε· ἐκ
 30 ποίων τινῶν; ἐκ τοιούτων, ὅποιοι ἦσαν. Τί οὖν;
 τοιούτων αὐτῶν ὄντων, ἀνδραμία σοι δίδοται μη-
 χανή; εἴτ' εἰ μὲν τὴν ὁρατικὴν δύναμιν ἠγνοεῖς
 πρὸς τί κέκτησαι, δυσυχής ἂν ἦς καὶ ἀθλιός,
 εἰ κατέμυες, προσπαγομένων σοι τῶν χρωμάτων·
 ὅτι δὲ μεγαλοφυχίαν ἔχων, καὶ γενναιότητα
 πρὸς ἕκαστα τούτων, ἠγνοεῖς, οὐ δυσυχέστερος εἶ,
 31 καὶ ἀθλιώτερος; προσάγεται σοι τὰ κατάλληλα
 τῇ δυνάμει ἣν ἔχεις· σὺ δ' αὐτὴν τότε μάλιχα
 ἀποσρέφεις, ὅποτε ἠνοιγμένην καὶ βλέπουσαν
 32 ἔχειν ἔδει· οὐ μᾶλλον εὐχαρισεῖς τοῖς Θεοῖς, ὅτι
 σε ἐπάνω τούτων ἀφῆκαν, ὅσα μὴδ' ἐποίησαν
 ἐπὶ σοι· μόνον δ' ὑπεύθυνον ἀπέφηναν τῶν ἐπὶ

33 σοί; γονέων ἔνεκα, ἀνυπεύθυνον ἀφῆκαν· ἀδελ-
φῶν ἔνεκα, ἀφῆκαν· σώματος ἔνεκα, ἀφῆκαν·
34 κτήσεως, θανάτου, ζωῆς. Τίνος οὖν ὑπεύθυνόν
σε ἐποίησαν; Τοῦ μόνου ὄντος ἐπί σοι, χρήσεως
35 οἷας δεῖ φαντασιῶν. Τί οὖν ἐπισπᾶς σεαυτῷ ταῦ-
τα, ὧν ἀνυπεύθυνος εἶ; Τοῦτό ἐστιν, ἑαυτῷ πα-
ρέχειν πράγματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Πῶς ἕκαστά ἐστι ποιεῖν ἀρεσῶς Θεοῖς.

Πυθομένου τέτινος, πῶς ἐστὶν ἐσθίειν ἀρεσῶς
Θεοῖς; Εἰ δικαίως ἐστὶν, ἔφη, καὶ εὐγνωμόνως,
καὶ ἴσως, καὶ ἐγκρατῶς, καὶ κοσμίως, οὐκ ἔστι
2 καὶ ἀρεσῶς τοῖς Θεοῖς; Ὅταν δὲ θερμὸν αἰτήσαν-
τός σου, μὴ ὑπακούσῃ ὑπαῖς, ἢ ὑπακούσας χλια-
ρώτερον ἐνέγκῃ, ἢ μὴδ' εὐρεθῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὸ
μὴ χαλεπαίνειν, μὴδὲ ῥήγνυσθαι, οὐκ ἔστιν ἀρε-
3 σὲν τοῖς Θεοῖς; Πῶς οὖν τις ἀνάσχηται τῶν τοι-
ούτων; Ἀνδράποδον, οὐκ ἀνέξῃ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ
σαυτοῦ, ὃς ἔχει τὸν Δία πρόγονον, ὥσπερ υἱὸς
ἐκ τῶν αὐτῶν σπερμάτων γέγονε, καὶ τῆς αὐ-
4 τῆς ἄνωθεν καταβολῆς; Ἄλλ' εἰ ἐντινι τοιαύτη
χώρᾳ κατετάγῃς ὑπερεχούσῃ, εὐθὺς τύραννον
καταστήσεις σεαυτὸν; οὐ μεμνήσῃ τίς εἶ, καὶ τί-
νων ἄρχεις; ὅτι συγγενῶν, ὅτι ἀδελφῶν φύσει
5 ὅτι τοῦ Διὸς ἀπογόνων; Ἄλλ' ὧν ἂν αὐτῶν ἔχω,
ἐκεῖνοι δ' ἐμοῦ οὐκ ἔχουσιν. Ὅρᾳ ποῦ βλέπεις;
ὅτι εἰς τὴν γῆν, ὅτι εἰς τὸ βάραθρον, ὅτι εἰς τοὺς
ταλαιπώρους τούτους νόμους τοὺς τῶν νεκρῶν;
εἰς δὲ τοὺς τῶν Θεῶν οὐ βλέπεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ὅτι πάντα ἐφορᾷ τὸ Θεῖον.

Πυθόμενου δέ τινος, πῶς ἄν τις πεισθῇ, ὅτι
 ἕκαστον τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρᾶττομένων ἐφορᾶται
 1 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ; Οὐ δοκεῖσαι, ἔφη, ἠνώσθαι τὰ
 πάντα; Δοκεῖ, ἔφη. Τί δέ; συμπαθεῖν τὰ ἐπί-
 3 γεια τοῖς οὐρανόις οὐ δοκεῖσαι; Δοκεῖ, ἔφη. Πρό-
 θεν γὰρ οὗτοι τεταγμένως, καθάπερ ἐκ προ-
 ρήγματος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἐκεῖνος εἴπῃ τοῖς φυ-
 τοῖς ἀνθεῖν, ἀνθεῖ; ὅταν εἴπῃ βλασάνειν, βλα-
 σάνει; ὅταν ἐκφέρειν τὸν καρπὸν, ἐκφέρει; ὅταν
 πεπαίνειν, πεπαίνει; ὅταν πάλιν ἀποβάλλειν, ἀ-
 ποβάλλει, καὶ φυλλορροεῖν, φυλλορροεῖ, καὶ αὐ-
 τὰ εἰς αὐτὰ συνειλούμενα ἐφ' ἡσυχίας μένειν καὶ
 4 ἀναπαύεσθαι, μένει καὶ ἀναπαύεται; πόθεν δὲ
 πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ μείωσιν τῆς σελήνης, καὶ
 τὴν τοῦ ἡλίου πρόσοδον καὶ ἄφοδον, τοσαύτη πα-
 ραλλαγή καὶ ἐπὶ τὰ ἐναντία μεταβολὴ τῶν ἐπι-
 5 γείων θεωρεῖται; Ἀλλὰ τὰ φυτὰ μὲν, καὶ τὰ
 ἡμέτερα σώματα οὕτως ἐνδέδεται τοῖς ὅλοις,
 καὶ συμπέπονθεν· αἱ ψυχαὶ δ' αἱ ἡμέτεραι οὐ
 6 πολὺ πλέον; ἀλλ' αἱ ψυχαὶ μὲν οὕτως εἰσὶν ἐν-
 δεδεμέναι καὶ συναφεῖς τῷ Θεῷ, ἅτε αὐτοῦ μό-
 ρια οὔσαι καὶ ἀποσπάσματα· οὐ παντὸς δ' αὐ-
 τῶν κινήματος, ἅτε οἰκείου καὶ συμφυοῦς, ὃ
 7 Θεὸς αἰσθάνεται. Ἀλλὰ σὺ μὲν περὶ τῆς θείας
 διοικήσεως, καὶ περὶ ἑκάστου τῶν θείων, ὁμοῦ
 δὲ καὶ περὶ ἀνθρώπινων πραγμάτων ἐνδυμῆσθαι
 δύνασαι, καὶ ἅμα μὲν αἰσθητικῶς ἀπὸ μυρίων
 πραγμάτων κινεῖσθαι, ἅμα δὲ διανοητικῶς, ἅ-
 μα δὲ τοῖς μὲν συγκαταθετικῶς, τοῖς δ' ἀνα-
 8 νευσικῶς, ἢ ἐφεκτικῶς· τύπους δὲ τοσούτους
 ἀφ' οὗτω πολλῶν καὶ ποικίλων πραγμάτων ἐν

- τῇ σαυτοῦ ψυχῇ φυλάττεις, καὶ ἀπ' αὐτῶν κινούμενος, εἰς ἐπινοίας ὁμοειδεῖς ἐμπίπτεις τοῖς πρώτως τετυπώκοσί, τέχνας τ' ἄλλας ἐπ' ἄλλαις, καὶ μνήμας ἀπὸ μυρίων πραγμάτων δια-
 9 σώξεις· ὁ δὲ Θεὸς οὐχ οἷός τ' ἐς πάντα ἐφορᾶν, καὶ πᾶσι συμπαρεῖναι, καὶ ἀπὸ πάντων τινὰ ἴ-
 10 σchein διάδοσιν; Ἀλλὰ φωτίζειν μὲν οἷός τε ἐστὶν ὁ ἥλιος τηλικούτον μέρος τοῦ Παντός, ὀλίγον δὲ τὸ ἀφώτισον ἀπολιπεῖν, ὅσον οἷόν τ' ἐπέχεσθαι ὑπὸ σκιάς, ἣν ἡ γῆ ποιεῖ· ὁ δὲ καὶ τὸν ἥλιον αὐ-
 τὸν πεποιηκὼς καὶ περιάγων, μέρος ὄντ' αὐτοῦ μικρὸν ὡς πρὸς τὸ Ὄλον, οὕτως δ' οὐ δύναται πάντων αἰσθάνεσθαι;
- 11 Ἀλλ' ἐγὼ, φησὶν, οὐ δύναμαι πᾶσιν ἅμα τοῖς παρακολουθεῖν. Τοῦτο δέ σοι καὶ λέγει τις,
 12 ὅτι ἴσην ἔχεις δύναμιν τῷ Διί; Ἀλλ' οὐδὲν ἦττον καὶ ἐπίτροπον ἐκάσω παρέστης, τὸν ἐκά-
 σου Δαίμονα, καὶ παρέδωκε φυλάσσειν αὐτὸν αὐτῷ, καὶ τοῦτον ἀκοίμητον καὶ ἀπαραλόγισον.
- 13 Τίνοι γάρ ἄλλω κρεῖττονι καὶ ἐπιμελεσέρω φύλακ-
 κι παραδέδωκεν ἡμῶν ἑκασον; ὥσθ', ὅταν κλεί-
 σιτε τὰς θύρας, καὶ σκότος ἔνδον ποιήσῃτε,
 14 μέμνησθε μηδέποτε λέγειν, ὅτι μόνοι ἐστέ· οὐ γάρ ἐστέ· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔνδον ἐστὶ, καὶ ὁ ὑμέτερος Δαίμων ἐστὶ· καὶ τίς τούτοις χρεῖα φωτὸς εἰς τὸ
 15 βλέπειν τί ποιεῖτε; Τούτῳ τῷ Θεῷ ἔδει καὶ ὑ-
 μᾶς ὁμνύειν ὄρκον, οἷον οἱ στρατιῶται τῷ Καίσα-
 ρι· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, τὴν μισθοφορίαν λαμβά-
 νοντες, ὁμνύουσι πάντων προτιμήσειν τὴν τοῦ
 Καίσαρος σωτηρίαν· ὑμεῖς δέ, οἱ τοσοῦτων καὶ
 τηλικούτων ἡξιωμένοι, οὐκ ὁμόσετε; ἢ ὁμόσαν-
 16 τες, οὐκ ἐμμενεῖτε; Καὶ τί ὁμόσετε; Μὴ ἀπει-
 θήσιν μηδέποτε, μηδ' ἐγκαλέσειν, μηδὲ μέμ-
 φεσθαί τι τῶν ὑπ' ἐκείνου δεδομένων, μηδ' ἄ-
 Τόμ. Ε.

κοντες ποιήσιν τι ἢ πείσεσθαι τῶν ἀναγκαίων.
 17 Ὅμοιος γε ὄρκος οὗτος ἐκείνῳ· ἐκεῖ μὲν ὀμνύουσιν, αὐτοῦ μὴ προτιμήσιν ἕτερον· ἐνταῦθα δ', αὐτοῦς ἀπάντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Τί ἐπαγγέλλεται Φιλοσοφία.

Συμβουλευομένου τινός, πῶς τὸν ἀδελφὸν πεί-
 2 ση, μικέτι χαλεπῶς αὐτῷ ἔχειν. Οὐκ ἐπαγγέλλεται, ἔφη, Φιλοσοφία τῶν ἐκτός τι περιποιήσιν τῷ ἀνθρώπῳ· εἰ δὲ μὴ, ἔξω τι τῆς ἰδίας ὕλης ἀνέξεται· ὥς γὰρ τέκτονος ὕλη, τὰ ξύλα· ἀνδριαντοποιοῦ, ὁ χαλκός· οὕτω τῆς περὶ βίον τέχ-
 3 νης ὕλη, ὁ βίος αὐτοῦ ἐκάστου. Τί οὖν ὁ τοῦ ἀδελφοῦ; Πάλιν τῆς αὐτοῦ ἐκείνου τέχνης ἐσί· πρὸς δὲ τὴν σὴν, τῶν ἐκτός ἐσιν, ὅμοιον ἀγρῷ, ὅμοιον ὑγείᾳ, ὅμοιον εὐδοξίᾳ· τούτων δ' οὐδὲν
 4 ἐπαγγέλλεται Φιλοσοφία. Ἐν πάσῃ περιστάσει τηρήσω τὸ ἡγεμονικὸν κατὰ φύσιν ἔχον. Τὸ τί-
 5 νος; Τὸ ἐκείνου, ἐν ᾧ εἰμί. Πῶς οὖν ἐκείνός μοι μὴ ὀργίζεται; Φέρε μοι ἐκείνον, κἀκείνῳ ἔρῳ· σοὶ δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ὀργῆς οὐδὲν ἔχω λέγειν.
 6 Εἰπόντος δὲ τοῦ συμβουλευομένου, ὅτι, Τοῦτο ζητῶ, πῶς ἂν, ἐκείνου καὶ μὴ διαλασσομέ-
 7 νου, κατὰ φύσιν ἔχοιμι; Οὐδὲν, ἔφη, τῶν μεγάλων ἄφνω γίνεται· ὅπου γε οὐδ' ὁ βότρυς, οὐδὲ σῦκον· ἂν μοι νῦν λέγῃς, ὅτι θέλω σῦκον· ἀποκρινουμαί σοι, ὅτι χρόνου δεῖ· ἄφες ἀνδρήσῃ πρῶτον, εἴτα προβάλη τὸν καρπὸν, εἴτα
 8 πεπανθῇ. Εἴτα συκῆς μὲν καρπὸς ἄφνω καὶ μιᾷ ᾧρᾳ οὐ τελειοῦται· γνώμης δ' ἀνθρώπου καρπὸν θέλεις οὕτω δι' ὀλίγου καὶ εὐκλῶς κτήσασθαι; μὴ δ' ἂν ἐγώ σοι λέγω, προσδύκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

Π ε ρ ῖ Π ρ ο ν ο ῖ α ς.

Μὴ θαυμάζετε, εἰ τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις τὰ
 πρὸς τὸ σῶμα ἔτοιμα γέγονεν, οὐ μόνον τροφαὶ
 καὶ πόματα, ἀλλὰ καὶ κοῖται, καὶ τὸ μὴ δεῖ-
 σθαι ὑποδημάτων, μὴ ὑποσρωμάτων, μὴ ἑσθῆ-
 2 τος· ἡμεῖς δὲ πάντων τούτων προσδεόμεθα· τὰ
 γὰρ οὐχ ἑαυτῶν ἕνεκα, ἀλλὰ πρὸς ὑπηρεσίαν γε-
 γουότα, οὐκ ἐλυσιτέλει προσδεόμενα ἄλλων πε-
 3 ποιηκέναι· ἐπεὶ ὅρα αἶν ἦν, ἡμᾶς φροντίζειν μὴ
 περὶ αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν προβάτων,
 καὶ τῶν ὄνων, πῶς ἐνδύσῃται, καὶ πῶς ὑποδή-
 4 σῇται, πῶς φάγη, πῶς πίη· ἀλλ', ὥσπερ οἱ σρα-
 τιῶται ἔτοιμοὶ εἰσι τῷ στρατηγῷ ὑποδεδεμένοι,
 ἐνδεδυμένοι, ὠπλισμένοι· εἰ δ' ἔδει περιερχόμε-
 νον τὸν χιλιάρχον ὑποδεῖν, ἢ ἐνδύειν τοὺς χιλίους,
 δεινὸν ἂν ἦν· αὐτῶ καὶ ἡ φύσις πεποιήκε τὰ
 πρὸς ὑπηρεσίαν γεγονότα ἔτοιμα, παρεσκευασ-
 5 μένα, μηδεμιᾶς ἐπιμελείας ἔτι προσδεόμενα· οὕ-
 τως ἐν παιδίον μικρὸν καὶ ῥάβδος ἐλαύνει τὰ πρό-
 6 βατα. Νῦν δ' ἡμεῖς ἀφέντες ἐπὶ τούτοις εὐχαρι-
 ζεῖν, ὅτι μὴ καὶ αὐτῶν τὴν ἴσιν ἐπιμέλειαν ἐπι-
 7 μελούμεθα, ἐφ' αὐτοῖς ἐγκαλοῦμεν τῷ Θεῷ· καὶ
 τοι, νῆ τὸν Δία καὶ τοὺς Θεοὺς, ἐν τῶν γεγονό-
 των ἀπὴρκει πρὸς τὸ αἰσθῆσθαι τῆς Προνοίας.
 8 τῷ γε αἰδήμονι καὶ εὐχαρίστῳ. Καὶ μὴ μοι νῦν
 τὰ μεγάλα· αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἐκ πῶας γάλα γεν-
 νᾶσθαι, καὶ ἐκ γάλακτος τυρὸν, καὶ ἐκ δέρμα-
 τος ἔρια· τίς ἐστὶν ὁ πεποιηκὼς ταῦτα, ἢ ἐπινε-
 νοηκὼς; Οὐδὲ εἷς, φησὶν. Ὁ μέγαλης ἀναισχυ-
 τίας καὶ ἀναισθησίας.

9 Ἄγε ἀφώμεν τὰ ἔργα τῆς φύσεως· τὰ πάρεργα
 10 αὐτῆς θεωσώμεθα. Μή τι ἀχρηστότερον τριχῶν

- τῶν ἐπὶ γενείου; τί οὖν; οὐ συνεχρήσατο καὶ
 ταύταις ὡς μάλιστα πρεπόντως ἐδύνατο; οὐ διέ-
 11 κρινε δι' αὐτῶν τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ; οὐκ εὐθύς
 μακρόθεν κέκραγεν ἡμῶν ἐκάστου ἢ φύσις, Ἀνὴρ
 εἶμι; οὕτω μοι προσέρχου, οὕτω μοι λάλει, ἄλ-
 12 λο μηδὲν ζήτηί· ἰδοὺ τὰ σύμβολα. Πάλιν ἐπὶ
 τῶν γυναικῶν, ὥσπερ ἐν τῇ φωνῇ τι ἐγκατέμι-
 ξεν ἀπαλώτερον, οὕτω καὶ τὰς τρίχας ἀφείλεν.
 Οὐ· ἀλλ' ἀδιάκριτον ἔδει τὸ ζῶον ἀπολειφθῆ-
 ναι, καὶ κηρύσσειν ἕκαστον ἡμῶν, ὅτι, Ἀνὴρ εἶ-
 13 μι. Πῶς δὲ οὐ καλὸν τὸ σύμβολον, καὶ εὐπρε-
 πές, καὶ σεμνόν; πόσῳ κάλλιον τοῦ τῶν ἀλεκ-
 τρυόνων λόφου; πόσῳ μεγαλοπρεπέστερον τῆς
 14 χαίτης τῶν λεόντων; Διὰ τοῦτο ἔδει σῶζειν τὰ
 σύμβολα τοῦ Θεοῦ, ἔδει αὐτὰ μὴ καταπροΐε-
 σθαι, μηδὲ συγχεῖν, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς, τὰ γένη
 τὰ διηρημένα.
 15 Ταῦτα μόνᾳ ἐστὶν ἔργα ἐφ' ἡμῶν τῆς Προνοίας;
 Καὶ τίς ἐξαρκεῖ λόγος ὁμοίως αὐτὰ ἐπαινεῖσαι,
 ἢ παρασῆσαι; εἰ γὰρ νοῦν εἶχομεν, ἄλλο τι ἔδει
 ἡμᾶς παιεῖν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ἢ ὕμνεῖν τὸ Θεῖον,
 καὶ εὐφημεῖν, καὶ ἐπεξέρχεσθαι τὰς χάριτας;
 16 οὐκ ἔδει καὶ σκάπτοντας, καὶ ἀροῦντας, καὶ
 ἐσθίουντας, ᾄδειν τὸν ὕμνον τὸν εἰς τὸν Θεόν;
 17 Μέγας ὁ Θεός, ὅτι ἡμῖν παρέσχεν ὄργανα τοι-
 αῦτα, οἳ ὦν τὴν γῆν ἐργασόμεθα· μέγας ὁ
 Θεός, ὅτι χεῖρας δέδωκεν, ὅτι κατάποσιν, ὅτι
 κοιλίαν, ὅτι αὔξεσθαι λεληθότως, ὅτι καθεύ-
 18 δοντας ἀναπνεῖν· ταῦτα ἐφ' ἐκάστου ἐφύμνεῖν ἔ-
 δει, καὶ τὸν μέγιστον καὶ θειότατον ὕμνον ἐφυ-
 μνεῖν, ὅτι τὴν δύναμιν ἔδωκε τὴν παρακολουθεῖ-
 19 τικὴν τούτοις, καὶ ὁδῶ χρησικὴν. Τί οὖν; ἐπεὶ
 οἱ πολλοὶ ἀποτετύφλωσθε, οὐκ ἔδει τινὰ εἶναι
 οὐδὲ ταύτην ἐκπληροῦντα τὴν χώραν, καὶ ὑπὲρ

20 πάντων ἄδοντα τὸν ὕμνον τὸν εἰς τὸν Θεόν; τί
 γὰρ ἄλλο δύναμαι γέρον χαλὸς, εἰ μὴ ὑμνεῖν
 τὸν Θεόν; εἰ γοῦν ἀηδῶν ἤμην, ἐποίουν τὰ τῆς
 21 ἀηδόνος· εἰ κύκνος, τὰ τοῦ κύκνου· νῦν δὲ λο-
 γικός εἰμι, ὑμνεῖν με δεῖ τὸν Θεόν· τοῦτό μου
 τὸ ἔργον ἐς, ποιῶ αὐτά· οὐδ' ἐγκαταλείψω τὴν
 τάξιν ταύτην, ἐφ' ὅσον ἂν δίδωται· καὶ ὑμᾶς ἐ-
 πὶ τὴν αὐτὴν ταύτην ὁδὴν παρακαλῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ὅτι ἀναγκαῖα τὰ Λογικά.

Ἐπειδὴ λόγος ἐστὶν ὁ διαρθεῶν καὶ ἐξεργάζο-
 μενος τὰ λοιπὰ, ἔδει δ' αὐτὸν μὴ ἀδιάρθετον
 2 εἶναι· ὑπὸ τίνος διαρθεῶθῃ; δῆλον γὰρ, ὅτι ἢ
 ὑφ' αὐτοῦ, ἢ ὑπ' ἄλλου· ἥτοι οὖν λόγος ἐστὶ κα-
 κείνος, ἢ ἄλλο τι κρεῖσσον τοῦ λόγου· ὅπερ ἀ-
 3 δύνατον· εἰ δὲ λόγος, ἐκείνου πάλιν τίς διαρθεῶ-
 σει; εἰ γὰρ αὐτὸς ἑαυτὸν, δύναται καὶ οὗτος·
 εἰ δ' ἄλλου δεηθῆσόμεθα, ἀπειρόν ἐστι τοῦτο,
 4 καὶ ἀκατάληκτον. - - - Ναί· ἀλλ' ἐπείγει μᾶλ-
 λον θραυκεῦν καὶ τὰ ὅμοια. Θέλεις οὖν περὶ
 5 ἐκείνων ἀκούειν; ἀκουε· ἀλλ', αὖ μοι λέγης, ὅ-
 τι, οὐκ οἶδα πότερον ἀληθῶς ἢ ψευδῶς διαλέγῃ,
 καὶ τι κατ' ἀμφίβολον φωνὴν εἶπω, καὶ λέγης
 μοι, διάσιξον, οὐκ ἔτι ἀνέξομαί σου, ἀλλ' ἐρώ-
 6 σοι, Ἀλλ' ἐπείγει μᾶλλον. Διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι
 προτάσσουσι λογικά, καθάπερ τῆς μετρήσεως
 τοῦ σίτου προτάσσομεν τὴν τοῦ μέτρου ἐπίσκε-
 7 ψιν· ἂν δὲ μὴ διαλάβωμεν πρῶτον, τί ἐστι μό-
 διος, μηδὲ διαλάβωμεν πρῶτον, τί ἐστι ζυγός,
 8 πῶς ἔτι μετρήσῃ τι ἢ σῆσαι δυνησόμεθα; ἐν-
 ταῦθα οὖν, τὸ τῶν ἄλλων κριτήριον, καὶ δι' οὗ
 τᾶλλα καταμανθάνεται, μὴ καταμεμαθηκότες,

- μηδ' ἡκριδωκότες, δυνησόμεθα τι τῶν ἄλλων ἀ-
 9 κριῶσαι καὶ καταμαθεῖν· καὶ πῶς οἶοντε· Ναὶ
 ἀλλ' ὁ μόδιος ξύλου ἐστὶ, καὶ ἄκαρπον. Ἀλ-
 10 λὰ μετρίτικόν σίτου. --- Καὶ τὰ λογικὰ ἄκαρ-
 πάδες. --- Καὶ περὶ τούτου μὲν ὀφόμεθα· εἰ δ'
 οὖν καὶ τοῦτο δοίη τις, ἐκεῖνο ἀπαρκεῖ, ὅτι τῶν
 ἄλλων ἐστὶ διακριτικά καὶ ἐπισκεπτικά, καὶ, ὡς
 11 ἂν τις εἴποι, μετρητικά καὶ σατικά. Τίς λέγει
 ταῦτα· μόνος Χρύσιππος καὶ Ζήνων καὶ Κλεάν-
 12 θης· Ἀντισθένης δ' οὐ λέγει· καὶ τίς ἐστὶν ὁ γε-
 γραφώς, ὅτι ἀρχὴ παιδεύσεως ἡ τῶν ὀνομάτων
 ἐπίσκεψις· Σωκράτης δ' οὐ λέγει· καὶ περὶ τί-
 νος γράφει Ξενοφῶν, ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τῆς τῶν ὀ-
 νομάτων ἐπισκέψεως, τί σημαίνει ἕκαστον·
 13 Ἀῖ οὖν τοῦτό ἐστι τὸ μέγα καὶ τὸ θαυμαστόν,
 νοῆσαι Χρύσιππον, ἢ ἐξηγήσασθαι· Καὶ τίς λέ-
 γει τοῦτο· Τί οὖν τὸ θαυμαστοῦ ἐστὶ· Νοῆσαι τὸ
 14 βούλημα τῆς φύσεως. Τί οὖν· αὐτὸς διὰ σεαυ-
 τοῦ παρακολουθεῖς· καὶ τίνας ἔτι χρεῖαν ἔχεις·
 εἰ γὰρ ἀληθές ἐστι τὸ, πάντας ἄκοντας ἁμαρτάν-
 νειν· σὺ δὲ καταμεμάδηκας τὴν ἀλήθειαν, ἀνάγ-
 15 κησε ἤδη κατορθοῦν. Ἀλλὰ, νῆ Δία, οὐ παρα-
 κολουθῶ τῷ βουλήματι τῆς φύσεως. Τίς οὖν ἐξη-
 16 γεῖται αὐτό· Λέγουσιν, ὅτι Χρύσιππος. Ἐρχο-
 μαι, καὶ ἐπιζητῶ τί λέγει οὗτος ὁ ἐξηγητὴς τῆς
 φύσεως· ἄρχομαι μὴ νοεῖν τί λέγει· ζητῶ τὸν
 ἐξηγουμένον. Ἰδε, ἐπίσκεψαι πῶς τοῦτο λέγε-
 17 ται, καθάπερ εἰ Ῥωμαῖσι. Ποία οὖν ἐνθάδ' ὀφρὺς
 τοῦ ἐξηγουμένου· οὐδ' αὐτοῦ Χρυσίππου δικαίως,
 εἰ μόνου ἐξηγεῖται τὸ βούλημα τῆς φύσεως, αὐ-
 τὸς δ' οὐκ ἀκολουθεῖ πόσῳ πλέον τοῦ ἐκείνου
 18 ἐξηγουμένου· οὐδὲ γὰρ Χρυσίππου χρεῖαν ἔχο-
 μεν δι' αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα παρακολουθήσωμεν τῇ
 φύσει· οὐδὲ γὰρ τοῦ θύτου δι' αὐτὸν, ἀλλ' ὅτι

- δι' ἐκείνου κατανοήσῃν οἰόμεθα τὰ μέλλοντα,
 καὶ σημαινόμενα ὑπὸ τῶν Θεῶν· οὐδὲ τῶν σπλάγ-
 χνων δι' αὐτὰ, ἀλλ' ὅτι δι' ἐκείνων σημαίνεται·
 19 οὐδὲ τὸν κόρυκα θαυμάζομεν, ἢ τὴν κορώνην,
 ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν σημαίνοντα διὰ τούτων.
 20 Ἐρχομαι τοίνυν ἐπὶ τὸν ἐξηγητὴν τούτων, καὶ
 δύτην, καὶ λέγω ὅτι Ἐπίσκεψαί μοι τὰ σπλάγ-
 21 χνα, τί μοι σημαίνεται· λαβὼν, καὶ ἀναπτύξας
 ἐκεῖνος, ἐξηγεῖται· ὅτι, Ἀνδραπε, προαίρεσιν
 ἔχεις ἀκώλυτον φύσει, καὶ ἀνανάγκασον· τοῦ-
 22 το ἐνταῦθα ἐν τοῖς σπλάγχχνοις γέγραπται. Δεί-
 ξω σοι αὐτὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ συγκαταθετικοῦ τό-
 που. Μὴ τίς σε κωλύσαι δύναται ἐπινεῦσαι ἁ-
 ληθεῖς· Οὐδὲ εἰς. Μὴ τίς σε ἀναγκάσαι δύναται
 23 παραδέξασθαι τὸ ψεῦδος· Οὐδὲ εἰς. Ὅρᾳς, ὅτι ἐν
 τούτῳ τῷ τόπῳ τὸ προαιρετικὸν ἔχεις ἀκώλυτον,
 24 ἀνανάγκασον, ἀπαραπόδισον· Ἄγες· ἐπὶ δὲ τοῦ
 ὀρεκτικοῦ καὶ ὀρμητικοῦ, ἄλλως ἔχει· Καὶ τίς
 ὀρμὴν νικῆσαι δύναται, ἢ ἄλλη ὀρμή· Τίς δ' ὀ-
 ρεξὴν καὶ ἐκκλίσιν, ἢ ἄλλη ὀρεξίς καὶ ἐκκλίσις·
 25 Ἄν μοι, φησί, προσάγῃ θανάτου φόβον, ἀναγ-
 κάζεις με. Οὐ τὸ προσαγόμενον, ἀλλ' ὅτι δοκεῖ
 σοι κρεῖττον εἶναι ποιῆσαί τι τούτων, ἢ ἀποθα-
 26 νεῖν· πάλιν οὖν τὸ σὸν δόγμα σὲ ἠνάγκασε· τοῦτ'
 27 ἔστι, προαίρεσιν προαίρεσις· εἰ γὰρ τὸ ἴδιον μέ-
 ρος, ὃ ἡμῖν ἔδωκεν ἀποσπάσας ὁ Θεός, ὑπ' αὐ-
 τοῦ ἢ ὑπ' ἄλλου τινὸς κωλυτὸν ἢ ἀναγκαστὸν κα-
 τεσκευάκει, οὐκέτι ἂν ἦν Θεός, οὐδ' ἐπεμελεῖτο
 28 ἡμῶν ὃν δεῖ τρόπον. Ταῦτα εὐρίσκω, φησὶν, ἐν
 τοῖς ἱεροῖς· ταῦτά σοι σημαίνεται· εἴαν θέλῃς,
 ἐλευθέρως εἶ· εἴαν θέλῃς, μέμψῃ οὐδένα, ἐγκα-
 λέσεις οὐδενί· πάντα κατὰ γνώμην ἅμα ἔσαι
 26 τὴν σὴν, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ. Διὰ ταύτην τὴν
 μαντείαν ἔρχομαι ἐπὶ τὸν δύτην τούτου καὶ τὸν

φιλόσοφον· οὐκ αὐτὸν θαυμάσων, ἔνεκά γε τῆς ἐξηγήσεως, ἀλλὰ ἐκεῖνα ἃ ἐξηγεῖται.

ΕΞΕΦΑΔΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ὅτι οὐ δεῖ χαλεπαίνειν τοῖς ἀμαρτανομένοις.

- Εἰ ἀληθές ἐστι τὸ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων λεγόμενον, ὅτι πᾶσιν ἀνθρώποις μία ἀρχή, καθάπερ τοῦ συγκαταδέσθαι, τὸ παθεῖν ὅτι ὑπάρχει· καὶ τοῦ ἀνανεῦσαι, τὸ παθεῖν ὅτι οὐχ ὑπάρχει· καὶ ἡ Δία, τοῦ ἐπισχεῖν, τὸ παθεῖν ὅτι ἄδελφόν ἐστιν· οὕτω καὶ τοῦ ὁμῆσαι ἐπίτι, τὸ παθεῖν ὅτι ἐμοὶ συμφέρει· ἀμήχανον δ' ἄλλο μὲν κρίνειν τὸ συμφέρον, ἄλλου δ' ὀρέγεσθαι· καὶ ἄλλο μὲν κρίνειν καθῆκον, ἐπ' ἄλλο δὲ ὀρμῆν· τί ἐστι τοῖς πολλοῖς χαλεπαίνομεν; κλέπται, φησὶν, εἰσὶ καὶ λωποδύται. Τί ἐστι τὸ κλέπται καὶ λωποδύται; πεπλάνηται περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Χαλεπαίνειν οὖν δεῖ αὐτοῖς, ἢ ἐλεεῖν αὐτούς; Ἀλλὰ δεῖξον τὴν πλάνην, καὶ ὅψει πῶς ἀφίστανται τῶν ἀμαρτημάτων· ἂν δὲ μὴ βλέπωσιν, οὐδὲν ἔχουσιν ἀνώτερον τοῦ δοκοῦντος αὐτοῖς.
- Τοῦτον οὖν τὸν λησὴν, καὶ τοῦτον τὸν μοιχὸν οὐκ ἔδει ἀπολωλέναι; Μηδαμῶς, ἀλλ' ἐκείνως μᾶλλον, τοῦτον τὸν πεπλανημένον καὶ ἐξηπατημένον περὶ τῶν μεγίστων, καὶ ἀποστετυφωμένον, οὐ τὴν ὅψιν τὴν διακριτικὴν τῶν λευκῶν καὶ μελάνων, ἀλλὰ τὴν γνώμην τὴν διακριτικὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, μὴ ἀπολλύναι; καὶ οὕτω λέγεις, γνώσῃ πῶς ἀπάνθρωπόν ἐστιν ὃ λέγεις, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁμοῖον· τοῦτον οὖν τὸν τυφλὸν μὴ ἀπολλύναι, καὶ τὸν κωφόν; Εἰ γὰρ μεγίστη βλάβη, ἢ σέρησις τῶν μεγίστων, μέγι-

- ζον δ' ἐσὶν ἐν ἐκάστῳ ἡ προαίρεσις οἷα δεῖ, καὶ
 τούτου σέρεται τις, τί ἐστὶ χαλεπαίνεις αὐτῷ;
 9 Ἀνθρώπε, οὐ σέ δεῖ παρὰ φύσιν ἐπ' ἄλλοτρίοις
 κακοῖς διατίθесθαι· ἐλέει αὐτὸν μᾶλλον (***)
 10 τοῦτο τὸ προσκοπτικὸν καὶ μισητικὸν *** τὰς
 φωνὰς ταύτας ἅς οἱ πολλοὶ ** τούτους οὖν τοὺς
 καταράτους καὶ μι **** σὺ πῶς πὸτ' ἀπεσωφώ-
 11 θης ἄφνω ** χαλεπὸς εἶ· διὰ τί οὖν παλεπαίνο-
 μεν ** θαυμάζομεν ὧν ἡμᾶς ἀφαιροῦνται ** μὴ
 θαύμαζέ σου τὰ ἱμάτια, καὶ τῷ κλέπτῃ οὐ χα-
 λεπαίνεις·) μὴ θαύμαζε τὸ κάλλος τῆς γυναι-
 12 κός, καὶ τῷ μοιχῷ οὐ χαλεπαίνεις. Γινώθι, ὅτι
 κλέπτης καὶ μοιχὸς ἐν τοῖς σοῖς τόπον οὐκ ἔχει,
 ἐν δὲ τοῖς ἄλλοτρίοις, καὶ τοῖς οὐκ ἐπὶ σοί·
 ταῦτα ἂν ἀφῆς, καὶ παρὰ μηδὲν ἡγήσῃ, τί νι ἐστὶ
 χαλεπαίνεις; μέχρι δ' ἂν ταῦτα θαυμάζῃς, σεαυ-
 13 τῷ χαλεπαίνει μᾶλλον ἢ ἐκείνοις. Σκόπει δέ· ἔ-
 χεις καλὰ ἱμάτια· ὁ γείτων σου οὐκ ἔχει· θυρί-
 δα ἔχεις, θέλεις αὐτὰ φύξαι· οὐκ οἶδεν ἐκεῖνος
 τί τὸ ἀγαθόν ἐστι τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ φαντά-
 ζεται, ὅτι τὸ ἔχειν καλὰ ἱμάτια· τοῦτο ὃ καὶ σὺ
 14 φαντάζῃ· εἴτα μὴ ἔλθῃ, καὶ ἄρῃ αὐτά; Ἀλλὰ
 σὺ πλακοῦντα δεικνύων ἀνθρώποις λίχνους, καὶ
 μόνος αὐτὸν καταπίνων, οὐ θέλεις ἵνα αὐτὸν ἀρ-
 πάσωσι; μὴ ἐρέδιζε αὐτούς· θυρίδα μὴ ἔχε·
 15 μὴ φύχες σου τὰ ἱμάτια. Εἰ γὰρ πρῶην σιδηροῦν
 λύχνον ἔχων παρὰ τοῖς θεαῖς, ἀκούσας ψόφου
 τῆς θυρίδος, κατέδραμον, εὖρον ἡρπασμένον τὸν
 λύχνον· ἐπελογισάμην, ὅτι ἔπαθέ τι ὁ ἄρας οὐκ
 ἀπίθανον. Τί οὖν; Αὐρίου, φημί, ὁσράκινον εὐ-
 16 ρήσεις. Ἐκεῖνα γὰρ ἀπόλλυσίτις, ἃ ἔχει. Ἀπώ-
 λεσάμου τὸ ἱμάτιον. Εἶχες γὰρ ἱμάτιον. Ἀλγῶ
 τὴν κεφαλὴν. Μή τι κέρατα ἀλγείς; Τί οὖν ἀγα-

νακτεῖς; τούτων γὰρ αἱ ἀπώλειαι, τούτων οἱ πόνοι, ὧν καὶ αἱ κτήσεις.

- 17 Ἀλλ' ὁ τύραννος δῆσει. τί; τὸ σκέλος. Ἀλλ' ἀφελεῖ. τί; τὸν τράχηλον. τί οὖν οὐ δῆσει, οὐδ' ἀφελεῖ; τὴν προαίρεσιν. διὰ τοῦτο παρήγγελλ-
- 18 λον οἱ παλαιοὶ τὸ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ. Οὐκοῦν ἔδει, νῆ τοὺς Θεοὺς, μελετᾶν ἐπὶ τῶν μικρῶν· καὶ ἀπ' ἐκείνων ἀρχομένους, διαβαίνειν ἐπὶ τὰ μέγ-
ζω. Κεφαλὴν ἀλγῶ. Οἴμοι, μὴ λέγε. Ὡτίον ἀλ-
19 γῶ. Οἴμοι, μὴ λέγε. Καὶ οὐ λέγω, ὅτι οὐ δέ-
δοται ξενάζαι· ἀλλὰ ἔσωθ' ἐν τοι μὴ ξενάζης·
μὴδ' ἂν βαρδέως τὸν ἐπίδεσμον ὁ παῖς φέρῃ,
κραύγαζε, καὶ σπῶ, καὶ λέγε, Πάντες με μι-
20 σοῦσι. τίς γὰρ μὴ μισήσῃ τὸν τοιοῦτον; Τού-
τοις τὸ λοιπὸν πεποιθὼς τοῖς δόγμασιν, ὁρῶς
περιπάτει, ἐλεύθερος· οὐχὶ τῷ μεγέθει πεποι-
θὼς τοῦ σώματος, ὥσπερ ἀθλητής· οὐ γὰρ ὡς
ὄνου ἀήττητον εἶναι δεῖ.
- 21 τίς οὖν ὁ ἀήττητος; Ὃν οὐκ ἐξίσησιν οὐδὲν
τῶν ἀπροαιρέτων· εἴτα λοιπὸν ἐκάστην τῶν περι-
στάσεων ἐπερχόμενος, καταμανθάνω, ὡς ἐπὶ τοῦ
ἀθλητοῦ. Οὗτος ἐξεβίασε τὸν πρῶτον κλῆρον·
τί οὖν; τὸν δεύτερον; τί δ' ἂν καῦμα ἦ; τί δ'
22 ἐν Ὀλυμπίᾳ; Καὶ ἐνταῦθα ὡσαύτως· ἂν ἀργυ-
ρίδιον προσάλῃς, καταφρονήσει· τί οὖν, ἂν κορα-
σίδιον; τί οὖν, ἂν ἐν σκότῳ; τί οὖν, ἂν δοξά-
ριον; τί οὖν, ἂν λοιδορίαν; τί οὖν, ἂν ἔπαινον;
23 τί δ', ἂν θάνατον; δύναται ταῦτα πάντα νικῆ-
σαι. τί οὖν, ἂν καῦμα ἦ τούτῳ; τί, ἂν οἰνωμέ-
νος ἦ; τί, ἂν μελαγχολῶν; τί ἐν ὕπνοις; οὗτός
μοι ἔστιν ὁ ἀνίκητος ἀθλητής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πῶς ἔχειν δεῖ πρὸς τυράννους.

- Ὅτι ἄντινι προσῆτι πλεονέκτημα, ἢ δοκῇ γε
 προσεῖναι, μὴ προσόν, τοῦτον πᾶσα ἀνάγκη,
 2 εἰάν ἀπαιδέυτος ἦ, πεφυσῆσθαι δι' αὐτό. Εὐθύς
 ὁ τύραννος λέγει. Εἰγὼ εἰμι ὁ πάντων κράτιστος.
 Καὶ τί μοι δύνασαι παρασχεῖν; ὁρεξίν μοι δύνα-
 σαι περιποιῆσαι ἀκώλυτον; πόθεν σοι; σὺ γὰρ
 3 ἔχεις ἐκκλίσιν ἀπερίπτωτον; σὺ γὰρ ἔχεις ὄρ-
 μὴν ἀναμάρτητον; καὶ ποῦ σοι μέτεσιν; Ἄγε·
 ἐν νηὶ δὲ σαυτῷ θάρβεις, ἢ τῷ εἰδότι; ἐπὶ δ'
 ἄρματος τίνι, ἢ τῷ εἰδότι; τί δ' ἐν ταῖς ἄλλαις
 4 τέχναις; Ὡς αἰώτως. Τί οὖν δύνασαι; Πάντες με
 θεραπεύουσι. Καὶ γὰρ ἐγὼ τὸ πινάκιον θερα-
 पेύω, καὶ πλύνω αὐτό, καὶ ἐκμάσσω, καὶ τῆς
 ληκύθου ἕνεκα πᾶσσαλον πῆσσω. Τί οὖν; ταυ-
 τὰ μου κρείττονά ἐστιν; Οὐκ' ἀλλὰ χρεῖαν μοι
 παρέχει τινά· ταύτης οὖν ἕνεκα θεραπεύω αὐ-
 τὰ. Τί δέ; τὸν ὄνον οὐ θεραπεύω; οὐ νίπτω αὐ-
 5 τοῦ τοὺς πόδας; οὐ περικαθαίρω, Οὐκ οἶδας, ὅ-
 τι πᾶς ἄνθρωπος ἑαυτὸν θεραπεύει, σὲ δὲ οὐ-
 τως, ὡς τὸν ὄνον, ἐπεὶ τίς σε θεραπεύει ὡς ἄν-
 θρωπον, δείκνυε· τίς σοι θέλει ὁμοίως γενέσθαι;
 6 τίς σου ζήλωτής γίνεται, ὡς Σακράτους, Ἀλλὰ
 δύναμαι σε τραχηλοκοπῆσαι. Καλῶς λέγεις, ἐξε-
 λαθόμην ὅτι σε δεῖ θεραπεύειν, καὶ ὡς πυρετόν,
 καὶ ὡς χολέραν, καὶ βωμὸν σῆσαι, ὡς ἐν Ῥώμῃ
 Πυρετοῦ βωμός ἐστι.
 7 Τί οὖν ἐστὶ τὸ ταρασσόν καὶ καταπλήττον τοὺς
 πολλούς; ὁ τύραννος, καὶ οἱ δορυφόροι· πόθεν;
 μὴ γένοιτο· οὐκ ἐνδέχεται τὸ φύσει ἐλεύθερον
 ὑπ' ἄλλου τινὸς ταραχθῆναι, ἢ καλῆθῆναι, πλήν
 8 ὑπ' ἑαυτοῦ· ἀλλὰ τὰ ὀδύγματα αὐτὸν ταρασσει·

- ὅταν γὰρ ὁ τύραννος εἴπῃ τινὶ, Δῆσσω σου τὸ σκέ-
 λος, ὁ μὲν τὸ σκέλος τετιμικῶς λέγει, Μὴ, ἐ-
 λέησον· ὁ δὲ τὴν προαίρεσιν τὴν ἑαυτοῦ, λέγει,
 9 Ἐἴ σοι λυσιτελέσσερον φαίνεται, δῆσον. Οὐκ ἐπι-
 σρέφῃ; Οὐκ ἐπιστρέφομαι. Ἐγὰρ σοι δεῖξω, ὅτι κύ-
 ριός εἰμι. Πόθεν σύ; ἐμὲ ὁ Ζεὺς ἐλεύθερον ἀφῆκεν·
 ἢ δοκεῖς, ὅτι ἐμελλε τὸν ἴδιον μὲν ἔαν καταδου-
 λούσθαι; τοῦ νεκροῦ δέ μου κύριος εἶ, λάβε αὐ-
 10 τόν. Ὡς δ' ὅταν μοι προσίῃς, ἐμὲ οὐ θεραπεύεις;
 Οὐκ· ἀλλ' ἐμαυτόν· εἰ δὲ θέλεις με λέγειν, ὅτι
 καὶ σέ· λέγω σοι, οὕτως ὥς τὴν χύτραν.
 11 Τοῦτο οὐκ ἔστι φίλαυτον· γέγονε γὰρ οὕτως
 τὸ ζῶον, ὥς ἐαυτοῦ ἕνεκα πάντα ποιεῖν· καὶ
 γὰρ ὁ ἥλιος αὐτοῦ ἕνεκα πάντα ποιεῖ, καὶ τὸ
 12 λοιπὸν αὐτὸς ὁ Ζεὺς· ἀλλ' ὅταν θέλῃ εἶναι Ἰέ-
 τιος καὶ Ἐπικάρτιος, καὶ Πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν
 τε, ὁρᾷς ὅτι τούτων τῶν ἔργων καὶ τῶν προση-
 γοριῶν οὐ δύναται τυχεῖν, ἀν μὴ εἰς τὸ κοινὸν
 13 ὠφέλιμος ᾗ· καθόλου τε τοιαύτην φύσιν τοῦ λο-
 γικοῦ ζώου κατεσκεύασεν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἰ-
 δίων ἀγαθῶν δύνηται τυγχάνειν, εἰ μὴ τι εἰς τὸ
 14 κοινὸν ὠφέλιμον προσφέρῃται· οὕτως οὐκέτι ἀ-
 κοινῶνητον γίνεται τὸ πάντα αὐτοῦ ἕνεκα ποιεῖν·
 15 Ἐπεὶ τί ἐκδέχῃ; ἵνα τις ἀποσῇ αὐτοῦ, καὶ τοῦ
 ἰδίου συμφέροντος; Καὶ πῶς ἔτι μία καὶ ἡ αὐτὴ
 ἀρχὴ πᾶσιν ἔστιν, ἢ πρὸς αὐτὰ οἰκείωσις;
 16 Τί οὖν; ὅταν ὑπὸ δόγματα ἀλλόκοτα περὶ τῶν
 ἀπραιρέτων, ὥς ὄντων ἀγαθῶν καὶ κακῶν, πᾶ-
 17 σα ἀνάγκη θεραπεύειν τοὺς τυράννους. Ὡφελον
 γὰρ τοὺς τυράννους μόνον, τοὺς κοιτανίτας δ'
 οὐ· πῶς δὲ καὶ φρόνιμος γίνεται ἐξαίφνης ὁ ἄν-
 δρῳπος, ὅταν Καίσαρ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ λασάνου ποιή-
 σῃ; πῶς εὐθύς λέγομεν, Φρονίμως μοι λελάλη-
 18 κε Φηλικίων; Ἡθελον αὐτὸν ἀποβληθῆναι τοῦ

- 19 κοιτῶνος, ἵνα πάλιν ἄφρων σοι δοκῇ. Εἶχε τινα
 Ἐπαφρόδιτος σκυτέα, ὃν διὰ τὸ ἄχρησον εἶναι
 ἐπώλησεν· εἶτα ἐκεῖνος κατὰ τινα δαίμονα ἀγο-
 20 ρασθεὶς ὑπότινος τῶν Καισαριανῶν, τοῦ Καίσα-
 21 ρος σκυτεὺς ἐγένετο. Εἶδες ἂν, πῶς αὐτὸν ἐτίμα
 ὁ Ἐπαφρόδιτος; Τί πράσσει Φηλικίων ὁ ἀγαθός;
 22 φιλοῦσε. Εἶτα εἰ τις ἡμῶν ἐπύθετο, τί ποιεῖ αὐ-
 τός; ἐλέγετο, ὅτι μετὰ Φηλικίωνος βουλευέται
 23 περίτινος. Οὐχὶ γὰρ πεπράκει αὐτὸν ὡς ἄχρη-
 24 ζον; τίς οὖν αὐτὸν ἄφρων φρόνιμον ἐποίησε; Τοῦτ'
 εἰς τὸ τιμᾶν ἄλλοτι, ἢ τὰ προαιρετικά.
- 24 Ἡΐσται δημαρχίας; Πάντες οἱ ἀπαντῶντες
 συνήδονται· ἄλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς καταφιλεῖ,
 ἄλλος τὸν τράχηλον, οἱ δοῦλοι τὰς χεῖρας· ἔρχε-
 25 ται εἰς οἶκον, εὐρίσκει λύχνους ἀπτομένους· ἀ-
 26 νασθαίνει εἰς τὸ καπιτώλιον, ἐπιθύει. Τίς οὖν
 πώποτε ὑπὲρ τοῦ ὀρεχθῆναι καλῶς, ἔθυσεν; ὑ-
 27 πὲρ τοῦ ὀρμῆσαι κατὰ φύσιν; ἐκεῖ γὰρ καὶ Θεοῖς
 εὐχαριστοῦμεν, οἷς τὸ ἀγαθὸν τιθέμεθα.
- 26 Σήμερόν τις ὑπὲρ ἱερωσύνης ἐλάλει μοι τοῦ Αὐ-
 γούσου· λέγω αὐτῷ, Ἀνδρῶπε, ἄφες τὸ πρᾶγ-
 27 μα, δαπανήσεις πολλὰ εἰς οὐδέν. Ἀλλ' οἱ τὰ
 σύμφωνά, φησι, γράφοντες, γράφουσι τὸ ἔμὸν
 ὄνομα. Μή τι οὖν σὺ τοῖς ἀναγινώσκουσι λέγεις
 28 παρῶν, Ἐμὲ γεγράφασιν; εἰ δὲ καὶ νῦν δύνα-
 σαι παρεῖναι πᾶσιν, εἰάν ἀποθάνης, τί ποιήσεις;
 Μενεῖ μου τὸ ὄνομα. Γράψον αὐτὸ εἰς λίθον, καὶ
 29 μενεῖ· ἄγε· ἔξω δὲ Νικοπόλεως τίσσου μνεῖα;
 Αἰεὶ χρυσοῦν σέφανον φορήσω. Βί ἅπαξ ἐπιθυ-
 μεῖς σέφανου, ῥόδιον λαβὼν περίθου, ὅφει γὰρ
 κομψότερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ λόγου, πῶς αὐτοῦ θεωρητικός ἐστιν.

- Πᾶσα τέχνη καὶ δύναμις, προηγουμένων τι-
 2 νῶν ἐστὶ θεωρητικὴ· ὅταν μὲν οὖν ἡ ὁμοειδὴς τοῖς
 θεωρουμένοις καὶ αὐτῇ· ἀναγκαίως καὶ αὐτῆς γί-
 3 νεται θεωρητικὴ· ὅταν δ' ἀνομοιογενὴς, οὐ δύ-
 νатаι θεωρεῖν ἑαυτήν· οἷον, σκυτικὴ περὶ δέρ-
 ματα ἀνασρέφεται· αὐτὴ δὲ παντελῶς ἀπήλλακ-
 4 ται τῆς ὕλης τῶν δερμάτων· διὰ τοῦτο οὐκ ἐστιν
 αὐτῆς θεωρητικὴ· Γραμματικὴ πάλιν, περὶ τὴν
 ἐγγράμματος φωνήν· μή τι οὖν ἐστὶ καὶ αὐτὴ
 5 ἐγγράμματος φωνή· Οὐδαμῶς. Διὰ τοῦτο οὐ δύ-
 νатаι θεωρεῖν ἑαυτήν. Ο' οὖν λόγος πρὸς τί ποτε
 ὑπὸ τῆς φύσεως παρελίσταται; Πρὸς χρήσιν φαν-
 6 τασιῶν οἷαν δεῖ. Αὐτὸς οὖν τί ἐστι; Σύστημα ἐν
 πρῶν φαντασιῶν. Οὕτω γίνεται φύσει καὶ αὐ-
 7 τοῦ θεωρητικός. Πάλιν ἡ φρόνησις τίνα θεωρη-
 σουσα παρελήλυθεν; Ἀγαθὰ καὶ κακὰ, καὶ οὐ-
 δέτερα. Αὐτὴ οὖν τί ἐστιν; Ἀγαθόν. Ἡ δ' ἀφρο-
 σύνη τί ἐστι; Κακόν. Οἷός οὖν, ὅτι ἀναγκαίως
 καὶ αὐτῆς γίνεται καὶ τῆς ἐναντίας θεωρητικὴ.
 8 Διὰ τοῦτο ἔργον τοῦ φιλοσόφου τὸ μέγιστον καὶ
 πρῶτον, δοκιμάζειν τὰς φαντασίας, καὶ διακρί-
 νεῖν, καὶ μηδεμίαν ἀδοκίμασον προσφέρεισθαι.
 9 Οἷά τε καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος, ὅπου δοκεῖ τι
 εἶναι πρὸς ἡμᾶς, πῶς καὶ τέχνην ἐξευρίκαμεν,
 καὶ ὅποις ὁ ἀργυρογνώμων προσχρῆται κατὰ δο-
 10 κιμασίαν τοῦ νομίσματος· τῇ ὕψει, τῇ ἀφῇ, τῇ
 ὁσμῇ, τὰ τελευταῖα τῇ ἀκοῇ· ρίψας τὸ δν-
 νάριον, τῷ φῶφω προσέχει, καὶ οὐκ ἀπαξ ἀρ-
 κεῖται φοφῆσαντας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς πολλῆς προ-
 10 σοχῆς μουσικὸς γίνεται· οὕτως, ὅπου διαφέρειν
 εἴμεθα τὰ πλανᾶσθαι τοῦ μὴ πλανᾶσθαι, ἐν-

- ταῦθα πολλὴν προσοχὴν εἰσφέρομεν εἰς διάκρι-
 11 σιν τῶν διαπλανῶν δυναμένων· ἐπὶ δὲ τοῦ τα-
 λαιπώρου ἡγεμονικοῦ χάσκοντες καὶ καθεύδον-
 τες, πᾶσαν φαντασίαν παραπροσδεχόμεθα· ἡ
 γὰρ ζημία οὐ προστίπτει.
- 12 Ὅταν οὖν θέλῃς γινῶναι, πῶς ἔχεις περὶ μὲν
 τὰγαθὰ καὶ κακὰ ἀνειμένως, περὶ τὰ ἀδιάφορα
 δ' ἐσπευσμένως, ἐπίσῃσον, πῶς ἔχεις πρὸς τὸ
 ἐκτυφλωθῆναι, καὶ πῶς πρὸς τὸ ἐξαπατηθῆναι,
 καὶ γνώσῃ, ὅτι μακρὰν εἴ τοῦ ὡς δεῖ πεπονθέ-
 13 ναι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ἀλλὰ πολλῆς ἔχει
 χρείαν παρασκευῆς, καὶ πόνου πολλοῦ καὶ μα-
 θημάτων. Τί οὖν ἐλπίζεις, ὅτι τὴν μεγίστην τέχ-
 14 νην ἀπὸ ὀλίγων ἐσὶν ἀναλαβεῖν; καὶ τοι αὐτὸς
 μὲν ὁ προηγούμενος λόγος τῶν φιλοσόφων λίαν
 ἐστὶν ὀλίγος· εἰ θέλεις γινῶναι, ἀνάγνωθι τὰ Ζή-
 15 νωνος, καὶ ὄφει. Τί γὰρ ἔχει μακρὸν εἰπεῖν, ὅ-
 τι τέλος ἐστὶ τὸ ἐπέσθαι Θεοῖς; οὐσία δ' ἀγα-
 16 θοῦ, χρήσις οἷα δεῖ φαντασιῶν; Λέγε. Τί οὖν ἐ-
 στί Θεός; καὶ τί φαντασία; καὶ τί ἐστι φύσις ἡ ἐ-
 πὶ μέρους; καὶ τί ἐστι φύσις ἡ τῶν ὅλων; ἤδη μα-
 17 κρόν. Ἄν οὖν ἔλθῶν Ἐπίκουρος εἶπῃ, ὅτι ἐν σαρ-
 κὶ εἶναι δεῖ τὸ ἀγαθόν· πάλιν μικρὸν γίνεται,
 καὶ ἀνάγκη ἀκοῦσαι, τί τὸ προηγούμενόν ἐστιν
 ἐφ' ἡμῶν, τί τὸ ὑποσατικόν καὶ οὐσιῶδες· ὅτι
 τὸ κοχλίου ἀγαθὸν οὐκ εἰκὸς εἶναι ἐν τῷ κελύ-
 18 φει, τὸ οὖν τοῦ ἀνθρώπου εἰκός; Σὺ δὲ αὐτός τι
 κυριώτερον ἔχεις, Ἐπίκουρε· τί ἐστιν ἐν σοὶ τὸ βου-
 λευόμενον; τὸ ἐπισκεπτόμενον ἑκαστα; τὸ περὶ
 τῆς σαρκὸς αὐτῆς, ὅτι τὸ προηγούμενόν ἐστι, τὸ
 19 ἐπικρίνον; τί δὲ καὶ λύχρον ἄπτεις, καὶ πονεῖς
 ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τηλικαῦτα βιβλία γράφεις; ἵνα
 μὴ ἀγνοήσωμεν ἡμεῖς τὴν ἀλήθειαν; τίνας ἢ

μείς, τί πρὸς σέ ἄντες; Οὕτω μακρὸς ὁ λόγος γίνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Πρὸς τοὺς θαυμάζεσθαι θέλοντας.

Ὅταν τις ἦν δεῖ τᾷσιν ἔχη ἐν τῷ βίῳ; ἔξω οὐ
 2 κέχηνεν. Ἄνθρωπε, τί θέλεις σοι γενέσθαι, ἐ-
 γὼ μὲν ἀρκοῦμαι, ἂν ὀρέγωμαι καὶ ἐκκλίνω κα-
 τὰ φύσιν, ἂν ὁρμῇ καὶ ἀφορμῇ χρᾶμαι ὡς πέ-
 φυκα, ἂν προδέσει, ἂν ἐπιβολῇ, ἂν συγκατα-
 3 θέσει. Τί οὖν ἡμῖν ὀβελίσκον καταπιῶν περιπα-
 τεῖς; Ἡ΄θελον, ἵνα με καὶ οἱ ἀπαντῶντες θαυ-
 μάζωσι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐπικραυγάζωσιν.
 4 Ὡς μεγάλου φιλοσόφου. Τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὑφ’
 ὧν θαυμάζεσθαι θέλεις; οὐχ οὗτοί εἰσι, περὶ
 ὧν εἰώθας λέγειν ὅτι μαίνονται; Τί οὖν, ὑπὸ
 τῶν μαινομένων θέλεις θαυμάζεσθαι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ τῶν Προλήψεων.

Αἱ προλήψεις κοιναὶ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰσὶ,
 καὶ προλήψις προλήψει οὐ μάχεται. Τίς γὰρ ἡ-
 μῶν οὐ τίθησιν, ὅτι τὸ ἀγαθὸν συμφέρον ἐστὶ,
 καὶ αἰρετὸν, καὶ ἐκ πάσης αὐτὸ περιστάσεως δεῖ
 μετείναι καὶ διώκειν; τίς δ’ ἡμῶν οὐ τίθησιν,
 2 ὅτι τὸ δίκαιον καλὸν ἐστὶ, καὶ πρέπον; Ποτ’ οὖν
 ἡ μάχη γίνεται, Περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προ-
 3 λήψεων ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις· ὅταν ὁ μὲν εἴ-
 πῃ, ὅτι, καλῶς ἐποίησεν, ἀνδρεῖός ἐστιν· ὁ δὲ,
 οὐ, ἀλλ’ ἀπονενουημένος· ἐνθεν ἡ μάχη γίνεται
 4 τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ἀλλήλους. Αὕτη ἐστὶν ἡ Ἰου-
 δαίων, καὶ Σύρων, καὶ Αἰγυπτίων, καὶ Ρώ-

- μαίων μάχη· οὐ περὶ τοῦ, ὅτι τὸ ὅσιον πάντων
 προτιμητέον, καὶ ἐν παντὶ μεταδιωκτέον· ἀλλὰ
 πότερόν, ἐστὶν ὅσιον τοῦτο τὸ χοιρείου τραγεῖν,
 5 ἢ ἀνόσιον· ταύτην τὴν μάχην εὐρήσετε καὶ Ἀ-
 γαμέμνωνος καὶ Ἀχιλλέως. Κάλει γὰρ αὐτοὺς εἰς
 τὸ μέσον. Τί λέγεις σὺ, ὦ Ἀγάμεμνον; οὐ δεῖ
 γενέσθαι τὰ δέοντα, καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα; Δεῖ
 6 μὲν οὖν. Σὺ δὲ τί λέγεις, ὦ Ἀχιλλεῦ; οὐκ ἄ-
 ρέσκει σοι γενέσθαι τὰ καλῶς ἔχοντα; Ἐμοὶ
 μὲν οὖν πάντων μάλιστα ἄρέσκει. Ἐφαρμόσατε
 7 οὖν τὰς προλήψεις. Ἐντεῦθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μάχης.
 Ὁ μὲν λέγει, ὅν χρὴ ἀποδιδόναι με τὴν Χρυσή-
 δα τῷ πατρί. Ὁ δὲ λέγει, Δεῖ μὲν οὖν. Πάντως
 ὁ ἕτερος αὐτῶν κακῶς ἐφαρμόζει τὴν προλήψιν
 8 τοῦ δέοντος. Πάλιν ὁ μὲν λέγει. Οὐκοῦν, εἴ με
 δεῖ ἀποδοῦναι τὴν Χρυσήν, δεῖ με λαβεῖν ὑμῶν
 τινος τὸ γέρας. Ὁ δὲ. Τὴν ἐμὴν οὖν λάβης ἐραι-
 μένην; Τὴν σὴν, φησὶν. Ἐγὼ οὖν μόνος; Ἀλλ'
 ἐγὼ μόνος μὴ ἔχω; Οὕτως μάχη γίνεται.
 9 Τί οὖν ἐστὶ τὸ παιδεύεσθαι; Μανθάνειν τὰς φυ-
 σικὰς προλήψεις ἐφαρμόζειν ταῖς ἐπὶ μέρους ὁ-
 10 σίαῖς καταλλήλως τῇ φύσει· καὶ λοιπὸν, διε-
 λείν, ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν εἰσιν ἐφ' ἡμῖν, τὰ
 δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἐφ' ἡμῖν μὲν προαίρεσις, καὶ
 πάντα τὰ προαιρετικά ἔργα· οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ τὸ
 σῶμα, τὰ μέρη τοῦ σώματος, πτήσεις, γονεῖς,
 11 ἀδελφοί, τέκνα, πατρίς, ἀπλῶς οἱ κοινωνοί. Ποῦ
 οὖν θῶμεν τὸ ἀγαθόν; ποῖα ὑσσία αὐτὸ ἐφαρμό-
 12 σουμεν; Τῇ ἐφ' ἡμῖν; Εἴτα οὐκ ἐστὶν ἀγαθόν ὑ-
 γιεία, καὶ ἀρτιότης, καὶ ζωὴ; ἀλλ' οὐδὲ τέκνα,
 13 οὐδὲ γονεῖς, οὐδὲ πατρίς; καὶ τίς σου ἀνέχεται;
 Μεταθῶμεν οὖν ἐνθάδε πάλιν αὐτό· ἐνδέχεται
 οὖν, βλαπτόμενον, καὶ ἀποτυγχάνοντα τῶν ἀ-
 γαθῶν, εὐδαιμονεῖν; Οὐκ ἐνδέχεται. Καὶ, τὴν
 Τόμ. Ε.

- πρὸς τοὺς κοινωνοὺς ἔχειν ὅταν δεῖ ἀναστροφὴν;
- 14 Καὶ πῶς ἐνδέχεται; Ἐγὼ γὰρ πέφυκα πρὸς τὸ ἐμὸν συμφέρον· εἰ συμφέρει μοι ἀγρόν ἔχειν, συμφέρει μοι καὶ ἀφελῆσθαι αὐτὸν τοῦ πλησίον· εἰ συμφέρει μοι ἱμάτιον ἔχειν, συμφέρει μοι καὶ κλέψαι αὐτὸ ἐκ βαλανείου· ἔνθεν πόλεμοι, στά-
- 15 σεις, τυραννίδες, ἐπιβουλαί. Πῶς δ' ἔτι τηρεῖν δυνήσομαι τὸ πρὸς τὸν Δία καθήκον; εἰ γὰρ βλάπτομαι καὶ ἀτυχῶ, οὐκ ἐπιστρέφεται μοι, καὶ τί μοι καὶ αὐτῷ, εἰ οὐ δύναταί μοι βοηθῆσαι; καὶ πάλιν, τί μοι καὶ αὐτῷ, εἰ θέλει με ἐν τοιοῦτοις εἶναι, ἐν οἷσιν ἐμὴ ἀρχομαι λοιπὸν μισεῖν αὐτόν.
- 16 Τί οὖν ναοὺς ποιοῦμεν; τί οὖν ἀγάλματα, ὡς κακοῖς Δαίμοσιν, ὡς Πυρετῷ, τῷ Διί; καὶ πῶς ἔτι Σωτήρ; καὶ πῶς Ἰέτιος; καὶ πῶς Ἐπικάρπιος; καὶ μὴν, ἂν ἐνταῦθά που θῶμεν τὴν οὐσίαν τοῦ ἁγαθοῦ, πάντα ταῦτα ἐξακολουθεῖ.
- 17 Τί οὖν ποιήσωμεν; Αὕτη ἐστὶ ζήτησις τοῦ φιλοσοφοῦντος τῷ ὄντι, καὶ ὠδίνοντος. Νῦν ἐγὼ οὐχ ὁρῶ τί ἐστὶ τὸ ἁγαθὸν καὶ τὸ κακόν· οὐ μαίνομαι;
- 18 Ναί. Ἀλλ' ἐνταῦθά που θῶ τὸ ἁγαθόν, ἐν τοῖς προαιρετικαῖς; πάντες μοι καταγελάσονται· ἤξει τις γέρον πολιδὲς, χρυσοῦς δακτυλίους ἔχων πολλοὺς· εἴτα ἐπισείσας τὴν κεφαλὴν ἔρεῖ, Ἀκουσόν μου τέκνον· δεῖ μὲν καὶ φιλοσοφεῖν, δεῖ
- 19 δὲ καὶ ἐγκέφαλον ἔχειν· ταῦτα μωρὰ ἐστὶ· σὺ παρὰ τῶν φιλοσόφων μανθάνεις συλλογισμὸν· τί δέ σοι ποιητέον ἐστὶ, σὺ κάλλιον οἶδας ἢ οἱ φιλόσοφοι. Ἀνδρῶπε, τί οὖν μοι ἐπιτιμᾷς, εἰ οἶδας;
- 20 Τούτῳ τῷ ἀνδραπόδῳ τί εἶπας; ἂν σιωπῶ, ῥηγνύται· ἐκείνως δεῖ λέγειν· ὅτι, Σύγγνωθί μοι, ὡς τοῖς ἑρῶσιν· οὐκ εἰμὶ ἑμαυτοῦ, μαίνομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Π ρ ο ς Ε π ί κ ο υ ρ ο ν.

Ἐπινοεῖ καὶ Ἐπίκουρος, ὅτι φύσει ἔσμεν κοι-
 νωνικοὶ· ἀλλ' ἅπαξ ἐν τῷ κελύφει θείῳ τὸ ἀγα-
 θὸν ἡμῶν, οὐκέτι δύναται ἄλλο οὐδὲν εἶπεῖν.
 2 πάλιν γὰρ ἐκείνου λίαν κρατεῖ, ὅτι οὐ δεῖ ἀπε-
 σπασμένον οὐδὲν τῆς τοῦ ἀγαθοῦ οὐσίας, οὔτε
 θαυμάζειν, οὔτ' ἀποδέχεσθαι· καὶ καλῶς αὐτοῦ
 3 κρατεῖ. Πῶς οὖν * ὑπονοητικοί ἔσμεν, οἷς μὴ φυ-
 σικῆ ἐς πρὸς τὰ ἔκγονα φιλοσοργία; διατὶ ἀπο-
 συμβουλευεῖς τῷ σοφῷ τεκνοτροφεῖν; τί φοβῇ,
 4 μὴ διὰ ταῦτα εἰς λύπας ἐμπέσῃ; Διὰ γὰρ τὸν
 μῦν τὸν ἔσω τρεφόμενον ἐμπίπτει; τί οὖν αὐτῷ
 μέλει, ἂν μυῖδιον μικρὸν ἔσω κατακλαίῃ αὐτοῦ.
 5 Ἀλλ' οἶδεν, ὅτι ἂν ἅπαξ γένηται παιδίον, οὐ-
 κέτι ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ, μὴ σέργειν, μηδὲ φροντίζειν
 6 ἐπ' αὐτῷ· διὰ τοῦτο φησὶν, οὐδὲ πολιτεύεσθαι
 τὸν νοῦν ἔχοντα· οἶδε γὰρ, τίνα δεῖ ποιεῖν τὸν
 πολιτευόμενον· ἐπεῖτοι, εἰ ὥς ἐν μυῖαις μέλλεις
 7 ἀνασρέφεισθαι, τί κωλύει; Ἀλλ' ὁ μὲν, εἰδὼς
 ταῦτα, τολμᾷ λέγειν, ὅτι μὴ ἀναϊρώμεθα τέκ-
 να. Ἀλλὰ πρόβατον μὲν οὐκ ἀπολείπει τὸ αὐτοῦ
 8 ἔκγονον, οὐδὲ λύκος· ἄνθρωπος δ' ἀπολείπει; Τί
 θέλεις, μαροῦς ἡμᾶς εἶναι, ὥς τὰ πρόβατα; Οὐδ'
 ἐκεῖνα ἀπολείπει. Θηριώδεις, ὥς τοὺς λύκους;
 9 Οὐδ' ἐκεῖνοι ἀπολείπουσιν. Ἄγε, τίς δέ σοι πεί-
 θεται, ἰδὼν παιδίον αὐτοῦ κλαῖον, ἐπὶ τὴν γῆν
 10 πεπτωκός; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὅτι εἰ καὶ ἐμαντεύ-
 σατο ἡ μήτηρ σου, καὶ ὁ πατήρ σου, ὅτι ταῦτα
 μέλλεις λέγειν, οὐκ ἂν σε ἔρριψαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Πᾶς πρὸς τὰς περιζάσεις ἀγωνιζέσθω.

- Αἱ περιζάσεις εἰσὶν, αἱ τοὺς ἄνδρας δεικνύουσαι· λοιπὸν, ὅταν ἐμπέσῃ περίσσις, μέμνησο, ὅτι ὁ Θεὸς σε, ὡς ἀλείπτῃς, τραχεῖ νεανίσκῳ
 2 συμβέβληκεν. Ἰὺα τί; φησὶν. Ἰὺα Ὀλυμπιονίκῃς γένῃ· δίχα δ' ἰδρῶτος σὺ γίνεται. Ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς δοκεῖ κρεῖσσονα ἐσχηκέναι περίσασιν, ἥς σὺ ἐσχηκας, ἂν θέλῃς ὡς ἀθλητῆς νεανίσκῳ,
 3 χρῆσθαι. Καὶ νῦν ἡμεῖς γε εἰς τὴν Ῥώμην κατάσκοπον πέμπομεν· οὐδεὶς δὲ δειλὸν κατάσκοπον πέμπει, ἵν' ἂν μόνον ἀκούσῃ φόφου, καὶ σκιάν ποθεύῃ ἴδῃ, τρέχων ἔλθῃ τεταραγμένος, καὶ λέγων,
 4 ἥδη παρῆναι τοὺς πολέμιους· οὕτω νῦν καὶ σὺ ἂν ἐλθὼν ἡμῖν εἴπῃς, φοβερά τὰ ἐν Ῥώμῃ πράγματα, δεινὸν ἐστὶ θάνατος, δεινὸν ἐστὶ φυγή,
 5 δεινὸν λοιδορία, δεινὸν πενία· φεύγετε ἄνδρες, πάρεισιν οἱ πολέμιοι· ἐρῶμέν σοι, Ἀπελθε, σεαυτῷ μαντεύου· ἡμεῖς τοῦτο μόνον ἡμάρτομεν, ὅτι τοιοῦτον κατάσκοπον ἐπέμπομεν.
 6 Πρὸ σοῦ κατάσκοπος ἀποσταλεῖς Διογένης, ἅλα ἡμῖν ἀπήγγελκεν· λέγει, ὅτι ὁ θάνατος οὐκ ἐστὶ κακόν, οὐδὲ γὰρ αἰσχρόν· λέγει, ὅτι
 7 εὐδοξία φόφος ἐστὶ μαινομένων ἀνθρώπων· οἷα δὲ περὶ πόνου, οἷα δὲ περὶ ἡδονῆς, οἷα περὶ πενίας εἶρηκεν οὗτος ὁ κατάσκοπος; τὸ δὲ θυμὸν εἶναι, λέγει, ὅτι κρεῖσσόν ἐστι πάσης περιπορφύρου· τὸ δ' ἐπ' ἀσπράτῳ πίδαω καθεύδειν, λέγει,
 8 ὅτι μαλακωτάτῃ κοίτῃ ἐστὶ· καὶ ἀπόδειξιν φέρει ἐκάστου, τὸ θάρσος τὸ αὐτοῦ, τὴν ἀταραξίαν, τὴν ἐλευθερίαν, εἴτα καὶ τὸ σωματίον
 9 εἰληθὸν καὶ συνεστραμμένον. Οὐδεὶς, φησι, πο-

- λέμιος ἐγγύς ἐστι· πάντα εἰρήνης γέμει. Πῶς, ὦ Διόγενες; Ἰδοὺ, φησι, μή τι βέβλημαι; μή τι τέτρωμαι; μή τινα πέφευγα; Τοῦτ' ἔστιν, οἷος
- 10 δεῖ κατάσκοπος. Σὺ δ' ἡμῖν ἔλθων, ἄλλα ἐξ ἄλλων λέγεις· οὐκ ἀπελεύσῃ πάλιν, καὶ ᾧ φει ἀκριβέστερον δίχα τῆς δειλίας;
- 11 Τί οὖν ποιήσω; Τί ποιεῖς; ἐκ πλοίου ὅταν ἐξίης; μή τι τὸ πιθάλιον αἶρεις; μή τι τὰς κόπας; τί οὖν αἶρεις; τὰ σά, τὴν λήκυθον, τὴν πήραν· καὶ νῦν ἂν ἦς μεμνημένος τῶν σῶν, οὐδέποτε
- 12 τῶν ἀλλοτρίων ἀντιποιήσῃ. Λέγει σοι, θεὸς τὴν πλατύσημον; Ἰδοὺ ξενόσημος. Θεὸς καὶ ταύτην;
- 13 Ἰδοὺ ἱμάτιον μόνον. Θεὸς τὸ ἱμάτιον; Ἰδοὺ γυμνός. Ἀλλὰ φοβούμαι κινεῖς. Λάβε τοίνυν ὅλον τὸ σωματίον· ὧ δύναμαι ρίψαι τὸ σωματίον, ἔ-
- 14 τι τοῦτον φοβοῦμαι; Ἀλλὰ κληρονόμου μ' οὐκ ἀπολείψει. Τί οὖν; ἐπελαθόμην, ὅτι τούτων οὐδὲν ἐμὸν ἦν; Πῶς οὖν ἐμὰ αὐτὰ λέγομεν; Ὡς τὸν κραββάτον ἐν τῷ πανδοκείῳ· ἂν οὖν ὁ πανδοκεὺς ἀποθανὼν ἀπολίπῃ σοι τοὺς κραββάτους· ἂν δ' ἄλλω, ἐκεῖνος ἔξει, σὺ δ' ἄλλον ζητήσεις· ἂν οὖν μὴ εὖρης, χαμαὶ κοιμήσῃ, μόνον θαρβύων καὶ ρέγχων, καὶ μεμνημένος, ὅτι ἐν ταῖς πλού-
- 15 σίοις καὶ βασιλεῦσι καὶ τυράννοις αἱ τραγωδίαὶ τόπον ἔχουσιν· οὐδεὶς δὲ πένης τραγωδίαν συμπληροῖ, εἰ μὴ ὡς χορευτής· οἱ δὲ βασιλεῖς, ἄρχονται μὲν ὑπ' ἀγαθῶν. Στέψατε δώματα· εἴτα περὶ τρίτον ἢ τέταρτον μέρος. Ἰῶ Κιθαιρῶν, τί
- 16 μ' ἐδέχου; Ἀνδράποδον, ποῦ οἱ ξέφανοι; ποῦ τὸ διάδημα; οὐδὲν σε ὠπελοῦσιν οἱ δορυφόροι.
- 17 Ὅταν οὖν ἐκείνων τινὶ προσίης, τούτων μέμνησο, ὅτι τραγωδῶ προσέρχῃ, οὐ τῷ ὑποκριτῇ,
- 18 ἀλλ' αὐτῷ τῷ Οἰδίπῳ. Ἀλλὰ μακάριος ὁ δεῖνα· μετὰ πολλῶν γὰρ περιπατεῖ. Καγὼ συγκατα-

τάττω ἑμαυτὸν σὺν τοῖς πολλοῖς, καὶ μετὰ πολ-
 19 λῶν περιπατῶ· τὸ δὲ κεφάλαιον· μέμνησο, ὅτι
 ἡ θύρα ἡνοικται· μὴ γίνου τῶν παιδίων δειλό-
 τερος· ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα, ὅταν αὐτοῖς μὴ ἀρέσκη
 τὸ πρᾶγμα, λέγει, ὅτι, Οὐκέτι παίζω· καὶ σὺ,
 ὅταν σοι φαίνεται τινα εἶναι τοιαῦτα, εἰπὼν ὅτι
 Οὐκέτι παίζω, ἀπαλλύσσου· μένων δὲ, μὴ
 θρῆναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Π ρ ο ς τ ο α υ τ ο .

Εἰ ταῦτα ἀληθῆ ἐσί, καὶ μὴ βλακεύομεν, μὴδ'
 ὑποκρινόμεθα, ὅτι τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν
 προαιρέσει, καὶ τὸ κακὸν, τὰ δ' ἄλλα πάντα
 οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, τί ἔτι ταρασσόμεθα; τί ἔτι
 2 φοβούμεθα; περὶ ἃ ἐσπουδάκαμεν, τούτων ἐξ-
 ουσίαν οὐδεὶς ἔχει· ὧν ἐξουσίαν οἱ ἄλλοι ἔχου-
 σι, τούτων οὐκ ἐπιςρεφόμεθα· ποῖον ἔτι πρᾶγ-
 3 μα ἔχομεν; Ἀλλὰ ἐντειλαί μοι, τί σοι ἐντείλω-
 μαι; ὁ Ζεὺς σοι οὐκ ἐντέταλται; οὐ δέδωκέ σοι
 τὰ μὲν σὰ ἀκώλυτα καὶ ἀπαρπαδόδιστα, τὰ δὲ
 4 μὴ σὰ κωλυτὰ καὶ παρπαδοδιστὰ; Τίνα οὖν ἐντο-
 λὴν ἔχων, ἐκεῖθεν ἐλήλυθας; ποῖον διάταγμα;
 Τὰ σὰ τήρει ἐκ παντὸς τρόπου, τῶν ἀλλοτρίων
 μὴ ἐφίεσο. Τὸ πιεῖν, σόν· τὸ αἰδῆμον, σόν· τίς
 οὖν ἀφελέσθαι δύναταί σου ταῦτα; τίς κωλύσει
 χρῆσθαι αὐτοῖς ἄλλος, εἰ μὴ σὺ; σὺ δὲ πᾶς; ὅ-
 5 ταν τὰ μὴ σαυτοῦ σπουδάζης, τὰ σαυτοῦ ἀπώ-
 λεσας. Τοιαύτας ἔχων ὑποθήκας καὶ ἐντολὰς πα-
 ρὰ τοῦ Διὸς, ποίας ἔτι παρ' ἐμοῦ θέλεις; κρείσ-
 σων εἰμὶ ἐκείνου; ἀξιοπιστότερος; ἀλλὰ ταύτας
 6 τηρῶν, ἄλλων τίνων προσδέη; Ἀλλ' ἐκεῖνος οὐκ
 ἐντέταλται ταῦτα; Φέρε τὰς προλήψεις, φέρε

τὰς ἀποδείξεις τὰς τῶν φιλοσόφων, φέρε ἂ πολλ-
λάκις ἤκουσας, φέρε δ' ἂ εἶπας αὐτὸς, φέρε ἂ
ἀνέγνως, φέρε ἂ ἐμελέτησας.

- 7 Μέχρις οὖν τίνος ταῦτα τηρεῖν καλῶς ἔχει, καὶ
τὴν παιδίαν μὴ λύειν; Μέχρις ἂν κομψῶς διε-
8 ξάγῃται. Ἐν Σατορναλίοις λέλογχε βασιλεὺς·
ἔδοξε γὰρ παῖξαι ταύτην τὴν παιδίαν· προσάσ-
σει, Σὺ πῖε, Σὺ κέρασον, Σὺ ἄσον, Σὺ ἄπελ-
θε, Σὺ ἔλθε. Ὑπακούω, ἵνα μὴ παρ' ἐμὲ λύηται
9 ἡ παιδιά. Ἀλλὰ, σὺ ὑπολαμβάνει, ὅτι ἐν κακοῖς
εἶ. Οὐχ ὑπολαμβάνω· καὶ τίς μ' ἀναγκάσει ὑπο-
10 λαμβάνειν; Πάλιν, συνεδέμεθα παῖξαι τὰ περὶ
Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλέα· καταταγείς Ἀγα-
μέμνων, λέγει μοι. Πορεύου πρὸς τὸν Ἀχιλλέα,
καὶ ἀπόσπασον τὴν Βρισηίδα. Πορεύομαι. Ἐρχομαι.
11 Ἐρχομαι. Ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν ὑποθετικῶν λόγων ἀ-
νασχεφόμεθα, οὕτω δεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ βίου. Ἐς ω
νύξ. Ἐς ω. Τί οὖν; ἡμέρα ἐστίν; Οὐ· ἔλαβον γὰρ
ὑπόθεσιν, τοῦ νύκτα εἶναι. Ἐς ω σε ὑπολαμβά-
12 νειν ὅτι νύξ ἐστίν. Ἐς ω. Ἀλλὰ, καὶ ὑπόλαβε ὅτι
13 νύξ ἐστίν. Οὐκ ἀκολουθεῖ τῇ ὑποθέσει. Οὕτω καὶ
ἐνταῦθα. Ἐς ω σε εἶναι δυσυχῇ. Ἐς ω. Ἀρ' οὖν ἀ-
τυχής εἶ; Ναί. Τί οὖν; κακοδαιμονεῖς; Ναί. Ἀλ-
λά καὶ ὑπόλαβε, ὅτι ἐν κακοῖς εἶ. Οὐκ ἀκολου-
θεῖ τῇ ὑποθέσει· καὶ ἄλλος με κωλύει.

- Μέχρι πόσου οὖν ὑπακουσέον τοῖς τοιούτοις;
Μέχρις ἂν οὐ λυσιτελῇ· τοῦτο δ' ἔστι, μέχρις ἂν
14 οὐ σώζω τὰ πρέπον καὶ τὰ κατάλληλον. Λοιπὸν
οἱ μὲν εἰσι καταύσηροι καὶ κακοσύμαχοι, καὶ λέ-
γουσιν. Ἐγὼ οὐ δύναμαι παρὰ τούτῳ δεῖπναι,
ἵν' αὐτοῦ ἀνέχωμαι κατ' ἡμέραν διηγούμενου,
πῶς ἐν Μυσίᾳ ἐπολέμησε. Διηγησάμην σοι, ἀ-
δελφε, πῶς ἐπὶ τὸν λόφον ἀνέβην· πάλιν ἄρχο-
15 μαι πολιορκεῖσθαι. Ἄλλος δὲ λέγει. Ἐγὼ δεῖπ-

- νῆσαι θέλω μᾶλλον, καὶ ἀκούειν αὐτοῦ, ὅσα
 17 θέλει ἀδολεσχοῦντος. Καὶ σὺ σύγκρινε ταύτας
 τὰς αἰτίας· μόνον μὴδὲν βαρύνμενος ποίει, μὴ
 θλιβόμενος, μὴδ' ὑπολαμβάνων ἐν κακοῖς εἶναι·
 18 τοῦτο γὰρ οὐδεὶς σε ἀναγκάσει. Καπνὸν πεποιή-
 κεν ἐν τῷ οἰκήματι· ἂν μέτριον, μενῶ· ἂν λίαν
 πολὺν, ἐξέρχομαι. Τούτου γὰρ δεῖ μεμνησθαι
 καὶ κρατεῖν, ὅτι ἡ θύρα ἡνοικται. Ἀλλὰ, μὴ οἷ-
 19 κει ἐν Νικοπόλει. Οὐκ οἰκῶ. Μὴδ' ἐν Ἀθήναις.
 Οὐδ' ἐν Ἀθήναις. Μὴδ' ἐν Ῥώμῃ. Οὐδ' ἐν Ῥώμῃ.
 20 Ἐν Γυάρῳ οἰκεῖ. Οἰκῶ. Ἀλλὰ πολὺς μοι καπνὸς
 φαίνεται, τὸ ἐν Γυάρῳ οἰκεῖν. Ἀποχωρῶ, ὅπου
 μ' οὐδεὶς κωλύσει οἰκεῖν· ἐκεῖνη γὰρ ἡ οἰκησις
 21 παντὶ ἡνοικται· καὶ τὸ τελευταῖον χιτωνάριον,
 τοῦτ' ἔστι τὸ σωματίον, τούτου ἀνωτέρω οὐδενὶ
 22 οὐδὲν εἰς ἐμὲ ἔξει. Διὰ τοῦτα ὁ Δημήτριος εἶπε
 23 τῷ Νέρωνι. Ἀπειλεῖς μοὶ θάνατον, σοὶ δ' ἡ φύ-
 σις. Ἄν δὲ τὸ σωματίον θανατώσω, δοῦλον ἐμ-
 24 αὐτὸν παραδέδωκα· ἂν τὸ κτησείδιον, δοῦλον·
 εὐδύς γὰρ αὐτὸς κατ' ἐμαυτοῦ δηλῶ, τίني ἀλω-
 τός εἰμι· ὥς ὁ ὄφις εἰάν συσπᾷ τὴν κεφαλὴν, λέ-
 γω, ἐκεῖνο αὐτοῦ τύπτει ὃ φυλάσσει· καὶ σὺ
 γίνωσκε, ὅτι ὃ ἂν φυλάσσειν ἐθέλης, κατ' ἐ-
 25 κείνο ἐπιδήσεται σου ὁ κύριος. Τούτων μεμνημέ-
 νος, τίνα ἔτι κολακεύσεις, ἢ φοβήσῃ;
 26 Ἀλλὰ θέλω καθῆσθαι ὅπου οἱ συγκλητικοί·
 ὁρᾷς, ὅτι σὺ σαυτῷ ξενοχωρίαν παρέχεις· σὺ
 27 σαυτὸν θλίβεις; Πῶς οὖν ἄλλως θεωρήσω κα-
 λῶς ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ; Ἄνθρωπε, καὶ μὴ θεώ-
 ρει, καὶ οὐ μὴ θλιβῇς· τί πράγματα ἔχεις; ἢ
 μικρὸν ἔκδεξαι, καὶ ἀχθείσης τῆς θεωρίας κά-
 θισον εἰς τοὺς τῶν συγκλητικῶν τόπους, καὶ ἡ-
 28 λιάζου. Καθόλου γὰρ ἐκείνου μέμνησο, ὅτι ἐαυ-
 τοὺς θλίβωμεν, ἑαυτοὺς ξενοχωροῦμεν· τοῦτ' ἐ-

29 ρι, τὰ δόγματα ἡμᾶς θλίβει καὶ ξυνοχωρεῖ. Ἐ-
 πεί τί ἐστιν αὐτὸ τὸ λοιδορεῖσθαι; παραστὰς λίσσον
 λοιδορεῖ· καὶ τί ποιήσεις; ἂν οὖν τις ὡς λίθος
 ἀκούῃ, τί ὄφελος τῷ λοιδοροῦντι; ἂν δ' ἔχῃ τὴν
 ἀσθενείαν τοῦ λοιδορουμένου ὁ λοιδορῶν ἐπιβά-
 30 θραν, τότε ἀνύει τι. Περίσχισον αὐτόν. Τί λέ-
 γεις αὐτόν; τὸ ἱμάτιον λάβε, περίσχισον. Ὑψριν
 31 σοι πεποιήκα. Καλῶς σοι γένοιτο. Ταῦτα ἐμελέ-
 τα Σωκράτης· διὰ τοῦτο ἐν ἔχων πρόσωπον αἰεὶ
 διετελεῖ. Ἡμεῖς δὲ θέλομεν πάντα μᾶλλον ἀσ-
 κεῖν καὶ μελετᾶν, ἢ ὅπως ἀπαρπόδισοι καὶ ἐ-
 32 λεύθεροι ἐσόμεθα. Παράδοξα λέγουσιν οἱ φιλό-
 σοφοι. Ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις τέχναις οὐκ ἔστι παρά-
 δοξα; καὶ τί παραδοξότερόν ἐστιν, ἢ κέντεῖν τινος
 τὸν ὀφθαλμόν, ἵνα ἴδῃ; εἴ τις ἀπείρω τῶν ἰατρι-
 33 κῶν τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἂν κατεγέλα τοῦ λέγον-
 τος; Τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ πολ-
 λά τῶν ἀληθῶν παράδοξα φαίνεται ταῖς ἀπείροις,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Τίς ὁ βιωτικὸς νόμος.

Ἀναγινώσκοντος δὲ τοὺς ὑποθετικούς, ἔφη.
 Νόμος ὑποθετικὸς ἔστι καὶ οὗτος, τὸ ἀκόλουθον
 τῇ ὑποθέσει παραδέχεσθαι· πολὺ δὲ πρότερον
 νόμος βιωτικὸς ἔστιν αὗτος, τὸ ἀκόλουθον τῇ φύ-
 2 σει πράττειν· εἰ γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης καὶ περι-
 ράσεως βουλόμεθα τηρῆσαι τὸ κατὰ φύσιν, δῆ-
 λον ὅτι ἐν παντὶ σοχαστέον τοῦ μήτε τὸ ἀκόλου-
 θον ἡμᾶς ἐκφυγεῖν, μήτε παραδέξασθαι τὸ μα-
 3 χόμενον. Πρῶτον οὖν ἐπὶ τῆς θεωρίας γυμνάζου-
 σιν ἡμᾶς οἱ φιλόσοφοι, ὅπου ῥᾶν· εἶτα οὕτως
 ἐπὶ τὰ χαλεπώτερα ἄγουσιν· ἐνταῦθα γὰρ οὐ-
 δέν ἐστι τὸ ἀνθέλκον, ὡς πρὸς τὸ ἀκολουθεῖν

τοῖς διδασκομένοις· ἐπὶ δὲ τῶν βιωτικῶν, πολ-
 4 λὰ τὰ περισπῶντα· γελοῖος οὖν ὁ λέγων, πρῶ-
 τον βούλεσθαι ἀπ' ἐκείνων· οὐ γὰρ ῥαίδιον ἄρ-
 5 χεσθαι ἀπὸ τῶν χαλεπωτέρων· καὶ τοῦτον ἀπο-
 λογισμὸν ἔδει φέρειν πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀ-
 γανακτοῦντας ἐπὶ τῷ φιλοσοφεῖν τὰ τέκνα. Οὐ-
 κοῦν ἁμαρτάνω, πάτερ, καὶ οὐκ οἶδα τὸ ἐπιβάλ-
 λου ἐμαυτῷ καὶ προσῆκου· εἰ μὲν οὐδὲ μαθητὸν
 ἐξιν, οὐδὲ διδασκὸν, τί μοι ἐγκαλεῖς; εἰ δὲ δι-
 δασκὸν, δίδασκε· εἰ δὲ σὺ μὴ δύνασαι, ἄφες
 6 με μαθεῖν παρὰ τῶν λεγόντων εἰδέναι. Ἐπεὶ τί
 δοκεῖς; ὅτι θέλων περιπίπτω κακῷ, καὶ ἀπο-
 τυγχάνω τοῦ ἀγαθοῦ; Μὴ γένοιτο. Τί οὖν ἐξί-
 7 τὸ αἴτιον τοῦ ἁμαρτάνειν με; Ἡ ἄγνοια. Οὐ θέ-
 λεις οὖν ἀποθᾶμαι τὴν ἄγνοιαν; τίνα πώποτε
 ὀργὴν ἐδίδαξε τὰ κυβερνητικά, τὰ μουσικά; τὰ
 βιωτικά οὖν διὰ τὴν ὀργὴν σου δοκεῖς ὅτι μαθή-
 σομαι;
 8 Ταῦτα ἐκείνῳ μόνῳ λέγειν ἔξεσι, τῷ τὴν τοι-
 9 αὐτὴν ἐπιβολὴν ἐνηνοχάσι. Εἰ δέ τις μόνον ἐπι-
 δείκνυσθαι θέλων ἐν συμποσίῳ, ὅτι οἶδε τοὺς
 ὑποθετικούς, ἀναγινώσκει ταῦτα, καὶ προσέρ-
 χεται τοῖς φιλοσόφοις· οὗτος ἄλλο τι πράσσει,
 ἢ ἵνα αὐτὸν συγκλητικὸς παρακατακείμενος θαν-
 10 μάσῃ; Ἐκεῖ γὰρ τῷ ὄντι αἱ μεγάλαι ὕλαι εἰσὶ
 καὶ οἱ ἐνθάδε πλοῦτοι, ἐκεῖ παίγνια δοκοῦσι·
 διὰ τοῦτο ἐκεῖ δύσκολον κρατῆσαι τῶν αὐτοῦ
 11 φαντασιῶν, ὅπου τὰ ἐκσεύοντα μεγάλα. Ἐγὼ
 τίνα οἶδα κλαίουσα, Ἐπαφροδίτου τῶν γονάτων
 ἀπτόμενου, καὶ λέγοντα τάλαιπᾶρεῖν, ἀπολε-
 λείφθαι γὰρ αὐτῷ μηδὲν, εἰ μὴ ἑκατὸν πεντή-
 12 κοντα μυριάδας. Τί οὖν ὁ Ἐπαφρόδιτος; κατεγέ-
 λασεν, ὡς ἡμεῖς; Οὐ· ἀλλ' ἐπιθαυμάσας λέγει,
 Τάλας, πῶς οὖν ἐσιώπας; πῶς ἐκαρτέρεις;

- 13 Κράζας δὲ τὸν ἀναγινώσκοντα τοὺς ὑποθετι-
κοὺς, καὶ γελάσαντος τοῦ ὑποδεμένου αὐτῷ τὴν
ἀνάγνωσιν, Σαυτοῦ, ἔφη, καταγελαῖς· οὐ προ-
εγύμνασας τὸν νεανίσκον, οὐδ' ἔγνως, εἰ δύνα-
ται τούτοις παρακολουθεῖν. Ἀλλ' ὡς ἀναγνώσῃ
14 αὐτῷ χρῆι· τί οὖν, ἔφη, τῇ μὴ δυναμένῃ διανοίᾳ
συμπεπλεγμένου ἐπικρίσει παρακολουθεῖν, ἔ-
παινον πισεύομεν, φόγον πισεύομεν, ἐπικρίσιν
περὶ τῶν καλῶς ἢ κακῶς γινομένων· καὶ ἂν τινα
κακῶς λέγῃ, οὗτος ἐπιστρέφεται· καὶ ἐπαινῇ τι-
να, ἐπαίρεται, ἐν τοῖς οὕτω μικροῖς ὃ μὴ εὐρίσκων
15 τὸ ἕξῃς· Αὕτη οὐκ ἀρχὴ τοῦ φιλοσοφεῖν, αἰσθη-
σιν τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ, πῶς ἔχει· μετὰ γὰρ
τὸ γινῶναι ὅτι ἀσθενῶς, οὐκ ἔτι θελήσει χρῆ-
σθαι αὐτῷ πρὸς τὰ μέγιστα. Νῦν δὲ μὴ δυνάμε-
νοί τινες τὸν φωμὸν καταπίνειν, συντάξεις ἀγο-
ράζοντες ἐπιβάλλονται ἐσθίειν· διὰ τοῦτο ἐμοῦ-
σιν, ἢ ἀπεπτοῦσιν· εἴτα σρόφοι, καὶ κατάρροισι,
καὶ πυρετοί· ἔδει δ' ἐφιστάνειν, εἰ δύνανται.
16 Ἀλλ' ἐν μὲν θεωρίᾳ ῥᾶδιον ἐξελέγξαι τὸν οὐκ εἰ-
δότα· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν βίαν, οὔτε παρέχει ἑ-
αυτάντις ἐλέγχῳ, τὸν τ' ἐξελέγξαντα μισοῦμεν·
17 ὃ δὲ Σωκράτης ἔλεγεν, ἀνεξέταστον βίον μὴ ζῆν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Προσυχῶς αἱ φαντασίαι γίνονται· καὶ τίνα πρόχειρα
πρὸς αὐτὰς βοηθήματα παρασκευασθόν.

Τετραχῶς αἱ φαντασίαι γίνονται ἡμῖν· ἢ γὰρ,
ὡς ἔστι τινα, οὕτω φαίνεται· ἢ οὐκ ὄντα, οὐδὲ
φαίνεται ὅτι ἔστιν· ἢ ἔστι, καὶ οὐ φαίνεται· ἢ οὐκ
2 ἔστι, καὶ φαίνεται. Λοιπὸν, ἐν πᾶσι τούτοις εὐ-
σοχεῖν, ἔργον ἐστὶ τοῦ πεπαιδευμένου. Ὅτι δ'
ἂν ἢ τὸ θλίβον, ἐκείνῳ δεῖ προσάγειν τὴν βοή-

3 θειαν· εἰ σοφίσματα ἡμᾶς Πυρρῶνεια καὶ Ἀκα-
 διμαῖκά τὰ θλίδοντά ἐσιν, ἐκείνοις προσάγωμεν
 4 τὴν βοήθειαν· εἰ αἱ τῶν πραγμάτων πιθανότη-
 5 τες, καὶ ἅς φαίνεται τινα ἀγαθὰ, οὐκ ὄντα, ἐ-
 6 κεῖ τὴν βοήθειαν ζητῶμεν· εἰ ἔθος ἐστὶ τὸ θλί-
 7 δον, πρὸς ἐκεῖνο τὴν βοήθειαν ἀνευρίσκειν πει-
 8 ρατέον. Τί οὖν πρὸς ἔθος ἐστὶ εὐρίσκειν βοήθη-
 9 μα; Τὸ ἐναντίον ἔθος. Ἀκούεις τῶν ιδιωτῶν λε-
 10 γόντων. Τάλας ἐκείνος ἀπέθανεν· ἀπόλωτο ὁ
 11 πατὴρ αὐτοῦ, ἡ μήτηρ ἐξεκόπη, ἀλλὰ καὶ ἄω-
 12 ρος, καὶ ἐπὶ ξένης. Ἀκούσον τῶν ἐναντίων λό-
 13 γων· ἀπόσπασον σεαυτὸν τούτων τῶν φωνῶν·
 14 ἀντίθεος τῷ ἔθει τὸ ἐναντίον ἔθος· πρὸς τοὺς σο-
 15 φιζικοὺς λόγους τὰ λογικά, καὶ τὴν ἐν τούτοις
 16 γυμνασίαν καὶ τριβὴν· πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων
 17 πιθανότητας, τὰς ἐναργεῖς προλήψεις ἐσμηγμέ-
 18 νας καὶ προχείρους ἔχειν δεῖ.
 19 Ὅταν θάνατος φαίνεται κακόν, πρόχειρον ἔ-
 20 χειν, ὅτι τὰ κακὰ ἐκκλίνειν καθήκει, καὶ ἀναγ-
 21 καῖον ὁ θάνατος, τί γὰρ ποιήσω; ποῦ γὰρ αὐ-
 22 τὸν φύγω; Ἐξω ἐμὲ εἶναι Σαρπηδόνα, τὸν
 23 τοῦ Διὸς, ἔν' οὕτω γενναίως εἶπω. Ἀπέλθω ἢ
 24 αὐτὸς ἀριστεῦσαι θέλω, ἢ ἄλλω παρασχεῖν ἀπορ-
 25 μὴν τοῦ ἀριστεῦσαι· εἰ μὴ δύναμαι κατορθῶσαι
 26 τι αὐτός, οὐ φρονήσω ἄλλω τοῦ ποιῆσθαι τι γεν-
 27 ναῖον· Ἐξω ταῦτα ὑπὲρ ἡμᾶς· ἐκεῖνο οὐ πίπτει
 28 εἰς ἡμᾶς καὶ ποῦ φύγω τὸν θάνατον; μηνύσα-
 29 τέ μοι τὴν χώραν· μηνύσατε ἀνθρώπους εἰς οὓς
 30 ἀπέλθω, εἰς οὓς οὐ παραβάλλει· μηνύσατε ἐπὶ
 31 αἰδῶν· εἰ μὴ ἔχω, τί με θέλετε ποιεῖν; Οὐ δύ-
 32 ναμαι τὸν θάνατον ἀποφυγεῖν· τὸ φοβεῖσθαι αὐ-
 33 τὸν μὴ ἀποφύγω; ἀλλ' ἀποθάνω πενθῶν καὶ
 34 τρέμων; Αὕτη γὰρ γένεσις πάνθους, θέλειν τι,
 35 καὶ μὴ γίνεσθαι. Ἐνθεν ἂν μὲν δύναμαι τὰ ἐκ-

- τὸς μετατιθέναι πρὸς τὴν βούλησιν τὴν ἑαυτοῦ,
 μετατίθῃμι· εἰ δὲ μὴ, τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυ-
 12 φλῶσαι θέλω. Πέφυκε γὰρ ὁ ἄνθρωπος, μὴ ὑ-
 πομένειν ἀφαιρεῖσθαι τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ ὑπομέ-
 13 νειν περιπίπτειν τῷ κακῷ· εἴτα τὸ τελευταῖον·
 ὅταν μὴτε τὰ πράγματα μεταθεῖναι δυνήθῃ,
 μὴτε τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυφλῶσαι, κάθῃμαι καὶ
 ζήνω, καὶ ὃν δύναμαι λοιδορῶ, τὸν Δία καὶ τοὺς
 Θεοὺς τοὺς ἄλλους· εἰ γὰρ μὴ ἐπιτρέφονταί μου,
 14 τί ἐμοὶ καὶ αὐτοῖς; Ναί· ἀλλ' ἀσεβὴς ἔσῃ. Τί
 οὖν μοι χεῖρον ἔσαι, ὧν ἐσί μοι νῦν; Τὸ σύνολον
 ἐκείνου μεμνήσθαι, ὅτι εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἢ
 τὸ εὐσεβὲς καὶ συμφέρον, οὐ δύναται σωθῆναι
 τὸ εὐσεβὲς ἐν τίνι. Ταῦτα οὐ δοκεῖ ἐπείγοντα;
 15 Ἐρχέσθω καὶ ἀπαντάτω Πυρρῶνεις καὶ Ἀκα-
 διμαῖκός· ἐγὼ μὲν γὰρ, τὸ ἐμὸν μέρος, οὐκ ἄ-
 γω σχολὴν πρὸς ταῦτα, οὐδὲ δύναμαι συνηγο-
 16 ρῆσαι τῇ συνηθείᾳ· εἰ καὶ περὶ ἀγριδίου πραγ-
 μάτιον εἶχον, ἄλλον ἂν παρεκάλεσα τὸν συνη-
 17 γορήσοντα; Τί μοι οὖν ἀρκούμαι; Τῷ κατὰ τὸν τό-
 πον. Πῶς μὲν αἰσθήσεις γίνεται, πότερον δὲ ὄ-
 λων, ἢ ἀπὸ μέρους, ἴσως οὐκ οἶδα ἀπολογίσα-
 σθαι· ταρασσεῖ δέ με ἀμφοτέρω· ὅτι δ' ἐγὼ καὶ
 18 σὺ οὐκ ἐσμέν οἱ αὐτοὶ, λίαν ἄκριδώς οἶδα. Πό-
 δευ τοῦτο; Οὐδέποτε καταπίνειν τι θέλων, ἐκεῖ
 φέρω τὸν ψωμὸν, ἀλλ' ὅδε· οὐδέποτε ἄρτον θέ-
 λων λαβεῖν, τὸ σάρον ἔλαβον, ἀλλ' αἰεὶ ἐπὶ τὸν
 19 ἄρτον ἔρχομαι, ὡς πρὸς σκοπὸν. Ὑμεῖς δ' αὐτοὶ,
 οἱ τὰς αἰσθήσεις ἀναιροῦντες, ἄλλο τι ποιεῖτε;
 Τίς ὑμῶν εἰς βαλανεῖον ἀπελθεῖν θέλων, εἰς μυ-
 20 λῶνα ἀπῆλθε; Τί οὖν; οὐ δεῖ κατὰ δύναμιν καὶ
 τούτων ἀντέχεσθαι, τοῦ τηρῆσαι τὴν ἀλήθειαν,
 21 τοῦ πεφράχθαι πρὸς τὰ κατ' αὐτῆς; Καὶ τίς ἀν-
 τιλέγει; Ἀλλὰ τὸν δυνάμενον, τὸν σχολάζον-

τα· τὸν δὲ τρέμοντα, καὶ ταρασσόμενον, καὶ
 ῥιγνύμενον ἔσωθεν τὴν καρδίαν, ἄλλω τινὶ δεῖ
 προσευκαίρειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Ὅτι οὐ δεῖ χαλεπαίνειν ἀνθρώποις· καὶ τίνα τὰ μικρὰ
 καὶ μεγάλα ἐν ἀνθρώποις.

Τί ἐστιν αἴτιον τοῦ συγκατατίθεσθαι τινι; Τὸ
 2 φαίνεσθαι ὅτι ὑπάρχει. Τῷ οὖν φαινομένῳ ὅτι
 οὐχ ὑπάρχει συγκατατίθεσθαι οὐχ οἶόν τε. Διὰ
 τί; Ὅτι ἡ φύσις αὕτη ἐστὶ τῆς διανοίας, τοῖς μὲν
 ἀληθείαις ἐπινεύειν, τοῖς δὲ ψευδέσι δυσαρесеῖν,
 3 πρὸς δὲ τὰ ἀδύνατα ἐπέχειν. Τίς τούτου πίσις; Πά-
 ρε, εἰ δύνασαι, νῦν, ὅτι νῦν ἐστίν. Οὐχ οἶόν τε.
 Ἀπόπαρε ὅτι ἡμέρα ἐστίν. Οὐχ οἶόν τε. Πάρε ἢ
 ἀπόπαρε ἀπὸ τοῦ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἄσερας.
 4 Οὐχ οἶόν τε. Ὅταν οὖν τις συγκατατίθεται τῷ
 ψεύδει, ἴσθι ὅτι οὐκ ἠθελε ψεύδει συγκατατί-
 θεσθαι· πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἀκουσα σερεῖται τῆς
 ἀληθείας, ὥς λέγει Πλάτων· ἀλλὰ ἔδοξεν αὐ-
 5 τῷ τὸ ψεῦδος· ἀληθές. Ἄγε, ἐπὶ δὲ τῶν πρά-
 ξεων τί ἔχομεν τοιοῦτον, οἷον ἐνθάδε τὸ ἀληθές
 ἢ τὸ ψεῦδος; Τὸ καλὸν καὶ παρὰ τὸ καλὸν,
 τὸ συμφέρον καὶ τὸ ἀσύμφορον, τὸ κατ' ἐμὲ καὶ
 6 οὐ κατ' ἐμὲ, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. Δύναται
 οὖν τις δοκεῖν μὲν ὅτι συμφέρει αὐτῷ, μὴ αἰρεῖ-
 σθαι δ' αὐτό; Οὐ δύναται. Πῶς ἢ λέγουσα;
 Καὶ μαυθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακὰ·
 θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.
 Ὅτι αὐτὸ τοῦτο, τὸ θυμῷ χαρίσασθαι καὶ τι-
 μωρήσασθαι τὸν ἄνδρα, συμφωρότερον ἡγείτο
 7 τοῦ σώσαι τὰ τέκνα; Ναί· ἀλλ' ἐξηπάτηται.
 Δεῖξον αὐτῇ ἐναργῶς, ὅτι ἐξηπάτηται, καὶ οὐ

- ποιήσει· μέχρι δ' ἂν οὐ μὴ δεικνύης, τίνι ἔχει
 9 ἀκολουθῆσαι ἢ τῷ φαινομένῳ; Οὐδενί. Τί οὖν
 χαλεπαίνεις αὐτῇ, ὅτι πεπλάνηται ἢ ταλαίπω-
 ρος περὶ τῶν μεγίστων, καὶ ἔχῃς ἀντὶ ἀνθρώπου
 γέγονεν; οὐχὶ δ', εἴπερ ἄρα, μᾶλλον ἔλεεῖς, ὥς
 τοὺς τυφλοὺς ἔλεοῦμεν, ὥς τοὺς χωλοὺς, οὕτω
 καὶ τοὺς τὰ κυριώτατα τετυφλωμένους καὶ ἀπο-
 κεχωλωμένους;
- 10 Ὅστις οὖν τούτου μέμνηται καθαρῶς, ὅτι ἀν-
 θρώπων μέτρον πάσης πράξεως τὸ φαινόμενον·
 λοιπὸν, ἢ καλῶς φαίνεται, ἢ κακῶς· εἰ καλῶς,
 ἀνέγκλητός ἐστιν· εἰ κακῶς, αὐτὸς ἐζημιῶται· οὐ
 δύναται γὰρ ἄλλος μὲν εἶναι ὁ πεπλανημένος,
 ἄλλος δ' ὁ βλαπτόμενος· οὐδενὶ ὀργισθήσεται,
 οὐδενὶ χαλεπανεῖ; οὐδένα λοιδορήσει, οὐδένα
 μέμψεται, οὐ μισήσει, οὐ προσκόψει οὐδενί·
- 11 Ὡς καὶ τὰ οὕτω μεγάλα καὶ δεινὰ ἔργα, ταύ-
 τιν ἔχει τὴν ἀρχὴν, τὸ φαινόμενον; Ταύτην,
 12 οὐδ' ἄλλην. Ἡ Ἰλιάς οὐδέν ἐστιν, ἢ φαντασία,
 καὶ χρήσις φαντασιῶν. Εἴφανη τῷ Ἀλεξάνδρῳ,
 ἀπάγειν τοῦ Μενελάου τὴν γυναῖκα· εἴφανη τῇ
 13 Ελένῃ, ἀκολουθῆσαι αὐτῷ. Εἰ οὖν εἴφανη τῷ
 Μενελάῳ παθεῖν, ὅτι κέρδος ἐς τοιαύτης γυναι-
 κὸς σερῆθῆναι, τί ἂν ἐγένετο; Ἀπολώλει ἢ Ἰ-
 14 λιάς οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ Ὀδύσσεια. Ἐκ τοι-
 οῦτου οὖν μικροῦ πράγματος ἤρτηται τὰ τηλι-
 καῦτα; Τίνα δὲ καὶ λέγεις τὰ τηλικάυτα; Πο-
 λέμους, καὶ ζῆσεις, καὶ ἀπωλείας πολλῶν ἀν-
 θρώπων, καὶ κατασκαφὰς πόλεων; Καὶ τί μέγα
 15 ἔχει ταῦτα; Οὐδέν· τί δ' ἔχει μέγα, πολλοὺς
 βοῦς ἀποθανεῖν, καὶ πολλὰ πρόβατα, καὶ πολλὰς
 καλίας χελιδόνων ἢ πελαργῶν ἐμπρησθῆναι ἢ
 16 κατασκαφῆναι; Ὅμοια οὖν ἐσι ταῦτα ἐκείνοις;
 Ὅμοιότατα· σώματα ἀπώλετο ἀνθρώπων· καὶ

- βοῶν καὶ προβάτων· οἰκημάτια ἐνεπρήσθη ἀν-
 17 θρώπων· καὶ πελαργῶν νεοσσιαί· τί μέγα, ἢ
 δεινόν; ἢ δεῖξόν μοι, τί διαφέρει οἰκία ἀνθρώ-
 που, καὶ νεοσσιὰ πελαργοῦ, ὡς οἰκησις· πλὴν
 ὅτι ὁ μὲν ἐκ δοκῶν καὶ κεραμίδων καὶ πλίνθων
 οἰκοδομεῖται τὰ οἰκίδια, ὁ δ' ἐκ βῆδων καὶ πη-
 18 λου. Ὅμοιον οὖν ἐς πελαργὸς καὶ ἀνθρώπος; τί
 λέγεις; Κατὰ τὸ σῶμα ὁμοιότατον.
 19 Οὐδὲν οὖν διαφέρει ἀνθρώπος πελαργοῦ; Μὴ
 γένοιτο· ἀλλὰ τούτοις οὐ διαφέρει. Τίνι οὖν δια-
 φέρει; Ζήτηι, καὶ εὐρήσεις ὅτι ἄλλω διαφέρει.
 20 Ὅρα μὴ τῷ παρακολουθεῖν οἷς ποιεῖ; ὅρα μὴ τῷ
 κοινωνικῷ; μὴ τῷ πιεῖν; τῷ αἰδέσθῃ; τῷ ἀσ-
 21 φαλεῖ; τῷ συνετῷ; Ποῦ οὖν τὸ μέγα ἐν ἀνθρώ-
 ποις κακὸν καὶ ἀγαθόν; Ὅπου ἡ διαφορά· ἀν-
 σώζεται τοῦτο, καὶ περιτετειχισμένον μένη,
 καὶ μὴ διαφθείρῃται τὸ αἰδέσθῃ, μηδὲ τὸ πιεῖν,
 μηδὲ τὸ συνετὸν, τότε σώζεται καὶ αὐτός· ἀν-
 δ' ἀπολλύεται τι τούτων, καὶ ἐκπολιορκῆται,
 τότε καὶ αὐτὸς ἀπόλλυται καὶ τὰ μεγάλα πράγ-
 22 ματα ἐν τούτῳ ἔσιν. Ἐπταισέ, φησί, μεγάλα ὁ
 Ἀλέξανδρος, ὅτε ἐπῆλθον οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτε
 ἐπόρθουν τὴν Τροίαν, καὶ ὅτε οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
 23 ἀπάλλυντο. Οὐδαμῶς· δι' ἄλλότριον γὰρ ἔργον
 πταίει οὐδεὶς· ἀλλὰ τότε πελαργῶν νεοσσιαί ἐ-
 πορθοῦντο. Πταῖσμα δ' ἦν, ὅτε ἀπάλεσε τὸν
 αἰδέσθῃ, τὸν πιεῖν, τὸν φιλόξενον, τὸν κόσ-
 24 μιον. Πῶς ἔπταισεν ὁ Ἀχιλλεύς; Ὅτε ἀπέθανεν
 ὁ Πάτροκλος; Μὴ γένοιτο· ἀλλ' ὅτε ὠργίζετο,
 ὅτε κορασιδίων ἐκλαεν, ὅτ' ἐπελάθετο, ὅτι πάρε-
 25 στεν οὐκ ἐπὶ τῷ ἐρωμένῳ κτᾶσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
 πολεμεῖν. Ταῦτ' ἐς τὰ ἀνθρώπικα πταίσματα,
 τοῦτό ἐστιν ἡ πολιορκία, τοῦτό ἐστι κατὰσκαφή,

ὅταν τὰ δόγματα τὰ ὀρθὰ καθαιρῇται, ὅταν ἐκείνα διαφθεῖρηται.

- 26 Ὅταν οὖν γυναῖκες ἄγωνται, καὶ παῖδιά αἰχμαλωτίζηται, καὶ ὅταν αὐτοὶ κατασφάζωνται,
 27 ταῦτα οὐκ ἔσι κακά· Πόθεν οὖν τοῦτο προσδοξάζεις; καὶ με διδάξον. Οὐ· ἀλλὰ πόθεν σὺ λέγεις, ὅτι οὐκ ἔσι κακά· Ἐλθωμεν ἐπὶ τοὺς κανόνας· φέρε τὰς προλήψεις· διὰ τοῦτο γὰρ οὐκ ἔσιν ἱκανῶς θαυμάσαι τὸ γινόμενον· ὅπου βάρη κρίναι θέλομεν, οὐκ εἰκῇ κρίνομεν· ὅπου τὰ εὐ-
 29 θέα καὶ εὐρεβλά, οὐκ εἰκῇ· ἀπλῶς ὅπου διαφέρει ἡμῖν γινῶναι τὸ κατὰ τὸν τόπον ἀληθές, οὐδέ-
 30 ποθ' ἡμῶν οὐδεὶς οὐδὲν εἰκῇ ποιήσει· ὅπου δὲ τὸ πρῶτον καὶ μόνον αἰτιόν ἐστι τοῦ κατορθοῦν ἢ ἁμαρτάνειν, τοῦ εὐροεῖν ἢ δυσροεῖν, τοῦ ἀτυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν, ἐνθάδε μόνον εἰκάτοι καὶ προπετεῖς· οὐδαμοῦ ὁμοιόν τι ζυγῶ, οὐδαμοῦ ὁμοιόν τι κανόνι· ἀλλὰ τι ἐφάνη, καὶ εὐθύς ποιῶ
 31 τὸ φανέν. Κρείσσων γὰρ εἰμι τοῦ Ἀχιλλέως, ἢ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἵν' ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὸ ἀκολουθεῖναι ταῖς φαινομέναις τοιαῦτα κακά ποιήσωσι καὶ πάθωσιν, ἐμοὶ δὲ μὴ ἄρκῃ τὸ φαινόμενον; Καὶ ποία τραγωδία ἄλλην ἀρχὴν ἔχει; Ἀ-
 32 τρεὺς Εὐριπίδου, τί ἐσι; Τὸ φαινόμενον. Οἰδίπους Σοφοκλέους τί ἐσι; Τὸ φαινόμενον. Φοῖνιξ;
 33 Τὸ φαινόμενον. Ἰππόλυτος; Τὸ φαινόμενον. Τούτου οὖν μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιῆσθαι, τίνος ὑμῖν δοκεῖ; τίνες δὲ λέγονται οἱ παντὶ τῷ φαινόμενῳ ἀκολουθοῦντες; Μαινόμενοι. Ἡμεῖς οὖν ἕλλότι ποιούμεν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ Εὐσεβείας.

- Οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ, προαίρεσις ποιά· τοῦ κα-
 2 κοῦ, προαίρεσις ποιά. Τί οὖν τὰ ἐκτός; Ὑπαι-
 τῇ προαιρέσει, περὶ ἧς ἀνασρεφομένη τεύχεται
 3 τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ. Πῶς τοῦ ἀγαθοῦ τεύ-
 χεται; Ἄν τὰς ὕλας μὴ θαυμάσῃ· τὰ γὰρ περὶ
 τῶν ὕλῶν δόγματα, ὁρᾷ μὲν ὄντα, ἀγαθὴν
 ποιεῖ τὴν προαίρεσιν· σρεβλὰ δὲ καὶ διεσραμμέ-
 4 να, κακὴν. Τοῦτον τὸν νόμον ὁ Θεὸς τέθεικε,
 καὶ φησὶν. Εἴ τι ἀγαθὸν θέλεις, παρὰ σεαυτοῦ
 5 λάβε. Σὺ λέγεις· Οὐ, ἀλλὰ παρ' ἄλλου. Μή-
 ἀλλὰ παρὰ σεαυτοῦ. Δοιπὸν, ἔταν ἀπειλῇ ὁ τύ-
 ραννος, καὶ μὲ καλῇ, λέγω, τίμι ἀπειλεῖς; Ἄν
 λέγῃ, Δήσω σε· φημί, ὅτι ταῖς χερσὶν ἀπειλεῖς,
 6 καὶ τοῖς ποσίν. Ἄν λέγῃ, Τραχιλοκοπήσω σε·
 λέγω, Τῷ τραχήλῳ ἀπειλεῖς. Ἄν λέγῃ, Εἰς φυ-
 λακὴν σε βαλῶ. Ὅλῳ τῷ σαρκεδίῳ. Κἄν ἐξορι-
 7 μὸν ἀπειλῇ· τὸ αὐτό. Σοὶ οὖν οὐδὲν ἀπειλεῖ; Εἰ
 πέπονθα ὅτι ταῦτα οὐδὲν ἐσι πρὸς ἐμὲ, οὐδέν·
 8 εἰ δὲ φοβοῦμαι τι τούτων, ἐμοὶ ἀπειλεῖ. Τίνα
 λοιπὸν δέδοικα; τὸν τίνων ὄντα κύριον; τῶν ἐπ'
 ἐμοῖς οὐδὲ εἰς ἐς· τῶν οὐκ ἐπ' ἐμοῖς καὶ τί μοι
 αὐτῶν μέλει;
 9 Ὑμεῖς οὖν οἱ φιλόσοφοι διδάσκετε καταφρο-
 νεῖν τῶν βασιλέων; Μὴ γένοιτο· τίς ἡμῶν διδά-
 σκει ἀντιποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς τῶν ὧν ἐκείνοι
 10 ἔχουσιν ἐξουσίαν; Τὸ σωματίον λάβε, τὴν κτῆ-
 σιν λάβε, τὴν φήμην λάβε, τοὺς περὶ ἐμέ λάβε.
 Ἄν τινος τούτων ἀναπείθῃ ἀντιποιεῖσθαι, τῷ
 11 ὄντι ἐγκαλείτω μοι. Ναί· ἀλλὰ καὶ τῶν δογμα-
 των ἄρχειν θέλω. Καὶ τίς σοι ταύτην τὴν ἐξου-
 σίαν δέδωκε; Ποῦ δύνασαι νικῆσαι δόγμα ἄλ-

- 12 λότριον; Προσάγων, φησίν, αὐτῷ φόβον, νικήσω. Ἀγνοεῖς, ὅτι αὐτὸ αὐτὸ ἐνίκησεν, οὐχ ὑπ' ἄλλου ἐνίκηθη; προαίρεσιν δὲ οὐδὲν ἄλλο νικῆσαι δύναται, πλὴν αὐτὴ ἑαυτήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ νόμος κράτιστός ἐστι, καὶ δικαιοτάτος.
- 14 Τὸ κρεῖσσον αἰεὶ περιγινέσθω τοῦ χειρόνος. Κρεῖττονές εἰσιν οἱ δέκα τοῦ ενός. Πρὸς τί; Πρὸς τὸ δῆσαι, πρὸς τὸ ἀποκτεῖναι, πρὸς τὸ ἀπάγαγεῖν ὅπου θέλουσι, πρὸς τὸ ἀφελέσθαι τὰ ὄντα. Νικῶσι τοίνυν οἱ δέκα τὸν ἕνα, ἐν τούτῳ ἐν ᾧ
- 15 κρεῖσσονές εἰσιν. Ἐν τίνι οὖν χείρονέζεισιν; Ἄν ὁ μὲν ἔχῃ δόγματα ὀρθὰ, οἱ δὲ μή. Τί οὖν; Ἐν τούτῳ δύναται νικῆσαι; Πόθεν; εἰ δ' ἰσάμεθα ἐπὶ ζυγοῦ, οὐκ ἔδει τὸν βαρύτερον καθελκύσαι;
- 16 Σωκράτης οὖν ἵνα πάθῃ ταῦτα ὑπ' Ἀθηναίων, Ἀνδράποδον, τί λέγεις τὸ Σωκράτης; ὡς ἔχει τὸ πρᾶγμα, λέγε. Ἰν' οὖν τὸ Σωκράτους σωματίον ἀπαχθῇ, καὶ συρῇ ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων εἰς δεσμοτήριον, καὶ κώνειόν τις δῶ τῷ σωμα-
- 17 τῷ τοῦ Σωκράτους, κακῆϊνο ἀποφύχῃ; Ταῦτά σοι φαίνεται θαυμαστά; ταῦτα ἄδικα; ἐπὶ τούτοις ἐγκαλεῖς τῷ Θεῷ; Οὐδὲν οὖν εἶχε Σωκράτης
- 18 ἀντὶ τούτων; Ποῦ ἦν ἡ οὐσία αὐτῷ τοῦ ἀγαθοῦ; Τίτι προσχωμέν; σοι, ἢ αὐτῷ; Καὶ τί λέγει ἐκείνος; Ἐμὲ δὲ ἄνυτος καὶ Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲν δύναται, βλάψαι δ' οὔ. Καὶ πάλιν. Εἰ ταύ-
- 19 τη τῷ Θεῷ φίλον, ταύτη γενέσθω. Ἀλλὰ δεῖξον, ὅτι χείρονα ἔχων δόγματα, κρατεῖ τοῦ κρεῖττονος ἐν δόγμασιν. Ὡς δείξεις, οὐδ' ἐγγύς. Νόμος γὰρ τῆς φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ οὗτος, τὸ
- 20 κρεῖσσον αἰεὶ περιγινέσθω τοῦ χειρόνος. Ἐν τίνι; Ἐν ᾧ κρεῖσσόν ἐστι. Σῶμα σώματος ἰσχυρότερον, οἱ πλείονες τοῦ ενός, ὁ κλέπτης τοῦ μὴ κλέπτου.
- 21 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ τὸν λύχνον ἀπώλεσα, ὅτι ἐν

- τῷ ἀγρυπνεῖν μου κρείσσων ἦν ὁ κλέπτης· ἀλλ' ἐκεῖνος τοσούτου ἀνήσατο λύχνον· ἀντὶ λύχνου κλέπτης ἐγένετο, ἀντὶ λύχνου ἄπιστος, ἀντὶ λύχνου θηριώδης. Τοῦτο ἔδοξεν αὐτῷ λυσιτελεῖν.
- 22 Ἐς ὧ. Ἀλλ' εἴληπταί μου τις τοῦ ἱματίου, καὶ ἔλκει με εἰς τὴν ἀγοράν· εἴτα ἐπικραυγάζουσιν ἄλλοι, Φιλόσοφε, τί σε ὠφέληκε τὰ δόγματα; ἰδοὺ σύρῃ εἰς τὸ δεσμοτήριον, ἰδοὺ μελλεῖς τρα-
23 χηλοκοπεῖσθαι. Καὶ ποῖαν ἔπραξα ἂν εἰσαγωγὴν, ἴν', ἂν ἰσχυρότερος ἐπιλάβηταί μου τοῦ ἱματίου, μὴ σύρῃμαι; Ἴνα, ἂν με δέκα περισπάσαντες εἰς τὸ δεσμοτήριον ἐμβάλωσι, μὴ ἐμβληθῶ;
- 24 Ἄλλο οὖν οὐδὲν ἔμαθον; Ἐμαθον, ἵνα πᾶν τὸ γινόμενον ἴδω, ὅτι, ἂν ἀπρoαίρετον ἦ, οὐδὲν ἐστὶ
25 πρὸς ἐμέ. Πρὸς τοῦτο οὖν οὐκ ὠφέλησαι; Τί οὖν ἐν ἄλλῳ ζητεῖς τὴν ὠφέλειαν, ἢ ἐν ᾧ ἔμαθες;
26 Καθήμενος λοιπὸν ἐν τῇ φυλακῇ λέγω. Οὗτος ὁ ταῦτα κραυγάζων, οὔτε τοῦ σημαινομένου ἀκούει, οὔτε τῷ λεγομένῳ παρακολουθεῖ, οὔτε ἔλας μεμέληκεν αὐτῷ εἰδέναι περὶ τῶν φιλοσόφων τί λέγουσιν ἢ τί ποιοῦσιν· ἄφες αὐτόν.
- 27 Ἀλλ' ἔξελθε πάλιν ἀπὸ τῆς φυλακῆς. Εἰ μὴ κέ-
τι χρεῖαν ἔχετε μου ἐν τῇ φυλακῇ, ἔξέρχομαι·
28 ἂν πάλιν σχῆτε, εἰσελεύσομαι. Μέχρι τίνος; Μέχρις ἂν οὗ ὁ λόγος αἰρῇ συνεῖναί με τῷ σώμα-
τίῳ· ὅταν δὲ μὴ αἰρῇ, λάβετε αὐτὸ, καὶ ὑγιαί-
29 νετε. Μόνον μὴ ἀλογίζως, μόνον μὴ μαλακῶς, μὴ ἐκ τῆς τυχεύσεως προφάσεως· πάλιν γὰρ ὁ Θεὸς οὐ βούλεται· χρεῖαν γὰρ ἔχει κόσμου τοι-
ούτου, τῶν ἐπὶ γῆς ἀνασρεφομένων τοιούτων·
εἰάν δὲ σημήνῃ τὸ ἀνακλητικόν, ὥς τῷ Σωκρά-
τει, πείθεσθαι δεῖ τῷ σημαίνοντι, ὥς στρατηγῷ.
30 Τί οὖν; λέγειν δεῖ ταῦτα πρὸς τοὺς πολλούς;
31 Ἴνα τί; οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ αὐτὸν πείθεσθαι; τοῖς

γὰρ παιδίοις, ὅταν προσελθόντα κροτῇ καὶ λέ-
 γῃ, Σήμερον Σατορνάλια ἀγαθὰ· λέγομεν, Οὐκ
 52 ἔστιν ἀγαθὰ ταῦτα; Οὐδαμῶς· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 ἐπικροτοῦμεν. Καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν μεταπεῖσαι
 τινα μὴ δύνῃ, γίνωσκε ὅτι παιδίον ἐστὶ, καὶ ἐπι-
 κρότει αὐτῷ· εἰ μὴ τοῦτο θελῇ, σιώπα
 λοιπόν.

53 Τούτων δεῖ μεμνήσθαι· καὶ κληθέντα εἰς τινα
 τοιαύτην περίσασιν, εἰδέναι, ὅτι ἐλήλυθεν ὁ
 54 καιρὸς τοῦ ἀποδεῖξαι εἰ πεπαιδευμένα. Νέω γὰρ
 ἀπὸ σχολῆς ἀπὼν εἰς περίσασιν ὁμοίως ἐστὶ τῷ
 μεμελετηκῷ συλλογισμοῦς ἀναλύειν· καὶ τις
 εὐλυτον αὐτῷ προτείνῃ, λέγει, Μᾶλλον μοι πε-
 πλεγμένον κομφῶς προτείνετε, ἵνα γυμνασθῶ·
 καὶ οἱ ἀθληταὶ τοῖς κούφοις νεανίσκοις δυσаре-
 55 σοῦσιν· οὐ βαρύνει με, φησὶν. Οὗτός ἐστιν εὐ-
 φυῆς νέος. Οὐ· ἀλλὰ καλέσαντος τοῦ καιροῦ,
 κλᾶειν δεῖ καὶ λέγειν, Ἦθελον ἔτι μανθάνειν.
 Τίνα; εἰ ταῦτα οὐκ ἔμαθες ὥς ἔργῳ δεῖξαι,
 36 πρὸς τί αὐτὰ ἔμαθες; Ἐγώ τινα οἶμαι τῶν κα-
 θημένων ἐνταῦθα ὠδίνειν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ
 λέγειν. Ἐμοὶ νῦν περίσασιν μὴ ἔρχεσθαι τοιαύ-
 την, ὅποια τούτῳ ἐλήλυθεν; ἐμὲ νῦν κατατρι-
 βῆναι καθήμενον ἐν γωνίᾳ, δυνάμενον σεφανω-
 θῆναι Ὀλύμπια; πότε τίς ἐμοὶ καταγγελεῖ τοι-
 37 οῦτον ἀγῶνα; Οὕτως ἔχειν ἔδει πάντας ὑμᾶς.
 Ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς Καίσαρος μονομάχοις εἰσὶ τινες
 οἱ ἀγανακτοῦντες, ὅτι οὐδεὶς αὐτοὺς προάγει,
 οὐδὲ ζευγνύει, καὶ εὐχονται τῷ Θεῷ, καὶ προσ-
 ἔρχονται τοῖς ἐπιτρόποις, δεόμενοι μονομαχεῖσθαι·
 38 ἐξ ὑμῶν δ' οὐδεὶς φανήσεται τοιοῦτος; Ἦθελον
 πλευῖσαι ἐπ' αὐτὰ τοῦτο, καὶ ἰδεῖν, τί μου ποιεῖ
 39 ὁ ἀθλητής, πῶς μελετᾷ τὴν ὑπόθεσιν. Οὐ θέ-
 λω, φησὶ, τοιαύτην. Ἐπὶ σοὶ γὰρ ἐστὶ, λαβεῖν

- ἢν θέλεις ὑπόθεσιν; Δέδοται σοι σῶμα τοιοῦ-
 τον, γονεῖς τοιοῦτοι, ἀδελφοὶ τοιοῦτοι, πατὴρ
 τοιαύτη, τάξις ἐν αὐτῇ τοιαύτη· εἴτα λέγεις μοι
 ἐλθὼν, Ἀλλαξόν μοι τὴν ὑπόθεσιν. Εἴτα οὐκ
 ἔχεις ἀφορμὰς, πρὸς τὸ χρήσασθαι τῇ δοθείσῃ;
 40 Ἐόνεσι, προτεῖναι· ἐμὸν, μελετῆσαι καλῶς. Οὐ,
 ἀλλὰ μὴ τοιοῦτό μοι προβάλλης τροπικόν, ἀλλὰ
 τοιοῦτον· μὴ τοιαύτην ἐπενέγκῃς τὴν ὑποφορὰν,
 41 ἀλλὰ τοιαύτην. Ἐς αἰ χρόνος τάχα, ἐν ᾧ οἱ τρα-
 γῶδοι οἰήσονται ἑαυτοὺς εἶναι προσωπεῖα, καὶ
 ἐμβάδας, καὶ τὸ σύρμα. Ἀνθρῶπε, ταῦτα ὕλιν
 42 ἔχεις καὶ ὑπόθεσιν. Φθέγγεαι τι, ἵνα εἰδῶμεν,
 πότερον τραγῳδὸς εἶ, ἢ γελωτοποιός· κοινὰ γάρ
 43 ἔχουσι τὰ ἄλλα ἀμφοτέρω. Διὰ τοῦτο ἂν ἀφέλῃ
 τις αὐτοῦ καὶ τὰς ἐμβάδας καὶ τὸ προσωπεῖον,
 καὶ ἐν εἰδώλῳ αὐτὸν προσαγάγῃ, ἀπώλετο ὁ
 τραγῳδός, ἢ μένει; Ἀν φωνὴν ἔχη, μένει.
 44 Καὶ ἐνθάδε. Λάβε ἡγεμονίαν. Λαμβάνω· καὶ
 λαβὼν δεικνύω πῶς ἄνθρωπος ἀνασρέφεται πε-
 45 παιδευμένος. Θεὸς τὴν πλατύσημον, καὶ ἀναλα-
 βὼν βάρη, πρόσελλε ἐν προσώπῳ τοιούτῳ. Τί
 οὖν; οὐ δέδοται μοι καλὴν φωνὴν εἰσενεγκεῖν;
 46 Πῶς οὖν ἀναβαίνεις νῦν; Ὡς μάρτυς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
 47 κεκλημένος. Ἐρχου σὺ, καὶ μαρτύρισόν μοι· σὺ
 γάρ ἄξιός εἰ προαχθῆναι μάρτυς ὑπ' ἐμοῦ. Μή-
 τι τῶν ἐκτὸς τῆς προαιρέσεως, ἀγαθόν ἐστιν ἢ
 κακόν; μή τινα βλάπτω; μή τι ἐπ' ἄλλῳ τὴν ὥ-
 48 φελειαν ἐποίησα τὴν ἐκάστου, ἢ ἐφ' αὐτῷ; Τίνα
 μαρτυρίαν δίδως τῷ Θεῷ; Ἐν δεινοῖς εἰμι, κύ-
 ριε, καὶ δυσυχῶ, οὐδεὶς μου ἐπισρέφεται, οὐδεὶς
 μοι δίδωσιν οὐδέν, πάντες ψέγουσι, πάντες κα-
 49 κολογοῦσι. Ταῦτα μέλλεις μαρτυρεῖν, καὶ κατ-
 εισχύειν τὴν κλῆσιν ἣν κέκληκεν, ὅτι σε ἐτί-

μησε τοιαύτην τιμὴν, καὶ ἄξιον ἡγήσατο πρῶτα-
γαγεῖν εἰς μαρτυρίαν τηλικαύτην;

- 50 Ἀλλ' ἀπεφάνητο ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν, Κρίνω
σε ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον εἶναι. Τί σοι γέγονεν; Ε-
51 κρίβην ἀσεβὴς καὶ ἀνόσιος εἶναι. Ἄλλο οὐδέν;
Οὐδέν. Εἰ δὲ περὶ συνημμένου τινὸς ἐπικεκρίκει,
καὶ ἐδεδώκει ἀπόφασιν, Τό, εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς
ἐστὶ, κρίνω ψεῦδος εἶναι· τί ἐγγέγονει τῷ συνημ-
μένῳ; Τίς ἐνθάδε κρίνεται; τίς κατακρίνεται;
τὸ συνημμένον, ἢ ὁ ἐξαπατηθεὶς περὶ αὐτοῦ;
52 Οὗτος οὖν ποτε ὁ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ ἀποφάνα-
σθαί τι περὶ σοῦ, αἶδε τί ἐστι τὸ εὐσεβές ἢ τὸ ἀ-
53 σεβές; μεμελέτηκεν αὐτό, καὶ μεμάθηκεν· ποῦ;
παρὰ τίνος; Ἦτα μουσικὸς μὲν οὐκ ἐπιστρέφεται
αὐτοῦ, ἀποφαινομένου περὶ τῆς νήτης εἶναι ὑ-
πάτην· οὐδὲ γεωμετρικὸς, ἂν ἐπικρίνῃ τὰς ἀπὸ
κέντρου πρὸς τὸν κύκλον πρᾶσιπτούσας μὴ εἶναι
54 ἴσας· ὁ δὲ ταῖς ἀληθείαις πεπαιδευμένος ἀνθρώ-
που ἀπαιδεύτου ἐπιγραφίσκεται, ἐπικρίνοντός τι
περὶ ὀσίου καὶ ἀνοσίου, καὶ ἀδίκου καὶ δικαίου;
Ὡς πολλῆς ἀδικίας τῶν πεπαιδευμένων. Ταῦτα
οὖν ἔμαθες εὐταῦθα;
55 Οὐ θέλεις τὰ μὲν λογάρια τὰ περὶ τούτων ἄλ-
λοις ἀφεῖναι, ἀταλαιπώροις ἀνθρωπαρίοις, ἵνα ἐν
γωνίᾳ καθεζόμενοι μισθάρια λαμβάνωσιν, ἢ γογ-
γύζωσιν, ὅτι οὐδεὶς αὐταῖς παρέχει οὐδέν, σὺ
56 δὲ χρῆσθαι παρελθὼν ὡς ἔμαθες; Οὐ γὰρ λογά-
ριά ἐστι, τὰ λείποντα νῦν· ἀλλὰ γέμει τὰ βιβλία
τῶν Σταϊκῶν λογαρίων. Τί οὖν τὸ λείπόν ἐστι;
Ὁ χρησόμενος, ὁ ἔργῳ μαρτυρήσων τοῖς λόγοις.
57 Τοῦτό μοι τὸ πρόσωπον ἀνάλαβε, ἵνα μὴ κέτι πα-
λαιός ἐν τῇ σχολῇ παραδείγμασι χρώμεθα· ἄλ-
58 λὰ ἔχωμέντι καὶ καθ' ἡμᾶς παράδειγμα. Ταῦτα
οὖν τίνος ἐστὶ θεωρεῖν; Τοῦ σχολάζοντος· ἐστὶ

- 59 γὰρ φιλοθέωρον ζῶον ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλ' αἰσχροῦ ἐστὶ θεωρεῖν ταῦτα οὕτως, ὥς οἱ δραπέται· ἀλλ' ἀπερισπάσως καθῆσθαι, καὶ ἀκούειν, νῦν μὲν τραγωδοῦ, νῦν δὲ κιθαρωδοῦ· οὐχ ὥς ἐκεῖνοι ποιοῦσι· ἅμα μὲν ἐπέση, καὶ ἐπήνεσε τὸν τραγωδὸν, ἅμα δὲ περιεβλέψατο· εἴτα ἅντις φθέγγεται κύριον, εὐθὺς σεσόδηνται, ταρασσονται.
- 60 Αἰσχροῦ ἐστὶ, οὕτω καὶ τοὺς φιλοσόφους θεωρεῖν τὰ ἔργα τῆς φύσεως. Τί γάρ ἐστι κύριος; Ἄνθρωπος ἀνθρώπου κύριος οὐκ ἐστὶ, ἀλλὰ θάνατος καὶ
- 61 ζωή, καὶ ἡδονὴ καὶ πόνος· ἐπεὶ χωρὶς τούτων ἀγαγέ μοι τὸν Καίσαρα, καὶ ὅψεαι πῶς εὐσαθῶ· ὅταν δὲ μετὰ τούτων ἔλθῃ, βροντῶν καὶ ἀσράπτων, ἐγὼ δὲ ταῦτα φοβῶμαι, τί ἄλλο, ἢ ἐπέ-
- 62 γνωκα τὸν κύριον, ὥς ὁ δραπέτης, μέχρι δ' αὖ οὐ τινα ἀνοχὴν ἀπὸ τούτων ἔχω, ὥς δραπέτης ἐπίσταται θεάτρῳ, οὕτω καὶ ἐγὼ· λούομαι, πίνω, αἰδῶ· πάντα δὲ μετὰ φόβου καὶ τλαιπωρίας·
- 63 εἰάν δ' ἐμαυτὸν ἀπολύσω τῶν δεσποτῶν, τοῦτ' ἔστιν ἐκείνων δι' ἃ οἱ δεσπότες εἰσὶ φοβεροὶ, ποῖον ἔτι πρᾶγμα ἔχω, ποῖον ἔτι κύριον;
- 64 Τί οὖν; κηρύσσειν δεῖ ταῦτα πρὸς πάντας; Οὐ, ἀλλὰ τοῖς ἰδιώταις συμπεριφέρεσθαι, καὶ λέγειν. Οὗτος, ὃ αὐτῷ ἀγαθὸν οἶεται, τοῦτο
- 65 καί μοι συμβουλεύει· συγγινώσκω αὐτῷ. Καὶ γὰρ Σωκράτης συνεγίνωσκε τῷ ἐπὶ τῆς φυλακῆς, κλάοντι, ὅτε ἔμελλε πίνειν τὸ φάρμακον, καὶ
- 66 λέγει, Ὡς γενναίως ἡμᾶς ἀποδεδάκρυκε. Μή τι οὖν ἐκείνῳ λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο τὰς γυναῖκας ἀπελύσαμεν; ἀλλὰ τοῖς γνωρίμοις, τοῖς δυναμένοις αὐτὰ ἀκοῦσαι· ἐκείνῳ δὲ συμπεριφέρεται, ὥς παιδίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Τί δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς περιζήσεσιν,

Ὅταν εἰσῆς πρόστινα τῶν ὑπερεχόντων, μέμνησο, ὅτι καὶ ἄλλος ἄνωθεν βλέπει τὰ γιγνόμενα, καὶ ὅτι ἐκείνῳ σε δεῖ μᾶλλον ἀρέσκειν, ἢ
 2 τούτῳ. Ἐκεῖνος οὖν σου πυνθάνεται. Φυγὴν καὶ φυλακὴν, καὶ δεσμὰ, καὶ θάνατον, καὶ ἀδο-
 3 ξίαν, τί ἔλεγες ἐν τῇ σχολῇ; Ἐγὼ, ἀδιάφορα. Νῦν οὖν τίνα αὐτὰ λέγεις; μή τι ἐκεῖνα ἡλλάγη;
 4 Ὁὐ. Σὺ οὖν ἡλλάγης; Οὐ. Λέγε οὖν, τίνα ἐσὶν ἀδιάφορα; Τὰ ἀπροαίρετα. Λέγε καὶ τὰ ἐ-
 5 ξῆς, ἀπροαίρετα, οὐδὲν πρὸς ἐμέ. Λέγε καὶ, τὰ ἀγαθὰ τίνα ὑμῖν ἐδόκει; Προαίρεσις οἷα δεῖ, καὶ
 6 αἱ χρῆσις φαντασιῶν. Τέλος δὲ τί; Τὸ σοὶ ἀκολουθεῖν. Ταῦτα καὶ νῦν λέγεις; Ταῦτα καὶ νῦν λέ-
 7 γω. Ἀπὸ πῶς λοιπὸν ἔσω, θάρβῶν, καὶ μεμνημένος τούτων; καὶ ὅφει, τί ἐστὶ νέος μεμελετηκῶς
 8 ἂν δεῖ ἐν ἀνθρώποις ἀμελετήτοις. Ἐγὼ μὲν, νῦν τοὺς Θεοὺς, φαντάζομαι, ὅτι πείσῃ τὸ τοιοῦτον.
 9 Τί οὕτω μεγάλα καὶ πολλὰ παρασκευαζόμεθα πρὸς τὸ μηδέν; τοῦτο ἦν ἡ ἐξουσία; τοῦτο τὰ πρόθυρα; οἱ κοιτῶνται; οἱ ἐπὶ τῆς μαχαίρας; τούτων ἕνεκα τοὺς πολλοὺς λόγους ἤκουον; ταῦτα οὐδὲν ἦν; ἐγὼ δ' ὡς πρὸς μεγάλα παρεσκευαζόμεν.

Α Ρ Ρ Ι Α Ν Ο Υ
Τ Ω Ν
ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ὅτι οὐ μάχεται τὸ θαρρῆν τῷ εὐλαβεῖσθαι.

Παράδοξον μὲν τυχὸν φαίνεται ἰσσι, τὸ ἀξιού-
μενον ὑπὸ τῶν φιλοσόφων· ὁμῶς δὲ σκεψάμεθα
κατὰ δύναμιν, εἰ ἀληθές ἐστι τὸδε· ἴν' ἡ ἅμα
μὲν εὐλαβῶς, ἅμα δὲ θαρρῶντως πάντα ποιεῖν·
2 ἐναντίον γὰρ πως δοκεῖ τῷ θαρραλέῳ τὸ εὐλαβές·
3 τὰ δ' ἐναντία οὐδαμῶς συνυπάρχει. Τὸ δὲ φαινό-
μενον πολλοῖς ἐν τῷ τόπῳ παράδοξον, δοκεῖ μοι
τοιούτου τινὸς ἔχουσθαι· εἰ μὲν γὰρ πρὸς τὰ αὐ-
τὰ ἡξιούμεν χρῆσθαι τῇ τ' εὐλαβείᾳ καὶ τῷ θάρ-
σει, δικαίως ἂν ἡμᾶς ἡτιῶντο, ὥς τὰ ἀσύνακτα
4 συνάγοντας. Νῦν δὲ, τί δεινὸν ἔχει τὸ λεγόμε-
νον; εἰ γὰρ ὑγιῇ ταῦτ' ἐς, τὰ πολλάκις μὲν
εἰρημένα, πολλάκις δὲ ἀποδεδειγμένα, ὅτι ἡ
οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐν χρήσει φαντασιῶν,
καὶ τοῦ κακοῦ ὡσαύτως, τὰ δ' ἀπροαίρετα οὔτε

- τὴν τοῦ κακοῦ δέχεται φύσιν, οὔτε τὴν τοῦ ἀ-
 5 γαθοῦ· τί παράδοξον ἀξιοῦσιν οἱ φιλόσοφοι, εἰ
 λέγουσιν, ὅπου μὲν τὰ ἀπροαίρετα, ἐκεῖ τὸ θάρ-
 6 σος ἔσῳ σοι· ὅπου δὲ τὰ προαιρετικά, ἐκεῖ ἡ εὐ-
 λάθεια; Εἰ γὰρ ἐν κακῇ προαιρέσει τὸ κακόν,
 πρὸς μόνον ταῦτα χρῆσθαι ἀξίον τῇ εὐλαθείᾳ· εἰ
 δὲ τὰ ἀπροαίρετα, καὶ μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲν πρὸς
 7 ἡμᾶς, πρὸς ταῦτα τῷ θάρσει χρῆσθαι· καὶ οὕτως
 μὴν ἅμα μὲν εὐλαθεῖς, ἅμα δὲ θαρράλαιοι ἐσόμεθα·
 καὶ, νῆ Δία, διὰ τὴν εὐλάβειαν θαρρά-
 λαιοι. Διὰ γὰρ τὸ εὐλαθεῖσθαι τὰ ὅντως κακά,
 συμβήσεται θαρρεῖν ἡμῖν πρὸς τὰ μὴ οὕτως ἐ-
 χοντα.
- 8 Λοιπὸν ἡμεῖς τὸ τῶν ἐλάφων πάσχομεν· ὅτε
 φοβοῦνται φεύγουσαι αἱ ἔλαφοι τὰ πτερὰ, ποῦ
 τρέπονται; καὶ πρὸς τίνα ἀναχωροῦσιν ὥς ἀσφα-
 λῇ; Πρὸς τὰ δίκτυα· καὶ οὕτως ἀπόλλυνται ἐν-
 9 ἀλλάξασαι τὰ φοβερά καὶ τὰ θαρράλεια. Οὕτως
 καὶ ἡμεῖς, ποῦ χρώμεθα τῷ φόβῳ; Πρὸς τὰ ἀ-
 προαίρετα. Ἐντί τισι πάλιν θαρροῦντες ἀνασχεφόμεθα,
 10 ὥς οὐδενὸς ὄντος δεινοῦ; Ἐν τοῖς προαι-
 ρητικοῖς. Ἐξαπατηθῆναι οὖν, ἢ προπτεσεῖν, ἢ ἀ-
 ναίσχυντόν τι ποιῆσαι, ἢ μετ' ἐπιθυμίας αἰσχροῦς
 ἔρεχθῆναι τίς, οὐδὲν διαφέρει ἡμῖν, ἂν μόνον
 ἐν τοῖς ἀπροαίρετοις εὐσχοῶμεν· ὅπου δὲ θάνα-
 11 τος, ἢ φυγῇ, ἢ πόνος, ἢ ἀδοξία, ἐκεῖ τὸ ἀνα-
 χωρητικόν, ἐκεῖ τὸ σεσοδημένον. Τοιγαροῦν, ὥσ-
 περ εἰκὸς τοὺς περὶ τὰ μέγιστα διαμαρτάνοντας,
 τὸ μὲν φύσει θαρράλειον, θρασὺ κατασκευάζο-
 μεν, ἀπουενοημένον, ἰταμόν, ἀναίσχυντον· τὸ
 δ' εὐλαδὲς φύσει καὶ αἰδῆμον, δειλὸν καὶ ταπει-
 12 νόν, φόβον καὶ ταραχὴν μεσόν. Ἄν γάρ τις ἐκεῖ
 μεταθῇ τὸ εὐλαδὲς, ὅπου προαίρεσις καὶ ἔργα
 προαιρέσεως, εὐθύς, ἅμα τῷ θέλειν εὐλαθεῖ-

σθαι, καὶ ἐφ' αὐτῷ κειμένην ἔξει τὴν ἐκκλησίαν·
 εἰ δ' ὅπου τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ, καὶ ἀπροαίρετα,
 πρὸς τὰ ἐπ' ἄλλοις ὄντα τὴν ἐκκλησίαν ἔχων, ἀ-
 ναγκαιῶς φοβήσεται, ἀκαταστατήσεται, ταραχθή-
 13 σεται. Οὐ γὰρ θάνατος, ἢ πόνος, φοβερόν· ἀλλὰ
 τὸ φοβεῖσθαι πόνου, ἢ θάνατον. Διὰ τοῦτο ἐπαι-
 νοῦμεν τὸν εἰπόντα, ὅτι

Οὐ κατθανεῖν γὰρ δεινόν, ἀλλ' αἰσχροῦς θά-
 νεῖν.

- 14 Εἴδει οὖν πρὸς μὲν τὸν θάνατον τὸ θάρσος ἐ-
 ρράφθαι, πρὸς δὲ τὸν φόβον τοῦ θανάτου τὴν
 εὐλάβειαν· νῦν δὲ τὸ ἐναντίον, πρὸς μὲν τὸν
 θάνατον, τὴν φυγὴν· πρὸς δὲ τὸ περὶ αὐτοῦ
 δόγμα, τὴν ἀνεπισρεσίαν, καὶ τὸ ἀφειδές, καὶ
 15 τὸ ἀδιαφορητικόν. Ταῦτα δ' ὁ Σωκράτης, καλῶς
 ποιῶν, μορμολύκεια ἐκάλει, ὡς γὰρ τοῖς παι-
 δίοις τὰ προσωπεῖα φαίνεται δεινὰ καὶ φοβερά
 δι' ἀπειρίαν, τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς πάσχομεν πρὸς
 τὰ πράγματα, οἳ οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὥσπερ καὶ τὰ
 16 παιδία πρὸς τὰς μορμολυκείας. Τί γὰρ ἐστὶ παι-
 δίων; Ἀγνοία. Τί ἐστὶ παιδίων; Ἀμαθία. Ἐπεὶ ὁ-
 17 που οἶδε καὶ κεῖνα, οὐδὲν ἡμῶν ἔλαττον ἔχει. Θά-
 νατος τί ἐστὶ; Μορμολύκειον. Στρέψας αὐτὸ, κα-
 τάμαθε, ἰδοὺ πῶς οὐ δάκνει· τὸ σωματίον δεῖ
 χωρισθῆναι τοῦ πνευματίου, ὥς πρότερον ἐκε-
 χωρίσο, ἢ νῦν, ἢ ὕστερον. Τί οὖν ἀγανακτεῖς, εἰ
 18 νῦν; εἰ γὰρ μὴ νῦν, ὕστερον. Διὰ τί; ἵνα ἡ πε-
 ρίοδος ἀνύηται τοῦ κόσμου· χρεῖαν γὰρ ἔχει, τῶν
 μὲν ἐγισταμένων, τῶν δὲ μελλόντων, τῶν δ' ἡ-
 19 νυσμένων. Πόνος τί ἐστὶ; Μορμολύκειον. Στρέψον
 αὐτὸ, καὶ κατάμαθε· τραχέως κινεῖται τὸ σαρ-
 κίδιον, εἴτα πάλιν λείως· ἂν σοι μὴ λυσιτελῇ,
 20 ἢ δούρα ἡνοικταί· ἂν λυσιτελῇ, φέρε. Πρὸς πάν-

τα γὰρ ἠνοῖχθαι χρὴ τὴν δύραν· καὶ πρᾶγμα οὐκ ἔχομεν.

- 21 Τίς οὖν τούτων τῶν δογμάτων καρπός; Ὅν περ δεῖ κάλλιστόν τι εἶναι, καὶ πρεπωδέσατον τοῖς τῷ ὄντι πεπαιδευμένοις, ἀταραξία, ἀφοβία, ἐλευθερία. Οὐ γὰρ τοῖς πολλοῖς περὶ τούτων πι-
 22 στευτόν, οἱ λέγουσι μόνοις ἐξεῖναι παιδεύεσθαι τοῖς ἐλευθέροις· ἀλλὰ τοῖς φιλοσόφοις μᾶλλον, οἱ λέγουσι μόνοις τοὺς παιδευθέντας ἐλευθέρους
 23 εἶναι. Πῶς τοῦτο; Οὕτω· νῦν ἄλλο τι ἐστὶν ἐλευθερία, ἢ τὸ ἐξεῖναι, ὡς βουλόμεθα, διεξάγειν; Οὐδέν. Λέγετε δὴ μοι, ὡς ἄνθρωποι, βούλεσθε
 24 ζῆν ἁμαρτάνοντες; Οὐ βουλόμεθα. Οὐδεὶς τοίνυν ἁμαρτάνων, ἐλευθέρός ἐστι. Βούλεσθε ζῆν φοβούμενοι; βούλεσθε λυπούμενοι; βούλεσθε ταρασσόμενοι; Οὐδαμῶς. Οὐδεὶς ἄρα οὔτε φοβούμενος, οὔτε λυπούμενος, οὔτε ταρασσόμενος, ἐλευθέρός ἐστι· ὅς τις δ' ἀπὴλλακται λυπῶν καὶ φόβων καὶ ταραχῶν, οὗτος τῇ αὐτῇ ὁδῷ καὶ τοῦ δου-
 25 λεύειν ἀπὴλλακται. Πῶς οὖν ἐστὶ ὑμῖν πιστεύομεν, ὡς φίλτατοι νομοθέται; οὐκ ἐπιτρέπομεν παιδεύεσθαι, εἰ μὴ τοῖς ἐλευθέροις; οἱ φιλόσοφοι γὰρ λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἐπιτρέπομεν ἐλευθέροις εἶναι, εἰ μὴ τοῖς πεπαιδευμένοις· τοῦτο
 26 ἐστὶν, ὃ θεὸς οὐκ ἐπιτρέπει. Ὅταν οὖν ἐρέῃ τις ἐπὶ στρατηγῷ τὸν αὐτοῦ δοῦλον, οὐδὲν ἐποίησεν; Ἐποίησε. Τί; Ἐρεψε τὸν αὐτοῦ δοῦλον ἐ-
 27 πὶ στρατηγῷ. Ἄλλο οὐδέν; Naί· καὶ εἰκοστὴν αὐτοῦ δοῦναι ὀφείλει. Τί οὖν; ὃ ταῦτα παθὼν, οὐ
 28 γέγονεν ἐλευθέρως; Οὐ μᾶλλον, ἢ ἀτάραχος. Ἐπεὶ σὺ, ὃ ἄλλους ἐρέφειν δυνάμενος, οὐδένα ἔχεις κύριον, οὐκ ἀργύριον, οὐ καράσιον, οὐ παιδάριον, οὐ τύραννον, οὐ φίλον τινὰ τοῦ τυράν-

- νου; Τί οὖν τρέμεις, ἐπὶ τίνα τοιαύτην ἀπιῶν
 περισσῶς;
- 29 Διὰ τοῦτο λέγω πολλάκις, ταῦτα μελετᾶτε,
 καὶ ταῦτα πρόχειρα ἔχετε, πρὸς τίνα δεῖ τεθαρ-
 ρηκέναι, καὶ πρὸς τίνα εὐλαβῶς διακεῖσθαι· ὅτι
 πρὸς τὰ ἀπροαίρετα θάρρειν, εὐλαβεῖσθαι τὰ
 30 προαιρετικά. Ἀλλ' οὐκ ἀνέγνωσσι; οὐδ' ἔγνωσ
 31 τί ποιῶ; Ἐν τίνι; Ἐν λεξειδίοις. Δεῖξον πῶς ἔ-
 χεις πρὸς ὄρεξιν καὶ ἐκκλίσιν· εἰ μὴ ἀποτυγχά-
 νεις ὧν θέλεις, εἰ μὴ περιπίπτεις οἷς οὐ θέλεις·
 ἐκεῖνα δὲ τὰ περιόδια, ἂν νοῦν ἔχης, ἄρας ποῦ
 32 ποτε ἀπαλείψεις. Τί οὖν; Σωκράτης οὐκ ἔγρα-
 φε; Καὶ τίς τοσαῦτα; Ἀλλὰ πῶς; Ἐπεὶ μὴ ἐδύ-
 νατο ἔχειν αἰετὶ ἐλέγχοντα αὐτοῦ τὰ δόγματα,
 ἢ ἐλεγχθῆσόμενον ἐν τῷ μέρει, αὐτὸς ἑαυτὸν ἡ-
 λεγχε καὶ ἐξήταζε· καὶ αἰετὶ μίαν γέ τινα πρόλη-
 33 ψιν ἐγύμναζε χρηστικῶς. Ταῦτα γράφει φιλόσο-
 φος· λεξειδία δὲ καὶ * ἡ ὁδὸς, ἣν λέγω, ἄλλοις
 ἀφίησι, τοῖς ἀναισθήτοις, ἢ τοῖς μακαρίοις, τοῖς
 σχολῇν ἄγουσιν ὑπὸ ἀταραξίας, ἢ τοῖς μηδὲν
 τῶν ἐξῆς ὑπολογιζομένοις διὰ μωρίαν.
- 34 Καὶ νῦν, καιροῦ καλοῦντος, ἐκεῖνα δεῖξεις ἐ-
 πελθῶν, καὶ ἀναγνώσῃ, καὶ ἐμπερπερεύσῃ; Ἰ-
 δοὺ πῶς διαλόγους συντίθῃμι. Μὴ, ἄνθρωπε·
 35 ἀλλ' ἐκεῖνα μᾶλλον. Ἰδοὺ πῶς ὀρεγόμενος οὐκ
 ἀποτυγχάνω. Ἰδοὺ πῶς ἐκκλίνων οὐ περιπίπτω.
 Φέρε θάνατον, καὶ γνώσῃ. Φέρε πόνους, φέρε
 δεσμοτήριον, φέρε ἀδοξίαν, φέρε καταδίκην.
- 36 Αὕτη ἐπίδειξις νέου ἐκ σχολῆς ἐληλυθότος. Τά-
 λα δ' ἄλλοις ἄφες· μηδὲ φωνήν τις ἀκούσῃ σου
 περὶ αὐτῶν ποτε· μηδ', ἂν ἐπαινέσῃ τις ἐπ' αὐ-
 37 τοῖς, ἀνέχου· δόξαν δὲ μηδεὶς εἶναι, καὶ εἰδέναι
 38 ποτύχης ποτὲ, μήτε περιπέσης. Ἄλλοι μελετᾶ-

τωσαν δίκας, ἄλλοι προβλήματα, ἄλλοι συλλο-
 γισμούς· σὺ ἀποθνήσκεις, σὺ δεδέσθαι, σὺ
 39 σρεβλοῦσθαι, σὺ ἐξορίζεσθαι· πάντα ταῦτα
 θαρρύντως, πεποιθότως τῷ κεκληκότη σε ἐπ'
 αὐτὰ, τῷ ἄξιον τῆς χώρας ταύτης κεκριότη,
 ἐν ἣ καταταχθεῖς, ἐπιδείξεις τίνα δύναται λογι-
 κὸν ἡγεμονικόν, πρὸς τὰς ἀπροαιρέτους δυνάμεις
 40 ἀντιταξάμενον. Καὶ οὕτω τὸ παράδοξον ἐκεῖνο
 οὐκέτι οὐτ' ἀδύνατον φανεῖται, οὔτε παράδοξον,
 ὅτι ἅμα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ἅμα δὲ θαρρεῖν·
 πρὸς μὲν τὰ ἀπροαίρετα θαρρεῖν, ἐν δὲ τοῖς προ-
 αιρετικοῖς εὐλαβεῖσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Ἀταξίας.

Ὄρα σὺ, ὁ ἀπιὼν ἐπὶ τὴν δίκην, τί θέλεις τη-
 2 ρῆσαι, καὶ ποῦ θέλεις ἀνῆσθαι. Εἰ γὰρ προαίρε-
 σιν θέλεις τηρῆσαι κατὰ φύσιν ἔχουσαν, πᾶσά
 σοι ἀσφάλεια, πᾶσά σοι εὐμάρεια, πρᾶγμα οὐκ
 3 ἔχεις. Τὰ γὰρ ἐπὶ σοί, αὐτεξούσια καὶ φύσει ἐ-
 λεύθερα, θέλων τηρῆσαι, καὶ τούτοις ἀρκούμε-
 νος, τίνας ἔτι ἐπιστρέφῃ; Τίς γὰρ αὐτῶν κύριος·
 4 τίς αὐτὰ δύναται ἀφελέσθαι; Εἰ θέλεις αἰδή-
 μων εἶναι, καὶ πιστὸς, τίς οὐκ ἑάσει σε; Εἰ θέ-
 λεις μὴ κωλύεσθαι, μηδ' ἀναγκάζεσθαι, τίς σε
 ἀναγκάσει ὀρέγεσθαι ὧν οὐ δοκεῖ σοί; τίς ἐκκλί-
 5 νειν ἢ μὴ φαίνεται σοί; Ἀλλὰ τί; Πράξει μὲν
 σμα τινὰ, ἃ δοκεῖ φροδερὰ εἶναι· ἵνα δὲ καὶ ἐκ-
 6 κλίνων αὐτὰ πάθῃς, πῶς δύναται ποιῆσαι; Ὄταν
 οὖν ἐπὶ σοί ἢ τὸ ὀρέγεσθαι καὶ ἐκκλίνειν, τίνας
 7 ἔτι ἐπιστρέφῃ; Τοῦτό σοι προδίμιον, τοῦτο διή-
 γησις, τοῦτο πίσις, τοῦτο νίκη, τοῦτο ἐπίλο-
 γος, τοῦτο εὐδοκίμησις.

- 8 Διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν ὑπομιμνήσκον-
 τα, ἵνα παρασκευάζεται πρὸς τὴν δίκην, ἔφη.
 Οὐ δοκῶ οὖν σοι ἅπαντι τῷ βίῳ πρὸς τοῦτο πα-
 9 ρασκευάζεσθαι; Ποίαν παρασκευὴν; Τετήρηκα,
 φησὶν, τὸ ἐπ' ἐμοί. Πῶς οὖν; Οὐδὲν οὐδέ ποτ' ἄ-
 10 δικον οὐτ' ἰδία οὔτε δημοσίᾳ ἔπραξα. Εἰ δὲ θέ-
 λεις καὶ τὰ ἐκτὸς τηρῆσαι, τὸ σωματίον, καὶ
 τὸ οὐσίδιον, καὶ τὸ ἀξιομάτιον· λέγω σοι, ἤδη
 αὐτόθεν παρασκευάζου τὴν δυνατὴν παρασκευὴν
 πᾶσαν· καὶ λοιπὸν σκέπτου καὶ τὴν φύσιν τοῦ
 11 δικαστοῦ, καὶ τὸν ἀντίδικον· εἰ γονάτων ἄψα-
 σθαι δεῖ, γονάτων ἄψαι· εἰ κλαῦσαι, κλαῦσον·
 12 εἰ οἰμῶσαι, οἰμῶξον. Ὅταν γὰρ ὑποβῇς τὰ σά-
 τοις ἐκτὸς, δούλευε τὸ λοιπὸν, καὶ μὴ ἀντισπῶ,
 καὶ ποτὲ μὲν θέλε δουλεύειν, ποτὲ δὲ μὴ θέλε·
 13 ἀλλ' ἀπλῶς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας, ἢ ταῦτα
 ἢ ἐκεῖνα, ἢ ἐλεύθερος ἢ δούλος, ἢ πεπαιδευμένους
 ἢ ἀπαίδευτος, ἢ γενναῖος ἀλεκτρυῶν ἢ ἀγεννής,
 ἢ ὑπόμενε τυπτόμενος μέχρις ἂν ἀποθάνῃς, ἢ ἀ-
 παγορεύσον εὐδύς· μὴ σοι γένοιτο πληγὰς πολ-
 14 λὰς λαβεῖν, καὶ ὕστερον ἀπαγορευσαί. Εἰ δ' αἰ-
 σχρὰ ταῦτα, αὐτόθεν ἤδη διέλε· ποῦ φύσις κα-
 κῶν καὶ ἀγαθῶν; οὐ καὶ ἀλήθεια· ὅπου ἀλήθεια,
 καὶ οὐ φύσις, ἐκεῖ τὸ εὐλαβές· ὅπου ἡ ἀλήθεια,
 ἐκεῖ τὸ θαρράλεον, ὅπου ἡ φύσις.
 15 Ἐπεὶ τί δοκεῖς; ὅτι τὰ ἐκτὸς τηρῆσαι θέλων
 Σωκράτης, παρελθὼν ἂν ἔλεγεν, Ἐμὲ δ' Ἄνυτος
 καὶ Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι
 16 δὲ οὐ; Οὕτω μωρὸς ἦν, ἵνα μὴ ἴδῃ ὅτι αὐτὴ ἡ ὁ-
 δὸς ἐνταῦθα οὐ φέρει, ἀλλ' ἄλλῃ· τί οὖν ἔστιν,
 17 ὅτι οὐκ ἔχει λόγον, καὶ προσερεθίζει; Ὡς ὁ ἐμὸς
 Ἡράκλειτος, περὶ ἀγριδίου πραγμάτων ἔχων ἐν
 Ῥόδῳ, καὶ ἀποδείξας τοῖς δικασαῖς ὅτι δίκαια
 λέγει, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν ἐπίλογον, ἔφη· ὅτι, Ἀλλ'

- οὔτε δεήσομαι ὑμῶν, οὔτ' ἐπιστρέφομαι τί μέλ-
 λετε κρίνειν· ὑμεῖς τε μᾶλλον οἱ κρίνόμενοι ἐς ἐ-
 18 ἢ ἐγώ. Καὶ οὕτω κατέσρεψε τὸ πραγματίον. Τίς
 χρεία; Μόνον μὴ δεῦν· μὴ προσίθῃ δ' ὅτι καὶ
 οὐ δεομαι· εἰ μὴτι καιρὸς ἐστὶν ἐπίτηδες ἐρεθίσαι
 19 τοὺς δικαστὰς, ὡς Σωκράτει. Καὶ σὺ, εἰ τοιοῦ-
 τον ἐπίλογον παρασκευάζῃ, τί ἀναμένεις; τί ὑ-
 20 πακούεις; Εἰ γὰρ σαυρωθῆναι θέλεις, ἐκδεξαι,
 καὶ ἤξει ὁ σαυρὸς· εἰ δ' ὑπακούσαι λόγος αἰρεῖ
 καὶ πείσαι τό γε παρ' αὐτόν, τὰ ἐξῆς τούτῳ ποιη-
 τέον, τηροῦντι μέντοι τὰ ἴδια·
- 21 Ταύτῃ καὶ γελοῖόν ἐστι τὸ λέγειν, Ὑπόθου μοι·
 τί σοι ὑποθῶμαι; Ἀλλὰ, ποιήσόν μου τὴν διά-
 νοιαν, ὅτι ἂν ἀποβαίνῃ, πρὸς τοῦτο ἁρμόσασθαι.
 22 Ἐπεὶ ἐκεῖνό γε ὁμοιόν ἐστιν, ὅσον εἰ ἀγράμματος
 λέγοι, Εἰπέ μοι τί γράφω, ὅταν μοι προβληθῇ
 23 τι ὄνομα. Ἄν γὰρ εἴπω, ὅτι Δίῳ· εἴτα παρελ-
 θὼν ἐκεῖνος αὐτῷ προβάλλῃ μὴ τὸ Δίῳνος ὄνομα,
 24 ἀλλὰ τὸ Θεῶνος· τί γένηται; τί γράφει; Ἀλλ'
 εἰ μὲν μεμελέτηκας γράφειν, ἔχεις καὶ παρα-
 σκευάσασθαι πρὸς πάντα τὰ ὑπαγορευόμενα· εἰ
 δὲ μὴ, τί σοι ἐγὼ νῦν ὑποθῶμαι; ἂν γὰρ ἄλλο
 τι ὑπαγορεύῃ τὰ πράγματα, τί ἐρεῖς; ἢ τί πρά-
 25 ξεις; Τούτου οὖν τοῦ καθολικοῦ μέμνησο, καὶ
 ὑποθήκης οὐκ ἀπορήσεις. Ἐὰν δὲ πρὸς τὰ ἔξω
 χάσκης, ἀνάγκη σε ἄνω καὶ κάτω κυλίεσθαι,
 26 πρὸς τὸ βούλημα τοῦ κυρίου. Τίς δ' ἐστὶ κύριος;
 Ὁ τοῦν ὑπὸ σοῦ τινος σπουδαζομένων ἢ ἐκκληνο-
 μένων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πρὸς τοὺς συνιζάντας τινὰς τοῖς φιλοσόφοις.

Καλῶς ὁ Διογένης, πρὸς τὸν ἀξιούντα γράμματα παρ' αὐτοῦ λαβεῖν συζητικά, ὅτι μὲν ἄνθρωπος, φησὶν, εἶ, καὶ ἰδὼν γινώσκεται· εἰ δ' ἀγαθὸς ἢ κακὸς, εἰ μὲν ἐμπειρὸς ἐστὶ διαγινῶναι τοὺς ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς, γινώσκεται· εἰ δ' ἀπειρος, 2 οὐδ' ἂν μυριάκις γράψω αὐτῷ. Ὅμοιον γάρ, ὥς περ εἰ δραχμὴ συζητῇναί τι νῆξιον, ἵνα δεκμασθῇ· εἰ ἀργυρογνωμονικὸς ἐστὶ, γινώσκεται· σὺ 3 γὰρ σαυτὴν συζησεις. Ἐδεῖ οὖν τοιοῦτόν τι ἔχειν ἡμᾶς καὶ ἐν τῷ βίῳ, οἷον ἐπ' ἀργυρίου, ἵν' εἰπεῖν δύναμαι κατὰ περ ὁ ἀργυρογνώμων λέγει, Φέρε ἢν 4 θέλεις δραχμὴν, καὶ διαγνώσομαι. Ἀλλ' ἐπὶ συλλογισμῶν, Φέρε ὃν θέλεις, καὶ διακρινῶ σοι τὸν ἀναλυτικόν τε καὶ μή. Διατί; Οἶδα γὰρ ἀναλύειν συλλογισμούς· ἔχω τὴν δύναμιν, ἣν ἔχειν δεῖ τὸν ἐπιγνωσικὸν τῶν περὶ συλλογισμούς κα- 5 τορθούντων. Ἐπὶ δὲ τοῦ βίου τί ποιῶ; Νῦν μὲν λέγω ἀγαθόν, νῦν δὲ κακόν. Τί τὸ αἴτιον; τὸ ἐναντίον ἢ ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν, ἀμαθία καὶ ἀπειρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Πρὸς τὸν ἐπὶ μοιχείᾳ ποτὲ κατελιγμένον.

Λέγοντος αὐτοῦ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρὸς πίσιν γέγονε, καὶ τοῦτο ὁ ἀνατρέπων ἀνατρέπει τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου, ἐπεισῆλθέ τις τῶν δοκούντων φιλολόγων, ὅς κατεῖληπτό ποτε μοιχὸς ἐν 2 τῇ πόλει. Ὁ δ', Ἀλλ' ἂν, φησὶν, ἀφέντες τοῦτο τὸ πικρὸν, πρὸς ὃ πεφύκαμεν, ἐπιδουλεύωμεν τῇ γυναικὶ τοῦ γείτονος, τί ποιούμεν; Τί γὰρ ἄλ-

- λο, ἢ ἀπόλλυμεν καὶ ἀναιροῦμεν; τίνα; τὸν πῖ-
 3 ζὸν, τὸν αἰδήμονα, τὸν ὄσιον. Ταῦτα μόναι; γει-
 τνίασιν δ' οὐκ ἀναιροῦμεν; φιλίαν δ' οὐ; πόλιν
 δ' οὐ; εἰς τίνα δὲ χώραν αὐτοὺς κατατάσσομεν;
 Ὡς τίνι σοι χρώμαι, ἄνθρωπε; Ὡς γείτονι; ὥς
 4 φίλῳ; Ποίῳ τίνι; Ὡς πολίτῃ; Τί σοι πισεύσω;
 Εἴτα σκευάριον μὲν εἰ ἢς οὕτω σαπρὸν, ὥς σοι
 πρὸς μηδὲν δύνασθαι χρῆσθαι, ἔξω ἂν ἐπὶ τῆς
 κοπρίας ἐρρίπτου, καὶ οὐδ' ἐκεῖθεν αὐτίς τε ἀ-
 5 νηρεῖτο· Εἰ δ' ἄνθρωπος ὢν, οὐδεμίαν χάραν δύ-
 νασαι ἀποπληρῶσαι ἀνθρωπικὴν, τί σε ποιήσω-
 μεν; Ἔγω γάρ, φίλου οὐ δύνασαι τόπον ἔχειν,
 δούλου δύνασαι; Καὶ τίς σοι πισεύσει; Οὐ θέ-
 λεις οὖν βίβῃναι που καὶ αὐτὸς ἐπὶ κοπρίαν, ὥς
 6 σκεῦος ἄχρηστον, ὥς κόπριον; Εἴτα ἐρεῖς, Οὐ-
 δεῖς μου ἐπιστρέφεται, ἀνθρώπου φιλολόγου; Κα-
 κὸς γάρ εἰ, καὶ ἄχρηστος· ὅσον εἰ οἱ σφῆκες ἡγα-
 νάκτουσι, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἐπιστρέφεται, ἀλλὰ
 φεύγουσι πάντες, καὶ τις δύνηται, πλήξας κα-
 7 τέβαλε. Σὺ κέντρον ἔχεις τοιοῦτον, ὥς οὐκ ἂν
 πλήξης, εἰς πράγματα καὶ ὀδύνας ἐμβάλλειν. Τί
 σε θέλεις ποιήσωμεν; οὐκ ἔχεις που τεθῆς.
 8 Τί οὖν; οὐκ εἰσὶν αἱ γυναῖκες κοιναὶ φύσει;
 Καὶ γὰρ λέγω· καὶ γὰρ τὸ χοιρίδιον κοινὸν τῶν
 κεκλημένων· ἀλλ' ὅταν μέρη γένηται, ἂν σοι
 φανῇ, ἀνάρπασον ἔλθων τὸ τοῦ παρακειμένου
 μέρος, ἢ λάθρα κλέψῃ, ἢ παρακαθεῖς τὴν χεῖρα
 λίχνευε, καὶ μὴ δύνη τοῦ κρέως ἀποσπᾶσαι,
 λίπαινε τοὺς δακτύλους, καὶ περιλείχῃ. Καλὸς
 9 συμπότης, καὶ σύνδειπνος Σωκρατικός. Ἄγε, τὰ
 δὲ θέατρον οὐκ ἔστι κοινὸν τῶν πολιτῶν; Ὅταν
 οὖν καθίσωσιν, ἔλθων, ἂν σοι φανῇ, ἐκβαλέ
 10 τίνα αὐτῶν. Οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες φύσει κοιναί·
 Ὅταν δ' ὁ νομοθέτης, ὥς ἐγώ τωρ, διέλῃ αὐτάς;

- οὐ θέλεις καὶ αὐτὸς ἴδιον μέρος ζητεῖν, ἀλλὰ τὸ
 11 ἄλλότριον ὑφαρπάξεις καὶ λιχνεύεις; Ἀλλὰ καὶ
 φιλολόγος εἰμί, καὶ Ἀρχέδημον νοῶ. Ἀρχέδημον
 τοῖνον νοῶν, μοιχὸς ἴσθι, καὶ ἄπιστος, καὶ ἀντὶ
 ἀνδρώπου λύκος, ἢ πίθηκος. Τί γὰρ διαφέρει;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Πῶς συνυπάρχει μεγαλοφροσύνη καὶ ἐπιμέλεια.

- Αἱ ὕλαι ἀδιάφοροι· ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶν οὐκ ἀ-
 2 διάφορος. Πῶς οὖν τηρήσει τις ἅμα μὲν τὸ εὐσα-
 δές καὶ ἀταράχον, ἅμα δὲ τὸ ἐπιμελές, καὶ μὴ
 εἰκαῖον, μὴδ' ἐπισεσυρμένον; Ἄν μιμῆται τοὺς
 3 κυβεύοντας. Αἱ ψῆφοι ἀδιάφοροι, οἱ κύβοι ἀδιά-
 φοροι. Πόθεν οἶδα τί μέλλει πίπτειν; Τῷ πεσόν-
 τι δ' ἐπιμελῶς καὶ τεχνικῶς χρῆσθαι, τοῦτο ἡ-
 4 δι ἐμὸν ἔργον ἐστίν. Οὕτως τοῖνον τὸ προηγούμε-
 νον καὶ ἐπὶ τοῦ βίου ἔργον ἐκεῖνο· διέλε τα
 πράγματα, καὶ διάσῃσον, καὶ εἰπέ· Τὰ ἔξω οὐκ
 5 ἐπ' ἐμοί, προαίρεσις ἐπ' ἐμοί. Ποῦ ζητήσω τὸ
 ἀγαθόν, καὶ τὸ κακόν; Ἐσσω ἐν ταῖς ἐμοῖς. Ἐν
 δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις μηδέποτε μήτ' ἀγαθόν ὀνομά-
 σης, μήτε κακόν, μήτ' ὠφέλειαν, μήτε βλάβην,
 μήτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων.
 6 Τί οὖν; ἀμελῶς τούτοις χρῆσθαι; Οὐδαμῶς·
 ταῦτα γὰρ πάλιν τῇ προαιρέσει κακόν ἐστις καὶ
 7 ταύτῃ παρὰ τὴν φύσιν· ἀλλ' ἅμα μὲν ἐπιμε-
 λῶς, ὅτι ἡ χρῆσις οὐκ ἀδιάφορον· ἅμα δ' εὐσα-
 δῶς καὶ ἀταράχως, ὅτι ἡ ὕλη οὐ διαφέρουσα.
 8 Ὅπου γὰρ τὸ διάφορον, ἐκεῖ οὔτε κωλύσαι μέ τις
 δύναται, οὔτ' ἀναγκάσαι· ὅπου κωλυτὸς καὶ ἀ-
 ναγκαστὸς εἰμι, ἐκείνων ἡ μὲν τευξίς οὐκ ἐπ' ἐ-
 μοί, οὐδ' ἀγαθόν ἢ κακόν· ἡ χρῆσις δ' ἢ κακόν,
 9 ἢ ἀγαθόν, ἀλλ' ἐπ' ἐμοί. Δύσκολον δὲ μῆξαι καὶ

- συναγαγεῖν ταῦτα, ἐπιμέλειαν τοῦ πρᾶσπεπον-
 θότος ταῖς ὕλαις, καὶ εὐσάθειαν τοῦ ἀνεπισρεπ-
 τοῦντος· πλὴν οὐκ ἀδύνατον· εἰ δὲ μὴ, ἀδύνα-
 10 τον τὸ εὐδαιμονῆσαι. Ἀλλ' οἶόντι ἐπὶ τοῦ πλοῦ
 ποιοῦμεν. Τί μοι δύναται; Τὸ ἐκλέξασθαι τὸν
 κυβερνήτην, τοὺς ναύτας, τὴν ἡμέραν, τὸν και-
 11 ρόν. Εἶτα χειρῶν ἐμπέπτωκε. Τί οὖν ἐτι μοι μέ-
 λει; τὰ γὰρ ἐμὰ ἐκπεπλήρωται· ἄλλου ἐστὶν ἡ
 ὑπόθεσις, τοῦ κυβερνήτου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ναὺς κα-
 12 ταδύεται. Τί οὖν ἔχω ποιῆσαι; Ὁ δύναμαι, τοῦ-
 το μόνον ποιῶ· μὴ φοβούμενος ἀποπνίγωμαι, οὐ-
 δὲ κεκραγώς, οὐδ' ἐγκαλῶν τῷ Θεῷ, ἀλλ' εἰ-
 12 δώς, ὅτι τὸ γεγόμενον καὶ φθαρῆναι δεῖ· οὐ γάρ
 εἰμι αἰὼν, ἀλλ' ἄνθρωπος, μέρος τῶν πάντων,
 ὡς ἄρα ἡμέρας· ἐνσῆναί με δεῖ, ὡς τὴν ἄραν,
 14 καὶ παρελθεῖν. ὡς ὥραν. Τί οὖν μοι διαφέρει πῶς
 παρέλθω; πότερον πνιγείς ἢ πυρέξας; διὰ γὰρ
 τοιούτου τινός δεῖ παρελθεῖν με.
 15 Τοῦτο ὅφει ποιοῦντας καὶ τοὺς σφαιρίζοντας
 ἐμπείρους· οὐδεὶς αὐτῶν διαφέρεται περὶ τοῦ ἄρ-
 πασοῦ, ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ· περὶ δὲ τοῦ
 16 βάλλειν καὶ δέχεσθαι· λοιπὸν ἐν τούτῳ ἡ εὐ-
 ρυθμία, ἐν τούτῳ ἡ τέχνη, τὸ τάχος, ἡ εὐγνω-
 μόσυνη· ἵν' ἐγὼ μὴδ' ἂν τὸν κόλπον ἐκτείνω,
 δύνωμαι λαθεῖν αὐτό· ὁ δὲ, ἂν βάλῃ, λαμβά-
 17 νει. Ἄν δὲ μετὰ ταραχῆς καὶ φόβου δεχώμεθα ἢ
 βάλλωμεν αὐτό, ποία ἐτι παιδιὰ; ποῦ δέ τις εὐ-
 σταθήσει; ποῦ δέ τις τὸ ἐξῆς ὀφεται ἐν αὐτῇ;
 Ἀλλ' ὁ μὲν ἔρεϊ, βάλε, μὴ βάλης· ὁ δὲ, μίαν
 ἔβαλες. Τοῦτο δὲ μάχη ἐστὶ, καὶ οὐ παιδιὰ.
 18 Τοιγαροῦν Σωκράτης ἦδει σφαιρίζειν. Πῶς; Παί-
 ζειν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Λέγε μοι, φησὶν, Ἄνυτε,
 πῶς με φῆς Θεὸν οὐ νομίζειν; Οἱ Δαίμονές σοι τί-
 νες εἶναι δοκοῦσιν; οὐχὶ ἦτοι Θεῶν παῖδες εἰσιν,

- 19 ἢ ἐξ ἀνθρώπων καὶ θεῶν μεμιγμένοι τινές; Ομολογήσαντος δέ. Τίς οὖν σοι δοκεῖ δύνασθαι ἡμιόνους μὲν ἡγεῖσθαι εἶναι, ὄνους δὲ μὴ; Ὡς ἀρπασίῳ παίζων. Καὶ τί ἐκεῖ ἐν μέσῳ ἀρπάζιον; Τὸ ζῆν, τὸ δεδέσθαι, τὸ φυγαδευθῆναι, τὸ πιεῖν φάρμακον, τὸ γυναικὸς ἀφαιρεθῆναι, τὸ τέκνα
- 20 ὀρφανὰ καταλιπεῖν. Ταῦτα ἦν ἐν μέσῳ οἷς ἔπαιζεν· ἀλλ' ὁπδὲν ἤττον ἔπαιζε, καὶ ἐσφαιρίζεν ἐυρύθμως. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, τὴν μὲν ἐπιμέλειαν σφαιριστικωτάτην, τὴν δὲ ἀδιαφορίαν ὡς ὑπὲρ ἀρ-
- 21 πασίου. Δεῖ γὰρ πάντως περὶ τινα τῶν ἐκτὸς ὕλῳν φιλοτεχνεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην ἀποδεχόμενον· ἀλλ', οἷα ἂν ἡ ἐκείνη, τὴν περὶ αὐτὴν φιλοτεχνίαν ἐπιδεικνύοντα. Οὕτω καὶ ὁ ὑφάντης, οὐκ ἔρια ποιεῖ, ἀλλ' οἷα ἂν παραλάβῃ, περὶ αὐ-
- 22 τὰ φιλοτεχνεῖ. Ἄλλος σοι δίδωσι τροφάς καὶ κτῆσιν, καὶ αὐτὰ ταῦτα δύναται ἀφελέσθαι, καὶ τὸ σωματίον αὐτό· σὺ λοιπὸν παραλαβὼν τὴν
- 23 ὕλην, ἐργάζου· εἴτα ἂν ἐξέλθῃς μὴδὲν παθῶν, οἱ μὲν ἄλλοι ἀπαντῶντές σοι συγχαρήσονται, ὅτι ἐσώθῃς· ὁ δ' εἰδὼς βλέπειν τὰ τοιαῦτα, ἂν μὲν ἴδῃ ὅτι εὐσχημόνως ἀνεστράφης ἐν τούτῳ, ἐπαινέσει καὶ συνησθῆσεται· ἂν δὲ δι' ἀσχημοσύνης τινὰ διασεσασμένον, τὰ ἐναντία. Ὅπου γὰρ τὸ χαίρειν εὐλόγως, ἐκεῖ καὶ τὸ συγχαίρειν.
- 24 Πῶς οὖν λέγεται τῶν ἐκτὸς τινα κατὰ φύσιν, καὶ παρὰ φύσιν; Ὡς περ' ἂν εἰ ἀπόλυτοι ἦμεν· τῷ γὰρ ποδὶ κατὰ φύσιν εἶναι ἐρῶ τὸ καθαρῶς εἶναι· ἀλλ', ἂν αὐτὸν ὡς πόδα λάβῃς, καὶ ὡς μὴ ἀπόλυτον, καθήξει αὐτὸν καὶ εἰς πηλὸν ἐμβαίνειν, καὶ ἀκάνθους πατῆσαι, καὶ ἐσιν ὅτε ἀποκατῆναι ὑπὲρ τοῦ ὅλου· εἰ δὲ μὴ, οὐκέτι ἐς τοὺς· τοιοῦτόν τι καὶ ἐφ' ἡμῶν ὑπολαβεῖν δεῖ.

- 25 Τί εἶ; Ἄνθρωπος. Εἰ μὲν ὡς ἀπόλυτον σκοπεῖς, κατὰ φύσιν ἐς, ζῆσαι μέχρι γήραος, πλουτεῖν, ὑγιαίνειν· εἰ δ' ὡς ἄνθρωπον σκοπεῖς, καὶ μέρος ὅλου τινός, δι' ἐκεῖνο τὸ ὅλον νῦν μὲν σοι νοσήσαι καθήκει, νῦν δὲ πλεῦσαι, καὶ κινδυνεῦσαι, νῦν δ' ἀπορρηθῆναι, πρὸ ὥρας δ' ἔστιν ὅτε
- 26 ἀποθανεῖν. Τί οὖν ἀγανακτεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι ὡς ἐκεῖνος οὐκέτι ἐς πούς, οὕτως οὐδὲ σὺ ἄνθρωπος; Τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος; Μέρος πόλεως, πρώτης μὲν τῆς ἐκ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων· μεταταῦτα δὲ τῆς ὡς ἐγγίσα λεγομένης, ἣτις ἐς μικρὸν τῆς ὅλης μίμημα. Νῦν οὖν ἐμέ κρίνεσθαι; Νῦν οὖν ἄλλου πυρέσσειν; ἄλλου πλεῖν; ἄλλου ἀπορρηθῆναι; ἄλλου κατακεκρίσθαι; Ἀδύνατον γάρ ἐν τοιούτῳ σώματι, ἐν τούτῳ τῷ περιέχοντι, τούτοις ταῖς συζῶσι, μὴ συμπίπτειν ἄλλοις
- 28 ἄλλα τοιαῦτα. Σὸν οὖν ἔργον, ἐλθόντα εἰπεῖν ἃ δεῖ, διαθῆσθαι ταῦτα ὡς ἐπιβάλλει. Εἵτα ἐκεῖνος λέγει, Κρινῶ σε ἀδικεῖν. Εὖ σοι γένοιτο· ἐποίησα ἐγὼ τὸ ἐμὸν· εἰ δὲ καὶ σὺ τὸ σὸν ἐποίησας, ὅφει αὐτός· ἐς γάρ τις κρείνους κίνδυνος, μὴ σε λανθανέτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Π ε ρ ι ἀ δ ι α φ ο ρ ί α ς.

- Τὸ συνημμένον ἀδιάφορον· ἡ κρίσις ἡ περὶ αὐτοῦ οὐκ ἀδιάφορος, ἀλλ' ἡ ἐπισήμη, ἡ δόξα, ἡ ἀπάτη. Οὕτω τὸ ζῆν ἀδιάφορον, ἡ χρήσις οὐκ
- 2 ἀδιάφορος. Μὴ ποτ' οὖν, ὅταν εἴπῃ τις ὑμῖν ἀδιαφορεῖν καὶ ταῦτα, ἀμελεῖς γίνεσθε· μήδ' ὅταν εἰς ἐπιμελείαν τις ὑμᾶς παρακαλῇ, ταπεινοὶ
- 3 καὶ τὰς ὕλας τεθραυμακότες. Καλὸν δὲ τὸ εἰδέναι τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ δύναμιν, ἵν' ἐν οἷς

- μὴ παρσκευάσαι, ἡσυχίαν ἄγης· μὴδ' ἀγανακ-
 τῆς, εἴ τινες ἄλλοι πλείον σου ἔχουσιν ἐν ἐκεί-
 4 νοῖς· καὶ γὰρ σὺ ἐν συλλογισμοῖς πλείον ἀξιώ-
 σεις σεαυτὸν ἔχειν· καὶ ἀγανακτῶσιν ἐπὶ τοῦ-
 τῳ, παραμυθίῃ αὐτούς. Εἰ γὰρ ἔμαθον, ὑμεῖς
 5 δ' οὐ. Οὕτω καὶ ὅπου τινὸς χρεία τριβῆς, μὴ ζη-
 τεῖ τὸ ἀπὸ τῆς χρείας περιγινόμενον· ἀλλ' ἐκεί-
 νου μὲν παραχῶρει τοῖς περιτετριμμένοις, σοὶ δ'
 ἀρκείτω τὸ εὐσαθεῖν.
- 6 Ἀπελθε, καὶ ἄσπασαι τὸν δαίνα. Πῶς; Οὐ
 ταπεινῶς. Ἀλλ' ἐξεκλείσθην. Διὰ θυρίδος γάρ
 οὐκ ἔμαθον εἰσερχεσθαι· ὅταν δὲ κεκλεισμένην
 εὗρω τὴν θυραν, ἀνάγκη μ' ἢ ἀποχωρῆσαι, ἢ
 7 διὰ τῆς θυρίδος εἰσελθεῖν. Ἀλλὰ καὶ λάλησον
 αὐτῷ. Λαλῶ. Τίνα τρόπον; Οὐ ταπεινῶς. Ἀλλ'
 8 οὐκ ἐπέτυχες. Μὴ γὰρ σὸν τοῦτο τὸ ἔργον ἦν,
 ἀλλ' ἐκεῖνου· τί οὖν ἀντιποιῇ τοῦ ἀλλοτρίου;
 αἰ μὲμνησο ὅτι σὸν, καὶ τί ἀλλότριον· καὶ οὐ
 9 ταραχθῇς. Διὰ τοῦτο καλῶς ὁ Χρῦσιππος λέγει,
 ὅτι, Μέχρις ἂν ἀδελὰ μοι ἢ τὰ ἐξῆς, αἰ τῶν
 εὐφροσύνων ἔχομαι πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν κα-
 τὰ φύσιν· αὐτὸς γὰρ μ' ὁ Θεὸς τοιαύτων ἐκλεκ-
 10 τικὸν ἐποίησεν· εἰ δέ γε ἤδειν, ὅτι νοσεῖν μοι
 καθεῖμαρται νῦν, καὶ ὥρμων ἂν ἐπ' αὐτά· καὶ
 γὰρ ὁ πούς, εἰ φρένας εἶχεν, ὥρμα ἂν ἐπὶ τὸ
 πιλοῦσθαι.
- 11 Εἴπειτοι τίνος ἕνεκα γίνονται εἰσχυρές; Οὐχ ἵνα
 καὶ ξηρανθῶσιν; Ἀλλὰ ξηραίνονται μὲν, οὐχ
 ἵνα δὲ καὶ θερισθῶσιν; οὐ γὰρ ἀπόλυτοι γίνον-
 12 ται· εἰ οὖν αἰσθῆσιν εἶχον, εὐχεσθαι αὐτούς ἔ-
 δεῖ, ἵνα μὴ θερισθῶσι μηδέποτε· τοῦτο δὲ κα-
 τὰ τὰ ἐστὶν ἐπὶ εἰσχυρῶν, τὸ μηδέποτε θερισθῆ-
 13 ναι. Οὕτως ἰστέον, ὅτι καὶ ἐπ' ἀνθρώπων κατὰ τὰ
 ἐστὶ, τὸ μὴ ἀποθανεῖν· ὅμοιον τῷ μὴ πεπανθῆ-

- 14 ναι, μηδὲ θερισθῆναι. Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ οἱ αὐτοὶ
 ἐσμεν, ἅμα μὲν οὕς δεῖ θερισθῆναι, ἅμα δὲ καὶ
 αὐτῷ τούτῳ παρακολουθοῦντες ὅτι θεριζόμεθα,
 διὰ τοῦτο ἀγανακτοῦμεν· οὔτε γὰρ ἴσμεν τίνας
 ἐσμέν, οὔτε μεμελετήκαμεν τὰ ἀνθρωπικά, ὥς
 15 οἱ ἱππικοὶ τὰ ἱππικά. Ἀλλὰ χρυσάντας μὲν παίειν
 μέλλων τὸν πολέμιον, ἐπειδὴ τῆς σάλπιγγος ἤ-
 κουσεν ἀνακαλούσης, ἀνέσχεν· οὕτω προὔργιαί-
 τερον ἔδοξεν αὐτῷ, τὸ τοῦ στρατηγοῦ πρόσαγμα
 16 ἢ τὸ ἴδιον ποιεῖν· ἡμῶν δ' οὐδεὶς θέλει, οὐδὲ
 τῆς ἀνάγκης καλούσης, εὐλύτους ὑπακοῦσαι αὐ-
 τῇ· ἀλλὰ κλαῖοντες καὶ ζέοντες πᾶσχομεν ἃ
 17 πᾶσχομεν, καὶ περιστάσεις αὐτὰ καλοῦντες. Ποίας
 περιστάσεις, ἀνθρώπε; Εἰ περιστάσεις λέγεις τὰ
 περιεζηκότα, πάντα περιστάσεις εἰσὶν· εἰ δ' ὥς
 18 νόμενον φθαρήναι; Τὸ δὲ φθῆναι, ἢ μάχαιρά ἐ-
 ςιν, ἢ τροχός, ἢ θάλασσα, ἢ κεραμῖς, ἢ τύραν-
 νος. Τί σοι μέλει, ποία ὁδὸς καταβῆς εἰς ἄδου; ἴ-
 19 σαι πᾶσαι εἰσιν. Εἰ δὲ θέλεις ἀκοῦσαι τὰ ληθῆ,
 συντομωτέρα, ἣν πέμπει ὁ τύραννος. Οὐδέ ποτ'
 οὐδεὶς τύραννος ἐξ μησέ τινα ἔσφαξε· πυρετός
 δὲ καὶ ἐν αὐτῷ πολλάκις. Ψόφος ἐστὶ ταῦτα πάν-
 τα, καὶ κόμπος κενῶν ὀνομάτων.
 20 Τῇ κεφαλῇ κινδυνεύω ἐπὶ Καίσαρος. Ἐγὼ δ' οὐ
 κινδυνεύω, ὅς οἱ κά ἐν Νικοπόλει, ὅπου σεισμοὶ
 τοσοῦτοι; Σὺ δ' αὐτός, ὅταν διαπλέης τὸν Ἀ-
 21 ὄριαν, τί νιν κινδυνεύεις, οὐ τῇ κεφαλῇ; Ἀλλὰ
 καὶ τῇ ὑπολήψει κινδυνεύω. Τῇ σῇ; πῶς; τίς
 γάρ σε ἀναγκάσαι δύναται ὑπολαβεῖν τι, ὃν οὐ
 θέλεις; Ἀλλὰ τῇ ἀλλοτρίᾳ; Καὶ ποῖός ἐστι κίνδυ-
 22 νος σός, ἄλλους τὰ ψεύδη ὑπολαβεῖν; Ἀλλ' ἐξο-
 ρισθῆναι κινδυνεύω. Τί ἐστὶν ἐξορισθῆναι; ἀλλα-
 χοῦ εἶναι ἢ ἐν Ρώμῃ; Ναί· τί οὖν, ἂν εἰς Γύραρα

- πεμφθῶσι· Ἄνσοι ποιῇ, ἀπελεύσῃ· εἰ δὲ μὴ, ἔ-
 χεις ποῦ ἀντὶ Γυάρων ἀπέλθῃς, ὅπου καὶ κεῖνος
 ἐλεύσεται, ἄντε θέλῃ, ἄντε μὴ, ὁ πέμπων σε
 23 εἰς Γυάρα. Τί λοιπὸν ὥς ἐπὶ μεγάλα ἀνέρχῃ; Μι-
 κρότερα ἐξί τῆς παρασκευῆς· ἴν' εἶπῃ νέος εὐφυής,
 ὅτι, Οὐκ ἦν τοσούτου, τοσούτων μὲν ἀκήκοέ-
 ναι, τοσαῦτα δὲ γεγραφέναι, τοσούτω δὲ χρόνῳ
 24 παρακεκαδικέναι γεροντίῳ οὐ πολλοῦ ἀξίῳ. Μό-
 νον ἐκείνης τῆς διαιρέσεως μέμνησο, καθ' ἣν διο-
 ρίζεται τὰ σά, καὶ τὰ οὐ σά· μή ποτ' ἀντιποιή-
 σῃ τινὸς τῶν ἀλλοτρίων. Βῆμα, καὶ φυλακὴ, τό-
 πος ἐστὶν ἐκάτερον, ὁ μὲν ὑψηλός, ὁ δὲ ταπει-
 νός· ἡ προαίρεσις δ' ἴση, ἂν ἴσῃ αὐτὴν ἐν ἐκα-
 25 τέροι φυλάξαι θέλῃς, δύναται φυλαχθῆναι. Καὶ
 τότε ἐσόμεθα ζηλωταὶ Σωκράτους, ὅταν ἐν φυ-
 26 λακῇ δυνάμεθα παιᾶνας γράφειν. Μέχρι δὲ νῦν ὥς
 ἔχομεν, ὅρα εἰ ἠνεσχόμεθα ἂν ἐν τῇ φυλακῇ ἄλ-
 λου τινὸς ἡμῖν λέγοντος, Θέλεις ἀναγνώσῃ παι-
 ᾶνας; Τί μοι πράγματα παρέχεις; οὐκ οἶδας τὰ
 ἔχοντά με κακά; ἐν τούτοις γάρ μοι ἐσίν; Εὐ-
 τίσιν οὖν; Ἀποθνήσκειν μέλλω. Ἄνθρωποι δ'
 ἄλλοι ἀθάνατοι ἔσονται;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Π ὥ ς μ α ν τ ε υ τ ῶ ο υ .

- Διὰ τὸ ἀκαιρῶς μαντεύεσθαι, πολλὰ πολλοὶ
 1 καθίσκοντα παραλείπομεν. Τί γὰρ ὁ μάντις δύνα-
 ται πλεον ἰδεῖν θανάτου, ἢ κινδύνου, ἢ νόσου,
 3 ἢ ὅλως τῶν τοιούτων; Ἄν οὖν δέῃ κινδυνεῦσαι
 ὑπὲρ τοῦ φίλου, ἂν δὲ καὶ ἀποθανεῖν ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ καθήκη, ποῦ μοι καιρὸς ἔτι μαντεύεσθαι;
 οὐκ ἔχω τὸν μάντιν ἔσω, τὸν εἰρηκότα μοι τὴν
 οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ; τὸν ἐξηγη-

- 4 μένον τὰ σημεῖα ἀμφοτέρων; Τί οὖν ἔτι χρεῖαν
 ἔχω τῶν σπλάγχνων, ἢ τῶν οἰωνῶν; ἀλλ' ἀνέ-
 5 χομαι λέγοντος ἐκείνου, Συμφέρει σοι; Τί γάρ
 ἐσι συμφέρουν, οἷδε; τί ἐσιν ἀγαθόν, οἷδε; με-
 μαθήκεν, ὥσπερ τὰ σημεῖα τῶν σπλάγχνων,
 αὐτῷ σημεῖα τινὰ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; εἰ γάρ
 τούτων οἷδε σημεῖα, καὶ καλῶν καὶ αἰσχυρῶν οἷ-
 6 δε, καὶ δικαίων καὶ ἀδίκων. Ἀνθρῶπε, σύ μοι
 λέγε, τί σημαίνεται, ζωὴ ἢ θάνατος, πένια ἢ
 πλοῦτος; πότερον δὲ συμφέρει ταῦτα, ἢ ἀσύμ-
 7 φορά ἐσιν, οὐ σοῦ μέλλω πυνθάνεσθαι. Διὰ τί
 ἐν γραμματικαῖς οὐ λέγεις; ἐνθάδ' οὖν, ὅπου
 πάντες ἄνθρωποι πλανώμεθα, καὶ πρὸς ἀλλή-
 8 λους μαχόμεθα; Διὰ τοῦτο ἡ γυνὴ καλῶς εἶπεν,
 ἡ πέμψαι θέλουσα τῇ Γρατίλλῃ ἐξωρισμένη τα-
 πλοῖον τῶν ἐπιμηκίων, κατὰ τὸν εἰπόντα, ὅτι
 ἀφαιρήσεται αὐτὰ Δομητιανός, Μᾶλλον, θέλω,
 φησὶν, ἢ ἐκεῖνας αὐτὰ ἀφέλῃται, ἢ ἐγὼ μὴ
 πέμψω.
 9 Τί οὖν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ συνεχῶς μαντεύεσθαι ἄ-
 γει; Ἡ δειλία, τὸ φοβεῖσθαι τὰς ἐκβάσεις. Διὰ
 τοῦτο κολακεύομεν τοὺς μάντεις. Κληρονομήσω,
 Κύριε, τὸν πατέρα; Ἰδῶμεν· ἐπεκδυσώμεθα.
 Ναί, Κύριε, ὥς ἡ τύχη θέλει. Ἐπὶ πάντῃ, κλη-
 ρονομήσεις· ὥς παρ' αὐτοῦ τὴν κληρονομίαν εἰ-
 λιφότες, εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ. Διὰ τοῦτο καὶ κει-
 10 νοι λοιπὸν ἐμπαιζουσιν ἡμῖν. Τί οὖν; Δεῖ δίχα
 ὀρέξεως ἔρχεσθαι, καὶ ἐκκλίσεως· ὥς ὁ ὁδοιπό-
 ρος πυνθάνεται παρὰ τοῦ ἀπαντήσαντος, ποτέ-
 ρα τῶν ὁδῶν φέρει, οὐκ ἔχων ὀρεξίην πρὸς τὸ τὴν
 δεξιὰν μᾶλλον φέρειν ἢ τὴν ἀριστεράν· οὐ γάρ
 τούτων τινὰ ἀπελθεῖν θέλει, ἀλλὰ τὴν φέρου-
 11 σαν. Οὕτως ἔδει καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν ἔρχεσθαι, ὥς
 ὁδηγόν· ὥς τοῖς ὀφθαλμοῖς χρώμεθα, οὐ παρα-

καλοῦντες αὐτούς, ἵνα ποιαῦτα μᾶλλον ἡμῖν δει-
κνύωσιν, ἀλλ', οἷα ἐνδείκνυνται, τούτων τὰς
12 φαντασίας δεχόμενοι. Νῦν δὲ τρέμοντες τὸ ὄρνι-
θάρριον κρατοῦμεν, καὶ τὸν Θεὸν ἐπικαλούμενοι
δεόμεθα αὐτοῦ. Κύριε ἐλέησον, ἐπίτρεψόν μοι ἐ-
15 ξελθεῖν. Ἀνδράποδον, ἄλλο γάρ τι θέλεις, ἢ τὸ
ἄμεινον; ἄλλα οὖν τι ἄμεινον, ἢ τὸ τῷ Θεῷ δο-
κοῦν; Τί, τὸ ὅσον ἐπὶ σοὶ, διαφθεῖρεις τὸν κρι-
τὴν, παράγεις τὸν σύμβουλον;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Τίς ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.

Ὁ Θεὸς ὠφέλιμος· ἀλλὰ καὶ τὰγαθὸν ὠφέλι-
μον· εἰκὸς οὖν, ὅπου ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ εἴ-
2 ναι καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. Τίς οὖν οὐσία Θεοῦ;
Σάρξ; Μὴ γένοιτο. Ἄγρός; Μὴ γένοιτο. Φῆμη;
μὴ γένοιτο. Νοῦς, ἐπισήμη, λόγος ὁρθός; Ναί.
3 Ἐνταῦθα τοίνυν ἀπλῶς ζῆτει τὴν οὐσίαν τοῦ ἀ-
γαθοῦ· ἐπεὶ τοι μή τι αὐτὴν ἐν φυτῷ ζητεῖς; Οὐ.
Μή τι ἐν ἀλόγῳ; Οὐ. Ἐν λογικῷ οὖν ζητῶν, τί
ἐστὶ ἀλλαχοῦ ζητεῖς, ἢ ἐν τῇ παραλλαγῇ τῇ πρὸς
4 τὰ ἄλογα; Τὰ φυτὰ οὐδὲ φαντασίαις χρησιμὰ
ἐσι, διὰ τοῦτο οὐ λέγεις ἐπ' αὐτῶν τὸ ἀγαθόν·
5 δεῖται οὖν τὸ ἀγαθὸν χρήσεως φαντασιῶν. Ἄρα
γε μόνης; εἰ γὰρ μόνης, λέγε, καὶ ἐν τοῖς ἄλ-
λοις ζώοις τὰ ἀγαθὰ εἶναι, καὶ εὐδαιμονίαν καὶ
6 κακοδαιμονίαν· κῦν δ' οὐ λέγεις, καὶ καλῶς ποι-
εῖς· εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλισα χρῆσιν φαντασιῶν ἔ-
χει, ἀλλὰ παρακολούθησιν γε τῇ χρήσει τῶν
φαντασιῶν οὐκ ἔχει· καὶ εἰκότως· ὑπηρετικὰ
γὰρ γέγονεν ἄλλοις, οὐκ αὐτὰ προηγούμενα.
7 Ὁ ὄνος ἐπεὶ γέγονε μή τι προηγούμενος; οὐ·
ὅτι νώτου χρεῖαν εἶχομεν, βασιάζειν τι δυναμέ-

- νου· ἀλλὰ, νῆ Δία, καὶ περιπατοῦντος αὐτοῦ
 χρεῖαν εἶχομεν· διὰ τοῦτο προσεβλήθη καὶ τὸ
 χρῆσθαι φαντασίαις· ἄλλως γὰρ περιπατεῖν οὐκ
 8 ἐδύνατο· καὶ λοιπὸν αὐτοῦ που πέπαυται· εἰ δὲ
 καὶ αὐτὸς που προσεβλήθη παρακολουθεῖν τῇ
 χρήσει τῶν φαντασιῶν, καὶ δῆλον ὅτι κατὰ λό-
 γον οὐκ ἔτ' ἂν ἡμῖν ὑπετέτακτο, οὐδὲ τὰς χρεῖας
 ταύτας παρείχεν, ἀλλ' ἦν ἂν ἴσος ἡμῖν καὶ ὁ-
 μοιος.
- 9 Οὐ θέλεις οὖν ἐκεῖ ζητεῖν τὴν οὐσίαν τοῦ ἁ-
 γαθοῦ, οὐ μὴ παρόντος, ἐπ' οὐδενὸς τῶν ἄλλων
 10 θέλεις λέγειν τὸ ἁγαθόν; Τί οὖν; οὐκ ἔστι Θεῶν
 ἔργα κακεῖνα; Ἔστιν, ἀλλ' οὐ προηγούμενα, οὐ-
 11 δὲ μέρη Θεῶν. Σὺ δὲ προηγούμενον εἶ· σὺ ἀπό-
 σπασμα εἶ τοῦ Θεοῦ· ἔχεις τι ἐν σεαυτῷ μέρος
 ἐκείνου. Τί οὖν ἀγνοεῖς σου τὴν εὐγένειαν; Τί
 12 οὐκ οἶδας, πόθεν ἐλήλυθας; Οὐ θέλεις μεμνη-
 σθαι ὅταν ἐσθίης, τίς ὦν ἐσθίεις, καὶ τίνα τρέ-
 φεις; ὅταν συνουσία χρεῖ, τίς ὦν χρεῖ; ὅταν ὁμι-
 λίῃ, ὅταν γυμνάζῃ, ὅταν διαλέγῃ, οὐκ οἶδας
 ὅτι Θεὸν τρέφεις; Θεὸν γυμνάζεις; Θεὸν περιφέ-
 13 ρεις, τάλας, καὶ ἀγνοεῖς. Δοκεῖς με λέγειν ἄρ-
 γυροῦν τινα ἢ χρυσοῦν ἔχειν; Ἢν σαυτῷ φε-
 ρεις αὐτὸν, καὶ μελύνων οὐκ αἰσθάνῃ, ἀκαθά-
 14 ροις μὲν διανοήμασι, βυπαρξίς δὲ πράττει. Καὶ
 ἀγάλματος μὲν τοῦ Θεοῦ παρόντος, οὐκ ἂν τολ-
 μήσῃς τι τούτων ποιεῖν, ὦν ποιεῖς· αὐτοῦ δὲ
 τοῦ Θεοῦ παρόντος ἔσωθεν, καὶ ἐφορῶντος πάν-
 τα, καὶ ἐπακούοντος, οὐκ αἰσχύνη ταῦτα ἐνδυ-
 μούμενος καὶ ποιῶν, ἀναίσθητε τῆς σαυτοῦ φύ-
 σεως, καὶ θεοχόλωτε.
- 15 Λοιπὸν ἡμεῖς τί φοβούμεθα, ἐκπέμποντες νέον
 ἐπίτινας πράξεις ἐκ τῆς σχολῆς, μὴ ἄλλως ποι-
 ῆσῃ τι, μὴ ἄλλως φάγῃ, μὴ ἄλλως συνουσιά-

- ση, μὴ ταπεινώσῃ αὐτὸν ῥάκη περιτεθέντα, μὴ
 16 ἐπάρῃ κομψὰ ἱμάτια; Οὗτος οὐκ οἶδεν αὐτοῦ
 Θεόν· οὗτος οὐκ οἶδε, μετὰ τίνος ἀπέρχεται.
 17 Ἀλλ' ἀνεχόμεθα λέγοντος αὐτοῦ. Σὲ ἤθελον ἔ-
 χειν; Ἐκεῖ τὸν Θεὸν οὐκ ἔχεις; εἴτ' ἄλλον τινὰ
 ζητεῖς, ἐκεῖνον ἔχων; ἢ ἄλλα σοι ἔρεῖ ἐκεῖνος ἢ
 18 ταῦτα; Ἀλλ' εἰ μὲν τὸ ἄγαλμα ἧς τὸ Φειδίου.
 ἢ Ἀθηνᾶ, ἢ ὁ Ζεὺς, ἐμέμνησο ἂν καὶ σαυτοῦ
 καὶ τοῦ τεχνίτου· καὶ, εἴ τινα αἴσθῃσιν εἶχες,
 ἐπειρῶ ἂν μηδὲν ἀνάξιον ποιεῖν τοῦ κατασκευά-
 σαντος, μηδὲ σεαυτοῦ, μηδ' ἐν ἀπρεπεῖ σχήμα-
 19 τι φαίνεσθαι τοῖς ὁρώσι. Νῦν δέ σε ὅτι ὁ Ζεὺς
 πεποίηκε, διὰ τοῦτο ἀμελεῖς οἷόν τινα δείξεις
 σεαυτὸν; Καίτοι ὁ τεχνίτης τῷ τεχνίτῃ ὅμοιος,
 20 ἢ τὸ κατασκευάσμα τῷ κατασκευάσματι; Καὶ
 ποῖον ἔργον τεχνίτου εὐθὺς ἔχει τὰς δυνάμεις
 ἐν ἑαυτῷ, ὥς ἐμφαίνει διὰ τῆς κατασκευῆς; οὐ-
 χὶ λίθος ἐστίν, ἢ χαλκός, ἢ χρυσός, ἢ ἐλέφας;
 καὶ ἢ Ἀθηνᾶ ἢ Φειδίου, ἀπαξ ἐκτείνασα τὴν
 χεῖρα, καὶ τὴν Νίκην ἐπ' αὐτῆς δεξάμενη, ἔση-
 κεν οὕτως ὅλῳ τῷ αἰῶνι· τὰ δὲ τοῦ Θεοῦ, κι-
 νούμενα, ἐμπύρα, χρυσικά φαντασιῶν, δοκιμα-
 21 στικά. Τούτου τοῦ δημιουργοῦ κατασκευάσμα
 ὢν, καταισχύνεις αὐτόν; Τί δ', ὅτι οὐ μόνον σε
 κατασκεύασεν, ἀλλὰ καὶ σοὶ μόνῳ ἐπίζευσεν,
 22 καὶ παρακατέδετο; Οὐδὲ τούτου μεμνήσῃ, ἀλ-
 λά καὶ καταισχύνεις τὴν ἐπιτροπὴν; Εἰ δέ σοι
 ὀρφανόν τινα ὁ Θεὸς παρέδετο, οὕτως ἂν αὐτοῦ
 23 ἡμέλεις; Παραδέδωκέ σοι σεαυτὸν, καὶ λέγει.
 Οὐκ εἶχον ἄλλον πιστότερόν σου, τοῦτόν μοι φύ-
 λασσε τοιοῦτον, οἷος πέφυκεν, αἰδήμονα, πι-
 σόν, ὑψηλόν, ἀκατάπληκτον, ἀπαθῆ, αἰτάρα-
 χον· εἴτα σὺ οὐ φυλάσσεις.
 24 Ἀλλ' ἐροῦσι. Πόθεν ἡμῖν οὗτος ὁφρὺν ἐνένοχε,

- καὶ σεμνοπροσωπεῖ· Οὕτω κατ' ἀξίαν· ἔτι γὰρ οὐ θαρρῶ οἷς ἔμαθον, καὶ συγκατεθέμην· ἔτι
- 25 τὴν ἀσθένειαν τὴν ἑμαυτοῦ φοβοῦμαι. Ἐπειτοὶ ἄφετέ με θαρρήσαι· καὶ τότε ὤψεσθε βλέμμα οἷον δεῖ, καὶ σχῆμα οἷον δεῖ· τότε ὑμῖν δεῖξω τὸ ἄγαλμα, ὅταν τελειωθῇ, ὅταν σιλπνωθῇ.
- 26 Τί δοκεῖτε; Ὁφρύν; Μὴ γένοιτο· μὴ γὰρ ὁ Ζεὺς ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ὀφρὺν ἀνέσπακεν; ἀλλὰ πέπηγεν αὐτοῦ τὸ βλέμμα, οἷον δεῖ εἶναι τοῦ ἐροῦντος·
- Οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον, οὐδ' ἀπατηλόν.
- 27 Τοιοῦτον ὑμῖν δεῖξω ἑμαυτὸν, πισόν, αἰδήμονα,
- 28 γενναῖον, ἀτάραχον. Μή τι οὖν ἀθάνατον, ἀγήρων, μή τι ἄνοσον; ἀλλ' ἀποθνήσκοντα θείως, νοσοῦντα θείως. Ταῦτα ἔχω, ταῦτα δύναμαι·
- 29 τὰ δ' ἄλλα οὔτε ἔχω, οὔτε δύναμαι. Δείξω ὑμῖν νεῦρα φιλοσόφου. Ποῖα νεῦρα; Ὁρεξίν ἀναπότευκτον, ἐκκλίσιν ἀπερίπτωτον, ὁρμὴν καθήκουσαν, πρόθεσιν ἐπιμελῇ, συγκατάθεσιν ἀπρόπτωτον. Ταῦτα ὤψεσθε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅτι οὐ δυνάμενοι τὴν τοῦ Ἄνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι, τὴν τοῦ Φιλοσόφου προσλαμβάνομεν.

- Οὐκ ἔσι τὸ τυχόν, αὐτὸ μόνον, ἀνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι. Τί γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος; Ζῶον, φησὶ, λογικόν, θνητόν. Εὐθύς ἐν τῷ λογικῷ, τίνων χωριζόμεθα; Τῶν θηρίων. Καὶ τίνων ἄλλων; Τῶν προβάτων, καὶ τῶν ὁμοίων.
- 3 Ὅρα οὖν, μή τι πῶς ὡς θηρίον ποιήσης· εἰ δὲ μὴ, ἀπώλεσας τὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἐπλήρωσας τὴν ἐπαγγελίαν· ὅρα, μή τι ὡς πρόβατον· εἰ δὲ
- 4 μὴ, καὶ οὕτως ἀπώλετο ὁ ἄνθρωπος. Τίνα οὖν ποιούμεν ὡς πρόβατα; Ὅταν τῆς γαστρὸς ἕνεκα,

- ὅταν τῶν αἰδοίων, ὅταν εἰκῇ, ὅταν βυπαρᾶς, ὅ-
 5 ταν ἀνεπιστρέπτως· ποῦ ἀπεκλίναμεν; Ἐπὶ τὰ
 πρόβατα. Τί ἀπώλεσαμεν; Τὸ λογικόν. Ὅταν
 μαχίμως, καὶ βλαβερώς, καὶ θυμικῶς, καὶ ὡ-
 6 ρικῶς· ποῦ ἀπεκλίναμεν; Ἐπὶ τὰ θηρία. Λοιπὸν,
 οἱ μὲν ἡμῶν μεγάλα θηρία εἰσὶν, οἱ δὲ θηρίδια
 κακοήθη καὶ μικρά, ἀφ' ὧν ἔστιν εἰπεῖν, Λέοντες
 7 καὶ φαγέτωι. Διὰ πάντων δὲ τούτων ἀπόλλυται
 8 ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐπαγγελία. Πότε γὰρ σώζεται
 συμπεπλεγμένον; Ὅταν τὴν ἐπαγγελίαν πλη-
 ρώσῃ· ὥςτε σωτηρία συμπεπλεγμένου ἐστὶ, τὸ
 ἐξ ἀληθῶν συμπεπλέχθαι. Πότε διεξευγμένον;
 Ὅταν τὴν ἐπαγγελίαν πληρώσῃ. Πότε αὐλοί,
 9 πότε λύρι, πότε ἵππος, πότε κύων; Τί οὖν θαν-
 μαζόν, εἰ καὶ ἀνθρώπος ὡσαύτως μὲν σώζεται,
 10 ὡσαύτως δ' ἀπόλλυται; Αὐῆς δ' ἕκαστον καὶ σω-
 ζει τὰ κατάλληλα ἔργα· τὸν τέκτονα τὰ τεκτο-
 νικά, τὸν γραμματικὸν τὰ γραμματικά· ἂν δ'
 εἰδῇ γράφειν ἀγγραμμάτως, ἀνάγκη κατασφεί-
 11 ρεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι τὴν τέχνην. Οὕτως τὸν
 μὲν αἰδήμονα σώζει τὰ αἰδήμονα ἔργα, ἀπολλύει
 δὲ τὰ ἀναιδῆ· τὸν δὲ πιστὸν τὰ πιστά, καὶ τὰ ἐ-
 12 ναντία ἀπολλύει· καὶ τοὺς ἐναντίους πάλιν ἐ-
 πάυξει τὰ ἐναντία· τὸν ἀναίσχυτον ἀναίσχυ-
 τία, τὸν ἄπιστον ἄπιστία, τὸν λοιδοροῦν λοιδορία,
 τὸν ὀργίλον ὀργή, τὸν φιλάργυρον αἰ ἀκατάλλη-
 λοι λήψεις καὶ δόσεις.
 13 Διὰ τοῦτο παραγγέλλουσιν οἱ φιλόσοφοι, μὴ
 ἀρκεῖσθαι μόνον τῷ μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ μελέτην
 14 προσλαμβάνειν, εἴτα ἄσκησιν. Πολλῷ γὰρ χρό-
 νῳ τὰ ἐναντία ποιεῖν εἰδίσμεθα, καὶ τὰς ὑπο-
 λήψεις τὰς ἐναντίας ταῖς ὀρθαῖς χρησικαῶς ἔχο-
 μεν· ἂν οὖν μὴ καὶ τὰς ὀρθὰς χρησικαῶς ποιήσω-
 μεν, οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐξηγηταὶ ἐσόμεθα ἀλλοτρίων

- 15 δογματῶν. Ἄρτι γὰρ τίς ἡμῶν οὐ δύναται τεχνολογῆσαι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' ἀδιάφορα; ἀγαθὰ μὲν οὖν ἀρεταί, καὶ τὰ μετέχοντα τῶν ἀρετῶν· κακὰ δὲ, τὰ ἐναντία· ἀδιάφορα δὲ, πλοῦτος, υἰεΐα, δόξα. Εἴτ', ἂν μεταξὺ λεγόντων ἡμῶν φόφος μείζων γένηται, ἢ τῶν παρόντων τις καταγελάσῃ ἡμῶν, ἐξεπλάγηνμεν. Ποῦ ἔσι, φιλόσοφε, ἐκεῖνα ἃ ἔλεγες; Πόθεν αὐτὰ προφερόμενος ἔλεγες; Ἀπὸ τῶν χειλῶν αὐτόθεν. Τί οὖν ἀλλότρια βοηθήματα μολύνεις; Τί κυδύεις
- 18 περὶ τὰ μέγιστα; Ἄλλο γὰρ ἔστιν, ὡς εἰς ταμείου ἀποθέσθαι ἄρτους καὶ οἶνον, ἄλλο, ἐστὶ φαγεῖν· τὸ βρωθὲν ἐπέφθῃ, ἀνεδόθῃ, νεῦρα ἐγένετο, σάρκες, ὀστέα, αἷμα, εὐχροία, εὐπνοία· τὰ ἀποκείμενα, ὅταν μὲν θελήσῃς, ἐκ προχείρου λαδῶν δεῖξαι δύνασαι· ἀπ' αὐτῶν δέ σοι ὄφελος
- 19 οὐδὲν, εἰ μὴ μέχρι τοῦ δοκεῖν ὅτι ἔχεις. Τί γὰρ διαφέρει, ταῦτα ἐξηγεῖσθαι, ἢ τὰ τῶν ἑτεροδόξων; Τεχνολόγει νῦν καδίσας τὰ Ἐπικούρου· καὶ τάχα ἐκείνου χρησικώτερον τεχνολογήσεις. Τί οὖν Σταϊκὸν λέγεις σεαυτόν; Τί ἑξαπατᾷς τοὺς πολλοὺς; Τί ὑποκρίνῃ Ἰουδαίους, ὧν Ἕλλην;
- 20 Οὐχ ὄρᾳς, πῶς ἕκαστος λέγεται Ἰουδαῖος; πῶς Σύρος; πῶς Αἰγύπτιος; καὶ ὅταν τινὰ ἐπαμφρατρίζοντα εἰδῶμεν, εἰώθαμεν λέγειν, Οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος, ἀλλ' ὑποκρίνεται· ὅταν δ' ἀναλάβῃ τὸ πάθος τὸ τοῦ βεβαρμένου καὶ ἡρημένου, τότε
- 21 καὶ ἔσι τῷ ὄντι, καὶ καλεῖται Ἰουδαῖος. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, παραβαπτισαί, λόγῳ μὲν Ἰουδαῖοι, ἔργῳ δ' ἄλλοι· ἀσυμπαθεῖς πρὸς τὸν λόγον, μακρὰν ἀπὸ τοῦ χρῆσθαι τούτοις ἃ λέγομεν,
- 22 ἐφ' οἷς ὡς εἰδότες αὐτὰ ἐπαιρόμεθα. Οὕτως οὐδὲ τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι δυνατόν.

Τόμ. Β.

H

μενοι, προσλαμβάνομεν τὴν τοῦ φιλοσόφου, τη-
λικούτο φορτίον, οἷον εἴ τις δέκα λίτρας ἄραι
μὴ δυνάμενος, τὸν τοῦ Αἰάντος λίθου βαρύνειν
ἤθελεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Πῶς ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τὰ καθήκοντά ἐστιν εὐρίσκειν.

- Σκέψαι, τίς εἶ τὸ πρῶτον, ἄνθρωπος· τοῦτο
δ' ἐστίν, οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλ-
λὰ ταύτῃ τὰ ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἁ-
2 δούλευτον καὶ ἀνυπότακτον. Σκόπει οὖν, τίνων
κεχώρισαι κατὰ λόγον· κεχώρισαι θηρίων, κε-
3 χώρισαι προβάτων. Ἐπὶ τούτοις, πολίτης εἶ τοῦ
κόσμου, καὶ μέρος αὐτοῦ· οὐχ ἔν τῶν ὑπηρετι-
κῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθητι-
κὸς γὰρ εἶ τῇ θείᾳ διοικήσει, καὶ τῶν ἐξῆς ἐπι-
4 λογιστικός. Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; Μηδὲν
ἔχειν ἰδία συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλευέσθαι
ὡς ἀπόλυτον· ἀλλ' ὥσπερ ἂν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς
λογισμὸν εἶχον, καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ
κατασκευῇ, οὐδέ ποτ' ἂν ἄλλως ὤρμησαν, ἢ ὡ-
5 ρέχθισαν, ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον. Διὰ
τοῦτο καλῶς λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι εἰ προή-
δει ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὰ ἐσόμενα, συνήργει
ἂν καὶ τῷ νοσεῖν, καὶ τῷ ἀποθνήσκειν, καὶ τῷ
πιρρῶσθαι, αἰσθανόμενός γε, ὅτι ἀπὸ τῆς τῶν
ὅλων διατάξεως τοῦτο ἀπονέμεται, κυριώτερον
δὲ τὸ ὅλον τοῦ μέρους, καὶ ἡ πόλις τοῦ πολίτου.
6 Νῦν δ' ὅτι οὐ προγινώσκωμεν, καθίκει τῶν πρὸς
ἐκλογὴν εὐφροσύνης ἔχουσιν· ὅτι καὶ πρὸς τοῦ-
το γεγόναμεν.
- 7 Μετὰ τοῦτο μέμνησο, ὅτι ἦς εἶ. Τίς τούτου
τοῦ προσώπου ἐπαγγελία; πάντα τὰ σαυτοῦ ἡ-

γείσθαι τοῦ πατρὸς, πάντα ὑπακούειν, μηδέπο-
 τε ψέξαι πρὸς τινα, μηδὲ βλαβερόν τι αὐτῷ εἶ-
 πεῖν ἢ πρᾶξαι, ἐξίσασθαι ἐν πᾶσι καὶ παραχω-
 8 ρεῖν, συνεργοῦντα κατὰ δύναμιν. Μετὰ τοῦτο
 ἴσθι, ὅτι καὶ ἀδελφός εἶ· καὶ πρὸς τοῦτο δὲ τὸ
 πρόσωπον ὀφείλεται παραχώρησις, εὐπείθεια,
 εὐφημία, μηδέποτ' ἀντιποιήσασθαι τινος πρὸς
 αὐτὸν τῶν ἀπροαιρέτων, ἀλλ' ἡδέως ἐκεῖνα προτε-
 9 σθαι, ἵν' ἐν τοῖς προαιρετικοῖς πλέον ἔχῃς. Ὅρα
 γάρ, οἷόν ἐστιν ἀντὶ θρίδακος, ἂν οὕτω τύχη, καὶ
 κασιόδρας, αὐτὸν εὐγνωμοσύνην κτήσασθαι· ὅ-
 10 σι ἢ πλεονεξία; Μετὰ ταῦτα εἰ βουλευτὴς πό-
 λεώς τινος εἶ, ὅτι βουλευτὴς· εἰ νέος, ὅτι νέος·
 εἰ πρεσβύτης, ὅτι πρεσβύτης· εἰ πατὴρ, ὅτι πα-
 11 τήρ. Ἀεὶ γὰρ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὀνομάτων εἰς
 ἐπιλογισμὸν ἐρχόμενον, ὑπογράφει τὰ οἰκεία ἔρ-
 12 γμα. Ἐὰν δ' ἀπελθὼν ψέγῃς σου τὸν ἀδελφόν,
 λέγω σοι. Ἐπελάθου τίς εἶ, καὶ τί σοι ὄνομα.
 13 Εἴπα εἰ μὲν, χαλκεὺς ὢν, ἐχρῶ τῇ σφύρα ἄλλως,
 ἐπιλεηλισμένος ἂν ἦς τοῦ χαλκέως· εἰ δὲ τοῦ ἀ-
 δελφοῦ ἐπελάθου, καὶ ἀντὶ ἀδελφοῦ ἐχθρὸς ἐ-
 γένου, οὐδὲν ἀντ' εὐθενὸς ἡλλάχθαι φανῇς ἐπ'
 14 αὐτῷ· Εἰ δ' ἀντὶ ἀνθρώπου, ἡμέρου ζωῆς, καὶ
 κοινωνικοῦ, θηρίου γέγονας βλαβερόν, ἐπίβου-
 λον, δικτικόν, οὐδὲν ἀπολώλεκας, ἀλλὰ δεῖ σε
 κέρμα ἀπολέσαι, ἵνα ζημιωθῇς· ἄλλου δ' οὐδε-
 15 νός ἀπώλεια ζημιοῖ τὸν ἄνθρωπον· Εἰ γραμμα-
 τικὴν μὲν ἢς ἀποβαλὼν, ἢ μουσικὴν, ζημίαν ἡ-
 γοῦ τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς· εἰ δ' αἰδῶ καὶ κατασ-
 λὴν καὶ ἡμερότητα ἀποβαλεῖς, οὐδὲν ἡγῇ τὸ
 16 πρᾶγμα· Καὶ τοι ἐκεῖνα μὲν παρ' ἑξωθεν τινα
 καὶ ἀπροαίρετον αἰτίαν ἀπόλλυται, ταῦτα δὲ παρ'
 ἡμᾶς· καὶ ἐκεῖνα μὲν οὐτ' ἔχειν οὐτ' ἀπολλύειν
 αἰσχρόν ἐστι, ταῦτα δὲ καὶ μὴ ἔχειν καὶ ἀπολ-

- λύειν αἰσχρόν ἐστι, καὶ ἐπονείδισον, καὶ ἀτύχη-
 17 μα. Τί ἀπολλύει ὁ τὰ τοῦ κιναιίδου πάσχων;
 Τὸν ἄνδρα. Ὁ δὲ διατιθεῖς; Πολλὰ μὲν καὶ ἄλ-
 λα, καὶ αὐτὸς δ' οὐδὲν ἤττον τὸν ἄνδρα. Τί ἀ-
 18 πολλύει ὁ μοιχεύων; Τὸν αἰδήμονα, τὸν ἐγκρα-
 τῇ, τὸν κόσμιον, τὸν πολίτην, τὸν γείτονα. Τί
 ἀπολλύει ὁ ὀργιζόμενος; Ἄλλο τι. Ὁ φοβούμε-
 19 νος; Ἄλλο τι. Οὐδεὶς δίχα ἀπωλείας καὶ ζημίας
 κακός ἐστι. Λοιπὸν εἰ τὴν ζημίαν ζητεῖς ἐν κέρμα-
 τι, πάντες οὗτοι ἀβλαβεῖς, ἀζήμιοι, ἂν οὗτοι
 τύχη, καὶ ὠφελοῦμενοι καὶ κερδαίνοντες, ὅταν
 διάτινος τούτων τῶν ἔργων κέρμα αὐτοῖς προσ-
 20 γένηται. Ὅρα δ', εἰ ἐπὶ κερμάτιον πάντα ἀνά-
 γεις, ὅτι οὐδ' ὁ τὴν βίνασσι ἀπολλύων ἐστὶ βε-
 βλαμμένος. Ναί· φησὶ, κεκολλόσεται γὰρ τὸ σω-
 21 μα. Ἄγε· ὁ δὲ τὴν ἐσφρασίαν αὐτὴν ἀπολαλε-
 κώς, οὐδὲν ἀπολλύει; Ψυχῆς οὖν δύναμις οὐκ ἔ-
 σιν οὐδεμία, ἣν ὁ μὲν κτησάμενος ὠφελεῖται,
 22 ὁ δ' ἀποβαλὼν ζημιούται; Ποῖαν καὶ λέγεις;
 Οὐδὲν ἔχομεν αἰδήμον φύσει; ἔχομεν. Ὁ τοῦτο
 ἀπολλύων, οὐ ζημιούται; οὐδενὸς ζηρίσκεται;
 23 οὐδὲν ἀποβάλλει τῶν πρὸς αὐτόν; Οὐκ ἔχομεν
 φύσει τι πιζόν; φύσει ζερκτικόν; φύσει ὠφελι-
 τικόν; φύσει ἀλλήλων ἀνεκτικόν; ὅστις οὖν εἰς
 ταῦτα περιορᾷ ζημιούμενον ἑαυτὸν, οὗτος ἢ ἀ-
 βλαβὴς καὶ ἀζήμιος;
 24 Τί οὖν; μὴ βλάψω τὸν βλάψαντα; Πρῶτον
 μὲν ἰδοῦ, τί ἐστὶ βλάβη· καὶ μνησθῆτι ὧν ἤκου-
 25 σας παρὰ τῶν φιλοσόφων. Εἰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐν
 προαιρέσει, καὶ τὸ κακὸν ὡσαύτως ἐν προαιρέ-
 26 σει, βλέπε μὴ τοιοῦτόν ἐστιν ὃ λέγεις. Τί οὖν,
 ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἑαυτὸν ἔβλαψε, πρὸς ἐμέ τι ἄδι-
 κον ποιήσας, μὴ βλάψω ἐγὼ ἑμαυτὸν, πρὸς ἐ-
 27 κείνον ἄδικόν τι ποιήσας; Τί οὖν οὐ τοιοῦτόν τι

φανταζόμεθα· Ἀλλ' ὅπου τι σωματικὸν ἐλάτ-
 τωμα εἰς κτῆσιν, ἐκεῖ ἡ βλάβη· ὅπου δ' εἰς προ-
 28 αἵρεσιν, οὐδεμία βλάβη· οὔτε γὰρ τὴν κεφαλὴν
 ἀλγεῖ ὁ ἐξαπατηθεὶς ἢ ὁ ἀδικήσας, οὔτε τὸν ὀφ-
 θαλμόν, οὔτε τὰ ἰσχίον· οὔτε τὸν ἀγρὸν ἀπολ-
 29 λύει· ἡμεῖς δ' ἄλλο οὐδὲν ἐθέλομεν, ἢ ταῦτα·
 τὴν προαἵρεσιν δὲ πότερον αἰδέμενα καὶ πιστὴν
 ἔχομεν, ἢ ἀναίσχυτον καὶ ἄπιστον, οὐδ' ἐγγύς
 διαφερόμεθα, πλὴν μόνον ἐν τῇ σχολῇ μέχρι
 30 τῶν λογαρίων. Τοιγαροῦν μέχρι τῶν λογαρίων
 πρακτόμεν· ἔξω δ' αὐτῶν, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Τίς ἀρχὴ ἡ Φιλοσοφίας.

Ἀρχὴ φιλοσοφίας, παράγε τοῖς ὡς δεῖ καὶ κα-
 καὶ τὴν θύραν ἀπτομένοις αὐτῆς, συναίσθησις
 τῆς αὐτοῦ ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας περὶ τὰ ἀ-
 2 ναγκαῖα. Ὁρθογωνίου μὲν γὰρ τριγώνου, ἢ διέ-
 σεως, ἢ ἡμιτονίου, οὐδεμίαν φύσει ἔννοιαν ἤκο-
 μεν ἔχοντες, ἀλλ' ἐκ τινος τεχνικῆς παραλήψεως
 διφασκόμεθα ἕκαστον αὐτῶν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ
 3 μὴ εἰδότες αὐτά, οὐδ' οἶονται εἰδέναι. Ἀγαθοῦ
 δὲ καὶ κακοῦ, καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ, καὶ πρέ-
 ποντος καὶ ἀπρεποῦς, καὶ εὐδαιμονίας καὶ δυσ-
 χίας, καὶ προσήκουτος καὶ ἀποβάλλουτος, καὶ
 ὅτι δεῖ ποιῆσαι, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ποιῆσαι, τίς οὐκ
 4 ἔχων ἔμφυτον ἔννοιαν ἐλήλυθε; Διὰ τοῦτο πάν-
 τες χρώμεθα τοῖς ὀνόμασι, καὶ ἐφαρμόζειν πει-
 ράμεθα τὰς προλήψεις ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις.
 5 Καλῶς ἐποίησε, θεόντως, οὐ θεόντως, ἡτύχι-
 σεν, εὐτύχισεν, ἀδικῶς ἐσι, δίκαιός ἐσι· τίς ἡ-
 μῶν φεῖδεται τούτων τῶν ὀνομάτων; τίς ἡμῶν
 ἀναβάλλεται τὴν χρῆσιν αὐτῶν μέχρι μάθῃ.

- καθάπερ τῶν περὶ τὰς γράμμάς ἢ τοὺς φθόγ-
 6 γους οἱ οὐκ εἰδότες; Τούτου δ' αἴτιον, τὸ ἥκειν
 ἤδη τινὰ ὑπὸ τῆς φύσεως κατὰ τὸν τόπον ὥσπερ
 δεδιδασγμένους· ἀπ' ὧν ὁρμώμενοι καὶ τὴν οἴησιν
 7 προσειλήφαμεν. Διὰ τί γὰρ, φησὶν, οὐκ οἶδα ἐ-
 γὼ τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν; οὐκ ἔχω ἔννοιαν
 αὐτοῦ; Ἐχεις. Οὐκ ἐφαρμόζω τοῖς ἐπὶ μέρους;
 8 Ἐφαρμόζεις. Οὐ καλῶς οὖν ἐφαρμόζω; Ἐνταῦ-
 θά ἐστι τὸ ζήτημα πᾶν, καὶ οἴησις ἐνταῦθα προσ-
 γίνεται· ἀπ' ὁμολογουμένων γὰρ ὁρμώμενοι τού-
 9 των, ἐπὶ τὸ ἀμφισβητούμενον προάγουσιν ὑπὸ
 τῆς ἀκαταλλήλου ἐφαρμογῆς· ὥς εἶγε καὶ τοῦ-
 το ἔτι πρὸς ἐκείνοις ἐκέκμητο, τί ἐκώλυεν αὐ-
 10 τοὺς εἶναι τελείους; Νῦν δ' ἐπεὶ δοκεῖς, ὅτι καὶ
 καταλλήλως ἐφαρμόζεις τὰς προλήψεις τοῖς ἐπὶ
 μέρους, εἰπέ μοι, πόθεν τοῦτο λαμβάνεις; Ὅτι
 δοκεῖ μοι. Τοῦτο οὖν τινι οὐ δοκεῖ, καὶ οἶεται
 καὶ αὐτὸς ἐφαρμόζειν καλῶς ἢ οὐκ οἶεται; Οἶε-
 11 ται. Δύνασθε οὖν, περὶ ὧν τὰ μαχόμενα δοξά-
 ζετε, ἀμφοτέροι καταλλήλως ἐφαρμόζειν τὰς
 12 προλήψεις; Οὐ δυνάμεθα. Ἐχεις οὖν δεῖξαι τι ἡ-
 μῖν πρὸς τὰ αὐτὰς ἐφαρμόζειν ἄμεινον, ἀνωτέρω
 τοῦ δοκεῖν σοι; Ὅ δὲ μαινόμενος ἄλλα τινὰ ποιεῖ
 ἢ τὰ δοκοῦντα οἱ καλὰ; Κἀκείνῳ οὖν ἀρκεῖ τοῦ-
 το τὸ κριτήριον; Οὐκ ἀρκεῖ. Ἐλθέ οὖν ἐπὶ τι ἀ-
 νωτέρω τοῦ δοκεῖν. Τί τοῦτό ἐστιν;
 13 Ἰδ' ἀρχὴ φιλοσοφίας, αἴσθησις μάχης τῆς πρὸς
 ἀλλήλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ ζήτησις τοῦ παρ'
 ὃ γίνεται ἡ μάχη, καὶ κατάγνωσις καὶ ἀπιστία
 πρὸς τὰ ψιλῶς δοκοῦν· ἔρευνα δέ τις περὶ τὸ δο-
 κοῦν, εἰ ἀρθῶς δοκεῖ· καὶ εὔρεσις κανόνος τινός,
 οἷον ἐπὶ βαρῶν τὸν ζυγὸν εὗρομεν, οἷον ἐπὶ εὐ-
 ξέων καὶ σφεδλῶν τὴν σάβην. Τοῦτ' ἐστὶν ἀρχὴ
 14 φιλοσοφίας. Πάντα καλῶς ἔχειν τὰ δοκοῦντα ἀ-

- πασι; Καὶ πῶς δυνατόν τὰ μαχόμενα καλῶς ἔ-
 15 χεῖν; Οὐκοῦν οὐ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἡμῖν δοκοῦντα.
 Τί μᾶλλον, ἢ τὰ Σύροις; τί μᾶλλον, ἢ τὰ Αἰ-
 γυπτίοις; τί μᾶλλον, ἢ τὰ ἐμοὶ φαινόμενα, ἢ
 τὰ τῷ δεῖναι; Οὐδὲν μᾶλλον. Οὐκ ἄρα ἄρκει τὸ
 δοκεῖν ἐκάσῳ, πρὸς τὸ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ βα-
 ρῶν, ἢ μέτρων, φιλῇ τῇ ἐμφράτει ἀρκούμεθα,
 16 ἀλλὰ κανόνα τινὰ ἐφ' ἐκάστου εὖρομεν. Ἐνταῦθ'
 οὐν οὐδεὶς κανὼν ἀνωτέρω τοῦ δοκεῖν; καὶ πῶς
 οἶόν τε, ἀτέκμαρτα εἶναι καὶ ἀνεύρετα τὰ ἀναγ-
 17 καϊότατα ἐν ἀνθρώποις; Ἔστιν οὖν. Καὶ διατὶ οὐ
 ζητοῦμεν αὐτόν, καὶ ἀνευρίσκομεν, καὶ ἀνευρού-
 ντες λοιπὸν ἀπαραξάτως χρώμεθα, δίχα αὐτοῦ
 18 μηδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνοντες; Τοῦτο γάρ, οἶ-
 μαι, ἐστίν, ὃ εὖρεθὲν ἀπαλλάσσει μανίας τοὺς
 μόνω τῷ δοκεῖν μέτρῳ παραχρωμένους· ἵνα λοι-
 πὸν, ἀπὸ τινων γνωρίμων καὶ διευκρινημένων ὀρ-
 μώμενοι, χρώμεθα ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους διηρθρω-
 μέναις ταῖς προλήψεσι.
 19 Τίς ὑποπέπτωκεν οὐσία, περὶ ἧς ζητοῦμεν;
 Ἡδονή. Ὑπάγε αὐτὴν τῷ κανόνι, βάλε εἰς τὸν
 20 ζυγόν. Τὸ ἀγαθὸν δεῖ εἶναι τοιοῦτον, ἐφ' ᾧ θαρ-
 βεῖν ἄξιον; Ναί. Καὶ ᾧ πεποιθέναι; Δεῖ. Ἀθε-
 ζαίῳ τινὶ θαρβεῖν ἄξιον; Οὐ. Μή τι οὖν βέβαιον
 21 ἢ ἡδονή; Οὐ. Ἄρουν οὖν, καὶ βάλε ἔξω ἐκ τοῦ ζυ-
 γοῦ, καὶ ἀπέλασον τῆς χώρας τῶν ἀγαθῶν μα-
 22 κράν. Εἰ δ' οὐκ ὀξυδλεπτεῖς, καὶ ἔν σοι ζυγόν
 οὐκ ἄρκει, φέρε ἄλλο. Εἰς τῷ ἀγαθῷ ἄξιον ἐ-
 παίρεσθαι; Ναί. Εἰς ἡδονῇ οὖν παρούσῃ ἄξιον ἐ-
 παίρεσθαι; βλέπε μὴ εἶπης ὅτι ἄξιον· εἰ δὲ μὴ,
 23 οὐκέτι σε οὐδὲ τοῦ ζυγοῦ ἄξιον ἡγήσομαι. Οὕτως
 κρίνεται τὰ πράγματα καὶ ἴσεται, τῶν κανόνων
 24 ἡτοίμασμένων. Καὶ τὸ φιλοσοφεῖν τοῦτό ἐστιν,
 25 ἐπισκέπτεσθαι καὶ βεβαιοῦν τοὺς κανόνας· τὸ δ'

ἤδη χρῆσθαι τοῖς ἐγνωσμένοις, τοῦτο τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἔργον ἐστίν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι.

- Α' μὲν δεῖ μαθόντα εἰδέναι χρῆσθαι λόγῳ, ἡκρίβωται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων· περὶ δὲ τὴν χρῆσιν αὐτῶν τὴν προσήκουσαν, τελέως ἀγύμναστοι ἐσμέν. Δὲς γοῦν ὧ θέλεις ἡμῶν, ἰδιώτην τινὰ, τὸν προσδιαλεγόμενον, καὶ οὐχ εὐρίσκει χρῆσθαι αὐτῷ· ἀλλὰ μικρὰ κινήσας τὸν ἄνθρωπον, ἂν παρὰ μέλος ἀπαντὰ ἐκείνος, οὐκέτι δύναται μεταχειρίσασθαι· ἀλλ' ἢ λοιδορεῖ λοιπόν, ἢ καταγελά, καὶ λέγει, ἰδιώτης ἐστίν, οὐκ ἔστιν αὐτῷ χρῆσασθαι. Ο' δ' ὁδηγός, ὅταν λάβῃ τινὰ πλανώμενον, ἡγαγεν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν δέουσαν· οὐχὶ καταγελάσας ἢ λοιδορησάμενος ἀπῆλθε.
- 4 Καὶ σὺ δεῖξον αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅψει ὅτι ἀκολουθεῖ· μέχρι δ' ἂν οὐ μὴ δεικνύῃς, μὴ ἐκείνου καταγέλα, ἀλλὰ μάλλον αἰσθάνου τῆς ἀδυναμίας τῆς σουτοῦ.
- 5 Πῶς οὖν ἐποίει Σακράτης; Αὐτὸν ἠνάγκαζε τὸν προσδιαλεγόμενον αὐτῷ μαρτυρεῖν, ἄλλου δ' οὐδενός ἐδεῖτο μάρτυρος. Τοιγαροῦν ἐξῆν αὐτῷ λέγειν, ὅτι, τοὺς μὲν ἄλλους ἐὼ χαίρειν, αἰεὶ δὲ τῷ ἀντιλέγοντι ἀρκοῦμαι μάρτυρι· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους οὐκ ἐπιψιφίζω, τὸν δὲ προσ-
- 6 διαλεγόμενον μόνον. Οὕτω γὰρ ἐναργῆ ἐτίθει τὰ ἀπὸ τῶν ἐννοιῶν, ὥς τε πάνθ' ὄντιναοῦν, συναισθανόμενον τῆς μάχης, ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῆς.
- 7 Ἀρὰ γε ὁ φθονῶν χαίρει; Οὐδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον λυπεῖται. Ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ἐκίνησε τὸν κλησίον, τί δ' ἐπὶ κακοῖς δοκεῖ σοι εἶναι λύπη,

- 8 ὁ φθόνος; Καὶ τίς φθόνος ἐστὶ κακῶν; Οὐκοῦν ἐ-
 κείνουν ἐποίησεν εἰπεῖν, ὅτι λύπη ἐστὶν ἐπ' ἀγα-
 θοῖς ὁ φθόνος. Τί δέ; φθονοῖν ἄν τις τοῖς οὐδέν
 9 πρὸς αὐτόν; Οὐδαμῶς. Καὶ οὕτως ἐκπεπληρωκώς
 τὴν ἔννοιαν, καὶ διηρθρωκώς, ἀπηλλάσσεται, ὅ-
 λέγων, ὅτι ὀρισαί μοι τὸν φθόνον· εἴτα ὀρισα-
 μένου, κακῶς ὥρισω· οὐ γὰρ ἀντακολουθεῖ τῷ
 10 κεφαλαιώδει τὰ ὀρικά· ῥήματα τεχνικά, καὶ διὰ
 τοῦτο τοῖς ἰδιώταις φορτικά καὶ δυσπαρακολου-
 11 θήτα, ὧν ἡμεῖς ἀποσῆναι οὐ δυνάμεθα. Ἐξ ὧν
 δ' αὐτὸς ὁ ἰδιώτης, ἐπακολουθῶν ταῖς αὐτοῦ φαν-
 τασίαις, παραχωρῆσαι δύναται ἄν τι, ἢ ἀθετῆ-
 σαι, οὐδαμῶς διὰ τούτων αὐτὸν κινῆσαι δυνά-
 12 μεθα· καὶ λοιπὸν εἰκότως συναισθανόμενοι ταύ-
 της ἡμῶν τῆς ἀδυναμίας, ἀπεχόμεθα τοῦ πράγ-
 13 ματος, ὅσοις γ' ἐσί τις εὐλάβεια. Οἱ δὲ πολλοὶ
 καὶ εἰκαῖοι, συγκαθέντες εἰς τι τοιοῦτον, φύ-
 ρονται καὶ φύρουσι· καὶ τὰ τελευταῖα λαιδορή-
 σαντες καὶ λαιδορηθέντες, ἀπέρχονται.
- 14 Τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο καὶ μάλιστα ἴδιον Σωκρά-
 τους, μηδέποτε παροξυνθῆναι ἐν λόγοις, μηδέ-
 ποτε λαιδὸρον προσενέγκασθαι μηδὲν, μηδέποθ'
 ὑβρισκόν, ἀλλὰ τῶν λαιδορουμένων ἀνέχεσθαι,
 15 καὶ παύειν μάχην. Εἰ θέλετε γινῶναι, πόσῃ ἐν
 τούτῳ δύναμιν εἶχεν, ἀνάγνωτε τὸ Ξενοφώντος
 Συμπόσιον, καὶ ὄψεσθε πόσας μάχας διαλέλυ-
 16 κε. Διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν
 μεγίστῳ ἐπαίνῳ λέλεκται, τό·

Αἰψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισαμένως κατέ-
 παυσε.

- 17 Τί οὖν; οὐ λίαν ἐστὶ νῦν ἀσφαλές τὸ πρᾶγμα,
 καὶ μάλιστα ἐν Ῥώμῃ· τὸν γὰρ ποιοῦντα αὐτὸ,
 οὐκ ἐν γωνίᾳ δηλονότι δεήσει ποιεῖν, ἀλλὰ προ-
 σελθόντα ὑπατικῶτινι, ἢ οὕτω τύχῃ, ἢ πλου-

- 18 σίω, πυθέσθαι αὐτοῦ. Ἐχεις μοι εἰπεῖν, ὦ οὐ-
τος, ὃ τινι τοὺς ἵππους τοὺς σεαυτοῦ παρέδω-
κας; Ἐγώ γε. Ἀρα τῷ τυχόντι καὶ ἀπείρῳ ἱπι-
κῆς; Οὐδαμῶς. Τί δέ; ὦ τινι τὸ χρυσίον, ἢ τὸ
ἄργύριον, ἢ τὴν ἐσθῆτα; Οὐδὲ ταῦτα τῷ τυ-
19 χόντι. Τὸ σῶμα δὲ τὸ σαυτοῦ, ἤδη τινὶ ἔσκε-
ψαι ἐπιτρέψαι εἰς ἐπιμέλειαν αὐτοῦ; Πῶς γὰρ
οὔ; Ἐμπεῖρῳ δηλονότι καὶ τούτῳ ἀλειπτικῆς ἢ
20 ἱατρικῆς; Πάνυ μὲν οὖν. Πότερον ταῦτά σοι τὰ
κράτιστά ἐσιν, ἢ καὶ ἄλλό τι ἐκτήσω πάντων ἁ-
μεινον; Ποῖον καὶ λέγεις; Τὸ αὐτοῖς, νῆ Δία,
τούτοις χρώμενον, καὶ δοκιμάζον ἕκαστον, καὶ
21 βουλευόμενον. Ἀρά γε τὴν ψυχὴν λέγεις; Ὁρ-
θῶς ὑπέλαβες, ταύτην γάρ τοι καὶ λέγω. Πολύ,
νῆ Δία, τῶν ἄλλων τοῦτο ἄμεινον δοκῶ μοι κε-
22 κτῆσθαι. Ἐχεις οὖν ἡμῖν δεῖξαι ὅτῳ τρόπῳ τῆς
ψυχῆς ἐπιμεμέλησαι; οὐ γὰρ εἰκὴ καὶ ὥς ἐτυ-
χεν εἰκός σε, οὕτω σαφὸν ὄντα, καὶ ἐν τῇ πό-
λει δόκιμον, τὸ κράτιστον τῶν σεαυτοῦ περιο-
ρᾶν ἀμελούμενον καὶ ἀπολλύμενον. Οὐδαμῶς.
23 Ἀλλ' αὐτὸς ἐπιμεμέλησαι αὐτοῦ; Πότερον μα-
24 θῶν παρά τινος, ἢ εὐρῶν αὐτόν; Ὡς δὲ λοιπὸν ὁ
κίνδυνος, μὴ πρῶτον μὲν εἶπη, τί δέ σοι, βέλ-
τιστε; τίς μου * εἶ; Εἴτ', ἂν ἐπιμένης πράγμα-
25 τα παρέχων, διαράμενος κονδύλους σοι δῶ. Τού-
του τοῦ πράγματος ἡμην ποτὲ ζηλωτὴς καὶ αὐ-
τός, πρὶν εἰς ταῦτα ἐμπεσεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ Ἀγωνισμοῦ.

Ὅταν ἀγωνιᾷντα ἴδῃ ἄνθρωπον, λέγω. Οὗτος
τί ποτε θέλει; εἰ μὴ τῶν οὐκ ἐφ' αὐτῷ τι ἦθε-
λε, πῶς ἂν ἔτι ἡγωνία; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κιθα-

- ρωδός, μόνος μὲν ἄδων, οὐκ ἀγωνιᾷ· εἰς θεάτρον
 δ' εἰσερχόμενος, καὶ λίαν εὐφωτος ἦ, καὶ κα-
 λῶς κιθαρίζη· οὐ γὰρ ἄσαι μόνον θέλει καλῶς,
 ἀλλὰ καὶ εὐδοκιμῆσαι· τοῦτο δ' οὐκέτι ἐστὶν ἐπ'
 3 αὐτῷ. Λοιπὸν, οὐ μὲν ἡ ἐπιστήμη αὐτῷ πρόσεστιν,
 ἐκεῖ τὸ θάρσος· φέρε οὐ θέλεις ἰδιάτην, καὶ οὐκ
 ἐπιστρέφεται· ὅπου δ' οὐκ οἶδεν, οὐδὲ μεμελέτη-
 4 κεν, ἐκεῖ ἀγωνιᾷ. Τί δ' ἐστὶ τοῦτο; Οὐκ οἶδε, τί
 ἐστὶν ὄχλος, ἢ τί ὄχλου ἔπαινος· ἀλλὰ τὴν νήτην
 μὲν τύπτειν ἔμαθε, καὶ τὴν ὑπάτην· ἔπαινος δ'
 ὁ παρὰ τῶν πολλῶν τίς ἐστι, καὶ τίνα δύναμιν ἔ-
 χει ἐν βίῳ, οὔτε οἶδεν, οὔτε μεμελέτηκεν αὐτό.
 5 Ἀνάγκη λοιπὸν τρέμειν καὶ ὠχρίῃν. Κιθαρωδὸν
 μὲν οὖν οὐ δύναμαι εἰπεῖν μὴ εἶναι, ὅταν ἴδω τι-
 νὰ φοβούμενον· ἄλλο δέ τι δύναμαι εἰπεῖν· καὶ
 6 οὐδὲ ἐν, ἀλλὰ πολλά. Καὶ πρῶτον πάντων, ξέ-
 νου καλῶ αὐτόν, καὶ λέγω. Οὗτος ὁ ἀνθρώπος
 οὐκ οἶδε ποῦ τῆς γῆς ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τοσούτου χρό-
 νου ἐπιδημῶν, ἀγνοεῖ τοὺς νόμους τῆς πόλεως
 καὶ τὰ ἔδη, καὶ τί ἔξεςι, καὶ τί οὐκ ἔξεςιν·
 ἀλλ' οὐδὲ νομικὸν τινα παρέλαβε πώποτε, τὸν
 7 ἐροῦντα αὐτῷ καὶ ἐξηγησόμενον τὰ νόμιμα. Ἀλ-
 λὰ διαθήκη μὲν οὐ γράφει, μὴ εἰδῶς πῶς δεῖ
 γράφειν, ἢ παραλαβὼν τὸν εἰδῶτα· οὐδ' ἐγγυήν
 ἄλλως σφραγίζεται, ἢ ἀσφάλειαν γράφει· ὀρέ-
 ξει δὲ χρήται δίχα νομικοῦ, καὶ ἐκκλίσει, καὶ
 8 ὀρμῇ, καὶ ἐπιβολῇ, καὶ προδέσει. Πῶς δίχα νο-
 μικοῦ; Οὐκ οἶδεν, ὅτι θέλει τὰ μὴ διδόμενα,
 καὶ οὐ θέλει τὰ ἀναγκαῖα· καὶ οὐκ οἶδεν οὔτε
 τὰ ἴδια, οὔτε τὰ ἀλλότρια· εἰ δέ γ' ἤδει, οὐδὲ
 περ' ἂν ἐνεποδίζετο, οὐδέ ποτ' ἐκωλύετο, οὐκ
 9 ἂν ἠγωνία. Πῶς γάρ; Φοβεῖται τις οὖν ὑπὲρ τῶν
 μὴ κακῶν; Οὐ. Τί δέ; ὑπὲρ τῶν κακῶν μὲν, ἐπ'
 αὐτῷ δ' οὐτων ὥς μὴ συμβῆναι; Οὐδαμῶς. Εἰ

- οὐν τὰ μὲν ἀπροαίρετα οὐτ' ἀγαθὰ οὔτε κακὰ,
τὰ προαιρετικά δὲ πάντα ἐφ' ἡμῖν, καὶ οὐτ' ἀ-
φελέσθαι τις ἡμῶν αὐτὰ δύναται, οὔτε περιποι-
ῆσαι ἃ οὐ θέλομεν αὐτῶν, ποῦ ἔτι τόπος ἀγω-
10 νίας; Ἀλλὰ περὶ τοῦ σωματίου ἀγωνιῶμεν, ὑ-
πὲρ τοῦ κτησιδίου, περὶ τοῦ τί δόξει τῷ Καί-
σαρι· περὶ τῶν ἔσω δ' οὐδενός. Μή τι περὶ τοῦ
μὴ ψεύδους ὑπολαβεῖν; Οὐ· ἐπ' ἐμοὶ γάρ ἐστι. Μή
11 τι τοῦ ὀρμῆσαι παρὰ φύσιν; Οὐδὲ περὶ τούτου.
Ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ ὠχριῶντα· ὡς ὁ ἰατρός ἀπὸ
τοῦ χρώματος λέγει, τούτου ὁ σπλὴν πέπουθε,
τούτου δὲ τὸ ἥπαρ. ὕψω καὶ σὺ λέγε, τούτου
ἄρεξις καὶ ἐκκλισίς πέπουθεν, οὐκ εὐοδεῖ, φλεγ-
μαίνει· χρῶμα γὰρ οὐ μεταβάλλει οὐδὲν ἄλλο,
οὐδὲ τρέμον ποιεῖ, οὐδὲ ψόφον τῶν ὀδόντων,
οὐδὲ

— Μετοκλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας
ἵκει.

- 12 Διὰ τοῦτο Ζήνων μὲν Ἀντιγόνῳ μέλλων ἐντυγ-
χάνειν, οὐκ ἡγωνία· ἃ γὰρ οὗτος ἐθαύμαζε,
τούτων οὐδενός εἶχεν ἐκεῖνος ἐξουσίαν· ὦν δ' εἴ-
13 χεν ἐκεῖνος, οὐκ ἐπεσρέφετο οὗτος. Ἀντίγονος
δὲ Ζήνωνι μέλλων ἐντυγχάνειν, ἡγωνία· καὶ εἰ-
κότως· ἤθελε γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ· τοῦτο δ' ἔξω
ἔκειτο· οὗτος δ' ἐκείνῳ οὐκ ἤθελεν· οὐδὲ γὰρ
ἄλλος τις τεχνίτης τῷ ἀτέχνῳ.
14 Ἐγὼ σοι ἀρέσαι θέλω; Ἀπὸ τίνος; οἶδας γὰρ
τὰ μέτρα, καθ' ἃ κρίνεται ἄνθρωπος ὑπ' ἀνθρώ-
που; μεμελέτητό σοι γινῶναι, τί ἐστὶν ἀγαθός
ἄνθρωπος, καὶ τί κακός, καὶ πῶς ἐκάτερον γί-
νεται; Διατὶ οὖν σὺ αὐτὸς ἀγαθός οὐκ εἶ; Πῶς
15 φησὶν, οὐκ εἰμὶ· ὅτι οὐδεὶς ἀγαθός πενθεῖ, οὐ-
δὲ σενάζει, οὐδεὶς οἰμῶζει, οὐδεὶς ὠχρίῃ καὶ
τρέμει, οὐδὲ λέγει, Πῶς μ' ἀποδέχεται; πῶς

- 16 μου ἀκούσει· Ἀνδράποδον, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ.
 Τί οὖν σοι μέλει περὶ τῶν ἁλλοτρίων; ὡς οὐκ
 ἐκείνου ἁμάρτημά ἐστι, τὸ κακῶς ἀποδέξασθαι
 τὰ παρὰ σοῦ; Πῶς γὰρ οὐ; Δύναται δ' ἄλλου
 μὲν εἶναι ἁμάρτημα, ἄλλου δὲ κακόν; Οὐ. Τί
 17 οὖν ἀγωνιᾷς ὑπὲρ τῶν ἁλλοτρίων; Ναί· ἀλλ' ἀ-
 γωνιᾷ, πῶς ἐγὼ αὐτῷ λαλήσω. Εἴτ' οὐκ ἐστὶ σοι
 γάρ, ὡς θέλεις, αὐτῷ λαλήσαι; Ἀλλὰ δέδοι-
 18 κα, μὴ ἐκκρουσθῶ. Μή τι γράφειν μέλλων τὸ
 Δίωνος ὄνομα, δέδοικας μὴ ἐκκρουσθῆς; Οὐδα-
 μῶς. Τί τὸ αἴτιον; οὐχ, ὅτι μεμελέτηκας γρά-
 φειν; Πῶς γὰρ οὐ; Τί δ', ἀναγινώσκειν μέλλων,
 οὐχ ὡσαύτως ἂν εἶχες; Ὡσαύτως. Τί τὸ αἴτιον;
 Ὅτι πᾶσα τέχνη ἰσχυρόν τι ἔχει, καὶ θαρράλεον
 91 ἐν τοῖς ἑαυτῆς. Λαλεῖν οὖν οὐ μεμελέτηκας; καὶ
 τί ἄλλο ἐμελέτας ἐν τῇ σχολῇ; Συλλογισμούς
 καὶ μεταπίπτοντας. Ἐπὶ τί; οὐχ ὥς ἐμπείρως
 διαλέγεσθαι; τὸ δ' ἐμπείρως ἐστίν, οὐχὶ εὐκαί-
 ρως, καὶ ἀσφαλῶς, καὶ συνετῶς, ἐτι δὲ ἀπται-
 ρως, καὶ ἀπαραποδίζως; ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις
 20 τε θαρρήκτως; Ναί. Ἰππεὺς οὖν ὢν, εἰς πεδίον
 ἐληλυθώς, πρὸς πεζὸν ἀγωνιᾷς, ὅπου σὺ μεμε-
 λέτηκας, ἐκεῖνος δ' ἀμελέτητός ἐστι; Ναί· ἀλλὰ
 21 ἔξουσίαν ἔχει ἀποκτεῖναί με. Λέγε οὖν τὰ ἀλη-
 θῆ, δύστην, καὶ μὴ ἀλαζονεύου, μηδὲ φιλόσο-
 φος εἶναι ἀξίου, μηδὲ ἀγνόεισθαι τοὺς κυρίους·
 ἀλλὰ μέχρις ἂν ἔχῃς ταύτην τὴν λαθεῖν τὴν ἀπὸ
 τοῦ σώματος, ἀκολουθεῖ παντὶ τῷ ἰσχυροτέρῳ.
 22 Λέγειν δὲ Σωκράτης ἐμελέτα, ὁ πρὸς τοὺς τυ-
 ράννους οὕτω διαλεγόμενος, ὁ πρὸς τοὺς δικα-
 ρὰς, ὁ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ. Λέγειν Διογένης με-
 μελετῆκει, ὁ πρὸς Ἀλέξανδρου οὕτω λαλῶν, ὁ
 πρὸς Φίλιππον, ὁ πρὸς τοὺς πειρατὰς, ὁ πρὸς τὸν
 23 ὠνησάμενον αὐτόν. * Ἐκείνοις, οἷς μεμελέτηκε,

- 24 τοῖς θαβροῦσι. Σὺ δ' ἐπὶ τὰ σαυτοῦ βάδιζε, καὶ
ἐκείνων ἀποσχῆς μηδέποτε· εἰς τὴν γυνάμιν ἀπελ-
θεὼν κάθισο, καὶ πλέκε συλλογισμούς, καὶ ἄλ-
25 λω πρότεινε. Οὐκ ἔστι δ' ἐν σοὶ πόλεως ἡγεμῶν
ἀνὴρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Π ρ ο ς Ν ά σ ω ν α.

Εἰσελθόντος τινὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν μετὰ τοῦ
ἡοῦ, καὶ ἐπακούοντος ἐνὸς ἀναγνώσματος. Οὐ-
τος, ἔφη, ὁ τρόπος ἐστὶ τῆς διδασκαλίας· καὶ ἀ-
2 πεσιώπησεν. Ἀξιοῦντος δ' ἐκείνου ἐρεῖν τὰ ἐξῆς.
Κόπον, ἔφη, ἔχει πᾶσα τέχνη τῷ ἰδιώτῃ καὶ ἀ-
3 πείρῳ αὐτῆς, ὅταν παραδίδωται. Καὶ τὰ μὲν ἀ-
πὸ τῶν τεχνῶν γινόμενα, τὴν τε χρεῖαν εὐδὺς
ἐνδείκνυται πρὸς ὃ γέγονε, καὶ τὰ πλεῖστα αὐ-
4 τῶν ἔχει τι καὶ ἀγωγὸν καὶ ἐπίχαρι. Καὶ γὰρ,
σκυτεὺς πῶς μὲν μανθάνει τις παρῆναι καὶ πα-
ρακολουθεῖν, ἀτερπές· τὸ δ' ὑπόδημα χρήσιμον
5 καὶ ἰδεῖν ἄλλως οὐκ ἀηδές. Καὶ τέκτονος ἡ μὲν
μάθησις ἀνιαρὰ μάλιστα τῷ ἰδιώτῃ παρατυγχά-
νουντι, τὸ δ' ἔργον ἐπιδείκνυσι τὴν χρεῖαν τῆς
6 τέχνης. Πολὺ δὲ μᾶλλον ἐπὶ μουσικῆς ὄφει αὐ-
τὸ· ἂν γὰρ παρῆς τῷ διδασκομένῳ, φανήσεται
σοι πάντων ἀτερπέστατον τὸ μάθημα· τὰ μὲντοι
ἀπὸ τῆς μουσικῆς, ἡδέα καὶ ἐπιτερπὴ τοῖς ἰδιώ-
7 ταις ἀκούειν. Καὶ ἐνταῦθα, τὸ μὲν ἔργον τοῦ
φιλοσοφοῦντος τοιοῦτόν τι φανταζόμεθα, ὅτι δεῖ
τὴν αὐτοῦ βούλησιν συνἀρμόσαι τοῖς γινομένοις,
ὥς μήτε τι τῶν γινομένων ἀκόντων ἡμῶν γίνε-
σθαι, μήτε τῶν μὴ γινομένων, θελόντων ἡμῶν
8 μὴ γίνεσθαι. Εἴ οὖν περίεσι τοῖς συζησαμένοις
αὐτὸ, ἐν ὁρέξει μὴ ἀποτυγχάνειν, ἐν ἐκκλίσει

- δὲ μὴ περιπίπτειν· ἀλύπως, ἀφόβως, ἀταράχως
 διεξάγειν κατ' αὐτὸν, μετὰ τῶν κοινωνῶν τη-
 ροῦντα τὰς σχέσεις τὰς τε φυσικὰς καὶ ἐπιθέ-
 9 τους, τὸν υἱόν, τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν
 πολίτην, τὸν ἄνδρα, τὴν γυναῖκα, τὸν γείτονα,
 τὸν σύνοδον, τὸν ἄρχοντα, τὸν ἀρχόμενον. Τὸ
 ἔργον τοῦ φιλοσοφοῦντος τοιοῦτόν τι φανταζό-
 μεθα. Λοιπὸν ἐφεξῆς τούτῳ ζητοῦμεν, πῶς ἐς
 τοῦτο.
- 10 Ὁρῶμεν οὖν, ὅτι ὁ τέκτων, μαθὼν τινὰ, γί-
 νεται τέκτων· ὁ κυβερνήτης μαθὼν τινὰ, γίνε-
 ται κυβερνήτης. Μή ποτ' οὖν καὶ ἐνθάδε, οὐκ ἂ-
 παρκεῖ τὸ βούλεσθαι καλὸν καὶ ἀγαθὸν γενέ-
 11 σθαι, χρεῖα δὲ καὶ μαθεῖν τινά; Ζητοῦμεν οὖν,
 τίνα ταῦτα. Λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι μαθεῖν
 δεῖ πρῶτον τοῦτο, ὅτι ἐστὶ Θεός, καὶ προνοεῖ τῶν
 ὅλων· καὶ οὐκ ἐς λαθεῖν αὐτὸν, ὃ μόνον ποι-
 οῦντα, ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενον, ἢ ἐνθυμούμε-
 12 νον· εἴτα, ποιοίτινες εἰσὶν· οἷοι γὰρ ἂν ἐκεῖνοι
 εὐρεθῶσι, τὸν ἐκείνοις ἀρέσοντα καὶ πεισθισό-
 μενον ἀνάγκη πειρᾶσθαι κατὰ δύναμιν ἐξομοιου-
 13 σθαι ἐκείνοις· εἰ πιστὸν ἐς τὸ Θεῖον, καὶ τοῦτον
 εἶναι πιστόν· εἰ ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον ἐλεύθερον·
 εἰ εὐεργετικόν, καὶ τοῦτον εὐεργετικόν· εἰ με-
 γαλόφρον, καὶ τοῦτον μεγαλόφρονά· ὥς Θεοῦ
 τοίνυν ζηλωτήν, τὰ ἐξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ
 λέγειν.
- 14 Πόθεν οὖν ἄρξασθαι δεῖ; Ἄν συγκαθῆς, ἐρῶ-
 σοι, ὅτι πρῶτον δεῖ σε τοῖς ὀνόμασι παρακολου-
 15 θεῖν. Ὡς ἐγὼ νῦν οὐ παρακολουθῶ τοῖς ὀνόμα-
 σι; Οὐ παρακολουθεῖς. Πῶς οὖν χρῶμαι αὐτοῖς;
 Οὕτως, ὥς οἱ ἀγράμματοι ταῖς ἐγγραμμάτοις
 φωναῖς, ὥς τὰ κτήνη ταῖς φανταστίαις· ἄλλο γὰρ
 16 ἐς χρήσεις, ἄλλο παρακολούησις. Εἰ δ' οἷε πα-

- ρακολουθεῖν, φέρε ὃ θέλεις ὄνομα, ἀγαθόν καὶ
κακόν, καὶ βασανίσωμεν αὐτούς, εἰ παρακολου-
17 θοῦμεν. Ἀλλ' ἀνιάρῃ τὸ ἐξελέγχεσθαι πρεσβύ-
τερον ἄνθρωπον ἤδη, καὶν οὕτω τύχη, τὰς τρεῖς
18 στρατείας ἐστρατευμένον. Οἶδα καὶ γὰρ· νῦν γὰρ σὺ
ἐλήλυθας πρὸς ἐμὲ, ὡς μηδεὶς δεόμενος. Τίνας
δ' ἂν καὶ φαντασθεῖς, ὡς ἐνδέοντος; πλουτεῖς,
τέκνα ἔχεις, τυχὸν καὶ γυναῖκα, καὶ οἰκέτας
πολλούς· ὁ Καίσαρ σε οἶδεν, ἐν Ρώμῃ πολλούς
φίλους κέκτησαι, τὰ καθήκοντα ἀποδίδως, οἶδας
τὸν εὖ ποιοῦντα ἀντευποιῆσαι, καὶ τὸν κακῶς
19 ποιοῦντα κακῶς ποιῆσαι. Τί σοι λείπει; Ἄν οὖν
σοι δείξω, ὅτι τὰ ἀναγκαιότατα καὶ μέγιστα πρὸς
εὐδαιμονίαν· καὶ ὅτι μέχρι δεῦρο πάντων μάλ-
λον ἢ τῶν προσηκόντων ἐπιμεμέλησαι· καὶ τοῦ
κολοφῶνα ἐπιδῶ, οὔτε τί θεός ἐστιν οἶδας, οὔτε
τί ἄνθρωπος, οὔτε τί ἀγαθόν, οὔτε τί κακόν·
20 καὶ τὸ μὲν τῶν ἄλλων ἴσως ἀνεκτόν, ὅτι δ' αὐ-
τὸς σαυτὸν ἀγνοεῖς, πῶς δύνασαι ἀνασχέσθαι
μου, καὶ ὑποσχεῖν τὸν ἔλεγχον, καὶ παραμει-
21 ναι; Οὐδαμῶς, ἀλλ' εὐθύς ἀπαλλάσσει χαλεπῶς
ἔχων. Καί τοι τί σοι ἐγὼ κακοῦ πεποιήκα; εἰ μὴ
καὶ τὸ ἔσοπτρον τῷ αἰσχυρῷ, ὅτι δεικνύει αὐτὸν
αὐτῷ, οἷός ἐστιν· εἰ μὴ καὶ ὁ ἰατρὸς τὸν νοσοῦντα
δοκῇ ὑδρίζειν, ὅταν εἴπῃ αὐτῷ. Ἄνθρωπε, δο-
κεῖς μηδὲν ἔχειν; πυρέσσεις δέ· ἀσίτησον σή-
μερον, ὕδωρ πίε. Καὶ οὐδεὶς λέγει, ὅτι δεινῆς ὑ-
22 βρεως. Ἐὰν δέ τι νι εἴπῃς. Αἱ ὀρέξεις σου φλεγμαί-
νουσιν, αἱ ἐκκλίσεις ταπειναί εἰσιν, ἐπιβολαὶ ἀ-
νομολογούμεναι, αἱ ὀρμαὶ ἀσύμφωνοι τῇ φύσει,
αἱ ὑπολήψεις εἰκαῖαι καὶ ἔψευσμένοι· εὐθύς ἐξ-
ελθὼν λέγε, Ὑπέρισέ με.
- 23 Τοιαῦτά ἐστι τὰ ἡμέτερα, ὡς ἐν πανηγύρει· τὰ
μὲν κτήνη πραθισόμενα ἄγεται, καὶ οἱ βόες· οἱ

δὲ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ μὲν ἀνησόμενοι·
 οἱ δὲ πωλήσαντες· ὀλίγοι δὲ τινὲς εἰσιν, οἱ κα-
 τὰ θεῶν ἐρχόμενοι τῆς πανηγύρεως, πῶς τοῦτο
 γίνεται, καὶ διατὶ, καὶ τίνες οἱ τιθέντες τὴν
 24 πανήγυριν, καὶ ἐπὶ τίνι. Οὕτω καὶ ἐνθάδ' ἐν
 τῇ πανηγύρει ταύτῃ· οἱ μὲν τινες, ὥς κτήνη,
 οὐδὲν πλέον πολυπραγματοῦσι τοῦ χόρτου· ὅσοι
 γὰρ περὶ κτήσιν καὶ ἀγροῦς καὶ οἰκέτας καὶ ἀρ-
 χὰς τινὰς ἀνασρέψετε, ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ἢ
 25 χόρτος ἐστίν. Ὀλίγοι δ' εἰσιν οἱ πανηγυρίζοντες
 ἄνθρωποι φιλοθεάμονες, τί ποτ' οὖν ἐστὶν ὁ κόσ-
 26 μος, τίς αὐτὸν διοικεῖ. Οὐδεὶς; Καὶ πῶς οἶόν τε
 πόλιν μὲν ἢ οἶκον μὴ δύνασθαι διαμένειν, μηδ'
 ὀλιγοσὸν χρόνον, δίχα τοῦ διοικοῦντος καὶ ἐπι-
 μελουμένου· τὸ δ' οὕτω μέγα καὶ καλὸν κατα-
 σκεύασμα, εἰκὴ καὶ ὥς ἔτυχεν οὕτως εὐτάκτως
 27 οἰκονομεῖσθαι; Ἔστιν οὖν ὁ διοικῶν. Ποῖός τις,
 καὶ πῶς διοικῶν; ἡμεῖς δὲ, τίνες ὄντες ὑπ' αὐ-
 τοῦ γεγονάμεν, καὶ πρὸς τί ἔργον; ἄρα γ' ἔχο-
 μέν τινα ἐπιπλοκὴν πρὸς αὐτὸν, καὶ σχέσιν, ἢ
 28 οὐδεμίαν; Ταῦτ' ἐστὶν ἃ πάσχουσιν οὗτοι οἱ ὀλί-
 γοι· καὶ λοιπὸν τούτῳ μόνῳ σχολάζουσι, τῷ
 29 τὴν πανήγυριν ἱσορήσαντας ἀπελθεῖν. Τί οὖν;
 καταγελῶνται ὑπὸ τῶν πολλῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖ
 οἱ θεαταὶ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων· καὶ εἰ τὰ κτήνη
 συναίσθησίν τινα εἶχε, κατεγέλα ἂν τῶν ἄλλο
 τι τετραμακότων ἢ τὸν χόρτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Πρὸς τοὺς σκληρῶς τισιν ὧν ἔκριναν ἐμμένοντας.

Ὅταν ἀκούσῃς τινες τούτων τῶν λόγων, ὅτι
 βέβαιον εἶναι δεῖ, καὶ ἡ μὲν προαίρεσις ἐλεύθε-
 ρον φύσει, καὶ ἀνανάγκασον, τὰ δ' ἄλλα καλῶ-
 Τόμ. Ε.

τὰ, ἀναγκασὰ, δοῦλα, ἀλλότρια· φαντάζονται
 ὅτι δεῖ παντὶ τῷ κριθέντι ὑπ' αὐτῶν ἀπαραβά-
 2 τως ἐμμένειν. Ἀλλὰ πρῶτον ὑγιὲς εἶναι δεῖ τὸ
 κεκριμένον. Θέλω γὰρ εἶναι τόνους ἐν σώματι,
 3 ἀλλ' ὡς ὑγιαίνουντι, ὡς ἀθλοῦντι· ἂν δέ μοι φρε-
 νιτικοῦ τόνους ἔχων ἐνδείκνυη, καὶ ἀλαζονεύη
 ἐπ' αὐτοῖς, ἐρᾶσοι, ὅτι, Ἀνθρῶπε ζῆτε τὸν θε-
 4 ραπεύσοντα· τοῦτο οὐκ εἰσὶ τόνοι, ἀλλ' ἀτονία.
 Ἔτερον τρόπον, τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς
 πάσχουσιν οἱ παρακούοντες τῶν λόγων τούτων·
 οἷον καὶ ἐμός τις ἐταῖρος ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἔκρι-
 5 νεν ἀποκαρτερεῖν· ἔγνω ἑγὼ, ἤδη τρίτην ἡμέ-
 ραν ἔχοντος αὐτοῦ τῆς ἀποχῆς, καὶ ἔλθων ἐπυν-
 6 θανόμην τί ἐγένετο. Κέκρικα, φησίν. Ἀλλ' ὅμως
 τί σε ἦν τὸ ἀναπεῖσαν; εἰ γὰρ ὀρθῶς ἔκρινας,
 ἰδοὺ παρακαθήμεθά σοι, καὶ συνεργοῦμεν ἵνα ἐ-
 7 ξέλθῃς· εἰ δ' ἀλόγως ἔκρινας, μετάδου. Τόις
 κριθεῖσιν ἐμμένειν δεῖ. Τί ποιεῖς ἀνθρῶπε; οὐ
 πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ὀρθῶς. Ἐπεὶ παθὼν ἄρτι ὅτι
 νῦξ ἐστὶ· ἂν σοι δοκῇ, μὴ μετατίθῃς, ἀλλ' ἐμ-
 8 μένε, καὶ λέγε, ὅτι, Τοῖς κριθεῖσιν ἐμμένειν
 δεῖ. Τί ποιεῖς ἀνθρῶπε; οὐ πᾶσιν· οὐ θέλεις
 τὴν ἀρχὴν ποιῆσαι καὶ τὸν θεμέλιον, τὸ κρίμα
 σκέψασθαι πότερον ὑγιὲς ἢ οὐχ ὑγιὲς, καὶ οὕτω
 λοιπὸν ἐποικοδομεῖν αὐτῷ τὴν εὐτονίαν, τὴν ἀσ-
 9 φάλειαν; ἂν δέ σαπρὸν ὑποσῆσης, καὶ καταπίπτ-
 τον, οὗτο αἰκοδομημάτιον, ἔσθω ἂν πλείονα καὶ
 ἰσχυρότερα ἐπιθῇς, τοσούτω θῦττον κατενεχθή-
 10 σεται; Ἄνευ πάσης αἰτίας ἐξάγῃς ἡμῖν ἀνθρῶ-
 πον ἐκ τοῦ ζῆν φίλου καὶ συνήθη, τῆς αὐτῆς
 πόλεως πολίτην, καὶ τῆς μεγάλης καὶ τῆς μι-
 11 κρᾶς εἶτα, φόνον ἐργαζόμενος, καὶ ἀπολλύων
 ἀνθρῶπον μηδὲν ἡδικοκῶτα, λέγεις, ὅτι τοῖς
 12 κριθεῖσιν ἐμμένειν δεῖ; Εἰ δ' ἐπῆλθέ σοι πῶς

ποτ' ἐμὲ ἀποκτείνει, ἔδει σε ἐρμμένειν τοῖς κρι-
θεῖσιν;

- 13 Ἐκεῖνος μὲν οὖν μόγις μετεπείσθη. Τῶν δὲ
νῦν τινὰς οὐκ ἔστι μεταθεῖναι· ὥς μοι δοκῶ, ὃ
πρώτερον ἠγνόουν, νῦν εἰδέναι, τί ἐστι τὸ ἐν τῇ
συνηθείᾳ λεγόμενον, Μωρόν οὔτε πείσαι οὔτε
14 ῥῆξαι ἔστι. Μή μοι γένοιτο φίλον ἔχειν σοφὸν μω-
ρόν· δυσμεταχειριστότερον οὐδὲν ἔστι. Κέκρικα. Καὶ
γάρ οἱ μαινόμενοι· ἀλλ' ὅσῳ βεβαιότερον κρί-
νουσι τὰ οὐκ ὄντα, τοσοῦτ' πλείονος ἐλλεβόρου
15 δέονται. Οὐ θέλεις τὰ τοῦ νοσοῦντος ποιεῖν, καὶ
τὸν ἱατρὸν παρακαλεῖν; Νοσῶ, κύριε· βοήθησόν
μοι· τί με δεῖ ποιεῖν σκέψαι· ἐμὸν ἐστὶ πείθε-
16 σθαι σοι. Οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Ἄ· δεῖ με ποιεῖν οὐκ
οἶδα· ἐλήλυθα δὲ μαθησόμενος. Οὐ· ἀλλὰ περὶ
17 τῶν ἄλλων μοι λέγε· τοῦτο δὲ κέκρικα. Περὶ
ποίων ἄλλων; τί γὰρ ἐστὶ μεῖζον ἢ προὔργαιότερον
τοῦ πεισθῆναί σε, ὅτι οὐκ ἄρκει τὸ κερρικέναι,
καὶ τὸ μὴ μεταθέσθαι; Οὗτοι οἱ μανικοὶ τόνοι,
18 αὐχ' ὑγιεινοί. Ἀποθανεῖν θέλω, ἄν με τοῦτο ἀ-
ναγκάσῃς. Διὰ τί ἀνθρώπε; Τί ἐγένετο; Κέκρι-
κα. Ἐσώθην, ὅτι οὐ κέκρικας ἐμὲ ἀποκτείνειν.
19 Ἀργύριον οὐ λαμβάνω. Διὰ τί; Κέκρικα. Ἰσθι
ὅτι ὡς τόνω νῦν χρῆ πρὸς τὸ μὴ λαμβάνειν, οὐδὲν
κωλύει σε ἀλόγως ποτὲ ρέψαι πρὸς τὸ λαμβά-
20 νειν, καὶ πάλιν λέγειν, ὅτι Κέκρικα; Ὡς περ ἐν
νοσοῦντι καὶ ρευματιζομένῳ σώματι, ποτὲ μὲν
ἐπὶ ταῦτα, ποτὲ δ' ἐπ' ἐκεῖνα ρέπει τὸ ρεῦμα·
οὕτω καὶ ἀσθενὴς ψυχὴ, ὅπου μὲν κλίνει, ἀδη-
λον ἔχει· ὅταν δὲ καὶ τόνος προσῇ τῷ κλίματι
τούτῳ καὶ τῇ φορᾷ, τότε γίνεται τὸ καθὼν ἀσθὴ-
νητον καὶ ἀθεράπευτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

Ὅτι οὐ μελετῶμεν χρῆσθαι τοῖς περὶ ἀγαθῶν καὶ
κακῶν δόγμασιν.

Ποῦ τὸ ἀγαθόν; Ἐν προαιρέσει. Ποῦ τὸ κα-
κόν; Ἐν προαιρέσει. Ποῦ τὸ οὐδέτερον; Ἐν τοῖς
2 ἀπροαιρέτοις. Τί οὖν; μέμνηταί τις ἡμῶν ἔξω
τούτων τῶν λόγων; μελετᾷ τις αὐτὸς ἐφ' ἑαυ-
τοῦ τοῦτον τὸν τρόπον ἀποκρίνεσθαι τοῖς πράγ-
μασιν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων; Ἀρά γε ἡμέρα
ἐσί; Ναί. Τί δέ; νύξ ἐστίν; Οὐ. Τί δέ; ἄρτιοί εί-
3 σιν οἱ ἀξέρες; Οὐκ ἔχω λέγειν. Ὅταν σοι προ-
φαίνηται ἀργύριον, μεμελέτηκας ἀποκρίνεσθαι
τὴν δέουσαν ἀπόκρισιν, ὅτι οὐκ ἀγαθόν; Ἦ σκη-
κας ἐν ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν; ἢ πρὸς μόνον
4 τὰ σοφίσματα; Τί οὖν θαυμάζεις, εἰ, ὅπου μὲν
μεμελέτηκας, ἐκεῖ κρείττων γένῃ σεαυτοῦ; ὅ-
που δ' ἀμελετήτως ἔχεις, ἐκεῖ δ' ὁ αὐτὸς διαμέ-
5 νεις; Ἐπεὶ διὰ τί ὁ ῥήτωρ, εἰδὼς ὅτι γέγραφε
καλῶς, ὅτι ἀνείληφε τὰ γεγραμμένα, φωνὴν
εἰσφέρων ἠδεῖαν, ὅμως ἔτι ἀγωνιᾷ; Ὅτι οὐκ ἀρ-
6 κεῖται τῷ μελετῆσαι. Τί οὖν θελεῖ; Ἐπαινεθῆ-
ναι ὑπὸ τῶν παρόντων. Πρὸς μὲν οὖν τὸ δύνα-
σθαι μελετᾶν, ἡσκηται· πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ
7 ψόγον, οὐκ ἡσκηται. Πότε γὰρ ἤκουσε παράτι-
νος, τί ἐστιν ἔπαινος; τί ἐστι ψόγος; τίς ἐκατέρω
φύσις; τοὺς ποίους τῶν ἐπαινῶν διωκτέον, ἢ
τοὺς ποίους τῶν ψόγων φευκτέον; πότε δ' ἔμε-
λέτησε ταύτην τὴν μελέτην, ἀκόλουθον τούτοις
8 ταῖς λόγοις; Τί οὖν ἔτι θαυμάζεις, εἰ, ὅπου μὲν
ἔμαθεν, ἐκεῖ διαφέρει τῶν ἄλλων· ὅπου δ' οὐ
μεμελέτηκεν, ἐκεῖ τοῖς πολλοῖς ὁ αὐτὸς ἐστίν;
9 Ὡς ὁ κιθαρωδὸς οἷδε κιθαρίζειν, ἄδει καλῶς, ζα-
τὸν ἔχει καλόν, καὶ ὅμως εἰσερχόμενος τρέμει·

- ταῦτα γὰρ οἶδεν· ὄχλος δὲ τί ἐστιν οὐκ οἶδεν,
 10 οὐδ' ὄχλου βοή, οὐδὲ κατάγελως· ἀλλ' οὐδ' αὐ-
 τὸ τὸ ἀγωνιᾶν τί ἐστιν οἶδε, πότερον ἡμέτερον ἔρ-
 γον ἐστίν, ἢ ἀλλότριον, ἐστὶν αὐτὸ παῦσαι, ἢ οὐκ
 ἐστίν· διὰ τοῦτο εἰάν μὲν ἐπαινεθῇ, φουσηθεὶς ἐ-
 ξῆλθεν· εἰάν δὲ καταγελασθῇ, τὸ φουσημάτιον
 ἐκεῖνο ἐκεντήθη καὶ προσεκάθισε.
- 11 Τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. Τίνα θαυμά-
 ζομεν; Τὰ ἐκτός. Περὶ τίνα σπουδάζομεν; Περὶ
 τὰ ἐκτός. Εἴτ' ἀποροῦμεν, πῶς φροδοῦμεθα, ἢ
 12 πῶς ἀγωνιῶμεν; Τί οὖν ἐνδέχεται, ὅταν τὰ ἐ-
 πιφερόμενα κακὰ ἡγώμεθα; Οὐ δυνάμεθα μὴ
 13 φροδεῖσθαι, οὐ δυνάμεθα μὴ ἀγωνιᾶν. Εἴτα λε-
 γομεν, Κύριε ὁ Θεός, πῶς μὴ ἀγωνιῶ; Μωρὲ·
 χεῖρας οὐκ ἔχεις; οὐκ ἐποίησέ σοι αὐτὰς ὁ Θεός;
 εὐχου νῦν, καθήμενος, ὅπως αἱ μύξαι σου μὴ
 14 ῥέωσιν· ἀπόμυξαι μᾶλλον, καὶ μὴ ἐγκάλει. Τί
 οὖν; ἐνταῦθά σοι οὐδὲν δέδωκεν; οὐ δέδωκέ σοι
 καρτερίαν; οὐ δέδωκέ σοι μεγαλοφυχίαν; οὐ δέ-
 δωκεν ἀνδρίαν; Τηλικαύτας ἔχων χεῖρας, ἔτι ζη-
 15 τεῖς τὸν ἀπομύξοντα; Ἀλλ' οὐδὲ μελετῶμεν ταῦ-
 τα, οὐδ' ἐπισρεφόμεθα. Ἐπεὶ δὴ τε μοι ἕνα ὧ μέ-
 λει πῶς τι ποιήσει; ὅς ἐπισρέφεται, οὐ τοῦ τυ-
 χεῖν τινος, ἀλλὰ τῆς ἐνεργείας τῆς αὐτοῦ; Τίς,
 περιπατῶν τῆς ἐνεργείας τῆς αὐτοῦ ἐπισρέφεται;
 τίς, βουλευόμενος, αὐτῆς τῆς βουλῆς, οὐχὶ δὲ
 16 τοῦ τυχεῖν ἐκεῖνου περὶ οὗ βουλεύεται; Κἂν μὲν
 τύχη, ἐπῆρται καὶ λέγει. Πῶς γὰρ ἡμεῖς καλῶς
 ἐβουλευσάμεθα; οὐκ ἔλεγόν σοι, ἀδελφε, ὅτι
 ἀδύνατόν ἐστιν, ἡμῶν τι σκεφασμένων, μὴ οὕτως
 ἐκδεῖναι· Ἄν δ' ἐτέρως χωρήσῃ, τεταπεινῶται
 17 γούνατων. Τίς ἡμῶν τούτου ἕνεκα μάντιν παρέ-
 λαβε; Τίς ἡμῶν οὐκ ἐνεκοιμήθη ὑπὲρ ἐνεργείας;

Τίς; ἕνα μοι δότε, ἵνα ἴδω τοῦτον, ὃν ἐκ πολλοῦ χρόνου ζητῶ, τὸν ταῖς ἀληθείαις εὐγενῆ καὶ εὐφυῆ· εἴτε νέον, εἴτε πρεσβύτερον, δότε.

- 18 Τί οὖν ἔτι θαυμάζομεν, εἰ περὶ μὲν τὰς ὕλας τετρίμμεθα, ἐν δὲ ταῖς ἐνεργείαις ταπεινοί, ἀσχήμονες, οὐδενὸς ἄξιοι, δειλοί, ἀταλαίπωροι, ὕλοι αὐτοχήματα; Οὐ γὰρ μεμέληκεν ἡμῖν, οὐδὲ
19 μελετῶμεν. Εἰ δὲ μὴ τὸν θάνατον ἢ τὴν φυγὴν ἐφοβούμεθα, ἀλλὰ τὸν φόβον, ἐμελετῶμεν ἂν ἐκείνοις μὴ περιπίπτειν ἃ φαίνεται ἡμῖν κακά.
20 Νῦν δ' ἐν μὲν τῇ σχολῇ γοργοὶ καὶ κατάγλωσσοι· καὶ ζητημάτων ἐμπέση περὶ τίνος τούτων, ἱκανοὶ τὰ ἐξῆς ἐπελθεῖν· ἔλκυσον δ' εἰς χρῆσιν, καὶ εὐρήσεις τάλας ναυαγούς· προσπεσέτω φαντασία ταρακτική, καὶ γνώσῃ τί ἐμελετῶμεν,
21 καὶ πρὸς τί ἐγυμναζόμεθα. Λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἀμελητησίας προσεπισωρεύομεν αἰετὶν καὶ προσ-
22 πλάσσομεν μείζονα τῶν καθεστώτων. Εὐθύς ἐγὼ, ὅταν πλέω, κατακύψας εἰς τὸν βυθόν, ἢ τὸ πέλαγος περιελεψάμενος, καὶ μὴ ἰδὼν γῆν, ἐξίσταμαι, καὶ φανταζόμενος ὅτι ὅλον με δεῖ τὸ πέλαγος τοῦτο ἐκπιεῖν, ἂν ναυαγήσω, οὐκ ἐπέρχεται μοι, ὅτι μοι τρεῖς ἔξαι ἀρκούσι. Τί οὖν με ταρασσεῖ; Τὸ πέλαγος; Οὐ, ἀλλὰ τὸ δόγμα.
23 Πάλιν, ὅταν σεισμὸς γένηται, φαντάζομαι ὅτι ἢ πόλις ἐπιπίπτειν μοι μέλλει· οὐ γὰρ ἀρκεῖ μοι μικρὸν λιθάριον, ἢ ἐξω μου τὸν ἐγκέφαλον βάλλῃ;
24 Τίνα οὖν ἐς τὰ βαροῦντα καὶ ἐξισάντα ἡμᾶς; Τίνα γὰρ ἄλλα, ἢ τὰ δόγματα; Τὸν γὰρ ἐξιόντα καὶ ἀπαλλαττόμενον τῶν συνήθων καὶ ἐταίρων καὶ τόπων καὶ συναναστροφῆς, τί ἐς τὸ βαροῦν ἄλλα, ἢ δόγματα; Τὰ γοῦν παιδία εὐθύς, ὅταν κλαύσῃ μικρὰ τῆς τίτθης ἀπελθούσης, πλα-

- 26 κούντιον λαβόντα, ἐπιλέλῃσαι. Θέλεις σε οὖν
καὶ ἡμεῖς παιδίοις ὁμοιωμεν; Οὐ, νῦν τὸν Δία·
οὐ γὰρ ὑπὸ πλακουντίου τοῦτο πάσχειν ἀξιώ,
ἀλλ' ὑπὸ δογμάτων ὀρθῶν. Τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα;
- 27 Ἄ' δεῖ τὸν ἄνθρωπον ὅλην τὴν ἡμέραν μελετῶν-
τα, μηδενὶ προσπάσχειν τῶν ἀλλοτρίων, μήτ'
ἐταίρῳ, μήτε τόπῳ, μήτε γυμνασίοις, ἀλλὰ
μηδὲ τῷ σώματι τῷ αὐτοῦ· μεμνήσθαι δὲ τοῦ
- 28 νόμου, καὶ τοῦτον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν. Τίς δ'
ὁ νόμος ὁ θεῖος; Τὰ ἴδια τηρεῖν, τῶν ἀλλοτρίων
μὴ ἀντιποιεῖσθαι, ἀλλὰ διδομένοις μὲν χρῆσθαι,
μὴ διδόμενα δὲ μὴ ποθεῖν· ἀφαιρουμένου δέ τι-
νος, ἀποδίδοναι εὐλύτως καὶ αὐτόθεν, χάριν εἰ-
δότα οὐ ἐχρήσατο χρόνου, εἰ θέλεις μὴ κλαῖειν
- 29 τὴν τίτθην καὶ μάρμην. Τί γὰρ διαφέρει, τίνος
ἥττω ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνος κρέμαται; Τί κρείττων
εἶ τοῦ διὰ κοράσιον κλαύοντος, εἰ διὰ γυμνασί-
διον, καὶ ζωῖδια, καὶ νεανισκάρια, καὶ τοιαύ-
την διατριβὴν πενθεῖς; Ἄλλος ἔλθων, ὅτι οὐκέ-
- 30 τι τὸ τῆς Δίρκης ὕδωρ πίνειν μέλλει. Τὸ γὰρ
Μάρκιον χειρόν ἐστι τοῦ τῆς Δίρκης; Ἄλλ' ἐκεῖνό
μοι σύνηθες ἦν. Καὶ τοῦτο πάλιν ἔσαι σοι σύνη-
θες. Εἴτ' ἂν μὲν καὶ τοῦτο προσπαθῇς, καὶ
- 31 τοῦτο πάλιν κλαῖε, καὶ ζήτει σίχον ὁμοίου τῷ
Εὐριπίδου ποιῆσαι,

Θερμάς τε τὰς Νέρωνος, Μάρκιόν δ' ὕδωρ.

Γ' δὲ πῶς τραγωδία γίνεται, ὅταν εἰς μωροὺς ἄν-
θρώπους πράγματα τὰ τυγχάνοντ' ἐμπέσῃ.

- 32 Πότε οὖν Ἀθῆνας πάλιν ὄφομαι, καὶ τὴν ἀ-
κρόπολιν; Τάλας, οὐκ ἀρκεῖ σοι ἃ βλέπεις κατ'
ἡμέραν; κρείττοντι ἔχεις ἢ μεῖζον ἰδεῖν τοῦ ἡ-
λίου, τῆς σελήνης, τῶν ἄστρον, τῆς γῆς ὕλης,
33 τῆς θαλάσσης; Εἰ δὲ δὴ παρακολουθεῖς τῷ διοι-
κοῦντι τὰ ὅλα, καὶ κεῖνον ἐν σαυτῷ περιφέρεις,

- ἔτι ποθεῖς λιθάρια καὶ πέτραν κομψήν; ὅταν
 οὖν μέλλῃς ἀπολιπεῖν αὐτὸν τὸν ἥλιον καὶ τὴν
 σελήνην, τί ποιήσεις; κλαύσεις καθήμενος, ὡς
 34 τὰ παῖδιά; Τί οὖν ἐν τῇ σχολῇ ἐποίεις; τί ἤ-
 κουες; τί ἐμάνθανες; τί σπουδὴν φιλόσοφον ἐπέ-
 γραφες, ἐξόν τὰ ὄντα ἐπιγράφειν; ὅτι, Εἰσι-
 γωγὰς ἐπραξάτινας, καὶ Χρυσίππειαν ἀνέγνων,
 35 φιλοσόφου δ' οὐδὲ θύραν παρήλθον· ποῦ γάρ
 μοι μέτεσι τούτου τοῦ πράγματος, οὐ Σωκρά-
 τει μετῇν, τῷ οὕτως ἀποθανόντι, οὕτω ζήσαν-
 36 τι; οὐ Διογένει μετῇν; Ἐπινόεις τούτων τινὰ
 κλάοντα ἢ ἀγανακτοῦντα, ὅτι τὸν δεῖνα οὐ μέλ-
 λει βλέπειν, οὐδὲ τὴν δεῖνα, οὐδ' ἐν Ἀθήναις
 ἔσσεσθαι, ἢ ἐν Κορίνθῳ, ἀλλ' αὖ οὕτω τύχη,
 37 ἐν Σούσοις, ἢ ἐν Ἐκβατάνοις; ὧ γὰρ ἔξεσιν, ὅ-
 ταν θέλῃ, ἐξελθεῖν τοῦ συμποσίου, καὶ μηκέτι
 παίζειν, ἔτι οὗτος ἀνιάται μένων; οὐχὶ δ' ὡς
 παιδιᾷ, παραμένει μέχρις ἂν ψυχαγωγῇται;
 38 Ταχύγ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὑπομείναι, φυγὴν τινα
 φυγεῖν εἰς ἅπαντα, ἢ τὴν ἐπὶ θανάτῳ κατακρι-
 θεῖς.
 39 Οὐ θέλεις ἤδη, ὡς τὰ παῖδιά, ἀπογαλακτισ-
 θῆναι, καὶ ἄπτεσθαι τροφῆς σερεωτέρας, μηδὲ
 κλαῖναι μάρμας καὶ τίτθας, γραῶν ἀποκλαύμα-
 40 τα; Ἀλλ' ἐκεῖνας ἀπαλλασσόμενος ἀνιάσω. Σὺ
 αὐτὰς ἀνιάσεις; Οὐδαμῶς· ἀλλ' ὅπερ καὶ σέ,
 τὰ δόγμα. Τί οὖν ἔχεις ποιῆσαι; Τὸ σὸν ἔξελε·
 τὸ δ' ἐκείνων, ἂν εὖ ποιῶσιν, αὐταὶ ἐξελοῦσιν·
 41 εἰ δὲ μὴ, οἰμώξουσιν δι' αὐτάς. Ἀνθρώπε· τὸ λε-
 γόμενον τοῦτο, Ἀπονοήθῃτι ἤδη ὑπὲρ εὐροίας,
 ὑπὲρ ἐλευθερίας, ὑπὲρ μεγαλοφυχίας· ἀνάτει-
 νόν ποτε τὸν τράχηλον, ὡς ἀπηλλαγμένος δου-
 42 λείας· τόλμησον ἀναβλέψας πρὸς τὸν Θεὸν εἰ-
 πεῖν, ὅτι, χρῶ μοι λοιπὸν εἰς ὃ ἂν θέλῃς, ὁμο-

γνωμονῶ σοι, σὸς εἰμι· οὐδὲν παραιτοῦμαι τῶν
 σοι δοκούντων· ὅπου θέλεις, ἄγε· ἢν θέλεις ἐ-
 σθῆτα περίθε· ἄρχειν με θέλεις, ιδιωτεύειν,
 μένειν, φεύγειν, πένεσθαι, πλουτεῖν; ἐγὼ σοι
 ὑπὲρ πάντων τούτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀ-
 πολογήσομαι· δείξω τὴν ἐκάστου φύσιν, οἷα ἐ-
 43 σίν. Οὐ· ἀλλ' ἐν βοῶς κοιλία καθήμενος, ἐκδέ-
 44 χου σοῦ τὴν μάρμην μέχρις σε χορτάσῃ. Ο' Ἡ-
 ρακλῆς, εἰ τοῖς ἐν οἴκοι παρεκάθητο, τίς ἂν ἦν;
 Εὐρύσθευς, καὶ οὐχὶ Ἡρακλῆς. Ἄγε, πόσους
 δὲ, περιερχόμενος τὴν οἰκουμένην, συνήθεις ἐ-
 σχε καὶ φίλους; Ἀλλ' οὐδὲν φίλτερον τοῦ Θεοῦ·
 διὰ τοῦτο ἐπιστεύθη Διὸς εἶναι υἱός, καὶ ἦν· ἐκεί-
 νω τοίνυν πειθόμενος, περιήει καθαίρων ἀδικίαν
 45 καὶ ἀνομίαν. Ἀλλ' οὐκ εἰ Ἡρακλῆς, καὶ οὐ δύ-
 νασαι καθαίρειν τὰ ἀλλότρια κακά; ἀλλ' οὐδὲ
 Θησεύς, ἵνα τὰ τῆς Ἀττικῆς καθάρῃς; Τὰ σαυ-
 τοῦ κάθαρον· ἐντεῦθεν, ἐκ τῆς διανοίας, ἐκβα-
 λε, ἀντὶ Προκρούσου καὶ Σκίρωνος, λύπην, φό-
 βον, ἐπιθυμίαν, φθόνον, ἐπιχαιρεκακίαν, φι-
 46 λαργυρίαν, μαλακίαν, ἀκρασίαν. Ταῦτα δ' οὐκ
 ἔστιν ἄλλως ἐκβαλεῖν, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸν Θεόν
 ἀποβλέποντα, ἐκείνῳ μόνῳ προσπεποιθότα, τοῖς
 47 ἐκείνου προσάγμασι καθασιωμένον. Ἄν δ' ἄλλα
 τι θέλῃς, οἰμῶζων καὶ ζένων ἀκολουθήσεις τῷ
 ἰσχυροτέρῳ· ἔξω ζητῶν ἀεὶ τὴν εὐροίαν, καὶ
 μηδὲ ποτ' εὐροεῖν δυνάμενος· ἐκεῖ γὰρ αὐτὴν
 ζητεῖς, οὐ μὴ ἔστιν, ἀφείς ἐκεῖ ζητεῖν ὅπου
 ἔστιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Πῶς ἐφαρμοσέον τὰς προλήψεις τοῖς ἐπὶ μέρους;

Τί πρῶτόν ἐστιν ἔργον τοῦ φιλοσοφοῦντος; Ἀπο-
 2 βαλεῖν οἴησιν· ἀμήχανον γὰρ αἷτις εἰδέναι οἰε-
 ται, ταῦτα ἄρξασθαι μανθάνειν· τὰ μὲν οὖν
 ποιητέα καὶ οὐ ποιητέα, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ,
 καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ πάντες ἄνα καὶ κάτω λα-
 3 λοῦντες ἐρχόμεθα πρὸς τοὺς φιλοσόφους· ἐπὶ τού-
 τοις ἐπαινοῦντες, ψέγοντες, ἐγκαλοῦντες, μεμ-
 φόμενοι, περὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ αἰσχυρῶν
 4 ἐπικρίνοντας καὶ διαλαμβάνοντες. Τίνος δ' ἔνεκα
 προσερχόμεθα ταῖς φιλοσόφοις; Μαθεῖν θέλοντες,
 ἃ οὐκ αἰόμεθα εἰδέναι. Τίνα δ' ἔστι ταῦτα; Τὰ
 θεωρήματα· ἃ γὰρ λαλοῦσιν οἱ φιλόσοφοι, μα-
 5 θεῖν θέλομεν, ὥς κομψὰ καὶ δριμέα· οἱ δ' ἴν'
 ἀπ' αὐτῶν περιποιήσονται. Γελοῖον οὖν τὸ οἰε-
 σθαι, ὅτι ἄλλα μὲν τις μαθεῖν βούλεται, ἄλλα
 δὲ μαθήσεται· ἢ λοιπὸν, ὅτι προκόψει τις ἐν οἷς
 6 οὐ μανθάνει. Τὸ δ' ἐξαπατῶν τοὺς πολλοὺς τοῦτ'
 ἔστιν, ὅπερ καὶ Θεόπομπου τὸν ῥήτορα, ὅπου καὶ
 Πλάτωνι ἐγκαλεῖ ἐπὶ τῷ βούλεσθαι ἕκαστα ὀρί-
 7 ζεσθαι. Τί γὰρ λέγει; Οὐδεὶς ἡμῶν πρὸ σοῦ ἔ-
 λεγεν ἀγαθὸν ἢ δίκαιον; ἢ μὴ παρακαλουθοῦν-
 8 τες τί ἐστι τούτων ἕκαστον, ἀσήμεως καὶ κενῶς
 φθεγγόμεθα τὰς φωνάς; Τίς γάρ σοι λέγει Θεό-
 πομπε, ὅτι ἐννοίας οὐκ εἶχομεν ἕκαστον τούτων
 φυσικὰς, καὶ προλήψεις; ἄλλ' οὐχ οἶοντε ἐφαρ-
 μόζειν τὰς προλήψεις ταῖς καταλλήλοις οὐσίαις,
 μὴ διαρδρῶσαντα αὐτάς· καὶ αὐτὸ τοῦτο σκε-
 9 ψάμενον, ποῖαν τινὰ ἕκαστη αὐτῶν οὐσίαν ὑπο-
 10 τακτέον. Ἐπεὶ τοιαῦτα λέγε καὶ πρὸς τοὺς ἰα-
 τρούς. Τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ ἔλεγεν ὑγιεινόν τι καὶ
 νοσερὸν, πρὶν Ἰπποκράτη γενέσθαι; ἢ κενῶς τὰς

- 9 φωνὰς ταύτας ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ ἔχοντες· ἔχομεν γάρ τινα καὶ ὑγιεινοῦ πρόληψιν, ἀλλ' ἐφαρμόσαι οὐ δύναμεθα· διὰ τοῦτο ὁ μὲν λέγει, ἀνάτεινον· ὁ δὲ λέγει, δὸς τροφήν· καὶ ὁ μὲν λέγει, φλεβοτόμησον· ὁ δὲ λέγει, σικύασον. Τί τὸ αἴτιον; ἄλλο γε, ἢ ὅτι τὴν τοῦ ὑγιεινοῦ πρόληψιν οὐ δύναται καλῶς ἐφαρμόσαι τοῖς ἐπὶ μέρους;
- 10 Οὕτως ἔχει καὶ ἐνθάδ' ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν βίαν. Ἀγαθὸν καὶ κακὸν, καὶ συμφέρον καὶ ἀσύμφωρον, τίς ἡμῶν οὐ λαλεῖ; τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ ἔχει τούτων ἑκάστου πρόληψιν; Ἀλλ' οὐκ ἐπιμελόμεθα καὶ τελειάν· τοῦτο δεῖξον. Πῶς δεῖξω; Ἐφαρμο-
- 11 στον αὐτὴν καλῶς ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις. Εὐδύς, τοὺς ὄρους Πλάτων μὲν ὑποτάσσει τῇ τοῦ χρησίου
- 12 μου προλήψει, σὺ δὲ τῇ τοῦ ἀχρήστου. Δυνατὸν οὖν ἐσιν ἀμφοτέρους ὑμᾶς ἐπιτυγχάνειν· Πῶς οἶόν τε; Τῇ δὲ τοῦ πλούτου οὐσία οὐχ' ὁ μὲν τις ἐφαρμόζει τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πρόληψιν, ὁ δ' οὐ;
- 13 τῇ δὲ τῆς ἡδονῆς; τῇ δὲ τῆς ὑγείας; Καθόλου γάρ, εἰ πάντες οἱ τὰ ὀνόματα λαλοῦντες ἱκανῶς ἴσμεν ἕκαστα τούτων, καὶ μηδεμιᾶς ἐπιμελείας περὶ τὴν διάρθρωσιν τῶν προλήψεων δεόμεθα, τί διαφερόμεθα; τί πολεμοῦμεν; τί φέγομεν ἀλλήλους;
- 14 Καὶ τί μοι νῦν τὴν πρὸς ἀλλήλους μάχην παραφέρειν, καὶ ταύτης μεμνησθαι; σὺ αὐτὸς εἰ ἐφαρμόξεις καλῶς τὰς προλήψεις, διατὶ δυστροεῖς;
- 15 διατὶ ἐμποδίζῃ; Ἀφῶμεν ἄρτι τὸν δεῦτερον τόπον, τὸν περὶ τὰς ὁρμὰς, καὶ τὴν κατὰ ταύτας περὶ τὸ καθήκον φιλοτεχνίαν· ἀφῶμεν καὶ τὸν τρίτον, τὸν περὶ τὰς συγκαταθέσεις· χαρίζομαι
- 16 σοι ταῦτα πάντα· ζῶμεν ἐπὶ τοῦ πρώτου, καὶ σχεδὸν αἰσθητὴν παρέχοντος τὴν ἀπόδειξιν τοῦ
- 17 μὴ ἐφαρμόζειν καλῶς τὰς προλήψεις. Νῦν σὺ

- θέλεις τὰ δυνατὰ, καὶ τὰ σοὶ δυνατὰ; Τί οὖν
 ἐμποδίζει; διὰ τί δυστροεῖς; Νῦν οὐ φεύγεις τὰ
 ἀναγκαῖα; Διὰ τί οὖν περιπίπτεις τινί; διὰ τί
 δυσυχεῖς; διὰ τί δέλονται σου τι, οὐ γίνεται;
 18 καὶ μὴ δέλονται, γίνεται; Ἀπόδειξίς γάρ αὐτῇ
 μεγίστη δυστροίας καὶ κακοδαιμονίας. Θέλω τι,
 καὶ οὐ γίνεται· καὶ τί ἐστιν ἀθλιώτερον ἐμοῦ;
 19 Τοῦτο καὶ ἡ Μήδεια οὐχ ὑπομείνασα, ἤλθεν
 ἐπὶ τὸ ἀποκτείνειν τὰ ἴδια τέκνα. Μεγαλοφυῶς,
 κατὰ γε τοῦτο· εἶχε γὰρ ἦν δεῖ φαντασίαν, οἷον
 20 ἐστὶ τὸ, ἃ θέλει, τινὶ μὴ προχωρεῖν. Εἴτα οὕτω
 τιμωρήσομαι τὸν ἀδικήσαντά με καὶ ὑβρίζοντα.
 Καὶ τί ὄφελος τοῦ κακῶς οὕτω διακειμένου; πῶς
 οὖν γέννηται; Ἀποκτείνω μὲν τὰ τέκνα· ἀλλὰ
 καὶ ἐμαυτὴν τιμωρήσομαι. Καὶ τί μοι μέλει;
 21 Τοῦτ' ἐστὶν ἐκπτώσις ψυχῆς, μεγάλα νεῦρα ἐ-
 χούσης. Οὐ γὰρ ἤδει, ποῦ κεῖται τὸ ποιεῖν ἃ
 θέλομεν, ὅτι ταῦτα οὐκ ἔξωθεν δεῖ λαμβάνειν,
 οὐδὲ τὰ πράγματα μετατιθέντα καὶ μεθαρμο-
 22 ζόμενον. Μὴ θέλε τὸν ἄνδρα, καὶ οὐδὲν ὧν θέ-
 λεις οὐ γίνεται· μὴ θέλε αὐτὸν ἐξάπαντός σοι
 συνοικεῖν· μὴ θέλε μένειν ἐν Κορίνθῳ· καὶ ἀ-
 πλῶς μηδὲν ἄλλο θέλε, ἢ ἃ ὁ Θεὸς θέλει. Καὶ
 τίς σε καλύσει; τίς σε ἀναγκάσει; οὐ μᾶλλον ἢ
 τὸν Δία.
 23 Ὅταν τοιοῦτον ἔχῃς ἡγεμόνα, καὶ τοιοῦτον συν-
 θέλῃς καὶ συνορέγῃ, τί φοβῇ ἔτι μὴ ἀποτύχῃς;
 24 Χάρισαί σου τὴν ὀρεξίν καὶ τὴν ἐκκλίσιν πενίᾳ
 καὶ πλούτῳ, ἀποτεύξῃ, περιπτώσεις· ἀλλ' ὑ-
 γιείᾳ, δυσυχήσεις· ἀρχαῖς, τιμαῖς, πατρίδι,
 φίλοις, τέκνοις, ἀπλῶς ἄν τινα τῶν ἀπροαιρέ-
 25 των. Ἀλλὰ τῷ Διὶ χάρισαι αὐτάς, τοῖς ἄλλοις
 Θεοῖς· ἐκείνοις παράδος, ἐκείνοι κυβερνάτωσαν,
 μετ' ἐκείνων τετάχθωσαν· καὶ ποῦ ἔτι δυστροή-

- 26 σεις; Εἰ δὲ φθονεῖς, ἀταλαίπαρε, καὶ ἐλεεῖς,
καὶ ζήλοτυπεῖς, καὶ τρέμεις, καὶ μίαν ἡμέραν
οὐ διαλείπεις ἐν ἧ οὐ κατακλᾷεις καὶ σαυτοῦ
καὶ τῶν Θεῶν, καὶ τί ἔτι λέγεις πεπαιδευῆσθαι;
- 27 Ποίαν παιδείαν ἀνδρῶπε; ὅτι συλλογισμοὺς ἔ-
πραξας μεταπίπτοντας; οὐ θέλεις ἀπομαθεῖν,
εἰ δυνατόν, πάντα ταῦτα; καὶ ἄνωθεν ἀρξασθαι,
συναισθανόμενος, ὅτι μέχρι νῦν οὐδ' ἤψω τοῦ
- 28 πράγματος; καὶ λοιπὸν, ἔνθεν ἀρξάμενος, προ-
σοικοδομεῖν τὰ ἐξῆς, πῶς μηδὲν ἔσαι, σοῦ μὴ
θέλοντος· θέλοντος, μηδὲν οὐκ ἔσαι;
- 29 Δότε μοι ἓνα νέον κατὰ ταύτην τὴν ἐπιβολὴν
ἐληλυθότα εἰς σχολὴν, τούτου τοῦ πράγματος
ἀθλητὴν γενόμενον, καὶ λέγοντα, ὅτι, Ἐμοὶ
τὰ μὲν ἄλλο πάντα χαιρέτω, ἀρκεῖ δ' εἰ ἐξέσαι
ποτὲ ἀπαραποδίσως καὶ ἀλύπως διαγαγεῖν, καὶ
ἀνατείνειν τὸν τράχηλον πρὸς τὰ πράγματα ὡς ἐ-
λεύθερον, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπειν ὡς
φίλον τοῦ Θεοῦ, μηδὲν φοβούμενον τῶν συμβῆ-
30 ναι δυναμένων. Δειξάτω τις ὑμῶν τὸν τοιοῦτον,
ἵν' εἶπω. Ἐρχου νεανίσκε εἰς τὰ σά· σοὶ γὰρ εἴ-
μαρται κοσμηῆσαι φιλοσοφίαν· σά ἐσι ταῦτα τὰ
- 31 κτήματα, σὰ τὰ βιβλία, σοὶ οἱ λόγοι. Εἴθ' ὅ-
ταν τοῦτον ἐκπονήσῃ καὶ καταθλήσῃ τὸν τόπον,
πάλιν ἐλθὼν μοι εἰπάτω. Ἐγὼ θέλω μὲν καὶ ἀ-
πάθης εἶναι, καὶ ἀτάραχος· θέλω δ' ὡς εὐσε-
βὴς καὶ φιλόσοφος καὶ ἐπιμελής, εἰδέναι τί μοι
πρὸς Θεοῦς ἐσι καθήκον, τί πρὸς γονεῖς, τί πρὸς
- 32 ἀδελφούς, τί πρὸς πατρίδα, τί πρὸς ξένους. Ἐρ-
χου καὶ ἐπὶ τὸν δεύτερον τόπον· σὺς ἐσι καὶ οὐ-
33 τος. Ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν δεύτερον τόπον ἐκμεμε-
λέτηκα· ἤθελον δ' ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ ἀσεΐσως,
καὶ οὐ μόνον ἐγρηγορῶς, ἀλλὰ καὶ καθεύδων,

- καὶ οἰνωμένος, καὶ ἐν μελαγχολίᾳ. Σὺ θεὸς εἶ,
ὥ ἄνθρωπε, σὺ μεγάλας ἔχεις ἐπιβολάς.
- 34 Οὐ· ἀλλ' ἐγὼ θέλω γινῶναι, τί λέγει Χρυσίπ-
πος ἐν ταῖς περὶ τοῦ Πευδομένου. Οὐκ ἀπάγξῃ
μετὰ τῆς ἐπιβολῆς ταύτης, τάλας; Καὶ τίσοι ὀ-
φελος ἔσαι; Πενθῶν ἅπαν ἀναγνώσῃ, καὶ τρέ-
35 μων πρὸς ἄλλους ἐρεῖς. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε.
Θέλεις ἀναγνώσοι, ἀδελφέ· καὶ σὺ ἐμοί; Θαυ-
μασῶς, ἄνθρωπε, γράφεις· καὶ σὺ μεγάλως,
εἰς τὸν Ξενοφώντος χαρακτῆρα, σὺ εἰς τὸν Πλά-
36 τωνος, σὺ εἰς τὸν Ἀντισθένης. Εἴτ' ἀλλήλοις ὀ-
νειρούς διηγησάμενοι, πάλιν ἐπὶ ταῦτά ἐπανέρ-
χεσθε· ὡσαύτως ὀρέγεσθε, ὡσαύτως ἐκκλίνε-
τε, ὁμοίως ὁρμᾶτε, ἐπιβάλλεσθε, προτίθεσθε.
37 ταῦτά εὐχεσθε, περὶ ταῦτά σπουδάζετε· εἴτα
οὐδὲ ζητεῖτε τὸν ὑπομνήσοντα ὑμᾶς, ἀλλ' ἄχ-
θεσθε εἰὰ ἀκούετε τούτων· εἴτα λέγετε, Ἀφι-
λόσοργος γέρων· ἐξερχομένου μου οὐκ ἔκλαυσεν,
οὐδ' εἶπεν, εἰς οἷαν περίεσιν ἀπέρχομαι· τέκ-
νον, ἂν σωθῆς, ἄψω λύχνους· ταῦτ' ἐστὶ τὰ τοῦ
38 φιλοσόργου. Μέγα σοι ἀγαθὸν ἔσαι σωθέντι·
τοιούτῳ καὶ λύχνον ἅπτειν ἄξιον· ἀθάνατον γὰρ
εἶναί σε δεῖ, καὶ ἄνοσον.
- 39 Ταύτην οὖν, ὅπερ λέγω, τὴν οἴησιν, τὴν τοῦ
δοκεῖν εἰδέναι τι τῶν χρησίων, ἀποβάλλοντας,
ἔρχεσθαι δεῖ πρὸς τὸν λόγον, ὡς πρὸς τὰ γεω-
40 μετρικὰ προσάγομεν, ὡς πρὸς τὰ μουσικὰ· εἰ
δὲ μὴ, οὐδ' ἐγγύς ἐσόμεθα τοῦ προκόψαι, καὶ
πάσας τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς
Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδῆ-
μου διέλθωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Πῶς ἀγωνιζέον πρὸς τὰς Φαντασίας.

- Πᾶσα ἔξις καὶ δύναμις ὑπὸ τῶν καταλλήλων ἔργων συνέχεται καὶ αὖξεται· ἡ περιπατητικὴ ὑπὸ τοῦ περιπατεῖν, ἡ τροχασικὴ ὑπὸ τοῦ τρέχειν. Ἄν θέλῃς ἀναγνωστικὸς εἶναι, ἀναγίνωσκε· ἂν γραφικὸς, γράφε· ὅταν δὲ τριάκοντα ἐφεξῆς ἡμέρας μὴ ἀναγνῶς, ἀλλ' ἄλλο τι πράξῃς, γνώσι τὸ γινόμενον. Οὕτω καὶ ἀναπέσῃς δέκα ἡμέρας, ἀνασῶς ἐπιχείρησον μακροτέραν ὁδὸν περιπατῆσαι, καὶ ὅφει πῶς σου τὰ σκέλη παραλύεται. Καθόλου οὖν, εἴ τι ποιεῖν ἐθέλεις, ἐκτικὸν ποίει αὐτό· εἴ τι μὴ ποιεῖν ἐθέλεις, μὴ ποίει αὐτό, ἀλλ' ἔθισον ἄλλο τι πράττειν μᾶλλον αὐτῷ. Οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ψυχικῶν· ὅταν ὀργισθῇς, γίνωσκε ὅτι οὐ μόνον σοι τοῦτο γέγονε κακόν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἔξιν ἠύξησας, καὶ ὡς περὶ φρύγανα παρέβαλες. Ὅταν ἡττηθῇς τινας ἐν συνουσίᾳ, μὴ τὴν μίαν ἡτταν ταύτην λογίζου, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἀκρασίαν σου τέτροφας, ἐπὶ ἡύξησας· ἀδύνατον γάρ, ἀπὸ τῶν καταλλήλων ἔργων μὴ καὶ τὰς ἔξεις καὶ τὰς δυνάμεις, τὰς μὲν ἐμφύεσθαι, μὴ πρότερον οὔσας, τὰς δ' ἐπιτείνεσθαι καὶ ἰσχυροποιεῖσθαι.
- Οὕτως ἀμέλει καὶ τὰ ἀβρώσιμα ὑποφύεσθαι· λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι· ὅταν γὰρ ἅπαξ ἐπιθυμίας ἀργυρίου, ἂν μὲν προσαχθῇ λόγος εἰς αἴσθησιν ἄξων τοῦ κακοῦ, πέπαυταίτε ἡ ἐπιθυμία, καὶ τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν εἰς τὸ ἐξάρχῃς ἀποκατέσῃ· ἐὰν δὲ μηδὲν προσαγάγῃς εἰς θεραπείαν, οὐκέτι εἰς ταῦτα ἐπάνεισιν, ἀλλὰ πάλιν ἐριδισθὲν ὑπὸ τῆς καταλλήλου φαντασίας, θᾶτον ἢ πρότερον ἐξήφθῃ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν· καὶ

- τούτου συνεχῶς γινομένου τυλοῦται λοιπὸν, καὶ
 10 τὸ ἀρρώστημα βεβαιῶ τὴν φιλαργυρίαν. Ὁ γὰρ
 πυρέξας, εἴτα παυσάμενος, οὐχ ὁμοίως ἔχει τῷ
 πρὸ τοῦ πυρέξαι, ἢ μὴ θεραπευθῇ εἰσάπαν.
 11 Τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν γίνε-
 ται· ἴχνη τινὰ καὶ μώλωπες ἀπολείπονται ἐν
 αὐτῇ, οὓς εἰ μή τις ἐξαλείψῃ καλῶς, πάλιν κατὰ
 τῶν αὐτῶν μασιγῶθεις, οὐκέτι μώλωπας, ἀλλ'
 12 ἔλκη ποιεῖ. Εἴ οὖν θέλεις μὴ εἶναι ὀργίλος, μὴ
 τρέφε σοῦ τὴν ἔξιν, μηδὲν αὐτῇ παράβαλλε αὐ-
 ξητικῶν· τὴν πρώτην ἡσύχασον, καὶ τὰς ἡμέρας
 13 ἀρίθμει ἄς οὐκ ὀργίσῃς· καὶ ἡμέραν εἰώθειν
 ὀργίζεσθαι, νῦν παρ' ἡμέραν, εἴτα παρὰ δύο,
 εἴτα παρὰ τρεῖς· ἂν δὲ καὶ τριάκοντα παραλίπῃς,
 ἐπίθυσον τῷ Θεῷ· ἡ γὰρ ἔξις ἐκλύεται τὴν πρῶ-
 14 την, εἴτα καὶ παντελῶς ἀναιρεῖται. Σήμερον οὐκ
 ἔλυτήσῃν, οὐδ' αὖριον, οὐδ' ἑφεξῆς διμήνου καὶ
 τριμήνου· ἀλλὰ προσέσχον, γενομένων τινῶν ἐ-
 15 ρεθιστικῶν. Γίνωσκε ὅτι κομφῶς σοι ἐστίν. Σήμερον
 καλὸν ἰδῶν ἢ καλὴν, οὐκ εἶπον αὐτὸς ἑμαυτῷ,
 ὅτι, Ὁφελόν τις μετὰ ταύτης ἐκοιμήσῃ· καὶ,
 Μακάριος ὁ ἀνὴρ ὁ αὐτῆς· (ὁ γὰρ τοῦτ' εἰπὼν,
 16 μακάριος καὶ ὁ μοιχός.) Ὡδὲ τὰ ἐξῆς ἀναζωγρα-
 φῶ, παροῦσαν αὐτὴν, καὶ ἀποδυομένην, καὶ πα-
 ρακατακλινομένην· Καταψῶ τὴν κορυφήν μου,
 17 καὶ λέγω. Εὖ Ἐπίκτητε, κομφὸν σοφισμάτιον
 18 ἔλυσας, πολλῶς κομφότερον τοῦ Κυριεύοντος. Ἄν
 δὲ καὶ βουλομένου τοῦ γυναικαρίου, καὶ νεύον-
 τος, καὶ προσπέμποντος, ἂν δὲ καὶ ἀπτομένου
 καὶ συνεγγίζοντος, ἀπίσχωμαι καὶ νικήσω· τοῦ-
 το μὲν ἤδη τὸ σόφισμα ὑπὲρ τὸν Ψευδόμενον,
 ὑπὲρ τὸν Ἡσυχάζοντα. Ἐπὶ τούτῳ καὶ μέγα
 φρονεῖν ἄξιον, οὐκ ἐπὶ τῷ τὸν Κυριεύοντα ἐρω-
 τῆσαι.

- 19 Πῶς οὖν γένηται τοῦτο; Θέλῃσον ἀρέσαι αὐ-
 τὸς ποτε σεαυτῷ· θέλῃσον καλὸς φανῆναι τῷ
 Θεῷ· ἐπιθύμησον καθαρὸς μετὰ καθάρου σαυ-
 20 τοῦ γενέσθαι, καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Εἴθ' ὅταν
 προσπίπτῃ σοί τις φαντασία τοιαύτη, Πλάτων
 μὲν, ὅτι, ἴθι ἐπὶ τὰς ἀποδιοπομπήσεις, ἴθι ἐ-
 21 πὶ Θεῶν ἀποτροπαίων ἱερὰ ἱκέτης· ἀρκοῦν κἄν ἐ-
 πὶ τὰς τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνου-
 σίας ἀποχωρήσας, πρὸς τούτῳ γίνῃ ἀντεξετά-
 ζων, ἅντε τῶν ζώντων τινὰ ἔχῃς, ἅντε τῶν
 22 ἀποθανόντων· ἀπελθε πρὸς Σωκράτη, καὶ ἴδε
 αὐτὸν συγκατακείμενον Ἀλκιβιάδῃ, καὶ διαπαί-
 ζοντα αὐτοῦ τὴν ὥραν· ἐνθυμήσῃτι οἷαν νίκη-
 ποτὲ ἔγνώ· ἐκεῖνος νευικηκότα ἑαυτόν· οἷα Ὀ-
 λύμπια· πόσος ἀφ' Ἡρακλέους ἐγένετο· ἵνα τις,
 νῆ τοὺς Θεοὺς, δικαίως ἀσπάζεταιται αὐτόν. Καί-
 ρε, παράδοξε, οὐχὶ τοὺς σαπροὺς τούτους παίκα-
 τας καὶ παγκρατίαςας νικήσας, οὐδὲ τοὺς ὁμοίους
 23 αὐτοῖς τοὺς μονομάχους· ταῦτα ἀντιτιθείς, νι-
 κήσεις τὴν φαντασίαν, οὐχ' ἐλκυσθήσῃ ὑπ' αὐ-
 24 τῆς. Τὸ πρῶτον δ' ὑπὸ τῆς οἰζύτητος μὴ συναρ-
 πασθῆς, ἀλλ' εἰπέ· Ἐκδεξαί με μικρὸν, φαντα-
 σία· ἄφες ἴδω τίς εἶ, καὶ περὶ τίνος· ἄφες σε δο-
 25 κιμάσω. Καὶ τὸ λοιπὸν μὴ ἐφῆς αὐτῇ προάγειν,
 ἀναζωγραφούσῃ τὰ ἑξῆς· εἰ δὲ μή, ὀλχεταίς· ἔ-
 χουσα ὅπου ἂν θέλῃ· ἀλλὰ μᾶλλον ἄλλην τινὰ
 ἀντεισάγαγε καλὴν καὶ γενναίαν φαντασίαν,
 26 καὶ ταύτην τὴν ῥυπαρὰν ἐκβαλε. Κἄν ἐθισθῇς
 οὕτω γυμνάζεσθαι, ὅφει οἷοι ὦμοι γίνονται,
 οἷα νεῦρα, οἷοι τόνοι· νῦν δὲ μόνον τὰ λογάρια,
 καὶ πλέον οὐδέν.
 27 Οὗτός ἐστιν ὁ ταῖς ἀληθείαις ἀσκητὴς, ὁ πρὸς
 28 τὰς τοιαύτας φαντασίας γυμνάζων ἑαυτόν. Μετ-
 νουν, τάλας· μὴ συναρπασθῆς· μέγας ὁ ἀγών ἐ-
 Τόμ. Ε.

29. ρείον τὸ ἔργον, ὑπὲρ βασιλείας, ὑπὲρ ἐλευ-
 ρείας, ὑπὲρ εὐροίας, ὑπὲρ ἀταραξίας. Τοῦ Θεοῦ
 μέμνησο, ἐκεῖνον ἐπικαλοῦ βοήθῃ καὶ παραστά-
 την, ὡς τοὺς Διοσκόρους ἐν χειμῶνι οἱ πλείοντες·
 ποῖος γὰρ μείζων χειμῶν, ἢ ὁ ἐκ φαντασιῶν ἰ-
 σχυρῶν καὶ ἐκκρουσικῶν τοῦ λόγου; αὐτὸς γὰρ
 30 ὁ χειμῶν τί ἄλλο ἐστὶν ἢ φαντασία; Ἐπεὶ τοι ἄ-
 ρον τὸν φόβον τοῦ θανάτου, καὶ φέρε ὅσας θέ-
 λεις βροντάς καὶ ἀσραπάς, καὶ γνώσῃ ὅση γα-
 31 λήνῃ ἐστὶν ἐν τῷ ἡγεμονικῷ καὶ εὐδία. Ἄν δ' ἄ-
 παρ ἡττηθεὶς εἴπῃς, ὅτι ὕστερον νικήσεις, εἴτα
 πάλιν τὸ αὐτὸ, ἴσθι, ὅτι οὕτω ποῖ' ἔξεις κα-
 κῶς καὶ ἀσθενῶς, ὥς μὴδ' ἐφιστάνειν ὕστερον ὅτι
 ἀμαρτάνεις, ἀλλὰ καὶ ἀπολογίας ἄρξῃ πορίζειν
 32 ὑπὲρ τοῦ πράγματος· καὶ τότε βεβαιώσεις τὸ
 τοῦ Ἡσιόδου ὅτι ἀληθές ἐστιν.

Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πρὸς τοὺς μέχρι λόγου μόνου ἀναλαμβάνοντας τὰ τῶν
 φιλοσόφων.

Ὁ κυριεύων λόγος ἀπὸ τοιούτων τινῶν ἀφορμῶν
 ἡρωτῆσθαι φαίνεται. Κοινῆς γὰρ οὐσης μάχης
 τοῖς τρισὶ τούτοις πρὸς ἄλληλα, τῷ, πᾶν παρε-
 ληλυθὸς ἀληθές ἀναγκαῖον εἶναι· καὶ τῷ, δυ-
 νατῷ ἀδύνατον μὴ ἀκολουθεῖν· καὶ τῷ, δυνα-
 τὸν εἶναι ὃ οὐτ' ἐστὶν ἀληθές οὐτ' ἔσαι· συνιδῶν
 τὴν μάχην ταύτην ὁ Διόδωρος, τῇ τῶν πρώτων
 δυοῖν πιθανότητι συνεχρήσατο πρὸς παράστασιν
 τοῦ, μηδὲν εἶναι δυνατόν ὃ οὐτ' ἐστὶν ἀληθές,
 2 οὐτ' ἔσαι. Λοιπὸν ὃ μὲν τις ταῦτα τηρήσει τῶν
 δυοῖν, ὅτι ἐστὶ πέ τι δυνατόν, ὃ οὐτ' ἐστὶν ἀλη-
 θές, οὐτ' ἔσαι· καὶ, δυνατῷ ἀδύνατον οὐκ ἀκο-

- λουθεῖ· οὐ πᾶν δὲ παρεληλυθὸς ἀληθὲς ἀναγκασ-
καὶ ὄν· ἐστι· καθάπερ οἱ περὶ Κλεάνθην φέρεσθαι
δοκοῦσιν, οἷς ἐπιπολὺ συνηγόρησεν Ἀντίπατρος.
- 3 Οἱ δὲ τάλλα δύο· ὅτι δυνατόν τ' ἐστὶν ὁ οὗτ' ἐστὶν
ἀληθὲς, οὗτ' ἐστὶ· καὶ, πᾶν παρεληλυθὸς ἀλη-
θὲς ἀναγκαστὶν ἐστὶν· δυνατόν δ' ἀδύνατον ἀκολου-
- 4 θεῖ. Τὰ τρία δ' ἐκεῖνα τηρῆσαι ἀμήχανον, διὰ
τὸ κοινὴν εἶναι αὐτῶν μάχην.
- 5 Ἄν οὖν τίς μου πύθεται. Σὺ δὲ ποῖα αὐτῶν τη-
ρεῖς; ἀποκρινοῦμαι πρὸς αὐτὸν, ὅτι οὐκ οἶδα·
παρεῖλθα δ' ἰσορίαν τοιαύτην, ὅτι Διόδωρος μὲν
ἐκεῖνα ἐτήρει, οἱ δὲ περὶ Πανδοίδην εἶμαι καὶ
Κλεάνθην τὰ ἄλλα, οἱ δὲ περὶ Χρύσιππον τὰ
- 6 ἄλλα. Σὺ οὖν τίς; Οὐδὲ γέγονα πρὸς τούτῳ, τῷ
βασανίσαι τὴν ἑμαυτοῦ φαντασίαν, καὶ συγκρί-
ναι τὰ λεγόμενα, καὶ δόγμα τι ἑμαυτοῦ ποιή-
σασθαι κατὰ τὸν τύπον· διὰ τοῦτο οὐδὲν δια-
- 7 φέρω τοῦ γραμματικοῦ. Τίς ἦν ὁ τοῦ Ἐκτορος
πατὴρ; Πρίαμος. Τίνες ἀδελφοί; Ἀλέξανδρος καὶ
Δηῖφοδος. Μήτηρ δ' αὐτῶν τίς; Εὐκλείη. Παρεῖλ-
θα ταύτην τὴν ἰσορίαν. Παρὰ τίνας; Παρ' Ὀμή-
ρου. Γράφει δὲ περὶ τῶν αὐτῶν δοκῶ καὶ Ἑλλά-
- 8 νικος, καὶ ἕτις ἄλλος τοιοῦτος. Καὶ γὰρ περὶ τοῦ
κυριεύοντος τί ἄλλο ἔχει ἀνωτέρω; Ἀλλ' ἂν ὦ
κενὸς, μάλιστα ἐπὶ συμποσίῳ, καταπλήτσομαι
τοὺς παρόντας, ἐξαριθμούμενος τοὺς γεγραφύ-
- 9 τας. Γέγραφε δὲ καὶ Χρύσιππος θαυμαστῶς ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ Δυνατῶν· καὶ Κλεάνθης δ' ἰδίᾳ γέ-
γραφε περὶ τούτου, καὶ Ἀρχέδημος· γέγραφε
δὲ καὶ Ἀντίπατρος, οὐ μόνον δ' ἐν οἷς περὶ Δυνα-
τῶν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς περὶ τοῦ Κυ-
- 10 ριεύοντος. Οὐκ ἀνέγνωκας τὴν σύνταξιν; Οὐκ ἀ-
νέγνωκα. Ἀνάγνωθι. Καὶ τί ὠφελιζήσεται;
Φλυαρότερος ἔσαι καὶ ἀκαιρότερος, ἢ νῦν ἐς· σοὶ

γὰρ τί ἄλλο προσγέγονεν ἀναγνόντι; ποῖον δόγμα πεποιῆσαι κατὰ τὸν τόπον; Ἀλλ' ἐρεῖς ἡμῖν Ἑλένην καὶ Πρίαμον, καὶ τὴν τῆς Καλυψοῦς νῆσον, τὴν οὔτε γενομένην, οὔτ' ἐσομένην.

- 11 Καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐδὲν μέγα, τῆς ἰσορίας κρατεῖν, ἴδιον δὲ δόγμα μηδὲν πεποιῆσθαι. Ἐπὶ τῶν ἡθικῶν δὲ πάσχομεν αὐτὸ πολὺ μᾶλλον, ἢ
12 ἐπὶ τούτων. Εἰπέ μοι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ἄκουε·

Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασεν.

- 13 Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔσιν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' ἀδιάφορα. Ἀγαθὰ μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ, καὶ τὰ μετέχοντα αὐτῶν· κακὰ δὲ, κακίαι, καὶ τὰ μετέχοντα κακίας· ἀδιάφορα δὲ, τὰ μεταξὺ τούτων, πλοῦτος, υἰγεία, ζωὴ, θάνατος, ἡδονή,
14 πόνος. Πόθεν εἶδας; Ἑλλάνικος λέγει ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς. Τί γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν, ἢ ὅτι Διογένης ἐν τῇ Ἡδονῇ, ἢ Χρύσιππος, ἢ Κλεάνθης; Βεβασάνικας οὖν τι αὐτῶν, καὶ δόγμα σε-
15 αυτοῦ πεποιῆσαι; Δείκνυε πῶς εἶωθας ἐν πλοίῳ χειμαῖσθαι· μέμνησαι ταύτης τῆς διαιρέσεως, ὅταν φοβήσῃ τὸ ἴσιον, καὶ ἀνακρυγαῖσάν τι σοι κακὸς χολος παρασῶς εἶπῃ, Λέγε μοι, τοὺς Θεοὺς σοι, ἃ πρῶτον ἔλεγες. Μή τι κακία ἐστὶ τὸ ναυαγῆσαι;
16 μή τι κακίας μετέχον; Οὐκ ἄρα ξύλον ἐντείσεις αὐτῷ; Τί ἡμῖν καὶ σοι, ἄνδρῳ πε; ἀπολλύμεθα,
17 καὶ σὺ ἐλθὼν παίζεις. Ἄν δέ σε ὁ Καίσαρ μεταπέμψῃται κατηγορούμενον, μέμνησαι τῆς διαιρέσεως; ἂν τις σοι εἰσιόντι καὶ ὠχρῶντι ἅμα καὶ τρέμῃ, προσελθὼν εἶπῃ, Τί τρέμεις, ἄνδρῳ πε; περὶ τίνων σοι ἔστιν ὁ λόγος; μή τι ἔσται ὁ Καίσαρ ἀρετὴν κακίαν τοῖς εἰσερχομένοις δίδω-
18 σι; Τί μοι ἐμπαίζεις καὶ σὺ πρὸς τοῖς ἐμοῖς κακοῖς; Ὅμως φιλόσοφε, εἰπέ μοι, τί τρέμεις; οὐ-

- χι θάνατός ἐστι τὸ κινδυνεύον, ἢ δεσποτική-
 ριον, ἢ πόνος τοῦ σώματος, ἢ φυγή, ἢ ἀδοξία;
 Τί γὰρ ἄλλο; Μήτι κακία; μήτι μετέχον κα-
 19 κίας σὺ οὖν τίνα ταῦτα ἔλεγες; Τί ἐμοὶ καὶ
 σοὶ, ἄνθρωπε; ἀρκεῖ ἐμοὶ τὰ ἐμὰ κακὰ. Καὶ κα-
 λῶς λέγεις. Ἀρκεῖ γάρ σοι τὰ σὰ κακὰ, ἢ ἀγέν-
 νεια, ἢ δειλία, ἢ ἀλαζονεία, ἢν ἡλαζονεύου ἐν
 τῇ σχολῇ καθήμενος. Τί τοῖς ἀλλοτρίοις ἐκαλ-
 λωπίζου; τί Στωϊκὸν ἔλεγες σεαυτὸν;
 20 Τηρεῖτε οὕτως ἑαυτοὺς ἐν οἷς πράσσετε, καὶ
 εὐρήσετε τίνος ἔσθ' αἰρέσεως· τοὺς πλείους ὑ-
 μῶν Ἐπικουρείους εὐρήσετε, ὀλίγους τινὰς Περι-
 21 πατητικούς, καὶ τούτους ἐκλελυμένους· ποῦ γὰρ
 ἴν' ὑμεῖς τὴν ἀρετὴν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἴσιν, ἢ
 καὶ κρείττονα ἔργῳ ὑπολάβητε; Στωϊκὸν δὲ δει-
 22 ξατέμοι, εἴ τίνα ἔχετε. Ποῦ; ἢ Πῶς; Ἀλλὰ τὰ
 λογάρια τὰ Στωϊκὰ λέγοντας μυρίους· τὰ γὰρ
 Ἐπικουρεία αὐτοὶ οὗτοι χεῖρον λέγουσι; τὰ γὰρ
 Περιπατητικὰ οὐ καὶ αὐτὰ ὁμοίως ἀκριβοῦσι;
 23 Τίς οὖν ἐστὶ Στωϊκός; ὥς λέγομεν ἀνδριάντα Φει-
 διακὸν τὸν τετυπωμένον κατὰ τὴν τέχνην τοῦ
 Φειδίου· οὕτω τινὰ μοι δεῖξατε κατὰ τὰ δόγμα-
 24 τα, ἃ λαλεῖτε τετυπωμένον· δεῖξατέ μοι τινὰ νο-
 σοῦντα καὶ εὐτυχοῦντα, κινδυνεύοντα καὶ εὐ-
 τυχοῦντα, ἀποδυσκόοντα καὶ εὐτυχοῦντα, πε-
 φυγαδευμένον καὶ εὐτυχοῦντα, ἀδοξοῦντα καὶ
 εὐτυχοῦντα. Δείξατε, ἐπιθυμῶ τίνα, νῆ τοὺς
 25 Θεοὺς, ἰδεῖν Στωϊκόν. Ἀλλ' οὐκ ἔχετε τὸν τε-
 τυπωμένον δεῖξαι· τὸν γε τυπούμενον δεῖξατε,
 τὸν ἐπὶ ταῦτα κεκλικότα· εὐεργετήσατέ με· μὴ
 φθονήσητε ἀνθρώπῳ γέροντι, ἰδεῖν θάμα ὃ μὲ-
 26 χρι νῦν οὐκ εἶδον. Οἴεσθε ὅτι τὸν Δία τὸν Φει-
 δίου δεῖξατε, ἢ τὴν Ἀθηνᾶν, ἐλεφάντινον καὶ
 χρυσοῦν κατασκευάσμα; ψυχὴν δεῖξάτω τις ὑ-

- μὲν ἀνθρώπου, θέλοντος ὁμογνωμονῆσαι τῷ
 Θεῷ, καὶ μηκέτι μήτε Θεὸν μήτ' ἀνθρώπον μέμ-
 φεσθαι, μὴ ἀποτυχεῖν τινος, μὴ περιπεσεῖν τι-
 μῇ ὀργισθῆναι, μὴ φθονῆσαι, μὴ ζηλοτυπῆ-
 27 σαι· (τί γὰρ δεῖ περιπλέκειν;) Θεὸν ἐξ ἀνθρώ-
 που ἐπιθυμοῦντα γενέσθαι, καὶ ἐν τῷ σώμα-
 τὶ τούτῳ τῷ νεκρῷ περὶ τῆς πρὸς τὸν Δία κοι-
 28 νωνίας βουλευόμενον. Δείξατε· ἀλλ' οὐκ ἔχετε.
 Τί οὖν αὐτοῖς ἐμπαίζετε, καὶ τοὺς ἄλλους κυ-
 βεύετε; καὶ περιθήμενοι σχῆμα ἄλλότριον, πε-
 ριπατεῖτε κλέπται καὶ λωποδύται τούτων τῶν
 οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων ὀνομάτων καὶ πραγμά-
 των;
 29 Καὶ νῦν ἐγὼ μὲν παιδευτὴς εἰμι ὑμέτερος· ὑ-
 μεῖς δὲ παρ' ἐμοὶ παιδεύεσθε· καὶ γὰρ μὲν ἔχω
 ταύτην τὴν ἐπιβολὴν, ἀποτελέσαι ὑμᾶς ἀκωλύ-
 τους, ἀναναγκάστους, ἀπαραποδίστους, ἐλευθέ-
 ρους, εὐροῦντας, εὐδαιμονοῦντας, εἰς τὸν Θεὸν
 ἀφορῶντας ἐν παντὶ μικρῷ καὶ μεγάλῳ. Ὑμεῖς
 δὲ ταῦτα μαθησόμενοι καὶ μελετήσοντες πάρε-
 30 ρε. Διὰ τί οὖν οὐκ ἀνύετε τὸ ἔργον, εἰ καὶ ὑμεῖς
 ἔχετε ἐπιβολὴν οἷαν δεῖ, καὶ γὰρ, πρὸς τῇ ἐπιβο-
 31 λῇ, καὶ παρασκευὴν οἷαν δεῖ; Τί τὸ λείπόν ἐστιν;
 Ὅταν ἴδω τέκτονα, καὶ ὕλην παρακειμένην, ἐκ-
 δέχομαι τὸ ἔργον. Καὶ ἐνθάδε τοῖνον ὁ τέκτων
 ἐστίν, ἡ ὕλη ἐστὶ· τί ἡμῖν λείπει; Οὐκ ἔστι διδασ-
 32 τὸν τὸ πρᾶγμα; Διδακτόν. Οὐκ ἔστι οὖν ἐφ' ἡ-
 μῖν; Μόνον μὲν οὖν τῶν ἄλλων πάντων· οὔτε
 πλοῦτός ἐστιν ἐφ' ἡμῖν, οὔθ' ὑγίεια, οὔτε δόξα,
 οὔτε ἄλλο τι ἀπλῶς, πλὴν ὀρθῇ χρήσις φαντα-
 σιῶν· τοῦτο ἀκώλυτον φύσει μόνον, τοῦτο ἀνεμ-
 33 πόδιζον. Διὰ τί οὖν οὐκ ἀνύετε; εἶπατέ μοι
 τὴν αἰτίαν· ἢ γὰρ παρ' ἐμὲ οὐκ ἀνύετε, ἢ παρ'
 ὑμᾶς, ἢ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ πράγματος· αὐτὸ

τὸ πρᾶγμα ἐνδεχόμενον, καὶ μόνον ἐφ' ἡμῖν·
 λοιπὸν οὖν ἢ παρ' ἐμέεσιν, ἢ παρ' ὑμᾶς, ἢ, ὅπερ
 34 ἀληθές ἐστιν, παρ' ἀμφοτέρους. Τί οὖν; Θέλετε
 ἀρξώμεθα ποτε τοιαύτην ἐπιβολὴν κομίζειν ἐν-
 ταῦθα; τὰ μέχρι νῦν ἀφῶμεν· ἀρξώμεθα μόνον,
 πιστεύσατέ μοι, καὶ ὅψεσθε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Πρὸς Ἐπίκουρους καὶ Ἀκαδημαϊκοὺς.

Τοῖς ὑγιέσι καὶ ἐναργέσιν ἐξανάγκης καὶ οἱ
 ἀντιλέγοντες προσχωρῶνται· καὶ σχεδὸν τοῦτο
 μέγιστον ἄντις ποιῆσαι το τεκμήριον τοῦ ἐναργέ-
 2 τι εἶναι, τὸ ἐπ' ἀνάγκης εὐρίσκεισθαι καὶ τῷ ἀν-
 τιλέγοντι συγχρησάσθαι αὐτῷ. Οἷον, εἴ τις ἀν-
 τιλέγει τῷ εἶναί τι καθολικὸν ἀληθές· δῆλον ὅ-
 τι τὴν ἐναντίαν ἀπόφασιν οὗτος ὀφείλει ποιῆσα-
 3 σθαι, οὐδέν ἐστι καθολικὸν ἀληθές. Ἀνδράποδον,
 οὐδὲ τοῦτο· τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τοῦτο, ἢ οἷον, εἴ
 4 τί ἐστι καθολικὸν, ψευδὲς ἐστὶ; Πάλιν, ἄντις πα-
 ρελθῶν λέγει. Γίνωσκε ὅτι οὐδέν ἐστι γνωστὸν, ἀλ-
 λά πάντα ἀτέκμαρτα· ἢ ἄλλος· ὅτι, Πίστευσόν
 μοι, καὶ ὠφεληθήσῃ· οὐδὲν δεῖ ἀνθρώπων πι-
 5 στεύειν· ἢ πάλιν ἄλλος. Μὰ θεῶν παρ' ἐμοῦ, ἀνθρώ-
 πε, ὅτι οὐδὲν ἐνδέχεται μαθεῖν· ἐγώ σοι λέγω
 6 τοῦτο, καὶ διδάξω σε, εἴαν θέλῃς. Τίνι οὖν τού-
 των διαφέρουσιν οὗτοι, τίνες ποτέ; οἱ Ἀκαδη-
 μαϊκοὺς αὐτοὺς λέγοντες; Ὡς ἄνθρωποι, συγκα-
 7 τάθεσθε ὅτι οὐδεὶς συγκατατίθεται· πιστεύσα-
 τε ἡμῖν, ὅτι οὐδεὶς πιστεύει οὐδενί.
 8 Οὕτω καὶ Ἐπίκουρος, ὅταν ἀναιρεῖν θέλῃ τὴν
 φυσικὴν κοινωνίαν ἀνθρώποις πρὸς ἀλλήλους,
 9 αὐτῷ τῷ ἀναιρουμένῳ συγχρηται. Τί γὰρ λε-
 γει; Μὴ ἐξαπατᾷσθε, ἄνθρωποι, μηδὲ παρά-

- γεσθε, μηδὲ διαπίπτετε· οὐκ ἔστι φυσικὴ κοι-
 νωνία τοῖς λογικοῖς πρὸς ἀλλήλους· πισεύσατέ
 μοι· οἱ δὲ τὰ ἕτερα λέγοντες, ἐξαπατῶσιν ὑ-
 8. μᾶς, καὶ παραλογίζονται. Τί οὖν σοι μέλει; ἄ-
 φες ἡμᾶς ἐξαπατηθῆναι· μήτι χεῖρον ἀπαλλά-
 ξεις, ἂν πάντες οἱ ἄλλοι πεισθῶμεν ὅτι φυσι-
 κή ἐστιν ἡμῖν κοινωνία πρὸς ἀλλήλους, καὶ ταύ-
 την δεῖ παντὶ τρόπῳ φυλάσσειν; Καὶ πολὺ κρεῖσ-
 9. σον καὶ ἀσφαλές εἰναι. Ἄνθρωπε, τί ὑπὲρ ἡμῶν
 φροντίζεις; τί δι' ἡμᾶς ἀγρυπνεῖς; τί λύχων
 ἀπτεῖς; τί ἐπανάσσει; τί τηλικαῦτα βιβλία
 συγγράφεις, μήτις ἡμῶν ἐξαπατηθῇ περὶ θεῶν,
 ὡς ἐπιμελουμένων ἀνθρώπων; ἢ, μήτις ἄλλην
 10. οὐσίαν ὑπελάβη τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ ἡδονῆς; Εἰ γὰρ
 οὕτω ταῦτα ἔχει, βαλὼν κάθευδε, καὶ τὰ τοῦ
 σκώλικος ποιεῖ, ὣν ἄξιον ἔκρινας σεαυτὸν· ἔ-
 σθιε, καὶ πίνε, καὶ συνουσίαζε, καὶ ἀφόδευε,
 11. καὶ βέγγχε. Τί δέ σοι μέλει, πῶς οἱ ἄλλοι ὑπο-
 λήφονται περὶ τούτων; πότερον ὑγιῶς, ἢ οὐχ
 ὑγιῶς; Τί γὰρ σοὶ καὶ ἡμῖν; Τῶν γὰρ προβά-
 των σοὶ μέλει. ὅτι παρέχει ἡμῖν αὐτὰ καρησό-
 μενα, καὶ ἀμελχθισόμενα, καὶ τὸ τελευταῖον
 12. κατακοπισόμενα. Οὐχὶ δ' εὐκταῖον ἦν, εἰ ἐδύ-
 νατο οἱ ἄνθρωποι κατακηληθέντες καὶ ἐπαι-
 σθέντες ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν ἀπονυσάζειν, καὶ πα-
 ρέχειν σοὶ καὶ τοῖς ὁμοίοις καρησομένους καὶ ἀ-
 13. μελχθισομένους ἑαυτούς; Πρὸς γὰρ τοὺς Συνε-
 πικουρείους ἔδεισε ταῦτα λέγειν· οὐχὶ δὲ πρὸς
 ἐκείνους ἀποκρύπτεσθαι; πολὺ μάλισ' ἐκείνους
 πρὸ πάντων ἀναπείθειν, ὅτι φύσει κοινωνικοὶ
 14. γεγόναμεν, ὅτι ἀγαθὸν ἢ ἐγκράτεια· ἵνα σοὶ
 πάντα τηρῇται; Ἡ' πρὸς τινὰς μὲν δεῖ φυλάτ-
 τειν ταύτην τὴν κοινωνίαν, πρὸς τινὰς δ' οὐ;
 Πρὸς τινὰς οὖν δεῖ τηρεῖν πρὸς τοὺς ἀντιτη-

ροῦντας, ἢ πρὸς τοὺς παραβατικῶς αὐτῆς ἔχον-
τας; Καὶ τίνες παραβατικώτερον αὐτῆς ἔχουσιν
ὑμῶν τῶν ταῦτα διειληφότων;

- 15 Τί οὖν ἦν τὸ ἐγγεῖρον αὐτὸν ἐκ τῶν ὕπνων, καὶ
ἀναγκάζον γράφειν ἃ ἔγραφε; Τί γὰρ ἄλλο, ἢ
τὸ πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις ἰσχυρότατον, ἢ
φύσις, ἔλκουσα ἐπὶ τὸ αὐτῆς βούλημα ἄκοντα
16 καὶ σένοντα; Ὅτι γὰρ δοκεῖσαι ταῦτα τὰ ἀκοι-
νώνητα, γράφον αὐτὰ, καὶ ἄλλοις ἀπόλιπε, καὶ
ἀγρύπνησον δι' αὐτὰ, καὶ αὐτὸς ἔργῳ κατήγο-
17 ρος γενοῦ τῶν σαυτοῦ δογμάτων. Εἶτα Ὁρέσῃν
μὲν ὑπὸ Ἑρινυῶν ἐλαυνόμενον φῶμεν ἐκ τῶν
ὑπνων ἐξεγείρεσθαι· τοῦτον δ' οὐ χαλεπώτεραι
Ἑρινυές καὶ Ποιναὶ ἐξήγειρον καθεύδοντα, καὶ
οὐκ εἶων ἡρεμεῖν, ἀλλ' ἠνάγκαζον ἐξαγγέλλειν
τὰ αὐτοῦ κακὰ, ὥσπερ τοὺς Γάλλους ἢ μανία
18 καὶ ὁ οἶνος; Οὕτως ἰσχυροῦντι καὶ ἀνίκητόν ἐστιν
ἢ φύσις ἢ ἀνθρωπίνη. Πῶς γὰρ δύναται ἄμπελος
μὴ ἀμπελικῶς κινεῖσθαι, ἀλλ' ἐλαϊκῶς; ἢ ἐλαία
πάλιν μὴ ἐλαϊκῶς, ἀλλ' ἀμπελικῶς; Ἀμήχανον,
19 ἀδιανόητον. Οὐ τοίνυν οὐδ' ἀνθρώπου οἶόν τε παν-
τελῶς ἀπολέσαι τὰς κινήσεις τὰς ἀνθρωπικὰς·
καὶ οἱ ἀποκοπτόμενοι, τὰς γε προθυμίας τὰς τῶν
20 ἀνδρῶν ἀποκόψασθαι οὐ δύνανται. Οὕτω καὶ Ἐ-
πίκουρος, τὰ μὲν ἀνδρὸς πάντ' ἀπεκόψατο, καὶ
τὰ οἰκοδεσπότου, καὶ πολίτου καὶ φίλου· τὰς
δὲ προθυμίας τὰς ἀνθρωπικὰς οὐκ ἀπεκόψατο·
οὐ γὰρ ἠδύνατο· οὐ μᾶλλον ἢ οἱ ἀταλαίπωροι
Ἀκαδημαῖκοι τὰς αἰσθήσεις τὰς αὐτῶν ἀποδα-
λεῖν ἢ ἀποτυφλῶσαι δύνανται, καίτοι τοῦτο μά-
λιστα πάντων ἐσπουδακότες.

- 21 Τίς ἢ ἀτυχία; λαβών τις παρὰ τῆς φύσεως μέ-
τρα καὶ κανόνας εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐ
προσφιλοτεχνεῖ τούτοις προσθεῖναι καὶ προσερε-

- γὰσασθαι τὰ λείποντα· ἀλλὰ πᾶν τοῦναντίον,
 εἴτι καὶ ἐς γνωριστικὸν τῆς ἀληθείας, ἐξαιρεῖν
 22 πειρᾶται, καὶ ἀπολλύειν. Τί λέγεις, φιλόσοφε;
 τὸ εὐσεβὲς καὶ τὸ ὅσιον, ποῖόν τι σοι φαίνεται;
 Ἄν. Θέλης, κατασκευάσω ὅτι ἀγαθόν; Ναί, κα-
 τασκεύασον· ἵν' οἱ πολῖται ἡμῶν ἐπιστραφέντες
 τιμῶσι τὸ Θεῖον, καὶ παύσωνται ποτε ῥαθυμοῦν-
 τες περὶ τὰ μέγιστα. Ἐχεις οὖν τὰς κατασκευάς;
 23 Ἐχοι, καὶ χάριν οἶδα. Ἐπεὶ οὖν ταῦτά σοι λίαν
 ἀρέσκει, λάβε τὰ ἐναντία· ὅτι θεοὶ οὗτ' εἰσὶν,
 εἴτε καὶ εἰσὶν, οὐκ ἐπιμελοῦνται ἀνθρώπων, οὐ-
 δὲ κοινόν τι ἡμῖν ἐστὶ πρὸς αὐτούς· τότ' εὐσεβὲς
 τοῦτο καὶ ὅσιον, παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις
 λαλούμενον, κατὰ φευσμά ἐστιν ἀλαζόνων ἀνθρώ-
 πων καὶ σοφιστῶν, ἢ, νῆ Δία, νομοθετῶν, εἰς
 24 φόβον καὶ ἐπίσχεσιν τῶν ἀδικούντων. Εὖ, φιλό-
 σοφε· ὠφέλησας ἡμῶν τοὺς πολῖτας, ἀνεκτίηται
 τοὺς νέους ἅπαντας ἤδη πρὸς καταφρόνησιν τῶν
 25 θεῶν. Τί οὖν; οὐκ ἀρέσκει σοι ταῦτα; Λάβε
 νῦν, πῶς ἡ δικαιοσύνη οὐδέν ἐστι, πῶς ἡ αἰδώς
 μωρία ἐστὶ, πῶς πατὴρ οὐδέν ἐστι, πῶς ὁ ἦρς οὐ-
 26 δέν ἐστιν. Εὖ, φιλόσοφε· ἐπίμενε, πεῖθε τοὺς νέ-
 ους, ἵνα πλείονας ἔχωμεν ταῦτά σοι πεπονθότας
 καὶ λέγοντας. Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἠρξήθησαν
 ἡμῖν αἱ εὐνομούμεναι πόλεις. Λακεδαιμόνων διὰ
 τούτους τοὺς λόγους ἐγένετο. Λυκούργος ταῦτα
 τὰ πείσματα ἐνεποίησεν αὐτοῖς διὰ τῶν νόμων
 αὐτοῦ καὶ τῆς παιδείας, ὅτι οὔτε τὸ δουλεύειν
 αἰσχρὸν ἐστὶ μᾶλλον ἢ καλόν, οὔτε τὸ ἐλευθέρους
 εἶναι καλόν μᾶλλον ἢ αἰσχρὸν· οἱ ἐν Θερμοπύ-
 λαις ἀποθανόντες, διὰ ταῦτα τὰ δόγματα ἀπέ-
 27 θανον. Ἀθηναῖοι δὲ τὴν πόλιν διὰ ποίους ἄλλους
 λόγους ἀπέλιπον; Εἴτα οἱ λέγοντες ταῦτα, γα-
 μοῦσι, καὶ παιδοποιοῦνται, καὶ πολιτεύονται,

καὶ ἱερεῖς καθίστασιν αὐτοὺς καὶ προφήτας· τί-
νων; τῶν οὐκ ὄντων· καὶ τὴν Πυθίαν ἀνακρίνου-
σιν αὐτοὶ, ἵνα τὰ ψευδῆ πύθωνται· καὶ ἄλλοις
τοὺς χρησμούς ἐξηγοῦνται. Ὡς μεγάλης ἀναι-
σχυντίας καὶ γοητείας!

- 28 Ἄνθρωπε, τί ποιεῖς; αὐτὸς ἑαυτὸν ἐξελέγχεις
καθ' ἡμέραν, καὶ οὐ θέλεις ἀφεῖναι τὰ ψυχρὰ
ταῦτα ἐπιχειρήματα; Ἐσθίων, ποῦ φέρεις τὴν
χεῖρα; εἰς τὸ σῶμα, ἢ εἰς τὸν ὀφθαλμόν; λουό-
μενος, ποῦ ἐμβαίνεις; πότε τὴν χύτραν εἶπες λα-
29 πάδα, ἢ τὴν τορύνην ὀδελίσκον; Ἠτίμος αὐτῶν
δοῦλος ἦμην, εἰ καὶ ἔδει με καθ' ἡμέραν ὑπ' αὐ-
τοῦ ἐκδέρεσθαι, ἐγὼ ἂν ἐσρέβλουν αὐτόν. Βάλε
ἐλάδιον, παιδάριον, εἰς τὸ βαλανεῖον. Ἐβαλον
ἂν γάριον, καὶ ἀπελθὼν κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐ-
τοῦ κατέχεον. Τί τοῦτο; Φαντασία μοι ἐγένετο
ἐλαίου ἀδιάκριτος, ὁμοιοτάτη, νῦν τὴν σὴν Τύ-
30 χην. Δὸς ὥδε τὴν πισσάνην. Ἦνεγκα ἂν αὐτῷ
γεμίσας παροψίδα ὀξύγαρον. Οὐκ ἤτητα τὴν
πισσάνην; Ναὶ κύριε· τοῦτο πισσάνη ἐστίν.
Τοῦτο οὐκ ἔστιν ὀξύγαρον; Τί μᾶλλον ἢ πισσά-
νη; Λάβε καὶ ὀσφράνθῃτι, λάβε καὶ γεῦσαι. Πό-
θεν οὖν οἶδας, εἰ αἱ αἰσθήσεις ἡμᾶς ψεύδονται;
31 Τρεῖς, τέσσαρας τῶν συνδούλων εἰ ἔσχον ὁμο-
νοοῦντας, ἀπάγχασθαι ἂν αὐτόν ἐποίησα βηγνύ-
μενον, ἢ μεταθέσθαι. Νῦν δ' ἐντροφῶσιν ἡμῖν,
τοῖς μὲν παρὰ τῆς φύσεως διδομένῃς, πᾶσι χρῶ-
μενοι, λόγῳ δ' αὐτὰ ἀναιροῦντες.
32 Εὐχάριστοι γ' ἄνθρωποι καὶ αἰδήμονες, εἰ μη-
δὲν ἄλλο, καθ' ἡμέραν ἄρτους ἐσθίουτες, τολ-
μῶσι λέγειν, ὅτι οὐκ οἶδαμεν, εἰ ἐστὶ τις Δημή-
33 τιρ, ἢ Κόρη, ἢ Πλούτων· ἵνα μὴ λέγω, νυκτὸς
καὶ ἡμέρας ἀπολαύοντες, καὶ μεταβολῶν τοῦ ἔ-
τους, καὶ ἄσρων, καὶ θαλάσσης, καὶ γῆς, καὶ

- τῆς παρὰ ἀνθρώπων συνεργίας, ὑπ' οὐδενὸς τού-
των οὐδὲ κατὰ προσὸν ἐπιστρέφονται· ἀλλὰ μί-
νον ἐξεμέσαι τὸ προβληματίον ζητοῦσι, καὶ τὸν
ζῆμαχον γυμνάσαντες, ἀπελθεῖν ἐν βαλανείῳ·
- 34 τί δ' ἐροῦσι, καὶ περὶ τίνων, ἢ πρὸς τίνας, καὶ
τί ἔσαι αὐτοῖς ἐκ τῶν λόγων τούτων, οὐδὲ κα-
τὰ βραχὺ πεφροντίκασι· μή τις νέος εὐγενὴς ἀ-
μούσας τῶν λόγων τούτων πάσῃτι ὑπ' αὐτῶν,
ἢ καὶ παθῶν πάντα ἀπολέσῃ τὰ τῆς εὐγενείας
- 35 σπέρματα· μή τιμι μοιχεύοντι ἀφορμὰς παρὰ-
σχῶμεν τοῦ ἀπαναισχυνηῖσαι πρὸς τὰ γινόμε-
να· μή τις τῶν νοσφίζομένων τὰ δημόσια, εὐρε-
σιλογίας τινὸς ἐπιλάβηται ἀπὸ τῶν λόγων τού-
των· μή τις, τῶν αὐτοῦ γονέων ἀμελῶν, θράσος
- 36 τι καὶ ἀπὸ τούτων προσλάβῃ. Τί οὖν κατὰ σὲ
κακὸν ἢ ἀγαθόν; Ταῦτα, ἢ ταῦτα; — Τί οὖν
ἔτι τούτων τις ἀντιλέγει τινί; ἢ λόγον δίδωσιν,
- 37 ἢ λαμβάνει, ἢ μεταπίθκει πειράται; Πολύ, νῦν
Δία, μᾶλλον τοὺς κιναιδούς ἐλπίζει τις ἂν μετα-
πίσειν, ἢ τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκεκωφωμένους
καὶ ἀποτετυφλωμένους τῶν περὶ αὐτοὺς κακῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περὶ Ἀνομολογίας.

- Τὰ μὲν ῥαδίως ὁμολογοῦσιν ἄνθρωποι, τὰ δ'
οὐ ῥαδίως. Οὐδεὶς οὖν ὁμολογήσει, ὅτι ἄφρων ἔ-
στιν, ἢ ἀνόητος· ἀλλὰ πᾶν τούναντίον, πάντων
ἀκούσεις λεγόντων, Ὅφελον, ὡς φρένας ἔχω,
- 2 οὕτω καὶ τύχην εἶχον. Δειλοὺς δὲ ῥαδίως ἑαυ-
τοὺς ὁμολογοῦσι, καὶ λέγουσιν. Ἐγὼ δειλότε-
ρός εἰμι, ὁμολογῶ· τὰ δ' ἄλλα οὐχ εὐρήσεις με
- 3 μωρὸν ἄνθρωπον. Ἀκρατῇ οὐ ῥαδίως ὁμολογήσει
τις· ἄδικον, οὐδ' ὅλως· φθονερὸν οὐ πᾶν, ἢ

4 περιέρχον· ἐλεήμονα οἱ πλείστοι. Τί οὖν τὸ αἴ-
τιον; Τὸ μὲν κυριώτατον, ἀνομολογία καὶ τα-
ραχὴ ἐν τοῖς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ἄλλοις δ'
5 ἄλλα αἷτια· καὶ σχεδὸν ὅσα ἂν αἰσχροὶ φαντά-
ζονται, ταῦτα οὐ πάνυ ὁμολογοῦσι· τὰ δὲ δει-
λὸν εἶναι, εὐγνώμονος ἡθους φαντάζονται, καὶ
τὸ ἐλεήμονα· τὸ δ' ἡλίθιον εἶναι, παντελῶς ἀν-
δραπόδου· καὶ τὰ περὶ κοινωνίαν δὲ πλημμελή-
6 ματα οὐ πάνυ προσίενται. Ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων
ἀμαρτημάτων, κατὰ τοῦτο μάλιστα φέρονται ἐ-
πὶ τὸ ὁμολογεῖν αὐτὰ, ὅτι φαντάζονται τι ἐν
αὐτοῖς εἶναι ἀκούσιον, καθάπερ ἐν τῷ δειλῷ
7 καὶ ἐλεήμονι· καὶ ἀκρατῆπου παρομολογῇ τις
αὐτόν, ἔρωτα προσέθηκεν, ὥς τε συγγνωσθῆναι
ὥς ἐπ' ἀκούσιον· τὸ δὲ ἀδίκον, οὐδαμῶς φαντά-
ζονται ἀκούσιον. Ἔνι τι καὶ τῷ ζηλοτύπῳ, ὥς
οἴονται, τοῦ ἀκούσιου· διὸ καὶ περὶ τούτου πα-
ρομολογοῦσιν.

8 Ἐν οὖν τοιούτοις ἀνθρώποις ἀνασχερόμενον,
οὕτως τεταραγμένοις, οὕτως οὐκ εἰδόσιν, οὐδ'
ὅτι ἔχουσι κακόν, ἢ οὐκ ἔχουσιν, ἢ παρά τι ἔ-
χουσιν, ἢ πῶς παύσονται αὐτῶν, καὶ αὐτὸν οἶ-
9 μαί ἐφίστασθαι ἄξιον συνεχῶς. Μήπου καὶ αὐτὸς
εἰς εἰμι ἐκείνων; τίνα φαντασίαν ἔχω περὶ ἑμαυ-
τοῦ; πῶς ἑμαυτῷ χρῶμαι; μή τι καὶ αὐτὸς ὡς
φρονίμω; μή τι καὶ αὐτὸς ὡς ἐγκρατεῖ; μή καὶ
αὐτὸς λέγω ποτὲ ταῦτα, ὅτι εἰς τὸ ἐπιὸν πε-
10 παιδεύμαι; ἔχω ἢν δεῖ συνάισθῃσιν τὸν μηδὲν
εἰδότα, ὅτι οὐδὲν οἶδα; ἔρχομαι πρὸς τὸν διδά-
σκαλον, ὡς ἐπὶ τὰ χρησθήρια, πείθεσθαι παρε-
σκευασμένος; ἢ καὶ αὐτὸς κορύζης μεσὸς εἰς τὴν
σχολὴν εἰσέρχομαι, μόνην τὴν ἰσορίαν μαθησά-
μενος, καὶ τὰ βιβλία νοήσων ἢ πρότερον οὐκ ἐ-
νόουν, ἂν δ' οὕτω τύχη καὶ ἄλλοις ἐξηγησάμε-

- 11 σης; Ἄνδραπε, ἐν οἴκῳ διαπεπύκτευκας τῷ δου-
 λαρίῳ, τὴν οἰκίαν ἀνάστατον πεποίηκας, τοὺς
 γείτονας συντετάραχας· καὶ ἔρχη μοι κατασο-
 λὰς ποιήσας ὡς σοφός; καὶ καθήμενος κρίνεις
 πῶς ἐξηγησάμην τὴν λέξιν; πῶς τί ποτ' ἐφλυά-
 12 ρησα τὰ ἐπελθόντα μοι; Φθονῶν ἐλήλυθας, τε-
 ταπεινωμένος, ὅτι σοι ἐξ οἴκου φέρεται οὐδέν·
 καὶ κάθη, μετὰ τὸ λεγομένων τῶν λόγων αὐτὸς
 οὐδέν ἄλλο ἐνθυμούμενος, ἢ πῶς ὁ πατὴρ τὰ
 13 πρὸς σε, ἢ πῶς ὁ ἀδελφός; Τί λέγουσιν οἱ ἐκεῖ
 ἄνθρωποι περὶ ἐμοῦ; νῦν οἴονται με προκόπτειν,
 καὶ λέγουσιν, ὅτι, ἤξει ἐκεῖνος πάντα εἰδώς.
 14 Ἡ δελὸν πῶς ποτὲ πάντα μαθῶν ἐπανελθεῖν·
 ἀλλὰ πολλοῦ πόνου χρεῖα, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν πέμ-
 πει, καὶ ἐν Νικοπόλει σαπρῶς λούει τὰ βαλα-
 νεῖα, ἐν οἴκῳ κακῶς, καὶ ὥδε κακῶς.
 15 Εἴτα λέγουσιν, Οὐδεὶς ὠφελεῖται ἐκ τῆς σχο-
 λῆς. Τίς γὰρ ἔρχεται εἰς σχολήν; τίς γὰρ ὡς θε-
 ραπευθισόμενος; τίς ὡς παρέξων αὐτοῦ τὰ δόγ-
 ματα ἐκκαθαρθισόμενα; τίς συναισθησόμενος
 16 τίνων δεῖται; Τί οὖν θαυμάζετε, εἰ, ἃ φέρετ'
 εἰς τὴν σχολήν, αὐτὰ ταῦτα ἀποφέρετε· πάλιν;
 οὐ γὰρ ὡς ἀποθισόμενοι, ἢ ἐπανορθώσοντες, ἢ
 ἄλλ' ἀντ' αὐτῶν ληφόμενοι, ἔρχεσθε· πόθεν;
 17 οὐδ' ἐγγύς. Ἐκεῖνο γοῦν βλέπετε μᾶλλον, εἰ,
 ἐφ' ὃ ἔρχεσθε, τοῦτο ὑμῖν γίνεται. Θέλετε λα-
 λεῖν περὶ τῶν θεωρημάτων. Τί οὖν; οὐ φλυαρό-
 τεροι γίνεσθε; οὐχὶ δὲ παρέχει τινὰ ὕλην ὑμῖν
 πρὸς τὸ ἐπιδείκνυσθαι τὰ θεωρημάτια; συλλο-
 γισμοὺς ἀναλύετε μεταπίπτοντας· οὐκ ἐφοδεύε-
 τε ψευδομένου λήμματα; ὑποθετικούς; Τί οὖν
 18 εἶτι ἀγανακτεῖτε, εἰ, ἐφ' ἃ πάρεσε, ταῦτα λαμ-
 βάνετε; Naί· ἀλλ' ἂν ἀποθάνη μου τὸ παιδίον,
 ἢ ὁ ἀδελφός, ἢ ἐμὲ ἀποθνήσκειν δεῖ, ἢ σρεβλοῦ-

19 σθαι, τί μετὰ ταῦτα ὠφελήσει; Μὴ γὰρ ἐπὶ
 τοῦτο ἦλθες; μὴ γὰρ τούτου ἐνεκά μοι παρακά-
 θησαι; μὴ γὰρ διὰ τοῦτό ποτε λύχνον ἤψας, ἢ
 ἠγρύπνησας; ἢ εἰς τὸν περίπατον ἐξελθὼν, προέ-
 βαλές ποτε σαυτοῦ φαντασίαν τινὰ ἀντὶ συλλο-
 γισμοῦ, καὶ ταύτην κοινῇ ἐφωδεύσατε; ποῦ πο-
 20 τε; Εἴτα λέγετε, Ἀΐχρησα τὰ θεωρήματα. Τίσι;
 τοῖς οὐχ ὡς δεῖ χρωμένοις· τὰ γὰρ κολλύρια οὐκ
 ἄχρησα τοῖς ὅτε δεῖ, καὶ ὡς δεῖ, ἐγχρησμένοις·
 τὰ μαλάγματα δ' οὐκ ἄχρησα· οἱ ἄλτῃρες οὐκ
 ἄχρησοι· ἀλλὰ τισὶν ἄχρησοι, τισὶ πάλιν χρή-
 21 σιμοι. Ἄν μου πυνθάνη νῦν, χρήσιμοι εἰσιν οἱ
 συλλογισμοί; Ἐρῶ σοι, ὅτι χρήσιμοι· καὶν δέ-
 λης, ἀποδείξω. Πῶς ἐμὲ οὖν τι ὠφελήσουσιν;
 Ἄνθρῳ πε, μὴ γὰρ ἐπύθου εἰ σοὶ χρήσιμοι, ἀλ-
 22 λά καθόλου; Πυθέσθω μου καὶ ὁ δυσεντερικὸς,
 εἰ χρήσιμον τὸ ὄξος, ἐρῶ, ὅτι χρήσιμον. Ἐμοὶ
 οὖν χρήσιμον; Ἐρῶ, οὐ· ζήτησον πρῶτον σαλῆ-
 ναί σου τὸ ρεῦμα, τὰ ἑλκύδρια ἀπουλωθῆναι.
 Καὶ ὑμεῖς, ἄνδρες, τὰ ἑλκη πρῶτον θεραπεύετε,
 τὰ ρεύματα ἐπισήσατε, ἠρεμήσατε τῇ διανοίᾳ,
 ἀπερίσπασον αὐτὴν ἐνέγκατε εἰς τὴν σχολήν·
 καὶ γνώσεσθε οἷαν ἰσχὺν ὁ λόγος ἔχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ φιλίας.

Περὶ ἃ τις ἐσπούδακε, φιλεῖ ταῦτα εἰκότως.
 Μή τι οὖν περὶ τὰ κακὰ ἐσπουδάκασιν οἱ ἄνθρω-
 ποι; Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ μή τι περὶ τὰ μηδὲν πρὸς
 2 αὐτούς; Οὐδὲ περὶ ταῦτα. Ὑπολείπεται τοίνυν,
 περὶ μόνᾳ τὰ ἀγαθὰ ἐσπουδακέναι αὐτούς· εἰ
 3 δ' ἐσπουδακέναι, καὶ φιλεῖν ταῦτα. Ὅς τις οὖν
 ἀγαθῶν ἐπισήμων ἐστίν, οὗτος ἂν καὶ φιλεῖν εἰ-

δεῖν· ὁ δὲ μὴ δυνάμενος διακρίναι τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν κακῶν, καὶ τὰ οὐδέτερα ἀπ' ἀμφοτέρων, πῶς ἂν ἔτι οὗτος φιλεῖν δύναιτο; Τοῦ φρονίμου τοίνυν ἐς μόνου, τὸ φιλεῖν.

- 4 Καὶ πῶς; φησὶν· ἐγὼ γάρ, ἄφρων ὢν, ὅμως
5 φιλῶ μου τὸ παιδίον. Θαυμάζω μὲν, νῆ τοὺς Θεοὺς, πῶς καὶ τὸ πρῶτον ὁμολόγηκας ἄφρωνα εἶναι σεαυτὸν· τί γὰρ σοι λείπει; οὐ χρῆ αἰσθῆσαι; οὐ φαντασίας διακρίνεις; οὐ τροφὰς προσφέρεις τὰς ἐπιτηδεύουσας τῷ σώματι; οὐ σκέπην;
6 οὐκ οἰκησιν; Πόθεν οὖν ὁμολογεῖς ἄφρων εἶναι; Ὅτι, νῆ Δία, πολλάκις ἐξίσασαι ὑπὸ τῶν φαντασιῶν, καὶ ταραύσῃ, καὶ ἡττώσῃ σε αἱ πιθανότητες αὐτῶν· καὶ ποτὲ μὲν ταῦτα ἀγαθὰ ὑπολαμβάνεις, εἴτα ἐκεῖνα αὐτὰ κακὰ, ὕστερον δ' οὐδέτερα· καὶ ὅλως λυπῇ, φοβῇ, φθονεῖς, ταραύσῃ, μεταβάλλῃ· διὰ ταῦτα ὁμολογεῖς ἄφρων εἶναι. Ἐν δὲ τῷ φιλεῖν οὐ μεταβάλλῃ; Ἀλλὰ πλοῦτον μὲν, καὶ ἡδονήν, καὶ ἀπλῶς αὐτὰ τὰ πράγματα, ποτὲ μὲν ἀγαθὰ ὑπολαμβάνεις εἶναι, ποτὲ δὲ κακὰ; ἀνδρώπους δὲ τοὺς αὐτοὺς οὐχὶ ποτὲ μὲν ἀγαθοὺς, ποτὲ δὲ κακοὺς; καὶ ποτὲ μὲν οἰκείως ἔχεις, ποτὲ δὲ ἐχθρῶς αὐτοῖς;
7 καὶ ποτὲ μὲν ἐπαινεῖς, ποτὲ δὲ ψέγεις; Ναί, καὶ ταῦτα πάσχω. Τί οὖν; ὁ ἐξηπατημένος περὶ τινος, δοκεῖ σοι φίλος εἶναι αὐτοῦ; Οὐ πάνυ. Ὁ δὲ μεταπτῶτως ἐλόμενος αὐτὸν, εἶναι εὖνους αὐτῷ; Οὐδ' οὗτος. Ὁ δὲ νῦν λοιδορῶν μὲν τινα, ὕστερον δὲ θαυμάζων; Οὐδ' οὗτος. Τί οὖν; κυνάρια οὐδέποτ' εἶδες σαίνοντα καὶ προσπαίζοντα ἀλλήλοις, ἴν' εἴπῃς, οὐδὲν φιλικώτερον; ἀλλ', ὅπως ἴδῃς τί ἐστι φιλία, βάλε κρέας εἰς μέσον,
8 καὶ γνώσῃ. Βάλε καὶ σοῦ καὶ τοῦ παιδίου μέσον αἰγρίδιον, καὶ γνώσῃ πῶς σε τὸ παιδίον ταχέως

κατορύξαι θέλει, καὶ σὺ τὸ παιδίον εὐχῇ ἀποθα-
νεῖν. Εἶτα σὺ πάλιν. Οἶον ἐξέθρεψα τέκνον, πύ-
11 λαι ἐκφέρει. Βάλε κορασίδιον κομφόν· καὶ αὐτὸ
ὁ γέρον φίλει, καὶ κεῖνος ὁ νέος· ἂν δὲ δοξάριον·
ἂν δὲ κινδυνεύσαι δέῃ, ἔρεῖς τὰς φωνὰς τὰς τοῦ
ἀδμήτου πατρός.

Χαίρεις ὁρῶν φῶς, πατέρα δ' οὐ χαίρειν
δοκεῖς;

Θέλεις βλέπειν φῶς, πατέρα δ' οὐ θέλειν
δοκεῖς;

12 Οἶει, ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἐφίλει τὸ ἴδιον παιδίον, ὅ-
τε μικρὸν ἦν; οὐδὲ πυρέσσοντος αὐτοῦ ἡγωνία;
οὐδ' ἔλεγε πολλάκις, ὅτι, Ὀφελον ἐγὼ μᾶλλον
ἐπύρεσσον; Εἶτα, ἐλθόντος τοῦ πράγματος καὶ
23 ἐγγίσταντος, ὅρα οἷας φωνὰς ἀφίᾳσιν. Ὁ Ἐτεο-
κλῆς καὶ Πολυνείκης οὐκ ἦσαν ἐκ τῆς αὐτῆς μη-
τρὸς, καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρός; οὐκ ἦσαν συν-
τετραμμένοι, συμβεβιωκότες, συμπεπωκότες,
συγκεκοιμημένοι, πολλάκις ἀλλήλους καταπε-
φιλικότες; ὥς εἴ τις οἶμαι εἶδεν αὐτούς, κατε-
γέλασεν ἂν τῶν φιλοσόφων, ἐφ' οἷς περὶ φιλίας
14 παραδόξολογοῦσιν. Ἀλλ' ἐμπεσούσης εἰς τὸ μέ-
σον ὥσπερ κρέως τῆς τυραννίδος, ὅρα οἷα λέ-
γουσι·

Πολ. Ποῦ ποτε ζήσῃ πρὸ πύργων;

Ἐτ. Ὡς τί μ' ἰσορεῖς τόδε;

Πολ. Ἀντιτάξομαι κτενῶν σε.

Ἐτ. Καὶ μὲ τοῦδ' ἔρας ἔχει.

Καὶ εὐχονται εὐχὰς τοιάς δε.

15 Καθόλου γὰρ (μὴ ἐξαπατάσθῃ) πᾶν ζῶον οὐδ-
ἐνὶ οὕτως ἐκείνεται, ὥς τῷ ἰδίῳ συμφέρουσι· ὅτι
ἂν οὖν πρὸς τοῦτο φαίνεται αὐτῷ ἐμποδίζειν,
ἂν τ' ἀδελφός ἢ τοῦτο, ἂν τε πατήρ, ἂν τε τέκ-
νον, ἂν τ' ἐρώμενός, ἂν τ' ἐραστής, μισεῖ, προ-
τόμ. Ε.

L

- 16 βᾶλλεται, καταρᾶται· οὐδὲν γὰρ οὕτως φιλεῖν
πέφυκεν, ὥς τὸ αὐτοῦ συμφέρον· τοῦτο πατήρ,
καὶ ἀδελφός, καὶ συγγενής, καὶ πατρίς, καὶ
17 Θεός. Ὅταν οὖν εἰς τοῦτο ἐμποδίζουσιν ἡμῖν οἱ
Θεοὶ δοκῶσι, καὶ κείνους λαιδοροῦμεν· καὶ τὰ ἱ-
ερόματα αὐτῶν κατασρέφομεν, καὶ τοὺς ναοὺς
ἐμπιπρῶμεν· ὥσπερ Ἀλέξανδρος ἐκέλευσεν ἐμ-
πισθῆναι τὰ Ἀσκληπεῖα, ἀποθανόντος τοῦ ἑ-
18 ρωμένου. Διὰ τοῦτο ἂν μὲν ἐν τῷ αὐτῷ τις δῇ
τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ καλόν, καὶ
πατρίδα, καὶ γονεῖς, καὶ φίλους, σῶζεται ταῦ-
τα πάντα· ἂν δ' ἄλλαχού μὲν τὸ συμφέρον, ἄλ-
λαχού δὲ τοὺς φίλους, καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τοὺς
συγγενεῖς, καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον, οἴχεται ταῦτα
πάντα, καταβαρύνετα ὑπὸ τοῦ συμφέροντος.
19 Ὅπου γὰρ ἂν τὸ Ἐγὼ, καὶ τὸ Ἐμὸν, ἐκεῖ ἀνά-
γκη μέπειν τὸ ζῶν· εἰ ἐν σαρκί, ἐκεῖ τὸ κυ-
ριεῦσθαι εἶναι· εἰ ἐν προαιρέσει, ἐκεῖ εἶναι· εἰ ἐν
20 τοῖς ἐκτός, ἐκεῖ. Πῶς τοίνυν ἐκεῖ εἶμι Ἐγὼ, ὅπου
ἢ προαίρεσις, οὕτως μόνως καὶ φίλος ἔσομαι οἷος
δεῖ, καὶ υἱός, καὶ πατήρ· τοῦτο γάρ μοι συνοίσει,
τιθεῖν τὸν πιζόν, τὸν αἰδήμονα, τὸν ἀνεκτικόν,
τὸν ἀφρεκτικόν, καὶ συνεργητικόν, φυλάσσειν
21 τῆς σχέσεως· ἂν δ' ἄλλαχού μὲν ἑμαυτὸν δῶ,
ἄλλαχού δὲ τὸ καλόν, οὕτως ἰσχυρὸς γίνεται ὁ
Ἐπικούρου λόγος, ἀποφαίνων ἢ μηδὲν εἶναι τὸ
καλόν, ἢ ἅρα τὸ ἔνδοξον.
- 22 Διὰ ταύτην τὴν ἄγνοιαν, καὶ Ἀθηναῖοι καὶ
Λακεδαιμόνιοι διεφέροντο, καὶ Θηβαῖοι πρὸς ἀμ-
φοτέρους, καὶ Μέγας βασιλεὺς πρὸς τὴν Ἑλλά-
δα, καὶ Μακεδόνες πρὸς ἀμφοτέρους, καὶ νῦν
Ῥωμαῖοι πρὸς Γέτας· καὶ ἔτι πρότερον τὰ ἐν Ἰ-
23 λίῳ διὰ ταῦτα ἐγένετο· ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Με-
νελάου ξένος ἦν· καὶ εἴ τις αὐτοὺς εἶδε φιλοφρο-

νουμένους ἀλλήλους, ἠπίσχεσεν ἂν τῷ λέγοντι,
 οὐκ εἶναι φίλους αὐτούς· ἀλλ' ἐβλήθη εἰς τὸ μέ-
 σον μερίδιον, κομφὸν γυναικάριον, καὶ περὶ αὐ-
 24 τοῦ πόλεμος. Καὶ νῦν, ὅταν ἴδῃς φίλους, ἀδελ-
 φούς, ὁμονοεῖν δοκοῦντας, μὴ αὐτάθεν ἀποφαί-
 νη περὶ τῆς φιλίας τι αὐτῶν, μηδ' ἂν ὁμνύωσι,
 μηδ' ἂν ἀδυνάτως ἔχειν λέγωσιν ἀπηλλάχθαι
 25 ἀλλήλων. Οὐκ ἔστι πιζὸν τοῦ φαύλου τὸ ἡγεμ-
 νικόν, ἀδέσβαιόν ἐστιν, ἄκριτον, ἄλλοθ' ὑπ' ἄλλῃ·
 26 φαντασίας νικώμενον. Ἀλλ' ἐξέτασον, μὴ ταῦθ'
 ἂ οἱ ἄλλοι, εἰ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων, καὶ ὁμοῦ
 ἀνατεθραμμένοι, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ παιδαγωγῷ·
 ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον, ποῦ τὸ συμφέρον αὐτοῖς τί-
 27 θενται, πότερον ἐκτός, ἢ ἐν προαιρέσει. Ἄν ἐκ-
 τός· μὴ εἴπῃς φίλους, οὐ μᾶλλον ἢ πιζούς, ἢ
 βεβαίους, ἢ θαρβυλέους, ἢ ἐλευθέρους· ἀλλὰ
 28 μηδ' ἀνθρώπους, εἰ νῦν ἔχεις· οὐ γὰρ ἀνθρω-
 πικὸν δόγμα ἐστὶ, τὸ ποιοῦν δάκνειν ἀλλήλους,
 καὶ λοιδορεῖσθαι, καὶ τὰς ἐρημίας καταλαμβά-
 νειν, ἢ τὰς ἀγοράς, ὡς τὰ ὄρη, καὶ ἐν τοῖς δικα-
 σιηρίοις ἀποδείκνυσθαι τὰ λησῶν· οὐδὲ τὸ ἀκρα-
 τεῖς καὶ μοιχοὺς καὶ φθορεῖς ἀπεργαζόμενον,
 οὐδ' ὅσ' ἄλλα πλημμελοῦσιν ἀνθρώποι κατ' ἀλ-
 λήλων δι' ἐν καὶ μόνον τοῦτο δόγμα, τὸ ἐν τοῖς
 29 ἀπροαιρέτοις τίθεσθαι αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν. Ἄν
 δ' ἀκούσῃς, ὅτι ταῖς ἀληθείαις οὗτοι οἱ ἀνθρώ-
 ποι ἐκεῖ μόνον οἶονται τὸ ἀγαθόν, ὅπου προαι-
 ρεσις, ὅπου χρήσις ὁρᾷ φαντασιῶν· μήκετι πο-
 λυπραγμανήσης, μήτ' εἰ υἱὸς καὶ πατήρ ἐστι, μήτ'
 εἰ ἀδελφοί, μήτ' εἰ πολὺν χρόνον συμπεριτηκό-
 τες καὶ ἐταῖροι· ἀλλὰ μόνον αὐτὸ τοῦτο γινούς-
 θαρβῶν ἀποφαίνου, ὅτι φίλοι, ὥσπερ ὅτι πιζοί,
 30 ἐστὶ δίκαιοι. Ποῦ γὰρ ἀλλαχού φιλία, ἢ ὅπου πί-

εις, ὅπου αἰδώς, ὅπου δόσις τοῦ καλοῦ, τῶν δ' ἄλλων οὐδενός·

- 31 Ἀλλὰ τεθεράπευκέ με τοσούτω χρόνῳ· καὶ οὐκ ἐφίλει με· Πόθεν οἶδας, ἀνδράποδον, εἰ οὐ-
τω τεθεράπευκεν, ὥς τὰ ὑποδήματα σπογγίζει
τὰ ἑαυτοῦ· ὥς τὸ κτήνος· Πόθεν οἶδας, εἰ τὴν
χρείαν σ' ἀποβαλόντα τὴν τοῦ σκευαρίου, ῥίψειώς
32 κατεαγὸς πινάκιον· Ἀλλὰ γυνή μου ἐστὶ, καὶ το-
σούτω χρόνῳ συμβεβιώκαμεν. Πόσῳ δ' ἢ Ἐριφύ-
λη μετὰ τοῦ Ἀμφιαράου, καὶ τέκνων μήτηρ καὶ
33 πολλῶν· ἀλλ' ὄρμος ἦλθεν εἰς τὸ μέσον. Τί δ' ἐ-
στὶν ὄρμος· Τὸ δόγμα, τὸ περὶ τῶν τοιούτων· ἐ-
κεῖνο ἦν τὸ θηριώδες, ἐκεῖνο τὸ διακόπτον τὴν
φιλίαν, τὸ οὐκ εἶναι τὴν γυναῖκα γαμετήν,
34 τὴν μητέρα μητέρα. Καὶ ὑμῶν ὅστις ἐσπούδακεν
ἢ αὐτός τις εἶναι φίλος, ἢ ἄλλον κτήσασθαι φί-
λον, ταῦτα τὰ δόγματα ἐκκοπτέτω, ταῦτα μι-
σησάτω, ταῦτα ἐξελασάτω ἐκ τῆς ψυχῆς τῆς
35 ἑαυτοῦ· καὶ οὕτως ἔσαι πρῶτον μὲν αὐτὸς ἑαυ-
τῷ μὴ λοιδοροῦμενος, μὴ μαχόμενος, μὴ μετα-
36 νοῶν, μὴ βασανίζων ἑαυτόν· ἔπειτα καὶ ἑτέρῳ,
τῷ μὲν ὁμοίῳ, παντὶ ἀπλῶς· τοῦ δ' ἀνομοίου ἀ-
νεκτικός, πρῶτος πρὸς αὐτόν, ἡμέρος, συγνωμο-
νικός ὡς πρὸς ἀγνοοῦντα, ὡς πρὸς διαπίπτοντα
περὶ τῶν μεγίστων· οὐδενὶ χαλεπός, ἀτ' εἰδώς ἀ-
κριβῶς τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι πᾶσα ψυχὴ ἄκουσα
37 σέρεται τῆς ἀληθείας. Εἰ δὲ μὴ, τὰ μὲν ἄλλα
πράττετε πάντα ὅσα οἱ φίλοι, καὶ συμπιέσθε,
καὶ συσκηνήσετε, καὶ συμπλεύσετε, καὶ ἐκ τῶν
αὐτῶν γεγεννημένοι ἔσεσθε· καὶ γὰρ οἱ ὄφεις·
φίλοι δ' οὗτ' ἐκεῖνοι, οὐδ' ὑμεῖς, μέχρις ἂν ἔχη-
τε τὰ θηριώδη ταῦτα καὶ μιὰ δόγματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῆς τοῦ λέγειν δυνάμεως.

- Βιβλίον πᾶς ἂν ἡδίου ἀναγνῶ ἢ καὶ ῥᾶον, τὸ
 εὐσημοτέροις γράμμασι γεγραμμένον. Οὐκοῦν
 καὶ λόγους πᾶς ἂν τις ῥᾶον ἀκούσῃ, τοὺς εὐσχή-
 2 μασιν ἅμα καὶ εὐπρεπέσιν ὀνόμασι σεσημασμέ-
 νους. Οὐκ ἄρα τοῦτο ῥητέον, ὥς οὐδεμία δύναμις
 ἐστὶν ἀπαγγελτική· τοῦτο γὰρ ἅμα μὲν ἀσεβοῦς
 ἐστὶν ἀνθρώπου, ἅμα δὲ δειλοῦ. Ἀσεβοῦς μὲν,
 ὅτι τοῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ χάριτας ἀτιμάζει· ὥσπερ
 εἰ ἀνῆρει τὴν εὐχρησίαν τῆς ὁρατικῆς, ἢ τῆς ἀ-
 3 κουσικῆς δυνάμεως, ἢ αὐτῆς τῆς φωνητικῆς. Εἰ-
 κῇ οὖν σοὶ ὁ Θεὸς ὀφθαλμοὺς ἔδωκεν· εἰκῇ πνεῦ-
 μα ἐνεκέρασεν αὐτοῖς· οὕτως ἰσχυρὸν καὶ φιλό-
 τεχνον, ὥς μακρὰν ἐξικνούμενον ἀναμάσσε-
 σθαι τοὺς τύπους τῶν ὁρωμένων· ποῖος ἄγγελος
 4 οὕτως ὠκύς καὶ ἐπιμελής· Εἰκῇ δὲ καὶ τὸν με-
 ταξὺ αἴρα οὕτως ἐνεργὸν ἐποίησε καὶ ἔντονον,
 ὥς δι' αὐτοῦ τεινομένου πως διῴκνεῖσθαι τὴν ὁ-
 ρασιν· εἰκῇ δὲ φῶς ἐποίησεν, οὐ μὴ παρόντος,
 οὐδενὸς τῶν ἄλλων ὄφελος ἦν·
- 5 Ἀνθρώπε, μὴτ' ἀχάριστος ἴσθι, μῆτε πάλιν
 ἀμνήμων τῶν κρείσσονων· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τοῦ
 ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ νῦν Δία ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ
 ζῆν, καὶ τῶν συνεργῶν πρὸς αὐτό, ὑπὲρ καρ-
 πῶν ζιζῶν, ὑπὲρ οἴνου, ὑπὲρ ἐλαίου, εὐχαρίσσει
 6 τῷ Θεῷ· μέμνησο δ' ὅτι ἄλλο τί σοι δέδωκε
 κρεῖττον, ἀπάντων τούτων, τὸ χρησόμενον αὐ-
 τοῖς, τὸ δοκιμάζον, τὸ τὴν ἀξίαν ἐκάστου λο-
 7 γιούμενον. Τί γὰρ ἐστὶ τὸ ἀποραινόμενον ὑπὲρ ἐ-
 κάστης τούτων τῶν δυνάμεων, πόσου τις ἀξία ἐ-
 στὶν αὐτῶν; μῆτι αὐτὴ ἐκάστη ἢ δύναμις; μῆτι
 τῆς ὁρατικῆς ποτ' ἤχουσας λεγούσης τι περὶ ἑαυ-

τῆς; μή τι τῆς ἀκουσικῆς; μή τι πυρᾶν; μή τι
 κριθῶν; μή τι ἵππου; μή τι κυνός; Ἀλλ' ὡς δια-
 κονοὶ καὶ δοῦλοι τεταγμένοι εἰσὶν ὑπηρετεῖν τῇ
 8 χρησικῇ τῶν φαντασιῶν. Καὶ πύδη πόσου ἑκα-
 στον ἄξιόν ἐστι; τίνος πυνθάνη; τίς σοι ἀποκρίνε-
 ται; Πῶς οὖν δύναται τις ἄλλη δύναμις κρείσ-
 σων εἶναι ταύτης, ἢ καὶ ταῖς λοιπαῖς διακόνοις
 χρηταί, καὶ δοκιμάζει αὐτὴ ἕκαστα, καὶ ἀποφαί-
 9 νεται; τίς γὰρ ἐκείνων οἶδε, τίς ἐστὶν αὐτῇ, καὶ
 πόσου ἄξια; τίς ἐκείνων οἶδεν, ὅποτε δεῖ χρη-
 σθαι αὐτῇ, καὶ πότε μή; τίς ἐστὶν ἡ ἀνοίγουσα
 καὶ κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀφ' ὧν οὐ δεῖ
 ἀποσρέφουσα, τοῖς δὲ προσάγουσα; ἡ ὁρατικὴ;
 10 Οὐ; ἀλλ' ἡ προαιρετικὴ. Τίς ἡ τὰ ὅλα ἐπικλείου-
 σα καὶ ἀνοίγουσα; τίς, καθ' ἣν περιέργοι καὶ
 πευθῆνες, ἢ πάλιν ἀκίνητοι ὑπὸ λόγου; ἡ ἀ-
 κουσικὴ; Οὐκ ἄλλη ἢ ἡ προαιρετικὴ δύναμις.
 11 Εἴτα αὐτῇ, ἰδοῦσα, ὅτι ἐν τυφλαῖς καὶ κωφαῖς
 ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις δυνάμεσιν ἐστὶ, μηδέν τι ἄλ-
 λο συνορᾶν δυναμένης, πλὴν αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ
 ἔργα, ἐφ' οἷς τεταγμένοι εἰσὶ διακονεῖν ταύτῃ καὶ
 ὑπηρετεῖν, αὐτῇ δὲ μόνῃ ὁρᾶν βλέπει, καὶ τὰς τ'
 ἄλλας καθορᾶ πόσου ἑκάστη ἄξια, αὐτῇ μέλλει
 ἡμῖν ἄλλο τι ἀποφαίνεσθαι τὸ κράτιστον εἶναι ἢ
 12 αὐτὴν; Καὶ τί ποιεῖ ἄλλο ὁ ὀφθαλμὸς ἀνοιχθεὶς,
 ἢ ἥρᾳ; εἰ δὲ δεῖ τὴν τοῦ τινὸς ἰδεῖν γυναῖκα, καὶ
 13 πῶς, τίς λέγει; Ἡ προαιρετικὴ. Εἰ δὲ δεῖ πισεῦ-
 σαι τοῖς λεχθεῖσιν, ἢ ἀπιστῆσαι, καὶ πισεύσαν-
 τα ἐρεθισθῆναι ἢ μὴ, τίς λέγει; οὐχ ἡ προαιρε-
 14 τικὴ; Ἡ δὲ φρασικὴ αὐτῇ, καὶ καλλωπιστικὴ
 τῶν ὀνομάτων, εἴ τις ἄρα ἰδία δύναμις, τί ἄλλο
 ποιεῖ, ἢ, ὅταν ἐμπέσῃ λόγος περί τινος, καλλω-
 πίζει τὰ ὀνόματα, καὶ συντίθεται, ὥσπερ οἱ
 15 κομμῶται τὴν κόμην; Πότερον δ' εἰπεῖν ἄμεινον

ἢ σιωπῆσαι, καὶ οὕτως ἄμεινον ἢ ἐκείνως, καὶ τοῦτο πρέπον ἢ οὐ πρέπον, καὶ τὸν καιρὸν ἐκείνου, καὶ τὴν χρεῖαν, τίς ἄλλη λέγει, ἢ ἡ προαιρετική; Θέλεις οὖν αὐτὴν παρελθούσαν αὐτῆς καταψηφίσασθαι;

16 Τί οὖν; φησὶν· εἰ οὕτω τὸ πρᾶγμα ἔχει, καὶ δύναται τὸ διακονεῖν κρεῖσσον εἶναι ἐκείνου, ὃ διακονεῖ; ἂ ἵππος τοῦ ἱππέως; ἢ ὁ κύων τοῦ κυνηγοῦ; ἢ τὸ ὄργανον τοῦ κιθαριστοῦ; ἢ οἱ ὑπηρε-

17 ται τοῦ βασιλέως; Τί ἔστι τὸ χρώμενον; Προαίρεσις. Τί ἐπιμελεῖται πάντων; Προαίρεσις. Τί ὅλον ἀναιρεῖ τὸν ἄνθρωπον, ποτὲ μὲν λιμῶ, ποτὲ

18 δ' ἀγχόνη, ποτὲ δὲ κατὰ κριμναῖς; Προαίρεσις. Εἴτα τούτου τί ισχυρότερον ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ; καὶ πῶς οἷόν τε τοῦ ἀκωλύτου τὰ κωλύμενα;

19 Τῇ ὁρατικῇ δυνάμει τίνα πέφυκεν ἐμποδίζειν; Καὶ προαίρεσις, καὶ ἀπροαίρετα· τῇ ἀκουσικῇ τὰυτὰ, τῇ φρασικῇ ὡσαύτως. Προαίρεσιν δὲ τί ἐμποδίζειν πέφυκεν; Ἀπροαίρετον οὐδέν· αὐτὴ δ' ἑαυτὴν, διασφαφεῖσα· διὰ τοῦτο κακία μόνη αὕτη γίνεται, ἢ ἀρετὴ μόνη.

20 Εἴτα, τηλικαύτη δύναμις οὖσα, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐπιτεταγμένη, παρελθούσα ἡμῖν λεγέται, κράτιστον εἶναι τῶν ὄντων τὴν σάρκα. Οὐδὲ εἰ αὕτη ἡ σὰρξ ἑαυτὴν ἔλεγεν εἶναι κράτιστον,

21 ἠνέσχετο ἄντις αὐτῆς. Νῦν δὲ τί ἐστίν, Ε'πίκουρε, τὸ ταῦτα ἀποφαινόμενον; τὸ περὶ Τέλους συγ-
γεγραμμένον; τὸ τὰς ψυχικὰς; τὸ περὶ βανόνης; τὸ τὸν πώγωνα καθεκόν; τὸ γράφον, ὅτε ἀπέδνη-
σκεν, ὅτι τὴν τελευταίαν ἄγοι δ' ἄμα καὶ μα-

22 καρίαν ἡμέραν; Ἡ σὰρξ, ἢ ἡ προαίρεσις; Εἴτα τούτου τί κρεῖσσον ἔχειν ὁμολογεῖς, καὶ οὐ μαί-
νη; οὕτω τυφλὸς ταῖς ἀληθείαις, καὶ κωφὸς εἶ;

23 Τί οὖν; ἀτιμάζει τις τὰς ἄλλας δυνάμεις; Μὴ

- γένοιτο. Λέγει τις μηδεμίαν
 γαγῆν τῆς φρασικῆς δυνάμ
 νήτου, ἀσεβὲς, ἀχάριστον
 24 τὴν ἀξίαν ἐκάστω ἀποδίδωσ
 ὄντι χρεία, ἀλλ' οὐχ ἡλικίᾳ
 ἀλλ' οὐχ' ἡλικίᾳ οἰκέτου· ἔ
 οὐχ ἡλικίᾳ τῶν πολιτῶν· ἔ
 25 οὐχ ἡλικίᾳ τῶν ἀρχόντων. Οὐ
 εἶναι κρείττονα, καὶ ἦν παρ
 ἀτιμαστέον. Ἔστι τις ἀξία κα
 26 μεως, ἀλλ' οὐχ ἡλικίᾳ τῆς
 οὗ ταῦτα λέγω, μή τις οἷ
 μᾶς ἀξίῳ φράσεως· οὐδὲ
 ὧτων, οὐδὲ χειρῶν, οὐδὲ π
 27 οὐδ' ὑποδημάτων. Ἀλλ' ἄν
 ἐστὶ κράτιστον τῶν ὄντων, τί
 οὐ δύναμαι, ἀλλὰ τὴν προ
 28 γένηται. Τοῦτο γάρ ἐστι τ
 καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις κα
 λαις δυνάμεσι· τούτου κα
 γαθὸς ἄνθρωπος, ἀγαθὸς γ
 29 τος δὲ, κακὸς ἄνθρωπος γί
 μεν, εὐτυχοῦμεν, μεμφοῦ
 σοῦμεν· ἀπλῶς, ὃ λεληθό
 ποιεῖται, τυχόν δ' ἐτιμελεί
 30 Τὸ δὲ αἶρειν τὴν δύναμι
 λέγειν μὴ εἶναι μηδεμίαν τ
 νον ἀχαρίστου ἐστὶ πρὸς τοὺς
 31 δειλοῦ· ὃ γὰρ τοιοῦτος φρε
 εἶπερ τίς ἐστι δύναμις κατὰ
 32 θῶμεν αὐτῆς καταφρονῆσα
 λέγοντες, μηδεμίαν εἶναι
 πρὸς αἰσχροῦ. Εἶτα ὁμοίως
 σίτην ἰδόντα, καὶ τὸν Ἀχ

- 33 λένην, καὶ ἣν ἔτυχε γυναικαῖ· καὶ ταῦτα μωρὰ καὶ ἄγροικα, καὶ οὐκ εἰδότων τὴν ἐκάστου φύσιν, ἀλλὰ φοβουμένων μὴ ἄν τις αἰσθῇται τῆς διαφορᾶς, εὐθὺς συναρπασθεὶς καὶ ἡττηθεὶς ἀ-
- 34 πέλθῃ. Ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦτο· ἀπολιπεῖν ἐκάστῳ τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἣν ἔχει, καὶ ἀπολιπόντα ἰδεῖν τὴν ἀξίαν τῆς δυνάμεως, καὶ τὸ κράτιστον τῶν ὄντων καταμαθεῖν, καὶ τοῦτο ἐν παντὶ μεταδιώκειν, περὶ τούτου ἐσπουδακέναι, πάρεργα τάλλα πρὸς ταῦτο πεποιημένον, οὐ μὲν τοι ἄμε-
- 35 λούντα οὐδ' ἐκείνων κατὰ δύναμιν· καὶ γὰρ ὁφθαλμῶν ἐπιμελητέον, ἀλλ' οὐχ ὡς τοῦ κράτιστου, ἀλλὰ καὶ τούτων διὰ τὸ κράτιστον· ὅτι ἐκεῖνο οὐκ ἄλλως ἔξει κατὰ φύσιν, εἰ μὴ ἐν τούτοις εὐλογισοῦν, καὶ τὰ ἕτερα παρὰ τὰ ἕτερα αἰρούμενον.
- 36 Τί οὖν ἐστὶ τὸ γινόμενον; Οἷον εἴ τις ἀπὼν εἰς τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ, καὶ δισδεύων πανδοκεῖον καλὸν, ἀρέσαντος αὐτῷ τοῦ πανδοκείου, καταμένει ἐν τῷ πανδοκείῳ. Ἀνθρῶπε, ἐπέλαθου σου τῆς προθέσεως· οὐκ εἰς τοῦτο ὤδευες, ἀλλὰ διὰ τούτου. Ἀλλὰ κομψὸν τοῦτο. Πόσα δ' ἄλλα πανδοκεῖα κομψά· πόσοι δὲ λειμῶνες; ἀλλ'
- 38 ἀπλῶς ὡς δίοδος· τὸ δὲ προκείμενον, ἐκεῖνο· εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν, τοὺς οἰκείους ἀπαλλάξαι δέους, αὐτὸν τὰ τοῦ πολίτου παιεῖν, γῆμαι, παιδοποιεῖσθαι, ἀρξαι τὰς νομιζομένας ἀρχάς·
- 39 οὐ γὰρ τοὺς κομφοτέρους ἡμῖν τόπους ἐκλεξόμενος ἐλήλυθας· ἀλλ' ἐν οἷς ἐγένου, καὶ ὧν κατατέταξαι πολίτης, ἐν τούτοις ἀναστραφησόμενος. Τοιοῦτόν τι καὶ ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ γινόμενον·
- 40 ἐπεὶ διὰ λόγου καὶ τοιαύτης παραδόσεως ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλειον δεῖ, καὶ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἐκκαθᾶραι, καὶ τὴν δύναμιν τὴν χρηστικὴν τῶν φαν-

τασιῶν ὀρθὴν κατασκευάσαι· ἀνάγκη δὲ τὴν παράδοσιν γίνεσθαι τῶν θεωρημάτων καὶ διὰ λέξεως ποιᾶς, καὶ μετὰ τινος ποικιλίας καὶ δρι-
 41 μύτητος τῶν θεωρημάτων· ὑπ' αὐτῶν τινος τοῦ-
 των ἁλισκόμενοι καταμένουσιν αὐτοῦ, ὁ μὲν ὑ-
 πό τῆς λέξεως, ὁ δ' ὑπὸ συλλογισμῶν, ὁ δ' ὑ-
 πό μεταπιπτόντων, ὁ δ' ὑπ' ἄλλου τινος τοιοῦ-
 του πανδοκείου· καὶ προσμείναντες κατασῆπον-
 ται, ὡς παρὰ ταῖς Σειρήσιν.

42 Ἄνθρωπε, τὸ προκείμενον ἦν σοι, κατασκευά-
 σαι σαυτὸν χρησικὸν ταῖς προσπιπτούσαις τρα-
 τασίαις κατὰ φύσιν, ἐν ὁρέξει ἀναπότευκτον,
 ἐν δ' ἐκκλίσει ἀπερίπτωτον, μηδέποτε ἀτυχούν-
 τα, μηδέποτε δυσυχοῦντα, ἐλεύθερον, ἀκώλυ-
 τον, ἀνανάγκαστον, συναρμόζοντα τῇ τοῦ Διὸς
 διοικήσει, ταύτῃ πειθόμενον, ταύτῃ εὐαρεσούν-
 τα, μηδὲνα μεμφόμενον, μηδὲνα αἰτιώμενον,
 δυνάμενον εἰπεῖν τούτους τοὺς σίχους ἐξ ὅλης
 ψυχῆς,

Ἄγου δὲ μ' ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ Πεπραμένη.

43 Γίτα, τοῦτο τὸ προκείμενον ἔχων, ἀρεσάντός σοι
 λεξειδίου, ἀρεσάντων θεωρημάτων τινῶν, αὐτοῦ
 καταμένεις, καὶ κατοικεῖν προαιρῇ, ἐπιλαθόμε-
 νος τῶν ἐν οἴκῳ, καὶ λέγεις, ταῦτα κομφά ἐσι;
 Τίς γὰρ λέγει μὴ εἶναι αὐτὰ κομφά; ἀλλ' ὡς
 44 δίοδον, ὡς πανδοκεῖα. Τί γὰρ κωλύει, φράζοντα
 ὡς Δημοσθένους, ἀτυχεῖν; τί δὲ κωλύει, συλλο-
 γισμοὺς ἀναλύοντα ὡς Χρύσιππος, ἄθλιον εἶναι,
 πενθεῖν, φθονεῖν, ἀπλῶς ταρασσεσθαι, κακο-
 45 δαιμονεῖν; Οὐδέ ἐν. Οἷός ἐστιν, ὅτι πανδοκεῖα ἦν
 ταῦτα οὐδενὸς ἄξια· τὸ δὲ προκείμενον ἄλλο ἦν.
 46 Ταῦτα ὅταν λέγω πρὸς τινος, οἶονταί με κατα-
 βάλλειν τὴν περὶ τὰ λέγειν ἐπιμέλειαν, ἢ τὴν
 περὶ τὰ θεωρήματα· ἐγὼ δ' οὐ ταύτῃ καταβάλ-

λω, ἀλλὰ τὸ περὶ ταῦτα ἀκαταληκτικῶς ἔχειν,
 47 καὶ ἐνταῦθα τίθεσθαι τὰς αὐτῶν ἐλπίδας. Εἴ τις
 τοῦτο παριστὰς βλάπτει τοὺς ἀκούοντας, καὶ μὲ
 τίθεσθε ἓνα τῶν βλαπτόντων· οὐ δύναμαι δ'
 ἄλλο βλέπων τὸ κράτιστον καὶ τὸ κυριώτατον,
 ἄλλε λέγειν εἶναι, ἢν ὑμῖν χάρισωμαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Πρὸς τινὰ τῶν οὐκ ἡξιωμένων ὑπ' αὐτοῦ.

Εἰπόντος αὐτῷ τινος, ὅτι. Πολλάκις ἐπιθυμῶν
 σου ἀκοῦσαι ἦλθον πρὸς σε, καὶ οὐδέποτε μοι ἀ-
 πεκρίνω· καὶ νῦν, εἰ δυνατόν, παρακαλῶ σε εἰ-
 2 πῆν τι μοι. Δοκεῖ σοι, ἔφη, καθάπερ ἄλλου τινὸς
 εἶναι τέχνη, οὕτω δὲ καὶ τοῦ λέγειν· ἦν ὁ μὲν
 ἔχων, ἐμπείρως ἔρει, ὁ δὲ μὴ ἔχων, ἀπείρως·
 5 Δοκεῖ. Οὐκοῦν ὁ μὲν διὰ τοῦ λέγειν αὐτότε αὔ-
 φελοῦμενος, καὶ ἄλλους οἷός τε ἂν ὠφελεῖν, αὐ-
 τος ἐμπείρως ἂν λέγοι· ὁ δὲ βλαπτόμενος μάλ-
 λον, καὶ βλάπτων, οὗτος ἄπειρος ἂν εἴη τῆς τέχ-
 νης ταύτης τῆς τοῦ λέγειν· Εὗροις δ' ἂν τοὺς
 4 μὲν βλαπτομένους, τοὺς δ' ὠφελουμένους. Οἱ δ'
 ἀκούοντες πάντες ὠφελοῦνται ἀφ' ὧν ἀκούουσιν·
 ἢ καὶ τούτων εὗροις ἂν τοὺς μὲν ὠφελουμένους,
 τοὺς δὲ βλαπτομένους· Καὶ τούτων, ἔφη. Οὐκ-
 οῦν καὶ ἐνταῦθα ὅσοι μὲν ἐμπείρως ἀκούουσιν,
 ὠφελοῦνται, ὅσοι δ' ἀπείρως, βλάπτονται· Ὡ-
 5 μολόγει. Ἔστιν ἄρα τις ἐμπειρία, καθάπερ τοῦ
 6 λέγειν, οὕτω καὶ τοῦ ἀκούειν· Ἔοικεν. Εἰ δὲ
 βούλει, καὶ οὗτω σκέψαι αὐτό. Τὸ μουσικῆς ἀ-
 7 ψασθαι, τίνος σοι δοκεῖ; Μουσικοῦ. Τὸ δὲ τὸν
 ἀνδριάντα ὡς δεῖ κατασκευάσαι, τίνος σοι φαί-
 νεται; Ἀνδριαντοποιοῦ. Τὸ δ' ἰδεῖν ἐμπείρως,
 οὐδεμιᾶς σοι προσδεῖσθαι φαίνεται τέχνης; Προσ-

- 8 δέϊται καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν, εἰ καὶ τὸ λέγειν ὡς
δεῖ τοῦ ἐμπεύρου ἐστίν, ὁρᾷς ὅτι καὶ τὸ ἀκούειν
9 ὠφελίμως τοῦ ἐμπεύρου ἐστὶ; Καὶ τὸ μὲν τελείως
καὶ ὠφελίμως, εἰ βούλει, πρὸς τὸ παρὸν ἀπώ-
μεν, ἐπεὶ καὶ μακρὰν ἔσμεν ἀμφοτέρω περὶ πάντων
10 τοιούτου. Ἐκεῖνο δὲ πᾶς ἄν τις ὁμολογήσῃ μοι
δοκεῖ, ὅτι ποσῆς γέ τινος τριβῆς περὶ τὸ ἀκούειν
προσδεῖται ὁ τῶν φιλοσόφων ἀκουσόμενος. Ἡ
γὰρ οὐ;
- 11 Περὶ τίνος οὖν λέγω πρὸς σε, δεῖξόν μοι· περὶ
τίνος ἀκοῦσαι δύνασθαι; Περὶ ἀγαθῶν καὶ κα-
κῶν; Τίνος; Ἄρά γε ἵππου; Οὐ. Ἀλλὰ βοός; Οὐ.
12 Τί οὖν; Ἀνθρώπου; Ναί. Οἶδαμεν οὖν, τί ἐστίν
ἄνθρωπος; τίς ἢ φύσις αὐτοῦ; τίς ἢ ἔννοια, ἣν
ἔχομεν; ἢ ἔχομεν καὶ κατὰ ποσὸν περὶ τοῦτο τὰ
ὥτα τετριμμένα; Ἀλλὰ, φύσις τί ἐστίν, ἐννοεῖς;
ἢ δύνασθαι καὶ κατὰ ποσὸν ἀκολουθεῖσθαι μοι λέ-
13 γοντι; Ἀλλ' ἀποδείξει χρῆσθαι πρὸς σέ; Πῶς;
Παρακολουθεῖς γὰρ αὐτῷ τούτῳ, τί ἐστίν ἀποδει-
ξις ἢ πῶς τι ἀποδείκνυται, ἢ διὰ τίνων, ἢ τίνα
ὅμοια μὲν ἀποδείξει ἐστίν, ἀπόδειξις δ' οὐκ ἔστι;
14 Τί γὰρ ἐστίν ἀληθές οἶδας, ἢ τί ἐστι ψεῦδος; τί τί-
νι ἀκολουθεῖ; τί τίνι μάχεται, ἢ ἀνομολογοῦμε-
15 νόν ἐστιν, ἢ ἀσύμφωνον; Ἀλλὰ κινῶ σε πρὸς φι-
λοσοφίαν; πῶς; Παραδεικνύω σοι τὴν μάχην τῶν
πολλῶν ἀνθρώπων, καθ' ἣν διαφέρονται περὶ ἀ-
γαθῶν καὶ κακῶν, καὶ συμφερόντων καὶ ἀσυμ-
φόρων, αὐτὸ τοῦτο, τί ἐστι μάχη, οὐκ εἰδότες;
Δείξον οὖν μοι, τί περὶ αὐτῶν διαλεγόμενός σοι· κί-
16 νησόν μοι προθυμίαν. Ὡς ἢ κατὰλληλος πῶς τῷ
προβάτῳ φανείσα, προθυμίαν αὐτῷ κινεῖ πρὸς
τὸ φαγεῖν· ἂν δὲ λίθον ἢ ἄρτον παραθῇς, οὐ κι-
νηθήσεται· οὕτως εἰσὶ τινες ἡμῶν φυσικαὶ προ-
θυμίαι καὶ πρὸς τὸ λέγειν, ὅταν ὁ ἀκουσόμενος

- φανῆτις, ὅταν αὐτὸς ἐρεθίσῃ· ἂν δ' ὡς λίθος ἢ
 χόρτος ἢ παρακείμενος, πῶς δύναται ἀνθρώπου
 17 ὀρεξίν κινήσαι; Ἡ ἄμπελος μή τι λέγει τῷ γεωρ-
 γῶ. Ἐπιμελοῦ μου· ἀλλ' αὐτὴ δι' αὐτῆς ἐμφαί-
 νουσα, ὅτι ἐπιμεληθέντι λυσιτελήσει αὐτῷ.
 18 Ἐκκαλεῖται πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν; Τὰ παιδία τὰ
 πιθανὰ καὶ δριμύα, τίνα οὐκ ἐκκαλεῖται πρὸς
 τὸ συμπαίξειν αὐτοῖς, καὶ συνέρπειν, καὶ πρὸς
 τὸ συμφελλίζειν; ὅνῃ δὲ τίς προθυμεῖται συμ-
 παίξειν, ἢ συνογκᾶσθαι; καὶ γὰρ εἰ μικρόν, ὅ-
 μως ὀνάριον ἐσιν.
 19 Τί οὖν μοι οὐδέν λέγεις; Ἐκείνο μόνον ἔχω σοι
 εἶπεῖν, ὅτι ὁ ἀγνοῶν τίς ἐστὶ, καὶ ἐπὶ τί γέγο-
 νε, καὶ ἐν τίνι τούτῳ τῷ κόσμῳ, καὶ μετὰ τίνων
 κοινωνῶν, καὶ τίνα τὰ ἀγαθὰ ἐστὶ καὶ τὰ κακὰ,
 καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ, καὶ μήτε λόγῳ πα-
 ρακολουθῶν, μήτ' ἀποδείξει, μήτε τί ἐστὶν ἀλη-
 θές ἢ τί ψεῦδος, μήτε διακρίνει τὰντα δυνάμε-
 νος, οὐτ' ὀρέζεται κατὰ φύσιν, οὐτ' ἐκκλίνει,
 οὐδ' ὀρμήσει, οὐτ' ἐπιβαλεῖται, οὐ συγκαταθί-
 σεται, οὐκ ἀνανεύσει, οὐκ ἐφρέξει· τὸ σύνολον,
 κωφὸς καὶ τυφλὸς περιελεύσεται, δοκῶν μὲν τις
 20 εἶναι, ὢν δ' οὐδεὶς. Νῦν γὰρ πρῶτον τοῦδ' οὐ-
 τως ἔχει; οὐχὶ ἐξ οὗ γένος ἀνθρώπων ἐστὶν, ἐξ
 ἐκείνου πάντα τὰ ἁμαρτήματα καὶ τὰ ἀτυχήμα-
 21 τα παρὰ ταύτην τὴν ἄγνοιαν γεγέννηται; Ἀγα-
 μέμνων καὶ Ἀχιλλεὺς διὰ τί ἀλλήλοις διεφέρον-
 το; οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἰδέναι, τίνα ἐστὶ συμφέροντα
 καὶ ἀσύμφορα; οὐχὶ ὁ μὲν λέγει, ὅτι συμφέρει
 ἀποδοῦναι τῷ πατρὶ τὴν Χρυσήϊδα· ὁ δὲ λέγει,
 ὅτι οὐ συμφέρει; οὐχὶ ὁ μὲν λέγει, ὅτι δεῖ αὐ-
 τὸν λαβεῖν τὸ ἄλλου γέρας· ὁ δὲ, ὅτι οὐ δεῖ;
 οὐχὶ διὰ τὰντα ἐπελάθοντο, καὶ τίνες ἦσαν,
 22 καὶ ἐπὶ τί ἐληλύθεσαν; Ἐὰν, ἀνδρῶπε, ἐπὶ τί

ἐλήλυθας; ἐρωμένως κτησόμενος, ἢ πολεμήσων;
 Πολεμήσων. Τίσι; τοῖς Τρωσίν, ἢ τοῖς Ἑλλήσι;
 Τοῖς Τρωσίν. Ἀφείς οὖν τὸν Ἑκτορα, ἐπὶ τὸν βα-
 23 σιλέα τὸν σαυτοῦ σπῆς τὸ ξίφος; Σὺ δ', ὦ βέλ-
 τισε, ἀφείς τὰ τοῦ βασιλέως ἔργα,

Ὡ! λαοὶ τ' ἐπιτετράφεται, καὶ τόσσα μέ-
 μηλε·

περὶ κορασιδίου διαπυκτεύεις τῷ πολεμικωτάτῳ
 τῶν συμμάχων, ὃν δεῖ παντὶ τρόπῳ περιέπειν
 καὶ φυλάττειν; καὶ χεῖρων γίνῃ κομφοῦ ἀρχιε-
 ρέως, ὃς τοὺς καλοὺς μονομάχους διὰ πάσης ἐ-
 πιμελείας ἔχει; Ὅρῳς οἷα ποιεῖ ἄγνοια περὶ τῶν
 συμφερόντων;

24 Ἀλλὰ καὶ γὰρ πλούσιός εἰμι. Μή τι οὖν τοῦ Ἀ-
 γαμέμνονος πλουσιώτερος; Ἀλλὰ καὶ καλός εἰμι.
 Μή τι οὖν τοῦ Ἀχιλλέως καλλίων; Ἀλλὰ καὶ
 κόμιον κομφὺν ἔχω. Ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς οὐ κάλλιον,
 καὶ ξανθόν; καὶ οὐκ ἐκτένιζεν αὐτὸ κομφῶς,
 25 οὐδὲ ἔπλασσεν; Ἀλλὰ καὶ ἰσχυρός εἰμι. Μή τι
 οὖν δύνασαι λίθον ἄραι ἡλίκον ὃ Ἑκτωρ ἢ ὁ
 Αἴας; Ἀλλὰ καὶ εὐγενής. Μή τι ἐκ Θεᾶς μητρός;
 μή τι πατρὸς ἐκγόνου Διός; Τί οὖν ἐκείνον ὠφε-
 λεῖ τὰυτα, ὅταν καθήμενος κλαίῃ διὰ τὸ κορα-
 26 σίδιον; Ἀλλὰ ῥήτωρ εἰμί. Ἐκεῖνος δ' οὐκ ἦν; Οὐ
 βλέπεις πῶς κέχρηται τοῖς δεινοτάτοις τῶν Ἑλ-
 λήνων περὶ λόγους, Ὅδυσσεὺς καὶ Φοῖνικι; πῶς
 αὐτοὺς ἀξίονους πεποίηκε;

27 Τὰυτά σοι μόνον ἔχω εἰπεῖν, καὶ οὐδὲ τὰυτα
 28 προθύμως. Διὰ τί; Ὅτι με οὐκ ἡρέδισας. Εἰς τί
 γὰρ ἀπιδῶν ἐρεδισθῶ, ὥς οἱ ἵππικοι περὶ τοὺς
 ἵππους τοὺς εὐφρεῖς; Εἰς τὸ σωματίον; Αἰσχροῦς
 αὐτὸ πλάσσεις. Εἰς τὴν ἐσθῆτα; Καὶ ταύτην τρυ-
 φερὰν ἔχεις. Εἰς σχῆμα; εἰς βλέμμα; Εἰς οὐδέν.
 29 Ὅταν ἀκοῦσαι θέλης φιλοσόφου, μὴ λέγε αὖ-

τῷ, ὅτι, οὐδέν μοι λέγεις· ἀλλὰ μόνον δείκνυς
 σαυτὸν τοῦ ἀκούειν ἄξιον ἢ ἐπιτήδειον· καὶ ὅφει,
 πῶς κινήσεις τὸν λέγοντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Πῶς ἀναγκαῖα τὰ Λογικά.

Τῶν παρόντων δέ τινος εἰπόντος. Πείσόν με, ὅ-
 τι τὰ λογικὰ χρήσιμά ἐσι. Θέλεις, ἔφη, ἀπο-
 2 δείξω σοι τοῦτο; Ναί. Οὐκοῦν λόγον μ' ἀποδεικ-
 τικὸν διαλεχθῆναι δεῖ. Ὁμολογήσαντος δέ. Πό-
 3 θεν οὖν εἴη, ἂν σε σοφίσωμαι; Σιωπήσαντος
 δὲ τοῦ ἀνθρώπου, Ὁρᾷς, ἔφη, πῶς αὐτὸς ὁμολο-
 γεῖς, ὅτι τὰυτα ἀναγκαῖά ἐσιν· εἰ χωρὶς αὐτῶν
 οὐδ' αὐτὸ τοῦτο δύνασαι μαθεῖν, πότερον ἀναγ-
 καῖα ἢ οὐκ ἀναγκαῖα ἐσίν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Τί τὸ ἴδιον τοῦ Ἀμαρτήματος.

Πᾶν ἁμάρτημα μάχην περιέχει· ἐπεὶ γὰρ ὁ ἁ-
 μαρτάνων οὐ θέλει ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ κατορθώ-
 2 σαι· ὁ δὲ ὅτι, ὃ μὲν θέλει, ὃ οὐ ποιεῖ. Τί γὰρ
 ὁ κλέπτης θέλει πράξαι; Τὸ αὐτῷ συμφέρον.
 Οὐκοῦν, εἰ ἀσύμφορον αὐτῷ ἐστὶ τὸ κλέπτειν, ὃ
 3 μὲν θέλει, ὃ οὐ ποιεῖ. Πᾶσα δὲ ψυχὴ λογικὴ φύ-
 σι διαδέσληται πρὸς μάχην· καὶ μέχρι μὲν ἂν
 μὴ παρακολουθῇ τούτῳ, ὅτι ἐν μάχῃ ἐσίν, οὐ-
 δὲν καλύεται τὰ μαχόμενα ποιεῖν· παρακολου-
 θήσαντα δέ, πολλὴ ἀνάγκη ἀποσιῆσαι τῆς μά-
 χης, καὶ φεύγειν οὕτως, ὥς καὶ ἀπὸ τοῦ ψεύ-
 δους ἀνανεῦσαι πολλὴ ἀνάγκη τῷ αἰσθανομένῳ
 ὅτι ψευδὸς ἐστὶ· μέχρι δ' ἂν τοῦτο οὐ φαντάζη-
 4 ται, ὥς ἀληθεῖ ἐπινεύει αὐτῷ. Δεινὸς οὖν ἐν λό-

γῶ, ὃ δ' αὐτὸς καὶ προτρεπτικὸς καὶ ἐλεγκτικὸς,
 οὗτος, ὃ δυνάμενος ἐκάσῳ παραδείξαι τὴν μά-
 χην, καθ' ἣν ἁμαρτάνει, καὶ σαφῶς παρασηῶσαι
 5 πῶς ὃ θέλει οὐ ποιεῖ, καὶ ὃ μὴ θέλει ποιεῖ· ἂν
 γὰρ τοῦτο δείξει τις, αὐτὸς ἀφ' αὐτοῦ ἀποχωρή-
 σει· μέχρι δὲ μὴ δεικνύης, μὴ θαύμαζε εἰ ἐπι-
 μένει· κατορθώματος γὰρ φαντασίαν λαμβάνων,
 6 ποιεῖ αὐτό. Διὰ τοῦτο καὶ Σωκράτης ταύτῃ τῇ
 δυνάμει πεποιθώς, ἔλεγεν· ὅτι, Ἐγὼ ἄλλον
 μὲν οὐδένα εἰώδα παρέχειν μάρτυρα ὧν λέγω·
 ἀρκοῦμαι δ' αἰετῶ προσδιαλεγομένῳ, καὶ ἐκεῖ-
 νον ἐπιψηφίζω καὶ καλῶ μάρτυρα· καὶ εἰς ὧν
 7 οὗτος ἀρκεῖ μοι ἀντὶ πάντων. Ἦίδει γὰρ, ὑπὲρ
 τίνος λογικὴ ψυχὴ κινεῖται * ζυγῶ, ἔπειτα ῥέ-
 ψει, ἅντε θέλη, ἅντε μὴ. Λογικῶ ἡγεμονικῶ
 δεῖξον μάχην, καὶ ἀποσῆσεται· ἂν δὲ μὴ δεικ-
 νύης, αὐτὸς σαυτῶ μᾶλλον ἐγκάλει, ἢ τῶ μὴ
 πεποιθῶ.

Α Ρ Ρ Ι Α Ν Ο Υ

Τ Ω Ν

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Καλλωπισμοῦ.

Εἰσιόντος τινὸς πρὸς αὐτὸν νεανίσκου ῥητορικοῦ, περιεργότερον ἡσκημένου τὴν κόμην, καὶ τὴν ἄλλην περιβολὴν κατακοσμοῦντος. Εἰπέ μοι, ἔφη, εἰ οὐ δοκοῦσί σοι κύνες τ' εἶναι καλοί τινες καὶ ἵπποι, καὶ οὕτω τῶν ἄλλων ζώων ἕκασον;

2 Δοκοῦσιν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἄνθρωποι οἱ μὲν καλοὶ, οἱ δὲ αἰσχροί; Πᾶς γὰρ οὐ; Πότερον οὖν κατὰ τὸ αὐτὸ ἕκασα τούτων ἐν τῷ αὐτῷ γένει καλὰ προσαγορεύομεν, ἢ ἰδίως ἕκασον; οὕτω δ'

3 ὄφει αὐτό· ἐπειδὴ πρὸς ἄλλο μὲν ὁρῶμεν κύνα πεφυκότα, πρὸς ἄλλο δ' ἵππον, πρὸς ἄλλο δ', εἰ οὕτω τύχοι, ἀηδόνα· καδόλου μὲν οὐκ ἀτόπως ἀποφύναιτ' ἂν τις ἕκασον τηνικαῦτα καλὸν εἶναι, ὁπότε κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν κράτις ἔχει· ἐπεὶ δ' ἡ φύσις ἑκάστου διάφορός ἐστι, δια-

Τόμ. Ε. Μ

- πόρως εἶναι μοι δοκεῖ ἕκαστον αὐτῶν καλόν· ἢ
 4 γὰρ οὐ; Ὁμολόγει. Οὐκοῦν ὑπὲρ κύνα ποιεῖ κα-
 λόν, τοῦτο ἵππον αἰσχρόν· ὅπερ δ' ἵππον καλόν,
 τοῦτο κύνα αἰσχρόν· εἰ γε διαφοροὶ αἱ φύσεις εἰ-
 5 σὶν αὐτῶν. Ἐοικε. Καὶ γὰρ τὸ παγκρατιασὴν οἶ-
 μαι ποιοῦν καλόν, τοῦτο παλαισὴν οὐκ ἀγαθόν
 ποιεῖ· δρομέα δὲ, καὶ γελοιότατον· καὶ ὁ πρὸς
 6 αἰσχυρὸς. Οὕτως, ἔφη. Τί οὖν ποιεῖ ἄνθρωπον
 καλόν, ἢ ὑπὲρ τῶ γενέει καὶ κύνα καὶ ἵππον;
 Τοῦτο, ἔφη. Τί οὖν ποιεῖ κύνα καλόν; Ἡ ἀρετὴ
 ἢ κυνὸς παροῦσα. Τί ἵππον; Ἡ ἀρετὴ ἢ ἵππου
 παροῦσα. Τί οὖν ἄνθρωπον; Μήποθ' ἢ ἀρετὴ ἢ
 7 ἀνθρώπου παροῦσα; Καὶ σὺ οὖν εἰ θέλεις καλὸς
 εἶναι, νεανίσκε, τοῦτο ἐκπύνει, τὴν ἀρετὴν τὴν
 ἀνθρωπικὴν. Τίς δ' ἔστιν αὕτη; Ὅρα τίνας αὐτὸς
 ἐπαινεῖς, ὅταν δίχα πάθους τίνας ἐπαινῇς· πώ-
 τερα τοὺς δικαίους, ἢ τοὺς ἀδίκους; Τοὺς δι-
 8 καίους. Πότερον τοὺς σώφρονας, ἢ τοὺς ἀκολά-
 ζους; Τοὺς σώφρονας. Τοὺς ἐγκρατεῖς δὲ, ἢ τοὺς
 9 ἀκρατεῖς; Τοὺς ἐγκρατεῖς. Οὐκοῦν τοιοῦτόν τινα
 ποιῶν σαυτὸν, εἶσθι ὅτι καλόν ποιήσεις· μέχρι
 δ' ἂν τούτων ἀμελήῃς, αἰσχρόν σ' εἶναι ἀνάγκη,
 καὶ πάντα μηχανᾶ ὑπὲρ τοῦ φαινεσθαι σε καλόν.
 10 Ἐντεῦθεν οὐκέτι ἔχω σοι πῶς εἶπω· ἄντε γὰρ
 λέγω ἃ φρονῶ, ἀνιάσω σε, καὶ ἐξελεῶν τάχα
 οὐδ' εἰσελεύσῃ· ἄντε μὴ λέγω, ὅρα οἷον ποιή-
 σω, εἰ σὺ μὲν ἔρχῃ πρὸς ἐμὲ ὠφελιθισόμενος,
 ἐγὼ δ' οὐκ ὠφελήσω σ' οὐδέν· καὶ σὺ μὲν ὡς
 πρὸς φιλόσοφον, ἐγὼ δ' οὐδέν ἐρώσοι ὡς φίλο-
 11 σοφος. Πῶς δὲ καὶ ὠμόν ἐστι πρὸς αὐτόν σε, τὸ
 περιιδεῖν ἀνεπανόρθωτον; ἂν ποθ' ὕψερρον φρένας
 12 σχῇς, εὐλόγως μοι ἐγκαλέσῃς. Τί εἶδεν ἐν ἐμοὶ
 ὁ ἐπίπτητος, ἵνα βλέπων με τοιοῦτον εἰσερχόμε-

- νον πρὸς αὐτὸν, οὕτως αἰσχροῦς ἔχοντα, περιῖδη,
 13 καὶ μηδέποτε μηδὲ ῥῆμα εἶπη; Οὕτω μου ἀπέγ-
 νω; νέος οὐκ ἦμην; οὐκ ἦμην λόγου ἀκουσικός;
 πόσοι δ' ἄλλοι νέοι ἐφ' ἡλικίας πολλὰ τοιαῦτα
 14 διαμαρτάνουσι; Τινά ποτ' ἀκούω Παλέμονα ἐξ
 ἀκολαστοτάτου νεανίσκου τοσαύτην μεταβολὴν
 μεταβαλεῖν· ἔγω, οὐκ ᾤετό με Παλέμονα ἔσε-
 σθαι· τὴν μὲν κόμην ἐδύνατό μου διορδῶσαι,
 τὰ δὲ περιάμματα μου περιελεῖν, φιλούμενόν με
 παῦσαι ἠδύνατο ἀλλὰ βλέπων με τίνος εἶπος σχῆ-
 15 μα ἔχοντα, ἐσιώπα. Ἐγὼ οὐ λέγω τίνος ἐστὶ τὸ
 σχῆμα τοῦτο· σὺ δ' αὐτὸ ἔρεῖς τόδ' ὅταν εἰς ἐ-
 αὐτὸν ἔλθῃς, καὶ γνώσῃ οἷόν ἐστι, καὶ τίνες αὐ-
 τὸ ἐπιτιθεύουσι.
 16 Τοῦτό μοι ὕπερον ἦν ἐγκαλῆς, τί ἔξω ἀπολο-
 γήσασθαι; Ναί· ἀλλ' ἔρῳ, καὶ οὐ πεισθήσεται.
 Τῷ γὰρ Ἀπόλλωνι ἐπέισθῃ ὁ Λαῖος; οὐκ ἀπελ-
 θὼν καὶ μεθυσθεὶς, χαίρειν εἶπε τῷ χρησμῷ;
 τί οὖν; παρὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων
 τὰς ἀληθείας; Καίτοι ἐγὼ μὲν οὐκ αἶδα, οὐτ' εἰ
 17 πεισθήσῃ μοι, οὐτ' εἰ μὴ· ἐκεῖνος δ' ἀκριβέστατα
 ἤδει, ὅτι οὐ πεισθήσεται, καὶ ὁμῶς εἶπε. Διὰ
 18 τί δ' εἶπε; Διὰ τί δὲ Ἀπόλλων ἐστὶ; διὰ τί δὲ
 χρησμῶδεϊ; διὰ τί δ' εἰς ταύτην τὴν χώραν ἑαυ-
 τὸν κατατέταχεν, ὥς μάντις εἶναι, καὶ πηγὴ
 τῆς ἀληθείας, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔρχεσθαι τοὺς ἐκ
 τῆς οἰκουμένης; διὰ τί δὲ προγέγραπται τὸ ΓΝΩ-
 ΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, μηδενὸς αὐτὸ νοοῦντος;
 19 Σωκράτης πάντας ἐπειθε τοὺς προσιόντας, ἐ-
 πιμελεῖσθαι ἑαυτῶν; Οὐδὲ τὸ χιλιασὸν μέρος.
 Ἀλλ' ὁμῶς, ἐπειδὴ εἰς ταύτην τὴν τάξιν ὑπὸ τοῦ
 Δαιμονίου, ὡς φησὶν αὐτὸς, κατετάχθῃ, μηκέτι
 ἐξέλιπεν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς δικαστὰς τί λέγει;
 20 Ἄν μ' ἀφῆτε, φησὶν, ἐπὶ τούτοις, ἵνα μηκέτι

- ταῦτα πράσσω ἂ νῦν, οὐκ ἀνέξομαι, οὐδ' ἀνή-
 σω· ἀλλὰ καὶ νέω καὶ πρεσβυτέρω, καὶ ἀπλῶς
 αἰεὶ τῷ ἐντυγχάνοντι προσελθὼν, πεύσομαι ταῦ-
 τα, ἂ καὶ νῦν πυνθάνομαι· πολὺ δὲ μάλιθα ὑ-
 μῶν, φησὶ, τῶν πολιτῶν, ὅτι ἐγγυτέρω μου γέ-
 21 νει ἐσέ. Οὕτω περίεργος εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ
 πολυπράγμων; τί δέ σοι μέλει τί ποιοῦμεν;
 Οἶον καὶ λέγεις; κοινωνός μου ὢν καὶ συγγενής,
 ἀμελεῖς σεαυτοῦ, καὶ τῇ πόλει παρέχεις πολίτην
 κακόν, καὶ τοῖς συγγενέσι συγγενῇ, καὶ τοῖς
 22 γείτοσι γείτονα. Σὺ οὖν τίς εἶ; Ἐνταῦθα μέγα
 ἐσὶ τὸ εἰπεῖν, ὅτι, Οὐτάς εἰμι, ᾧ δεῖ μέλειν ἀν-
 δρώπων· οὐδὲ γὰρ λέοντι τὸ τυχὸν βοῖδιον τολ-
 μᾶ ἀντισηῆναι· ἀνδ' ὁ ταῦρος προσελθὼν ἀνδίσκη-
 ται, λέγε αὐτῷ, ἂν σοι δόξη, Σὺ δὲ τίς εἶ; καὶ,
 23 Τί σοι μέλει; Ἀνδρῶπε, ἐν παντὶ γένει φύεται
 τι ἐξαιρετόν· ἐν βουσίν, ἐν κυσίν, ἐν μελίσσαις,
 ἐν ἵπποις. Μὴ δὴ λέγε τῷ ἐξαιρετῷ, Σὺ οὖν τίς
 εἶ; εἰ δὲ μὴ, ἔρεῖ σοι φωνήν ποθεν λαθών. Ἐγὼ
 εἰμι τοιοῦτον, οἶον ἐν ἱματίῳ πορφύρα· μή μ' ἀ-
 ξίου ὁμοίου εἶναι τοῖς ἄλλοις· ἢ τῇ φύσει μου
 μέμφου, ὅτι με διαφέροντα παρὰ τοὺς ἄλλους ἐ-
 ποίησε.
- 24 Τί οὖν; ἐγὼ τοιοῦτος; Πόθεν; Σὺ γὰρ τοι-
 οῦτος, οἷος ἀκούειν τάληθῆ; Ὁφείλου. Ἀλλ' ὁ-
 μως ἐπεὶ πως κατεκρίθην πάγωνα ἔχειν πολίον,
 καὶ τρίξωνα, καὶ σὺ εἰσέρχη πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς
 φιλόσοφον, οὐ χρήσομαί σοι ὡμῶς, οὐδ' ἀπογνω-
 σικῶς, ἀλλ' ἐρῶ. Νεανίσκε, τίνα θέλεις καλόν
 ποιεῖν; γινῶθι πρῶτον τίς εἶ, καὶ οὕτω κόσμει
 25 σεαυτόν. Ἀνδρῶπος εἶ· τοῦτο δ' ἐσὶ θνητόν ζῶον,
 χρησικὸν φαντασίαις λογικῶς. Τὸ δὲ λογικῶς,
 τί ἐσὶ; Φύσει ὁμολογουμένως, καὶ τελείως. Τί
 οὖν ἐξαιρετόν ἔχεις; τὸ ζῶον; Οὐ. Τὸ θνητόν;

- 26 Οὐ. Τὸ χρησικὸν φαντασίαις; Οὐ. Τὸ λογικὸν ἔ-
χεις ἑξαίρετον· τοῦτο κόσμει καὶ καλλώπιζε·
τὴν κόμην δ' ἄφες τῷ πλάσαντι ὡς αὐτὸς ἠθέλη-
27 σεν. Ἀγε, τίνας ἄλλας ἔχεις προσηγορίας; Ἀ-
νὴρ εἶ, ἢ γυνή; Ἀνὴρ. Ἄνδρα οὖν καλλώπιζε,
μὴ γυναῖκα· ἐκείνη φύσει λεία γέγονε, καὶ
τρυφερά· κἂν ἔχη τρίχας πολλὰς, τέρας ἐστὶ·
28 καὶ ἐν τοῖς τέρασιν ἐν Ρώμῃ δείκνυται· τοῦτο
δ' ἐπ' ἀνδρόεσσι τὸ μὴ ἔχειν· κἂν μὲν φύσει μὴ
ἔχη, τέρας ἐστίν· ἂν δ' αὐτὸς ἑαυτοῦ ἐκκόπτη
καὶ ἀποτίλλῃ, τί αὐτὸν ποιήσομεν; τοῦ αὐτοῦ
δείξομεν· καὶ τί προγράφομεν; Δείξω ὑμῖν ἄν-
29 δρα, ὃς θέλει μᾶλλον γυνή εἶναι ἢ ἀνὴρ. Ὁ δει-
νοῦ θεάματος! Οὐδεὶς οὐχὶ θαυμάσει τὴν προ-
γραφὴν; Νῆ τὸν Δία, οἶμαι ὅτι αὐτοὶ οἱ τιλλό-
μενοι, οὐ παρακολουθοῦντες ὅτι τοῦτ' αὐτὸ ἐστίν
30 ὃ ποιοῦσι, ποιοῦσιν. Ἄνδρωπε, τί ἔχεις ἐγκα-
λέσαι σοι τῇ φύσει; Ὅτι σε ἄνδρα ἐγέννησε;
Τί οὖν πάσας ἔδει γυναῖκας γεννῆσαι; καὶ τί
ἂν ὄφελος ἦν σοι τοῦ κοσμεῖσθαι; τί νι ἂν ἐκοσ-
31 μοῦ, εἰ πάντες ἦσαν γυναῖκες; Ἀλλ' οὐκ ἀρέ-
σκει σοι τὸ πραγματίον· ὅλον δι' ὅλῳ αὐτὸ
ποίησον· ἄρου τί ποτ' ἐκείνο τὸ αἴτιον τῶν
τριχῶν·ποίησον εἰς ἅπαντα σαυτὸν γυναῖ-
κα, ἵνα μὴ πλανώμεθα· μὴ τὸ μὲν ἡμῖν ἀν-
32 δρὸς, τὸ δ' ἡμῖν γυναικὸς. Τί νι θέλεις ἀρέσαι;
Τοῖς γυναικαρίοις; Ὡς ἀνὴρ αὐτοῖς ἀρῶσιν. Ναί·
ἀλλὰ τοῖς λείοις χαίρουσιν. Οὐκ ἀπάγχῃ; καὶ εἰ
33 τοῖς κιναιδοῖς ἔχαιρον, ἐγένου ἂν κιναιδός; Τοῦ-
τό σοι τὸ ἔργον ἐστίν· ἐπὶ ταῦτο ἐγεννήθης, ἵνα
34 σοι αἱ γυναῖκες αἱ ἀκόλαστοι χαίρωσι· τοιοῦτόν
σε θῶμαι πολίτην Κορινθίων· κἂν οὕτω τύχῃ,
ἀξυνόμον, ἢ ἐφ' ἑαρχόν, ἢ στρατηγόν, ἢ ἀγωνο-
35 δήτην; Ἀγε, καὶ γυμνήσας τίλλεσθαι μέλλεις;

Τίνι, καὶ ἐπὶ τί; καὶ παιδία ποιήσας, εἴτα κη-
κεῖνα τιλλόμενα ἡμῖν εἰσάξεις εἰς τὸ πολίτευμα;
καλὸς πολίτης, καὶ βουλευτὴς, καὶ ῥήτωρ· τοι-
ούτους δεῖ νέους εὐχεσθαι ἡμῖν φέεσθαι καὶ ἀ-
νατρέφεσθαι;

- 36 Μὴ· τοὺς Θεοῦστοι, νεανίσκε· ἀλλ' ὕπαξ ἀ-
κούσας τῶν λόγων τούτων, ἀπελθὼν σαυτῷ εἰ-
πὲ, Ταῦτά μοι Ἐπίκτητος οὐκ εἶρηκε· (πόθεν
γὰρ ἐκείνῳ;) ἀλλὰ Θεὸς τίς ποτ' εὐμενὴς δι' ἐ-
κείνου· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπῆλθεν Ἐπίκτιτῳ ταῦτα
37 εἰπεῖν, οὐκ εἰωθότι λέγειν πρὸς οὐδένα. Ἀγέ-
οῦν, τῷ Θεῷ πεισθῶμεν, ἵνα μὴ θεοχόλωτοι ὦ-
μεν. Οὐ· ἀλλ' ἂν μὲν κόραξ κραυγάζων σημαίνει
σοίτι, οὐχ ὁ κόραξ ἐστὶν ὁ σημαίνων, ἀλλ' ὁ
Θεὸς δι' αὐτοῦ· ἂν δὲ δι' ἀνθρωπίνης φωνῆς ση-
μαίνει τι, τὸν ἀνδρωπὸν οὐ ποιήσει λέγειν σοι
ταῦτα, ἵνα γνοίης τὴν δύναμιν τοῦ δαιμονίου,
ὅτι τοῖς μὲν οὕτως, τοῖς δ' ἐκείνως σημαίνει,
περὶ δὲ τῶν μεγίστων καὶ κυριωτάτων, διὰ καλ-
38 λίστου ἀγγέλου σημαίνει; τί ἐστὶν ἄλλο ὃ λέγει
ὁ ποιητής·

----- Ἐπεὶ πρὸ αἱ εἶπομεν ἡμεῖς.

Ἑρμείαν πέμψαντες εὐσκοποῦν Ἀργειφόντην,

Μήτ' αὐτὸν κτείνειν, μήτε μνάσθαι ἀκοῖτιν.

- 39 Ὁ Ἑρμῆς καταβὰς ἔμελλεν αὐτῷ λέγειν ταῦτα;
καὶ σοὶ νῦν λέγουσιν οἱ Θεοὶ ταῦτα, Ἑρμείαν
πέμψαντες διάκτορον Ἀγείφοντην. Μὴ ἐκτρέφειν
τὰ καλῶς ἔχοντα, μηδὲ περιεργάζεσθαι· ἀλλ'
ἀφρῆναι τὸν ἄνδρα, ἄνδρα· τὴν γυναῖκα γυναῖκα
τὸν καλὸν ἀνδρωπὸν ὡς καλὸν ἀνδρωπὸν, τὸν αἰ-
40 σχρὸν ὡς ἀνδρωπὸν αἰσχρὸν· ὅτι οὐκ εἶ κρέας,
οὐδὲ τρίχες, ἀλλὰ προαίρεσις· ταύτην ἂν σχῆς
41 καλὴν, τότ' ἔσῃ καλός. Μέχρι δὲ νῦν οὐ τολμῶ
σοι λέγειν, ὅτι αἰσχρὸς εἶ· δοκεῖς γάρ μοι πάν-

42 τα θέλειν ἀκούσαι, ἢ τοῦτο. Ἀλλ' ὅρα, τί λέ-
γει Σωκράτης τῷ καλλίῳ πάντων καὶ ὀραιοτά-
τω Ἀλκιδίαδῃ. Πειρῶ οὖν καλὸς εἶναι. Τί αὐτῷ
λέγει; Πλάσσε σου τὴν κόμην, καὶ τίλλε σοῦ
τὰ σκέλη; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ κόσμει σοῦ τὴν
προαίρεσιν, ἔξαιρε τὰ φαῦλα δόγματα. Τὸ σω-
43 μάτιον οὖν πῶς; Ὡς πέφυκεν. Ἄλλω τούτων ἐ-
44 μέλησεν· ἐκείνῳ ἐπίτρεπον. Τί οὖν; ἀκάθαρτον
δεῖ εἶναι; Μὴ γένοιτο· ἀλλ' ὅς εἴ καὶ πέφυκας,
τοῦτον κάθαιρε· ἄνδρα, ὡς ἄνδρα καθάριον εἶ-
ναι· γυναῖκα, ὡς γυναῖκα· παιδίον, ὡς παιδίον.
45 Οὐ· ἀλλὰ καὶ τοῦ λέοντος ἐκτίλλωμεν τὴν κό-
μην, ἵνα μὴ ἀκάθαρτος ᾖ· καὶ τοῦ ἀλεκτρυόνος
τὸν λόφον· δεῖ γὰρ καὶ τοῦτον καθάριον εἶναι,
Ἀλλ' ὡς ἀλεκτρυόνα, καὶ ἐκείνον ὡς λέοντα,
καὶ τὸν κυνηγετικὸν κύνα ὡς κυνηγετικόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ τίνα ἀσκεῖσθαι δεῖ τὸν Προκόφαντα· καί, ὅτι
τῶν κυριωτάτων ἀμελοῦμεν.

Τρεῖς εἰσι τόποι, περὶ οὓς ἀσκηθῆναι δεῖ τὸν
ἐσόμενον καλὸν καὶ ἀγαθόν· ὁ περὶ τὰς ὀρέξεις
καὶ τὰς ἐκκλίσεις, ἵνα μὴ τ' ὀρεγόμενος ἀποτυγ-
2 χάνῃ, μὴ τ' ἐκκλίνων περιπίπτῃ· ὁ περὶ τὰς ὀρ-
μὰς καὶ ἀφορμὰς, καὶ ἀπλῶς ὁ περὶ τὸ καθεῆκον,
ἵνα τάξῃ, ἵνα εὐλογίῃσας, ἵνα μὴ ἀμελῶς· τρί-
τος ἐστίν, ὁ περὶ τὴν ἀνεξαπατησίαν καὶ ἀνει-
καϊότητα, καὶ ὅλως ὁ περὶ τὰς συγκαταθέσεις.
3 Τούτων κυριώτατος, καὶ μάλιστα ἐπείγων ἐστίν
ὁ περὶ τὰ πάθη· πάθος γὰρ ἄλλως οὐ γίνεται,
εἰ μὴ ὀρέξεως ἀποτυγχανούσης, ἢ ἐκκλίσεως πε-
ριπιπτούσης· οὗτός ἐστιν ὁ ταραχάς, θορύβους,
ἀτυχίας, ὁ θυρυχίας ἐπιφέρων· ὁ πένθος, οἰμω-

- γὰς, φθόνους· ὁ φθονερούς, ὁ ζηλοτύπους ποιῶν·
 4 οἱ ἄν οὐδ' ἀκοῦσαι λόγων δυνάμεθα. Δεύτερός
 ἐστίν, ὁ περὶ τὸ καθῆκον· οὐ δεῖ γάρ με εἶναι ἀ-
 παθῆ ὡς ἀνδριάντα, ἀλλὰ τὰς σχέσεις τηροῦντα
 τὰς φυσικὰς καὶ ἐπιθέτους, ὡς εὐσεβῆ, ὡς ἥον,
 ὡς ἀδελφόν, ὡς πατέρα, ὡς πολίτην.
- 5 Τρίτος ἐστίν, ὁ ἤδη τοῖς προκόπτουσιν ἐπιβάλ-
 λων, ὁ περὶ τὴν αὐτῶν τούτων ἀσφάλειαν, ἵνα
 μὴδ' ἐν ὕπνοις λάθῃ τις ἀνεξέταστος παρελθοῦσα
 φαντασία, μὴδ' ἐν οἰνώσει, μὴδὲ μελαγχολῶν-
 6 τος. Τοῦτο ὑπὲρ ἡμᾶς, φησὶν, ἐστίν. Οἱ δὲ νῦν
 φιλόσοφοι, ἀφέντες τὸν πρῶτον τόπον καὶ τὸν
 δεύτερον, καταγίνονται περὶ τὸν τρίτον· μετα-
 πίπτοντας ἠρωτῆσαι, περαίνοντας, ὑποθετι-
 7 κούς, ψευδομένους. Δεῖ γάρ, φησὶ, καὶ ἐν ταῖς
 ὕλαις ταύταις γενόμενον διαφυλάττειν τὸ ἀνεξα-
 8 πάτητον. Τίνα; Τὸν καλὸν καὶ ἀγαθόν. Σοὶ οὖν
 τοῦτο λείπει· τὰς ἄλλας ἐκπεπώνηκας· περὶ κερ-
 μάτιον ἀνεξαπάτητος εἶ· εἰ δ' αὖ ἴδης κοράσιον κα-
 λόν, ἀντέχεις τῇ φαντασίᾳ· ἂν ὁ γείτων σου
 κληρονομῇ, οὐ δάκνῃ· νῦν οὐδὲν ἄλλο σοι λεί-
 9 πει, ἢ ἀμεταπτώσια· Τάλας, αὐτὰ ταῦτα τρέ-
 μων μανθάνεις, καὶ ἀγωνιῶν, μήτις σου κατα-
 φρονήσῃ· καὶ πυνθανόμενος, μήτις τι περὶ σοῦ
 10 λέγῃ. Ἐάν τις ἔλθῶν εἴπῃ σοι, ὅτι, λόγου γινο-
 μένου, τίς ἄριστός ἐστι τῶν φιλοσόφων, παρών τις
 ἔλεγεν, ὅτι εἷς φιλόσοφος ὁ δεῖνα· γέγονέ σου
 τὸ ψυχάριον ἀντὶ δακτυλίου δίπην· ἂν δ' ἄλ-
 λος παρών εἴπῃ, Οὐδὲν εἶρηκας, οὐκ ἔστιν ἄξιον
 τοῦ δέϊνος ἀκροῖσθαι· τί γὰρ οἶδε; τὰς πρώτας
 ἀφορμὰς ἔχει, πλεον δ' οὐδέν· ἐξέσηκας, ὠχρία-
 11 μι, ὅτι μέγας φιλόσοφος. Βλέπεται ἐξ αὐτῶν
 τούτων· τί θέλεις ἐξ ἄλλων δεῖξαι; Οὐκ οἶδας,

- ὅτι Διογένης τῶν σοφιστῶν τινα οὕτως ἔδειξεν,
ἐκτείνας τὸν μέσον δάκτυλον· εἶτα ἐκμανέντος
αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν, ἔφη, ὁ δεῖνα· ἔδειξα ὑμῖν
12 αὐτόν. Ἀνθρώπος γὰρ δακτύλῳ οὐ δείκνυται,
ὡς λίθος, ἢ ὡς ξύλον· ἀλλ' ὅταν τις τὰ δόγμα-
τα αὐτοῦ δείξῃ, τότε αὐτόν ὡς ἄνθρωπον ἔδειξε.
- 13 Βλέπωμεν καὶ σοῦ τὰ δόγματα· μὴ γὰρ οὐ
δῆλόν ἐστιν, ὅτι σὺ τὴν προαίρεσιν τὴν σαυτοῦ
ἐν οὐδενὶ τίθεις, ἔξω δὲ βλέπεις εἰς τὰ ἀπροαί-
ρετα, τί ἔρεῖ ὁ δεῖνα; καὶ τίς εἶναι δόξεις; εἰ
φιλολόγος; εἰ Χρύσιππον ἀνέγνως, ἢ Ἀντίπα-
τρον; εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχέδημον, ἀπέχεις ἅπαν-
14 τα. Τί ἐτι ἀγωνιάς, μὴ οὐ δείξῃς ἡμῖν τίς εἶ;
Θέλεις σοι εἶπω τίνα ἡμῖν ἔδειξας; Ἀνθρώπου
παριόντα ταπεινόν, μεμφόμενον, ὀξύθυμον,
δειλόν, πάντα μεμφόμενον, πᾶσιν ἐγκαλοῦντα,
μηδέποτε ἡσυχίαν ἄγοντα, πέρπερον· ταῦτα ἡ-
15 μῖν ἔδειξας. Ἀπελθε νῦν, καὶ ἀναγίνωσκε Ἀρ-
χέδημον· εἶτα, μὴς ἂν καταπέσῃ καὶ ψοφήσῃ,
ἀπέθανες. Τοιοῦτος γάρ σε μένει θάνατος, οἷον
καὶ τὸν --- τίνα ποτ' ἐκείνου; --- τὸν Κρίνιν·
καὶ ἐκεῖνος μέγα ἐφρόνει, ὅτι ἐνόει Ἀρχέδημον.
- 16 Τάλας, οὐ θέλεις ἀρεῖναι ταῦτα τὰ μηδὲν πρὸς
σέ; Πρέπει ταῦτα τοῖς δυναμένοις δίχα ταραχῆς
αὐτὰ μανθάνειν· οἷς ἔξῃςιν εἰπεῖν, Οὐκ ὀργίζο-
μαι, οὐ λυποῦμαι, οὐ φθονῶ, οὐ κωλύομαι,
οὐκ ἀναγκάζομαι. Τί μοι λοιπόν; εὐσυχολῶ, ἡ-
17 συχίαν ἄγω. Ἰδῶμεν, πῶς περὶ τὰς μεταπτώ-
σεις τῶν λόγων δεῖ ἀνασρέφεσθαι· ἰδῶμεν, πῶς
ὑπόθεσιν τις λαβὼν, εἰς οὐδὲν ἄτοπον ἀπαχθή-
18 σεται. Ἐκείνων ἐστὶ ταῦτα· τοῖς εὖ παθούσι προ-
σῆκει, πῦρ καίειν, ἀριζᾶν, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ
ἡδεῖν, καὶ ὀρχεῖσθαι· βυθιζομένου δὲ τοῦ πλοῦ, οὐ
σύ μοι παρελθὼν ἐπαίρεις τοὺς σιγάρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τίς ὕλη τοῦ ἀγαθοῦ· καὶ πρὸς τί μάλιστα ἀσκητέον.

Υἷλη τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, τὸ ἴδιον ἡγεμονικόν· τὸ σῶμα δὲ, ἱατροῦ καὶ ἀλείπτου· ὁ ἀγρὸς, γεωργοῦ ὕλη. Ἔργον δὲ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, τὸ
 2 χρῆσθαι ταῖς φαντασίαις κατὰ φύσιν. Πέφυκε δὲ πᾶσα ψυχὴ, ὥσπερ τῷ ἀληθεῖ ἐπινεύειν, πρὸς τὸ ψεῦδος ἀνανεύειν, πρὸς τὸ ἀδύλον ἐπιχειν· οὕτω πρὸς μὲν τὸ ἀγαθὸν ὀρεκτικῶς κινεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸ κακὸν ἐκκλητικῶς, πρὸς δὲ τὸ
 3 μὴτ' ἀγαθὸν μὴτε κακὸν οὐδετέρως. Ὡς γάρ τὸ τοῦ Καίσαρος νόμισμα οὐκ ἔξοισιν ἀποδοκιμάσαι τῷ τραπεζίτῃ, οὐδὲ τῷ λαχανοπώλῃ, ἀλλ' ἂν δείξης, θέλει οὐ θέλει, πρᾶεσθαι αὐτὸν δεῖ τὸ αὐτὸ αὐτοῦ πωλούμενον· οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ
 4 τῆς ψυχῆς. Τὸ ἀγαθὸν φανέν, εὐθὺς ἐκίνησεν ἐφ' αὐτό, τὸ κακὸν ἀφ' αὐτοῦ· οὐδέποτε δ' ἀγαθοῦ φαντασίαν ἐναργῇ ἀποδοκιμάσει ψυχὴ, οὐ μᾶλλον ἢ τὸ Καίσαρος νόμισμα· ἐνθεν ἐξήρτηται πᾶσα κίνησις καὶ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ.
 5 Διὰ τοῦτο πάσις αἰκειότητος προκρίνεται τὸ ἀγαθόν· οὐδὲν ἐμοὶ καὶ τῷ πατρὶ, ἀλλὰ τῷ ἀγαθῷ. Οὕτως εἴ σκληρός; Οὕτω γὰρ πέφυκα·
 6 τοῦτό μοι τὸ νόμισμα δέδωκεν ὁ Θεός. Διὰ τοῦτο εἰ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου τὸ ἀγαθὸν ἕτερόν ἐστιν, οἴχεται καὶ πατήρ, καὶ ἀδελφός, καὶ πα-
 7 τρίς, καὶ πάντα τὰ πράγματα. Ἀλλὰ τὸ ἐμὸν ἐγὼ ἀγαθὸν ὑπερίδω, ἵνα σὺ σχῆς; καὶ παραχωρήσω σοι; Ἀντὶ τίνος; Πατῆρός σου εἰμί. Ἀλλ' οὐκ ἀγαθόν. Ἀδελφός σου εἰμί. Ἀλλ' οὐκ ἀγα-
 8 θόν. Ἐάν δ' ἐν ὁρῇ προαιρέσει θῶμεν, αὐτὸ τὸ τηρεῖν τὰς σχέσεις ἀγαθὸν γίνεται· καὶ λοιπόν, ὁ τῶν ἐκτός τινων ἐκχωρῶν, οὗτος τοῦ ἀγαθοῦ

- 9 τυγχάνει. Αἶρει τὰ χρήματα ὁ πατήρ. Ἀλλ' οὐ βλάπτει. Ἐξεί το πλεον τοῦ ἀγροῦ ὁ ἀδελφός. Ὅσον καὶ θέλει· μή τι οὖν τοῦ αἰδήμονος; μή τι
- 10 τοῦ πιροῦ; μή τι τοῦ φιλαδέλφου; Ἐκ ταύτης γὰρ τῆς οὐσίας τίς δύναται ἐκβαλεῖν; οὐδ' ὁ Ζεὺς· οὐδὲ γὰρ ἠθέλησεν· ἀλλ' ἐπ' ἐμοὶ αὐτὸ ἐποίησε, καὶ ἔδωκεν ὅσον εἶχεν αὐτός, ἀκόλυτον, ἀνανάγκασον, ἀπαραπόδισον.
- 11 Ὅταν οὖν ἄλλω ἄλλο τὸ νόμισμα ἦ, ἐκεῖνό τις δείξας, ἔχη τὸ αὐτ' αὐτοῦ πιπρασκόμενον.
- 12 Ἐλήλυθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν κλέπτης ἀνθύπατος· τί νι νομίσματι χρῆται; Ἀργυρίῳ. Δεῖξον, καὶ ἀπόφερε ὃ θέλεις. Ἐλήλυθε μοιχός· τί νι νομίσματι χρῆται; Κορυσιδίοις. Λάβε, φισί, τὸ νόμισμα, πώλησόν μοι τὸ πραγματίον. Δός, καὶ
- 13 ἀγόραζε. Ἄλλος περὶ παιδάρια ἐσπούδακε. Δός αὐτῷ τὸ νόμισμα, καὶ λάβε ὃ θέλεις. Ἄλλος φιλόδοχος. Δός ἱππάριον καλόν, ἢ κυνάριον· οἰμαῖζων καὶ ζένων πωλήσει αὐτ' αὐτοῦ ὃ θέλεις. Ἄλλος γὰρ αὐτὸν ἀναγκάζει ἔσσωθεν, ὃ τὸ νόμισμα τοῦτο τεταχώς.
- 14 Πρὸς τοῦτο μάλισα τὸ εἶδος αὐτὸν γυμνασέον. Εὐθύς ὄρθρου προελθὼν, ὃν ἂν ἴδῃς, ὃν ἂν ἀκούσῃς, ἐξέταζε, ἀποκρίνου ὡς πρὸς ἐρώτημα, τί εἶδες; καλὸν ἢ καλὴν; Ἐπαγε τὸν κανόνα. Ἀπροαίρετον, ἢ προαιρετικόν; Ἀπροαίρετον. Αἶρε
- 15 ἔξω. Τί εἶδες; Πενθοῦντα ἐπὶ τέκνου τελευτῇ. Ἐπαγε τὸν κανόνα. Ὁ θάνατός ἐστιν ἀπροαίρετον· αἶρε ἐκ τοῦ μέσου. Ἀπῆντησέ σοι ὕπατος; Ἐπαγε τὸν κανόνα. Ὑπατεία ποῖον τι ἐστίν; Ἀπροαίρετον, ἢ προαιρετικόν; Ἀπροαίρετον. Αἶρε καὶ τοῦτο, οὐκ ἔστι δόκιμον· ἀπόβαλε, οὐδὲν
- 16 πρὸς σέ. Καὶ τοῦτο εἰ ἐποιούμεν, καὶ πρὸς τοῦτο ἡσκούμεθα καὶ ἡμέραν ἔξ ὄρθρου μεχρὶ νυκτός,

- 17 ἐγίνετο ἄντι, νῆ τοὺς Θεοὺς. Ν
 πάσης φαντασίας κεχηνότες λα
 μόνον, εἶπερ ἄρα, ἐν τῇ σχολῇ
 ρόμεθα· εἴτ' ἐξελθόντες, ἂν ἴδο
 λέγομεν, Ἀπώλετο· ἂν ὕπατον
 ἐξωρισμένον, Ταλαίπωρος· ἂν π
 18 οὐκ ἔχει πόθεν φάγη. Ταῦτ' οὐ
 τὰ πονηρὰ δόγματα, περὶ τοῦτ'
 Τί γάρ ἐσι τὸ κλαίειν καὶ οἰμώ
 δυσυχία; Δόγμα. Τί ζῆσις; τί δ
 ψις; τί κατηγορία; τί ἀσέβει
 19 Ταῦτα πάντα δόγματά ἐσι, κ
 καὶ δόγματα περὶ τῶν ἀπροαι
 ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ταῦτά τις ἐ
 καὶ μεταθέτω, καὶ γὰρ αὐτὸν ἐγγ
 θήσει, ὥς ἂν ἔχη τὰ περὶ αὐτόν
 20 Οἷόν ἐστιν ἡ λεκάνη τοῦ ὕδατος
 χῆ· οἷον ἡ αὐγὴ ἡ προσπίπτουσα
 21 οὗτον αἱ φαντασίαι· ὅταν οὖν
 δοκεῖ μὲν καὶ ἡ αὐγὴ κινεῖσθαι
 22 νεῖται· καὶ ὅταν τοίνυν σκοτωθῇ
 ναι καὶ αἱ ἀρεταὶ συγχέονται,
 ἐφ' οὗ εἰσι· κατασάντος δὲ, κα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Πρὸς τὸν ἀκόσμως ἐν θεάτρῳ σ

Τοῦ δ' ἐπιτρόπου τῆς Ἡ' περὶ
 σπουδᾶσαντος κωμῳδῶντινι, κα
 μασίᾳ λοιδωροφέντος, εἶπα ἐξῆς
 πρὸς αὐτὸν ὅτι ἐλοιδορήθῃ, κα
 πρὸς τοὺς λοιδωρήσαντας. Καὶ τ
 2 ποιοῦν; ἐσπούδαζον καὶ οὗτοι,
 πάντος δ' ἐκείνου, οὕτως οὖν τι

εἶφι, βλέποντες τὸν αὐτῶν ἄρχοντα, τοῦ Καίσα-
 ρος φίλον καὶ ἐπίτροπον, οὕτω σπουδάζοντα,
 3 οὐκ ἔμελλον καὶ αὐταὶ οὕτω σπουδάζειν; εἰ
 γὰρ μὴ δεῖ οὕτω σπουδάζειν, μηδὲ σὺ σπουδά-
 ζε· εἰ δὲ δεῖ, τί χαλεπαίνεις, εἰ σε ἐμιμήσαν-
 το; τίνας γὰρ ἔχουσι μιμήσασθαι οἱ πολλοὶ, ἢ
 τοὺς ὑπερέχοντας ὑμᾶς; εἰς τίνας ἀπίδωσιν ἐλ-
 4 θόντες εἰς τὰ θέατρα, ἢ ὑμᾶς; Ὅρα πῶς ὁ ἐπί-
 τροπος τοῦ Καίσαρος θεωρεῖ· κέκραγε· καὶ γὰρ
 τοῖνυν κραυγᾶσω· ἀναπηδᾷ· καὶ γὰρ ἀναπηδήσω·
 οἱ δοῦλοι αὐτοῦ διακάθηνται κραυγάζοντες· ἐ-
 γὼ δ' οὐκ ἔχω δούλους· ἀντὶ πάντων αὐτὸς, ὃ-
 5 σον δύναμαι, κραυγᾶσω. Εἰδέναι σε οὖν δεῖ, ὅ-
 ταν εἰσέρχῃ εἰς τὸ θέατρον, ὅτι κανὼν εἰσέρχῃ
 καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις, πῶς αὐτοὺς δεῖ
 6 θεωρεῖν. Τί οὖν σε ἐλοιδοροῦν; Ὅτι πᾶς ἄνθρω-
 πος μισεῖ τὸ ἐμποδίζον· ἐκεῖνοι σεφανωθῆναι
 ἤθελον τὸν δεῖνα, σὺ ἕτερον· ἐκεῖνοι σοὶ ἐνεπὶ-
 δίζον, καὶ σὺ ἐκείνοις· σὺ εὐρίσκου ἰσχυρότερος·
 ἐκεῖνοι ὃ ἐδύναντο ἐποίουν· ἐλοιδοροῦν τὸ ἐμπο-
 7 δίζον. Τί οὖν θέλεις; ἵνα σὺ μὲν ποιῇς ὃ θέλεις,
 ἐκεῖνοι δὲ, μηδ' εἴπωσιν ἃ θέλουσιν; Καὶ τί θαυ-
 μαζόν; Οἱ γεωργοὶ τὴν Δία οὐ λοιδοροῦσιν, ὅταν
 ἐμποδίζωνται ὑπ' αὐτοῦ; οἱ ναῦται οὐ λοιδοροῦ-
 8 σι· τὸν Καίσαρα παύονται λοιδοροῦντες; Τί οὖν;
 οὐ γινώσκει ὁ Ζεὺς; τῷ Καίσαρι οὐκ ἀπαγγέλ-
 λονται τὰ λεγόμενα; Τί οὖν ποιεῖ; οἶδεν, ὅτι,
 ἂν πάντας τοὺς λοιδοροῦντας κολάσῃ οὐχ ἔξει
 9 τίνας ἄρξει. Τί οὖν; ἔδει εἰσερχόμενον εἰς τὸ
 θέατρον οὐ τοῦτο εἰπεῖν, Ἀγε ἵνα Σώφρων σε-
 φανωθῇ· ἀλλ' ἐκεῖνο, Ἀγε ἵνα τηρήσῃ τὴν ἑμαυ-
 τοῦ προαίρεσιν ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης κατὰ φύ-
 10 σιν ἔχουσαν. Ἐμοὶ παρ' ἐμέ φίλτερος οὐδεὶς. Γε-
 λοῖον οὖν, ἢ ἄλλος νικήσῃ κωμῳδῶν, ἐμὲ βλάπ-

- 11 τεισθαι. Τίνα οὖν θέλω νικῆσαι; Τὸν νικῶντα·
καὶ οὕτως αἰεὶ νικῆσει, ὃν θέλω. Ἀλλὰ θέλω
ξεφανωθῆναι Σώφρονα. Ἐν οἴκῳ ὅσους θέλεις ἀ-
γῶνας ἄγων, ἀνακήρυξον αὐτὸν Νέμεα, Πύθια,
Ἰσθμια, Οὐλύμπια· ἐν φανερώῳ δὲ μὴ πλευνέ-
ται, μηδ' ὑφάρπαζε τὸ κοινόν· εἰ δὲ μὴ, ἀνέχου
12 λοιδορούμενος. Ὡς ὅταν ταῦτα ποιῇς τοῖς πολ-
λοῖς, εἰς ἴσον ἐκείνοις καδισῇς σεαυτὸν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Πρὸς τοὺς διὰ νόσον ἀπαλλασσόμενους.

- Νοσῶ, φησὶν, ἐνθάδε, καὶ βούλωμαι ἀπιέναι
2 εἰς οἶκον. Ἐν οἴκῳ γὰρ ἄνστος ἦσθα σύ; ὃν
σκοπεῖς, εἴ τι ποιεῖς ἐνθάδε τῶν πρὸς τὴν προ-
αἵρεσιν τὴν σουτοῦ φερόντων, ἢ ἐπανορθωθῇ;
εἰ μὲν γὰρ μηδὲν αὐτοῖς, περισσῶς καὶ ἡλθεῖς·
3 ἅπιθι, ἐπιμελοῦ τῶν ἐν οἴκῳ· εἰ γὰρ μὴ δύνα-
ταί σου τὸ ἡγεμονικὸν σχεῖν κατὰ φύσιν, τό γ'
ἀγρίδιον δυνήσεται, τό γε κερμάτιον αὐξήσεις,
τὸν πατέρα γηροκομήσεις, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνασφα-
φήσῃ, ἄρξεις· κακὸς κακῶς τίποτε ποιήσεις τῶν
4 ἐξῆς. Εἰ δὲ παρκολουθεῖς σουτῷ, ὅτι ἀποβάλ-
λεις τινὰ δόγματα φαῦλα, καὶ ἄλλα ἀντ' αὐτῶν
ἀναλαμβάνεις, καὶ τὴν σουτοῦ χάσιν μετατί-
θεικας ἀπὸ τῶν ἀπροαιρέτων ἐπὶ τὰ προαιρετικά,
κἂν ποτ' εἴπῃς Οἴμοι, οὐ λέγεις διὰ τὸν πατέρα,
διὰ τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ, δι' ἐμέ, ὅτι ὑπολογίζη
5 νόσον· οὐκ οἶδας, ὅτι καὶ νόσος καὶ θάνατος
καταλαβεῖν ἡμᾶς ὀφείλουσι τίποτε ποιοῦντας;
τὸν γεωργόν, γεωργοῦντα καταλαμβάνουσι·
6 τὸν ναυτικόν, πλέοντα. Σὺ τί θέλεις ποιεῖν κα-
ταληφθῆναι; τίποτε μὲν γὰρ ποιοῦντά σε δεῖ

καταλιφθῆναι. Εἴ τι ἔχεις τούτου κρείσσον ποιῶν
καταλιφθῆναι, ποίει ἐκεῖνο.

- 7 Εἰ μοι μὲν γὰρ καταλιφθῆναι γένοιτο μηδενὸς
ἄλλου ἐπιμελουμένῳ, ἢ τῆς προαιρέσεως τῆς ἐ-
μῆς, ἢ ἀπαθῆς, ἢ ἀκούτου, ἢ ἀνανάγκα-
8 ρος, ἢ ἐλεύθερος· ταῦτα ἐπιτιθεύων θέλω εὐ-
ρεθῆναι, ἢ εἰπεῖν δύναμαι τῷ Θεῷ. Μήτι παρέ-
δην σου τὰς ἐντολάς; μήτι πρὸς ἄλλα ἐχρησά-
μην ταῖς ἀφορμαῖς, ἃς ἔδωκας; μήτι ταῖς αἰσθή-
σεσιν ἄλλως; μή τι ταῖς προλήψεσι; μή τι σοί
ποτ' ἐνεκάλεσα; μή τι σοῦ ἐμεμφάμην τὴν διοί-
9 κησιν; Εὐνόησα, ὅτι ἡθέλησας· καὶ οἱ ἄλλοι,
ἀλλ' ἐγὼ ἐκὼν· πένης ἐγενόμην, σοῦ θέλοντος,
ἀλλὰ χαίρων· οὐκ ἤρξα, ὅτι σὺ οὐκ ἡθέλησας·
οὐδέ ποτ' ἐπεθύμησα ἀρχῆς· μή τι με τούτου ἐ-
νεκα συγνότερον εἶδες; μή οὐ προσῆλθόν σοί πο-
τε φαιδρῶ τῷ προσώπῳ, ἔτοιμος εἴ τι ἐπιτάσ-
10 σεις, εἴ τι ζηταίνεις; Νῦν με θέλεις ἀπελθεῖν
ἐκ τῆς πανηγύρεως; ἄπειμι· χάριν σοι ἔχω πᾶ-
σαν, ὅτι ἡξιώσας με συμπανηγυρίσαι σοι, καὶ
ιδεῖν ἔργα τὰ σά, καὶ τῇ διοικήσει σου συμπα-
11 ρακολουθῆσαί σοι. Ταῦτά με ἐνδυμούμενον, ταῦ-
τα γράφοντα, ταῦτα ἀναγινώσκοντα καταλάβει
ὁ θάνατος.
- 12 Ἀλλ' ἢ μήτηρ μου τὴν κεφαλὴν νοσοῦντος οὐ
κρατήσῃ. Ἀπίθι τοῖνυν πρὸς τὴν μητέρα· ἄξιος
13 γὰρ εἴ τὴν κεφαλὴν κρατούμενος νοσεῖν. Ἀλλ'
ἐπὶ κλιναρίου κομφοῦ ἐν οἴκῳ κατεκείμεν. Ἀπί-
θίσου ἐπὶ τὸ κλινάριον· ἢ ὑγιαίνων ἄξιος εἴ ἐπὶ
τοιούτου κατακεῖσθαι· μή τοῖνυν ἀπόλλυε ἀ-
δύνασαι ἐκεῖ ποιεῖν.
- 14 Ἀλλ' ὁ Σωκράτης τί λέγει; Ὡς περ ἄλλοις τις,
φρσι, χαίρει τὸν ἀγρόν τὸν αὐτοῦ ποιῶν κρείσ-
σιονα, ἄλλος τὸν ἵππον, οὕτως ἐγὼ καὶ ἡμέραν

χαίρω παρακολουθῶν ἑμαυτῷ βελτίον
 15 Πρὸς τί; μὴ τι πρὸς λεξείδια; Ἀνδ
 16 μαι. Μὴ τι πρὸς θεωρημάτια; Τί
 μὴν οὐ βλέπω τί ἐστὶν ἄλλο, πρὸς ὅ
 οἱ φιλόσοφοι. Οὐδέν σοι δοκεῖ εἶναι
 ποτ' ἐγκαλέσαι τινί; μὴ Θεῷ; μὴ ἀ
 μέμψασθαι μηδένα; τὸ αὐτὸ πρόσ
 17 ἐκφέρειν καὶ εἰσφέρειν; Ταῦτα ἦν αὖ
 της· καὶ ὁμῶς οὐδέποτε εἶπεν, ὅτι
 δάσκει· εἰ δέ τις λεξείδια ἤτει ἢ
 ἀπῆγε πρὸς Πρωταγόραν, πρὸς Ἰππί
 εἰ λάχανά τις ζητῶν ἐλήλυθε, πρὸ
 18 ρὸν αὖ αὐτὸν ἀπήγαγε. Τίς οὖν ὑμῶν
 τὴν τὴν ἐπιβολήν; ἐπεὶ τοι, εἰ εἶχ
 σεῖτε αὖν ἡδέως, καὶ ἐπεινᾶτε, καὶ
 19 τε. Εἴ τις ὑμῶν ἠράσθη κορασίου καὶ
 ὅτι ἀληθῆ λέγω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Σ π ο ρ ᾶ δ η ν τ ι ν

Πυθομένου δέ τινος, πῶς, ὑπὸ τ
 λον ἐκπεπονημένου τοῦ λόγου, πρ
 2 νες προκοπαὶ ἦσαν. Κατὰ τί, ἔφη,
 καὶ κατὰ τί μείζους αἱ προκοπαὶ
 καθὼ γὰρ νῦν ἐκπεπώνηται, κατ
 3 προκοπαὶ νῦν εὐρεθήσονται. Καὶ
 συλλογισμοὺς ἀναλύειν ἐκπεπώνη
 κοπαὶ γίνονται· τότε δ', ὥς τὸ ἡγ
 τὰ φύσιν ἔχον τηρῆσαι, καὶ ἔξ
 4 προκοπαὶ ἦσαν. Μὴ οὖν ἐνάλλασσε
 ὅταν ἄλλο ἐκπανῆς, ἐν ἄλλῳ προκ
 ῖδε, εἴ τις ὑμῶν, πρὸς τούτῳ ὦν,

τὰ φύσιν ἔχειν καὶ διεξάγειν, οὐ προκόπτει.
οὐδὲνα γὰρ εὐρήσεις.

5 Ο' ΣΠΟΥΔΑΙΟΣ ἀήττητος· καὶ γὰρ οὐκ ἀγωνί-
6 ζεται, ὅπου μὴ κρείσσων ἐστίν. Εἰ τὰ κατὰ τὸν
ἀγρὸν θέλεις, λάβε· λάβε τοὺς οἰκέτας. λάβε
τὴν ἀρχήν, λάβε τὸ σωματίον· τὴν δ' ὀρεξίν οὐ
ποιήσεις ἀποτευκτικὴν, οὐδὲ τὴν ἐκκλίσιν περι-
7 πτωτικὴν. Εἰς τοῦτον μόνον τὸν ἀγῶνα καθίστι, ~~τὸν~~
τὸν περὶ τῶν προαιρετικῶν· πῶς οὖν οὐ μέλλει
ἀήττητος εἶναι;

8 ΠΥΘΟΜΕΝΟΥ δέ τινος, τί ἐστὶν ὁ Κοινὸς Νοῦς.
Ὡσπερ, φησὶ, κοινὴ τις ἀκοή λέγοιτ' αὖν, ἡ μό-
νον φωνῶν διακριτικὴ· ἡ δὲ τῶν φθόγγων, οὐκ
ἐστὶ κοινὴ, ἀλλὰ τεχνικὴ· οὕτως ἐστὶ τινα, ἃ οἱ
μὴ παντάπασι διεσραμμένοι τῶν ἀνθρώπων κα-
τὰ τὰς κοινὰς ἀφορμὰς ὁρῶσιν. Ἡ τῆς αὐτῆς κατὰ-
ξασις, Κοινὸς Νοῦς καλεῖται.

9 Τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς οὐκ ἔστι προτρέψαι
ῥάδιον· οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν. Οἱ δ'
εὐφυεῖς, καὶ ἀποτρέπης, ἐστὶ μᾶλλον ἔχοντα
10 τοῦ λόγου. Διὸ καὶ ὁ Ῥοῦφος τὰ πολλὰ ἀπέτρε-
πε, τούτῳ δοκιμασιρῶ χρώμενος τῶν εὐφυῶν
καὶ ἀφυῶν. Ἐλεγε γὰρ, ὅτι, ὡς ὁ λίθος, καὶ
ἄνω βάλης, ἐνεχθήσεται κάτω ἐπὶ γῆν τῇ αὐ-
τοῦ κατασκευῇ· οὕτως καὶ ὁ εὐφυής, ὅσῳ μᾶλ-
λον ἀποκρούεται τις αὐτόν, τοσοῦτ' μᾶλλον νεύει
ἐφ' ᾧ πέφυκεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Πρὸς τὸν διορθωτὴν τῶν ἐλευθέρων πόλει, Ἐπικούρειον
ὄντα.

Τοῦ δὲ διορθωτοῦ εἰσελθόντος πρὸς αὐτόν· (ἦν
δ' οὗτος Ἐπικούρειος.) Ἀΐσιον, ἔφη, τοὺς ἰδιώτας
Τόμ. Ε. Ν

ἡμᾶς παρ' ὑμῶν τῶν φιλοσόφων πυν-
 καδάπερ τοὺς εἰς ξένην πόλιν ἔλθον-
 τῶν πολιτῶν καὶ εἰδότεων, τί κράτ-
 ῳ κῶσμεν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἰσορήσαντες
 2 ὥς ἐκείνοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ ἴ-
 τι μὲν γὰρ τρία ἐστὶ περὶ τὸν ἄνθρωπον
 καὶ σῶμα, καὶ τὰ ἐκτὸς, σχεδὸν οὐκ
 ἔστι· λοιπὸν ὑμέτερόν ἐστιν ἀποκρίνασθαι
 τὸ κράτιστον; Τί ἐροῦμεν τοῖς ἄνδρ-
 3 σάρκα; Καὶ διὰ ταύτην Μάξιμος ἔπαι-
 κασιόπης χειμῶνος μετὰ τοῦ ἡφοῦ, τὸ
 4 ἴν' ἡσδῇ τῇ σαρκί; Ἀρνησαμένου δ' ἔ-
 εἰπόντος, Μὴ γένοιτο. Οὐ προσήκει
 περὶ τὸ κράτιστον ἐσπουδακέναι; Πάν-
 προσήκει. Τί οὖν κρεῖσσον ἔχομεν
 τὴν ψυχὴν, ἔφη. Ἀγαθὰ δὲ τὰ τοῦ
 κρεῖττονά ἐστιν, ἢ τὰ τοῦ φαυλοτέρ-
 5 κρατίστου. Ψυχῆς δὲ ἀγαθὰ πότερον
 ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα; Προαιρετικά.
 6 οὖν ἐστιν ἡ ἡδονὴ ἢ ψυχικὴ; Ἐ-
 τίσι γένηται; πότερον ἐφ' αὐτῇ; ἀ-
 τὸν ἐστὶ· προηγουμένην γάρ τινα οὐ-
 οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ, ἧς τυγχάνοντες
 7 ἴσα κατὰ ψυχὴν. Ὁμολόγει καὶ τοῦ
 οὖν ἡσδυσόμεθα ταύτην τὴν ψυχικὴν
 γὰρ ἐπὶ τοῖς ψυχικοῖς, εὐρηται ἡ ἀ-
 γαθοῦ· οὐ γὰρ δύναται ἄλλο μὲν εἶ-
 ἄλλο δ' ἐφ' ᾧ εὐλόγως ἐπαιρόμεθα
 προηγουμένου μὴ ὄντος ἀγαθοῦ, τὸ
 ἀγαθὸν εἶναι· ἵνα γὰρ εὐλογον ἢ τὸ
 8 τὸ προηγουμένον δεῖ ἀγαθὸν εἶναι.
 εἰποῖτε, φρένας ἔχοντες· ἀνακόλου-
 τε καὶ Ἐπικούρου, καὶ τοῖς ἄλλοις
 9 σιν. Ὑπολείπεται λοιπὸν, ἐπὶ τοῖς

- ἡδεσθαι τὴν κατὰ ψυχὴν ἡδονήν· πάλιν ἢ ἐκεῖ-
να γένηται προηγούμενα, καὶ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.
- 10 Διὰ τοῦτο ἀφρόνως ἐποίησε Μάξιμος, εἰ δὲ ἄλ-
λο τι ἐπλευσεν, ἢ διὰ τὴν σάρκα· τοῦτ' ἐστὶ,
- 11 διὰ τὸ κράτιστον. Ἀφρόνως δὲ ποιεῖ καὶ εἰ ἀπέχε-
ται τῶν ἄλλοτρίων, δικαστὴς ὢν, καὶ δυνάμενος
λαμβάνειν· ἀλλ', ἂν σοι δόξη, ἐκεῖνο μόνον σκε-
πτώμεθα, ἵνα κεκρυμμένως, ἢ ἀσφαλῶς, ἵνα
- 12 μὴ τις γινῶ. Τὸ γὰρ κλέψαι οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἐπί-
κουρος ἀποφαίνει κακόν, ἀλλὰ τὸ ἐμπεσεῖν· καὶ
ὅτι πῖσιν περὶ τοῦ λαθεῖν λαθεῖν ἀδύνατον, διὰ
- 13 τοῦτο λέγει, Μὴ κλέπτετε. Ἀλλ' ἐγώ σοι λέγω,
ὅτι εἰς κομφῶς καὶ περιεσπλημένως γένηται, λη-
σόμεθα· εἴτα καὶ φίλους ἐν τῇ Ῥώμῃ ἔχομεν δυ-
νατοὺς, καὶ φίλας, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀδρανεῖς εἴ-
14 σιν· οὐδεὶς τολμήσει ἀναεῖναι τούτου ἕνεκα. Τί
ἀπέχη τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ; Ἀφρον εἰς τοῦτο, ἡ-
λιθιότης. Ἀλλ' οὐδ', ἂν λέγησθε μοι ὅτι ἀπέχη,
- 15 πικρῶς σοι. Ὡς γὰρ ἀδύνατόν ἐστι τῷ ψευδεῖ
φαινομένῳ συγκαταθέσθαι, καὶ ἀπὸ ἀληθοῦς
ἀπονεῦσαι, οὕτως ἀδύνατόν ἐστι τοῦ φαινομένου
ἀγαθοῦ ἀποσῆναι. Ὁ πλοῦτος δ' ἀγαθόν, καὶ
τὸ ποιητικώτατόν γε τῶν ἡδονῶν· διὰ τί μὴ πε-
16 ριποιήσῃ αὐτόν; Διὰ τί δὲ μὴ τὴν τοῦ γείτονος
γυναῖκα διαφθεύραμεν, ἂν δυνώμεθα λαθεῖν;
ἂν δὲ φλυαρῇ ὁ ἀνὴρ, καὶ αὐτὸν προσεκτραχι-
17 λίσωμεν. Εἰ θέλεις εἶναι φιλόσοφος οἷος δεῖ, εἴ
γε τέλειος, εἰ ἀκολουθῶν σου ταῖς δόγμασιν·
εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν διοίσεις ἡμῶν τῶν λεγομένων
Στωϊκῶν· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἄλλα λέγομεν, ἄλλα
- 18 δὲ ποιούμεν. Ἡμεῖς λέγομεν τὰ καλὰ, ποιούμεν
τὰ αἰσχρά. Σὺ τὴν ἐναντίαν διαστροφὴν ἔσῃ διε-
σπασμένος, δογματίζων τὰ αἰσχρά, ποιῶν τὰ
καλὰ.

- 19 Τὸν Θεόν σοι, ἐπινοεῖς Ἐπικουρείων πόλιν; Ἐ-
 γὼ οὐ γαμῶ. Οὐδ' ἐγώ· οὐ γὰρ γαμητέον· ἀλλ'
 οὐδὲ παιδοποιητέον· ἀλλ' οὐδὲ πολιτευτέον. Τί
 οὖν γένηται; Πάθον οἱ πολῖται; τίς αὐτοὺς παι-
 δεύσει; τίς ἐφήβαρχος; τίς γυμνασιάρχος; τί δὲ
 καὶ παιδεύσει αὐτούς; ἂν Λακεδαιμόνιοι ἐπαιδεύον-
 20 το, ἢ ἂν Ἀθηναῖοι; Λάβε μοι νέον, ἀγαγε κατὰ
 τὰ δόγματα σου. Πονηρά ἐσι τὰ δόγματα, ἀνα-
 τρεπτικά πέλεως, λυμαντικά οἴκων, οὐδὲ γυ-
 21 ναιξὶ πρόποντα. Ἄφες ταῦτ' ἀνδρῶπε· ζῆς ἐν
 ἡγεμονίᾳ πόλει· ἄρχειν σε δεῖ, κρίνειν δικαίως,
 ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων, σοὶ καλὴν γυναικα
 φαίνεσθαι μηδεμίαν ἢ τὴν σὴν, καλὸν παῖδα μη-
 εῖνα, καλὸν ἀργύρωμα μηδέν, χρύσωμα μηδέν.
 22 Τούτοις σύμφωνα δόγματα ζητήσον, ἀφ' ὧν ὁρ-
 μώμενος ἡδέως ἀφ᾽ ἑξὶ πραγμάτων οὕτω πιδα-
 23 νῶν πρὸς τὸ ἀγαγεῖν καὶ νικῆσαι. Ἄν δὲ πρὸς
 τῇ πιθανότητι τῇ ἐκείνων, καὶ φιλοσοφίαν τι-
 νά ποτε ταύτην ἐξευρηκότες ὦμεν, συνεπωθαῖ-
 24 σαν ἡμᾶς ἐπ' αὐτὰ καὶ ἐπιβρῶννύουσιν, τί ἂν
 γένηται; Ἐν τορεύματι τί κράτιστόν ἐστιν; ὁ ἄρ-
 γυρος, ἢ ἡ τέχνη; Χειρὸς οὐσία μὲν ἢ σὰρξ· προη-
 25 γούμενα δὲ, τὰ χειρὸς ἔργα. Οὐκοῦν καὶ καδύ-
 κοντα τρισσά· τὰ μὲν, πρὸς τὸ εἶναι· τὰ δὲ,
 πρὸς τὸ ποῖα εἶναι· τὰ δ' αὐτὰ τὰ προηγούμε-
 26 να. Οὕτω καὶ ἀνθρώπου οὐ τὴν ὕλην δεῖ τιμᾶν,
 τὰ σαρκίδια, ἀλλὰ τὰ προηγούμενα. Τίνα ἐξὶ
 ταῦτα; Πολιτεύεσθαι, γαμεῖν, παιδοποιεῖσθαι.
 Θεὸν σέβειν, γονέων ἐπιμελεῖσθαι, καθόλου,
 ὀρέγεσθαι, ἐκκλίνειν, ὀρμᾶν, ἀφορμᾶν, ὥς ἔ-
 27 κασον τούτων δεῖ ποιεῖν, ὥς πεφύκαμεν. Πεφύ-
 καμεν δὲ πῶς; Ὡς ἐλεύθεροι, ὥς γενηαῖοι, ὥς
 αἰδούμενοι· πόσον γὰρ ἄλλο ζῶον ἐρυθρίῃ; πόσον
 28 γὰρ ἄλλο αἰσχροῦ φαντασίαν λαμβάνει; Τὴν δ'

ἡδονὴν ὑποτάξαι τούτοις ὥς διάκονον, ὥς ὑπηρε-
τιν, ἵνα προθυμίαν ἐκκαλέσῃται, ἵν' ἐν τοῖς κα-
τὰ φύσιν ἔργοις παρακρατῇ.

- 29 Ἀλλ' ἐγὼ πλούσιός εἰμι, καὶ οὐδενὸς χρεῖά μοι
ἐστίν. Τί οὖν ἔτι προσποιῶ φιλοσοφεῖν; ἀρκεῖ τὰ
χρυσώματα καὶ τὰ ἀργυρώματα· τί σοι χρεῖα
30 δογμάτων; Ἀλλὰ καὶ κριτὴς εἰμι τῶν Ἑλλήνων.
Οἶδας κρίνειν; τίς σε ἐποίησεν εἰδέναι; Καίσαρ
μοι κωδῖκελλον ἔγραψε. Γραφάται σοι, ἵνα κρί-
31 νης περὶ τῶν μουσικῶν, καὶ τί σοι ὕψελος; Ὁ-
μως δὲ πῶς κριτὴς ἐγένου; τὴν τίνος χεῖρα κα-
ταφιλήσας; τὴν Συμφόρου, ἢ τὴν τοῦ Νουμή-
νιου; τίνος πρὸ τοῦ κοιτῶνος κοιμηθεῖς; τίνι
πέμψας δῶρα; εἶτα οὐκ αἰσθάνῃ, ὅτι τοσούτου
32 ἄξιόν ἐστι κριτὴν εἶναι ὅσου Νουμήνιος; Ἀλλὰ
δύναμαι, ὃν θέλω, εἰς φυλακὴν βαλεῖν. Ὡς λί-
λον. Ἀλλὰ δύναμαι ξυλοκοπῆσαι ὃν θέλω. Ὡς
33 ὄνον. Οὐκ ἔστι τοῦτο ἀνθρώπων ἀρχή· ὥς λογι-
κῶν ἡμῶν ἀρχὸν· δείκνυε ἡμῖν τὰ συμφέροντα,
καὶ ἀκαλουθήσομεν· δείκνυε τὰ ἀσύμφορα, καὶ
34 ἀποσραφισόμεθα· ζηλωτὰς ἡμᾶς κατασκευάσον
σεαυτοῦ, ὥς Σωκράτης ἑαυτοῦ· ἐκεῖνος ἦν ὁ ὡς
ἀνθρώπων ἀρχων, ὁ κατεσκευακὼς ὑποτεταχό-
τας αὐτῷ τὴν ὄρεξιν τὴν αὐτῶν, τὴν ἐκκλίσιν,
35 τὴν ὀρμὴν, τὴν ἀφορμὴν. Τοῦτο ποιήσον, τοῦτο
μὴ ποιήσης· εἰ δὲ μὴ, εἰς φυλακὴν σε βαλῶ.
36 Οὐκέτι ὥς λογικῶν ἡ ἀρχὴ γίνεται. Ἀλλ' ὥς ὁ
Ζεὺς διέταξε, τοῦτο ποιήσον· ἂν δὲ μὴ ποιήσης,
ζημιωθήσῃ, βλαβήσῃ· ποῖαν βλάβην; ἄλλην οὐ-
δεμίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ποιῆσαι ἃ δεῖ· ἀπολέσεις
τὸν πῖσόν, τὸν αἰδήμονα, τὸν κόσμιον· τούτων
ἄλλας βλάβας μερίζονας μὴ ζῆται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πῶς πρὸς τὰς Φαντασίας γυμνασίον.

Ὡς πρὸς τὰ ἐρωτήματα τὰ σοφιστικά γυμναζόμεθα, οὕτως καὶ πρὸς τὰς φαντασίας καὶ ἡμέραν ἔδει γυμνάζεσθαι· προτείνουσι γὰρ ἡμῖν καὶ αὐταὶ ἐρωτήματα. Ὁ ἦρὸς ἀπέθανε τοῦ δεινός. Ἀπόκριναι, ἀπροαίρετον, οὐ κακόν. Ὁ πατήρ τὸν δαῖνα ἀποκληρουόμενον κατέλιπε· τί σοι δοκεῖ; Ἀπροαίρετον, οὐ κακόν. Καίσαρ αὐτὸν κατέκρινεν. Ἀπροαίρετον, οὐ κακόν. Ἐλυπήθη ἐπὶ τούτοις. Προαιρετικόν, κακόν. Γενναίως ὑπέμεινε. Προαιρετικόν, ἀγαθόν. Ἢν οὕτως ἐδιζώμεθα, προκόψομεν· οὐδέποτε γὰρ ἄλλω συγκαταθιγόμεθα, ἢ οὗ φαντασία καταληπτική γίνεται. Ὁ ἦρὸς ἀπέθανε. Τί ἐγένετο; Ὁ ἦρὸς ἀπέθανεν. Ἄλλο οὐδέν; Οὐδέν. Τὸ πλοῖον ἀπώλετο. Τί ἐγένετο; Τὸ πλοῖον ἀπώλετο. Εἰς φυλακὴν ἀπήχθη. Τί γέγονεν; Εἰς φυλακὴν ἀπήχθη. Τὸ δ' ὅτι κακῶς πέπραχεν, ἐξ αὐτοῦ ἕκαστος προσίδησιν. Ἄλλ' οὐκ ὁρῶς ταῦτα ὁ Ζεὺς ποιεῖ. Διὰ τί; ὅτι σε ὑπομνητικὸν ἐποίησεν; ὅτι μεγαλόψυχον; ὅτι ἀφείλεν αὐτῶν τὸ εἶναι κακά; ὅτι ἔξεσί σοι, πάσχοντι ταῦτα, εὐδαιμονεῖν; ὅτι σοι τὴν θύραν ἡνοιξεν, ὅταν σοι μὴ ποιῇ; Ἄνθρωπε, ἔξελθε, καὶ μὴ ἐγκάλει.

Πῶς ἔχουσι Ρωμαῖοι πρὸς φιλοσόφους ἂν δέλης γινῶναι, ἀκουσον. Ἰταλικὸς, ὁ μάλιστα δακῶν αὐτῶν φιλόσοφος εἶναι, παρόντος ποτέ μου χαλεπήνας τοῖς ἰδοῖς, ὡς ἀνήκετα πάσχων, οὐ δύναμαι, ἔφη, φέρειν· ἀπόλλυτέ με· ποιήσετέ με τοιοῦτον γενέσθαι· δείξτε ἐμὲ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Πρὸς τινὰ Ῥήτορα, ἀνιόντα εἰς Ῥώμην ἐπὶ δίκῃ.

- Εἰσελθόντος δέ τινος πρὸς αὐτὸν, ὃς εἰς Ῥώμην
 ἀνῆκει δίκην ἔχων περὶ τιμῆς τῆς αὐτοῦ, πυθόμε-
 νος τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀνείσιν, ἐπερωτήσαντος ἐ-
 κείνου τίνα γνώμην ἔχει περὶ τοῦ πράγματος·
 2 Εἴ μου πυθάνῃ, τί πράξεις ἐν Ῥώμῃ, φησὶ, πό-
 τερον κατορθώσεις ἢ ἀποτεύξῃ, θεώρημα πρὸς
 τοῦτο οὐκ ἔχω· εἰ δέ μου πυθάνῃ πῶς πράξεις,
 τοῦτο εἰπεῖν· ὅτι εἰ μὲν ὀρθὰ δόγματα ἔχεις,
 καλῶς· εἰ δὲ φαῦλα, κακῶς· παντὶ γὰρ αἴτιον
 3 τοῦ πράσσειν τι, δόγμα. Τί γάρ ἐσι, δι' ὃ ἐπε-
 θύμησας προσάτης χειροτονηθῆναι Κνωσίων· Τὸ
 δόγμα. Τί ἐσι, δι' ὃ νῦν ἀνέρχῃ εἰς Ῥώμην· Τὸ
 δόγμα. Καὶ μετὰ χειμῶνος, καὶ κινδύνου καὶ ἀ-
 ναλωμάτων· Ἀνάγκη γάρ ἐσι. Τίς σοι λέγει τοῦ-
 4 το· Τὸ δόγμα. Οὐκοῦν εἰ πάντων αἰτία τὰ δόγ-
 ματα, φαῦλα δέ τις ἔχει δόγματα, οἷον αὖ ἢ τὸ
 5 αἴτιον, τοιοῦτον καὶ τὸ ἀποτελούμενον. Ἀρ' οὖν
 πάντες ἔχομεν ὑγιῆ δόγματα, καὶ σὺ καὶ ὁ ἀν-
 τιδικός σου· Καὶ πῶς διαφέρεσθε; Ἀλλὰ σὺ μάλ-
 λον ἢ ἐκεῖνος· Διὰ τί; Δοκεῖ σοι. Κἀκεῖνος, καὶ
 6 τοῖς μαινομένοις· τοῦτο πονηρὸν κριτήριον. Ἀλ-
 λὰ δεῖξόν μοι, ὅτι ἐπίσκεψίν τινα καὶ ἐπιμέλειαν
 πεποίησαι τῶν σαυτοῦ δογμάτων· καὶ, ὥς νῦν
 εἰς Ῥώμην πλεῖς ἐπὶ τῷ προσάτης εἶναι Κνωσίων,
 καὶ οὐκ ἔφαρκεῖ σοι μένειν ἐν οἴκῳ τὰς τιμὰς ἔ-
 χοντι ἃς εἶχες, ἀλλὰ μείζονός τινος ἐπιθυμεῖς
 καὶ ἐπιφανεσέρου· πότε οὕτως ἐπλευσας ὑπὲρ
 τοῦ τὰ δόγματα ἐπισκέψασθαι τὰ σαυτοῦ, καί,
 7 εἴ τι φαῦλον ἔχεις ἐκβαλεῖν· Τί νι προσελήλυθας
 τούτου ἕνεκα; πῶσον χρόνον ἐπέταξας σαυτῇ;
 ποίαν ἡλικίαν· ἐπελθὲ σου τοὺς χρόνους, εἰ ἐμέ

- 8 αἰσχύνη, αὐτός πρὸς αὐτόν. Ὅτε παῖς ἦς, ἐξήτα-
 ζες τὰ σαυτοῦ δόγματα; οὐχὶ δ' ὡς πάντα ποι-
 εῖς, ἐποίεις ἢ ἐποίεις; ὅτε δὲ μειράκιον ἦδη, καὶ
 τῶν ρητόρων ἤκουες, καὶ αὐτὸς ἐμελέτας, τί σοι
 9 λείπειν ἐφρατάζου; Ὅτε δὲ νεανίσκος, καὶ ἦδη
 ἐπολιτεύου, καὶ δίκας αὐτὸς ἔλεγες, καὶ εὐδο-
 κίμεις, τίς σοι ἔτι ἴσος ἐφαίνετο; ποῦ δ' ἂν ἡγε-
 σχοῦ ὑπὸ τίνος ἐξεταζόμενος, ὅτι πονηρὰ ἔχεις
 10 δόγματα; Τί οὖν σοι θέλεις εἶπω; Βοήθησόν μοι
 εἰς τὸ πρᾶγμα. Οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο θεωρήματα
 οὐδὲ σύ, εἰ τούτου ἕνεκα ἐλήλυθας πρὸς ἐμέ,
 οὐχ ὡς πρὸς φιλόσοφον ἐλήλυθας, ἀλλ' ὡς πρὸς
 11 λαχανοπώλην, ἀλλ' ὡς πρὸς σκυτέα. Πρὸς τί οὖν
 ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι θεωρήματα; Πρὸς τοῦτο,
 ὅτι ἂν ἀποδῇ, τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν κατὰ φύσιν
 ἔχειν καὶ διεξάγειν. Μικρόν σοι δοκεῖ τοῦτο; Οὐ·
 ἀλλὰ τὸ μέγιστον. Τί οὖν; ὀλίγου χρόνου χρεῖαν
 ἔχει; καὶ ἐς παρερχόμενον αὐτὸ λαβεῖν; Εἰ
 δύνασαι, λάμβανε.
 12 Εἴτ' ἐρεῖς, Συνέβαλον Ἐπικτήτῳ ὡς λίθῳ, ὡς
 ἀνδράντι. Εἶδες γάρ με, καὶ πλέον οὐδέν. Ἀν-
 θρώπων δ' ὡς ἀνθρώπων συμβάλλει, ὃ τὰ δόγμα-
 τα αὐτοῦ καταμανθάνων, καὶ ἐν τῷ μέρει τὰ ἱ-
 13 δια δεικνύων. Κατάμαθέ μου τὰ δόγματα, δεῖξόν
 μοι τὰ σά' καὶ οὕτω λέγε, συμβεβληκέναι μοι·
 ἐλέγχωμεν ἀλλήλους· εἴ τι ἔχω κακὸν δόγμα,
 ἄφελε αὐτό· εἴ τι ἔχεις, θές εἰς τὸ μέσον. Τοῦ-
 14 τό ἐς φιλόσοφον συμβάλλειν. Οὐ· ἀλλὰ πάροδός
 ἐς, καὶ ἕως τὸ πλοῖον μισθούμεθα, δυνάμε-
 θα καὶ Ἐπικτήτῳ ἰδεῖν. Ἰδῶμεν τίποτε λέγει.
 Εἴτ' ἐξελθὼν, οὐδέν ἦν ὃ Ἐπικτήτης, ἐσολοικι-
 ζεν, ἐβαρβάριζε. Τίνος γὰρ ἄλλου κριταὶ εἰσέρ-
 15 χεσθε; Ἀλλ' ἂν πρὸς τούτοις, φησὶν, ὦ, ἀγρόν
 οὐκ ἔχω, ὡς οὐδὲ σύ· ποτήρια ἀργυρᾷ οὐκ ἔχω,

- 16 ὥς οὐδὲ σύ* κτήνη καλὰ, ὥς οὐδὲ σύ. Πρὸς ταῦ-
τα ἴσως ἀρκεῖ ἐκεῖνο εἰπεῖν, ὅτι, Ἀλλὰ χρεῖαν
αὐτῶν οὐκ ἔχω· σύ δ', ἂν πολλὰ κτήσῃ, ἄλλων
χρεῖαν ἔχεις· θέλεις, ὡς θέλεις, πτωχότερός μου
17 εἶ. Τίνος οὖν ἔχω χρεῖαν; Τοῦ σοὶ μὴ παρόντος·
τοῦ εὐσαθεῖν, τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν τὴν διά-
18 νοιαν, τοῦ μὴ ταράσσεσθαι. Πάτρων, ὡς πά-
τρων, τί μοι μέλει; σοὶ μέλει. Πλουσιώτερός σου
εἰμί· οὐκ ἀγωνισθῶ τί φρονήσῃ περὶ ἐμοῦ ὁ Καί-
σαρ· οὐδένα κολακεύω τούτου ἕνεκα· ταῦτα ἔ-
χω ἀντὶ τῶν ἀργυρωμάτων, ἀντὶ τῶν χρυσα-
μάτων· σύ χρυσᾶ σκεύη· ὁσράκιον τὸν λόγον,
τὰ δόγματα, τὰς συγκαταθέσεις, τὰς ὁρμὰς,
19 τὰς ὁρέξεις. Ὅταν δὲ ταῦτα ἔχω κατὰ φύσιν,
διὰ τί μὴ φιλοτεχνήσω καὶ περὶ τὸν λόγον; εὐ-
σχολῶ γάρ· οὐ περισπᾶταί μοι ἡ διάνοια. Τί
ποιήσω, μὴ περισπῶμενος; τούτου τί ἀνδραπι-
20 κώτερον ἔχω; Ὑμεῖς, ὅταν μιθὲν ἔχητε, ταράσ-
σεσθε, εἰς θέατρον εἰσέρχεσθε, ἢ αἰλύετε· διὰ
τί ὁ φιλόσοφος μὴ ἐξεργάσῃται τὸν αὐτοῦ λό-
21 γον; Σὺ κρυφάλινα, ἐγὼ τὰ τοῦ ψευδομένου·
σύ μούρρινα, ἐγὼ τὰ τοῦ ἀποφάσκοντος. Σοὶ
πάντα μικρὰ φαίνεται ἃ ἔχεις, ἐμοὶ τὰ ἐμὰ πάν-
τα μεγάλα· ἀπλήρωτός σου ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία, ἡ
22 ἐμὴ πεπλήρωται. Τοῖς εἰς ξενόδρογον κεράμιον
καθιεῖσι τὴν χεῖρα, καὶ ἐκφέρουσιν ἰσχαδοκά-
ρυα, τοῦτο συμβαίνει, ἂν πληρώσῃ τὴν χεῖρα,
ἐξενεγενεῖν οὐ δύναται, εἴτα κλᾷει. Ἄφες ὀλίγα
ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐξοίσεις. Καὶ σὺ ἄφες τὴν ὁρεξίν·
μὴ πολλῶν ἐπιθύμει, καὶ οἴσεις.

Ἐκάστου δόγματος
 ρον αὐτὸ ἔχειν δεῖ·
 ἐν βαλανείῳ, τὰ τοῦ
 τὰ περὶ τῆς κοίτης·

Μὴδ' ὕπνον μαλα

ξασθαι,

πρὶν τῶν ἡμερινῶν

Πῇ παρέθην; τί

τελέσθῃ;

Ἀρξάμενος δ' αὐτὸν

τέπειτα,

δειλὰ μὲν ἐκπρήξ

τέρπου.

4 Καὶ τούτους τοὺς σίχ

ῖνα δὲ αὐτῶν ἀνακρα

5 Ἀπολλοῦ. Πάλιν ἐν

ἂν πυρέξωμεν, ἀφιε

νεσθαι. Ἄν ἐγὼ ἔτι

νέσθω· ποῦ ποτ' αὐ

πιμελεῖσθαι, εἴτε

6 δὲ φιλοσοφῆσαι τί ἐσ

πρὸς τὰ συμβαίνοντα

τι τοιοῦτόν τι λέγει

σώμαι πρὸς τὸ πρᾶ

ὃ δέλει γενέσθω·

7 ἀποσαίη τοῦ παγκρα

σι καταλῦσαι, καὶ

καταλύσωμεν φιλοσ

δεῖ λέγειν αὐτὸν ἐφ

ἔνεκα τούτου ἐγυμ

8 Ὁ Θεός σοι λέγει, Δ

- ἡθλησάς, εἰ ἔφαγες ὅσα δεῖ, εἰ ἐγυμνάσθης,
 εἰ τοῦ ἀλείπτου ἤκουσας. Εἴτ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἔρ-
 γου καταμαλακίῃ; Νῦν τοῦ πυρέττειν καιρὸς
 ἐστὶ· τοῦτο καλῶς γενέσθω· τοῦ διψᾶν, διψα
 9 καλῶς· τοῦ πεινᾶν, πείνα καλῶς. Οὐκ ἔστι ἐπὶ
 σοί; τίς σε κωλύσει; Ἀλλὰ πιεῖν μὲν κωλύσει
 ὁ ἰατρός· καλῶς δὲ διψᾶν, οὐ δύναται· καὶ φα-
 γεῖν μὲν κωλύσει· πεινᾶν δὲ καλῶς, οὐ δύναται.
 10 Ἀλλ' οὐ φιλολογῶ. Τίνος δ' ἕνεκα φιλολογεῖς;
 Ἀνδράποδον, οὐχ ἵνα εὐραῇ; οὐχ ἵνα εὐσαθῇ;
 11 οὐχ ἵνα κατὰ φύσιν ἔχῃς καὶ διεξάγῃς; Τί κω-
 λυεῖ πυρέσσοντα κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ ἡγεμονι-
 κόν; Εὐδαμόν· ὁ ἑλεγχος τοῦ πράγματος, ἡ δοκι-
 μασία τοῦ φιλοσοφοῦντος. Μέρους γάρ ἐστι καὶ
 τοῦτο τοῦ βίου, ὡς περίπατος, ὡς πλοῦς, ὡς ὁ-
 12 δοιπορία, οὕτω καὶ πυρετός. Μήτι περιπατῶν ἄ-
 ναγινώσκεις; Οὐ. Οὕτως οὐδὲ πυρέσσων. Ἀλλ'
 ἂν καλῶς περιπατῇς, ἔχεις τὸ τοῦ περιπατοῦν-
 τος· ἂν καλῶς πυρέξῃς, ἔχεις τὸ τοῦ πυρέσσον-
 13 τος. Τί ἐστι καλῶς πυρέσσειν; Μὴ Θεὸν μέμψα-
 σθαι, μὴ ἄνθρωπον· μὴ θλιβεῖναι ὑπὸ τῶν γινο-
 μένων, εὖ καὶ καλῶς προσδέχεσθαι τὸν θάνα-
 τον, παιεῖν τὰ πρασσάμενα· ὅταν ὁ ἰατρός εἰσέρ-
 χηται, μὴ φοβεῖσθαι τί εἴπῃ· μὴδ' ἂν εἴπῃ, κοι-
 ψῶς ἔχεις, ὑπερχαίρειν· τί γὰρ σοὶ ἀγαθόν εἴ-
 14 πει; ὅτε γὰρ ὑγίαινες, τί σοὶ ἦν ἀγαθόν; Μὴδ',
 ἂν εἴπῃ, κακῶς ἔχεις, ἀθυμεῖν· τί γὰρ ἐστὶ τὸ
 κακῶς ἔχειν; ἐγγίξειν τῷ διαλυθῆναι τὴν ψυ-
 χὴν ἀπὸ τοῦ σώματος; Τί οὖν δεινόν ἐστιν; εἰάν
 νῦν μὴ ἐγγίσης, ὕψερρον οὐκ ἐγγιεῖς; ἀλλὰ ὁ
 κόσμος μέλλει ἀνατρέπεσθαι, σοῦ ἀποθανόν-
 15 τος; Τί οὖν κολακεύεις τὸν ἰατρὸν; Τί λέγεις,
 εἰάν σὺ θέλῃς, κύριε, καλῶς ἔξω. Τί παρέχεις
 αὐτῷ ἀφορμὴν τοῦ ἐπαῖραι ὄφρυν; Οὐχὶ ἐξέ τὴν

αὐτοῦ ἀξίαν αὐτῷ ἀποδίδως, ὥς σκυτεῖ περὶ τὸν πόδα, ὥς τέκτονι περὶ τὴν οἰκίαν, οὕτω καὶ τῷ ἱατρῷ περὶ τὸ σωματίον, τὸ οὐκ ἐμὸν, τὸ φύσει νεκρόν· Τούτων ὁ καιρὸς ἐς τῷ πυρέσσοντι· ἂν
 16 ταῦτα ἐκπληρώσῃ, ἔχει τὰ αὐτοῦ. Οὐ γάρ ἐστιν ἔργον τοῦ φιλοσόφου, ταῦτα τὰ ἐκτὸς τηρεῖν, οὔτε τὸ αἰνάριον, οὔτε τὸ ἐλαδίον, οὔτε τὸ σωματίον, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἡγεμονικόν. Τὰ δ' ἔξω, πῶς; Μέχρι τοῦ μὴ ἀλογίσεως κατὰ ταῦτα ἀνα-
 17 σρέφεσθαι. Ποῦ οὖν ἔτι καιρὸς τοῦ φοβεῖσθαι; ποῦ οὖν ἔτι καιρὸς ὀργῆς; ποῦ φόβου περὶ τῶν
 18 ἀλλοτρίων, περὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων; Δύο γὰρ ταῦτα πρόχειρα ἔχειν δεῖ· ὅτι ἔξω τῆς προαιρέσεως οὐδέν ἐστιν οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν· καὶ, ὅτι οὐ δεῖ προηγεῖσθαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ'
 19 ἐπακολουθεῖν. Οὐκ ἔδει οὕτω μοι προσενεχθῆναι τὸν ἀδελφόν. Οὐ· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐκεῖνος ὀφεί-
 20 χηται· ἐγὼ δ', ὥς ἂν προσενεχθῇ αὐτός, ὥς δεῖ χρῆσθαι τοῖς πρὸς ἐκεῖνον· τοῦτο γὰρ ἐμὸν ἐ-
 20 σιν, ἐκεῖνο δ' ἀλλότριον· τοῦτο οὐδεὶς κωλύσαι δύναται, ἐκεῖνο κωλύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Σ π ο ρ ᾶ δ η ν τ ι ν ᾶ.

Εἰσίτινες ὥς ἐκ νόμου διατεταγμένοι κολάσεις
 2 τοῖς ἀπειθοῦσι τῇ θεῇ διοικήσει. Ὅς ἂν ἄλλο τι ἡγύσεται ἀγαθόν παρὰ τὰ προαιρετικά, φθονεῖ-
 τω, ἐπιθυμεῖτω, κολακευέτω, ταρασσέσθω· ὅς ἂν ἄλλο κακόν, λυπεῖσθω, πενθεῖτω, θρη-
 3 νεῖτω, δυσχεῖτω. Καὶ ὅμως, οὕτω πικρῶς κολα-
 ζόμενοι, ἀποσῆναι οὐ δυνάμεθα.
 4 ΜΕΜΝΗΣΟ, τί λέγει ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ ξένου,

οι θέρμις ἔς', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν

ἐπὶ πατρὸς πρόχειρον ἔχειν. Οὐ
οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι, πα-
πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἅπαντες τοῦ
ἐπ' ἀδελφῶν· πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν
ὁμογνίου. Καὶ οὕτω κατὰ τὰς ἄλ-
λῃς ὁμογενίᾳ ἐπόπτην τὸν Δία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἰ Ἀ σ κ ῆ σ ε ω ς.

ς εὖ δεῖ διὰ τῶν παρὰ φύσιν καὶ
μεῖσθαι· ἐπεὶ τοι τῶν θανματο-
ιοίσομεν, οἱ λέγοντες φιλοσοφεῖν.
ἔστι καὶ τὸ ἐπὶ σχοινίου περιπα-
μόνον δύσκολον, ἀλλὰ καὶ ἐπικίν-
ἔνεκα δεῖ καὶ ἡμᾶς μελετᾶν, ἐπὶ
τατεῖν, ἢ φοῖνικα ἰσάνειν, ἢ ἀνδρι-
βάνειν; οὐδαμῶς· οὐκ ἔστι τὸ δύσ-
ἐπικίνδυνον, ἐπιτήδειον πρὸς ἄσ-
τὸ πρόσφορον τῷ προκειμένῳ ἐκπο-
ἔστι τὸ προκειμένον ἐκπονηθῆναι;
κλίσει ἀκωλύτως ἀνασρέφεσθαι.
ς; Μὴτε ὀρεγόμενον ἀποτυγχά-
κλίνοντα περιπίπτειν. Πρὸς τοῦτο
ἄσκησιν ῥέπειν δεῖ. Ἐπεὶ γὰρ οὐκ
κτον σχεῖν τὴν ὀρεξιν, καὶ τὴν ἐκ-
πτωτον, ἄνευ μεγάλης καὶ συνε-
ς· ἴσθι, ὅτι, εἰ ἔξω εἰσὶν ἀπο-
τὴν ἐπὶ τὰ ἀπροαίρετα, οὔτε τὴν
κτικὴν ἔξεις, οὔτε τὴν ἐκκλίσιν ἄ-
καὶ ἐπεὶ τὸ ἔθος ἰσχυρὸν προηγεί-
α ταῦτα εἰδισμένων ἡμῶν χρῆσθαι

ὁρᾷ καὶ ἐκκλίσει, δεῖ τῷ ἔδει τοῦτω ἐναντίον
ἔσθαι ἀντιθεῖναι, καὶ ὅπου ὁ πολὺς ὀλισθῶς τῶν
φαντασιῶν, ἐκεῖ ἀντιτιθέναι τὸ ἀσκητικόν.

- 7 Ἐτεροκλινῶς ἔχω πρὸς ἡδονήν· ἀνατοιχήσω ἐπὶ
τὸ ἐναντίον ὑπὲρ τὸ μέτρον, τῆς ἀσκήσεως ἐνε-
κα. Ἐκκλητικῶς ἔχω πόνου· τρίψω μου καὶ γυμ-
νάσω πρὸς τοῦτο τὰς φαντασίας, ὑπὲρ τοῦ ἀπο-
σῆναι τὴν ἐκκλισιν ἀπὸ παντὸς τοῦ τοιοῦτου.
- 8 Τίς γάρ ἐστιν ἀσκητής; Ὁ μελετῶν ὁρᾷ μὲν μὴ
χρῆσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μόνὰ τὰ προαιρετικὰ
χρῆσθαι, καὶ μελετῶν μᾶλλον ἐν τοῖς δυσκατα-
πονήτοις. Καθ' ὃ καὶ ἄλλω πρὸς ἄλλα μᾶλλον
- 9 ἀσκητέον. Τί οὖν ὧδε ποιεῖ τὸ φοίνικα σῆσαι, ἢ
τὸ σέγγην δερματίνην καὶ ὄλμον καὶ ὑπερον περι-
10 φέρειν; Ἀνθρώπε, ἀσκησον, εἰ γοργὸς εἶ, λοι-
δορούμενος ἀνέχεσθαι, ἀτιμασθεῖς μὴ ἀχθεσθῆ-
ναι· εἰδ' οὕτω προβήσῃ, ἵνα, κἂν πλήξῃ σέ τις,
- 11 εἴπῃς αὐτὸς πρὸς αὐτόν, ὅτι, Δόξον ἀνδριάντα
περιειληφέναι· εἴτα καὶ οἶναρίῳ κομφῶς χρῆσθαι,
μὴ εἰς τὸ πολὺ πίνειν, (καὶ γὰρ περὶ τοῦτο ἐπα-
ρίζεροι ἀσκηταί εἰσιν,) ἀλλὰ πρῶτον εἰς τὸ ἀπο-
σχέσθαι, καὶ κορασιδίου ἀπέχεσθαι, καὶ πλα-
κουνταρίου· εἴτα ποτε ὑπὲρ δοκιμασίας, εἰ ἄρα,
καθήσεις εὐκαιρῶς αὐτὸς σαυτὸν, ὑπὲρ τοῦ γινῶ-
12 ναι εἰ ὁμοίως ἡττώσῃ σε αἱ φαντασίαι. Τὰ πρῶ-
τα δὲ φεῦγε μακρὰν ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων· ἀνι-
στος ἢ μάχῃ κορασιδίου κομφῶ πρὸς νέον, ἀρχό-
μενον φιλοσοφεῖν· χύτρα, φασί, καὶ πέτρα οὐ
συμφωνεῖ.
- 13 Μετὰ τὴν ἔρεξιν καὶ τὴν ἐκκλισιν, δεύτερος
τόπος ὁ περὶ τὴν ὁρμὴν καὶ ἀφορμὴν· ἵν' εὐπει-
θῆς τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ παρὰ καιρὸν, μὴ παρὰ τό-
πον, μὴ παρὰ ἄλλην τινὰ τοιαύτην ἀσυμμέ-
14 τριαν. Τρίτος, ὁ περὶ τὰς συγκαταθέσεις, ὁ

καὶ ἐλκυστικά. Ὡς γὰρ ὁ Σωκράτης
ἀνεξέταστον βίον μὴ ζῆν· οὕτως ἀ-
ντασίαν μὴ παραδέχεσθαι, ἀλλὰ
ἔχειν, ἄφες ἴδω τίς εἶ, καὶ πόθεν
κυκτοφύλακες, Δειξόν μοι τὰ συν-
εἰρηστικὰ τῆς φύσεως σύμβολον,
καὶ δεχθῆσομένην ἔχειν φαντασίαν;
ὅσα τὰ σώματι πρόσάγεται ὑπὸ
τῶν αὐτῶν, ἂν μὲν ὥδ' ἐπὶ βέπη,
καὶ ἐκκλίσιν, εἴη ἂν καὶ αὐτὰ ἀσκή-
σις πρὸς ἐπίδειξιν, ἔξω νενευκότος ἐς τὴν
θεωρίαν, καὶ δευτέρως ζητοῦντος
τὸν μέγαλον ἀνθρώπου! Διὰ τοῦ-
το Ἀπολλώνιος ἔλεγεν, ὅτι, Ὅταν θεί-
η σκῆσαι, διψῶν ποτε καύματος, ἐ-
κπομπὴν ψυχροῦ, καὶ ἐκπτώσιν, καὶ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ἐρημία, καὶ ποῖος Ἐρημος.

Ἡ, κατάστασις τις ἀδοκηθῆτος. Οὐ γὰρ
εὐθὺς καὶ ἔρημος· ὥσπερ οὐδ' ὁ ἐν
οὐκ ἔρημος. Ὅταν γοῦν ἀπολέσω-
ν, ἢ ἦν, ἢ φίλον ὃ προσανεπαυ-
σεν ἀπολελεῖσθαι ἔρημοι, πολλάκις
ἐς, τοσούτου ὄχλου ἡμῖν ἀπαντῶν-
τῶν συνοικούντων, ἔσθ' ὅτε πλη-
θύνοντες. Θέλει γὰρ ὁ ἔρημος, κατὰ
ἀδοκηθῆτος τις εἶναι, καὶ ἐκκείμενος
ἐν βουλομένοις. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ-
τε μάλιστα ἐρήμους λέγομεν ἑαυ-
τοὺς ληστές ἐμπέσωμεν· οὐ γὰρ ἀνθρώ-
πιν εἶναι ἔρημίας, ἀλλὰ πιεσθῆ καὶ αἰ-

- 4 δῆμονας, καὶ ὠφελίμου. Ἐπεὶ εἰ τὸ μόνον εἶναι ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔρημον εἶναι, λέγε ὅτι καὶ ὁ Ζεὺς ἐν τῇ ἐκπυρώσει ἔρημός ἐστι, καὶ κατακλαίει αὐτὸς ἑαυτοῦ. Τάλας ἐγὼ, ὅτε τὴν Ἥραν ἔχω, ὅτε τὴν Ἀθηνᾶν, ὅτε τὸν Ἀπόλλωνα, ὅτε ὅλως ἢ ἀδελφὸν, ἢ υἱόν, ἢ ἑγγονον, ἢ συγγενῆ.
- 5 Ταῦτα καὶ λέγουσιν τινες ὅτι ποιεῖ μόνος ἐν τῇ ἐκπυρώσει· οὐ γὰρ ἐπινοοῦσι διεξαγωγὴν μόνου, καὶ ἀπότινος φυσικοῦ ὁρμώμενοι, ἀπὸ τοῦ φύσει κοινωνικοῦ εἶναι καὶ φιλαλλήλου, καὶ ἡ
- 6 δέως συνανατρεφείσθαι ἀνθρώποις. Ἀλλ' οὐδὲν ἥττον δεῖ τινα καὶ πρὸς τοῦτα παρασκευὴν ἔχειν, τὸ δύνασθαι αὐτὸν ἑαυτῷ ἀρεῖν, δύνα-
- 7 σθαι αὐτὸν ἑαυτῷ συνεῖναι. Ὡς ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἑαυτῷ σύνοσι, καὶ ἡσυχάζει ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐννοεῖ τὴν διοίκησιν τὴν ἑαυτοῦ οἷα ἐστὶ, καὶ ἐν ἐπινοίαις γίνεται πρεπούσαις ἑαυτῷ· οὕτω καὶ ἡμᾶς δύνασθαι δεῖ αὐτοὺς ἑαυτοῖς λαλεῖν, μὴ
- 8 προσδεῖσθαι ἄλλων, διαγωγῆς μὴ ἀπορεῖν· ἐπιφιδάνειν τῇ θεῇ διοικήσει, τῇ αὐτῶν πρὸς τᾶλλα σχέσει· ἐπιβλέπειν, πῶς πρότερον εἴχομεν πρὸς τὰ συμβαίνοντα, πῶς νῦν· τίνα ἐστὶν ἐτι τὰ θλίβοντα· πῶς ἂν θεραπευθῇ καὶ ταῦτα, πῶς ἐξαιρεθῇ· εἰ τίνα ἐξεργασίας δεῖται, κατὰ τὸν αὐτοῦ λόγον ἐξεργάσασθαι.
- 9 Ὅρατε γὰρ, ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καῖσαρ ἡμῖν δοκεῖ παρέχειν, ὅτι οὐκ εἰσὶν οὐκέτι πόλεμοι, οὐδὲ μάχαι, οὐδὲ λησιήρια μεγάλα, οὐδὲ πειρατικά· ἀλλ' ἔξεις πάσῃ ᾧρα ὁδεύειν, πλεῖν
- 10 ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμᾶς. Μὴ τι οὖν καὶ ἀπὸ πυρετοῦ δύναται ἡμῖν εἰρήνην παρασχεῖν; μὴ τι καὶ ἀπὸ ναυαγίου; μὴ τι ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ἢ ἀπὸ σεισμοῦ, ἢ ἀπὸ κεραυνοῦ; Ἄγε, ἀπ' ἔρωτος; Οὐ δύναται. Ἀπὸ πένθους; Οὐ δύναται. Ἀπὸ φθό-

νου· Οὐ δύναται Ἀπὸ οὐδενὸς ἀπλῶς τούτων·
 11 Ὁ δὲ λόγος ὁ τῶν φιλοσόφων ὑπὸ σκεπτικῆς καὶ
 ἀπὸ τούτων εἰρήνην παρέχειν. Καὶ τί λέγει· Ἄν
 μοι προσέχητε, ὡς ἄνθρωποι, ὅπου ἂν ᾖτε, ὅτι
 ἂν ποιῇτε, οὐ λυπηθήσεσθε, οὐκ ὀργισθήσε-
 σθε, οὐκ ἀναγκασθήσεσθε, οὐ καλυθήσεσθε,
 ἀπαθεῖς δὲ καὶ ἐλεύθεροι διάξετε ἀπὸ πάντων.
 12 Ταύτην τὴν εἰρήνην τις ἔχων, οὐχὶ κεκηρυγμέ-
 νην ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, (πάθεν γὰρ αὐτῷ ταύτην
 κηρύξαι,) ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεκηρυγμένην διὰ
 τοῦ λόγου, οὐκ ἀρκεῖται ὅταν ᾖ μόνος· ἐπιβλέ-
 3 πων, καὶ ἐνθυμούμενος, Νῦν ἐμοὶ κακὸν οὐδὲν
 δύναται συμβῆναι, ἐμοὶ λησὴς οὐκ ἔστιν, ἐμοὶ
 σεισμὸς οὐκ ἔστιν, πάντα εἰρήνης μεσῶ, πάντα
 ἀταραξίας· πᾶσα ὁδὸς, πᾶσα πόλις, πᾶσα σύ-
 νοδος, γείτων, κοινωνός, ἀδελφός. Ἄλλος παρέ-
 χει τροφάς, ὡς μέλει· ἄλλος ἐσθῆτα· ἄλλος αἰ-
 4 σθήσεις ἔδωκεν, ἄλλος προλήψεις· ὅταν δὲ μὴ
 παρέχη τὰ ἀναγκαῖα, τὸ ἀνακλητικὸν σημαίνει,
 τὴν θύραν ἡνοίξε, καὶ λέγει σοι, Ἔρχου. Ποῦ;
 εἰς οὐδὲν δεινόν· ἀλλ' ἔθεν ἐγέμου, εἰς τὰ φίλα
 5 καὶ συγγενῇ, εἰς τὰ σπείρεα· ὅσον ἦν ἐν σοὶ
 πυρὸς, εἰς πῦρ ἄπεισιν· ὅσον ἦν γηίδιου, εἰς γῆ-
 διον· ὅσον πνευματίου, εἰς πνευμάτιον· ὅσον ὕ-
 δατιου, εἰς ὕδάτιον· οὐδεὶς Αἰδῆς, οὐδ' Ἀχέρων,
 οὐδὲ Κωκυτός, οὐδὲ Πυριφλεγέθων· ἀλλὰ πάν-
 6 τα Θεῶν μεσῶ καὶ Δαιμόνων. Ταῦτά τις ἐνθυ-
 μέσθαι ἔχων, καὶ βλέπων τὸν ἥλιον, καὶ σελή-
 νην, καὶ ἄστρα, καὶ γῆς ἀπολαύων καὶ θαλάσ-
 7 σης, ἔρημός ἐστιν οὐ μᾶλλον ἢ καὶ ἀδοκήματος. Τί
 οὖν; ἄν τις ἐπελθὼν μόνος ἀποσφάξῃ με; Μωρὲ,
 σὲ οὐ· ἀλλὰ τὸ σῶμά τι.

18 Ποία οὖν ἐτι ἐρημία; ποία ἀπορία; τί χείρονας
 ἑαυτοῦς ποιοῦμεν τῶν παιδαρίων; ἅτινα ὅταν
 Τόμ. Ε.

- ἀπολειφθῇ μόνα, τί ποιεῖ; ἄρματα ὀσράκια καὶ
 σποδόν; οἰκοδομεῖ τίποτε, εἴτα κατασρέφει, καὶ
 πάλιν ἄλλο οἰκοδομεῖ· καὶ οὕτως οὐδέποτε ἀπο-
 19 ρεῖ διαγωγῆς. Ἐγὼ οὖν, ἂν πλεύσητε ὑμεῖς,
 μέλλω καθήμενος κλαίειν, ὅτι μόνος ἀπελείψ-
 θην καὶ ἔρημος; Οὕτως οὐκ ὀσράκια ἔξω; οὐ
 σποδόν; Ἀλλ' ἐκεῖνα ὑπ' ἀφροσύνης ταῦτα ποιεῖ,
 ἡμεῖς δ' ὑπὸ φρονήσεως δυσυχοῦμεν;
- 20 Πᾶσα μεγάλη δύναμις ἐπισφαλὴς τῶν ἀρχαί-
 νων. Φέρειν οὖν δεῖ τὰ τοιαῦτα κατὰ δύναμιν,
 21 ἀλλὰ κατὰ φύσιν· * ἀλλ' οὐχὶ τῷ φθισικῷ. Με-
 λήτησόν ποτε διαγωγὴν ὡς ἄρρώστος, ἵνα πρὸς
 ὡς ὑγιαίνων διαγάγῃς· ἀσίτησον, ὑδροπότησον·
 ἀπόσχου ποτὲ παντάπασιν ὀρέξεως, ἵνα ποτὲ καὶ
 εὐλόγως ὀρεχθῇς· εἰ δ' εὐλόγως, ὅταν ἔχῃς τι
 22 ἐν σεαυτῷ ἀγαθόν, εὖ ὀρεχθῇς. Οὐ· ἀλλ' εὖ-
 δέως ὡς σοφοὶ διάγειν ἐθέλωμεν, καὶ ὠφελεῖν
 ἀνθρώπους. Ποῖαν ὠφέλειαν; τί ποιεῖς; σαυτὸν
 γὰρ ἀφέλῃσας; Ἀλλὰ προτρέψαι αὐτοὺς θέλεις·
 23 Σὺ γὰρ προτρέψαι; Θέλεις αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι·
 δεῖξον αὐτοῖς ἐπὶ σεαυτοῦ, οἷους ποιεῖ φιλοσο-
 φία· καὶ μὴ φλυᾶρει· ἐσθίων, τοὺς συνεσθίον-
 τας ὠφέλει· πίνων, τοὺς πίνοντας· εἰκων πᾶσι,
 παραχωρῶν, ἀνεχόμενος, οὕτως αὐτοὺς ὠφέλει·
 καὶ μὴ κατεξέρα αὐτῶν τὸ σαυτοῦ φλέγμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Σποράδην τινά.

- Ὡς οἱ κακοὶ τραγωδοὶ μόνοι ᾄσαι οὐ δύνανται,
 ἀλλὰ μετὰ πολλῶν· οὕτως ἔνιοι μόνοι περιπα-
 2 τῆσαι οὐ δύνανται. Ἀνθρώπε, εἴ τι εἴ, καὶ μόνος
 περιπάτησον, καὶ σεαυτῷ λάλησον, καὶ μὴ ἐν

- 3 τῷ χορῷ κρύπτου. Σκόπει τί ποτε, περίβλεψαι,
ἐνσεΐσθῃτι, ἵνα γνῶς τίς εἶ.
- 4 ΟΤΑΝ τις ὕδωρ πίνη, ἢ ποιῇ τι ἀσκητικόν, ἐκ
πάσης ἀφορμῆς λέγει αὐτὸ πρὸς πάντας, Ἐγὼ
5 ὕδωρ πίνω. Διὰ γὰρ τοῦτο ὕδωρ πίνεις, διὰ τὸ
ὕδωρ πίνειν; Ἀνθρώπε, εἴ σοι λυσιτελεῖ πίνειν,
6 πίνε· εἰ δὲ μὴ, γελοίως ποιεῖς· εἰ δὲ συμφύρει
σοι, καὶ πίνεις, σιώπα πρὸς τοὺς δυσαρεστούντας
τοῖς ἀνθρώποις. Τί οὖν; αὐτοῖς τούτοις ἀρίσκειν
θέλεις;
- 7 ΤΩΝ πραττομένων τὰ μὲν προηγουμένως πράτ-
τεται, τὰ δὲ κατὰ περίσασιν, τὰ δὲ κατ' οἰκο-
νομίαν, τὰ δὲ κατὰ συμπεριφορὰν, τὰ δὲ κατ'
ἐνσασιν.
- 8 ΔΥΟ ταῦτα ἐξελεῖν τῶν ἀνθρώπων, οἷησιν καὶ
ἀπισίαν. Οἷησις μὲν οὖν ἐστὶ, τὸ δοκεῖν μηδενὸς
προσδεῖσθαι· ἀπισία δὲ, τὸ ὑπολαμβάνειν μὴ
δυνατὸν εἶναι εὐρεῖν σε τοσούτων περιεξηκτόν.
- 9 Τὴν μὲν οὖν αἷησιν ἔλεγχος ἐξαιρεῖ· καὶ τοῦτ'
πρῶτον ποιεῖ Σωκράτης. Ὅτι δ' οὐκ ἀδύνατόν ἐστι
10 τὸ πρᾶγμα, σκέψαι καὶ ζήτησον. Οὐδέν σε βλά-
ψει ἢ ζήτησις αὐτῇ· καὶ σχεδὸν τὸ φιλοσοφεῖν
τοῦτ' ἐστὶ, ζητεῖν πῶς ἐνδέχεται ἀπαραποδίστως
ὀρέξει χρῆσθαι καὶ ἐκκλίσαι.
- 11 ΚΡΕΙΣΣΩΝ εἰμί σου, ὃ γὰρ πατῆρ μου ὑπατι-
κός ἐστιν. Ἄλλος λέγει, Ἐγὼ δεδημάρχηκα, σὺ
12 δ' οὐ. Εἰ δ' ἵπποι ἡμεν, ἔλεγεσ ἄν, ὅτι, Ὁ πα-
τῆρ μου ὠκύτερος ἡν; ὅτι, ἐγὼ ἔχω πολλὰς κρι-
δάς καὶ χόρτον, ἢ ὅτι, κομψὰ περιτραχήλια· Εἰ
οὖν ταῦτά σου λέγοντος, εἶπον, ὅτι ἔσω ταῦτα,
13 τρέχωμεν οὖν. Ἄγε, ἐπ' ἀνθρώπου οὖν οὐδέν ἐστι
τοιούτου οἷον ἐφ' ἵππου δρόμος, ἐξ οὗ γνωσθή-
σεται ὁ κρείττων καὶ ὁ χείρων· Μήποτ' ἐσιν αἰ-
14 δώς, πίσις, δικαιοσύνη; Τούτοις δείκνυς κρεῖτ-

τονα σεαυτὸν, ἵν' ὡς ἄνθρωπος ᾗς κρείττων. Ἄν
μοι λέγῃς, ὅτι μεγάλα λακτίζω, ἐρῶ σοι καὶ γὰρ,
ὅτι ἐπὶ οὐνοῦ ἔργῳ μέγα φρονεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ὅτι δεῖ Περισκεμμένως ἔρχεσθαι ἐφ' ἑκάστῃ.

Ἐκάστου ἔργου σκόπει τὰ καδιηγούμενα καὶ
τὰ ἀκόλουθα, καὶ οὕτως ἔρχου ἐπ' αὐτά· εἰ δὲ
μὴ, τὴν μὲν πρώτην ἤξεις προθύμως, ἄτε μη-
δὲν τῶν ἐξῆς ἐντεθυμημένος· ὕστερον δ' ἀναφα-
2 νέντων τινῶν, αἰσχροῶς ἀποσήσῃ. Θέλῳ Ὀλύμ-
πια νικῆσαι. Εἰ γὰρ, νῆ τοὺς Θεοὺς· κομψὸν γάρ
ἐστιν. Ἀλλὰ σκόπει τὰ καδιηγούμενα αὐτοῦ, καὶ
τὰ ἀκόλουθα· καὶ οὕτως, ἂν σοι λυσιτελῇ, ἀπ-
3 του τοῦ ἔργου. Δεῖσε εὐτακτεῖν, ἀναγκοπαγεῖν,
ἀπέχεσθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγ-
κην, ὥρα τεταγμένη, ἐν καύματι, ἐν ψύχει·
μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὅτ' ἔτυχεν· ἀπλῶς,
ὡς ἰατρῷ παραδεδοκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ·
4 εἴτα, ἐν τῷ ἀγῶνι, παρορυσσεσθαι, ἐστιν ὅτε
χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν σρέψαι, πολλὴν ἀφὴν
καταπιεῖν, μασιγῶσθαι, καὶ μετὰ τούτων πάν-
5 των ἔσθ' ὅτε νικηθῆναι. Ταῦτα λογισάμενος, ἂν
ἔτι δέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν· εἰ δὲ μὴ, ὅρα
ὅτι ὡς τὰ παιδία ἀναστροφῇσιν, ἃ νῦν μὲν ἀθλη-
τὰς παίζει, νῦν δὲ μονομάχους, νῦν δὲ σαλπί-
ζει, εἴτα τραγοδεῖ, ὅταν ἴδῃ καὶ θαυμάσῃ· οὐ-
6 τω καὶ σύ· νῦν μὲν ἀθλητὴς, νῦν δὲ μονομάχος,
εἴτα φιλόσοφος, εἴτα ρήτωρ· ὅλη δὲ τῇ ψυχῇ οὐ-
δέν· ἀλλ' ὡς ὁ πίδηκος, πᾶν ὃ ἂν ἴδῃς μιμῇ,
καὶ αἰεὶ σοι ἄλλο ἐξ ἄλλου ἀρέσκει, τὸ σύνηδες
7 δ' ἀπαρέσκει· οὔτε γὰρ μετὰ σκέψεως ἦλθες ἐ-
πίτι, οὐδὲ περιδεύσας ὅλον τὸ πρᾶγμα, οὐδὲ

βασανίσας, ἀλλ' εἰκῇ καὶ κατὰ ψυχράν ἐπιθυμίαν. Οὕτω τινὲς, ἰδόντες φιλόσοφον, καὶ ἀκούσαντές τινος οὕτω λέγοντος, ὡς Εὐφράτης λέγει, (καίτοι τίς οὕτω δύναται εἰπεῖν ὡς ἐκεῖνος;) θέλουσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν.

Ἀνθρώπε, σκέψαι πρῶτον, τί ἔστι τὸ πρᾶγμα· εἴτα καὶ τὴν σαυτοῦ φύσιν, τί δύνασαι βασιᾶσαι· εἰ παλαισῇς, ἰδοὺ σου τοὺς ὤμους, τοὺς μηρούς, τὴν ὀσφύν· ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο τι πέφυκε. Δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιεῖν δύνασαι φιλοσοφεῖν; δοκεῖς, ὅτι δύνασαι ὡσαύτως ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως ὀργίζεσθαι, ὁμοίως δυσχερεσεῖν; Ἀγρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, νικῆσαι· τινὰς ἐπιθυμίας, ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν οἰκείων, ὑπὸ παιδαρίου καταφρονιθῆναι, ὑπὸ τῶν ἀπαντῶντων καταγελασθῆναι, ἐν παντὶ ἔλασσον εἶ
 2 χεῖν, ἐν ἀρχῇ, ἐν τιμῇ, ἐν δίκῃ. Ταῦτα περισκεψάμενος, εἴ σοι δοκεῖ, προσέρχου· εἰ θέλεις ἀντικαταλλάξασθαι τούτων ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν, ἀταραξίαν· εἰ δὲ μὴ, μὴ πρόσταγε· μὴ, ὡς τὰ παιδία, νῦν μὲν φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης,
 3 εἴτα ῥήτωρ, εἴτα ἐπίτροπος Καίσαρος. Ταῦτα οὐ συμφωνεῖ· ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον εἶναι, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακόν· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σαυτοῦ, ἢ τὰ ἐκτός· ἢ περὶ τὰ ἔσω φιλοπονεῖν, ἢ περὶ τὰ ἔξω· τοῦτ' ἔστι, φιλοσόφου χάσιν ἔχειν, ἢ ἰδιώτου.

4 ΡΟΥΦΩ, τις ἔλεγε, Γάλβᾳ σφαγέντος, ὅτι, Νῦν προνοία ὁ κόσμος διοικεῖται· Ὁ δὲ, Μὴ παρέργως ποτ', ἔφη, ἀπὸ Γάλβᾳ κατεσκευάσα, ὅτι προνοία ὁ κόσμος διοικεῖται;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Ὅτι εὐλαβῶς δεῖ συγκαθιέναι εἰς Συμπεριφορὰν.

- Ἀνάγκη τὸν συγκαθιέντα τισὶν ἐπιπλέον, ἢ εἰς λαλίαν, ἢ εἰς συμπόσια, ἢ ἀπλῶς εἰς συμβίωσιν ἢ αὐτὸν ἐκείνοις ἐξομοιωθῆναι, ἢ ἐκείνους μεταθεῖναι ἐπὶ τὰ αὐτοῦ. Καὶ γὰρ ἀνθρακα ἄπεσθεσμένον ἂν θῇ παρὰ τὸν καϊόμενον, ἢ αὐτὸς ἐκείνον ἀποσθῆσει, ἢ ἐκεῖνος τοῦτον ἐκκαύσει. Τηλικούτου οὖν τοῦ κινδύνου ὅντος, εὐλαβῶς δεῖ τοῖς ιδιώταις συγκαθιέναι εἰς τὰς τοιαύτας συμπεριφορὰς, μεμνημένους, ὅτι ἀμήχανον, τὸν συνανατριβόμενον τῷ ἡσδολωμένῳ, μὴ καὶ αὐτὸν ἀπυλαῦσαι τῆς ἀσβολῆς. Τί γὰρ ποιήσεις, ἂν περὶ μονομάχων λαλήῃ, ἂν περὶ ἵππων, ἂν περὶ ἀθλητῶν, ἂν, τὸ ἔτι τούτων χεῖρον, περὶ ἀνθρώπων; Ὁ δεῖνα κακὸς, ὁ δεῖνα ἀγαθός· τοῦτο καλῶς ἐγένετο, τοῦτο κακῶς. Ἔτι, ἂν σκώπτῃ, ἂν γελοιάξῃ, ἂν κακοηδίξῃται; Ἐχέ τις ὕμῶν παρασκευὴν, οἷαν ὁ κιθαριστικὸς τὴν λύραν λαβὼν, ὥς· εὐθύς ἀφάρμενος τῶν χορδῶν, γινῶναι τὰς ἀσυμφωνούς, καὶ ἀρμόσασθαι τὸ ὄργανον; οἷαν εἶχε Σωκράτης δύναμιν, ὥς· ἐν πάσῃ συμπεριφορᾷ ἄγειν ἐπὶ τὸ αὐτοῦ τοὺς συνόντας; Πόθεν ὕμῖν; ἀλλ' ἀνάγκη ὑπὸ τῶν ιδιωτῶν ὑμᾶς περιάγεσθαι.
- Διὰ τί οὖν ἐκείνοι ὕμῶν ισχυρότεροι; Ὅτι ἐκεῖνοι μὲν τὰ σαπρὰ ταῦτα ἀπὸ δογμάτων λαλοῦσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ κομψὰ ἀπὸ τῶν χειλῶν· διὰ τοῦτο ἄτονά ἐσι, καὶ νεκρά· καὶ σικχᾶναι ἐσιν ἀκούοντα ὕμῶν τοὺς προτρεπτικούς, καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν ταλαίπωρον, ἢ ἄνω κάτω θρυλλεῖται.
- Οὕτως ὑμᾶς οἱ ιδιώται νικῶσι. Πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις

αὐ οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κορυφαὶ ὑπολήψεις,
 καὶ δυνάμιν τινα περιποιήθησθε πρὸς ἀσφάλειαν,
 συμβουλευσάμενοι ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ιδιώταις συγκα-
 ταβαίνειν· εἰ δὲ μὴ, καθ' ἡμέραν, ὡς κηρὸς ἐν
 ἡλίῳ, διατακῆσεται ὑμῶν εἴ τινα ἐν τῇ σχολῇ
 10 ἐγγράφετε. Μακρὰν οὖν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ποῦ ποτε
 ὑπάγετε, μέχρις ἂν κηρίνας τὰς ὑπολήψεις ἔχητε.
 11 Διὰ τοῦτο καὶ τῶν πατρίδων συμβουλευούσιν ἀ-
 ποχωρεῖν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι τὰ παλαιὰ ἔθνη περι-
 σπᾶ, καὶ οὐκ εἰς ἀρχὴν γενέσθαι τινα ἄλλου ἔ-
 θισμοῦ, οὐδὲ φέρομεν τοὺς ἀπαντῶντας καὶ λέ-
 γοντας, ἰδ' ὁ δεῖνα φιλοσοφεῖ, ὁ τοῖος καὶ ὁ
 12 τοῖος. Οὕτως καὶ οἱ ἰατροὶ τοὺς μακρονοσοῦντας
 ἐκπέμπουσιν εἰς ἄλλην χώραν καὶ ἄλλον αἶρα·
 13 καλῶς ποιοῦντες. Καὶ ὑμεῖς ἀντεισαγάγετε ἄλ-
 λα ἔθνη· πῆξατε ὑμῶν τὰς ὑπολήψεις, καὶ ἐνα-
 14 θλεῖτε αὐταῖς. Οὐ· ἀλλ' ἐνθεν ἐπὶ θεωρίαν, εἰς
 μονομαχίαν, εἰς ξυστὸν, εἰς κίρκον· εἴτ' ἐκεῖθεν
 15 ἄδε, καὶ πάλιν ἐνθεν ἐκεῖ οἱ αὐτοί. Καὶ ἔθος
 κορυφὸν οὐδέν, οὔτε προσοχή, οὔτ' ἐπιστροφή ἐφ'
 αὐτόν, καὶ παρατήρησις· πῶς χρῶμαι ταῖς προσ-
 πιπτούσαις φαντασίαις; κατὰ φύσιν; ἢ παρὰ
 φύσιν; πῶς ἀποκρίνομαι πρὸς αὐτάς; ὡς δεῖ;
 ἢ ὡς οὐ δεῖ; ἐπιλέγω τοῖς ἀπροαιρέτοις, ὅτι οὐ-
 16 δὲν πρὸς ἐμέ; Εἰ γὰρ μήπως οὕτως ἔχετε, φεύ-
 γετε ἔθνη τὰ πρότερον, φεύγετε τοὺς ιδιώτας,
 εἰ θέλετε ἄρξασθαι ποτε τινὲς εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Π ρ ο ν ο ῖ α ς.

Ὅταν τι τῇ Προνοίᾳ ἐγκαλῆς, ἐπιστρέφῃς, καὶ
 2 γνώσῃ, ὅτι κατὰ λόγου γέγονε. Ναί, ἀλλ' ὁ ἄ-
 δικος πλέον ἔχει. Ἐν τίνι; Ἐν ἀργυρίῳ. Πρὸς γὰρ

- τοῦτό σου κρείττων ἐστίν, ὅτι κολακεύει, ἀναι-
 5 σχυντεῖ, ἀγρυπνεῖ· τί θαυμασόν; Ἀλλ' ἐκεῖνο
 βλέπε, εἰ ἐν τῷ πιεῖν εἶναι πλέον σου ἔχει, εἰ
 ἐν τῷ αἰδέσθων. Οὐ γὰρ εὐρήσεις· ἀλλ' ὅπου σὺ
 κρείττων, ἐκεῖ σαυτὸν εὐρήσεις πλέον ἔχοντα.
 4 Καὶ γὰρ ποτ' εἰπὸντινι, ἀγανακτοῦντι ὅτι Φιλόσο-
 γος εὐτυχεῖ. Ἡ θέλες ἂν σὺ μετὰ Σούρα κοιμᾶ-
 5 σθαι; Μὴ γένοιτο, φησὶν, ἐκεῖνη ἡ ἡμέρα. Τί
 οὖν ἀγανακτεῖς, εἰ λαμβάνει τι ἀνθ' οὗ πωλεῖ;
 ἢ πῶς μακαρίζεις τὸν διὰ τούτων, ἃ σὺ ἀπεύχῃ,
 κτώμενον ἐκεῖνα; ἢ τί κακὸν ποιεῖ ἡ Πρόνοια, εἰ
 τοῖς κρείττοσι τὰ κρείττω δίδωσιν; Ἡ οὐκ ἐστὶ
 κρείττον, αἰδέσθονα εἶναι ἢ πλούσιον; Ὁμολόγει.
 Τί οὖν ἀγανακτεῖς, ἄνθρωπε, ἔχων τὸ κρείττον;
 6 Μέννησθε οὖν αἰεὶ, καὶ πρόχειρον ἔχετε, ὅτι νό-
 μος οὗτος φυσικὸς. Τὸν κρείττονα τοῦ χείρονος
 πλέον ἔχειν, ἐν ᾧ κρείττων ἐστὶ καὶ οὐδέ ποτ'
 7 ἀγανακτήσετε. Ἀλλ' ἡ γυνή μοι κακῶς χρήται.
 Καλῶς· ἂν τις σου πυυθάνηται, τί ἐστὶ τοῦτο;
 λέγε, Ἡ γυνή μοι κακῶς χρήται. Ἄλλο οὖν οὐ-
 8 δέν; Οὐδέν. Ὁ πατήρ μοι οὐδέν δίδωσιν. Τί ἐστὶ
 τοῦτο; Ὁ πατήρ μου οὐδέν δίδωσι. Ἄλλο οὖν οὐ-
 δέν; Οὐδέν· ὅτι δὲ κακὸν ἐστὶ, τοῦτο ἔξωθεν αὐ-
 τῷ δεῖ προσδεῖναι, καὶ προσκαταφεύσασθαι.
 9 Διὰ τοῦτο οὐ δεῖ τὴν πενίαν ἐκβάλλειν, ἀλλὰ τὸ
 δόγμα τὸ περὶ αὐτῆς· καὶ οὕτως εὐροήσομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ὅτι οὐ δεῖ πρὸς τὰς ἀγγελίας ταράσσεσθαι.

- Ὅταν σοί τι προσαγγελθῇ ταρακτικόν, ἐκεῖνο
 ἔχε πρόχειρον, ὅτι ἀγγελία περὶ οὐδενός προαι-
 2 ρητικοῦ γίνεται. Μήτι γὰρ δύναται σοι τίς ἀγ-
 γεῖλαι, ὅτι κακῶς ὑπέλαδες, ἢ κακῶς ὠρέχθης

Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ὅτι ἀπέθανέ τις. Τί οὖν πρὸς σέ;
 5 Ὅτι σε κακῶς τις λέγει. Τί οὖν πρὸς σέ; Ὅτι ὁ
 πατήρ τάδε τινα ἐτοιμάζεται. Ἐπὶ τίνα; μή τι
 ἐπὶ τὴν προαίρεσιν; πόθεν δύναται; ἄλλ' ἐπὶ
 τὸ σωματίον, ἐπὶ τὸ κτησείδιον; ἐσώθης, οὐκ
 4 ἐπὶ σέ. Ἀλλ' ὁ κριτὴς ἀποφαίνεται ὅτι ἡσέβησας.
 Περὶ Σωκράτους δ' οὐκ ἀπεφώνησαντο οἱ δικασταί;
 Μή τι σὸν ἔργον ἐστὶ, τὸ ἐκείνου ἀποφώνησθαι;
 Οὐ. Τί οὖν ἐστὶ σοι μέλει; Ἐστὶ τι τοῦ πατρός σου
 5 ἔργον, ὃ ἂν μὴ ἐκπληρώσῃ, ἀπώλεσε τὸν πα-
 τέρα, τὸν φιλόσοργον, τὸν ἡμερον. Ἄλλο μὴδὲν
 ζήτει τούτου ἕνεκα αὐτὸν ἀπολέσθαι. Οὐδέποτε
 γάρ ἐν ἄλλῳ μὲν τις ἁμαρτάνει, εἰς ἄλλο δὲ βλάπ-
 6 τεται. Πάλιν σὸν ἔργον τὸ ἀπολογισθῆναι εὐσα-
 θῶς, αἰδήμονως, ἀοργήτως· εἰ δὲ μὴ, ἀπώλε-
 σας καὶ σὺ τὸν ἥν, τὸν αἰδήμονα, τὸν γευνναῖον.
 7 Τί οὖν; Ὁ κριτὴς ἀκίνδυνός ἐστιν; Οὐ· ἀλλὰ κα-
 κείνῳ τὰ ἴσα κινδυνεύεται. Τί οὖν ἐστὶ φοβῆ, τί
 ἐκεῖνος κρίνει; Τί σοὶ καὶ τῷ ἄλλοτρίῳ κακῶ;
 8 Σὸν κακὸν ἐστὶ, τὸ κακῶς ἀπολογισθῆναι· τοῦτο
 φυλάσσου μόνον· κριθῆναι δὲ, ἢ μὴ κριθῆναι,
 ὥσπερ ἄλλου ἐστὶν ἔργον, οὕτω κακὸν ἄλλου ἐ-
 9 στὶν. Ἀπειλεῖ σοι ὁ δεῖνα. Ἐμοί; Οὐ. Ψέγει σε.
 Αὐτὸς ὄφεται, πῶς ποιεῖ τὸ ἴδιον ἔργον. Μέλλει
 σε κατακρινεῖν ἀδίκως. Ἀθλιός,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Τίς εἰς τὸν ἰδιώτου καὶ Φιλοσόφου.

Ἡ πρώτη διαφορὰ ἰδιώτου καὶ φιλοσόφου· ὁ
 μὲν λέγει, Οὐαί μοι διὰ τὸ παιδάριον, διὰ τὸν
 ἀδελφόν, οὐαί διὰ τὸν πατέρα. Ὁ δὲ, ἂν ποτ' εἰ-
 πεῖν ἀναγκασθῇ, Οὐαί μοι, ἐπισησας λέγει, δι
 1 ἐμέ. Προαίρεσιν γὰρ οὐδὲν δύναται κωλύσαι ἢ

3 βλάψαι ἀπροαίρετον, εἰ μὴ αὐτὴ ἑαυτήν. Ἄν μὲν
 οὖν ἐπὶ τοῦτο βέψωμεν καὶ αὐτοὶ, ὥσθ', ὅταν
 δυσοδῶμεν, ἑαυτοὺς αἰτιᾶσθαι, καὶ μεμνηῖσθαι,
 ὅτι οὐδὲν ἄλλο ταραχῆς ἢ ἀκαταξασίας αἰτιῶν ἐ-
 4 σιν ἢ δόγμα, ὁμύω ὑμῖν πάντας τοὺς θεοὺς,
 ὅτι προεκόψαμεν. Νῦν δ' ἄλλην ὁδὸν ἐξ ἀρχῆς ἐ-
 ληλύσαμεν. Εὐθύς, ἐτι παίδων ἡμῶν ὕπνων, ἢ
 τίτθῃ, εἴ ποτε προσεπταίσαμεν χάσκοντες, οὐχὶ
 ἡμῖν ἐπέπλησεν, ἀλλὰ τὸν λίθου ἔτυπτε. Τί
 γὰρ ἐποίησεν ὁ λίθος; διὰ τὴν τοῦ παιδίου σου
 5 μωρίαν, ἔδει μεταβῆναι αὐτόν; Πάλιν, ἂν μὴ
 εὖρωμεν φραγεῖν ἐκ βαλανείου, οὐδέ ποθ' ἡμῶν
 κατασέλλει τὴν ἐπιθυμίαν ὁ παιδαγωγός, ἀλλὰ
 δαίρει τὸν μάγειρον. Ἄνθρωπε, μὴ γὰρ ἐκείνου
 σε παιδαγωγὸν κατεσχίσαμεν, ἀλλὰ τοῦ παι-
 6 δίου ἡμῶν· τοῦτο ἐπανόρθου, τοῦτο ὠφέλει. Οὐ-
 τω καὶ αὐξηθέντες, φαινόμεθα παιδιά. Παῖς γὰρ
 ἐν μουσικοῖς, ὁ ἄρυστος· ἐν γραμματικοῖς, ὁ
 ἀγράμματος· ἐν βίῳ, ὁ ἀπαιδευτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ὅτι ἀπὸ πάντων τῶν ἑκτός ἐστιν ὠφελεῖσθαι.

Ἐπὶ τῶν θεωρητικῶν φαντασιῶν, πάντες σχε-
 δὸν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ἐν ἡμῖν ἀπέλιπον,
 2 οὐχὶ δ' ἐν τοῖς ἑκτός. Οὐδεὶς λέγει ἀγαθόν, τὸ
 ἡμέραν εἶναι· κακόν, τὸ νύκτα εἶναι· μέγιστον
 3 δὲ κακόν, τὸ τρία τέσσαρα εἶναι. Ἀλλὰ τί; Τὴν
 μὲν ἐπισημνῶν ἀγαθόν, τὴν δ' ἀπάτην κακόν·
 ὥς καὶ περὶ τὸ ψεῦδος αὐτὰ ἀγαθὸν συνίστασθαι,
 4 τὴν ἐπισημνῶν τοῦ ψεῦδος εἶναι αὐτό. Ἔδει οὖν
 αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ βίου. Ὑγεία ἀγαθόν; νόσος
 δὲ κακόν; Οὐ, ἄνθρωπε. Ἀλλὰ τί; Τὸ καλῶς ὁ-
 γιᾶν, ἀγαθόν· τὸ κακῶς, κακόν· ὥς καὶ

- ἀπὸ νόσου ἐστὶν ὠφελιθῆναι, τὸν Θεόν σοι· ἀπὸ
θανάτου γὰρ οὐκ ἔστιν; ἀπὸ πηρώσεως γὰρ οὐκ
5 ἔστι; Μικρά σοι δοκεῖ ὁ Μενοικεύς ὠφελιθῆναι,
ὅτ' ἀπέθνησκε; Τοιαῦτά τις εἰπὼν, ὠφελιθεῖν
οἷα ἐκεῖνος ὠφελήθη; Ἐὰν, ἀνθρώπε, οὐκ ἐτήρη-
σε τὸν φιλόπατριν; τὸν μεγαλόφρονα; τὸν πι-
σύν; τὸν γενναῖον; ἐπιζήσας δὲ, οὐκ ἀπώλλυε
6 ταῦτα πάντα; οὐ περιεποιεῖτο τὰ ἐναντία; τὸν
δειλὸν οὐκ ἀνελάμβανε; τὸν ἀγενεὺς; τὸν μισό-
πατριν; τὸν φιλόφυχον; Ἄγε, δοκεῖ σοι μικρά
7 ὠφελιθῆναι ἀποθανών; Οὐ· ἀλλ' ὁ τοῦ Ἀδμή-
του πατὴρ μεγάλην ὠφελήθη, ζήσας οὕτως ἀ-
γενεῶς καὶ ἀθλίας; Ὑστερον γὰρ οὐκ ἀπέθανε;
8 Παύσασθε, τοὺς Θεοὺς ὑμῖν, τὰς ὕλας θαυμά-
ζοντες· παύσασθ' ἑαυτοὺς δούλους ποιῶντες,
πρῶτον τῶν πραγμάτων, εἶτα δι' αὐτὰ καὶ τῶν
ἀνθρώπων τῶν ταῦτα περιποιεῖν ἢ ἀφαιρεῖσθαι
δυναμένων.
- 9 Ἐστὶν οὖν ἀπὸ τούτων ὠφελιθῆναι; Ἀπὸ πάν-
των. Καὶ ἀπὸ τοῦ λοιδοροῦντος; Τί δ' ὠφελεῖ
τὸν ἀθλητὴν ὁ προγυμναζόμενος; Τὰ μέγιστα.
Καὶ οὗτος ἐμοῦ προγυμναστὴς γίνεται· τὸ ἀνεκ-
τικόν μου γυμνάζει, τὸ ἀόργητον, τὸ πρᾶον.
- 10 Οὐ· ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ τραχήλου καθάρπτων, καὶ
τὴν ὀσφύν μου καὶ τοὺς ὥμους καταρτίζων, ὠ-
φελεῖ με· καὶ ὁ ἀλείπτης καλῶς ποιῶν λέγει,
Ἄρου ὑπὲρ ἀμφοτέρας· καὶ, ὅσον βαρύτερός ἐστιν
ἐκεῖνος, τοσούτῳ μᾶλλον ὠφελοῦμαι ἐγώ· εἰ δέ
τις πρὸς ἀοργησίαν με γυμνάζει, οὐκ ὠφελεῖ με;
- 11 Τοῦτ' ἔστι τὸ μὴ εἰδέναι ἀπ' ἀνθρώπων ὠφελεί-
σθαι. Κακὸς γείτων; Αὐτῷ· ἀλλ' ἐμοὶ ἀγαθός·
γυμνάζει μου τὸ εὐγνωμον, τὸ ἐπιεικές. Κακὸς
- 12 πατὴρ; Αὐτῷ· ἀλλ' ἐμῇ ἀγαθός. Τοῦτ' ἔστι τὸ
τοῦ Ἑρμοῦ ῥαβδίον· οὗ θέλεις, φησὶν, ἄψαι,

- καὶ χρυσοῦν ἔσαι. Οὐ· ἀλλ' ὃ θέλεις φέρε, κα-
γὼ αὐτὸ ἀγαθὸν ποιήσω· φέρε νόσον, φέρε θά-
νατον, φέρε ἀπορίαν, φέρε λοιδορίαν, δίκην τὴν
περὶ τῶν ἐσχάτων· πάντα ταῦτα τῷ βασιλεῖ τοῦ
- 13 Ἑρμοῦ ὠφέλημα ἔσαι. Τὸν θάνατον τί ποιήσεις;
τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἵνα σε κοσμήσῃ, ἢ ἵνα δείξῃ σε
ἔργῳ δι' αὐτοῦ, τί ἐστιν ἀνθρώπος τῷ βουλήματι
- 14 τῆς φύσεως παρακολουθῶν. Τὴν νόσον τί ποιή-
σεις; Δείξω αὐτῇ τὴν φύσιν, διαπρέψω ἐν αὐ-
τῇ, εὐσαθῆσω, εὐροήσω, τὸν ἰατρὸν οὐ κολα-
- 15 κεύσω, οὐκ εὐξομαι ἀποθανεῖν. Τί ἐστὶ ἄλλο ζη-
τεῖς; πᾶν ὃ ἂν δῶς, ἐγὼ αὐτὸ ποιήσω μακάριον,
εὐδαιμονικόν, σεμνόν, ζηλωτόν.
- 16 Οὐ· ἀλλὰ βλέπε μὴ νοσήσῃς· κακόν ἐστιν. Οἶον
εἴ τις ἔλεγε, Βλέπε μὴ λάβῃς ποτὲ φαντασίαν
τοῦ τὰ τρία τέσσαρα εἶναι· κακόν ἐστιν. Ἀνθρώ-
πε, πῶς κακόν; Ἀν' ὃ δεῖ περὶ αὐτοῦ ὑπολάβῃς,
πῶς ἐτι με βλάπτει; οὐχὶ δὲ μᾶλλον καὶ ὠφελή-
- 17 σεις; Ἀν' οὖν περὶ πενίας ὃ δεῖ ὑπολάβῃς, ἂν περὶ
νόσου, ἂν περὶ ἀναρχίας, οὐκ ἀρκεῖ μοι; οὐκ ὠ-
φέλημα ἔσαι; Πῶς οὖν ἐτι ἐν τοῖς ἐκτὸς τὰ κα-
- 18 καὶ καὶ τὰ γαθὰ δεῖ με ζητεῖν; Ἀλλὰ τί; ταῦτα
μέχρι ὧδε, εἰς οἶκον δ' οὐδεὶς ἀποφέρει· ἀλλ' εὐ-
θύς πρὸς τὸ παιδάριον πόλεμος, πρὸς τοὺς γει-
τονας, πρὸς τοὺς σκώφαντας, πρὸς τοὺς κατα-
- 19 γελάσαντας. Καλῶς γένοιτο Λεσβίῳ, ὅτι με κα-
θημέραν ἐξελέγχει μηδὲν εἰδῶτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐπὶ τὸ Σοφιστεῖν ἔρχομένους.

Οἱ τὰ θεωρήματα ἀναλαμβάνοντες φιλά, εὐθύς
αὐτὰ ἐξεμέσαι θέλουσιν, ὥς οἱ σομαχικοὶ τὴν
2 τροφήν. Πρῶτον αὐτὸ πέψαν, εἰδ' οὕτω μὴ ἐξε-

μέσης· εἰ δὲ μὴ, ἔμετος τῷ ὄντι γίνεται, πρᾶγμα βλαδάρων καὶ ἄβρωτον. Ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν ἀναδοθέντων δεῖξόν τινα ἡμῖν μεταβολὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ τοῦ σεαυτοῦ· ὥς οἱ ἀθληταὶ τοὺς αἰμούς, ἀφ' ὧν ἐγυμνάσθησαν, καὶ ἔφαγον· ὥς οἱ τὰς τέχνας ἀναλαβόντες, ἀφ' ὧν ἔμαθον. Οὐκ ἔρχεται ὁ τέκτων καὶ λέγει, Ἀκούσατέ μου διαλεγομένου περὶ τῶν τεκτονικῶν· ἀλλ' ἐκμισθωσάμενος οἰκίαν, ταύτην κατασκευάσας, δείκνυσιν ὅτι ἔχει τὴν τέχνην. Τοιοῦτόν τι καὶ σὺ ποίησον· φάγε ὡς ἄνθρωπος, πίε ὡς ἄνθρωπος, κοσμήθητι, γάμησον, παιδοποιήσον, πολίτευσαι· ἀνάσχου λοιδορίας, ἔνεγκαι ἀδελφὸν ἀγνώμονα, ἔνεγκαι πατέρα, ἔνεγκαι υἱόν, γείτονα, σύνοδον. Ταῦτα ἡμῖν δεῖξον, ἵν' ἴδωμεν ὅτι μεμάθηκας ταῖς ἀληθείαις τι τῶν φιλοσόφων. Οὐ· ἀλλ' ἐλθόντες ἀκούσατέ μου σχόλια λέγοντος. Ἰπαγε, ζήτηι τίνων κατεξεράσεις. Καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὥς οὐδεὶς τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἄν που καὶ Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου φράσιν.

Εἴτα τούτου ἔνεκα ἀπολίπωσιν οἱ νέοι τὰς πατρίδας, καὶ τοὺς γονεῖς τοὺς αὐτῶν, ἵν' ἐλθόντες λεξειδιά σου ἐξηγουμένου ἀκούσωσιν; Οὐ· εἴ αὐτοὺς ὑποσρέψαι ἀνεκτικούς, συνεργητικούς, ἀπαθείς, ἀταράχους, ἔχοντάς τι ἐφύδιον τοιοῦτον εἰς τὸν βίον, ἀφ' οὗ ὀρμώμενοι, φέρειν δυνήσονται τὰ συμπίπτοντα καλῶς, καὶ κοσμεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν; Καὶ πόθεν σοι μεταδιδόναι τούτων, ὧν οὐκ ἔχεις; Αὐτὸς γὰρ ἄλλο τι ἐποίησας ἐξ ἀρχῆς, ἢ περὶ ταῦτα κατετρίβης, πῶς οἱ συλλογισμοὶ ἀναλυθήσονται, πῶς οἱ μεταπίπτουσιν, πῶς οἱ τῷ ἡρωτῆσθαι περαίνοντες; Ἀλλ' ὁ δεῖνα σχολὴν ἔχει· διὰ τί μὴ κἄγω σχῶ; Οὐκ

- εἰκὴ ταῦτα γίνεται, ἀνδράποδον, οὐδ' ὡς ἔτυ-
 χεν· ἀλλὰ καὶ ἡλικίαν εἶναι δεῖ, καὶ βίον, καὶ
 12 Θεὸν ἡγεμόνα. Οὐ· ἀλλ' ἀπὸ λιμένος μὲν οὐδεὶς
 ἀνάγεται, μὴ θύσας τοῖς Θεοῖς, καὶ παρακαλέ-
 σας αὐτοὺς βοηθοὺς· οὐδὲ σπείρουσιν ἄλλως οἱ
 ἄνθρωποι, εἰ μὴ τὴν Δήμητραν ἐπικαλεσάμενοι·
 τηλικούτου δ' ἔργου ἀφάμενός τις, ἄνευ Θεῶν
 ἀσφαλῶς ἄφεται; καὶ οἱ τοῦτω προσιόντες εὐ-
 13 τυχεῶς προσελεύσονται; Τί ἄλλο ποιεῖς, ἄνθρω-
 πε, ἢ τὰ μυζηρία ἐξορχῇ; καὶ λέγεις, Οἴκημά
 ἐς καὶ ἐν Ἑλευσίνι· ἰδοὺ καὶ ἐνθάδε· ἐκεῖ ἱε-
 ροφάντης· καὶ ἐγὼ ποιήσα ἱεροφάντην· ἐκεῖ κή-
 ρυξ· καὶ γὰρ κήρυκα καταστήσω· ἐκεῖ ὀρθοῦχος·
 καὶ δὴ δαδοῦχον· ἐκεῖ δᾶδες· καὶ ἐνθάδε· αἱ φων-
 αὶ αἱ αὐταί· τὰ γινόμενα τί διαφέρει ταῦτα ἐ-
 14 κείνων; Ἀσεδέσκατε ἄνθρωπε, οὐδὲν διαφέρει;
 καὶ παρὰ τόπον ταῦτα ὠφελεῖ, καὶ παρὰ καιρὸν·
 καὶ μετὰ θυσίας δέ, καὶ μετ' εὐχῶν, καὶ προ-
 γνευκότα, καὶ προδιακείμενον τῇ γνώμῃ, ὅτι ἱε-
 15 ροῖς προσελεύσεται καὶ ἱεροῖς παλαιοῖς. Οὕτως
 ὠφέλιμα γίνεται τὰ μυζηρία, οὕτως εἰς φαντα-
 σίαν ἐρχόμεθα, ὅτι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐπανορθώ-
 σει τοῦ βίου κατεσάθῃ πάντα ταῦτα ὑπὸ τῶν
 16 παλαιῶν. Σὺ δ' ἐξαγγέλλεις αὐτὰ καὶ ἐξορχῇ,
 παρὰ καιρὸν, παρὰ τόπον, ἄνευ θυμάτων, ἄνευ
 ἀγνείας· οὐκ ἐσθῆτα ἔχεις, ἣν δεῖ τὸν ἱεροφάν-
 την, οὐ κόμην, οὐ εὐφροῖον οἶον δεῖ, οὐ φωνήν,
 οὐχ ἡλικίαν, οὐχ ἡγνευκας ὡς ἐκεῖνος· ἀλλ' αὐ-
 τὰς μόνας τὰς φωνὰς ἀνειληφώς λέγεις, ἱεραῖ εἰ-
 σὶν αἱ φωναὶ αὐταὶ καὶ αὐτάς.
 17 Ἄλλον δεῖ τρόπον ἐπὶ ταῦτα ἔλθειν· μέγα ἐ-
 ρὶ τὸ πρᾶγμα, μυζικόν ἐστιν, οὐχ ὡς ἔτυχεν, οὐ-
 δὲ τῷ τυχόντι δεδομένου. Ἀλλ' οὐδὲ σαφὸν εἶ-
 ναι τυχὸν ἐξαρκεῖ πρὸς τὸ ἐπιμελεθῆναι νέαν·

δεῖ δὲ καὶ προχειρότητα εἶναι τινὰ, καὶ ἐπιτη-
 δεϊότητα πρὸς τοῦτο, νῆ τὸν Δία, καὶ σῶμα ποιόν,
 καὶ πρὸ πάντων τὸν Θεὸν συμβουλευεῖν ταύτην
 19 τὴν χώραν κατασχεῖν· ὡς Σωκράτει συνεβούλευε
 τὴν ἐλεγκτικὴν χώραν ἔχειν, ὡς Διογένει τὴν
 βασιλικὴν καὶ ἐπιπληκτικὴν, ὡς Ζήνωνι τὴν δι-
 20 δασκαλικὴν καὶ δογματικὴν. Σὺ δ' ἰατρεῖον ἀ-
 νοίγεις, ἄλλο οὐδὲν ἔχων ἢ φάρμακα· ποῦ δὲ ἢ
 πῶς ἐπιτίθεται ταῦτα μήτε εἰδώς, μήτε πολυ-
 21 πραγμονήσας. Ἰδοὺ ἐκεῖνος ταῦτα· κολλύρια καὶ
 γὰρ ἔχω. Μή τι οὖν καὶ τὴν δύναμιν τὴν χρησι-
 κὴν αὐτοῖς; μή τι οἶδας καὶ πότε καὶ πῶς ὠφε-
 22 λήσει, καὶ τίνας; Τί οὖν κυθεύεις ἐν τοῖς μεγί-
 σοις; τί ῥηδιουργεῖς; τί ἐπιχειρεῖς πράγματι
 μηδὲν σοι προσήκοντι; Ἄφες αὐτὸ τοῖς δυναμέ-
 νοις, τοῖς κοσμοῦσι· μὴ προσρίθου καὶ αὐτὸς αἰ-
 σχος φιλοσοφίας διὰ σαυτοῦ· μηδὲ γίνου μέρος
 23 τῶν διαβαλλόντων τὸ ἔργον. Ἀλλὰ εἴσε ψυχα-
 γωγεῖ τὰ θεωρήματα, καθήμενος αὐτὰ ερέφε
 αὐτὸς ἐπὶ σεαυτοῦ· φιλόσοφον δὲ μηδέποτε εἴπης
 σεαυτὸν, μὴ δ' ἄλλου ἀνάσχη λέγοντος, ἀλλὰ
 λέγε, Πεπλάνηται· ἐγὼ γὰρ οὔτ' ὀρέγομαι ἄλ-
 λως ἢ πρότερον, οὐδ' ὁρμῶ ἐπ' ἄλλα, οὐδὲ συγ-
 κατατίθεμαι ἄλλοις, οὐδ' ὅλως ἐν χρήσει φαν-
 τασιῶν παρήλλαχά τι ἀπὸ τῆς πρότερον κατα-
 24 σάσεως. Ταῦτα φρονεῖ καὶ λέγει περὶ σεαυ-
 τοῦ, εἰ θέλεις τὰ κατ' ἀξίαν φρονεῖν· εἰ δὲ
 μὴ, κύθεισε, καὶ ποίει ἃ ποιεῖς. Ταῦτα γάρ σοι
 πρέπει.

- Πυθομένου δὲ τῶν γνωρίμων τινὸς αὐτοῦ, ὃς
 ἐφάμετο ἐπιβρεπῶς ἔχων πρὸς τὸ Κυνίσαι, ποῦν
 τινα εἶναι δεῖ τὸν Κυνίζοντα, καὶ τίς ἢ πρόλη-
 ψις ἢ τοῦ πράγματος· Σκεψόμεθα, ἔφη, κατὰ
 2 σχολήν. Τοσοῦτον δ' ἔχω σοι νῦν εἰπεῖν, ὅτι ὁ
 δίχα Θεοῦ τηλικούτω πράγματι ἐπιβαλλόμενος,
 θεοχόλωτός ἐστι, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ δημοσίῃ θεί-
 3 λει ἀσχημονεῖν. Οὐδὲ γὰρ ἐν οἰκίᾳ καλῶς οἰκου-
 μένῃ παρελθὼν τις αὐτὸς ἑαυτῷ λέγει, Ἐγὼ εἰ
 οἰκονόμον εἶμι· εἰ δὲ μὴ, ἐπιστραφεὶς ὁ κύριος,
 καὶ ἰδὼν αὐτὸν σοβαρῶς διατυσσόμενον, ἐλκύν-
 4 σας ἔτεμον. Οὕτω γίνεται καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ πό-
 λει ταύτῃ· ἐς γάρ τις καὶ ἐνθάδ' οἰκοδεσπότης,
 5 ἕκαστα διατάσσων. Σὺ ἥλιος εἶ· δύνασαι περιερ-
 χόμενος ἐνιαυτὸν ποιεῖν καὶ ὥρας, καὶ τοὺς καρ-
 πούς αὐξεῖν καὶ τρέφειν, καὶ ἀνέμους κινεῖν καὶ
 ἀνιέναι, καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων θερμαί-
 νειν συμμέτρως· ὕπαγε, περιέρχου, καὶ οὕτω
 6 διακόνει ἀπὸ τῶν μεγίστων τὰ μικρότατα. Σὺ
 μωσχάριον εἶ· ὅταν ἐπιφανῇ λέων, τὸ σαρτοῦ
 πρᾶσσε· εἰ δὲ μὴ, οἰμῶξεις. Σὺ ταῦρος εἶ, προσ-
 7 ελθὼν μάχου· σοὶ γὰρ τοῦτο ἐπιβάλλει καὶ πρέ-
 πει, καὶ δύνασαι αὐτὸ ποιεῖν. Σὺ δύνασαι ἡγεῖ-
 σθαι τοῦ στρατεύματος ἐπὶ Ἰλίου· ἴσθι Ἀγαμέμ-
 νων. Σὺ δύνασαι τῷ Ἡκτορι μονομαχεῖσαι· ἴσθι
 8 Ἀχιλλεύς. Εἰ δὲ Θεοσίτης παρελθὼν ἀντεποιεῖτο
 τῆς ἀρχῆς, ἢ οὐκ ἂν ἔτυχεν, ἢ τυχαῖν ἂν ἡσχη-
 μόνησεν ἐν πλείοσι μάρτυσι.
 9 Καὶ σὺ βούλευσαι περὶ πράγματος ἐπιμελῶς·
 10 οὐκ ἔστιν οἷον δοκεῖ σοι. Τριβώνιον καὶ νῦν φορᾷ,
 καὶ τότε ἔξω· κοιμῶμαι καὶ νῦν σκληρῶς, καὶ

- τότε κοιμήσομαι· πηρίδιον προσλήψομαι καὶ ξύ-
 λον, καὶ περιερχόμενος αἰτεῖν ἄρξομαι καὶ τοὺς
 ἀπαντῶντας λοιδορεῖν· κἢ ἴδω τινὰ δρωπακιζό-
 μενον, ἐπιτιμήσω αὐτῷ, καὶ τὸ κόμιον πεπλα-
 11 κῶτα, ἢ ἐν κοκκίνοις περιπατοῦντα. Εἰ τοιοῦτόν
 τι φαντάζη τὸ πρᾶγμα, μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ· μὴ
 12 προσέλθῃς, οὐδενὲςι πρὸς σέ. Εἰ δ' οἷόν ἐστι φαν-
 ταζόμενος, οὐκ ἀπαξιόεις σεαυτὸν, σκέψαι ἡλίκα
 πρᾶγματι ἐπιχειρεῖς.
- 13 Πρῶτον, ἐν τοῖς κατὰ σαυτὸν, οὐκέτι δεῖ σε
 ὅμοιον ἐν οὐδενὶ φαίνεσθαι οἷς νῦν ποιεῖς· οὐ
 θεῶ ἐγκαλοῦντα, οὐκ ἀνθρώπων· ὅρεξιν ἁραί σε
 δεῖ παντελῶς, ἐκκλησιν ἐπὶ μόνᾳ μεταθεῖναι τὰ
 προαιρετικά· σοὶ μὴ ὀργὴν εἶναι, μὴ μῆνιν, μὴ
 φθόνον, μὴ ἔλεον· μὴ κοράσιόν σοι φαίνεσθαι
 καλόν, μὴ δοξάριον, μὴ παιδάριον, μὴ πλακου-
 τάριον. Ἐκεῖνο γὰρ εἰδέναι δεῖ, ὅτι οἱ ἄλλοι ἄν-
 14 θρωποι τοὺς τοίχους προσέβληνται, καὶ τὰς αἰ-
 κίας, καὶ τὸ σκότος, ὅταν τι τῶν τοιούτων ποιῶ-
 σι, καὶ τὰ κρύφοντα πολλὰ ἔχουσι· κέκλεικε
 τὴν θύραν, ἔσχισέ τινα πρὸ τοῦ κοιτῶνος· ἄν τις
 15 ἔλθῃ, λέγε ὅτι ἔξω ἐσίν, οὐ σχολάζει. Οἱ κυνι-
 κὸς δ' ἀντὶ πάντων τούτων ὀφείλει τὴν αἰδᾶ προ-
 βεβλήσθαι· εἰ δὲ μὴ, γυμνὸς καὶ ἐν ὑπαίθρῳ
 ἀσχιμονήσῃ· τοῦτο αἰκία ἐστὶν αὐτοῦ, τοῦτο θύ-
 ρα, τοῦτο αἰ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, τοῦτο σκότος.
 Οὔτε γὰρ θέλειν τι δεῖ ἀποκρύπτειν αὐτὸν τῶν
 ἑαυτοῦ· εἰ δὲ μὴ, ἀπῆλθεν, ἀπάλεσε τὸν κυνικ-
 τὸν ὑπαίθρον, τὸν ἐλεύθερον· ἤρκαί τι τῶν ἐκ-
 τὸς προβέσθαι, ἤρκαί χρεῖαν ἔχειν τοῦ ἀποκρύ-
 φουτος, οὔτε ὅταν θέλῃ δύναται· ποῦ γὰρ αὐ-
 17 τὸν ἀποκρύψει, καὶ πῶς; Ἄν δ' ἀπὸ τύχης ἐμ-
 πέσῃ ὁ παιδευτὴς ὁ κοινός, ὁ παιδαγωγός, οἷα
 18 πάσχειν ἀνάγκη; Ταῦτ' οὖν δεδαικότα, ἐπι-
 Τόμ. Ε.

- 19 δαΐρειν οἶόν τ' ἔτι ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐπισκατεῖν τοῖς
 ἄλλοις ἀνθρώποις; Ἀμήχανον, ἀδύνατον. Πρῶ-
 20 τόν σου τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ τὸ σαυτοῦ κατα-
 ὦν ποιῆσαι, καὶ τὴν ἔνστασιν ταύτην· Νῦν ἐμὴ
 ὦλη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διάνοια, ὡς τῷ τέκτονι τὰ ξύ-
 λα, ὡς τῷ σκυτεῖ τὰ δέρματα· ἔργον δὲ, ὁρᾶν
 21 χρῆσις τῶν φαντασιῶν. Τὸ σωματίον δὲ οὐδὲν
 πρὸς ἐμέ· τὰ τούτου μέρη οὐδὲν πρὸς ἐμέ. Θά-
 νατος; Ἐρχέσθω ὅταν θέλῃ, εἴτε ὅλου, εἴτε μέ-
 22 ρους τινός. Φεῦγε. Καὶ ποῦ, δύναταί τις ἐκβαλεῖν
 ἔξω τοῦ κόσμου; οὐ δύναται· ὅπου δ' ἂν ἀπέλ-
 θω, ἐκεῖ ὁ ἥλιος, ἐκεῖ ἡ σελήνη, ἐκεῖ ἄστρα, ἐ-
 νύπνια, οἰωνοί, ἢ πρὸς Θεοὺς ὁμιλία.
 23 Εἴθ' οὕτω παρασκευσάμενον, οὐκ ἔστι τούτοις
 ἀρκεῖσθαι τὴν ταῖς ἀληθείαις Κυρῖκόν· ἀλλ' εἰ-
 δέναι δεῖ, ὅτι ἀγγελος ἀπὸ τοῦ Διὸς ἀπέσταλται
 πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν
 ὑποδείξων αὐτοῖς, ὅτι πεπλάνηνται, καὶ ἀλλα-
 χοῦ ζητοῦσι τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ
 24 κακοῦ ὅπου οὐκ ἔστιν, ὅπου δ' ἔστιν, οὐκ ἐνδύ-
 μούνται· καὶ, ὡς ὁ Διογένης ἀπαχθεὶς πρὸς Φί-
 λιππον μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, κατασκευ-
 ασι εἶναι· τῷ γὰρ ὄντι κατάσκοπός ἐστιν ὁ Κυρι-
 κὸς τοῦ τίνα ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις φίλα, καὶ τίνα
 25 πολέμια· καὶ δεῖ αὐτὸν ἀκριδῶς κατασκευάμε-
 νον, ἐλθόντ' ἀπαγγεῖλαι τὰληθῆ· μὴδ' ὑπὸ φό-
 βου ἐκπλαγέντα, ὥστε τοὺς μὴ ὄντας πολεμίους
 δεῖξαι· μῆτε τινὰ ἄλλον τρόπον ὑπὸ τῶν φαντα-
 σιῶν παραταραχθέντα, ἢ συγχυθέντα.
 26 Δεῖ οὖν αὐτὸν δύνασθαι ἀνατεινόμενον, ἂν
 οὕτω τύχῃ, καὶ ἐπὶ σκηνὴν τραγικὴν ἀνερχόμε-
 νον, λέγειν τὸ τοῦ Σωκράτους. ὦ ἄνθρωποι,
 ποῦ φέρεσθε; τί ποιεῖτε; ὦ ταλαίπωροί· ὡς τυ-
 φλοὶ ἄνω καὶ κάτω κυλίσθε· ἄλλην ὁδὸν ἀ-

πέρχεσθε, τὴν οὐσαν ἀπολελοιπότες· ἀλλαχρὺ
 ζητεῖτε τὸ εὖρου καὶ τὸ εὐδαιμονικόν, ὅπου οὐκ
 27 ἔσιν· οὐδ' ἄλλου δεικνύοντος πισεύετε. Τί αὐτὰ
 ἔξω ζητεῖτε; Ἐν σώματι; Οὐκ ἔσιν· εἰ ἀπιστεῖ-
 τε, ἴδετε Μύρωνα, ἴδετε Ὀφέλλιον. Ἐν κτήσει;
 Οὐκ ἔσιν· εἰ δ' ἀπιστεῖτε, ἴδετε Κροῖσον· ἴδετε
 τοὺς νῦν πλουσίους, ὅσις οἰμωγῆς ὁ βίος αὐτῶν
 μεσὸς ἔστιν. Ἐν ἀρχῇ; οὐκ ἔστιν· εἰ δὲ μήγε, ἔ-
 δει τοὺς δις καὶ τρίς ὑπάτους εὐδαιμονας εἶναι·
 28 οὐκ εἰσὶ δέ. Τίσι περὶ τούτου πισεύομεν; Ὑμῶν
 ταῖς ἔξωθεν τὰ ἐκείνων βλέπουσι, καὶ ὑπὸ τῆς
 φαντασίας περιλαμπομένοις, ἢ αὐτοῖς ἐκείνοις;
 29 Τί λέγουσιν; Ἀκούσατε αὐτῶν ὅταν οἰμώζωσιν,
 ὅταν σένωσιν, ὅταν δι' αὐτὰς τὰς ὑπατείας καὶ
 τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἀθλιώτερον οἶνται
 30 καὶ ἐπικινδυνώτερον ἔχειν. Ἐν βασιλείᾳ; Οὐκ ἔ-
 σιν· εἰ δὲ μή, Νέρων ἂν εὐδαίμων ἐγένετο, καὶ
 Σαρδανάπαλος· ἀλλ' οὐδ' Ἀγαμέμνων εὐδαίμων
 ἦν, καί τοι κομψότερος ὢν Σαρδαναπάλου καὶ
 Νέρωνος· ἀλλὰ τῶν ἄλλων βεγχόντων, ἐκεῖνος
 τί ποιεῖ;

Πολλὰς ἐκ κεφαλῆς προσηλύμνους ἔλκετο
 χαίτας.

Καὶ αὐτὸς τί λέγει;

Πλάζομαι ὥδε· φησὶ, καὶ

--- --- ἀλαλύκτῃμαι· κραδίη δέ μοι ἔξω
 σηθέων ἐκδρώσκει. --- ---

31 Τάλας, τί τῶν σῶν ἔχει κακῶς; Ἡ κτῆσις; Οὐκ
 ἔχει. Τὸ σῶμα; Οὐκ ἔχει. Ἀλλὰ πολὺχρυσος εἶ
 καὶ πολὺχαλκος. Τί οὖν σοι κακόν ἐστιν; Ἐκεῖνο,
 ὅτι ποτὲ, ἡμέλιταί σου καὶ κατέφθαρται, ὥ ὁ-
 ρεγόμεθα, ὥ ἐκκλίνομεν, ὥ ὁρμῶμεν καὶ ἀφρο-
 32 μῶμεν. Πῶς ἡμέλιται; Ἀγνοεῖ τὴν οὐσίαν τοῦ
 ἀγαθοῦ πρὸς ἣν πέφυκε, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ· καὶ

- τί ἴδιον ἔχει, καὶ τί ἀλλότριον· καὶ ὅταν τι τῶν
 ἀλλοτρίων κακῶς ἔχη, λέγει, Οὐαί μοι, οἱ γὰρ
 55 Ἕλληνες κινδυνεύουσι. Ταλαίπωρον ἡγεμονικόν,
 καὶ μόνον ἀτιμέλητον καὶ ἀσεράπευτον. Μέλλου-
 σιν ἀποθνήσκειν, ὑπὸ τῶν Τρώων ἀναιρεθέντες.
 Ἄν δ' αὐτοὺς οἱ Τρῶες μὴ ἀποκτείνωσιν, οὐ μὴ
 ἀποθάνωσι; Ναὶ, ἀλλ' οὐχ' ὑφ' ἑν πάντες. Τί
 οὖν διαφέρει; εἰ γὰρ κακόν ἐστι τὸ ἀποθανεῖν,
 ἂν τε ὁμοῦ, ἂν τε καθ' ἓνα, ὁμοίως κακόν ἐστι.
 Μή τοι ἄλλο τι μέλλει γίνεσθαι ἢ τὸ σωματίον
 34 χωρίζεσθαι καὶ ἡ ψυχὴ; Οὐδέν. Σοὶ δὲ, ἀπολ-
 λυμένων τῶν Ἑλλήνων, ἡ θύρα κέκλεισαι; οὐκ
 ἔξεσιν ἀποθανεῖν; ἔξεσι. Τί οὖν πενθεῖς; Οὐαί
 βασιλεὺς· καὶ τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον ἔχων. Ἀτυ-
 χῆς βασιλεὺς οὐ γίνεται, οὐ μᾶλλον ἢ ἀτυχῆς
 35 Θεός. Τί οὖν εἶ; Ποιμὴν ταῖς ἀληθείαις· οὕτω
 γὰρ κλᾶεις, ὥς οἱ ποιμένες, ὅταν λύκος ἀρπάσῃ
 τι τῶν προβάτων αὐτῶν· καὶ οὗτοι δὲ πρόβατά
 36 εἰσιν οἱ ὑπὸ σοῦ ἀρχόμενοι. Τί δὲ καὶ ἤρχου; Μή
 τι ὀρεγῖς ὑμῖν ἐκινδυνεύετο; μή τι ἐκκλησίς; μή
 τι ὀρμή; μή τι ἀφορμή; Οὐ, φησίν· ἀλλὰ τοῦ
 37 ἀδελφοῦ μου τὸ γυναικάριον ἡρπάγη. Οὐκοῦν κέρ-
 δος μέγα, σεριθῆναι μοιχικοῦ γυναικαρίου. Κα-
 ταφρονηθῶμεν οὖν ὑπὸ τῶν Τρώων; Τίνων ὄντων;
 φρονίμων ὄντων, ἢ ἀφρόνων; εἰ φρονίμων, τί
 αὐτοῖς πολεμεῖτε; εἰ δ' ἀφρόνων, τί ὑμῖν μέλει;
 38 Ἐν τίνι οὖν ἐστὶ τὸ ἀγαθόν, ἐπειδὴ ἐν τούτοις
 οὐκ ἔστιν; Εἰπέ ἡμῖν, κύριε ἀγγελε, καὶ κατὰ-
 σκοπε. Ὅπου οὐ δοκεῖτε, οὐδὲ θέλετε ζητῆσαι
 αὐτό· εἰ γὰρ ἠθέλετε, εὔρετε ἂν αὐτὸ ἐν ὑμῖν
 ὄν· οὐδ' ἂν ἔξω ἐπλάζεσθε, οὐδ' ἂν ἐζητεῖτε τὰ
 39 ἀλλότρια ὥς ἴδια. Ἐπιστρέψατε αὐτοὶ ἐφ' ἑαυ-
 τούς· καταμάθετε τὰς προλήψεις ἃς ἔχετε. Ποῖόν
 τι φαντάζεσθε τὸ ἀγαθόν; Τὸ εὖρον, τὸ εὐ-

- δαιμονικόν, τὸ ἀπαρπόδιζον. Ἀγε, μέγα δ' αὐ-
 τὸ φυσικῶς οὐ φαντάζεσθε; ἀξιόλογον οὐ φαν-
 40 τάζεσθε; ἀδελφές οὐ φαντάζεσθε; Ἐν ποίῳ οὖν
 ὕλῃ δεῖ ζητεῖν τὸ εὖρου καὶ ἀπαρπόδιζον; Ἐν
 τῇ δούλῃ, ἢ ἐν τῇ ἐλευθέρῃ; Ἐν τῇ ἐλευθέρῃ.
 Τὸ σωματίον οὖν ἐλεύθερον ἔχετε, ἢ δοῦλον;
 Οὐκ ἴσμεν. Οὐκ ἴξε, ὅτι πυρετοῦ δοῦλόν ἐσι,
 ποδάγρας, ὀφθαλμίας, δυσεντερίας, τυφάννου,
 πυρὸς, σιδήρου, παντὸς τοῦ ἰσχυροτέρου; Καὶ
 41 δοῦλον. Πῶς οὖν ἔτι ἀνερπόδιζον εἶναι τι δύνα-
 ται τῶν τοῦ σώματος; πῶς δὲ μέγα ἢ ἀξιόλο-
 γον, τὸ φύσει νεκρὸν, ἢ γῆ, ἢ πηλῆς; Τί οὖν;
 42 οὐδὲν ἔχετε ἐλεύθερον; Μήποτε οὐδέν. Καὶ τίς
 ὑμᾶς ἀναγκάσαι δύναται συγκαταθέσθαι τῷ
 ψευδεῖ φαινομένῳ; Οὐδεῖς. Τίς δὲ, μὴ συγκατα-
 θέσθαι τῷ φαινομένῳ ἀληθεῖ; Οὐδεῖς. Ἐνθαδ' οὖν
 43 ὁρᾶτε ὅτι ἐσί τι ἐν ὑμῖν ἐλεύθερον φύσει. Ὁ-
 ρέγεσθαι δὲ, ἢ ἐκκλίνειν, ἢ ὀρμᾶν, ἢ ἀφορμᾶν,
 ἢ παρασκευάζεσθαι, ἢ προτίδεσθαι, τίς ὑμῶν
 δύναται, μὴ λαβὼν φαντασίαν λυσιτελοῦς, ἢ
 μὴ καθήκοντος; Οὐδεῖς. Ἐχετε οὖν καὶ ἐν τού-
 44 τοις ἀκώλυτον ἐλεύθερον. Ταλαίπωροι, τοῦτο
 ἐξεργάζεσθε, τούτου ἐπιμέλεσθε, ἐνταῦθα ζη-
 τεῖτε τὸ ἀγαθόν.
 45 Καὶ πῶς ἐνδέχεται, μηδὲν ἔχοντα, γυμνόν,
 ἄοικον, ἀνέσιον, αὐχμῶντα, ἄδουλον, ἀπολίον,
 46 διεξάγειν εὐρώως; Ἰδοὺ ἀπέσαλκεν ὑμῖν ὁ Θεός
 47 τὸν δείξοντα ἔργῳ, ὅτι ἐνδέχεται. Ἰδετέ με, ὅτι
 ἄπολίσειμι, ἄοικος, ἀκτῆμων, ἄδουλος· χαμαὶ
 κοιμῶμαι· οὐ γυνή, οὐ παιδία, οὐ πραιτωρί-
 διον, ἀλλὰ γῆ μόνον καὶ οὐρανός, καὶ ἐν τριῶν-
 48 νάριον. Καὶ τί μοι λείπει; οὐκ εἰμὶ ἄλυπος; οὐκ
 εἰμὶ ἄφοβος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Πότε ὑμῶν εἴ-
 δε μέ τις ἐν ὁρέξει ἀποτυγχάνοντα; πάντ' ἐν ἐκ-

- κλίσει περιπίπτοντα· πότε ἑμεμφάμην ἢ Θεόν,
ἢ ἄνθρωπον; πότε ἐνέκάλεσά τινι; μή τις ὑμῶν
49 ἔσκυθροπακότα με εἶδε; Πῶς δ' ἐντυγχάνω τού-
τοις, οὓς ὑμεῖς φοβεῖσθε καὶ θαυμάζετε; Οὐχ
ὥς ἀνδραπόδοις; Τίς μὲ ἰδὼν, οὐχὶ τὸν βασι-
λέα τὸν ἑαυτοῦ ὄραν οἶεται καὶ δεσπότην;
- 50 Ἴδε Κυνικαὶ φωναί, Ἴδε χαρακτήρ, Ἴδ' ἐπιβολή,
οὐ· ἀλλὰ πυρίδιον, καὶ ξύλον, καὶ γνάθοι με-
γάλοι· καταφαγεῖν πᾶν ὃ ἐὰν δῶς, ἢ ἀποθισσα-
ρίσαι, ἢ τοῖς ἀπαντῶσι λοιδορεῖσθαι ἀκαίρως, ἢ
51 καλὸν τὸν ὦμον δεικνύειν. Τηλικούτῳ πράγματι
ὁρῆς πῶς μέλλεις ἐγχειρεῖν; Ἐσοπτρον πρῶτον
λάβε· Ἴδε σου τοὺς ὦμους· κατὰμαθε τὴν ἀσ-
φύν, τοὺς μικροὺς. Ὀλύμπια μέλλεις ἀπογράφε-
σθαι, ἄνθρωπε· οὐχὶ τινά ποτε ἀγῶνα ψυχρὸν
52 καὶ ταλαίπωρον. Οὐκ ἔστιν ἐν Ὀλυμπίοις νικηθῆ-
ναι μόνον, καὶ ἐξελθεῖν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὅλης
τῆς οἰκουμένης βλεπούσης δεῖ ἀσχημονῆσαι, οὐ-
χὶ Ἀθηναίων μόνον, ἢ Λακεδαιμονίων, ἢ Νικο-
πολιτῶν· εἴτα καὶ δαίρεσθαι δεῖ τὸν εἰκὴ ἐξελ-
θόντα· πρὸ δὲ τοῦ θαρῆναι, διψῆσαι, καυματι-
σθῆναι, πολλὴν ἀφῆν καταπιεῖν.
- 53 Βαύλευσάι ἐπιμελέσερον, γινῶσι σαυτὸν, ἀνά-
κρινον τὸ δαιμόνιον, δίχα Θεοῦ μὴ ἐπιχειρήσης·
αὐτὸν γὰρ συμβουλεύσῃ, ἴσθι, ὅτι μέγαν σε θέλει
54 γενέσθαι, ἢ πολλὰς πληγὰς λαβεῖν. Καὶ γὰρ
λίαν τοῦτο κομψόν τῷ Κυνικῷ παραπέπλεκται·
δαίρεσθαι δεῖ αὐτὸν, ὥς ὄνον, καὶ δαιρόμενον φι-
λεῖν αὐτοὺς τοὺς δαίροντας, ὥς πατέρα πάντων,
ὡς ἀδελφόν. Οὐ· ἀλλ' αὐτὸς τίς σε δαίρῃ, κραυγα-
55 ζε σὰς ἐν τῷ μέσῳ, ὦ Καίσαρ, ἐν τῇ σῇ εἰρήνῃ
οἷα πάσχω; Ἀγῶμεν ἐπὶ τὸν Ἀνδύπατον. Κυνι-
56 κῷ δὲ Καίσαρ τί ἐστιν, ἢ ἀνδύπατος, ἢ ἄλλος ἢ
ὃ καταπεπομφῶς αὐτὸν, καὶ ὃ λατρεύει, ὃ Ζεὺς;

- Ἄλλον τινὰ ἐπικαλεῖται, ἢ ἐκείνου; Οὐ πέπει-
 ραι δέ, ὅτι ἂν πάσχη τούτων, ὅτι ἐκεῖνος αὐτὸν
 57 γυμνάζει; Ἀλλ' ὁ μὲν Ἡρακλῆς, ὑπὸ Εὐρύσθεως
 γυμναζόμενος, οὐκ ἐνόμιζεν ἄθλιος εἶναι, ἀλλ'
 ἀσκήτως ἐπετέλει πάντα τὰ πρᾶσσόμενα· οὗτος
 δ' ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀθλούμενος καὶ γυμναζόμενος,
 μέλλει κεκραγένοι καὶ ἀγανακτεῖν, ἄξιός ποτεῖν
 58 τὸ σκῆπτρον τοῦ Διογένους; Ἄκουε τί λέγει ἐ-
 κείνος, πυρέσσων, πρὸς τοὺς παριόντας. Κακαί,
 ἔφη, κεφαλαί, οὐ μενεῖτε; Ἀλλ' ἀθλητῶν μὲν
 ὀλεθρον ἢ μάχην ὀφόμενοι, ἅπιτε ὁδὸν τοσαύτην
 εἰς Ὀλυμπίαν· πυρετοῦ δὲ καὶ ἀνδρώπου μάχην
 59 ἰδεῖν οὐ βούλεσθε; Ταχύ γ' ἂν ὁ τοιοῦτος ἐνεκά-
 λεσε τῷ Θεῷ, τῷ καταπεπομφότι αὐτὸν, ὡς
 παρ' ἄξιον αὐτῷ χρωμένῳ, ὅς γε εὐεκαλλωπίζετο
 ταῖς περιστάσεσι, καὶ θεάμα εἶναι ἡξίου τῶν πα-
 ριόντων. Ἐπὶ τίνι γὰρ ἐγκαλέσει; ὅτι εὐσχημα-
 νεῖ; ὅτι κατηγορεῖ; ὅτι λαμπροτέραν ἐπιδείκνυ-
 60 ται τὴν ἀρετὴν τὴν ἑαυτοῦ; Ἄγε, περὶ πενίας
 δὲ τί λέγει; περὶ θανάτου; περὶ πόνου; Πῶς συ-
 νέκρινε τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ἑαυτοῦ τῇ μεγάλῃ
 βασιλείῃ; μᾶλλον δ' οὐδὲ συγκριτὸν ὥςτο εἶναι.
 61 Ὅπου γὰρ ταραχαί, καὶ λύπαι, καὶ φόβοι, καὶ
 ὀρέξεις ἀτελεῖς, καὶ ἐκκλίσεις περιπίπτουσαι,
 καὶ φθόνοι καὶ ζηλοτυπίαί, ποῦ ἐκεῖ πάροδος
 εὐδαιμονίας; Ὅπου δ' ἂν ἡ σαπρὰ δόγματα, ἐ-
 κεῖ πάντα ταῦτα εἶναι ἀνάγκη.
 62 Πυθομένου δὲ τοῦ νεανίσκου, εἰ νοσήσας, ἄξι-
 οῦντος φίλου πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ὥς τε νοσοκομη-
 θῆναι, ὑπακούσει. Ποῦ δὲ φίλον μοι δώσεις Κυ-
 63 νικῆν; ἔφη· δεῖ γὰρ αὐτὸν ἄλλον εἶναι τοιοῦτον,
 ἢν' ἄξιός ἢ φίλος αὐτοῦ ἀριθμεῖσθαι· κοινωνοῦ
 αὐτὸν εἶναι δὲ τοῦ σκῆπτρου καὶ τῆς βασιλείας,
 καὶ διάκονον ἄξιον, εἰ μέλλει φιλίας ἀξιοθήσε-

- σθαι· ὡς Διογένης Ἀντισθένης ἐγένετο, ὡς
 64 Κράτης Διογένης· ἢ δοκεῖ σοι, ὅτι, χαίρειν, ἂν
 αὐτῷ λέγῃ προσερχόμενος, φίλος ἐστὶν αὐτοῦ,
 καὶ κεῖνος αὐτὸν ἄξιον ἡγήσεται τοῦ πρὸς αὐτὸν
 65 εἰσελθεῖν; Ὡς, ἂν σοι δοκῇ, καὶ ἐνθυμήσῃτι
 τοιοῦτον· κοπρίαν μᾶλλον περιβλέπου κομψήν,
 ἐν ἣ πυρέξεις, ἀποσκέπουσιν τὸν βορέαν, ἵνα μὴ
 66 περιφυγῇς. Σὺ δέ μοι δοκεῖς θέλειν εἰς οἰκόντι-
 νος ἀπελθὼν διὰ χρόνου χορτασθῆναι. Τί οὖν σοι
 καὶ ἐπιχειρεῖν πράγματι τηλικούτῳ;
 67 Γάμος δέ, ἔφη, καὶ παῖδες προηγουμένως πα-
 ραληφθήσονται ὑπὸ τοῦ Κυνικοῦ; Ἄν μοι σοφῶν,
 ἔφη, θῶς πόλιν, τάχα μὲν οὐδ' ἤξει τις ῥαδίως
 ἐπὶ τὸ Κυνίζειν· τίνων γὰρ ἔνεκα ἂν δέξεται ταύ-
 68 τήν τὴν διεξαγωγὴν; Ὅμως δ' ἂν ὑποθώμεθα,
 οὐδὲν κωλύσει καὶ γῆμαι αὐτὸν, καὶ παιδοποιή-
 σασθαι· καὶ γὰρ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔσται ἄλλη τοι-
 αύτη, καὶ ὁ πενθερός ἄλλος τοιοῦτος, καὶ τὰ
 69 παῖδια οὕτως ἀνατραφήσεται. Τοιαύτης δ' οὕσης
 καταστάσεως, οἷα νῦν ἐστίν, ὡς ἐν παρατάξει·
 μὴ πῦρ ἀπερίσπασον εἶναι δεῖ τὸν Κυνικὸν ὅλον
 πρὸς τῇ διακονίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐπιφοιτᾶν ἀνθρώποις
 ἐνδύμενον, οὐ προσδεδεμένον καθήκουσιν ἰδιω-
 τικῶς, οὐδ' ἐμπεπλεγμένον σχέσεσιν, ἅς παρα-
 βαίνων οὐκέτι σώσει τὸ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ
 πρόσωπον· τηρῶν δ' ἀπολεῖ τὸν ἄγγελον, καὶ
 70 κατάσκοπον, καὶ κήρυκα τῶν Θεῶν; Ὅρα γὰρ
 ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀποδεικνύειν τινὰ τῷ πενθερῷ,
 χρὴ ἀποδιδόναι ταῖς ἄλλοις συγγενέσι τῆς γυ-
 ναικός, αὐτῇ τῇ γυναικί· εἰς νοσοκομίας λοιπὸν
 71 ἐκκλείεται, εἰς πορισμὸν· ἵνα τ' ἄλλα ἀρῶ, δεῖ
 αὐτὸν κουκκούριον ἔχειν, ὅπου τὸ θερμὸν ποιή-
 σει τῷ παιδίῳ, ἵν' αὐτὸ λούσῃ εἰς σκύρην· ἐρί-
 δια τεκούσῃ τῇ γυναικί, ἔλαιον, κραββάτιον,

ποτήριον· γίνεται ἤδη πλείω σκευάρια· τὴν ἄλ-
 72 λην αἰσχυρίαν, τὸν περισπασμόν. Ποῦ μοι λοι-
 πὸν ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς, ὁ τοῖς κοινοῖς προσευ-
 καιρῶν;

Ὡς λαοὶ τ' ἐπιτετράφεται, καὶ τόσσα
 μέμηλεν;

ὃν δεῖ τοὺς ἄλλους ἐπισκοπεῖν, τοὺς γεγαμηκό-
 τας, τοὺς πεπαιδοποιημένους· τίς καλῶς χρῆται
 τῇ αὐτοῦ γυναικί, τίς κακῶς· τίς διαφέρεται·
 73 ποῖα οἰκία εὖσαθεῖ, ποῖα οὐ· ὡς ἰατρὸν περιερ-
 χόμενον, καὶ τῶν σφυγμῶν ἀπτόμενον· σὺ πυ-
 ρέττεις, σὺ κεφαλαλγεῖς, σὺ ποδαγρῆς· σὺ ἀ-
 νάτεινον, σὺ φάγε, σὺ αἰλούτησον· σὲ δεῖ τμη-
 74 θῆναι, σὲ δεῖ καυθῆναι. Ποῦ σχολὴ τῷ εἰς τὰ
 ἰδιωτικά καθήκοντα ἐνδεδεμένῳ; οὐ δεῖ αὐτὸν
 πορίσαι ἱματίδια τοῖς παιδίοις; ἄγε, πρὸς γραμ-
 ματισὴν ἀποσεῖλαι πινακίδια ἔχοντα, γραφεῖα,
 τιλλάρια; καὶ τούτοις κραββάτιον ἐτοιμάσαι; ὅν
 γὰρ ἐκ τῆς κοιλίας ἐξελθόντα δύναται κυνικά
 εἶναι· εἰ δὲ μὴ, κρεῖσσον ἢν αὐτὰ γενόμενα ῥί-
 75 ψαι, ἢ οὕτως ἀποκτεῖναι. Σκόπει, ποῦ κατάγο-
 μεν τὸν κυνικόν· πῶς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀ-
 76 φαιρούμεθα. Ναί· ἀλλὰ κράτης ἔγιμε. Περίσα-
 σίν μοι λέγεις ἐξ ἔρωτος γενομένην, καὶ γυναῖκα
 τίθης ἄλλον κράτητα. Ἡμεῖς δὲ περὶ τῶν κοινῶν
 γάμων καὶ ἀπερισπάζων ζητοῦμεν· καὶ οὕτω
 ζητοῦντες, οὐχ εὐρίσκομεν ἐν ταύτῃ τῇ καταστά-
 σει προηγουμένον τῷ κυνικῷ τὸ πρῶγμα.

77 Πῶς οὖν ἐτι, φησὶ, διασώσει τὴν κοινωνίαν;
 Τὸν Θεὸν σοι· μεῖζον δ' εὐεργετοῦσιν ἀνθρώπους
 οἱ δύο ἢ τρία κακόρυχα παῖδια ἀνδ' αὐτῶν εἰ-
 σάγοντες, ἢ οἱ ἐπισκοποῦντες πάντας κατὰ δύ-
 ναμιν ἀνθρώπους, τί ποιῶσι, πῶς διάγουσι,
 τίνας ἐπιμελοῦνται, τίνας ἀμελοῦσι παρὰ τὸ προ-

78. σῆκον; Καὶ Θηβαίους μείζονα ὥφελον
κνία αὐτοῖς κατέλιπον, Ἐπαρινώνων
ἀποθανόντος; Καὶ Ὀμήρου πρῶτον
συνεβάλετο Πρίαμος ὁ πεντηκόντης
79. σας περικαθάρματα, ἢ Δαναὸς, ἢ
στρατηγία μὲν ἢ σύνταγμα τίνα ἀνέλεον
ἢ παιδοποιῆας, καὶ οὐ δόξει οὕτως
ἡλλάχθαι τὴν ἀτεκνίαν; ἢ δὲ τοῦ
80. λεία οὐκ ἔσαι ἀνταξία; Μήποτε οὐκ
ἴσα τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, οὐδὲ φανερὰ
ἀξίαν τὸν χαρακτήρα τὸν Διογένη
τοῦς νῦν ἀποβλέπομεν, πρὸς τραυλὸν
ῥῶς, οἱ οὐδὲν μιμοῦνται ἐκείνου
81. ὅτι πόρδωνες γίνονται, ἄλλο δ' οὐκ
ἂν ἡμᾶς ἐκίνει ταῦτα, οὐδ' ἂν ἐπὶ
εἰ μὴ γαμήσει, ἢ παιδοποιήσεται
πάντας ἀνθρώπους πεπαιδευμένους
ἡμῶν ἔχει, τὰς γυναῖκας θυγατέρας
82. τῷ προσέρχεται, οὕτως πάντων
δοκεῖς ὑπὸ περιεργίας λοιδορεῖσθαι
σιν; Ὡς πατήρ αὐτὸ ποιεῖ, ὡς ἀδελφὸς
κοινοῦ πατρὸς ὑπηρέτης τοῦ Διός.
83. Ἄνσοι δόξη, πυθοῦ μου καὶ ἐπὶ
Σαννίων, μείζονα πολιτείαν ζητεῖ
84. ται; εἰ ἐν Ἀθηναίοις παρελθὼν ἐπὶ
σόδων ἢ πόρων, ὃν δεῖ πᾶσιν ἀνθρώποις
γεσθαι, ἐπίσης μὲν Ἀθηναίοις, ἰων
ρινθίοις, ἐπίσης δὲ Ῥωμαίοις, οὐδὲ
οὐδὲ περὶ προσόδων, οὐδὲ περὶ εἰρήνης
ἀλλὰ περὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας
εὐτυχίας καὶ δυστυχίας, περὶ δοῦλου
85. θέριας; Τηλικαύτην πολιτείαν
ἀνθρώπου, σύ μου πυθάνη, εἰ

πυθοῦ μου καὶ, εἰ ἄρξει· πάλιν ἐρῶ σοι, Μωρὲ,
ποῖαν ἀρχὴν μείζονα, ἢς ἄρχει;

- 86 Χρεία μέντοι καὶ σώματος ποιοῦ τῷ τοιούτῳ·
ἐπείτοι, ἂν φθισικὸς προέρχεται, λεπτός, καὶ
ὠχρὸς, οὐκέτι ὁμοίαν ἔμφασιν ἢ μαρτυρίαν αὐτοῦ
87 ἔχει. Δεῖ γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον τὰ τῆς ψυχῆς ἐπι-
δεικνύοντα παριστάνειν τοῖς ιδιώταις, ὅτι ἐνδέχε-
ται δόξα τῶν θαυμαζομένων ὑπ' αὐτῶν εἶναι κα-
λὸν καὶ ἀγαθόν· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ σώματος ἐν-
δεῖκνυσθαι, ὅτι ἡ ἀφελὴς καὶ λιτὴ καὶ ὑπαιθρος
88 δίαιτα οὐδὲ τὸ σῶμα λυμαίνεται. Ἰδοὺ καὶ τοῦ-
του μάρτυς εἰμὶ ἐγώ, καὶ τὸ σῶμα τὸ ἐμόν· ὥς
Διογένης ἐποίει· σίλων γὰρ περιήρχετο, καὶ
89 καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἐπέσρεφε τοὺς πολλούς. Ἐ-
λεσόμενος δὲ Κυνικός, ἐπαίτης δοκεῖ· πάντες ἀ-
ποσρέφονται, πάντες προσκόπτουσιν· οὐδὲ γὰρ
βυπαρόν αὐτὸν δεῖ φαίνεσθαι, ὥς μηδὲ κατὰ
τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους ἀποσοφεῖν· ἄλλ' αὐτὸν
τὸν αὐχμὸν αὐτοῦ δεῖ καθαρόν εἶναι, καὶ ἀγα-
γόν.

- 90 Δεῖ δὲ καὶ χάριν προσεῖναι πολλὴν φυσικὴν τῷ
Κυνικῷ, καὶ ὀξύτητα· εἰ δὲ μὴ, μύξα γίνεται,
ἄλλο δ' οὐδέν· ἵνα ἐτοιμῶς δύνηται καὶ παρακει-
91 μένως πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα ἀπαντᾶν. Ὡς Διογέ-
νης πρὸς τὸν εἰπόντα, Σὺ εἶ ὁ Διογένης, ὁ μὴ
οἰόμενος εἶναι Θεός; Καὶ πῶς; ἔφη· σὲ Θεοῖς
92 ἐχθρὸν νομίζων. Πάλιν Ἀλεξάνδρῳ ἐπιστάντι αὐ-
τῷ κοιμωμένῳ, καὶ εἰπόντι.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὐθεῖν βουλευφόρον ἄν-
δρα·

ἐνυπνος ἔτι ὢν, ἀπήντησεν,

ὧϊ λαοί τ' ἐπιτετράφηται, καὶ τόσσα μέ-
μηλε.

- 93 Πρὸ πάντων δὲ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ δεῖ κα-

σὲ καταβαλοῦσιν οἱ συμπολιτευόμενοι, ὥς αἱ μέλισσαι τοὺς κηφῆνας;

- 100 Τὸ μὲν γὰρ ἀνεκτικὸν τοσούτον ἔχειν δεῖ τὸν
Κυνικόν, ὥς αὐτὸν ἀναισθητὸν δοκεῖν τοῖς πολ-
λοῖς, καὶ λίθον· οὐδεὶς αὐτὸν λαιδορεῖ, οὐδεὶς
τύπτει, οὐδεὶς ὑδαίνει· τὸ σωματίον δ' αὐτοῦ
δεδωκεν αὐτὸς χρῆσθαι τῷ θέλοντι, ὥς βούλε-
101 ται. Μέννηται γὰρ, ὅτι τὸ χεῖρον ἀνάγκη νικᾶ-
σθαι ὑπὸ τοῦ κρείττονος, ὅπου χεῖρόν ἐστι· τὸ
δὲ σωματίον τῶν πολλῶν χεῖρον, τὸ ἀσθενέστε-
102 ρον τῶν ἰσχυροτέρων. Οὐδέ ποτ' οὖν εἰς τοῦτον
καταβαίνει τὸν ἀγῶνα, ὅπου δύναται νικηθῆ-
ναι· ἀλλὰ τῶν ἀλλοτρίων εὐθύς ἐξίσταται, τῶν
103 δούλων οὐκ ἀντιπαιεῖται. Ὅπου δὲ προαίρεσις
καὶ χρῆσις τῶν φαντασιῶν, ἐκεῖ ὅφει ὅσα ἔμ-
ματα ἔχει· ἴν' εἴπῃς, ὅτι Ἀργὸς τυφλὸς ἦν πρὸς
104 αὐτόν. Μή ποῦ συγκατάθεσις προπετής; μή ποῦ
ὀρμὴ εἰκαία; μή ποῦ ὀρεξίς ἀποτευκτική; μή
ποῦ ἐκκλισίς περιπτωτική; ἐπιβολὴ ἀτελής; μή
105 ποῦ μέμφις; μή ποῦ ταπείνωσις, ἢ φθόνος; αἰ-
δεῖ ἢ προσοχὴ ἢ πολλή, καὶ σύντασις· τῶν δ'
ἄλλων ἕνεκα, ὑπτιος ῥέγχει· εἰρήνη πᾶσα· λη-
γῆς προαιρέσεως οὐ γίνεται, τύραννος οὐ γίνε-
106 ται. Σωματίου δέ; Ναί. Καὶ κτησειδίου δέ; Ναί·
καὶ ἀρχῶν καὶ τιμῶν. Τί οὖν αὐτῶ τούτων μέ-
λει; Ὅταν οὖν τις διὰ τούτων αὐτὸν ἐκτροβῇ,
λέγει αὐτῷ, Ὑπαγε, ζῆται τὰ παιδία· ἐκείνοις
τὰ προσωπεῖα προθερά ἐσιν, ἐγὼ δ' οἶδα ὅτι ὀ-
σράκινά ἐσιν, ἔσωθεν δὲ οὐδὲν ἔχει.
- 107 Περὶ ταιούτου πράγματος βουλευέ. Ὡς,
εἰάν σοι δόξη, τὸν Θεόν σοι, ὑπέρθου, καὶ ἰδοὺ
108 σοι πρῶτον τὴν παρασκευὴν. Ἰδοὺ γάρ, τί καὶ
ὁ Ἑκτωρ λέγει τῇ Ἀνδρομάχῃ. Ὑπαγε, φησὶ,
μᾶλλον εἰς οἶκον, καὶ ὑφαίνε·

----- Πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
 Πᾶσιν, ἔμοι δὲ μάλιχα.

109 Οὕτω καὶ τῆς ἰδίας παρασκευῆς συνήσθετο,
 τῆς ἐκείνης ἀδυναμίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Πρὸς τοὺς Ἀναγινώσκοντας καὶ Διαλεγομένους
 ἐπιδεικτικῶς.

- Τίς εἶναι θέλεις, σαυτῷ πρῶτον εἰπέ· εἴς
 τω ποίει ἢ ποιεῖς· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 2 δὲν ἀπάντων οὕτως ὁρᾶμεν γινόμενα. Οἱ ἄσ
 τερες, πρῶτον κρίνουσι τίνας εἶναι θέλουσιν,
 οὕτω τὰ ἐξῆς ποιοῦσιν· εἰ δολιχοδρόμος, τ
 τη τροφῇ, τοιοῦτος περίπατος, τοιαύτη τρέ
 τοιαύτη γυμνασία· εἰ σταδιοδρόμος, πάντα
 τα ἄλλοια· εἰ πένταθλος, ἔτι ἄλλοιότερα
 3 τας εὐρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν. Εἰ τέκ
 τοιαῦτα ἔξεις· εἰ χαλκεύς, τοιαῦτα. Ἐκαστο
 τῶν γινομένων ὑφ' ἡμῶν, ἂν μὲν ἐπὶ μηδ
 ναφέρωμεν, εἰκὴ ποιήσομεν· ἐὰν δ' ἐφ' ὃ μ
 4 διεσφαλμένως. Λοιπὸν, ἢ μὲν τίς ἐς κοινὴν
 φορὰ, ἢ δ' ἰδίᾳ. Πρῶτον, ἴν' ὥς ἄνθρωπο
 τούτῳ τί περιέχεται; Μὴ ὥς πρόβατον, εἰ
 5 πιεικῆς· ἢ βλαπτικὸς, ὥς θηρίον. Ἡ δ' ἰδίᾳ
 τὸ ἐπιτήδευμα ἑκάστου καὶ τὴν προαίρεσιν
 θαρρῶδός, ὥς κιθαρωδός· ὁ τέκτων, ὥς τέ
 ὁ φιλόσοφος, ὥς φιλόσοφος· ὁ ῥήτωρ, ὥς ῥ
 6 Ὅταν οὖν λέγῃς, Δεῦτε καὶ ἀκούσατέ μου
 γινώσκοντος ὑμῖν· σκέψαι πρῶτον μὴ εἰκὴ
 ποιεῖν· εἴτ', ἂν εὖρῃς ὅτι ἀναφέρεις, σκέψ
 7 ἐφ' ὃ δεῖ. Ὤφελῆσαι θέλεις; ἢ ἐπαινεθῆναι
 θύς ἀκούεις λέγοντος, Ἐμοὶ δὲ τοῦ παρ
 πολλῶν ἐπαινῶν τίς λόγος; Καὶ καλῶς

- οὐδὲ γὰρ τῷ μουσικῷ, καθὼ μουσικός ἐστιν, οὐδὲ
 8 τῷ γεωμετρικῷ. Οὐκοῦν ὠφεληῖσαι θέλεις; πρὸς
 τί; εἰπέ καὶ ἡμῖν, ἵνα καὶ αὐτοὶ τρέχωμεν εἰς
 τὸ ἀκροατήριόν σου. Νῦν δύναται τις ὠφεληῖσαι
 καὶ ἄλλους, μὴ αὐτὸς ὠφελημένος; Οὐ· οὐδὲ
 γὰρ εἰς τεκτονικὴν ὃ μὴ τέκτων, οὐδ' εἰς σκυτι-
 κὴν ὃ μὴ σκυτεύς.
- 9 Θέλεις οὖν γινῶναι, εἰ ὠφελῖσαι; Φέρε σου τὰ
 δόγματα, φιλόσοφε. Τίς ἐπαγγελία ὀρέξεις; Μὴ
 ἀποτυγχάνειν. Τίς ἐκκλίσεως; Μὴ περιπίπτειν.
- 10 Ἄγε, πληροῦμεν αὐτῶν τὴν ἐπαγγελίαν; εἰπέ
 μοι τάλιθ'· ἂν δὲ ψεύσῃ, ἐρῶ σοι· πρῶην ψυ-
 χρότερόν σοι τῶν ἀκροατῶν συνελθόντων, καὶ
 μὴ ἐπιβοησάντων σοι, τεταπεινωμένος ἐξῆλθες·
- 11 πρῶην ἐπαινεθεῖς, περιήρχου, καὶ πᾶσιν ἔλεγες,
 τί σοι ἔδοξα; Θαυμαστός, κύριε, τὴν ἐμὴν σοι
 σωτηρίαν. Πῶς δ' εἶπον ἐκεῖνο; Τὸ ποῖον; Ὅπου
 διέγραψα τὸν Πάνα καὶ τὰς Νύμφας. Ὑπερφυῶς.
- 12 Εἴτά μοι λέγεις, ἐν ὀρέξει καὶ ἐκκλίσει κατὰ φύ-
 13 σιν ἀνασρέφῃ; Τὸν δεῖνα δὲ πρῶην οὐκ ἐπήνεις
 παρὰ τόσσι φαινόμενον; τὸν δεῖνα δ' οὐκ ἐκολά-
 κευες τὸν συγκλητικόν; Ἡ θελές σου τὰ παῖδια
 14 εἶναι τοιαῦτα; Μὴ γένοιτο. Τίτος οὖν ἔνεκα ἐ-
 πήνεις καὶ περιεῖπες αὐτόν; Εὐφυὲς νεανίσκος,
 καὶ λόγων ἀκουσικός. Πόθεν τοῦτο; Ἐμὲ θαυ-
 μάζει. Εἴρηκας τὴν ἀπόδειξιν. Εἴτα τί δοκεῖ σοι;
 αὐτοὶ σου οὗτοι οὐ καταφρονοῦσι λεληθότως;
- 15 Ὅταν οὖν ἄνθρωπος συνειδῶς ἑαυτῷ μηδὲν ἀγα-
 θὸν μήτε πεποιηκότι, μὴ τε ἐνθυμουμένῳ, εὖ-
 ρη φιλόσοφον τὸν λέγοντα, Μεγαλοφυὲς, καὶ ἀ-
 πλοῦς, καὶ ἀκέραιος· τί δοκεῖς ἄλλο αὐτόν λέ-
 16 γειν, ἢ, Οὗτός τινά μου ποτὲ χρεῖαν ἔχει; Ἡ εἰ-
 πέ μοι, τί μεγαλοφυοῦς ἔργον ἐπιδέδεικται; ἰ-
 δοὺ σύνεσί σοι τοσούτῳ χρόνῳ διαλεγομένου σου

- ἀκήκοεν, ἀναγινώσκοντός σου ἀκήκοε· κατέσταται; ἐπέσραπται ἐφ' αὐτόν; ἤσθηται ἐν οἷοις κακοῖς ἐσιν; ἀποβέβληκεν οἰήσιν; ζητεῖ τὸν διδά-
 17 ζοντα; Ζητεῖ, φησί. Τὸν διδάζοντα πῶς δεῖ βιοῦν; οὐ, μοιρὲ· ἀλλὰ, πῶς δεῖ φράζειν· τούτου γὰρ ἕνεκα καὶ σὲ θαυμάζει. Ἀκουσον αὐτοῦ, τίνα λέγει· οὗτος ὁ ἄνθρωπος πάνυ τεχνικώτα-
 18 τα γράφει, Δίωνος πολὺ κάλλιον. Ὅλον ἄλλο ἐστὶ· μή τι λέγει. Ὁ ἄνθρωπος αἰδήμων ἐστὶν οὗτος, πιστὸς ἐστὶν, ἀτάραχος ἐστὶν; Βί δὲ καὶ ἔλεγεν, εἶπον ἂν αὐτῷ. Ἐπειδὴ οὗτος πιστὸς ἐστὶν, οὗτος ὁ πιστὸς τί ἐστὶ; Καὶ, εἰ μὴ εἶχεν εἰπεῖν, προσέειπα ἂν, ὅτι, Πρῶτον μάθε τί λέγεις, εἰς οὕτω λέγε.
- 19 Οὕτως οὖν κακῶς διακείμενος, καὶ χάσκων περὶ τοὺς ἐπαινέσοντας, καὶ ἀριθμῶν τοὺς ἀκούοντάς σου, θέλεις ἄλλους ὠφελεῖν; Σήμερόν μου πολλὰ πλείονες ἤκουσαν. Ναί, πολλοί· δοκοῦμεν ὅτι πεντακόσιοι. Οὐδὲν λέγεις· θές αὐτοὺς χιλίους. Δίωνος οὐδέποτε ἤκουσαν τοσοῦτοι. Πόθεν αὐτό; Καὶ κομφῶς αἰσθάνονται λόγων. Τὸ καλὸν, κύριε, καὶ λίθον κινῆσαι δύναται. Ἰ-
 20 δοὺ φωναὶ φιλοσόφου, ἰδοὺ διάδοσις ὠφελήσουτος ἀνθρώπους· ἰδοὺ ἀκηκῶς ἄνθρωπος λόγου, ἀνεγνώκως τὰ Σωκρατικά ὡς Σωκρατικά, οὐχὶ δ' ὡς Λυσίου, καὶ Ἰσοκράτους. Πολλάκις ἐθαύμασα, τίσι ποτε λόγοις. Οὐ· ἀλλὰ, Τίνι ποτὲ
 21 λόγῳ. Τοῦτ' ἐκείνου τελειότερον. Μὴ γὰρ ἄλλως αὐτὰ ἀνεγνώκατε, ἢ ὡς ᾠδάρια; Ὡς εἶγε ἀνεγινώσκετε ὡς δεῖ, οὐκ ἂν πρὸς τούτοις ἐγίνεσθε, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἐβλέπετε, Ἐμὲ δ' Ἀνυτος καὶ Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δ' οὐ· καὶ ὅτι, Ὡς ἐγὼ αἶε τοιοῦτος, ὅς τις μηδενὶ προσέχειν τῶν ἐμῶν, ἢ τῷ λόγῳ.

- 22 ὃς ἂν μοι σκοποῦμένῳ βέλτιος φαίνεται. Διὰ τοῦτο, τίς ἤκουσε Σωκράτους ποτὲ λέγοντος, ὅτι, Οἷδά τι καὶ διδάσκω; ἀλλὰ ἄλλον ἄλλου ἔπεμπε· τριγαροῦν ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἀξιοῦντες φιλοσόφοις ὑπ' αὐτοῦ συζητῆναι· καὶ
- 23 κείνος ἀπῆγε, καὶ συνίστανεν. Οὐδ' ἀλλὰ προπέμπων ἔλεγεν, Ἀκουσὸν μου σήμερον διαλεγόμενου ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ Κωδράτου; Τί σου ἀκούσω; ἐπιδείξαι μοι θέλεις, ὅτι κομψῶς συντιθεῖς τὰ ὀνόματα; συντιθεῖς, ἄνθρωπε· καὶ τί σοι ἀγα-
- 24 θόνες; Ἀλλ' ἐπαίνεσόν με. Τί λέγεις τὸ ἐπαίνεσον; Εἰπέ μοι, Οὐαὶ καὶ, Θαυμασῶς. Ἰδοὺ λέγω· εἰ δ' ἔστιν ἐπαινος ἐκεῖνο, ὅτι ποτὲ λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι τῇ τοῦ ἀγαθοῦ κατηγορίᾳ, τί σε ἔχω ἐπαινεῖσαι; Εἰ ἀγαθόν ἐστι τὸ φράζειν
- 25 ὁρθῶς, δίδαξόν με, καὶ ἐπαίνεσσω. Τί οὖν; Ἀγῶς δέ τῶν τοιούτων ἀκούειν; Μὴ γένοιτο· ἐγὼ μὲν οὐδὲ κιθαρωδοῦ ἀγῶς ἀκούω· μή τι οὖν τούτου ἕνεκα κιθαρωδεῖν με δεῖ πάντα; Ἀκουσον τί λέγει Σωκράτης. Οὐδὲ γὰρ ἂν πρόποι, ὦ ἄνδρες, τῇδε τῇ ἡλικίᾳ, ὥσπερ μεираκίᾳ πλάττοντε λόγους, εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. Ὡς περ μεираκίᾳ, φη-
- 26 σίν. Ἐστὶ γὰρ τῷ ὄντι κομψὸν τὸ τέχνηον, ἐκλέξαι ὀνοματῖα, καὶ ταῦτα συνθεῖναι, καὶ παρελθόντα εὐφυῶς ἀναγνῶναι ἢ εἰπεῖν, καὶ μεταξὺ ἀναγινώσκοντα ἐπιφθέγγεσθαι, ὅτι, Τούτοις οὐ πολλοὶ δύνανται παρακολουθεῖν, μά τὴν ὑμετέραν σωτηρίαν.
- 27 Φιλόσοφος δ' ἐπ' ἀκρόασιν παρακαλεῖ; Οὐχὶ δέ, ὥς ὁ ἥλιος ἄγει αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν, ἢ ἡ τροφή, οὕτως δὲ καὶ οὗτος ἄγει τοὺς ὠφεληθισομένους; Ποῖος ἰατρὸς παρακαλεῖ, ἵνα τις ὑπ' αὐτοῦ θεραπευθῇ; Καί τοι νῦν ἀκούω, ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ παρακαλοῦσιν ἐν βρώμῃ· πλὴν ἐπ' ἐμοῦ παρεκαλοῦν-
- Τόμ. Β.

- 28 το. Παρακαλῶ σε ἐλθόντα ἀκοῦσαι, ὅτι σοὶ κα-
κῶς ἔστι, καὶ πάντων μᾶλλον ἐπιμελῇ ἢ οὐ δεῖς
ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ὅτι ἀγνοεῖς τὰ ἀγαθὰ καὶ
τὰ κακὰ, καὶ κακοδαίμων εἶ καὶ δυστυχής. Κοι-
ψή παράκλησις. Καὶ μὴν, ἂν μὴ ταῦτα ἐμποῖῃ
ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος, νεκρὸς ἔστι καὶ αὐτός.
- 29 καὶ ὁ λέγων. Εἶωθε λέγειν ὁ Ροῦφος. Εἰ εὐσχο-
λεῖτε ἐπαινέσαι με, ἐγὼ δ' οὐδὲν λέγω. Τοιγα-
ροῦν οὕτως ἔλεγεν, ὥς δ' ἕκαστον ἡμῶν καθεμι-
νον οἴεσθαι, ὅτι τίς ποτε αὐτὸν διαδέβληκεν·
οὕτως ἠπτετο τῶν γινομένων, οὕτω πρὸ ὀφθαλ-
- 30 μῶν ἐτίθει τὰ ἑκάστου κακὰ. Ἰατρεῖόν ἐστιν, ἄν-
δρες, τὸ τοῦ φιλοσόφου σχολεῖον· οὐ δεῖ ἡσδέν-
τας ἐξελθεῖν, ἀλλ' ἀλγήσαντας· ἐρχεσθε γάρ
οὐχ ὑγιεῖς· ἀλλ' ὁ μὲν ὤμον ἐκτεβληκώς, ὁ δ'
ἀπόστημα ἔχων, ὁ δὲ σύριγγα ἔχων, ὁ δὲ κε-
- 31 φαλαγγῶν. Εἴτ' ἐγὼ καθίσας ὑμῖν λέγω νοημά-
τια καὶ ἐπιφωνημάτια, ἵν' ὑμεῖς ἐπαινέσαντές
με ἐξέλθιτε, ὁ μὲν τὸν ὤμον ἐκφέρων οἶον εἰσῆ-
νεγκεν, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν ἀσαύτως ἔχουσιν, ὁ
- 32 δὲ τὴν σύριγγα, ὁ δὲ τὸ ἀπόστημα; Εἴτα τούτου
ἐνεκα ἀποδημήσουσιν ἄνθρωποι νεώτεροι; καὶ
τοὺς γονεῖς τοὺς αὐτῶν ἀπολείπουσι, καὶ τοὺς
φίλους, καὶ τοὺς συγγενεῖς, καὶ τὸ κτησείδιον,
ἵνα σοι Οὐᾶ φῶσιν, ἐπιφωνημάτια λέγοντι; Τοῦ-
το Σωκράτης ἐποίει; τοῦτο Ζήνων; τοῦτο Κλεάν-
δης;
- 33 Τί οὖν; οὐκ ἔστιν ὁ προτρεπτικὸς χαρακτήρ;
Τίς γὰρ οὐ λέγει· ὡς ὁ ἐλεγκτικὸς, ὡς ὁ διδα-
σκαλικός; τίς οὖν πώποτε τέταρτον εἶπε μετὰ
- 34 τούτων, τὸν ἐπιδεικτικόν; Τίς γάρ ἐστιν ὁ προτρε-
πτικός; δύνασθαι καὶ ἐνὶ καὶ πολλοῖς δεῖξαι τὴν
μάχην ἐν ἧ ὑπὸ κλύονται· καὶ ὅτι μᾶλλον πάντων
φροντίζουσιν ἢ ὧν δέλουσι. Θέλουσι μὲν γάρ

τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα, ἄλλαχοῦ δ' αὐτὰ
 35 ζητοῦσι. Τοῦτο ἵνα γένηται, δεῖ τεθῆναι χίλια
 βάρη, καὶ παρακληθῆναι τοὺς ἀκουστομένους,
 καὶ σὲ ἐν κομφῶς σολίῳ ἢ τριβωνίῳ ἀναβάντα ἐπὶ
 πούλθινον, διαγράφειν πῶς Ἀχιλλεὺς ἀπέθανε.
 Παύσασθε, τοὺς Θεοὺς ὑμῖν, καλὰ ὀνόματα καὶ
 πράγματα καταισχύοντες, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς.
 36 Οὐδὲν ἂν προτρεπτικώτερον, ἢ ὅταν ὁ λέγων ἐμ-
 37 φαίνη ταῖς ἀκούουσιν, ὅτι χρεῖαν αὐτῶν ἔχει. Ἡ
 εἰπέ μοι, τίς, ἀκούων ἀναγινώσκοντάς σου ἢ δια-
 λεγομένου, περὶ αὐτοῦ ἠγωνίασεν, ἢ ἐπεσράφη
 εἰς αὐτόν; ἢ ἐξελθὼν εἶπεν, ὅτι καλῶς μου ἤ-
 38 ψατο ὁ φιλόσοφος; οὐκέτι δεῖ ταῦτα ποιεῖν. Οὐ-
 χὶ δέ, ἂν λίαν εὐδοκιμῆς, λέγει πρόστινα, κομ-
 ψῶς ἔφρασε τὰ περὶ τὸν Ξέρξην; ἄλλος, οὐ· ἄλ-
 λά τὴν ἐπὶ Πύλαις μάχην· τοῦτό ἐστιν ἀκρόασις
 φιλοσόφου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν Προσπάσχειν τοῖς Οὐκ ἐφ'
 ἡμῖν.

Τὸ ἄλλου παρὰ φύσιν, σοὶ κακὸν μὴ γενέσθαι·
 οὐ γὰρ συνταπεινοῦσθαι πέφυκας, οὐδὲ συνατυ-
 2 χεῖν, ἀλλὰ συνευτυχεῖν. Ἄν δέ τις ἀτυχῇ, μέμ-
 νησο ὅτι παρ' αὐτὸν ἀτυχεῖ. Οἱ γὰρ Θεοὶ πάντας
 ἀνθρώπους ἐπὶ τὸ εὐδαιμονεῖν, ἐπὶ τὸ εὐσταθεῖν
 3 ἐποίησε· πρὸς τοῦτο ἀφ' ὧν ἔδωκε· τὰ μὲν, ἴ-
 δια δούς ἐκάσῳ, τὰ δέ, ἀλλότρια· τὰ μὲν κω-
 λυτὰ καὶ ἀναγκαστὰ καὶ ἀφαιρέτα, οὐκ ἴδια· τὰ
 δὲ ἀκάλυτα, ἴδια· τὴν δ' οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ
 καὶ τοῦ κακοῦ, ὥσπερ ἦν ἄξιον τὸν κηδόμενον
 ἡμῶν καὶ πατρικῶς προΐσάμενον, ἐν τοῖς ἰδίῳις.
 4 Ἀλλ' ἀποκεχώρηκα τοῦ δαίμονος, καὶ ὀδυνᾶται.

- Διὰ τί γὰρ τὰ ἀλλότρια ἴδια ἠγήσατο; διὰ τί, ὅτε σε βλέπων ἔχαιρεν, οὐκ ἐπελογίζετο, ὅτι θνητὸς εἶ; ἀποδημητικὸς εἶ; Τοιγαροῦν τίνει δι-
 5 κας τῆς αὐτοῦ μαρτίας. Σὺ δ' ἀντὶ τίνος, ἐπὶ τί κλᾶς σεαυτὸν; Ἡ' οὐδὲ σὺ ταῦτα ἐμελέτησας; ἀλλ' ὡς τὰ γύναια τὰ οὐδενὸς ἄξια, πᾶσιν οἷς ἔχαιρες, ὡς αἰεὶ συνεσόμενος συνῆς, τοῖς τῆτοις, τοῖς ἀνθρώποις, ταῖς διατριβαῖς καὶ νῦν κλαίων ἐκάθισας, ὅτι μὴ τοὺς αὐτοὺς βλέπεις καὶ ἐν τοῖς
 6 αὐτοῖς τόποις διατρίβεις; τούτου γὰρ ἄξιός εἰ, ἵνα καὶ τῶν κοράκων καὶ κορωνῶν ἀθλιώτερος ᾖς, οἷς ἔξεσιν ἵπτασθαι ὅπου θέλουσι, καὶ μετοικοδομεῖν τὰς νεοσσιᾶς, καὶ τὰ πελάγη διαπερᾶν, μὴ ζήνουσι, μηδὲ ποδοῦσι τὰ πρῶτα.
 7 Ναί' ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἄλογα εἶναι πάσχει αὐτά. Ἡμῖν οὖν ὁ λόγος ἐπὶ ἀτυχίᾳ καὶ κακοδαιμονίᾳ δέδοται ὑπὸ τῶν Θεῶν, ἵν' ἀθλιοὶ, ἵνα πενθοῦν-
 8 τες διατελώμεν; Ἡ' πάντες ἐξώσαν ἀθάνατοι, καὶ μηδεὶς ἀποδημείτω; μηδ' ἡμεῖς που ἀποδημῶμεν, ἀλλὰ μένωμεν ὡς τὰ φυτὰ προσεβρίζομενοι; ἂν δέ τις ἀποδημήσῃ τῶν συνήθων, καθήμενοι κλαίωμεν καὶ πάλιν, ἂν ἔλθῃ, ὀρχώμεθα, καὶ κροτῶμεν, ὡς τὰ παιδία;
 9 Οὐκ ἀπογαλακτίσωμεν ἤδη ποθ' ἑαυτοὺς, καὶ μεμνησόμεθα ὧν ἠκούσαμεν παρὰ τῶν φιλοσό-
 10 φων; εἴγε μὴ ὡς ἐπασιδῶν αὐτῶν ἠκούομεν, ὅτι ὁ κόσμος οὗτος μία πόλις ἐστὶ, καὶ ἡ οὐσία ἐξ ἧς δεδημιούργηται μία καὶ ἀνάγκη περιόδουντι εἶναι, καὶ παραχώρησιν ἄλλων ἄλλοις, καὶ τὰ μὲν διαλύεσθαι, τὰ δ' ἐπιγίνεσθαι, τὰ μὲν μέ-
 11 νειν ἐν τῷ αὐτῷ, τὰ δὲ κινεῖσθαι; πάντα δὲ φίλων μεσᾶ, πρῶτον μὲν Θεῶν, εἶτα καὶ ἀνθρώπων, φύσει πρὸς ἀλλήλους ὤκειωμένων; καὶ δεῖ τοὺς μὲν παρεῖναι ἀλλήλοις, τοὺς δ' ἀπαλλάτ-

12 τεισθαι, τοῖς μὲν συνοῦσι χαίροντας, τοῖς δ' ἀ-
παλλαττομένοις μὴ ἀχθομένους· ὁ δ' ἄνθρωπος,
πρὸς τῷ φύσει μεγαλόφρων εἶναι, καὶ πάντων
τῶν ἀπροαιρέτων καταφρονητικός, ἔτι κακεῖνο ἐ-
σχηκε, τὸ μὴ ἑρριζῶσθαι, μηδὲ προσπεφυκέναι
τῇ γῇ, ἀλλὰ ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλους ἵεσθαι τόπους,
ποτὲ μὲν χρειῶν τινων ἐπειγουσῶν, ποτὲ δὲ καὶ
αὐτῆς τῆς θείας ἔνεκα.

13 Καὶ τῷ Ὀδυσσεὶ τὸ συμβᾶν τοιοῦτόν τι ἦν·

Πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄγεα, καὶ νόον
ἔγνω·

καὶ ἔτι πρόσθεν τῷ Ἡρακλεῖ, περιελθεῖν τὴν αἰ-
κουμένην ὅλην,

Ἀνθρώπων ὕδριτε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντα·
καὶ τὴν μὲν ἐκβάλλοντα καὶ καθαίροντα, τὴν δ'
14 ἀντεισάγοντα· καί τοι πόσους αἶει φίλους ἔσχευ
ἐν Θήκαις; πόσους ἐν Ἀργεῖ; πόσους ἐν Ἀθή-
ναις; πόσους δὲ περιερχόμενος ἐκτίσαστο; ὅς γε
καὶ ἐγάμει, ὅπου καιρὸς ἐφάνη αὐτῷ, καὶ ἐπαι-
δοποιεῖτο, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέλιπεν, οὐ ζένων,
15 οὐδὲ ποδῶν, οὐδ' ὡς ὀρφανούς ἀφιεῖς· ἦδει γὰρ
ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἄνθρωπος ὀρφανός, ἀλλὰ πάντων
16 αἰεὶ καὶ διηνεκῶς ὁ πατήρ ἐστιν ὁ κηδόμενος· οὐ
γὰρ μέχρι λόγου ἠκηκόει, ὅτι πατήρ ἐστιν ὁ Ζεὺς
τῶν ἀνθρώπων, ὅς γε καὶ αὐτοῦ πατέρα ᾤετο
αὐτόν, καὶ ἐκάλει, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀφορῶν ἐ-
πραττεν ἅ ἔπραττε· τοιγάρτοι πανταχοῦ ἐξῆν
17 αὐτῷ διαγίνειν εὐδαιμόνως. Οὐδέποτε δ' ἐστὶν οἶόν
τ' εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθεῖν εὐδαιμονίαν καὶ πόσον τῶν
οὐ παρόντων· τὸ γὰρ εὐδαιμονοῦν ἀπέχειν δεῖ
πάντα ἅ θέλει, πεπληρωμένῳ τινὶ εὐοικέναι· οὐ
18 δίψος δεῖ προσεῖναι αὐτῷ, οὐ λιμὸν. Ἀλλ' Ὀ-
δυσσεὺς ἐπεπόνθει πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ ἐκλαίει
ἐπὶ πέτρᾳ καθεζόμενος. Σὺ δ' Ὀμήρῳ πάντα

- προσέχεις, καὶ τοῖς μύθοις αὐτοῦ; Ἡ', εἰ ταῖς ἀληθείαις ἔκλαιε, τί ἄλλο ἢ ἐδυσχεΐ; Τίς δὲ
 19 καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς δυσχεΐ; Τῷ ὄντι κακῶς διοικεῖται τὰ ὅλα, εἰ μὴ ἐπιμελεῖται ὁ Ζεὺς τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν, ἵν' ὥσιν ὅμοιοι αὐτῷ εὐδαίμονες. Ἀλλὰ ταῦτα οὐ θεμιτὰ, οὐδ' ὕσια, ἐνθυμη-
 20 θῆναι. Ἀλλ' Ὀδυσσεύς, εἰ μὲν ἔκλαε καὶ ᾠδύρετο, οὐκ ἦν ἀγαθός. Τίς γὰρ ἀγαθὸς ἐστίν, οὐκ εἰδώς ὅς ἐστι; τίς δ' οἶδε τοῦτο, ἐπιλελησμένος ἔτι φθαρτὰ τὰ γενόμενα, καὶ ἀνθρώπου ἀνθρώ-
 21 πῳ συνεῖναι οὐ δυνατόν αἰεῖ; Τὸ οὖν πᾶν μὴ δυνατῶν ἐφίεσθαι, ἀνδραποδῶδες καὶ ἡλίθιον· ξένου, θεομαχοῦντος, ὥς μόνον οἶόν τε, τοῖς δόγμασι τοῖς ἑαυτοῦ.
- 22 Ἀλλ' ἡ μήτηρ μου σένει, μὴ ὀρώσά με. Διὰ τί γὰρ οὐκ ἔμαθε τούτους τοὺς λόγους; καὶ οὐ τοῦτό φημι, ὅτι οὐκ ἐπιμελητέον τοῦ μὴ οἰμῶζειν αὐτήν· ἀλλ' ὅτι οὐ δεῖ θέλειν τὰ ἀλλότρια ἐξ
 23 ἅπαντος. Λύπη δ' ἡ ἄλλου ἀλλοτρίον ἐστίν· ἡ δ' ἐμὴ, ἐμὴν. Ἐγὼ οὖν τὸ μὲν ἐμὸν παύσω ἐξ ἅπαντος· ἐπ' ἐμοί γὰρ ἐστὶ· τὸ δ' ἀλλοτρίου πειράσσομαι κατὰ δύναμιν, ἐξ ἅπαντος δ' οὐ πειράσο-
 24 μαι· εἰ δὲ μὴ, θεομαχήσω, ἀντιθῆσω πρὸς τὸν Δία, ἀντιδιατάξομαι αὐτῷ πρὸς τὰ ὅλα· καὶ τὰ πίχειρα τῆς θεομαχίας ταύτης καὶ ἀπειθείας οὐ μόνον παῖδες παίδων ἐκτίσουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐγὼ, μεθ' ἡμέραν τε, καὶ νυκτός, διὰ τῶν ἐνυπνίων ἐκπηδῶν, ταρασσόμενος, πρὸς πᾶσαν ἀπαγγελίαν τρέμων, ἐξ ἐπισολῶν ἀλλοτρίων ἡρ-
 25 τιμένην ἔχων τὴν ἑμαυτοῦ ἀπάθειαν. Ἀπὸ βῶμισις ἤκει. Μόνον μή τι κακόν. Τί δὲ κακὸν ἐκεῖ σοι συμβῆναι δύναται, ὅπου μὴ εἶ; Ἀπὸ τῆς ἑλλάδος. Μόνον μή τι κακόν. Οὕτω σοι πᾶς τό-
 26 πος δύναται δυσυχίας εἶναι αἷτιος. Οὐχ ἱκανόν,

- ἐκεῖσε ἀτυχεῖν ὅπου αὐτός εἶ, ἀλλὰ καὶ πέραν
θαλάσσης, καὶ διὰ γραμμάτων; οὕτως ἀσφα-
27 λῶς σοὶ τὰ πράγματα ἔχει; τί οὖν, ἂν ἀποθά-
νωσιν οἱ ἐκεῖ φίλοι; τί γάρ ἂν ἄλλο, ἢ οἱ συ-
τοὶ ἀπέθανον; Ἡ' πῶς ἅμα μὲν γηράσκει δέλεις,
ἅμα δὲ μηδενὸς τῶν ζεργουμένων μὴ ἰδεῖν θάνα-
28 τον; οὐκ οἶσθ' ὅτι ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ
καὶ ποικίλα ἀποβαίνειν ἀνάγκη; τοῦ μὲν πυρε-
τὸν γενέσθαι κρείττονα, τοῦ δὲ ληξύν, τοῦ δὲ
29 τύραννον; τοιοῦτο γάρ τὸ περιέχον, τοιοῦτοι οἱ
συνόντες, ψυχή, καὶ καύματα, καὶ τροφαὶ ἀ-
σύμμετροι, καὶ ὁδοιπορίαι, καὶ πλοῦς, καὶ ἀνε-
μοι, καὶ περιστάσεις ποικίλαι, τὸν μὲν ἀπώλε-
σαν, τὸν δ' ἐξώρισαν, τὸν δ' εἰς πρεσβείαν, ἄλ-
30 λον δ' εἰς κρατείαν ἐνέβαλον. Κάσῃ σο τοῖνον,
πρὸς πάντα ταῦτα ἐπτοημένος, πευθῶν, ἀτυχῶν,
δυσυχῶν, ἐξ ἄλλου ἡρτημένος, καὶ τούτου οὐχ
ἐνός ἢ δυοῖν, ἀλλὰ μυρίων ἐπὶ μυρίοις.
- 31 Ταῦτα ἤκουες παρὰ τοῖς φιλοσόφοις; ταῦτ' ἐ-
μάνθανες; οὐκ οἶσθ' ὅτι κρατεία τὸ χρῆμα ἐστί;
τὸν μὲν δεῖ φυλάττειν, τὸν δὲ κατασκοπήσαντα
ἐξιέναι, τὸν δὲ καὶ πολεμήσαντα; οὐχ οἶόν τ' εἶ-
32 ναι πάντας ἐν τῷ αὐτῷ, οὐδ' ἄμεινον. Σὺ δέ, ἀ-
φείς ἐκτελεῖν τὰ προσάγματα τοῦ κρατητοῦ,
ἐγκαλεῖς ὅταν τί σοι προσμαχθῇ τραχύτερον· καὶ
οὐ παρακολουθεῖς, οἷον ἀποφαίνεις (ὅσον ἐπὶ σοί)
τὸ κράτευμα· ὅτι, ἂν σε πάντες μιμήσωνται,
οὐ τάφρον σκάψει τις, οὐ χάρακα περιβαλεῖ, οὐκ
ἀγρυπνήσει, οὐ κινδυνεύσει, ἀλλὰ ἀχαρῆος δό-
33 ξει κρατεῦσθαι. Πάλιν ἐν πλοίῳ, ναύτης ἂν
πλέης, μίαν χώραν κάτεχε, καὶ ταύτην προσλι-
πάρε· ἂν δ' ἐπὶ τὸν ἰσὸν ἀναβῇ· δέη, μὴ δέ-
λε· ἂν εἰς τὴν πρῶραν διαδραμεῖν· μὴ δέλε· καὶ
τίς ἀνέξεται σου κυβερνήτης; οὐχὶ δ' ὡς σκευὴς

- ἄχρησον ἐκβαλεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐμπόδιον καὶ κα-
 34 κὸν παράδειγμα τῶν ἄλλων ναυτῶν; Οὕτω δὲ
 καὶ ἐνθάδε· κρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἐκάστου, καὶ
 αὕτη μακρὰ καὶ ποικίλη· τηρεῖν ὅς σε δεῖ τὸ τοῦ
 κρατιώτου, καὶ πρὸς νεῦμα τοῦ κρατηγοῦ πρᾶσ-
 35 σειν ἕκαστα· εἰ οἷόν τε, μαντεύομενον ἃ θέλει·
 οὐδὲ γὰρ ὅμοιος ἐκεῖνος ὁ κρατηγὸς καὶ οὗτος,
 οὔτε κατὰ τὴν ἰσχὺν, οὔτε κατὰ τὴν τοῦ ἡδους
 36 ὑπεροχὴν· τέταξαι ἐν πολλῇ ἡγεμονίᾳ, καὶ οὐκ
 ἐν ταπεινῇ τινι χώρᾳ· ἀλλ' αἰεὶ βουλευτὴς· οὐκ
 οἶσθ' ὅτι τὸν τοιοῦτον ὀλίγα μὲν δεῖ οἰκονομεῖν
 τὰ πολλὰ δ' ἀποδημεῖν, ἄρχοντα, ἢ ἀρχόμενον,
 ἢ ὑπηρετοῦντά τινι ἀρχῇ, ἢ κρατευόμενον, ἢ δι-
 κάζοντα; Εἰτά μοι θέλεις, ὥς φυτὸν, προσηρ-
 σῆσθαι τοῖς αὐτοῖς τόποις, καὶ προσεῖρρίζεσθαι;
 37 Ἡ δὲ γὰρ ἐστίν. Τίς οὖν φησιν; ἀλλὰ καὶ ζωμὸς ἡ-
 δύς ἐστι, καὶ γυνὴ καλὴ ἡδύ ἐστι. Τί ἄλλο λέγου-
 σιν οἱ τέλος ποιούμενοι τὴν ἡδονήν;
 38 Οὐκ αἰσθάνη τίνας ἀνθρώπων φωνὴν ἀφῆκας;
 ὅτι Ἐπικουρείων καὶ κιναιδῶν; εἴτα τὰ ἐκείνων
 ἔργα πράσσω, καὶ τὰ δόγματα ἔχω, τοὺς λό-
 γους ἡμῖν λέγεις τοὺς Ζήνωνος καὶ Σωκράτους;
 οὐκ ἀπορρίψεις ὥς μακροτάτω τὰ ἀλλότρια οἷς
 39 κοσμή, μηδέν σοι προσηκούσιν; Ἡ· τί ἄλλο θέ-
 λουσιν ἐκεῖνοι, ἢ καθεύδειν ἀπαραποδίστως καὶ
 ἀναναγκάσθως· καὶ ἀναστάντες ἐφ' ἡσυχίας χασ-
 μῆσασθαι, καὶ τὸ πρόσωπον ἀποπλύναι, εἴτα
 γράψαι καὶ ἀναγνῶναι ἃ θέλουσιν· εἴτα φλυα-
 ρῆσαί τί ποτ' ἐπαινούμενοι ὑπὸ τῶν φίλων ὅτι
 αὖ λέγωσιν· εἴτα εἰς περίπατον προελθόντες,
 καὶ ὀλίγα περιπατήσαντες λούσασθαι, εἴτα φα-
 γεῖν, εἴτα κοιμηθῆναι, οἷαν δὲ κοίτην καθεύδειν
 τοὺς τοιοῦτους εἰκὸς, τί αὖτις λέγοι; ἔξεσι γὰρ
 40 τεκμαίρεσθαι. Ἄγε, φέρε μοι καὶ σὺ τὴν στυ-

- ταῦ διατριβὴν ἢν ποθεῖς, ζηλωτὰ τῆς ἀληθείας
καὶ Σωκράτους καὶ Διογένους. Τί θέλεις ἐν Ἀ-
θήναις ποιεῖν; ταῦτα αὐτά· μήτι ἕτερα; Τί οὖν
41 Στωϊκὸν σαυτὸν εἶναι λέγεις; Εἴτα οἱ μὲν τῆς
Ῥωμαίων πολιτείας καταψευδόμενοι, κολάζον-
ται πικρῶς· τοὺς δ' οὕτω μεγάλου καὶ σεμνοῦ
καταψευδομένους πράγματος καὶ ὀνόματος, ἀ-
42 θώους ἀπαλλάττεσθαι δεῖ; ἢ τοῦτό γε οὐ δυνα-
τὸν, ἀλλ' ὁ νόμος θεῖος καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἀναπό-
δρατος οὗτός ἐστιν, ὁ τὰς μεγίστας εἰσπρασσόμε-
νος κολάσεις παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ἁμαρτανόν-
43 των; Τί γὰρ λέγει; Ὁ προσποιούμενος τὰ μη-
δὲν πρὸς αὐτὸν, ἔσω ἀλαζών, ἔσω κενόδοξος· ὁ
ἀπειθῶν τῇ θεῇ διοικήσει, ἔσω ταπεινός, ἔσω
δοῦλος, λυπεῖσθω, φθονεῖτω, ἐλεεῖται· τὸ κε-
φάλαιον πάντων, δυσυχεῖτω, θρηνεῖτω.
44 Τί οὖν; θέλεις με τὸν δεῖνα θεραπεύειν; ἐπὶ
θύραις αὐτοῦ πορεύεσθαι; Εἰ τοῦτο αἰρεῖ λόγος,
ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑπὲρ τῶν συγγενῶν, ὑπὲρ
ἀνθρώπων, διὰ τί μὴ ἀπέλθῃς; ἀλλ' ἐπὶ μὲν
τὰς τοῦ σκυτέως οὐκ αἰσχύνῃ πορευόμενος, ὅταν
δέῃ ὑποδημάτων, οὐδ' ἐπὶ τὰς τοῦ κηπουροῦ, ὅ-
ταν θριδάκων· ἐπὶ δὲ τὰς τῶν πλουσίων, ὅταν
45 τινὸς ὁμοίου δέῃ; Ναί· τὸν σκυτέα γὰρ οὐ θαυ-
μάζω. Μηδὲ τὸν πλούσιον. Οὐδὲ τὸν κηπουρὸν
46 κολακεύσω. Μηδὲ τὸν πλούσιον. Πῶς οὖν τύχω
οὐδέομαι; Ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι, ὡς τευξόμε-
νος ἀπέρχου; οὐχὶ δὲ μόνον, ἵνα πράξῃς τὸ σαυ-
47 τῷ πρέπον; Τί οὖν ἔτι πορεύομαι; Ἴν' ἀπέλθῃς,
ἵνα ἀποδεδωκώς ἢς τὰ τοῦ πολίτου ἔργα, τὰ ἀ-
48 δελφοῦ, τὰ φίλου· καὶ λοιπὸν μέμνησο, ὅτι
πρὸς σκυτέα ἀφίξαι, πρὸς λαχανοπώλην, οὐδενὸς
μεγάλου ἢ σεμνοῦ ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν, καὶ
κὺτὸ πολλοῦ πωλῇ· ὡς ἐπὶ τὰς θριδάκας ἀπέρ-

- χῆ· ὁ δολοῦ γάρ εἰσι, ταλάντου δ' οὐκ εἰσίν· ὅ-
 49 τω κἀνταῦθα. Τοῦ ἐπὶ θύραις ἔλθειν ἄξιον τὸ
 πρᾶγμα· ἔσω, ἀφίξομαι· τοῦ διαλεχθῆναι· ὅ-
 τως ἔσω, διαλεχθήσομαι. Ἀλλὰ καὶ τὴν χεῖρα
 δεῖ καταφιλῆσαι, καὶ θωπεῦσαι δι' ἐπαίνου· ἁ-
 παγε, ταλάντου ἐσίν· ὅν λυσιτελεῖ μοι, οὐδὲ
 τῇ πόλει, οὐδὲ τοῖς φίλοις, ἀπολέσαι καὶ πολί-
 την ἀγαθὸν καὶ φίλον.
- 50 Ἀλλὰ δόξεις μὴ προτεθυμῆσθαι, μὴ ἀνύσαι.
 Πάλιν ἐπελάθου, τίνας ἕνεκα ἐλήλυθας; οὐκ
 οἶσθ' ὅτι ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθὸς οὐδὲν ποιεῖ
 τοῦ δόξαι ἕνεκα, ἀλλὰ τοῦ πεπραῆχθαι καλῶς;
- 51 Τί οὖν ὄφελος αὐτῷ τοῦ πρᾶξαι καλῶς; Τί δ' ὀ-
 φελος τῷ γράφοντι τὸ Δίωνος ὄνομα, ὥς χρή
 γράφειν αὐτό; Τὸ γράφαι. Ἐπαθλον οὖν οὐδέν;
 Σὺ δὲ ζητεῖς ἑπαθλον ἀνδρὶ ἀγαθῷ μεῖζον τοῦ
- 52 καλὰ καὶ δίκαια πράττειν; Ἐν Ὀλυμπίᾳ δ' οὐ
 θέλεις ἄλλο οὐδέν· ἀλλ' ἄρκεῖν σοι δοκεῖ τὸ ἐξε-
 φανῶσθαι Ὀλύμπια· οὕτως σοι μικρὸν καὶ οὐδε-
 νὸς ἄξιον εἶναι φαίνεται, τὸ εἶναι καλὸν καὶ ἀ-
- 53 γαθὸν καὶ εὐδαίμονα; Πρὸς ταῦτα ὑπὸ Θεῶν εἰς
 τὴν πόλιν ταύτην εἰσηγμένος, καὶ ἤδη τῶν ἀν-
 δρῶν ἔργων ὀφείλων ἅπτεσθαι, τίτθας ἐπιποθεῖς
 καὶ μάρμην, καὶ κάμπτει σε καὶ ἀπεθνήσκου
 κλαίοντα γυναῖκα μαρὰ; οὕτως οὐδέποτε παύσῃ
 παιδίου ὢν νήπιον; οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ τὰ παιδίου
- 54 ποιῶν, ὅσω πρεσβύτερος, τοσούτῳ γελοιότερος;
 Ἐν Ἀθήναις δ' οὐδένα ἐώρακας, εἰς οἶκον αὐ-
 τοῦ φοιτῶν; Ὅν ἐβουλόμην. Καὶ ἐνθάδε τοῦτον
 θέλε ὄρᾶν, καὶ ὃν βούλει ὄφει· μόνον μὴ ταπει-
 νῶς, μὴ μετ' ὀρέξεως ἢ ἐκκλίσεως, καὶ ἔσαι τὰ
- 55 σὰ καλῶς. Τοῦτο δ' οὐκ ἐν τῷ ἔλθειν ἐσίν, οὐδ'
 ἐν τῷ ἐπὶ θύραις ἑῆναι, ἀλλ' ἐνδον ἐν τοῖς δόγ-
- 56 μασιν. Ὅταν τὰ ἐκτὸς καὶ ἀπροαίρετα ἡτιμακῶς

- ἥς, καὶ μηδὲν αὐτῶν σὸν ἡγημένος, μόνα δ' ἐ-
 κείνα σὰ, τὸ κρίναι καλῶς, τὸ ὑπολαβεῖν, τὸ
 ὀρμῆσαι, τὸ ὀρεχθῆναι, τὸ ἐκκλίνειν· ποῦ ἔτι
 κολακείας τόπος; ποῦ ταπεινοφροσύνης; τί ἔτι
 ποθεῖς τὴν ἡσυχίαν τὴν ἐκεῖ; τί τοὺς συνήθεις
 57 τόπους; Ἐκδεξαι βρυχὺ, καὶ τούτους πάλιν ἔξεις
 συνήθεις· εἴτα, ἂν οὕτως ἀγγενῶς ἔχῃς, πάλιν
 καὶ τούτων ἀπαλλαττόμενος, κλαῖτε καὶ ζέετε.
 58 Πῶς οὖν γένωμαι φιλόσοργος; Ὡς γενηαῖος, ὥς
 εὐτυχής· οὐδέποτε γὰρ αἶρεῖ ὁ λόγος ταπεινὸν
 εἶναι, οὐδὲ κατακλᾶσθαι, οὐδ' ἐξ ἄλλου κρέ-
 μασθαι, οὐδὲ μέμψασθαι ποτε Θεὸν ἢ ἀνθρῶ-
 59 πον. Οὕτω μοι γίνου φιλόσοργος, ὥς ταῦτα τη-
 ρήσων· εἰ δὲ διὰ τὴν φιλοσοργίαν ταύτην, ἦν
 τινα ποτὲ καλεῖς φιλοσοργίαν, δοῦλος μέλλεις
 εἶναι καὶ ἄδελος, οὗ λυσιτελεῖ φιλόσοργον εἶναι.
 60 Καὶ τί κωλύει φιλεῖν τινα ὥς θνητὸν, ὥς ἀποδι-
 μητικόν; Ἡ Σωκράτης οὐκ ἐφίλει τοὺς παῖδας
 τοὺς ἑαυτοῦ; ἄλλ' ὥς ἐλεύθερος, ὥς μεμνημένος
 61 ὅτι πρῶτον δεῖ Θεοῖς εἶναι φίλον. Διὰ τοῦτο οὐ-
 δὲν παρέβη τῶν προπόντων ἀνδρὶ ἀγαθῷ, οὗτ'
 ἀπολογούμενος, οὐδ' ὑποτιμώμενος· οὗτ' ἔτι
 62 πρόσθεν, βουλευὼν, ἢ κρατουόμενος. Ἡμεῖς δὲ
 πάσης προφάσεως πρὸς τὸ ἀγεννεῖς εἶναι εὐπο-
 ροῦμεν· οἱ μὲν διὰ παῖδα, οἱ δὲ διὰ μητέρα, ἄλ-
 63 λοι δὲ δι' ἀδελφούς· δι' οὐδένα δὲ προσήκει δυσ-
 χεῖν, ἀλλὰ εὐτυχεῖν διὰ πάντας, μάλιστα δὲ διὰ
 τὸν Θεόν, τὸν ἐπὶ τοῦτο ἡμᾶς κατασκευάσαντα.
 64 Ἄγες, Διογένης δ' οὐκ ἐφίλει οὐδένα, ὅς οὕτως
 ἡμερος ἦν καὶ φιλάνθρωπος, ὥς ἐπὶ τοῦ κοι-
 νοῦ τῶν ἀνθρώπων τοσοῦτους πόνους καὶ ταλαι-
 65 παρίας τοῦ σώματος ἄσμενος ἀναδέχεσθαι· Ἀλλ'
 ἐφίλει πῶς; ὥς τοῦ Διὸς διάκονον εἶδει, ἅμα μὲν
 κηδόμενος, ἅμα δ' ὥς τῷ Θεῷ ὑποτάταγμένος.

- 66 Διὰ τοῦτο πᾶσα γῆ πατρὶς ἦν ἐκεῖνο μόνον, ἐξαί-
 ρητος δ' οὐδεμία· καὶ ἄλους, οὐκ ἐπόθει τὰς Ἀ-
 θήνας, οὐδὲ τοὺς ἐκεῖ συνήθεις καὶ φίλους, ἀλλ'
 αὐτοῖς ταῖς πειραταῖς συνήθης ἐγίνετο, καὶ ἐπα-
 νορθοῦν ἐπειρᾶτο· καὶ πράξεις ὕψερρον, ἐν Κορίν-
 θῳ διῆγεν οὕτως, ὡς πρόσθεν ἐν Ἀθήναις· καὶ
 εἰς Περρῆαιθους δ' ἂν ἀπελθὼν, ὡσαύτως εἶχεν.
- 67 Οὕτως ἐλευθερία γίνεται· διὰ τοῦτο ἔλεγεν, ὅ-
 τι, Ἐξ οὗ μ' Ἀντισθένης ἡλευθέρωσεν, οὐκέτι
- 68 ἐδούλευσα. Πῶς ἡλευθέρωσεν; Ἄκουε τί λέγει.
 Ἐδίδαξέ με τὰ ἐμὰ, καὶ τὰ οὐκ ἐμὰ· κτῆσις
 οὐκ ἐμὴ· συγγενεῖς, οἰκεῖοι, φίλοι, φήμη, συ-
 νήθεις τόποι, διατριβή, πάντα ταῦτα ὅτι ἄλλο-
- 69 τρια. Σὺν οὖν τίς Χρήσις φαντασιῶν· ταύτην ἔ-
 δεῖξέ μοι ὅτι ἀκώλυτον ἔχω, ἀνανάγκασον, οὐ-
 θεῖς ἐμποδίσαι δύναται, οὐδεὶς βιάσασθαι ἄλ-
- 70 λως χρήσασθαι ἢ ὡς θέλω. Τίς οὖν ἔτι ἔχει μου
 ἐξουσίαν; Φίλιππος, ἢ Ἀλέξανδρος, ἢ Περδίκκας,
 ἢ ὁ μέγας βασιλεὺς; Πρόθεν αὐτοῖς; Τὸν γὰρ ὑπ'
 ἀνθρώπου μέλλοντα ἡττᾶσθαι, πολὺ πρότερον
- 71 ὑπὸ τῶν πραγμάτων δεῖ ἡττᾶσθαι. Οὐτινος οὖν
 οὐχ ἡδονὴ κρείττων ἐστίν, οὐ πόνος, οὐ δόξα, οὐ
 πλοῦτος, δύναται δὲ, ὅταν αὐτῷ ἐδόξη, τὸ σω-
 μάτιον ὅλον προσπτύσας τινὶ ἀπελθεῖν, τίνας
- 72 ἔτι οὗτος δοῦλός ἐστι; τίμῃ ὑποτέτακται; Εἰ δ' ἡ-
 δέως ἐν Ἀθήναις διῆγε, καὶ ἡττητο ταύτης τῆς
 διατριβῆς, ἐπὶ παντὶ ἂν ἦν τὰ ἐκείνου πράγμα-
 τα· ὁ ἰσχυρότερος κύριος ἂν ἦν λυπῆσαι αὐτόν·
- 73 πῶς ἂν δοκεῖς τοὺς πειρατὰς ἐκολάκευεν, ἵν' αὐ-
 τὸν Ἀθηναίων τινὶ πωλήσωσιν; ἵν' ἴδῃ ποτὲ τὸν
 Πειραιᾶ τὸν καλόν, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη, καὶ
- 74 τὴν ἀκρόπολιν; Τίς ὦν ἴδης; Ἀνδράποδον, δοῦ-
 λος, καὶ ταπεινός. Καὶ τί σοι ὄφελος; Οὐ, ἀλλ'
 ἐλεύθερος. Δείξον, πῶς ἐλεύθερος.

- 75 Ἰδού ἐπείληπταί σου τίς ποτε οὗτος, ὃ ἐξάγων
σε ἀπὸ τῆς συνήθους σοι διατριβῆς, καὶ λέγει,
Δοῦλος ἐμὸς εἶ· ἐπ' ἐμοὶ γάρ ἐσι κωλύσαι σε διά-
γειν ὡς θέλεις, ἐπ' ἐμοὶ τὸ ἀνεῖναι σε, τὸ τα-
πεινοῦν· ὅταν θέλω, πάλιν εὐφραίνῃ, καὶ με-
76 τέωρος πορεύῃ εἰς Ἀθήνας. Τί λέγεις πρὸς τοῦ-
τον τὸν δουλαγωγοῦντά σε; πόσον αὐτῷ καρπι-
σὴν δίδωσι; ἢ οὐδ' ὅλως ἀντιβλέπεις; ἀλλ' ἀφείς
77 τοὺς πολλοὺς λόγους, ἱκετεύεις ἵνα ἀφεθῇς; Ἄν-
δρωπε, εἰς φυλακὴν σε δεῖ χαίροντα ἀπιέναι,
σπεύδοντα, φθάνοντα τοὺς ἀπάγοντας· εἴτα μοι
σύ μὲν ἐν Ῥώμῃ διάγειν ὀκνεῖς, τὴν Ἑλλάδα
ποθεῖς; ὅταν δ' ἀποθνήσκῃν δέῃ, καὶ τότε μέλ-
λεις ἡμῶν κατακλαίειν, ὅτι τὰς Ἀθήνας οὐ μέλ-
λεις βλέπειν, καὶ ἐν Λυκείῳ οὐ περιπατήσεις;
78 Ἐπὶ τούτῳ ἀπεδήμησας; τούτου ἕνεκα ἐζήτη-
σάς τινι συμβαλεῖν, ἵν' ὠφεληθῇς ὑπ' αὐτοῦ;
Ποίαν ὠφέλειαν; Συλλογισμοὺς ἵν' ἀναλύσης ἐκ-
τικώτερον, ἢ ἐφοδύσης ὑποθετικούς; καὶ διὰ
ταύτην τὴν αἰτίαν ἀδελφὸν ἀπέλιπες, πατρίδα,
φίλους, οἰκείους, ἵνα τὰυτα μαθὼν ἐπανέλθῃς;
79 Ὡς οὐχ ὑπὲρ εὐσαθείας ἀπεδήμεις, οὐχ ὑπὲρ ἀ-
ταραξίας, οὐχ ἵν' ἀελαθῇς γενόμενος μηκέτι μη-
δένα μέμψῃ, μηδενὶ ἐγκαλῇς, μηδεῖς σε ἀδικῇ,
καὶ οὕτω τὰς σχέσεις ἀποσώζῃς ἀπαρμποδίσως;
80 Καλὴν ἐξεῖλω ταύτην τὴν ἐμπορίαν, συλλογισ-
μοὺς καὶ μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς κἄν σοι
φανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ καθίσας πρόγραφον, ὡς οἱ
81 φαρμακοπῶλαι. Οὐκ ἀρνήσῃ καὶ ὅσα ἔμαθες εἰ-
δῖναι, ἵνα μὴ διαβάλῃς τὰ θεωρήματα ὡς ἄχρη-
στα; Τί σοι κακὸν ἐποίησε φιλοσοφία; τί σε ἠδί-
κησε Χρῦσιππος, ἵν' αὐτοῦ τοὺς πόνοὺς ἔργῳ αὐ-
τὸς ἀχρήστους ἐξελέγχῃς; οὐκ ἔρκει σοι τὰ ἐκεῖ
κακά, ὅσα εἶχες αἰτία τοῦ λυπεῖσθαι καὶ πεν-

- θεῖν, εἰ καὶ μὴ ἀπεδήμησας; ἀλλὰ πλείω προσέ-
 22 λαβες; Ἐὰν ἄλλους πάλιν ἔχης συνήθεις καὶ
 φίλους, ἔξεις πλείονα τοῦ οἰμᾶζειν αἷτια· κἢν
 πρὸς ἄλλην χώραν προσπαθῇς. Τί οὖν ζῆς, ἵνα
 λύπας ἄλλας ἐπ' ἄλλαις περιβάλλῃ, δι' ἃς αὐτο-
 23 χεῖς; Εἰτά μοι καλεῖς τοῦτο φιλοσοργίαν; Ποίαν,
 ἀνδρῶπε, φιλοσοργίαν; Εἰ ἀγαθόν ἐστιν, οὐδενός
 κακοῦ αἷτιον γίνεται· εἰ κακόν ἐστιν, οὐδὲν μοι
 καὶ αὐτῇ. Ἐγὼ πρὸς τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐμαυτοῦ πέ-
 φυκα, πρὸς κακὰ οὐ πέφυκα.
 24 Τίς οὖν ἡ πρὸς τοῦτο ἄσκησις; Πρῶτον μὲν,
 ἡ ἀνωτάτη καὶ κυριωτάτη, καὶ εὐδὺς ὥσπερ ἐν
 πύλαις· ὅταν τινὶ προσπάσῃς, ὥς οὐδενὶ τῶν
 ἀναφαιρέτων· ἀλλὰ τινι τοιούτῳ γένει, οἷόν ἐστι
 χύτρα, οἷον ὑάλινον ποτήριον· ἴν', ὅταν καταγῇ,
 25 μεμνημένος μὴ ταραχθῇς. Οὕτω καὶ ἐνθάδε· εἴαν
 παιδίον σουτοῦ καταφιλῇς, εἴαν ἀδελφόν, εἴαν
 φίλον, μηδέποτε ἐπιδῶς τὴν φαντασίαν εἰς ἄ-
 παν, μηδὲ τὴν διάχυσιν εἰς τὴν προελθεῖν ἐφ' ὅ-
 σον αὐτὴ θέλει· ἀλλ' ἀντίσπασον, κώλυσον,
 οἷον οἱ τοῖς θριαμβεύουσιν ἐφεσῶτες ὀπισθεν,
 26 καὶ ὑπομιμνήσκοντες ὅτι ἀνδρῶποι εἰσὶ. Τοιοῦ-
 τόν τι καὶ σὺ ὑπομίμνησκε σεαυτόν· ὅτι θνητὸν
 φιλεῖς, οὐδὲν τῶν σεαυτοῦ φιλεῖς· ἐπὶ τοῦ πα-
 ρόντος σοι δέδοται, οὐκ ἀναφαίρετον, οὐδ' εἰς ἄ-
 παν, ἀλλ' ὥς σῦκον, εἰς σαφυλὴν, τῇ τεταγμέ-
 νῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους· ἂν δὲ χειμῶνος ἐπιποθῇς, μω-
 27 ρὸς εἶ. Οὕτω καὶ τὸν υἱὸν ἢ τὸν φίλον τότε ποθῇς,
 ὅτε οὐ δέδοται σοι, ἴσθι ὅτι χειμῶνος σῦκον ἐ-
 πιποθεῖς· οἷον γάρ ἐστι χειμῶν πρὸς σῦκον, τοι-
 οὔτ' ὅν ἐστι πᾶσα ἡ ἀπὸ τῶν ὅλων περίσσις πρὸς
 28 τὰ κατ' αὐτὴν ἀναιρούμενα. Καὶ λοιπὸν, ἐν αὐ-
 τοῖς οἷς χαίρεις τινὶ, τὰς ἐναντίας φαντασίας σου-
 τῷ πρόβαλλε. Τί κακόν ἐστι, μεταξὺ καταφιλοῦν-

- τὰ τὸ παιδίον, ἐπιφελλίζοντα λέγειν, Αὔριον ἀ-
 ποθανῇ· τῷ φίλῳ ὡσαύτως, Αὔριον ἀποδημή-
 σεις, ἢ σὺ, ἢ ἐγώ, καὶ οὐκέτι ὀφόμεθα ἀλλή-
 89 λους· Ἀλλὰ δύσφημά ἐσι τᾶντα. Καὶ γὰρ τῶν
 ἐπασιδῶν ἓν· ἀλλ' ὅτι ὠφελοῦσιν, οὐκ ἐπιστρέ-
 φονται, μόνον ὠφελείῳ· σὺ δὲ δύσφημα καλεῖς
 90 ἄλλα, ἢ τὰ κακοῦ τινος σημαντικά· Δύσφημόν
 ἐσι δειλία, δύσφημον ἀγένεια, πένθος, λύπη,
 ἀναισχυντία· τᾶντα τὰ ὀνόματα δύσφημά ἐσι.
 Καίτοι γε οὐδὲ τᾶντα ὀκνεῖν δεῖ φθέγγεσθαι,
 91 ὑπὲρ φυλακῆς τῶν πραγμάτων. Δύσφημον δέ μοι
 λέγεις ὄνομα ρυσικοῦ τινος πράγματος σημαντι-
 κόν· λέγε· δύσφημον εἶναι καὶ τὸ φερισθῆναι
 τοὺς σάχους· ἀπώλειαν γὰρ σημαίνει τῶν σα-
 χύων· ἀλλ' οὐ τοῦ κόσμου· λέγε δύσφημον καὶ
 τὸ φυλοβροεῖν, καὶ τὸ ἰσχάδα γίνεσθαι ἀντὶ σύ-
 92 κου, καὶ ἀσαφίδας ἐκ τῆς σαφυλῆς. Πάντα γὰρ
 τᾶντα τῶν προτέρων εἰσὶν εἰς ἕτερα μεταβολαί·
 οὐκ ἀπώλεια, ἀλλὰ τεταγμένητις οἰκονομία καὶ
 93 διοίκησις· τοῦτ' ἐσιν ἀποδημία, καὶ μεταβολὴ
 μικρά· τοῦτο θάνατος, μεταβολὴ μείζων, οὐκ
 ἐκ τοῦ νῦν ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν
 94 μὴ ὄν. Οὐκέτι οὖν ἔσομαι· Οὐκ ἔσῃ· ἀλλ' ἄλλα
 τι, οὗ νῦν ὁ κόσμος χρεῖαν ἔχει· καὶ γὰρ σὺ ἐ-
 γένου οὐχ ὅτε σὺ ἠδέλυσας, ἀλλ' ὅτε ὁ κόσμος
 χρεῖαν ἔσχε.
 95 Διὰ τοῦτο ὁ καλὸς καὶ ἀγαθός, μεμνημένος
 τίς τ' ἐσί, καὶ πόθεν ἐλήλυθε, καὶ ὑπὸ τίνος γέ-
 γονε, πρὸς μόνῳ τούτῳ ἐσί, πῶς τὴν αὐτοῦ χά-
 ραν ἐκπληρώσῃ εὐτάκτως καὶ εὐπειθῶς τῷ Θεῷ.
 96 Ἔτι μ' εἶναι θέλεις· ὣς ἐλεύθερος, ὡς γενναῖος,
 ὡς σὺ ἠδέλυσας· σὺ γάρ με ἀκώλυτον ἐποίησας
 97 ἐν τοῖς ἐμοῖς. Ἀλλ' οὐκέτι μου χρεῖαν ἔχεις· Κα-
 λῶς σοι γένοιτο· καὶ μέχρι νῦν διὰ σέ ἔμμενον,

- δι' ἄλλον οὐδένα· καὶ νῦν σοι πειθόμενος ἀπέ-
 98 χομαι. Πῶς ἀπέρχη; Πάλιν ὡς σὺ ἠθέλησας,
 ὡς ἐλεύθερος, ὡς ὑπηρέτης σός, ὡς ἡσθημένος
 σου τῶν προσαγμάτων καὶ ἀπαγορευμάτων.
 99 Μέχρι δ' αὖ οὐ διατρίβω ἐν τῷ σόϊ, τίνα με
 θέλεις εἶναι; ἄρχοντα, ἢ ἰδιώτην; βουλευτὴν,
 ἢ δημότην; στρατιώτην, ἢ στρατηγόν; παιδευ-
 τήν, ἢ οἰκοδεσπότην; ἢν αὖ χώραν καὶ τάξιν
 ἐγχειρίσης, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης, μυριάκις ἀ-
 ποθανοῦμαι πρότερον, ἢ ταύτην ἐγκαταλείψω.
 100 Ποῦ δέ μ' εἶναι θέλεις; ἐν Ῥώμῃ, ἢ ἐν Ἀθή-
 101 ναις, ἢ ἐν Θήβαις, ἢ ἐν Γυάρῳ; Μόνον ἐκεῖ
 μου μέμνησο. Ἄν μ' ἐκεῖ πέμπῃς, ὅπου κατὰ
 φύσιν διεξαγωγή οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων, οὐ σοὶ
 ἀπειθῶν ἔξεμι, ἀλλ' ὡς σοῦ μοι σημαίνοντος
 τὸ ἀνακλιτικόν· οὐκ ἀπολείπω σε, (μὴ γένοι-
 το) ἀλλ' αἰσθάνομαι, ὅτι μου χρεῖαν οὐκ ἔχεις
 102 ἂν δὲ δίδωται κατὰ φύσιν διεξαγωγή, οὐ ζη-
 τήσω ἄλλον ἢ ἐν ᾧ εἰμι, ἢ ἄλλους ἀνθρώπους
 ἢ μεθ' ὧν εἰμί.
 103 Ταῦτα νυκτός, ταῦτα ἡμέρας πρόχειρα ἔσω·
 ταῦτα γράφειν, ταῦτα ἀναγινώσκειν· περὶ ταύ-
 των τοὺς λόγους ποιῆσθαι, αὐτὸν πρὸς αὐτόν,
 πρὸς ἕτερον· μή τι ἔχεις μοι πρὸς τοῦτο βοηθῆ-
 104 σαι; καὶ πάλιν ἄλλω ἐλθεῖν καὶ ἄλλω. Εἴτα
 αὖ τι γίνηται τῶν λεγομένων ἀβουλήτων, εὐ-
 θὺς ἐκεῖνο πρῶτον ἐπικουφίσει σε, ὅτι οὐκ ἀ-
 105 προσδόκητον· μέγα γὰρ ἐπὶ πάντων τὸ, ἠ-
 δεῖν θνητὸν γεγεννηκώς. Οὕτω γὰρ ἔρεῖς καὶ
 σὺ, ὅτι, ἡδεῖν θνητὸς ὢν, ἡδεῖν ἀποδημητικὸς
 ὢν, ἡδεῖν ἐκβλητός ὢν, ἡδεῖν εἰς φυλακὴν ἀ-
 106 πότακτος ὢν. Εἴτ', ἂν ἐπιστραφῇς κατὰ σαυτὸν,
 καὶ ζητήσης τὴν χώραν ἐξ ἧς εἰς τὸ συμβεβη-
 κός, εὐθὺς ἀναμνησθήσῃ, ὅτι ἐκ τῆς τῶν ἀ-

προαιρέτων, τῶν οὐκ ἐμῶν. Τί οὖν πρὸς ἐμέ;
 107 Εἴτα, τὸ κυριώτατον. Τίς δ' αὐτὸ καὶ ἐπιπέπομφεν;
 Ο' ἡγεμῶν, ἢ ὁ στρατηγός, ἢ πόλις, ὁ τῆς πόλεως νόμος.
 Δὸς οὖν αὐτό· δεῖ γάρ με αἰεὶ τῷ
 108 νόμῳ πείθεσθαι ἐν παντί. Εἴθ', ὅταν σε ἡ φαντασία
 δάκνῃ, (τοῦτο γὰρ οὐκ ἐπὶ σοί') ἀναμάχου τῷ λόγῳ,
 καταγωνίζου αὐτήν· μὴ εἰσῆς
 109 ἐνισχύειν, μηδὲ προάγειν ἐπὶ τὰ ἐξῆς, ἀναπλάσσουνσαν
 ὅσα θέλει, καὶ ὡς θέλει. Ἄν ἐν Γυάροις
 ἦς, μὴ ἀνάπλασσε τὴν ἐν Ρώμῃ διατριβήν,
 καὶ ὅσαι διαχύσεις ἦσαν ἐκεῖ διάγοντι,
 καὶ ὅσαι γένοιντ' ἂν ἐπανελθόντι· ἀλλ' ἐκεῖ τέτασσο,
 ὅπως δεῖ τὸν ἐν Γυάροις διάγοντα, ἐν
 Γυάροις ἐρρώμένως διάγειν· καὶ ἐν Ρώμῃ ἦς,
 μὴ ἀνάπλασσε τὴν ἐν Αἰθῆναις διατριβήν, ἀλλὰ
 περὶ μόνῃς τῆς ἐκεῖ μελέτα.

- 110 Εἴτ' ἀντὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν διαχύσεων ἐκείνην
 ἀντείσαγε, τὴν ἀπὸ τοῦ παρακολουθεῖν ὅτι
 πείθῃ τῷ Θεῷ, ὅτι οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ τὰ τοῦ
 111 καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐκτελεῖς. Οἷον γάρ ἐστιν, αὐτὸν
 αὐτῷ δύνασθαι εἰπεῖν. Νῦν ἂν οἱ ἄλλοι ἐν ταῖς
 σχολαῖς σεμνολογῶσι, καὶ παραδοξολογεῖν δοκῶσι,
 τὰυτα ἐγὼ ἐπιτελῶ· καθεῖναι καδήμενοι τὰς
 ἐμὰς ἀρετὰς ἐξηγοῦνται, καὶ
 112 περὶ ἐμοῦ ζητοῦσι, καὶ ἐμὲ ὑμνοῦσι· καὶ τοῦτο
 με ὁ Ζεὺς αὐτὸν παρ' ἐμαυτοῦ λαβεῖν ἀποδειξιν
 ἡθέλησε, καὶ αὐτὸς δὲ γινῶναι, εἰ ἔχει
 στρατιώτην οἷον δεῖ, πολίτην οἷον δεῖ, καὶ τοῖς
 ἄλλοις ἀνθρώποις προάγειν με μάρτυρα τῶν ἀπροαιρέτων.
 Ἰδετε, ὅτι εἰκὴ φροεῖσθε, μάτην ἐπιθυμεῖτε
 ὧν ἐπιθυμεῖτε· τὰ ἀγαθὰ ἔξω μὴ ζητεῖτε,
 ἐν ἑαυτοῖς ζητεῖτε· εἰ δὲ μὴ, οὐχ εὐ-
 113 ρήσετε. Ἐπὶ τούτοις με νῦν μὲν ἐνταῦθα ἄγει,
 νῦν δ' ἐκεῖ πέμπει, πένητα δείκνυσι τοῖς ἀν-
 Τόμ. Η.

- θρώποις, δίχα ἀρχῆς, νοσοῦντα· εἰς Τύραννον
 πει, εἰς δεσμοτήριον εἰσάγει, οὐ μὴ
 γένοιτο· τίς δὲ μισεῖ τὸν ἄριστον τῶν ὄν-
 τῶν ἑαυτοῦ; οὐδ' ἀμελῶν· ὅς γε οὐδέ
 κροτάτων τινὲς ἀμελεῖ· ἀλλὰ γυμνασ-
 114 μάρτυρι πρὸς τοὺς ἄλλους χρώμενος. Εἰς
 τὴν ὑπηρεσίαν κατατεταγμένος, ἔτι οὐ
 ποῦ εἰμι, ἢ μετὰ τίνων, ἢ τί περὶ ἐμοῦ
 σιν; οὐχὶ δ' ὅλος πρὸς τὸν Θεὸν τέτακ-
 τας ἐκείνου ἐντολᾶς, καὶ τὰ προσάγμα-
 115 Τὰυτα ἔχων αἰεὶ ἐν χερσὶ, καὶ τρίβων
 παρὰ στυγῶ, καὶ πρόχειρα ποιῶν, οὐδέ τι
 σὴ τοῦ παραμυθευμένου, τοῦ ἐπιβρῶ-
 116 Καὶ γὰρ αἰσχροῦ, οὐ τὸ φαγεῖν μὴ ἔχει
 τὸ λόγον μὴ ἔχειν ἀρκοῦντα πρὸς ἀφοβί-
 117 ἀλυσίαν. Ἄν δ' ἀπαξ περιποιήσῃ τὸ ἄλ-
 ἄφοβον, ἔτι σοι τύραννος ἔσαι τις, ἢ δὲ
 ἢ Καισαριανοί; ἢ ὀρδινατίων δῆξεται σε
 πιθύνοντες ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἐπὶ τοῖς ὀφ-
 τῶν τιλικαύτην ἀρχὴν παρὰ τοῦ Διὸς ἐ-
 118 Μόνον μὴ πόμπευε αὐτήν, μηδ' ἀλαζον-
 αὐτῇ· ἀλλ' ἔργῳ δείκνυε· κἄν μηδεὶς
 ται, ἀρκοῦ αὐτὸς ὑγιαίνων καὶ εὐδαιμ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Πρὸς τοὺς ἀποπίπτοντας ὡς προέθεντο.

Σκέψαι, ὡς προέθου ἀρχόμενος, τὴν
 ἐκράτησας, τίνων δ' οὐ· καὶ πῶς ἐφ' οἷς
 φραίνῃ ἀναμιμνησκόμενος, ἐφ' οἷς δ' ἄν
 εἰ δυνατόν, ἀνάλαβε κάκεῖνα ὡς ἀπ-

κεῖται· οὐ καὶ τυχόντι, καὶ μὴ τυχόντι, ἔξῃς
 μὲν πλείους ἀξίῳ, ἔξῃς δὲ ὀλίγου εἶναι, καὶ νῦν
 Δία ἔξῃς μὲν εὐτυχεςάτω, ἔξῃς δὲ κακοδαίμο-
 νεςάτω εἶναι· ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς εὐτυχίας καὶ εὐ-
 δαιμονίας. Τί οὖν; οὐδ', ἂν ἀπαυδήσωμεν ἐνταῦ-
 θα, κωλύει τις πάλιν ἀγωνίζεσθαι· οὐδὲ δεῖ πε-
 ριμεῖναι τετραετίαν ἄλλην, ἢν ἔλθῃ ἄλλα Ὀ-
 λύμπια· ἀλλ' εὐθὺς ἀναλαβόντι καὶ ἀνακτησα-
 μένῳ ἑαυτὸν, καὶ τὴν αὐτὴν εἰσφέροντι προθυ-
 μίαν, ἔξῃς ἀγωνίζεσθαι· καὶ πάλιν ἀπείτης,
 πάλιν ἔξῃς· καὶ ἅπαξ νικήσης, ὁμοίος εἴ τῳ
 μηδέποτε ἀπειπόντι· μόνον μὴ ὑπὸ ἔθους τοῦ
 αὐτοῦ ἡδέως αὐτὸ ἄρξῃ ποιεῖν, καὶ λοιπὸν οἷς
 κακὸς ἀθλητὴς περιέρχῃ νικώμενος τὴν περίου, ὁ-
 μοίος τοῖς ἀποφυγοῦσιν ὀρτυξίν. Ἡττᾶ με φαν-
 τασία παιδισκαρίου καλοῦ. Τί γάρ; πρῶην οὐχ
 ἡττήθην; Προθυμία μοι ἐγγίνεται φέξαι τινά.
 Πρῶην γάρ οὐκ ἔφεξα; Οὕτως ἡμῖν λαλεῖς, ὡς
 ἀζήμιος ἐξεληλυθώς· ὅσον εἴ τις τῷ ἱατρῷ, κω-
 λύνει λούσασθαι, λέγοι, πρῶην γάρ οὐκ ἐλου-
 σάμην; Ἄν οὖν ὁ ἱατρὸς αὐτῷ ἔχῃ λέγειν, Ἄ-
 γε, λουσάμενος οὖν τί ἔπραξας; οὐκ ἐπύρεξας;
 οὐκ ἐκεφαλάλγησας; Καὶ σὺ φέξας πρῶην τινά,
 οὐ κακούδους ἔργον ἔπραξας; οὐ φλυαροῦς; οὐκ
 ἔθρεψάς σου τὴν ἔξιν ταύτην, παραβάλλων αὐτῇ
 τὰ οἰκεῖα ἔργα; Ἡττηθεὶς δὲ τοῦ παιδισκαρίου,
 ἀπῆλθες ἀζήμιος; Τί οὖν τὰ πρῶην λέγεις; ἔδει
 δ' οἶμαι μεμνημένον, ὡς οἱ δοῦλοι τῶν πληγῶν,
 ἀπέχεσθαι τῶν αὐτῶν ἁμαρτημάτων. Ἀλλ' οὐχ
 ὁμοιον· ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὁ πόνος τὴν μνήμην
 ποιεῖ· ἐπὶ δὲ τῶν ἁμαρτημάτων πόσις πόνος;
 ποία ζημία; πότε γὰρ εἰθίσθης φεύγειν τὸ κα-
 κῶς ἐνεργῆσαι; Οἱ πόνοι ἄρα οἱ τῶν πειρατηρίων,
 ἐκόντων ἢ ἀκόντων ἡμῶν, ὡφέλιμοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'.

Πρὸς τοὺς τὴν Ἀπορίαν δευοικότας.

- Οὐκ αἰσχύνῃ δειλότεροσων καὶ ἀγεννέσερας τῶν
 δραπετῶν; Πῶς ἐκεῖνοι φεύγοντες ἀπολείπουσι
 τοὺς δεσπότας; ποίοις ἀγροῖς πεποιθότες, ποίοις
 οἰκέταις; Οὐχὶ δ' ὀλίγον ὅσον πρὸς τὰς πρώτας
 ἡμέρας ὑφελόμενοι, εἰς ὕπερον διὰ γῆς ἢ καὶ
 διὰ θαλάττης φέρονται, ἄλλην ἐξ ἄλλης ὑφορ-
 2 μὴν πρὸς τὸ διατρέφεσθαι φιλοτεχνοῦντες; Καὶ
 τίς πώποτε δραπετῆς λιμῶ ἀπέθανε; Σὺ δὲ τρέ-
 μεις, μή σοι λίπη τὰ ἀναγκαῖα, καὶ τὰς νύκτας
 3 ἀγρυπνεῖς. Ταλαίπαρε, οὕτω τυφλὸς εἶ; καὶ τὴν
 ὁδὸν οὐχ ὀρεῖς, ὅποι φέρει ἢ τῶν ἀναγκαίων ἐν
 δειᾷ; Ποῦ γὰρ φέρει; Ὅπου καὶ ὁ πυρετός, ὅπου
 καὶ λίθος ἐπιπεσών, εἰς θάνατον. Τοῦτο οὖν οὐ
 πολλάκις αὐτὸς εἶπες πρὸς τοὺς ἐταίρους; πολλὰ
 δ' ἀνέγνως τοιαῦτα, πολλὰ δ' ἔγραφες; ποσάκι
 δ' ἠλαζονεύσω, ὅτι πρὸς γε τὸ ἀποθανεῖν μετρίως
 4 ἔχεις; Ναί· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ πεινήσουσι. Τί οὖν
 μή τι καὶ ὁ ἐκείνων λιμὸς ἀλλαχοῦ που φέρει
 οὐχὶ καὶ ἡ αὐτὴ που κάθοδος; τὰ κάτω τὰ ἀν-
 5 τὰ; Οὐ θέλεις οὖν ἐκεῖ βλέπειν, θαρρῶν προ-
 πᾶσαν ἀπορίαν καὶ ἔνδειαν, ὅπου καὶ τοὺς πλο-
 σιωτάτους, καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς μεγίστας ἀρχαι-
 τας, καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς καὶ τυράννους δ-
 κατελθεῖν; ἢ σὲ πεινῶντα, ἂν οὕτω τύχη, ἐκε-
 νους δὲ διαβραγέντας ὑπὸ ἀπεσιῶν καὶ μέθης
 6 τίνα πώποτ' ἐπαίτην ῥαδίως εἶδες μὴ γέροντα
 τίνα δ' οὐκ ἐσχατόγηρων; ἀλλὰ ῥιγῶντες τα-
 νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ χαμαὶ ἐρμιμμένοι
 καὶ ὅσον αὐτὸ τὸ ἀναγκαῖον σιτούμενοι, ἐγγυ-
 ἡκουσι τοῦ μὴ ἀποθανεῖν δύνασθαι· * οὐ γρ
 7 φειν; οὐ παιδαγωγεῖν; οὐ δύραν ἀλλοτρίαν φ

λάττειν; Ἀλλὰ αἰσχρὸν, εἰς ταύτην ἔλθεῖν τῇ ἀνάγκῃ. Μάθε οὖν πρῶτον, τίνα τὰ αἰσχροῦ ἐσι, καὶ οὕτως ἡμῖν λέγε σαυτὸν φιλόσοφον. Τὸ νῦν δέ, μηδ' ἂν ἄλλοστις εἶπῃ σε, ἀνέχου.

- 8 Αἰσχρὸν ἐσί σοι τὸ μὴ σὸν ἔργον, οὗ σὺ αἴτιος οὐκ εἶ, ὃ ἄλλως ἀπὴντικέ σοι, ὡς κεφαλαλγία, ὡς πυρετός; Εἰ σου οἱ γονεῖς πένητες ἦσαν, ἄλλους δὲ κληρονόμους ἀπέλιπον, καὶ ζῶντες οὐκ ἐπαρκοῦσιν οὐδὲν, σοὶ τὰυτα αἰσχροῦ ἐσι; Τὰυτα ἐμάνθανες παρὰ τοῖς φιλοσόφοις; οὐδέποτε ἤκουσας, ὅτι τὸ αἰσχρὸν ψεκτὸν, τὸ δὲ ψεκτὸν ἄξιόν ἐστι τοῦ ψέγεσθαι; Τίνα ἐπὶ τῷ μὴ αὐτοῦ ψέγεις ἔργῳ, ὃ αὐτὸς οὐκ ἐποίησε; Σὺ οὖν ἐποίησάς σου τὸν πατέρα τοιοῦτον; ἢ ἔξεσί σοι ἐπανορθῶσαι αὐτόν; δίδοταί σοι τοῦτο; Τί οὖν; δεῖ σε θέλειν τὰ μὴ διδόμενα, ἢ μὴ τυγχάνοντα αὐτῶν αἰσχύνεσθαι; Οὕτω δὲ καὶ εἰθίζου φιλοσοφῶν, ἀφορᾶν εἰς ἄλλους, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἐλπίζειν ἐκ σεαυτοῦ; Τοιγαροῦν οἴμωξε, καὶ ζένε, καὶ ἔσθις δεδουκώς μὴ οὐ σχῆς τροφάς αὔριον· περὶ πῶν δουλαρίων τρέμε, μὴ κλέψῃ, μὴ φύγῃ, μὴ ἀποθάνῃ. Οὕτω σὺ ζῇσι, καὶ μὴ παύσῃ μηδέποτε· ὅς τις οὐνόματι μόνῳ πρὸς φιλοσοφίαν προσῆλθες, καὶ τὰ θεωρήματα αὐτῆς ὅσον ἐπὶ σοι κατήσχυνας, ἄχριστα ἐπιδείξας καὶ ἀνωφελῆ τοῖς ἀναλαμβάνουσιν· οὐδέποτε δ' εὐσαθείας ὠρέχθης, ἀταραξίας, ἀπαθείας· οὐδένα τοῦτου ἔνεκα ἐθεράπευσας, συλλογισμῶν δ' ἔνεκα πολλούς· οὐδέποτε τούτων τινὰ τῶν φαντασιῶν διεβασάνισας αὐτὸς ἐπὶ σεαυτοῦ, Δύναμαι φέρειν, ἢ οὐ δύναμαι φέρειν; τί μοι τὸ λοιπὸν ἐστίν; Ἀλλ' ὡς πάντων ἐχόντων σοι καλῶς καὶ ἀσφαλῶς, περὶ τοῦ τελευταίου κατεγίνου τόπον, τὸν τῆς ἀμεταπτωσίας, ἢ ἀμετάπτωτα σχῆς τίνα; τῇ

- δειλίαν, τὴν ἀγένειαν, τὸν θαυμασμόν τῶν πλουσίων, τὴν ἀτελῆ ὀρεξίν, τὴν ἀποτευκτικὴν ἐκκλισιν; περὶ τῆς τούτων ἀσφαλείας ἐφρόντιζες.
- 15 Οὐκ ἔδει προσκτῆσασθαι πρῶτον ἐκ τοῦ λόγου, εἴτα τούτῳ περιποιεῖν τὴν ἀσφάλειαν; Καί τίνα πῶποτ' εἶδες θριγκὸν περιοικοδομοῦντα, μηδενὶ τειχίῳ περιβαλλόμενον αὐτόν; ποῖος δὲ θυρωρὴς καθίσταται ἐπὶ οὐδεμιᾷ θύρᾳ; Ἀλλὰ σὺ μελετᾷς ἀποδεικνύειν δύνασθαι· τίνα; μελετᾷς μὴ ἀποσαλεύεσθαι διὰ σοφισμάτων· ἀπὸ τίνων;
- 17 Δείξόν μοι πρῶτον, τί τηρεῖς, τί μετρεῖς, ἢ τί ἰσχύεις· εἴθ' οὕτως ἐπιδείκνυε τὸν ζυγόν, ἢ τὸν μέδιμνον· ἢ μέχρι τίνος μετρήσεις τὴν σποδόν;
- 18 Οὐ ταῦτά σε ἀποδεικνύειν δεῖ, ἀ ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας; ἀ ποιεῖ προχωρεῖν αὐτοῖς τὰ πράγματα ὡς θέλουσι; δι' ἃ οὐ δεῖ μέμφεσθαι οὐδενί, ἐγκαλεῖν οὐδενί, προσθῆσθαι τῇ
- 19 διοικήσει τῶν ὅλων; ταῦτά μοι δείκνυε. Ἰδοὺ δείκνυω, φησίν· ἀναλύσω σοι συλλογισμούς. Τοῦτο τὸ μετροῦν ἔστιν, ἀνδράποδον· τὸ μετροῦμενον δ' οὐκ ἔστι. Διὰ ταῦτα νῦν τίνεις δίκας, ὧν ἡμέλισας φιλοσοφίας· τρέμεις, ἀγρυπνεῖς, μετὰ πάντων βουλευή· καὶ μὴ πᾶσιν ἀρέσκειν μέλλῃ τὰ βουλευήματα, κακῶς οἶει βεβουλευσθαι.
- 21 Εἴτα φοβῇ λιμὸν, ὡς δοκεῖς· σὺ δ' οὐ λιμὸν φοβῇ, ἀλλὰ δέδοικας μὴ οὐ σχῆς μάγειρον, μὴ οὐ σχῆς ἄλλον ὀφωνιτὴν, ἄλλον τὸν ὑποδήσαντα, ἄλλον τὸν ἐνδύσαντα, ἄλλους τοὺς τρίψον-
- 22 τας, ἄλλους τοὺς ἀκολουθήσαντας· ἵν' ἐν τῷ βαλανείῳ ἐκδυσάμενος, καὶ ἐκτείνας σεαυτὸν ὡς οἱ ἐσαυρωμένοι, τρίβῃ ἔνθεν καὶ ἔνθεν· εἴθ' ὁ ἀλείπτῃς ἐπιστὰς λέγῃ, Μετάβηθι, ὅς τις πλευρόν· κεφαλὴν αὐτοῦ λάβε, παράβες τὸν ὦμον· εἴτ',

- ἐλθὼν ἐκ τοῦ βαλανείου εἰς οἶκον, κραυγᾶς,
 οὐδεὶς φέρει φαγεῖν· εἶτ', Ἄρον τὰς τραπέζας,
 23 σπόγγισον. Τοῦτο φοβῆ, μὴ οὐ δύνη ζῆν ἀρρώ-
 σου βίον· ἐπεὶ τοι τὸν τῶν ὑγιαίνοντων μάθε
 πῶς οἱ δοῦλοι ζῶσι, πῶς οἱ ἐργάται, πῶς οἱ γνη-
 σίως φιλοσοφοῦντες· πῶς Σωκράτης ἐξῆσεν, ἐ-
 κείνος μὲν καὶ μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων· πῶς
 Διογένης· πῶς Κλεάνθης, ἅμα σχολάζων καὶ
 24 ἀντλῶν. Ταῦτα ἂν θέλῃς ἔχειν, ἔξεις παντα-
 χοῦ, καὶ ζήσεις θαρρῶν. Τίνι; Ὡς μόνῳ θαρρῆν
 ἐνδέχεται· τῷ πιεῶ, τῷ ἀκωλύτῳ, τῷ ἀναραι-
 25 ρέτῳ· τοῦτ' ἐστὶ, τῇ προαιρέσει τῇ σεαυτοῦ. Διὰ
 τί δ' οὕτως ἄχρησον καὶ ἀνωφελῆ σαυτὸν παρε-
 σκεύασας, ἵνα μηδεὶς σε εἰς οἰκίαν θέλῃ δέξα-
 σθαι, μηδεὶς ἐπιμεληθῇναι· ἀλλὰ σκευὸς μὲν
 ὀλόκληρον καὶ χρήσιμον ἔξω ἐρριμμένον, πᾶστις
 εὐρὼν ἀναιρήσεται, καὶ κέρδος ἡγήσεται· σὲ δ'
 26 οὐδεὶς, ἀλλὰ πᾶς ζημίαν. Οὕτως οὐδὲ κυνὸς δύ-
 νασαι χρεῖαν παρασχεῖν, οὐδ' ἀλεκτρυόνος· τί
 οὖν ἔτι ζῆν θέλεις, τοιοῦτος ὢν;
 27 Φοβεῖται τις ἀνὴρ ἀγαθός, μὴ λίπωσιν αὐτῷ
 τροφαί· τοῖς τυφλοῖς οὐ λείπουσι, τοῖς χωλοῖς
 οὐ λείπουσι· λείφουσιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ· καὶ στρα-
 τιώτῃ μὲν ἀγαθῷ οὐ λείπει ὁ μισθοδοτῶν, οὐδ'
 28 ἐργάτῃ, οὐδὲ σκυτεῖ· τῷ δ' ἀγαθῷ λείπει· οὐ-
 τως ὁ Θεὸς ἀμελεῖ τῶν αὐτοῦ ἐπιτιθευμάτων,
 τῶν διακόνων, τῶν μαρτύρων, οἷς μόνοις χρήται
 παραδείγμασι πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, ὅτι καὶ
 ἐστὶ, καὶ καλῶς διοικεῖ τὰ ὅλα, καὶ οὐκ ἀμελεῖ
 τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ ὅτι ἀνδρὶ ἀ-
 γαθῷ οὐδέν ἐστι κακόν, οὔτε ζῶντι, οὔτε ἀποθα-
 29 νόντι· τί οὖν, ὅταν μὴ παρέχῃ τροφάς; τί γὰρ
 ἄλλα, ἢ ὡς ἀγαθὸς στρατηγὸς τὸ ἀνακλητικόν
 μοι σεσήμαγκε· πείθομαι, ἀκολουθῶ, ἐπευφη-

- 30 μὲν τὸν ἡγεμόνα, ὑμῶν αὐτοῦ τὰ ἔργα· καὶ γὰρ ἦλθον ὅτ' ἐκείνῳ ἔδοξε, καὶ ἄπειμι πάλιν ἐκείνῳ δοκοῦν· καὶ ζῶντός μου τοῦτο τὸ ἔργον ἦν, ὑμνεῖν τὸν Θεόν, καὶ αὐτὸν ἐπ' ἑμαυτοῦ,
- 31 καὶ πρὸς ἓνα, καὶ πρὸς πολλούς. Οὐ παρέχει μοι πολλὰ, οὐκ ἄφθονα, τρυφᾶν με οὐ θέλει· οὐδὲ γὰρ τῷ Ἡρακλεῖ παρείχε, τῷ ἡμῶν τῷ ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἄλλος ἐδασίλευσεν Ἀργούς καὶ Μυκηναῶν, ὃ δ' ἐπετάσσετο, καὶ ἐπόνει, καὶ ἐγυμνάζετο.
- 32 Καὶ ἦν Εὐρύσθευς μὲν ὃς ἦν, οὔτε Ἀργούς, οὔτε Μυκηναῶν βασιλεὺς, ὃς γ' οὐδ' αὐτὸς ἑαυτοῦ· ὃ δ' Ἡρακλῆς ἀπάσης γῆς καὶ θαλάττης ἄρχων καὶ ἡγεμὼν ἦν, καθαρτῆς ἀνομίας καὶ ἀδικίας, εἰσαγωγεὺς δὲ δικαιοσύνης καὶ ὁσιότητος· καὶ
- 33 ταῦτα ἐποίει καὶ γυμνὸς καὶ μόνος. Οὐ δ' ὀδυσεὺς ὅτε ναύαγος ἐξεβρίκθη, μή τι ἐταπεινῶσεν αὐτὸν ἢ ἀπορία· μή τι ἐπέκλασεν· ἀλλὰ πῶς ἀπῆει πρὸς τὰς παρθένους αἰτήσων τὰ ἀναγκαῖα, ὧν αἴσχιζον εἶναι δοκεῖ δεῖσθαι παρ' ἄλλου;
- Ὡς ἐ λέων ὀρεσίτροφος ἀλλὰ πεποιθώς.
- 34 Τίνι πεποιθώς; Οὐ δόξῃ, οὐδὲ χρήμασιν, οὐδ' ἀρχαῖς, ἀλλ' ἀλκῇ τῇ ἑαυτοῦ, τοῦτ' ἔστι, δόγμασι τῶν ἐφ' ἡμῖν καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Ταῦτα γὰρ ἔστι μόνα τὰ τοὺς ἐλευθέρους ποιοῦντα, τὰ τοὺς ἀκωλύτους, τὰ τὸν τράχηλον ἐπαίροντα τῶν τεταπεινωμένων, τὰ ἀντιβλέπειν ποιοῦντα ἐρθoίς τοῖς ὀφθαλμοῖς πρὸς τοὺς πλουσίους, πρὸς τοὺς τυράννους. Καὶ τὸ τοῦ φιλοσόφου δῶρον τοῦτο ἦν. Σὺ δ' οὐκ ἐξελεύσῃ θαρρῶν, ἀλλὰ περιτρεμὼν τοῖς ἱματιδίοις, καὶ τοῖς ἀργυρωματίοις. Δύσχηε, οὕτως ἀπώλεσας τὸν μέχρι νῦν χρόνον;
- 37 Τί οὖν, ἂν νοσήσω; Νοσήσεις καλῶς. Τίς με θεραπεύσει; Ὁ Θεός, οἱ φίλοι. Σκληρῶς κατακείσομαι. Ἀλλ' ὡς ἀνὴρ. Οἴκημα ἐπιτήδειον οὐχ

ἔξω. Ἐν ἀνεπιτηδείῳ νοσήσεις. Τίς μοι ποιήσει
 τὰ τροφεῖα; Οἱ καὶ τοῖς ἄλλοις ποιοῦντες· ὡς
 Μάνης νοσήσεις. Τί δὲ καὶ τὸ πέρας τῆς νόσου;
 38 Ἄλλο τι ἢ θάνατος; Ἄρ' οὖν ἐνθυμῇ, ὅτι κεφά-
 λαιον τοῦτο πάντων τῶν κακῶν τῷ ἀνθρώπῳ
 καὶ ἀγεννείας καὶ δειλίας οὐ θάνατός ἐστι, μᾶλ-
 39 λον δ' ὁ τοῦ θανάτου φόβος; Ἐπὶ τοῦτον οὖν
 μοι γυμνάζου· ἐνταῦθα νευέτωσαν οἱ λόγοι
 πάντες, τὰ ἀσκήματα, τὰ ἀναγνώσματα· καὶ
 εἴσῃ, ὅτι οὕτω μόνως ἐλευθεροῦνται οἱ ἄνθρω-
 ποι.

Α Ρ Ρ Ι Α Ν Ο Υ

Τ Ω Ν

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Ἐλευθερίας.

Ελευθερός ἐστιν, ὁ ζῶν ὡς βούλεται· οὐ
 ἀναγκάσαι ἐστιν, οὔτε κωλύσαι, οὔτε βιάσασθαι
 οὔ αἱ ὀρμαὶ, ἀνεμπόδιοι, αἱ ὀρέξεις ἐπιτεῦ
 2 καὶ, αἱ ἐκκλίσεις ἀπερίπτωτοι. Τίς οὖν θέλει
 ἁμαρτάνων; Οὐδεὶς. Τίς θέλει ζῆν ἑξαπατα
 νος, προπίπτων, ἄδικος ὢν, ἀκόλαστος, μερ
 3 μοιρος, ταπεινός; Οὐδεὶς. Οὐδεὶς ἄρα τῶν φ
 λων ζῆν ὡς βούλεται· οὐ ποίνυν οὐδ' ἐλεύθε
 4 ροί. Τίς δὲ θέλει λυπούμενος ζῆν, φοβούμενος
 φθονῶν, ἐλεῶν, ὀρεγόμενος καὶ ἀποτυγχάν
 5 ἐκκλίνων καὶ περιπίπτων; Οὐδεὶς. ἔχομεν
 τινα τῶν φαύλων ἄλυπον, ἄφοβον, ἀπερίπ
 τον, ἀναπότευκτον; Οὐδένα. Οὐκ ἄρα οὐδὲ ἐλ
 6 λευθερίαν.

7 δῆς, ὅτι, Ἀλλὰ σύ γε σοφός εἶ, οὐδὲν πρὸς σέ
 ταῦτα· συγγνώσεται σοι· ἂν δ' αὐτῷ τὰς ἀλη-
 8 θείας εἴπῃς, ὅτι, Τῶν τρεῖς πεπραμμένων οὐδὲν
 διαφέρεις πρὸς τὸ μὴ καὶ αὐτὸς δοῦλος εἶναι, τί
 9 ἄλλο ἢ πληγὰς σε δεῖ προσδοκᾶν; Πῶς γάρ, φη-
 σιν, ἐγὼ δοῦλός εἰμι; ὁ πατήρ ἐλευθέρος, ἡ μή-
 τηρ ἐλευθέρα, οὗ ὠνὴν οὐδεὶς ἔχει· ἀλλὰ καὶ
 συγκλητικὸς εἰμι, καὶ Καίσαρος φίλος, καὶ ὑπά-
 0 τευκα, καὶ δούλους πολλοὺς ἔχω. Πρῶτον μὲν,
 ὡ βέλτιζε συγκλητικέ, τάχα σου καὶ ὁ πατήρ
 τὴν αὐτὴν δουλείαν δοῦλος ἦν, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ
 ὁ πάππος, καὶ ἐφεξῆς πάντες οἱ πρόγονοι· εἰ δὲ
 1 δὴ καὶ τὰ μάλιστα ἦσαν ἐλεύθεροι, τί τοῦτο πρὸς
 σέ; τί γάρ, εἰ ἐκεῖνοι μὲν γένναί τοι ἦσαν, σὺ δ'
 ἀγεννής; ἐκεῖνοι μὲν ἄφοβοι, σὺ δὲ δειλός; ἐ-
 κείνοι μὲν ἐγκρατεῖς, σὺ δ' ἀκύλαστος;

1 Καὶ τί, φησὶ, τοῦτο πρὸς τὸ δοῦλον εἶναι;
 Οὐδὲν σοι φαίνεται εἶναι τὸ ἄκοντά τι ποιεῖν, τὸ
 ἀναγκάζομενον, τὸ ζένοντα, πρὸς τὸ δοῦλον εἶ-
 2 ναι; Τοῦτο μὲν ἔσω, φησὶν· ἀλλὰ τίς με δύνα-
 ται ἀναγκάσαι, εἰ μὴ ὁ πάντων κύριος Καίσαρ;
 3 Οὐκοῦν ἓνα μὲν δεσπότην σαυτοῦ καὶ σὺ αὐτὸς
 ὁμολόγησας· ὅτι δὲ πάντων, ὡς λέγεις, κοινός
 4 ἐσσι, μηδέν σε τοῦτο παραμυθεῖσθω· ἀλλὰ γί-
 νωσκε, ὅτι ἐκ μεγάλης οἰκίας δοῦλος εἶ· οὕτω
 καὶ Νικοπολίται ἐπιβοᾶν εἰώθασιν, Νῆ τὴν Καί-
 5 σαρρος Τύχην, ἐλευθεροὶ ἐσμεν.

6 Ὡς δ', ἂν σοι δοκῇ, τὸν μὲν Καίσαρα πρὸς
 τὸ παρὸν ἀφώμεν· ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, οὐδέ ποτ'
 ἠράσθης τινός; οὐ παιδισκαρίου; οὐ δούλου;
 7 οὐκ ἐλευθέρου; Τί οὖν τοῦτο πρὸς τὸ δοῦλον εἶ-
 ναι, ἢ ἐλευθέρον; Οὐδέ ποθ' ὑπὸ τῆς ἐρωμένης ἐ-
 πετάγῃς οὐδὲν ὧν οὐκ ἤθελες; οὐδέ ποτέ σου τὸ
 δουλᾶριον ἐκολάκευσας; οὐδέ ποτ' αὐτοῦ τοὺς πό-

- δας κατεφιλησας· καί τοι τοῦ Καίσαρος ἄν σε τις
 ἀναγκάσῃ, ὕβριν αὐτὸ ἡγή, καὶ ὑπερβολὴν τυ-
 18 ραννίδος. Τί οὖν ἄλλο ἐστὶ δουλεία; Νυκτὸς οὐ-
 δέ ποτ' ἀπῆλθες, ὅπου οὐκ ἤθελες; ἀνάλωσας, ὅ-
 σα οὐκ ἤθελες; εἰπᾶς τινα οἰμῶζον καὶ εἶναι;
 19 ἡνέσχου λοιδορούμενος, ἀποκλειόμενος; Ἄλλ' εἰ
 σὺ αἰσχύνη τὰ σαυτοῦ ὁμολογεῖν, ὅρα ἃ λέγει
 καὶ ποιεῖ ὁ Θρασωνίδης, ὅς, τοσαῦτα κρατευσά-
 μενος, ὅσα τάχα οὐδὲ σὺ, πρῶτον μὲν ἐξελέλυθε
 νυκτὸς, ὅτε ὁ Γέτας οὐ ταλμᾷ ἐξελεῖν· ἀλλ',
 εἰ προσηναγκάζεται ὑπ' αὐτοῦ, πόλλ' ἂν ἐπικραυ-
 γάσας, καὶ τὴν πικρὰν δουλείαν ἀπολοφυράμε-
 20 νος, ἐξῆλθεν. Εἶπα, τί λέγει; Παιδισκαρίον με,
 φησὶ, καταδεδούλωκεν εὐτελές, ὃν οὐδεὶς τῶν
 21 πολεμίων πώποτε. Τάλας, ὅς γε καὶ παιδισκαρίου
 δοῦλος εἶ, καὶ παιδισκαρίου εὐτελοῦς· τί οὖν ἐτι
 σαυτὸν ἐλεύθερον λέγεις; τί δὲ προσφέρεις σου
 22 τὰς κρατείας; Εἶτα ξίφος αἰτεῖ, καὶ πρὸς τὸν ὑπ'
 εὐνοίας μὴ δίδοντα χαλεπαίνει· καὶ δῶρα τῇ μι-
 σούσῃ πέμπει, καὶ δέεται, καὶ κλαίει· πάλιν
 23 δὲ μικρὰ εὐημερήσας, ἐπαίρεται· πλὴν καὶ τότε
 πῶς; * μὴδ' ἐπιθυμεῖν, ἢ φοβεῖσθαι, οὕτως ἐ-
 λευθερίας εἶχε.
- 24 Σκέψαι δ' ἐπὶ τῶν ζώων, πῶς χρώμεθα τῇ ἐν-
 25 νοίᾳ τῆς ἐλευθερίας. Λέοντας τρέφουσιν ἡμέρους
 ἐγκλείσαντες, καὶ σιτίζουσι, καὶ κομίζουσιν ἑ-
 νιοὶ μεθ' αὐτῶν. Καὶ τίς ἐρεῖ τοῦτον τὸν λέοντα
 ἐλεύθερον; οὐχὶ δ' ὅσω μαλακώτερον διεξάγει,
 τοσοῦτον δουλικώτερον; τίς δ' ἂν αἰσθησιν καὶ
 λογισμὸν λαβῶν, βούλοιο τούτων τις εἶναι τῶν
 26 λεόντων; Ἄγε, τὰ δὲ πτηνὰ ταῦτα ὅταν λη-
 φθῇ, καὶ ἐγκλεισμένα τρέφεται, οἷα πάσχει,
 ζητοῦντα ἐκφυγεῖν; καὶ ἐνιά γε αὐτῶν λιμῶ δια-
 φθείρεται μᾶλλον, ἢ ὑπομένει τὴν τοιαύτην διεξα-

γωγὴν· ὅσα δ' οὖν διασώζεται, μόγις καὶ χα-
 λεπῶς, καὶ φθίνοντα· καὶ ὅλως εὕρητι παρεφγ-
 μένον, ἐξεπήδησεν· αὐτῶς ὀρέγεται τῆς φυσι-
 κῆς ἐλευθερίας, καὶ τοῦ αὐτόνομα καὶ ἀκαύλυτα
 εἶναι. Καὶ τί σοι κακὸν ἐστὶν ἐνταῦθα; ὅσα λέγεις;
 πέτεσθαι πέφυκα, ὅπου θέλω, ὕπαιθρος διάγειν,
 ἄδειν, ὅταν θέλω· σύ με πάντων τούτων ἀφαιρῇ,
 καὶ λέγεις, τί σοι κακὸν ἐστὶ; Διὰ τοῦτο ἐκεῖνα
 μόνον ἐροῦμεν ἐλεύθερα, ὅσα τὴν ἄλωσιν οὐ φέ-
 ρει, ἀλλ' ἅμα τε ἑάλω, καὶ ἀποθανόντα διέφυ-
 γεν. Οὕτω καὶ Διογένης που λέγει, μίαν εἶναι
 μηχανὴν πρὸς ἐλευθερίαν, τὸ εὐκόλως ἀποθνή-
 σκειν· καὶ τῷ Περσῶν βασιλεῖ γράφει, ὅτι, Τὴν
 Ἀθηναίων πόλιν καταδουλώσασθαι οὐ δύνασαι·
 οὐ μᾶλλον, φησὶν, ἢ τοὺς ἰχθύας. Πῶς; οὐ γὰρ
 λήφομαι αὐτούς; Ἄν λάβῃς, φησὶν, εὐθύς ἀπο-
 λιπόντες σε οἰχήσονται, καθάπερ οἱ ἰχθύες· καὶ
 γὰρ ἐκείνων ὃν ἂν λάβῃς, ἀπέθανε· καὶ οὗτοι
 ληφθέντες ἐὰν ἀποθνήσκωσι, τί σοι ἐστὶ τῆς πα-
 ρασκευῆς ὕψελος; Τοῦτ' ἐστὶν ἐλευθέρου ἀνδρός
 φωνή, σπουδῇ ἐξητακότος τὸ πρᾶγμα, καὶ ὥσ-
 περ εἰκὸς εὕρηκότος. Ἄν δ' ἄλλαχοῦ ζητῇς ἢ
 ὅπου ἐστὶ, τί θαυμαζὸν εἰ οὐδέποτε αὐτὸ εὕρι-
 σκεις;

Ο' δοῦλος εὐθύς εὐχεται ἀφεθῆναι ἐλεύθερος.
 Διὰ τί; Δοκεῖτε, ὅτι τοῖς εἰκοσῶναις ἐπιθυμεῖ
 δοῦναι ἀργύριον; Οὐ· ἀλλ', ὅτι φαντάζεται, μέ-
 χρι τοῦ νῦν, διὰ τὸ μὴ τετυχηκέναι τούτου, ἐμ-
 4 ποδίζεσθαι καὶ δυσροεῖν. Ἄν ἀφεθῶ, φησὶν, εὐ-
 θύς πᾶσα εὐροία, οὐδενὸς ἐπιστρέφομαι, πᾶσιν
 ὡς ἴσος καὶ ὅμοιος λαλῶ, πορεύομαι ὅπου θέλω,
 5 ἔρχομαι ὅθεν θέλω, καὶ ὅπου θέλοι. Εἴτα ἀπη-
 λευθέρωται· καὶ εὐθύς μὲν οὐκ ἔχων ποῖ φράγη,
 ζητεῖ τίνα κολακεύσει, παρὰ τίνι δειπνήσει· εἴ-

- τα ἢ ἐργάζεται τῷ σώματι, καὶ πάσχει τὰ δεινότερα· καὶ σῆ τινα φάτην, ἐμπέπτωκεν εἰς δουλείαν πολὺ τῆς προτέρας χαλεπωτέραν· ἢ καὶ
- 36 εὐπορήσας ἄνθρωπος ἀπειρόκαλος, περὶδινκε παιδισκάριον, καὶ δυσυχῶν ἀνακλαίεται, καὶ τὴν
- 37 δουλείαν ποθεῖ. Τί γάρ μοι κακὸν ἦν; ἄλλος μὲν ἐνέδυνεν, ἄλλος μὲν ὑπέδει, ἄλλος ἔτρεφεν, ἄλλος ἐνοσοκόμει, ὀλίγα αὐτῷ ὑπηρετοῦν· νῦν δὲ τάλας οἷα πάσχω, πλείοσι δουλεύων ἂν θ' ἐνός;
- 38 Ὅμως δ' εἰν δακτυλίους, φισί, λάβω, τότε γ' εὐρούσατα διάζω, καὶ εὐδαιμονέσατα. Πρῶτον μὲν, ἵνα λάβῃ, πάσχει ὧν ἐσιν ἄξιος· εἴτα λάβων, πάλιν ταῦτά. Εἴτα φησιν. Ἄν μὲν κρατεύσωμαι, ἀπηλλάγην πάντων τῶν κακῶν. Στρατεύεται· πάσχει ὅσα μασιγίας· καὶ οὐδὲν ἦττον
- 39 δευτέραν αἰτεῖ κρατείαν, καὶ τρίτην. Εἴθ' ὅταν αὐτὸν τὸν κολοφῶνα ἐπιδῇ, καὶ γένηται συγκλητικὸς, τότε γίνεται δοῦλος εἰς σύλλογον ἐρχόμενος, τότε τὴν καλλίαν καὶ λιπαρωτάτην δουλείαν δουλεύει.
- 41 Ἴνα μὴ μαρὸς ἦ, ἀλλ' ἵνα μάθῃ ἃ ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, τί ἐστι τῶν ὄντων ἕκαστον; καὶ μὴ εἰκῇ τὰς προλήψεις ἐφαρμόζῃ ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις. Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἴτιον τοῖς ἀνθρώποις πάντων τῶν κακῶν, τὸ τὰς προλήψεις τὰς κοινὰς μὴ δύνασθαι ἐφαρμόζειν τοῖς ἐπὶ μέρους.
- 42 Ἡμεῖς δ' ἄλλοι ἄλλα οἴομεθα· ὁ μὲν, ὅτι νοσεῖ. οὐδαμῶς, ἀλλ' ὅτι τὰς προλήψεις οὐκ ἐφαρμόζει. ὁ δ', ὅτι πτωχός ἐστιν· ὁ δ', ὅτι πατέρα χαλεπὸν ἔχει ἢ μητέρα· τῷ δ' ὅτι ὁ Καίσαρ οὐχ ἴλεώς ἐστι. Τοῦτο δ' ἐσιν ἐν καὶ μόνον, τὸ τὰς προλήψεις ἐφαρμόζειν μὴ εἰδέναι. Ἐπεὶ τίς οὐκ ἔχει κακοῦ πρόληψιν, ὅτι βλαβερόν ἐστιν, ὅτι φευκτόν ἐστιν, ὅτι παντὶ τρόπῳ ἀποικονόμητόν ἐστι; Πρόληψις
- 44

45 προλήψει ὃν μάχεται, ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ἐπὶ τὸ ἐ-
 φαρμόζειν. Τί οὖν τὸ κακόν ἐστι τοῦτο, καὶ βλα-
 βερὸν, καὶ φευκτόν; Λέγει, τὸ Καίσαρος μὴ εἶ-
 ναι φίλον. Ἀπῆλθεν, ἀπέπεσε τῆς ἐφαρμογῆς.
 ῥιζίζεται, ζητεῖ τὰ μηδὲν πρὸς τὸ προκείμενον·
 ὅτι τυχὼν τοῦ φίλος εἶναι Καίσαρος, οὐδὲν ἦττον
 46 τοῦ ζητουμένου ὃν τέτευχε. Τί γάρ ἐστιν, ὃ ζη-
 τεῖ πᾶς ἄνθρωπος; Εὐσαθεῖσαι, εὐδαιμονῆσαι,
 πάντα ὡς θέλει ποιεῖν, μὴ κωλύεσθαι, μὴδ' ἀ-
 ναγκάζεσθαι. Ὅταν οὖν γέννηται Καίσαρος φίλος,
 πέπαυται κωλυόμενος; πέπαυται ἀναγκαζόμε-
 νος; εὐσαθεῖ; εὐροεῖ; Τίνος πυθώμεθα; Τίνα ἔ-
 χομεν ἀξιοπιστότερον, ἢ αὐτὸν τοῦτον τὸν γεγο-
 47 νότα φίλον; Ἐλθὲ εἰς τὸ μέσον, καὶ εἰπὲ ἡμῖν,
 πότε ἀταραχώτερον ἐκάθευδες; νῦν, ἢ πρὶν γε-
 νέσθαι φίλος τοῦ Καίσαρος; Εὐθύς ἀκούεις, ὅτι,
 Παῦσαι, τοὺς Θεοὺς σοι, ἐμπαίζων μου τῇ τύχῃ·
 οὐκ οἶδας οἷα πάσχω τάλας, οὐδ' ὕπνος ἐπέρχε-
 ται μοι· ἀλλ' ἄλλος ἐλθὼν λέγει, ὅτι, Ἡδὴ ἐ-
 γρηγορεῖ, ἡδὴ πρόεισιν· εἴτα ταραχαί, εἴτα φρον-
 48 τίδες. Ἄγε, ἐδείπνεις δὲ πότε εὐαρεστότερον; νῦν,
 ἢ πρότερον; Ἄκουσον αὐτοῦ, καὶ περὶ τούτων τί
 λέγει· ὅτι, ἂν μὲν μὴ κληθῇ, ὀδυῖνται· ἂν δὲ
 κληθῇ, ὡς δοῦλος παρὰ κυρίῳ δειπνεῖ, μεταξὺ
 προσέχων μή τι μαρῶν εἶπῃ ἢ ποιήσῃ. Καὶ τί δο-
 κεῖς φοβεῖται; μὴ ρασιγῶθῃ ὡς δοῦλος; Πόθεν
 αὐτῷ οὕτω καλῶς; Ἀλλ', ὡς πρέπει τηλικούτου
 ἀνδρα, Καίσαρος φίλου, μὴ ἀπολέσῃ τὸν τράχι-
 49 λον. Ἐλούου δὲ πότ' ἀταραχώτερον; ἐγυμνάζου
 δὲ πότε σχολαίτερον; Τὸ σύνολον, πόσον μᾶλ-
 λον ἡθέλες βίον βιοῦν; τὸν νῦν, ἢ τὸν τότε;
 50 Οἰμόσαι δύναμαι, ὅτι οὐδεὶς οὕτως ἐστὶν ἀναίσθη-
 τος, ἢ ἀναληθής, ὡς μὴ ἀποδύρασθαι τὰς αὐ-
 τοῦ συμφορὰς, ὅσων ἂν ἢ φίλτερος.

- 51 Ὅταν οὖν μήτε οἱ βασιλεῖς λεγόμενοι ζῶσιν
ὡς θέλουσι, μήθ' οἱ φίλοι τῶν βασιλέων, τίνες
ἔτι εἰσὶν ἐλεύθεροι; Ζήτει καὶ εὐρήσεις· ἔχεις
γὰρ ἀφορμὰς παρὰ τῆς φύσεως πρὸς εὐρεσιν τῆς
ἀληθείας· εἰ δ' αὐτὸς οὐχ οἶός τε εἶ, κατὰ ταύ-
τας ψιλὰς πορευόμενος, εὐρεῖν τὸ ἐξῆς, ἀκουσον
- 52 παρὰ τῶν ἐζητηκότων. Τί λέγουσιν; Ἀγαθόν σοι
δοκεῖ ἡ ἐλευθερία; Τὸ μέγιστον. Δύναται οὖν τις
τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ τυγχάνων, κακοδαιμονεῖν,
ἢ κακῶς πράσσειν; Οὐ. Ὅσους οὖν ἂν ἴδῃς κακο-
δαιμονοῦντας, δυστροποῦντας, πενθοῦντας, ἀπο-
φαίνου θάρρῶν, μὴ εἶναι ἐλευθέρους. Ἀποφαίνο-
- 53 μαι. Οὐκοῦν ἀπὸ μὲν ὧν ἦς καὶ πράσεως, καὶ τῆς
τοιαύτης ἐν κτήσει κατατάξεως, ἥδη ἀποκεχωρή-
καμεν· εἰ γὰρ ὁρῶς ὡμολόγησας ταῦτα, ἄντε
μέγας βασιλεὺς κακοδαιμονῇ, οὐκ ἂν ἐλεύθερος,
ἄντε μικρὸς, ἂν θ' ὑπατικός, ἄντε δισύπατος.
Ἔγω.
- 54 Ἔτι οὖν ἀπάκριναί μοι καὶ κεῖνο, δοκεῖ σοι μέγα
τι εἶναι καὶ γενναῖον ἡ ἐλευθερία καὶ ἀξιόλογον;
Πᾶς γὰρ οὗ; Ἔστιν οὖν, τυγχάνοντά τινος οὕτω
μεγάλου καὶ ἀξιολόγου καὶ γενναίου, ταπεινόν
- 55 εἶναι; Οὐκ ἔστιν. Ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ ὑποπεπτω-
κότα ἐτέρῳ, ἢ κολακεύοντα παρὰ τὸ φαινόμενον
αὐτῷ, λέγε καὶ τοῦτον θάρρῶν μὴ εἶναι ἐλευθε-
ρον· καὶ μὴ μόνον, ἂν δειπναρίου ἕνεκα αὐτὸ
ποιῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπαρχίας ἕνεκα, καὶ ὑπατείας·
ἀλλ' ἐκείνους μὲν μικροδούλους λέγε, τοὺς μι-
κρῶν τινων ἕνεκα ταῦτα ποιοῦντας· τούτους δ',
ὡς εἰσὶν ἄξιοι, μεγαλοδούλους. Ἔγω καὶ ταῦ-
- 56 τα. Δοκεῖ δέ σοι ἡ ἐλευθερία αὐτεξούσιόν τι καὶ
αὐτόνομον; Πᾶς γὰρ οὗ; Ὅν τινα οὖν ἐπ' ἄλλῳ
καλύσαι ἐς, καὶ ἀναγκάσαι, θάρρῶν λέγε μὴ
- 57 εἶναι ἐλεύθερον· καὶ μή μοι πάντους αὐτοῦ καὶ

προπάππους βλέπε, καὶ ὦνὴν ζήτει καὶ πράσιν·
 ἀλλ', ἂν ἀκούσης λέγοντος ἔσωθεν καὶ ἐκ πά-
 θους, Κύριε· καὶν δώδεκα ῥάβδοι προάγωσι, λέ-
 γε δοῦλον· καὶν ἀκούσης λέγοντος, Τάλας ἐγώ,
 οἷα πάσχω· λέγε δοῦλον· ἂν ἀπλῶς ἀποκλαιό-
 μενον ἴδῃς, μεμφόμενον, δυστροῦτα, λέγε δοῦ-
 λον, περιπόρφυρον ἔχοντα. Ἄν οὖν μηδὲν τούτων
 μὴ ποιῇ, μήπω εἴπῃς ἐλεύθερον· ἀλλὰ τὰ δόγ-
 ματα αὐτοῦ κατάμαζε, μήτι ἀναγκασά, μήτι
 καλυτικά, μήτι δυστρονικά· καὶν εὖρης τοιοῦ-
 τον, λέγε δοῦλον, ἀνοχὰς ἔχοντα ἐν Σατορνα-
 λίοις· λέγε, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδημεῖ· εἴθ'
 ἦξει, καὶ γνώσῃ οἷα πάσχει. Τίς ἦξει; Ἡὼς ὅς
 ἂν αὐτεξουσίαν ἔχῃ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τινος θελομέ-
 νων, πρὸς τὸ περιποιῆσαι ταῦτα, ἢ ἀφελέσθαι·
 οὕτως οὖν πολλοὺς κυρίους ἔχομεν· οὕτω· τὰ
 γὰρ πράγματα προτέρους τούτων κυρίους ἔχο-
 μεν· ἐκεῖνα δὲ πολλά· ἐσι· διὰ ταῦτα ἀνάγκη,
 καὶ τοὺς τούτων τινὸς ἔχοντας ἐξουσίαν, κυρίους
 εἶναι. Ἐπεὶ τοι οὐδεὶς αὐτὸν τὸν Καίσαρα φοβεῖ-
 ται· ἀλλὰ τὸν θάνατον, φυγὴν, ἀφαίρεσιν τῶν
 ὄντων, φυλακὴν, ἀτιμίαν· οὐδὲ φιλεῖ τις τοῦ
 Καίσαρα, ἂν μήτι ἢ πολλοῦ ἄξιος· ἀλλὰ πλου-
 τον φιλοῦμεν, δημαρχίαν, στρατηγίαν, ὑπατείαν.
 Ὅταν ταῦτα φιλῶμεν, καὶ μισῶμεν, καὶ φοβώ-
 μεθα, ἀνάγκη τοὺς ἐξουσίαν αὐτῶν ἔχοντας κυ-
 ρίους ἡμῶν εἶναι· διὰ τοῦτο καὶ ὡς Θεοὺς αὐτοὺς
 προσκυνοῦμεν. Ἐννοοῦμεν γὰρ, ὅτι τὸ ἔχον ἐ-
 ξουσίαν τῆς μεγίστης ὠφελείας, θεῖόν ἐστιν· εἴθ'
 ὑποτάσσομεν κακῶς, οὗτος δ' ἔχει τῆς μεγίστης
 ὠφελείας ἐξουσίαν, θεῖον ἄρα ἐστίν. Εἰ γὰρ ὑπο-
 τάσσομεν κακῶς, τὸ, οὗτος δ' ἔχει τῆς μεγίστης
 ὠφελείας ἐξουσίαν, ἀνάγκη καὶ τὸ γενόμενον ἐξ
 αὐτῶν ἐπενεχθῆναι κακῶς.

- 62 Τί οὖν ἐστὶ τὸ ποιοῦν ἀκώλυτον τὸν ἄνθρωπον,
καὶ αὐτεξούσιον; πλοῦτος γὰρ οὐ ποιεῖ, οὐδ' ὑ-
πατεία, οὐδ' ἐπαρχία, οὐδὲ βασιλεία· ἀλλὰ δεῖ
63 τι ἄλλο εὐρεθῆναι. Τί οὖν ἐστὶ τὸ ἐν τῷ γράφειν
ἀκώλυτον ποιοῦν καὶ ἀπαρπαδόδισον; Ἡ ἐπιστήμη
τοῦ γράφειν. Τί δ' ἐν τῷ κισθαρίζειν; Ἡ ἐπιστήμη
τοῦ κισθαρίζειν. Οὐκοῦν καὶ ἐν τῷ βιοῦν, ἡ ἐπι-
64 στήμη τοῦ βιοῦν. Ὡς μὲν οὖν ἀπλῶς, ἀκήκοας·
σκεῖψαι δ' αὐτὸ καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους· τὸν ἐ-
πιμέμενον· τινος τῶν ἐπ' ἄλλοις ὄντων, ἐνδέχεται
ἀκώλυτον εἶναι; Οὐ. Ἐνδέχεται ἀπαρπαδόδισον;
65 Οὐκοῦν οὐδ' ἐλεύθερον. Ὅρα οὖν· πότερον οὐδὲν
ἔχομεν ὃ ἐφ' ἡμῖν μόνοις ἐστίν; ἢ πάντα; ἢ τὰ
μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, τὰ δ' ἐπ' ἄλλοις; Πῶς λέγεις;
66 Τὸ σῶμα, ὅταν θέλῃς ὀλόκληρον εἶναι, ἐπὶ σοί ἐ-
στιν, ἢ οὐ; Οὐκ ἐπ' ἐμοί. Ὅταν δ' ὑγιαίνειν; Οὐ-
δὲ τοῦτο. Ὅταν δὲ καλὸν εἶναι; Οὐδὲ τοῦτο.
Ζῆν δὲ, ἢ ἀποθανεῖν; Οὐδὲ τοῦτο. Οὐκοῦν τὸ
μὲν σῶμα ἀλλότριον, ὑπεύθυνον παντὸς τοῦ ἰ-
67 σχυροτέρου. Ἐς ὧ. Τὸν ἀγρὸν δ' ἐπὶ σοί ἐστιν ἔχειν,
ὅταν θέλῃς, καὶ ἐφ' ὅσον θέλῃς, καὶ οἷον θέ-
λῃς; Οὐ. Τὰ δὲ δουλάρια; Οὐ. Τὰ δ' ἱμάτια;
Οὐ. Τὸ δ' οἰκίδιον; Οὐ. Τοὺς δ' ἵππους; Τούτων
μὲν οὐδέν. Ἄν δὲ τὰ τέκνα σου ζῆν θέλῃς ἐξ ἁ-
παντος, ἢ τὴν γυναῖκα, ἢ τὸν ἀδελφόν, ἢ τοὺς
φίλους, ἐπὶ σοί ἐστίν; Οὐδὲ ταῦτα.
- 68 Πότερον οὖν οὐδὲν ἔχεις αὐτεξούσιον, ὃ ἐπὶ
μόνῳ ἐστὶ σοί, καὶ ἀναφαίρετον; ἢ ἔχεις τι τοι-
οῦτον; Οὐκ οἶδα. Ὅρα οὖν οὕτω, καὶ σκεῖψαι αὐ-
69 τό. Μή τις δύναταί σε ποιῆσαι συγκαταθέσθαι
τῷ ψεύδει; Οὐδεὶς. Οὐκοῦν ἐν μὲν τῷ συγκατα-
θετικῷ τόπῳ ἀκώλυτος εἶ καὶ ἀνεμπόδιστος. Ἐ-
70 σω. Ἄγε, ὁρμῆσαι δέ σε ἐφ' ὃ μὴ θέλῃς, τίς
δύναται ἀναγκάσαι; Δύναται· ὅταν γάρ μοι θά-

νατον ἢ δεσμά ἀπειλῇ, ἀναγκάζει με ὁρμῆσαι.
 Ἄν οὖν καταφρονῇς τοῦ ἀποθανεῖν καὶ τοῦ δεδέ-
 71 σθαι, ἔτι αὐτοῦ ἐπιστρέφῃ; Οὐ. Σὺν οὖν ἐστὶν ἔρ-
 γον τὸ καταφρονεῖν θανάτου, ἢ οὐ σόν; Ἐμὸν.
 Σὺν ἄρα ἐστὶ καὶ τὸ ὁρμῆσαι· ἢ οὐ; Ἐςω ἐμὸν.
 72 Τὸ δ' ἀφορμῆσαι, τίνοσ; σὺν καὶ τοῦτο. Τί οὖν,
 ἂν, ἐμοῦ ὁρμήσαντος περιπατῆσαι, ἐκείνός με
 κωλύσῃ; Τί σου κωλύει; μή τι τὴν συγκατάθε-
 σιν; Οὐ· ἀλλὰ τὸ σῶμά τιον. Ναί, ὡς λίθον. Ἐ-
 73 ζω· ἀλλ' οὐκέτι ἐγὼ περιπατῶ. Τίς δέ σοι εἶπε,
 τὸ περιπατῆσαι σὺν ἔργου ἐστὶν ἀκώλυτον; ἐγὼ
 γὰρ ἐκεῖνο ἔλεγον ἀκώλυτον μόνον, τὸ ὁρμῆσαι
 ὅπου δὲ σώματος χρεῖα καὶ τῆς ἐκ τούτου συνερ-
 γείας, πάλαι ἀκήκοας, ὅτι οὐδέν ἐστι σόν. Ἐςω
 74 καὶ ταῦτα. Ὁρέγεσθαι δέ σε, οὐ μὴ θέλεις, τίς
 ἀναγκάσαι δύναται; Οὐδεὶς. Προθέσθαι δ' ἢ ἐ-
 πιβαλέσθαι τίς, ἢ ἀπλῶς χρῆσθαι ταῖς προσπι-
 πτούσαις φαντασίαις; Οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ ὁρεγό-
 75 μενόν με κωλύσει τυχεῖν, οὐ ὁρέγομαι. Ἄν τῶν
 σῶν τινος ὁρέγῃ, καὶ τῶν ἀκωλύτων, πῶς σε κοι-
 λύσει; Οὐδαμῶς. Τίς οὖν σοι λέγει, ὅτι οὐ τῶν
 ἀλλοτρίων ὁρεγόμενος ἀκώλυτός ἐστιν;
 76 Ὑγείας οὖν μὴ ὁρέγωμαι; Μηδαμῶς, μηδ' ἄλ-
 77 λου ἀλλοτρίου μηδενός· ὃ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ
 παρασκευάσαι ἢ τηρῆσαι, ὅτε θέλεις, τοῦτο ἀλ-
 λότριόν ἐστι· μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ οὐ μόνον τὰς χεῖ-
 ρας, ἀλλὰ πολὺ πρότερον τὴν ἔρεξιν· εἰ δὲ μὴ,
 παρέδωκας σαυτὸν δοῦλον· ὑπέθηκες τὸν τράχη-
 λον, ἄντι θαυμασίας τῶν μὴ σῶν, ὥς τινα ἂν τῶν
 78 ὑπευθύνων καὶ θνητῶν προσπαθῇς. Ἡ χεὶρ οὐκ
 ἔστιν ἐμή; Μέρος ἐστὶ σόν· φύσει δὲ πηλός, κω-
 λυτὸν, ἀναγκαστὸν, δοῦλον παντός τοῦ ἰσχυρο-
 79 τέρου. Καὶ τί σοι λέγω χεῖρα; ὅλον τὸ σῶμα οὕ-
 τως ἔχειν σε δεῖ ὡς ὀνᾶριον ἐπισεσαγμένον· ἰφ'

ὅσον ἂν οἴοντε ἦ, ἐφ' ὅσον ἂ διδῶται· ἂν δ' ἀγαρεία ἦ, καὶ σρατιώτης ἐπιλάβηται, ἄφες, μὴ ἀντίτεινε, μηδὲ γόγγυζε· εἰ δὲ μὴ, πληγὰς
 20 λαβὼν, οὐδὲν ἦττον ἀπολείς καὶ τὸ ὀνάριον. Ὅταν δὲ πρὸς τὸ σῶμα οὕτως ἔχειν σε δέῃ, ὅρα τί ἀπολείπεται περὶ τὰ ἄλλα, ὅσα τοῦ σώματος ἕνεκα παρασκευάζεται· ὅταν ἐκεῖνο ὀνάριον ἦ, τὰλλα γίνεται χαλινάρια τοῦ ὀναρίου, σαγμάτια, ὑποδημάτια, κριδαί, χόρτος· ἄφες καὶ κεῖνα· ἀπόλυε θάττον καὶ εὐκολώτερον, ἢ τὸ ὀνάριον.

- 81 Καὶ ταύτην τὴν παρασκευὴν παρασκευασάμενος, καὶ τὴν ἀσκησιν ἀσκήσας, τὰ ἀλλότρια ἀπὸ τῶν ἰδίων διακρίνειν, τὰ καλὺτὰ ἀπὸ τῶν ἀκαλὺτων, ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν ἡγεῖσθαι, ἐκεῖνα μὴ πρὸς ἑαυτὸν, ἐνταῦθα ἐπιστροφῶς ἔχειν τῆς ὀρέξεως, ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐκκλίσιν· μή τι ἔτι
 82 φοβῆσθαι; Οὐδέν. Περὶ τίνος γὰρ φοβήσῃ; περὶ τῶν σεαυτοῦ, ὅπου ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ; καὶ τίς τούτων ἐξουσίαν ἔχει; τίς ἀφελέσθαι αὐτὰ δύναται; τίς ἐμποδίσαι; οὐ
 83 μᾶλλον ἢ τὸν Θεόν. Ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ σώματος, καὶ τῆς κτήσεως; ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων; ὑπὲρ τῶν οὐδὲν πρὸς σέ; Καὶ τί ἄλλο ἐξαρχῆς ἐμελέτησας, ἢ διακρίνειν τὰ σὰ καὶ οὐ σὰ, τὰ ἐπὶ σοὶ καὶ οὐκ ἐπὶ σοὶ, τὰ καλὺτὰ καὶ ἀκαλὺτα; Τίνος δὲ ἕνεκα προσῆλθες τοῖς φιλοσόφοις; ἵνα
 84 μηδὲν ἦττον ἀτυχῆς καὶ δυσυχῆς; Οὐκοῦν ἄφροθος μὲν οὕτως ἔση καὶ ἀτάραχος. Δύπη δὲ τί πρὸς σέ; ὧν γὰρ προσδοκωμένων φόδος γίνεται, καὶ λύπη παρόντων. Ἐπιθυμήσεις δὲ τίνος ἔτι; Τῶν μὲν γὰρ προαιρετικῶν, ἅτε καλῶν οὕτων καὶ παρόντων, συμμετρον ἔχεις καὶ καθισταμένην τὴν ὀρεξιν· τῶν δ' ἀπροαιρέτων οὐδενὸς ὀρέγη, ἵνα

καὶ τόπον σχῆ τὸ ἄλογον ἐκεῖνο, καὶ ὠσικόν,
καὶ παρὰ τὰ μέτρα ὑπειγμένον.

- 5 Ὅταν οὖν πρὸς τὰ πράγματα οὕτως ἔχῃς, τίς
ἔτι ἄνθρωπος δύναται φοβερὸς εἶναι; Τί γὰρ ἔ-
χει ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ φοβερόν, ἢ ὄφθεις, ἢ λα-
λήσας, ἢ ὅλως συναναστραφεῖς; οὐ μᾶλλον ἢ ἵπ-
πος ἵππῳ, ἢ κύων κυνὶ, ἢ μέλισσα μελίσση·
ἀλλὰ τὰ πράγματα ἐκάσῳ φοβερά ἐστι· ταῦτα δ'
ὅταν περιποιεῖν τις δύνηται τινι ἢ ἀφελέσθαι,
6 τότε καὶ αὐτὸς φοβερὸς γίνεται. Πῶς οὖν ἀκρό-
πολις καταλύεται; Οὐ σιδήρῳ, οὐδὲ πυρὶ, ἀλλὰ
δόγμασιν· ἂν γὰρ τὴν οὖσαν ἐν τῇ πόλει κατέ-
λωμεν, μή τι καὶ τὴν τοῦ πυρετοῦ; μή τι καὶ
τὴν τῶν καλῶν γυναικαρίων; μή τι ἁπλῶς τὴν
ἐν ἡμῖν ἀκρόπολιν, καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν τυράννους
ἀποβεβληκαμεν; οὕς ἐφ' ἐκάστοις καθ' ἡμέραν ἔ-
χομεν, ποτὲ μὲν τοὺς αὐτοὺς, ποτὲ δ' ἄλλους.
7 Ἀλλ' εὐθεν ἄρξασθαι δεῖ, καὶ εὐθεν καθελεῖν
τὴν ἀκρόπολιν, ἐκβάλλειν τοὺς τυράννους· τὸ
σεμνάτιον ἀφεῖναι, τὰ μέρη αὐτοῦ, τὰς δυνά-
μεις, τὴν κτῆσιν, τὴν φήμην, ἀρχάς, τιμὰς,
τέκνα, ἀδελφοὺς, φίλους, ταῦτα πάντα ἡγήσα-
8 σθαι ἀλλότρια. Ἡὖν εὐθεν ἐκβληθῶσιν οἱ τύραν-
νοι, τί ἔτι ἀποτειχίζω τὴν ἀκρόπολιν, ἐμοῦ γε
ἔνεκα; ἐς ᾧσα γὰρ, τί μοι ποιεῖ; Τί ἔτι ἐκβάλ-
λω τοὺς δορυφόρους; ποῦ γὰρ αὐτῶν αἰσθάνο-
μαι; Ἐπ' ἄλλους ἔχουσι τὰς ράβδους, καὶ τοὺς
9 κοντοὺς, καὶ τὰς μαχαίρας. Ἐγὼ δ' οὐ πώποτε
θέλω ἐκωλύθην, οὐτ' ἡναγκάσθην μὴ θέλων.
Καὶ πῶς τοῦτο δυνατόν; Προσκατατέταχά μου
τὴν ὁρμὴν τῷ Θεῷ. Θέλει μὲ ἐκεῖνος πυρὶ σσεῖν;
καὶ γὰρ θέλω. Θέλει ὁμᾶν ἐπὶ τι; καὶ γὰρ θέλω.
Θέλει ὀρέγεσθαι; καὶ γὰρ θέλω. Θέλει με τυχεῖν
10 τινος; καὶ γὰρ βούλομαι. Οὐ θέλει; οὐ βούλομαι.

Ἀποθανεῖν με θέλει; σρεβλωθῆναί με θέλει; ἀποθανεῖν οὖν θέλω· σρεβλωθῆναι οὖν θέλω. Τίς ἔτι με καλύσαι δύναται παρὰ τὸ ἐμοὶ φαινόμενον, ἢ ἀναγκάσαι; Οὐ μᾶλλον ἢ τὸν Δία.

- 91 Οὕτω ποιοῦσι καὶ τῶν ἰδοιπόρων οἱ ἀσφαλέ-
 92 σεροι· ἀκήκοεν ὅτι ληξεύεται ἡ ὁδὸς, μόνος οὐ
 93 τολμᾷ καθεῖναι· ἀλλὰ περιέμεινε συνοδίαν ἢ
 94 πρεσβευτοῦ, ἢ ταμίου, ἢ ἀνθυπάτου· καὶ προσ-
 95 κατατάξας ἑαυτὸν, παρέρχεται ἀσφαλῶς. Οὕτω
 96 καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ποιεῖ ὁ φρόνιμος· πολλὰ ληξή-
 97 ρια, τύραννοι, χειμῶνες, ἀπορίαι, ἀποδολαί τῶν
 98 φιλτάτων. Ποῦ τις καταφύγη; πῶς ἀλῆσευτος
 99 παρέλθῃ; ποίαν συνοδίαν περιμείνας, ἀσφαλῶς
 100 διέλθῃ; τίني προσκατατάξας ἑαυτὸν; Τῷ δεῖνι,
 τῷ πλουσίῳ; τῷ ὑπατικῷ; Καὶ τί μοι ὄφελος;
 αὐτὸς ἐκδύεται, οἰκῶζει, πενθεῖ· τί δ', ἂν ὁ
 συνοδοιπόρος αὐτὸς ἐπ' ἐμὲ σραφείς, ληξήσμου
 95 γένηται; τί ποιήσω; Φίλος ἔσομαι Καίσαρος·
 ἐκεῖνον με ὄντα ἑταῖρον οὐδεὶς ἀδικήσει. Πρῶτον
 μὲν, ἵνα γένωμαι λαμπρὸς, ἃ με δεῖ τλῆναι καὶ
 παθεῖν; ποσάκις καὶ ὑπὸ πόσων ληξευθῆναι;
 96 εἶτα, εἰς γένωμαι, καὶ οὗτος θνητὸς ἔστιν. Ἄν
 δ' αὐτὸς ἐκ τινος περιστάσεως ἐχθρὸς μου γένη-
 97 ται, ἀναχωρῆσαι ποῦ ποτε κρεῖσσον; εἰς ἐρημίαν;
 98 ἄγε, ἐκεῖ πυρετὸς οὐκ ἔρχεται; Τί οὖν γένηται,
 οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ἀσφαλῇ σύνοδον, πιστὴν, ἰσχυ-
 99 ρὸν, ἀνεπιβούλευτον; Οὕτως ἐφίσησι καὶ ἐννοεῖ,
 100 ὅτι, εἰς τῷ Θεῷ προσκατατάξῃ ἑαυτὸν, διελεύ-
 σεται ἀσφαλῶς.
- 99 Πῶς λέγεις προσκατατάξαι; Ἰν', ὃ ἂν ἐκεῖνος
 100 θέλῃ, καὶ αὐτὸς θέλῃ· καὶ, ὃ ἂν ἐκεῖνος μὴ θέ-
 100 λῇ, τοῦτο μὴδ' αὐτὸς θέλῃ. Πῶς οὖν τοῦτο γέ-
 νηται; Πῶς γὰρ ἄλλως, ἢ ἐπίσκεψαμένῳ τὰς
 ὁρμὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν διοίκησιν; Τί μοι δέ-

δωκεν ἐμὸν καὶ αὐτεξούσιον· τί αὐτῷ κατέλιπε;
 τὰ προαιρετικά μοι δέδωκεν· ἐπ' ἐμοὶ πεποιή-
 κεν, ἀνεμπόδιζα, ἀκάλυτα· τὸ σῶμα τὸ πη-
 λινον πῶς ἐδύνατο ἀκάλυτον ποιῆσαι; ὑπέτα-
 ξεν οὖν τῇ τῶν Ὁλων περιόδῳ τὴν κτῆσιν, τὰ
 101 σκεύη, τὴν οἰκίαν, τὰ τέκνα, τὴν γυναῖκα. Τί
 οὖν θεομαχῶς; τί θέλω τὰ μὴ θελητά· τὰ μὴ
 δοθέντα μοι ἐξ ἁπαντος ἔχειν; Ἀλλὰ πῶς; ὡς
 δέδοται, καὶ ἐφ' ὅσον δέδοται. Ἀλλ' ὁ δοὺς ἀ-
 φαιρεῖται. Τί οὖν ἀντιτείνω; οὐ λέγω, ὅτι ἡλί-
 θιος ἔσομαι, τὸν ἰσχυρότερον βιαζόμενος, ἀλλ'
 102 ἔτι πρότερον ἄδικος. Πόθεν γὰρ ἔχων αὐτὰ ἤλ-
 θον; Ὁ πατήρ μοι αὐτὰ ἔδωκεν. Ἐκεῖνα δέ τίς;
 Τὸν ἥλιον δέ τίς πεποιήκει; τοὺς καρπούς δέ τίς;
 τὰς δ' ὥρας τίς; τὴν δὲ πρὸς ἀλλήλους συμπλο-
 κὴν καὶ κοινωνίαν τίς;
 103 Ἔτα σὺ, πάντα εἰληφώς παρ' ἄλλου, καὶ αὐ-
 τὸν σεαυτὸν, ἀγανακτεῖς καὶ μέμνη τὸν δόντα,
 ἂν σου τι ἀφέληται; Τίς ὢν; καὶ ἐπὶ τί ἐληλυ-
 104 θώς; Οὐχὶ ἐκεῖνός σε εἰσήγαγεν; οὐχὶ τὸ φῶς
 ἐκεῖνός σοι ἔδειξεν; οὐ συνεργούς ἔδωκεν; οὐκ
 αἰσθήσεις; οὐ λίγον; ὡς τίνα δὲ εἰσήγαγεν;
 οὐχ ὡς θνητόν; οὐχ ὡς μετ' ὀλίγου σαρκιδίου
 ζήσοντα ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ θεασόμενον τὴν διοί-
 κησιν αὐτοῦ, καὶ συμπομπεύσοντα αὐτῷ, καὶ
 105 συνεορτάζοντα πρὸς ὀλίγον; Οὐ θέλεις οὖν, ἕως
 δέδοταί σοι, θεασάμενος τὴν πομπὴν καὶ τὴν
 πανήγυριν, εἶτα, ὅταν σ' ἐξάγῃ, πορεύεσθαι
 προσκυνήσας καὶ εὐχαριστήσας ὑπὲρ ὧν ἤκουσας
 106 καὶ εἶδες; Οὐ· ἀλλ' ἔτι εὐορτάζειν ἤθελον. Καὶ
 γὰρ οἱ μῦσαι, μυεῖσθαι· τάχα δὲ καὶ οἱ ἐν Ὀ-
 λυμπίᾳ, ἄλλους ἀθλητάς βλέπειν, ἀλλὰ ἡ πα-
 νήγυρις πέρας ἔχει· ἐξέλθε· ἀπαλλάγηθι ὡς
 εὐχάριστος, ὡς αἰδήμων· ὁὗς ἄλλοις τόπον· εἰ

- γενέσθαι καὶ ἄλλους, καθάπερ καὶ σὺ ἐγένου,
καὶ γενομένους ἔχειν χάραν, καὶ οἰκήσεις καὶ
τὰ ἐπιτήδεια· ἂν δ' οἱ πρῶτοι μὴ ὑπεξάγωσι,
τί ὑπολείπεται; τί ἁπλυσος εἶ; τί ἀνίκανος; τί
107 ξενοχωρεῖς τὸν κόσμον; Ναί· ἀλλὰ καὶ τὰ τεκ-
νία μετ' ἑμαυτοῦ εἶναι θέλω, καὶ τὴν γυναῖ-
κα. Σὰ γὰρ ἐσιν; οὐχὶ τοῦ δόντος; οὐχὶ καὶ τοῦ
σὲ πεποιηκότος; εἴτα οὐκ ἐκνήση τῶν ἄλλο-
108 τῶν; οὐ παραχωρήσεις τῷ Κρείσσονι; Τί οὖν
μ' εἰσήγεν ἐπὶ τούτοις; Καὶ εἰ μὴ ποιεῖς, ἔ-
ξελθε· οὐκ ἔχει χρεῖαν θεατοῦ μεμψιμοῖρου·
τῶν συνεορταζόντων δεῖται, τῶν συγχορευόν-
των, ἢν' ἐπικροτῶσι μᾶλλον, ἐπιθειάζουσιν,
109 ὑμῶσι δὲ τὴν πανήγυριν· τοὺς ἀταλαιπώρους
δὲ καὶ δειλοὺς, οὐκ ἀηδῶς ὄφεται ἀπολελειμ-
μένους τῆς πανηγύρεως· οὐδὲ γὰρ παρόντες,
ὡς ἐν ἐορτῇ διήγον, οὐδ' ἐξεπλήρουν τὴν χάραν
τὴν πρέπουσαν, ἀλλ' ὠδυνῶντο, ἐμέμφοντο τὸν
δαίμονα, τὴν τύλην, τοὺς συνόντας· ἀναίσθη-
τοι καὶ ὧν ἔτυχον, καὶ τῶν ἑαυτῶν δυνάμεων,
ἃς εἰλήφασιν πρὸς τὰ ἐναντία, μεγαλοφυχίας,
γενναιοτήτος, ἀνδρίας, αὐτῆς τῆς νῦν ζητου-
110 μένης ἑλευθερίας. Ἐπὶ τί οὖν εἴληφα ταῦτα;
Χρησόμενος. Μέχρι τίνος; Μέχρις ἂν ὁ χρήσας
θέλῃ. Ἄν οὖν ἀναγκαῖά μοι ᾗ; Μὴ πρόσπασχε
αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἔσαι· σὺ αὐτὰ αὐτῶ μὴ εἴπῃς
ἀναγκαῖα, καὶ οὐκ ἔσι.
- 111 Ταύτην τὴν μελέτην ἔωθεν εἰς ἑσπέραν μελε-
τῆν ἔδει, ἀπὸ τῶν μικροτάτων, ἀπὸ τῶν εὐε-
πηρεασοτάτων ἀρξάμενος, ἀπὸ χύτρας, ἀπὸ πο-
τηρίου· εἰδ' οὕτως ἐπὶ χιτωνάριον πρόσελθε, ἐ-
πὶ κυνάριον, ἐπὶ ἵππάριον, ἐπὶ ἀγρίδιον· ἔνθεν
ἐπὶ σαυτὸν, τὸ σῶμα, τὰ μέρη τοῦ σώματος,
112 τὰ τέκνα, τὴν γυναῖκα, τοὺς ἀδελφούς· παν-

ταχοῦ περιδλέψας, ἀποῤῥιψον ἀπὸ σεαυτοῦ·
 κἀθῆκον τὰ δόγματα, μή τι προσήρτηταί σοι
 τῶν οὐ σῶν, μή τι συμπέφυκε, μή τι ὀδυνήσῃ
 13 σε ἀποσπώμενον· καὶ λέγε γυμναζόμενος κατ'
 ἡμέραν, ὡς ἐκεῖ, μή ὅτι φιλοσοφεῖς, (ἔσω φορ-
 τικὸν τὸ ὄνομα)· ἀλλ' ὅτι καρπισθὴν δίδως· τοῦ-
 14 το γάρ ἐστιν ἡ ταῖς ἀληθείας ἐλευθερία. Ταύτην
 ἡλευθερώσθῃ Διογένους παρ' Ἀντισθένηους, καὶ
 οὐκέτι ἔφη καταδουλωθῆναι δύνασθαι ὑπ' οὐ-
 15 δενός. Διὰ τοῦτο, ὅτε εἶλω, πῶς τοῖς πειραταῖς
 ἐχρήτο· μή τι κύριον εἶπεν τινὰ αὐτῶν· καὶ οὐ
 λέγω τὸ ὄνομα· οὐ γὰρ τὴν φωνὴν φοβοῦμαι·
 ἀλλὰ τὸ πάθος, ἀφ' οὗ ἡ φωνὴ ἐκπέμπεται·
 πῶς ἐπιτιμᾷ αὐτοῖς, ὅτι κακῶς ἔτρεφον τοὺς ἐ-
 16 αλωκότας· Πῶς ἐπράθῃ· μή τι κύριον ἐζήτη·
 ἀλλὰ δοῦλον· πῶς δὲ πράθεις ἀνεσρέφετο πρὸς
 τὸν δεσπότην· εὐθύς διελέγετο πρὸς αὐτόν, ὅ-
 τι οὐχ οὕτως ἐσολίσθαι δεῖ αὐτόν, οὐχ οὕτω
 κεκάρθαι· περὶ τῶν ἡῶν, πῶς δεῖ αὐτοὺς διά-
 7 γειν. Καὶ τί θαυμάζον· εἰ γὰρ παιδοτρίβην ἐώ-
 νητο, ἐν τοῖς παλαιστικοῖς ὑπηρετῇ ἂν ἐχρήτο
 αὐτῷ, ἢ κυρίῳ· εἰ δ' ἰατρὸν, ὡσαύτως· εἰ δ' ἀρ-
 χιτέκτονα. Καὶ οὕτως ἐφ' ἐκάστης ὕλης, τὸν ἑμ-
 8 πειρον τοῦ ἀπείρου κρατεῖν πᾶσα ἀνάγκη. Ὅς
 τις οὖν καθόλου τὴν περὶ βίον ἐπισημνὴν κέκτη-
 ται, τί ἄλλο ἢ τοῦτον εἶναι δεῖ τὸν δεσπότην·
 Τίς γάρ ἐστιν ἐν νηὶ κύριος· Ὁ κυβερνήτης. Διὰ
 9 τίς· ὅτι ὁ ἀπειθῶν αὐτῷ ζημιούται. Ἀλλὰ θῆ-
 ραί με δύναται. Μήτι οὖν ἀζημίως· οὕτω μὲν
 καὶ γὰρ ἔκρινον. Ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀζημίως, διὰ τοῦ-
 το οὐκ ἔξεστιν· οὐδενὶ δ' ἀζημίον ἐστὶ τὸ ποιεῖν
 10 τὰ ἄδικα. Καὶ τίς ἡ ζημία τῷ δῆσαντι τὸν αὐ-
 τοῦ δοῦλον· Ἦν δοκεῖς, τὸ δῆσαι τοῦτο· ὃ καὶ
 σὺ ὁμολογήσεις, ἂν θέλῃς σώζειν, ὅτι ἀνθρώ-

- 121 πὸς οὐκ ἔστι θηρίον, ἀλλ' ἡμέραν ζῶον. Ἐπεὶ, τότε ἄμπελος πράσσει κακῶς; Ὅταν παρὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν πράσῃ. Πότε ἀλεκτρυῶν; Ὡσαύτως. Οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπος. Τίς οὖν αὐτοῦ ἡ φύσις; δάκνειν, καὶ λακτίζειν, καὶ εἰς φυλάκην βάλλειν, καὶ ἀποκεφαλίζειν; Οὐ· ἀλλ' εὖ ποιεῖν, συνεργεῖν, ἐπεύχεσθαι· τότε οὖν κακῶς πράσσει, ἂν τε θέλῃς, ἂν τε μὴ, ὅταν ἀγνοῇ.
- 122 Ὡς Σωκράτης οὐκ ἔκπραξε κακῶς; Οὐ, ἀλλ' οἱ δικασταί, καὶ οἱ κατήγοροι. Οὐδ' ἐν Ῥώμῃ Ἐλουτίδιος; Οὐ, ἀλλ' ὁ ἀποκτείνας αὐτόν. Πῶς λέγεις; Ὡς καὶ σὺ ἀλεκτρυόνα οὐ λέγεις κακῶς πρᾶξαι τὸν νικήσαντα καὶ κατακοπέντα, ἀλλὰ τὸν ἀπλήγη ἡττηθέντα· οὐδὲ κύνα εὐδαιμονίζεις, τὸν μῆτε διώκοντα, μῆτε πονοῦντα, ἀλλ' ὅταν ἰδροῦντα ἴδῃς, ὅταν ὀδυνώμενον, ὅταν ῥηγνύμενον ὑπὸ τοῦ δρόμου. Τί παραδοξολογοῦμεν, εἰ λέγομεν παντὸς κακὸν εἶναι τὸ παρὰ τὴν ἑκείνου φύσιν; τοῦτο παράδοξόν ἐστι; σὺ γὰρ αὐτὸ ἐπὶ πάντων τῶν ἄλλων οὐ λέγεις; διὰ τί οὖν ἐπὶ μόνου τοῦ ἀνθρώπου ἄλλως φέρῃ; ἀλλ', ὅτι λέγομεν ἡμέραν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν, καὶ φιλάλληλον, καὶ πιστὴν,
- 123 τοῦτο παράδοξον οὐκ ἔστιν; Οὐδὲ τοῦτο. Πῶς οὖν, ὅτι οὐ δαιρόμενος βλάπτεται, ἢ δεσμευόμενος, ἢ ἀποκεφαλιζόμενος; οὐχὶ οὗτος, εἰ μὲν γενναίως πάσχει, καὶ προσκερδαίνων καὶ προσωφελοῦμενος ἀπέρχεται; ἐκεῖνος δὲ βλαπτόμενός ἐστιν, ὁ τὰ οἰκτρότατα πάσχων, καὶ αἰσχιζα, ὁ ἀντὶ ἀνθρώπου λύκος γινόμενος, ἢ ἔχις, ἢ σφίγξ;
- 124 Ἄγε οὖν, ἐπέλθωμεν τὰ ὁμολογημένα. Ὁ ἀκώλυτος ἄνθρωπος, ἐλεύθερος· ᾧ πρόχειρα τὰ

πράγματα ὡς βούλεται· ὃν δ' ἔσιν ἢ καλύπτει,
 ἢ ἀναγκάσαι, ἢ ἐμποδίσαι, ἢ ἄκοντα εἰς τὸ ἐμ-
 129 βαλεῖν, δοῦλος ἐστί. Τίς δ' ἀκώλυτος; Οὐ μὴδε-
 νός τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενος. Τίνα δ' ἀλλότρια;
 Α' οὐκ ἔσιν ἐφ' ἡμῖν, οὐτ' ἔχειν, οὐτε μὴ ἔ-
 30 χεῖν, οὐτε ποιά ἔχειν, ἢ πῶς ἔχοντα. Οὐκοῦν
 τὸ σῶμα ἀλλότριον, τὰ μέρη αὐτοῦ ἀλλότρια,
 ἢ κτῆσις ἀλλοτρία· ἂν οὖν τινι τούτων ὡς ἰδίῳ
 προπταῖς, δώσεις δίκας, ἅς ἄξιον τὸν τῶν ἀλ-
 31 λοτρίων ἐφιέμενον. Αὕτη ἡ ὁδὸς ἐπ' ἐλευθερίαν
 ἄγει, αὕτη μόνη ἀπαλλαγὴ δουλείας, τὸ θυνη-
 σῆναί ποτ' εἰπεῖν ἐξ ὅλης ψυχῆς, τὸ,

Ἀγοῦ δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ γ' ἡ Πεπραμένη,

Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος.

32 Ἀλλὰ τί λέγεις, φιλόσοφε; καλεῖ σε ὁ τύ-
 ραννος, ἐραῶντά τι ὧν οὐ πρέπει σοι· λέγεις, ἢ
 οὐ λέγεις; εἰπέ μοι. Ἄφες σκέψωμαι. Νῦν σκέ-
 ψῃ; ὅτε δ' ἐν τῇ σχολῇ ἦς, τί ἐσκέπτου; οὐκ
 ἐμελέτας, τίνα ἐξὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ,
 33 καὶ τίνα οὐδέτερα; Ἐσκεπτόμην. Τίνα οὖν ἤρε-
 σκεν ἡμῖν; Τὰ δίκαια καὶ καλὰ, ἀγαθὰ εἶναι·
 τὰ ἄδικοι καὶ αἰσχροῖ, κακὰ. Μή τι τὸ ζῆν, ἀ-
 γαθόν; Οὐ. Μή τι τὸ ἀποθανεῖν, κακόν; Οὐ.
 Μή τι φυλακὴ; Οὐ. Λόγος δ' ἀγενής καὶ ἄπι-
 34 στος, καὶ φίλου προδοσία, καὶ κολακεία τυράν-
 νου, τί ἡμῖν ἐφαίνετο; Κακὰ. Τί οὖν; οὐχὶ σκέ-
 πτη, οὐδ' ἔσκεψαι καὶ βεβούλευσαι. Ποία γὰρ
 σκέψις, εἰ καδῆκει μοι, δυναμένῳ, τὰ μέγιστα
 ἀγαθὰ ἐμαυτῷ περιποιῆσαι, τὰ μέγιστα κακὰ
 μὴ περιποιῆσαι; Καλὴ σκέψις, καὶ ἀναγκαία,
 πολλῆς βουλῆς δεομένη· τί ἡμῖν ἐμπαίξεις;
 ἄνθρωπε· οὐδέποτε τοιαύτη σκέψις γίνεται.
 35 Οὐδ', εἰ ταῖς ἀληθείαις κακὰ μὲν ἐφαντάζου τὰ
 αἰσχροῖ, ἀγαθὰ δὲ τὰ καλὰ, τὰ δ' ἄλλα οὐδέ-

- τερα, ἤλθες ἂν ἐπὶ ταύτην τὴν ἐπίστασιν, οὐδ'
 ἐγγύς· ἀλλ' αὐτόθεν διακρίνειν εἶχες, ὥσπερ
 136 ὄφει, τῇ διανοίᾳ. Πότε γὰρ σκέπτη, εἰ τὰ μέ-
 λανα λευκά ἐσιν; εἰ τὰ βαρέα κοῦφα; οὐχὶ δὲ
 τοῖς ἐναργῶς φαινομένοις παρακολουθεῖς; Πῶς
 οὖν νῦν σκέπτεσθαι λέγεις, εἰ τὰ οὐδέτερα
 137 τῶν κακῶν φευκτότερα; Ἀλλ' οὐκ ἔχεις τὰ
 δόγματα ταῦτα· ἀλλὰ φαίνεται σοι οὔτε ταῦ-
 τα οὐδέτερα, ἀλλὰ τὰ μέγιστα κακὰ· οὐτ' ἐ-
 138 κείνα κακὰ, ἀλλ' οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. Οὕτω γὰρ
 ἐξ ἀρχῆς εἰδισας σεαυτὸν. Ποῦ εἰμι; Ἐν σχο-
 λῇ. Καὶ ἀκούουσί μου τίνες; Λέγω μετὰ τῶν
 φιλοσόφων. Ἀλλ' ἐξελήλυθα τῆς σχολῆς. Ἄρον
 139 ἐκεῖνα τὰ τῶν σχολασικῶν καὶ τῶν μωρῶν. Οὕ-
 τως καταμαρτυρεῖται φίλος ὑπὸ φιλοσόφου· οὔ-
 τως παρασιτεῖ φιλόσοφος· οὕτως ἐπ' ἀργυρίῳ
 ἐκμισθῶν ἑαυτὸν· οὕτως ἐν συγκλήτῳ τίς οὐ
 λέγει τὰ φαινόμενα, ἔνδοθεν τὰ δόγματα αὐ-
 140 τοῦ βοᾷ. Σὺ ψυχρὸν καὶ ταλαίπωρον ὑποληψεί-
 διον, ἐκ λόγων εἰκαίων ὥς ἐκ τριχὸς ἡρτημέ-
 νον· ἀλλὰ ἰσχυρὸν καὶ χρησικὸν, καὶ ὑπὸ τοῦ
 διὰ τῶν ἔργων γεγυμνάσθαι μεμνημένον, πα-
 141 ραφύλαξον σεαυτὸν. Πῶς ἀκούεις, ὅν λέγω, ὅτι
 τὸ παιδίον σου ἀπέθανεν· πόθεν σοι; ἀλλ', ὅ-
 142 τι σου τὸ ἔλαιον ἐξεχύθη, ὁ οἶνος ἐξεπόθη; Ἰ-
 να τις ἐπιστὰς διατεινομένῳ σοι, ταῦτ' αὐτὸ μό-
 νον εἶπη, Φιλόσοφε, ἀλλὰ λέγεις ἐν τῇ σχολῇ·
 τί ἡμᾶς ἐξαπατᾷς; τί, σκώληξ ὢν, λέγεις ὅτι
 143 ἄνθρωπος εἶ; Ἡ θέλον ἐπιστῆναί τινι αὐτῶν συ-
 νουσιάζοντι, ἵνα ἴδῃ πῶς τεύχεται, καὶ ποίας
 φωνὰς ἀφίησιν, εἰ μέμνηται τοῦ ὀνόματος αὐ-
 τοῦ, τῶν λόγων οὐς ἀκούει, ἢ λέγει, ἢ ἀνα-
 γινώσκει.
- 144 Καὶ τί ταῦτα πρὸς ἐλευθερίαν; Οὐκ ἄλλα

μὲν οὖν ἢ ταῦτα, ἄντε θείλητε ὑμεῖς οἱ πλού-
 5 σιοι, ἄντε μή. Καὶ τίς σοι μαρτυρεῖ ταῦτα;
 Τίς γὰρ ἄλλος, ἢ αὐτοὶ ὑμεῖς; οἱ τὸν κύριον
 τὸν μέγαν ἔχοντες, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου νεῦμα
 καὶ κίνημα ζῶντες, καὶ τινὰ ὑμῶν ἴδῃ μόνον
 συνεσφραμιμένῳ βλέμματι, ἀποφυχόμενοι, οἱ
 τὰς γρῆρας θεραπεύοντες καὶ τοὺς γέροντας,
 καὶ λέγοντες, ὅτι, Οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι·
 10 οὐκ ἔξεσί μοι. Διατὶ οὐκ ἔξεσί σοι; οὐκ ἄρτι ἐ-
 μάχου μοι, λέγων ἐλεύθερος εἶναι; Ἀλλὰ Ἀ-
 πρύλλα με κεκώλυκε. Λέγε οὖν τὰς ἀληθείας,
 δοῦλε, καὶ μὴ δραπετεύεσθαι τοὺς κυρίους,
 μηδ' ἀπαρνοῦ, μηδὲ τόλμα καρπισθῆναι διδόναι,
 15 τοσοῦτους ἔχων τῆς δουλείας ἐλέγχους. Καίτοι
 τὸν μὲν ὑπ' ἔρωτος ἀναγκαζόμενον τι ποιεῖν
 παρὰ τὸ φαινόμενον, καὶ ἅμα μὲν ὁρῶντα τὸ
 ἄμεινον, ἅμα δ' οὐκ ἐξευτονοῦντα ἀκολουθεῖ-
 20 σαι αὐτῷ, ἔτι μᾶλλον ἄντις συγγνώμης ἄξιον
 ὑπολάβοι, ἢ ὑπὸ τινος βιαίου καὶ τρόπον τι-
 να ἰσχύος κατεσχημένον. Σοῦ δέ τις ἀνάσχοιτο,
 τῶν γραῶν ἐρῶντος καὶ τῶν γερόντων, καὶ ἐ-
 κείνας ἀπορυσσόντος, καὶ ἀποπλύνοντος, καὶ
 δωροδοκοῦντος, καὶ ἅμα μὲν νοσοῦσας θερα-
 25 πεύοντος ὡς δούλου, ἅμα δ' ἀποθανεῖν εὐχο-
 μένου, καὶ τοὺς ἰατροὺς διακρίνοντος, εἰ ἤδη
 θανασίμως ἔχωσιν; ἢ πάλιν, ὅταν ὑπὲρ τῶν
 μεγάλων τούτων καὶ σεμνῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν,
 τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοτρίων δούλων καταφίλῃς,
 30 ἵνα μηδ' ἐλευθέρων δούλος ᾖ; Εἴτά μοι σεμνὸς
 περιπατεῖς, στρατηγῶν, ὑπατεύων οὐκ οἶδα πῶς
 ἐσρατήγησας, πόθεν τὴν ὑπατείαν ἔλαβες, τίς
 35 σοι αὐτὴν ἔδωκεν; Ἐγὼ μὲν οὐδὲ ζῆν ἤθελον,
 εἰ διὰ Φηλικίωνα ἔδει ζῆσαι, τῆς ὀφρῦος αὐτοῦ
 καὶ τοῦ δουλικοῦ φρυάγματος ἀνασχόμενον·

οἶδα γὰρ, τί ἐστι δοῦλος εὐτυχῶν ὡς δοκεῖ, καὶ τετυφωμένος.

- 151 Σὺ οὖν, φησὶν, ἐλεύθερος εἶ; Θέλω, νῆ ταῦς Θεοῦς, καὶ εὐχομαι· ἀλλ' οὐπὼ δύναμαι ἀντιβλέψαι τοῖς κυρίοις, ἔτι τιμῶ τὸ σωματίον, ὁ λόκληρον αὐτὸ ἔχειν ἀντὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, καὶ
- 152 τοι μὴδ' ὁλόκληρον ἔχων. Ἀλλὰ δύναμαί σοι δεῖξαι ἐλεύθερον, ἵνα μηκέτι ζητῇς τὸ παράδειγμα. Διογένης ἦν ἐλεύθερος. Πόθεν τοῦτο; Οὐχ ὅτι ἐξ ἐλευθέρων ἦν, (οὐ γὰρ ἦν) ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἦν· ὅτι ἀποβεβλήκει πάσας τὰς τῆς δουλείας λαβὰς, οὐδ' ἦν ὅπως τις προσέλθῃ πρὸς αὐτὸν, οὐδ' ὅθεν λάβηται πρὸς τὸ καταδουλεύ-
- 153 σασθαι· πάντα εὐλύτα εἶχε, πάντα μόνον προσηρτημένα· εἰ τῆς κτήσεως ἐπελάβου, αὐτὴν ἀφῆκεν ἂν σοι μᾶλλον ἢ ἠκολούθησε δι' αὐτήν· εἰ τοῦ σκέλους, τὸ σκέλος· εἰ ὅλου τοῦ σωματίου, ὅλον τὸ σωματίον· οἰκείους, φίλους, πατρίδα, ὡσαύτως· ἥδει γὰρ, πόθεν ἔχει, καὶ παρὰ τίνος, καὶ ἐπὶ τίσι λαβάν· τοὺς μὲν γ'
- 154 ἀληθινούς προγόνους, τοὺς Θεοὺς, καὶ τὴν τῶ ὄντι πατρίδα, οὐδέ ποτ' ἂν ἐγκατέλιπεν, οὐδὲ παρεχώρησεν ἄλλῳ μᾶλλον πείθεσθαι αὐτοῖς καὶ ὑπακούειν, οὐδ' ὑπεραπέθανεν ἂν εὐκολώ-
- 155 τερον τῆς πατρίδος ἄλλος· οὐ γὰρ ἐζήτει, πότε δόξει τι ποιεῖν ὑπὲρ τῶν ὅλων· ἀλλ' ἐμέμνητο ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον ἐκείθεν ἐστὶ, καὶ ὑπὲρ ἐκείνης πράττεται, καὶ ὑπὸ τοῦ διοικοῦντος αὐ-
- 156 τὴν παρεγγυᾶται. Τοιγαροῦν ὅρα, τί λέγει αὐτός, καὶ γράφει. Διὰ τοῦτό σοι, φησὶν, ἔξεςιν, ὦ Διόγενες, καὶ τῶ Περσῶν βασιλεῖ καὶ Ἀρχι-
- 157 δάμῳ τῶ Λακεδαιμονίων, ὡς βούλει διαλέγεσθαι. Ἀρά γ', ὅτι ἐξ ἐλευθέρων ἦν; Πάντες γὰρ Ἀθηναῖοι, καὶ πάντες Λακεδαιμόνιοι, καὶ Κο-

μίνιστοι, διὰ τὸ ἐκ δούλων εἶναι, οὐκ ἠδύναντο
 58 αὐτοῖς ὡς ἠδούλοντο διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἔδεδοί-
 κεσαν καὶ ἐθεράπευον· διὰ τί οὖν, φησὶν, ἔ-
 ξεις; ὅτι τὸ σῶμάτιον, ἐμὸν οὐχ ἠγοῦμαι·
 ὅτι οὐδενὸς δέομαι· ὅτι ὁ νόμος μοι πάντα ἐστὶ,
 καὶ ἄλλο οὐδέν. Ταῦτα ἦν τὰ ἐλεύθερον ἐκείνον
 εἰσάσαντα.

59 Καὶ ἵνα μὴ δόξης, ὅτι παράδειγμα δείκνυμι
 ἀνδρὸς ἀπεριεσάτου, μήτε γυναῖκα ἔχοντος, μή-
 τε τέκνα, μήτε πατρίδα, ἢ φίλους; ἢ συγγε-
 νεῖς, ὑφ' ὧν κάμπτεσθαι καὶ περισπᾶσθαι ἡ-
 δύνατο· λάβε Σωκράτην, καὶ θέασαι γυναῖκα
 καὶ παιδία ἔχοντα, ἀλλ' ὡς ἄλλότρια· πατρίδα,
 ἐφ' ὅσον ἔδει, καὶ ὡς ἔδει· φίλους, συγγενεῖς.
 πάντα ταῦτα ὑποτεταχότα τῷ νόμῳ, καὶ τῇ
 60 πρὸς ἐκείνον εὐπειθείᾳ. διὰ τοῦτο κρατεῦεσθαι
 μὲν ὁπότ' ἔδει, πρῶτος ἀπῆει, καὶ κεῖ ἐκινδύνευεν
 ἀφειδέεσθαι· ἐπὶ λέοντα δ' ὑπὸ τῶν τυράννων
 πεμφθεῖς, ὅτι αἰσχροὺν ἠγεῖτο, οὐδ' ἐπεβουλεύ-
 σατο· εἰδὼς ὅτι ἀποθανεῖν δεήσει, ἂν οὕτω τύ-
 61 χῃ· καὶ τί αὐτῷ διέφερεν; ἄλλο γάρ τι σῶζειν
 ἠθέλεν· οὐ τὸ σαρκίδιον, ἀλλὰ τὸν πῖσόν, τὸν
 αἰδήμονα· ταῦτα ἀπαρεγχείριτα, ἀνυπότακτα.
 62 Εἰς, ὅτ' ἀπολογεῖσθαι ἔδει ὑπὲρ τοῦ ζῆν, μὴ
 τι ἅς τέκνα ἔχων ἀνασρέφεται; μήτι ὡς γυναῖ-
 κα; ἀλλ' ὡς μόνος. τί δ', ὅτε πεινῇ ἔδει τὸ φάρ-
 63 μακον, πῶς ἀνασρέφεται; δυνάμενος διασωθῆ-
 ναι, καὶ τοῦ Κρίτωνος αὐτῷ λέγοντος, ὅτι, Ἐ-
 ξελθε διὰ τὰ παιδία· τί λέγει; ἔρμαιον ἠγεῖτο
 αὐτό; πόθεν; ἀλλὰ τὸ εὐσχημον σκοπεῖ, τὰ
 δ' ἄλλα οὐδ' ὕμῃ, οὐδ' ἐπιλογίζεται· οὐ γὰρ ἠ-
 θελε, φησὶ, σῶσαι τὸ σῶμάτιον· ἀλλ' ἐκεῖνο,
 ὃ τῷ δικαίῳ μὲν αὖξεται καὶ σώζεται, τῷ δ' ἀ-
 64 δίκῳ μεινύται καὶ ἀπόλλυται. Σωκράτης δ' αἰ-

- σχερῶς οὐ σώζεται· ὁ μὲν ἐπιψιφίσας, Ἀθηναίων
 κελυόντων, ὁ τοὺς τυράννους ὑπεριδὼν, ὁ τοι-
 αῦτα περὶ ἀρετῆς καὶ καλοκαγαθίας διαλεγόμε-
 165 νος· τοῦτον οὐκ ἔστι σῶσαι αἰσχροῦς· ἀλλ' ἀπο-
 θνήσκων σώζεται, οὐ φεύγων. Καὶ γὰρ ὁ ἀγα-
 θὸς ὑποκριτὴς, παυόμενος ὅτε δεῖ, σώζεται
 166 μᾶλλον, ἢ ὑποκρινόμενος παρὰ καιρὸν. Τί οὖν
 ποιήσει τὰ παιδιά; Εἰ μὲν εἰς Θετταλίαν ἀπήειν,
 ἐπεμελήθητε αὐτῶν· εἰς ῥόδου δέμου ἀποδημή-
 σαντος, οὐδεὶς ἔσται ὁ ἐπιμελησόμενος; Ὅρα πῶς
 167 ὑποκορίζεται καὶ σκώπτει τὸν θάνατον. Εἰ δ' ἐ-
 γὼ καὶ σὺ ἤμεν, εὐθὺς ἂν κατεφιλοσοφήσαμεν,
 ὅτι τοὺς ἀδικούντας δεῖ τοῖς ἴσοις ἀμύνεσθαι·
 καὶ προσθέντες, ὅτι, ὄφελος ἔσομαι πολλοῖς
 ἀνθρώποις σωθεὶς, ἀποθανὼν δ' οὐδενί· εἰ γὰρ
 168 ἔδει διὰ τρώγλης ἐκδύντας, ἐξήλθομεν ἂν. Καὶ
 πῶς ἂν ὠφελήσαμεν τινὰ; ποῦ γὰρ ἂν ἔτι ἔμε-
 νον ἐκεῖνοι; ἢ εἰ ὄντες ἤμεν ὠφέλιμοι, οὐχὶ πο-
 λὺ μᾶλλον ἀποθανόντες ἂν ὅτε ἔδει καὶ ὡς ἔ-
 169 δει, ὠφελήσαμεν ἀνθρώπους; Καὶ νῦν, Σωκρά-
 τος ἀποθανόντος, οὐδὲν ἦττον, ἢ καὶ πλεον,
 ὠφέλιμός ἐστιν ἀνθρώποις ἢ μνήμη ὧν ἔτι ζῶν
 ἐπραξεν ἢ εἶπε.
 170 Ταῦτα μελέτα, ταῦτα τὰ δόγματα, τούτους
 τοὺς λόγους· εἰς ταῦτα ἀφόρα τὰ παραδείγμα-
 τα, εἰ θέλεις ἐλεύθερος εἶναι, εἰ ἐπιθυμεῖς κατ'
 171 ἀξίαν τοῦ πράγματος. Καὶ τί θάυμασόν, εἰ τη-
 λικοῦτον πρᾶγμα τοσούτων καὶ τηλικούτων ὠ-
 νῆ; Ὑπὲρ τῆς νομιζομένης ἐλευθερίας ταύτης,
 οἱ μὲν ἀπάγχονται, οἱ δὲ κατακριμνίζουσιν ἐ-
 αυτούς· ἔστι δ' ὅτε καὶ πόλεις ὅλαι ἀπώλοντο·
 172 ὑπὲρ τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνεπιβουλεύτου καὶ ἀσ-
 φαλοῦς ἐλευθερίας, ἀπαιτοῦντι τῷ Θεῷ ἂν δέ-
 δωκεν οὐκ ἀποδώσεις; οὐχ, ὡς Πλάτων λέγει,

μελετήσεις, οὐχὶ ἀποθνήσκειν μόνον, ἀλλὰ καὶ
 σρεβλοῦσθαι, καὶ φεύγειν, καὶ δαίρεσθαι, καὶ
 πάνθ' ἀπλῶς ἀποδιδόναι τ' ἀλλότρια· Ἐσὴ τοί-
 νυν δοῦλος ἐν δούλοις, καὶ μυριάκις ὑπατεύσης·
 καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἀναβῆς, οὐδὲν ἤττον· καὶ
 αἰσθήσῃ, ὅτι παράδοξα μὲν ἴσως φησὶν οἱ φι-
 λόσοφοι, καθ' ἃπερ καὶ ὁ Κλεάνδης ἔλεγεν, οὐ
 μὴν παράλογα· ἔργῳ γὰρ εἴσῃ, ὅτι ἀληθὴ ἐ-
 ςι, καὶ τούτων τῶν θαυμαζομένων καὶ σπου-
 दाζομένων ὄφελος οὐδὲν ἐστὶ ταῖς τυχούσι· τοῖς
 δὲ μηδέπω τετευχόσι φαντασία γίνεται, ὅτι
 παραγενομένων αὐτῶν, ἅπαντα παρέσαι αὐτοῖς
 τὰ ἀγαθὰ· εἴθ', ὅταν παραγένηται, τὸ καῦμα
 ἴσον, ὃ ριπτασμός ὁ αὐτός, ἢ ἄσῃ, ἢ τῶν ὄν-
 τῶν παρόντων ἐπιθυμία· οὐ γὰρ ἐκπληρώσει τῶν ἐ-
 πιθυμουμένων ἐλευθερία παρασκευάζεται, ἀλ-
 λὰ ἀνασκευὴ τῆς ἐπιθυμίας. Καὶ, ἴν' εἰδῆς ὅτι
 ἀληθὴ ταῦτά ἐστιν, ὥς ἐκείνων ἔνεκα πεπόνη-
 κας, οὕτω καὶ ἐπὶ ταῦτα μετάδεις τὸν πόνον·
 ἀγρύπνησον ἔνεκα τοῦ δῶγμα περιποιήσασθαι
 ἐλευθεροποιόν· θεράπευσον, ἀντὶ γέροντος πλου-
 σίου, φιλόσοφον· περὶ θύρας ὀφθῇται τὰς τού-
 του· οὐκ ἀσχημονήσεις ὀφθαῖς· οὐκ ἀπελεύσῃ
 κενὸς, οὐδ' ἀκερδὴς, ἂν ὥς δεῖ προσέλθῃς· εἰ
 δὲ μὴ, πείρασόν γε· οὐκ ἔστιν αἰσχρὰ ἢ πείρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Π ε ρ ῖ Σ υ μ π ε ρ ι φ ο ρ ᾶ ς.

Τούτῳ τῷ τόπῳ πρὸ πάντων σε δεῖ προσέχειν,
 μὴ ποτε ἄρα τῶν προτέρων συνήθων ἢ φίλων ἀ-
 νακραθῆς τινι οὕτως, ὥς εἰς τὰ αὐτὰ συγκατα-
 βῆναι αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ, ἀπολείς σεαυτόν. Ἄν δέ
 σ' ὑποτρέχῃ, ὅτι ἀδέξιός αὐτῷ φανοῦμαι, καὶ
 Τόμ. Ε.

Τ

οὐχ ὁμοίως ἔξει ὥς πρότερον· μέμνησο, ὅτι προ-
 κα οὐδὲν γίνεται· οὐδ' ἔστι δυνατόν, μὴ τὰ αὐ-
 3 τὰ ποιοῦντα, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ ποτέ. Ἐλαῦ οὖν
 πρότερον θέλεις· ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑπ' ὧν πρότε-
 4 ρον, ὁμοίως ὦν τῷ πρότερον σεαυτῷ· ἢ, κρεῖσ-
 σων αὖ, μὴ τυγχάνειν τῶν ἴσων· εἰ γὰρ τοῦτο
 κρεῖσσον, αὐτόθεν ἀπόμευσον ἐπὶ τοῦτο, μηδέ
 σε περισπάτωσαν οἱ ἕτεροι διαλογισμοί· οὐδεὶς
 γὰρ ἐπαμφοτερίζων δύναται προκόψαι· ἀλλ' εἰ
 τοῦτο πάντων προκέρικας, εἰ πρὸς ταύτῃ μόνῃ
 θέλεις εἶναι, εἰ τοῦτο ἐκπονήσαι, ἄφες ἅπαντα
 5 τἄλλα· εἰ δὲ μὴ, αὐτοῦ ὁ ἐπαμφοτερισμὸς ἐκά-
 τερόν σοι παιήσει, οὔτε προκόψεις κατ' ἀξίαν,
 οὔτ' ἐκείνων τεύξῃ, ὦν πρότερον ἐτύγχανες· προ-
 τερον γὰρ εἰλικρινῶς ἐφιέμενος τῶν οὐδενὸς ἀ-
 ξίων, ἡδὺς ἢς τοῖς συνοῦσιν· οὐ δύνασαι δ' ἐν
 ἀμφοτέρῳ τῷ εἶδει διενεγκεῖν· ἀλλ' ἀνάγκη,
 καθόσον ἂν τοῦ ἑτέρου κοινωνῇς, ἀπολείπεσθαι
 6 σ' ἐν θατέρῳ· οὐ δύνασαι, μὴ πίνων μεθ' ὧν
 ἐπινες, ὁμοίως ἡδὺς αὐτοῖς φαίνεσθαι· ἐλαῦ οὖν,
 πρότερον μεθυσιγὴς εἶναι θέλεις, καὶ ἡδὺς ἐκείνοις
 ἢ νήφων ἀηδής· οὐ δύνασαι, μὴ ἄδων μεθ' ὧν ἡ-
 δες, ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν· ἐλαῦ οὖν καὶ
 7 ἐνταῦθα, πρότερον θέλεις· εἰ γὰρ κρεῖσσον τὸ
 αἰδούμενα εἶναι καὶ κόσμιον τοῦ εἰπεῖν τινα, Ἡ-
 δὺς ἀνδρωπος! ἄφες τὰ ἕτερα, ἀπόγνωθι, ἀπο-
 8 σφράφιδι, μηδὲν σοι καὶ αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ ἀρέσει
 ταῦτα, ὅλος ἀπόκλινον ἐπὶ τὰναντία· γενοῦ εἰς
 τῶν κιναιδῶν, εἰς τῶν μοιχεῶν, καὶ παίει τὰ ἐ-
 ξῆς, καὶ τεύξῃ ὧν θέλεις· καὶ ἀναπηδῶν ἐπι-
 9 κραύγαζε τῷ ὄρχισῃ. Διάφορα δ' οὕτως πρόσωπα
 οὐ μίγνυνται· οὐ δύνασαι καὶ θερσίτην ὑποκρίνα-
 σθαι, καὶ Ἀγαμέμνονα· ἂν θερσίτης εἶναι θέ-
 λης, κυρτόν σε εἶναι δεῖ καὶ φαλακρόν· ἂν Ἀγα-

μέμνων, μέγαν καὶ καλόν, καὶ τοὺς ὑποτεταγ-
μένους φιλοῦντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τίνα τίνων Ἀντικαταλλακτέον.

Ἐκεῖνο πρόχειρον ἔχε, ὅταν τινὸς ἀπολείπῃ τῶν
ἐκτός, τί αὐτ' αὐτοῦ περιποιῇ· κἂν ἡ πλείους
ἄξιον, μηδέποτε εἶπης ὅτι ἐζημίωνμαι· * οὐδ' ἀν-
τὶ ὄνου ἵππου, οὐδ' ἀντὶ προβάτου βοῦν, οὐδ' ἀν-
τὶ κέρματος πρᾶξιν καλὴν, οὐδ' ἀντὶ ψυχρολο-
γίας ἡσυχίαν οἷαν δεῖ, οὐδ' ἀντὶ αἰσχρολογίας
αἰδῶ. Τούτων μεμνημένος, πανταχοῦ διασώσεις
τὸ σεαυτοῦ πρόσωπον οἷον ἔχειν σε δεῖ· εἰ δέ
μὴ, σκόπει, ὅτι ἀπόλλυνται οἱ χρόνοι εἰκῇ, καὶ
ὅσα νῦν προσέχεις σεαυτῷ, μέλλεις ἐκχεῖν ἀπαν-
τα ταῦτα καὶ ἀνατρέπειν. Ολίγων δέ χρεῖα ἐστὶ
πρὸς τὴν ἀπώλειαν τῶν πάντων καὶ ἀνατροπὴν·
μικρὰς ἀποστροφῆς τοῦ λόγου. Γυν' ὁ κυβερνήτης
ἀνατρέψῃ τὸ πλοῖον, οὐ χρεῖαν ἔχει τῆς αὐτῆς
παρασκευῆς, ὅσης εἰς τὸ σῶσαι· ἀλλὰ μικρὸν
πρὸς τὸν ἀνεμὸν ἂν ἐπιστρέψῃ, ἀπώλετο· κἂν μὴ
αὐτὸς ἐκὼν, ὑποπαρενθυμηθῇ δέ, ἀπώλετο. Τοι-
οῦτόν ἐστὶ καὶ ἐνθάδε· μικρὸν ἂν ἀπουδαξῆς,
ἀπῆλθε πάντα τὰ μέχρι νῦν συνειλεγμένα. Πρόσ-
εχε οὖν ταῖς φαντασίαις, ἐπαγρύπνει· οὐ γάρ
μικρὸν τὸ τηρούμενον· ἀλλ' αἰδῶς, καὶ πίσις,
καὶ εὐσάθεια, ἀπάθεια, ἀλυπία, ἀφοβία, ἀτα-
ραξία, ἀπλῶς ἐλευθερία. Τίνων μέλλεις ταῦτα
πωλεῖν; βλέπε πόσου ἄξιον. Ἀλλ' οὐ τεύξομαι
τριοῦτου τινὸς ἀντ' αὐτοῦ. Βλέπε καὶ τυγχάνων
πάλιν ἐκείνου, τί αὐτ' αὐτοῦ λαμβάνεις. Ἐγὼ
εὐκοσμίαν, ἐκείνης δημορχίαν· ἐκεῖνος στρατη-
γίαν, ἐγὼ αἰδῶ· ἀλλ' οὐ κραυγάζω, ὅπου ἀπρε-

πές· ἄλλ' οὐκ ἀναστήσομαι, ὅπου μὴ δεῖ· ἐλευ-
 θερος γάρ εἰμι, καὶ φίλος τοῦ Θεοῦ, τὸν ἐκὼν
 10 πείθωμαι αὐτῷ· τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ἀντιποιεῖ-
 σθαι με δεῖ, οὐ σώματος, οὐ κτήσεως, οὐκ ἀρ-
 χῆς, οὐ φήμης, ἀπλῶς οὐδενός· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ-
 νος βούλεταί μ' ἀντιποιεῖσθαι αὐτῶν· εἰ γὰρ ἤ-
 θελεν, ἀγαθὰ πεποιήκει αὐτὰ ἂν ἐμοί· νῦν δ'
 οὐ πεποιήκε· διὰ τοῦτο οὐδὲν δύναμαι παραβῆ-
 11 ναι τῶν ἐντολῶν. Τήρει τὸ ἀγαθόν τὸ ἐαυτοῦ
 ἐν παντί· τῶν δ' ἄλλων τι, κατὰ τὸ διδόμενον,
 μέχρι τοῦ εὐλογιεῖν ἐν αὐταῖς, τούτῳ μόνῳ ἀρ-
 κούμενος· εἰ δὲ μὴ, δυσυχήσεις, ἀτυχήσεις,
 12 κωλυθήσῃ, ἐμποδισθήσῃ. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐκείθεν
 ἀπεσπασμένοι νόμοι, ταῦτα τὰ διατάγματα· τού-
 των ἐξηγητὴν δεῖ γενέσθαι, τούτοις ὑποτεταγ-
 μένον, οὐ τοῖς Μασουρίου καὶ Κασσίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Πρὸς τοὺς περὶ τὸ ἐν Ἡ' συχίᾳ διάγειν ἐσπουδακότας.

Νέμνησο, ὅτι οὐ μόνον ἐπιθυμία ἀρχῆς καὶ
 πλούτου ταπεινοὺς ποιεῖ, καὶ ἄλλοις ὑποτεταγ-
 μένους, ἀλλὰ καὶ ἡσυχίας, καὶ σχολῆς, καὶ ἀ-
 προδημίας, καὶ φιλολογίας. Ἀπλῶς γὰρ, ὅσον ἂν
 2 ἢ τὸ ἐκτός, ἢ τιμὴ αὐτοῦ ὑποτάσσει ἄλλω. Τί
 οὖν διαφέρει, συγκλήτου ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μὴ
 εἶναι συγκλητικόν; τί διαφέρει, ἀρχῆς ἐπιθυ-
 μεῖν, ἢ ἀναρχίας; τί διαφέρει, λέγειν, ὅτι, Κα-
 κῶς μοι ἔσιν, οὐδὲν ἔχω τί πράξω, ἀλλὰ τοῖς
 βιβλίοις προσδέδεμαι ὡς νεκρός· ἢ λέγειν, Κα-
 3 κῶς μοι ἔσιν, οὐκ εὐσχολῶ ἀναγνῶναι; Ὡς γὰρ
 ἀσπασμοὶ καὶ ἀρχὴ τῶν ἐκτός ἐστι καὶ ἀπροαιρέ-
 4 των, οὕτω καὶ βιβλίον. Ἡ' τίνος ἔνεκα θέλεις ἀ-
 ναγνῶναι; εἰπέ μοι· εἰ μὲν γὰρ ἐπ' αὐτὸ κατα-

σρέφεις τὸ ψυχαγωγηθῆναι ἢ μαθεῖν τι, ψυχρὸς εἶ, καὶ ἀταλαίπωρος· εἰ δ' ἐρ' ὃ δεῖ ἀναφέρεις, τί τοῦτ' ἔστιν ἄλλο ἢ εὐροια; εἰ δέ σοι τὸ ἀναγινώσκειν εὐροίαν μὴ περιποιεῖ, τί ὄφελος αὐτοῦ; Ἀλλὰ περιποιεῖ, φησί· καὶ διὰ τοῦτο ἀγανακτῶ, ὥς ἀπολειπόμενος αὐτοῦ. Καὶ τίς αὐτῇ ἢ εὐροια, ἣν ὁ τυχὼν ἐμποδίσαι δύναται, ὃν λέγω Καίσαρ, ἢ Καίσαρος φίλος, ἀλλὰ κόραξ, αὐλιτὴς, πυρετὸς, ἄλλα τρισμύρια; ἢ δ' εὐροια οὐδὲν ὁυτως ἔχει, ὥς τὸ διημερὲς καὶ ἀνεμπόδι-
σον. Νῦν καλοῦμαι, πράττω τι· ἄπειμι νῦν, προσέξων τοῖς μέτροις ἃ δεῖ τηρεῖν, ὅτι αἰδηρό-
νως, ὅτι ἀσφαλῶς, ὅτι δίχα ὀρέξεως καὶ ἐκκλί-
σεως τῆς πρὸς τὰ ἐκτός· καὶ λοιπὸν προσέχω τοῖς ἀνθρώποις, τίνα φασί, πῶς κινοῦνται· καὶ τοῦ-
το ὃ κακοῦθως, οὐδ' ἵνα ἔχω φέγειν ἢ καταγε-
λᾶν· ἀλλ' ἐπ' ἐμαυτὸν ἐπιστρέφω, εἰ ταῦτά κη-
γῶ ἁμαρτάνω· πῶς οὖν παύσομαι; τότε καὶ ἐ-
γὼ ἡμάρτανον· νῦν δ' οὐκέτι, χάρις τῷ Θεῷ.

Ἄγε, ταῦτα ποιήσας, καὶ πρὸς τούτοις γενό-
μενος, χεῖρον ἔργον πεποιήκας ἢ χιλίους σίχους ἀναγνοῦς, ἢ γράφας ἄλλους τασούτους· ὅταν γὰρ ἐσθίης, ἄχθῃ ὅτι μὴ ἀναγινώσκεις; οὐκ ἀρκῇ τῷ κατ' ἃ ἀνέγνωκας ἐσθίειν; ὅταν λούῃ; ὅταν γυμνάζῃ; Διὰ τί οὖν ἐπὶ πάντων οὐχ ὁμαλίζεις, καὶ ὅταν Καίσαρι προσίης, καὶ ὅταν τῷ δεῖνι; Εἰ τὸν ἀπαθῇ τηρεῖς, εἰ τὸν ἀκατάπληκτον, εἰ τὸν κατεσαλμένον· εἰ βλέπεις μᾶλλον τὰ γινόμενα, ἢ βλέπῃ· εἰ μὴ φθονεῖς τοῖς προτιμωμέ-
νοις· εἰ μὴ ἐκπλήσσουσί σε αἱ ὕλαι· τί σοι λεί-
πει; Βικλία; Πᾶς, ἢ ἐπὶ τί; οὐχὶ γὰρ ἐπὶ τὸ βιοῦν παρασκευὴ τίς ἔστιν αὕτη; τὸ βιοῦν δ' ἐξ ἄλλων τινῶν ἢ τούτων συμπληροῦται· οἷον, ἂν εἰ ὁ ἀθλητὴς κλαίῃ εἰς τὸ σάδιον εἰσιῶν, ὅτι μὴ

- 12 ἔξω γυμνάζεται. Τούτων ἕνεκα ἐγυμνάζου· ἐπὶ
τούτῳ οἱ ἀλτῆρες, ἡ ἀφή, οἱ νεανίσκοι· καὶ νῦν
13 ἐκεῖνα ζητεῖς, ὅτε τοῦ ἔργου καιρὸς ἔσιν; Οἶον εἰ
ἐπὶ τοῦ συγκαταθετικοῦ τόπου, παρισαμένων
φαντασιῶν, τῶν μὲν καταληπτῶν, τῶν δ' ἀκα-
ταλήπτων, μὴ ταύτας διακρίνειν θέλοιμεν, ἀλλ'
ἀναγινώσκειν τὰ περὶ καταλήψεως.
- 14 Τί οὖν τὸ αἴτιον; Ὅτι ἐνδέποτε τούτου ἕνεκα
ἀνέγνωμεν, οὐδέποτε τούτου ἕνεκα ἐγράψαμεν,
ἵν' ἐπὶ τῶν ἔργων κατὰ φύσιν χρώμεθα ταῖς
προσπιπτούσαις φαντασίαις· ἀλλ' αὐτοῦ κατα-
λήγομεν, μαθεῖν τί λέγεται, καὶ ἄλλω δύνα-
σθαι ἐξηγήσασθαι, τὸν συλλογισμόν ἀναλῦσαι,
15 καὶ τὸν ὑποθετικὸν ἐφοδεῦσαι. Διὰ τοῦτο, ὅπου
ἡ σπουδή, ἐκεῖ καὶ ὁ ἐμποδισμός. Θέλεις τὰ μὴ
ἐπὶ σοι ἔξ' ἀπαντος; κωλύου τοίνυν, ἐμποδίζου,
16 ἀποτύχανε. Εἰ δὲ τὰ περὶ ὁρμῆς τούτου ἕνεκα
ἀναγινώσκοιμεν, οὐχ ἵνα ἴδωμεν τί λέγεται πε-
ρὶ ὁρμῆς, ἀλλ' ἵνα εὖ ὁρμῶμεν τὰ περὶ ὀρέξεως,
καὶ ἐκκλίσεως, ἵνα μήποτ' ὀρεγόμενοι ἀποτύγ-
χάνωμεν, μήτ' ἐκκλίνοντες περιπίπτωμεν· τὰ
περὶ καθήκοντος δ', ἵνα μεμνημένοι τῶν σχέ-
σεων, μηδὲν ἀλογίσως, μηδὲ παρ' αὐτὰ ποιῶ-
17 μεν· οὐκ ἂν ἡγανακτοῦμεν πρὸς τὰ ἀναγνώσμα-
τα ἐμποδιζόμενι, ἀλλὰ τῶν τὰ ἔργα ἀποδιδόναι
τὰ κατάλληλα ἠκούμεθα, καὶ ἡριθμοῦμεν ἂν
ὅν ταῦτα ἅ· μέχρι νῦν ἠριθμεῖν εἰδίσμεθα, Σή-
μερον ἀνέγνων σίχους τοσοῦσδε, ἐγράψα τοσοῦσ-
18 δε· ἀλλὰ, Σήμερον ὁρμῇ ἐχρησάμην ὥς παραγ-
γέλλεται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, ὀρέξει οὐκ ἐχρη-
σάμην, ἐκκλίσει πρὸς μόνον τὰ προαιρετικά, οὐ
κατεπλάγην τὸν δαίνα, οὐκ ἐδυσωπῆθην ὑπὸ τοῦ
δαίνοιο, τὸ ἀνεκτικὸν ἐγύμνασα, τὸ ἀφεκτικόν·

τὸ συνεργητικόν· καὶ οὕτως ἂν ἡυχარიζοῦμεν τῷ
Θεῷ, ἐφ' οἷς δεῖ εὐχαριζεῖν.

- 19 Νῦν δ' ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἄλλου
τρόπον ὅμοιοι τοῖς πολλοῖς γινόμεθα. Ἄλλος φο-
20 βεῖται μὴ οὐκ ἄρξῃ· σὺ, μὴ ἄρξης. Μηδαμῶς,
ἄνθρωπε· ἀλλ', ὡς καταγελάς τοῦ φοβουμένου
μὴ οὐκ ἄρξαι, οὕτω καὶ σαυτοῦ καταγέλα· οὐ-
δὲν γὰρ διαφέρει, ἢ διψῆν πυρέσσοντα, ἢ ὡς
21 λυσσώδη ὑδροφόβον εἶναι. Ἡ' πῶς ἔτι δυνήσῃ εἰ-
πεῖν τὸ τοῦ Σωκράτους, Εἰ ταύτῃ φίλον τῷ Θεῷ,
ταύτῃ γενέσθω; Δοκεῖς, Σωκράτης εἰ ἐπεθύμει
ἐν Λυκείῳ ἢ ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολάζειν, καὶ διαλέ-
γεσθαι καθ' ἡμέραν τοῖς νέοις, εὐκόλως ἂν ἐσρα-
τεύσατο ὁσάνκις ἐσρατεύσατο; οὐχὶ δ' ὠδύρετ' ἂν
καὶ ἐξενε, Τάλας ἐγὼ, νῦν δ' ἐνθάδ' ἀτυχῶ ἄ-
22 θλιος, δυνάμενος ἐν Λυκείῳ ἡλιάζεσθαι; Τοῦτο
γάρ σου τὸ ἔργον ἦν, ἡλιάζεσθαι; οὐχὶ δὲ τὸ
εὐρεῖν; τὸ ἀκώλυτον εἶναι; τὸ ἀπαραπόδιον;
Καὶ πῶς ἂν ἔτι ἦν Σωκράτης, εἰ ταῦτα ὠδύρετο;
πῶς ἂν ἔτι ἐν τῇ φυλακῇ παιᾶνας ἔγραφεν;
23 Ἀπλῶς οὖν ἐκείνου μέμνησο, ὅτι πᾶν ὃ ἔξω
τῆς προαιρέσεως τῆς σαυτοῦ τεμήσεις, ἀπώλεσας
τὴν προαίρεσιν· ἔξω δ' ἔστιν οὐ μόνον ἀρχή, ἀλ-
λά καὶ ἀναρχία· οὐ μόνον ἀσχολία, ἀλλὰ καὶ
24 σχολή. Νῦν οὖν ἐμέ ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ διεξά-
γειν; Τί λέγεις, θορύβῳ; Ἐν πολλοῖς ἀνθρώ-
ποις; Καὶ τί χαλεπόν; δόξον ἐν Ὀλυμπίᾳ εἶναι,
πανηγυριᾷ αὐτὸν ἡγῆσαι· κῆκετ' ἄλλος ἄλλο τι
κέκραγεν, ἄλλος ἄλλο τι πρᾶσσει, ἄλλος τῷ
ἄλλῳ ἐνσεύεται· ἐν τοῖς βαλανείοις ὄχλος· καὶ
πίς ἡμῶν οὐ χαίρει τῇ πανηγύρει ταύτῃ, καὶ ὁ
25 δυνάμενος αὐτῆς ἀπαλλῆσσεσθαι; Μὴ γίνου δυ-
σάρεστος, μηδὲ κακοζώμαχος πρὸς τὰ γινόμενα. Τὸ
ὄξος σαπρὸν, δριμύ γάρ· τὸ μέλι σαπρὸν, ἀνα-

- τρέπει γάρ μου τὴν ἑξίν· λάχανα οὐ θέλω· οὕτω
 καὶ σχολὴν οὐ θέλω, ἐρημίαν ἔσιν· ὄχλου οὐ θέ-
 26 λω, θόρυβός ἐστιν. Ἀλλ' ἂν μὲν οὕτω φέρῃ τὰ
 πράγματα, ὥς μόνον ἢ μετ' ὀλίγων διεξαγα-
 γεῖν, ἡσυχίαν αὐτὸ κάλει, καὶ χρῶ τῷ πράγμα-
 τι, εἰς ὃ δεῖ· λάλει σεαυτῷ, γυμναζε τὰς φαν-
 τασίας, ἐξεργάζου τὰς προλήψεις· ἂν δ' εἰς ὄχ-
 λον ἐμπέσῃς, ἀγῶνα αὐτὸ λέγε, πανήγυριν,
 27 ἐορτήν· συνεορτάζειν πειρῷ τοῖς ἀνθρώποις. Τί
 γάρ ἐστιν ἡδίων θέαμα τῷ φιλανθρώπῳ, ἢ ἀν-
 θρωποι πολλοί· ἵππων ἀγέλας ἢ βοῶν ἡδέως ὀ-
 ρῶμεν· πλοῖα πολλὰ ὅταν ἴδωμεν, διαχεόμεθα·
 28 ἀνθρώπους πολλοὺς βλέπων τίς ἀνιᾶται· Ἀλλὰ
 κατακραυγάζουσίμου. Οὐκοῦν ἢ ἀκοή σου ἐμπο-
 διζεται· τί οὖν πρὸς σέ· μή τι καὶ δύναμις ἢ
 ταῖς φαντασίαις χρησικὴ· καὶ τίς σε καλύπτει ὀρέ-
 ξει καὶ ἐκκλίσει χρῆσθαι κατὰ φύσιν· ὁρμῇ καὶ
 ἀφορμῇ· ποῖος θόρυβος πρὸς τοῦτο ἱκανός;
 29 Σὺ μόνον μέμνησο τῶν καθολικῶν· τί ἐμόν;
 τί οὐκ ἐμόν; τί μοι δίδοται; τί θέλει με ποιεῖν
 30 ὁ Θεὸς νῦν; τί οὐ θέλει; Πρὸ ὀλίγου χρόνου ἡ-
 θελέ σε σχολάζειν, σαυτῷ λαλεῖν, γράφειν πε-
 ρὶ τούτων, ἀναγινώσκειν, ἀκούειν, παρασκευά-
 ζεσθαι· ἔσχες εἰς τοῦτο ἱκανὸν χρόνον· νῦν σοι
 λέγει, Ἐλθέ ἡδὴ ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, δεῖξον ἡμῖν
 τί ἔμαθες, πῶς ἡθλησας· μέχρι τίνος γυμνασθή-
 ση μόνος; ἡδὴ καιρὸς, γινῶναί σε, πότερον τῶν
 ἀξιονίκων εἴτις ἀθλητῶν, ἢ ἐκείνων, οἱ τὴν οἰ-
 31 κουμένην περιέρχονται νικώμενοι. Τί οὖν ἀγανα-
 κτεῖς; οὐδεὶς ἀγὼν δίχα θορύβου γίνεται· πολ-
 λούς δεῖ προγυμνασάς εἶναι, τοὺς ἐπικραυγάζον-
 32 τας, πολλοὺς ἐπιστάτας, πολλοὺς θεατάς. Ἀλλ'
 ἐγὼ ἡθελον ἐφ' ἡσυχίας διάγειν. Οἴμωζε τοίνυν,
 καὶ ζένε, ὥσπερ ἄξιός εἰ· τίς γὰρ ἄλλη μείζων

ταύτης ζημία τῷ ἀπαιδεύτῳ, καὶ ἀπειθοῦντι τοῖς θεοῖς διατάγμασιν, ἢ τὸ λυπεῖσθαι, τὸ πενθεῖν, τὸ φθονεῖν, ἀπλῶς τὸ ἀτυχεῖν καὶ δυσχεεῖν· τούτων οὐ θέλεις ἀπαλλάξαι σεαυτόν;

- 33 Καὶ πῶς ἀπαλλάξω; Οὐ πολλάκις ἤκουσας, ὅτι ὄρεξιν ἁραί σε δεῖ παντελῶς, τὴν ἐκκλίσιν ἐπὶ μόνα σρέφαι τὰ προαιρετικά, ἀφαίναί σε δεῖ πάντα, τὸ σῶμα, τὴν κτῆσιν, τὴν φήμην, τὰ βιβλία, θόρυβον, ἀρχὰς, ἀναρχίαν· ὅπου γὰρ ἂν κλίνης, ἐδούλευσας, ὑπετάγης, κωλυτὸς ἐ-
34 γένου, ἀναγκαστὸς, ὅλος ἐπ' ἄλλοις. Ἀλλὰ τὸ κλεάνθους πρόχειρον,

- Ἀγοῦ δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ', ἡ Πεπρωμένη. Θέλ' εἰς Ῥώμην· Εἰς Ῥώμην. Εἰς Γύαρον· Εἰς Γύαρον. Εἰς Ἀθήνας· Εἰς Ἀθήνας. Εἰς φυλακὴν·
35 Εἰς φυλακὴν. Ἄν' ἀπαξ εἴπης, πότε τις εἰς Ἀθήνας ἀπέλθῃ; ἀπώλου· ἀνάγκη γε, ταύτην τὴν ὄρεξιν, ἀτελῇ μὲν οὔσαν, ἀτυχῇ σε ποιεῖν· τε-
λειωθεῖσαν δέ, κενὸν, ἐφ' οἷς οὐ δεῖ ἐπαιρόμε-
νον· πάλιν, ἂν ἐμποδισθῇς, δυσυχῇ, περιτίπ-
36 τοντα οἷς οὐ θέλεις. Ἄφες οὖν ταῦτα πάντα. Καλαὶ αἱ Ἀθῆναι. Ἀλλὰ τὸ εὐδαιμονεῖν κάλλιον πολὺ, τὸ ἀπαθῆ εἶναι, τὸ ἀτάραχον, τὸ ἐπὶ μη-
37 δεινῇ κεῖσθαι τὰ σὰ πράγματα. Θόρυβος ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἀσπασμοί. Ἀλλὰ τὸ εὐροεῖν ἀντὶ πάντων τῶν δυσκόλων. Εἰ οὖν τούτων καιρὸς ἐστὶ, διὰ τί οὐκ αἴρεις αὐτῶν τὴν ἐκκλίσιν; τίς ἀνάγ-
38 κη; ὥς ὄνον ξυλοκαπούμενον ἀχθοφορεῖν; εἰ δέ μὴ, ὅρα ὅτι δεῖ σε δουλεύειν αἰετῷ δυναμένῳ σοὶ διαπράξασθαι τὴν ἔξοδον, τῷ πᾶν ἐμποδί-
σαι δυναμένῳ· καὶ κείνον θεραπεύειν, ὥς ἡακα-
δαίμονα.

- 39 Μία ὁδὸς ἐπὶ εὐροίαν, (τοῦτο καὶ ὅρθρου καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἔσω πρόχειρον,) ἀπόστα-

σις τῶν ἀπροαιρέτων, τὸ μηδὲν ἴδιον ἡγεῖσθαι,
 τὸ παραδούναι πάντα τῷ Δαιμονίῳ, τῇ Τύχῃ·
 ἐκείνους ἐπιτρόπους αὐτῶν ποιήσασθαι, ὅς καὶ
 40 ὁ Ζεὺς πεποίηκεν· αὐτὸν δὲ πρὸς ἐνὶ εἶναι μόνῳ,
 τῷ ἰδίῳ, τῷ ἀκωλύτῳ· καὶ ἀναγινώσκειν, ἐπὶ
 τοῦτο ἀναφέροντα τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ γράφειν,
 41 καὶ ἀκούειν. Διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι εἰπεῖν φιλό-
 πονον, ἂν ἀκούσω τοῦτο μόνον, ὅτι ἀναγινώ-
 σκει ἢ γράφει· καὶ προσθῇ τις, ὅλας τὰς νύκ-
 τας, οὕτω λέγω, ἂν μὴ γινῶ τὴν ἀναφοράν· οὐ-
 δὲ γὰρ σύ λέγεις φιλόπονον, τὸν διὰ παιδισκά-
 42 ριον ἀγρυπνοῦντα· οὐ τοῖνον οὐδ' ἐγώ· ἀλλ'
 εἰ μὲν ἕνεκα δόξης αὐτὸ ποιῇ, λέγω φιλόδοξον·
 ἂν δ' ἕνεκα ἀργυρίου, φιλάργυρον, οὐ φιλόπο-
 43 νον· ἂν δὲ δι' ἐπιθυμίαν λόγων, φιλόλογον. Ἄν
 δ' ἐπὶ τὸ ἴδιον ἡγεμονικὸν ἀναφέρῃ τὸν πόνον,
 ἢ ἐκεῖνο κατὰ φύσιν ἔχῃ καὶ διεξάγῃ, τότε λέ-
 44 γω μόνον φιλόπονον. Μηδέποτε γὰρ ἀπὸ τῶν κοι-
 νῶν μὴτ' ἐπαινεῖτε, μῆτε φέγετε, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν
 δογματῶν· ταῦτα γὰρ ἐσι τὰ ἴδια ἐκάστου, τὰ
 45 καὶ τὰς πράξεις αἰσχροῦς ἢ καλὰς ποιοῦντα. Τού-
 των μεμνημένος, χαῖρε τοῖς παροῦσι, καὶ ἀγά-
 46 πα ταῦτα ὧν καιρὸς ἐστίν· εἴ τινα ὀρᾷς, ὧν ἔμα-
 θες καὶ διεσκέψα, ἀπαντῶντά σοι εἰς τὰ ἔργα,
 εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς· εἰ τὸ κακὸν ἔμαθες καὶ λαιόδο-
 ρον ἀποτέθεισαι ἢ μεμείωκας· εἰ τὸ προπετές,
 εἰ τὸ αἰσχρολόγον, εἰ τὸ εἰκαῖον, εἰ τὸ ἐπισε-
 συρμένον· εἰ οὐ κινῇ ἐφ' οἷς πρότερον, εἰ οὐχ ὁ-
 μοίως γ' ὡς πρότερον· ἑορτὴν ἄγειν δύνασαι καθ'
 ἡμέραν, σήμερον, ὅτι καλῶς ἀνεσράφης ἐν τῷδε
 47 τῷ ἔργῳ, αὖριον, ὅτι ἐν ἑτέρῳ. Πόσω μείζων αἰ-
 τία θυσίας, ἢ ὑπατείας, ἢ ἐπαρχίας; Ταῦτα ἐκ
 σοῦ αὐτοῦ γίνεται σοι, καὶ ἀπὸ τῶν Θεῶν. Ἐ-
 κείνο μεμνησο τίς ὁ διδούς ἐσι, καὶ τίσι, καὶ

διὰ τίνα. Τούτοις τοῖς διαλογισμοῖς ἐντρεφόμενος, ἔτι διαφέρει, ποῦ ὦν εὐδαιμονήσεις, ποῦ ὦν ἀρέσεις τῷ Θεῷ; Οὐ πανταχόθεν τὸ ἴσον ἀπέχουσιν; οὐ πανταχόθεν ὁμοίως ὁρᾷσι τὰ γινόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Πρὸς τοὺς Μαχίμους καὶ Θηριώδεις.

Ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς οὗτ' αὐτὸς μάχεται τινι, οὗτ' ἄλλον εἴη κατὰ δύναμιν. Παράδειγμα δὲ καὶ τούτου, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων, ἔκκειται ἡμῖν ὁ βίος ὁ Σωκράτους· ὃς οὐ μόνον αὐτὸς πανταχοῦ ἐξέφυγε μάχην, ἀλλ' οὐδ' ἄλλους μάχεσθαι εἶα. Ὅρα παρὰ Ξενοφῶντι ἐν τῷ Συμπόσιῳ, πόσας μάχας λέλυκε· πῶς πάλιν ἠνέσχετο Θρασυμάχου, πῶς Πάλου, πῶς Καλλικλέους· πῶς τῆς γυναικὸς ἠνείχετο, πῶς τοῦ ἡοῦ, ἐξελεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ, σοφιζόμενος· λίαν γὰρ ἀσφαλῶς ἐμέμνητο, ὅτι οὐδεὶς ἀλλοτρίου ἡγεμονικοῦ κυριεύει· οὐδὲν οὖν ἄλλο ἤθελεν, ἢ τὸ ἴδιον. Τί δ' ἔσι τοῦτο; Οὐχ ἵνα κινή οὗτός τι κατὰ φύσιν· τοῦτο γὰρ ἀλλότριον· ἀλλ' ὅπως ἐκείνων τὰ ἴδια ποιούντων, ὡς αὐτοῖς δοκεῖ, αὐτὸς μηδὲν ἥττον κατὰ φύσιν ἔξει καὶ διεξάξει, μόνον τὰ αὐτοῦ ποιῶν πρὸς τὸ κάκεινους ἔχειν κατὰ φύσιν. Τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ αἰεὶ πρόκειται τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ. Στρατηγῆσαι; Οὐ· ἀλλ', ἂν διδῶται, ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης τὸ ἴδιον ἡγεμονικὸν τηρῆσαι. Γῆμαι; Οὐ· ἀλλ', ἂν διδῶται γάμος, ἐν ταύτῃ τῇ ὕλῃ κατὰ φύσιν ἔχοντα αὐτὸν τηρῆσαι. Ἄν δὲ θέλῃ τὸν ἥον μὴ ἁμαρτάνειν ἢ τὴν γυναῖκα, θέλει τὰ ἀλλότρια μὴ εἶναι ἀλλότρια· καὶ τὸ παιδεύεσθαι τοῦτ' ἔστι, μανθάνειν τὰ ἴδια καὶ τὰ ἀλλότρια.

- 8 Ποῦ οὖν ἔτι μάχης τόπος τῷ οὕτως ἔχοντι;
 μὴ γὰρ θαυμάζει τι τῶν γινομένων; μὴ γὰρ και-
 νὸν αὐτῷ φαίνεται; μὴ γὰρ οὐ χεῖρονα καὶ χαλε-
 πώτερα προσδύχεται τὰ παρὰ τῶν φαύλων, ἢ ἀ-
 ποβαίνει αὐτῷ; μὴ γὰρ οὐ κέρδος λογίζεται πᾶν
 ὅ,τι ἂν ἀπολίπωσι τοῦ ἐσχάτου; Εὐλοιδόρησέ σε
 9 ὁ δέσνα. Πολλὴ χάρις αὐτῷ, ὅτι μὴ ἐπληξεν. Ἀλ-
 λά καὶ ἐπληξε. Πολλὴ χάρις, ὅτι μὴ ἔτρωσεν.
 Ἀλλὰ καὶ ἔτρωσε. Πολλὴ χάρις, ὅτι μὴ ἀπέκ-
 10 τεινε. Πότε γὰρ ἔμαθεν, ἢ παρὰ τίνι, ὅτι ἡμε-
 ρόν ἐστι ζῶον, ὅτι φιλάλληλον, ὅτι μεγάλη βλάβη
 τῷ ἀδικοῦντι αὐτῇ ἢ ἀδικία; ταῦτα οὖν μὴ
 μεμαθηκώς, μηδὲ πεπεισμένος, διὰ τί μὴ ἀκο-
 11 λουθήσει τῷ φαινομένῳ συμφέροντι; Βέβληκεν
 ὁ γείτων λίθους. Μή τι οὖν σὺ ἡμάρτηκας; Ἀλ-
 λά τὰ ἐν οἴκῳ κατεάγη. Σὺ οὖν σκευάριον εἶ;
 12 Οὐ, ἀλλὰ προαίρεσις. Τί οὖν σοι δίδονται πρὸς
 τοῦτο; ὥς μὲν λύκῳ, ἀντιδάκνουν, καὶ ἄλλους
 πλείονας λίθους βάλλειν· ἀνθρώπῳ δ' εἰάν ζητῆς,
 ἐπίσκεψαί σου τὸ ταμιεῖον, ἴδε τίνας δυνάμεις
 ἔχων ἐλήλυθας· μή τι τὴν θηριώδη; μή τι τὴν
 13 μνησικακητικὴν; Ἰππος οὖν πότ' ἄθλιός ἐστιν;
 Ὅταν τῶν φυσικῶν δυνάμεων ζέρηται· οὐχ ὅταν
 μὴ δύνηται κοκκύζειν, ἀλλ' ὅταν μὴ τρέχειν. Ὅ
 δὲ κύων; Οὐχ ὅταν πέτεσθαι μὴ δύνηται, ἀλλ'
 14 ὅταν μὴ ἰχνεύειν. Μή ποτ' οὖν οὕτω καὶ ἀνθρώ-
 πος δυσυχής ἐστιν, οὐχ ὁ μὴ δυνάμενος λέοντας
 πνίγειν, ἢ ἀνδριάντας περιλαμβάνειν· οὐ γὰρ
 πρὸς τοῦτο δυνάμεις τίνας ἔχων ἐλήλυθε παρὰ
 τῆς φύσεως· ἀλλ' ὁ ἀπολωλεκώς τὸ εὐγνωμον,
 15 ὁ τὸ πισόν. Τοῦτον ἔδει συναλθόντας θρηνεῖν,
 εἰς ὅσα κακὰ ἐλήλυθεν· οὐχί, μὰ Δία, τὸν φύν-
 τα, ἢ τὸν ἀποθανόντα, ἀλλ' ὥς ζῶντι συμβεβή-
 κει ἀπολέσαι τὰ ἴδια· οὐ τὰ πατρώα, τὸ ἀγρί-

- διον, καὶ τὸ οἰκίδιον, καὶ τὸ πανδοκεῖον, καὶ τὰ
 δουλάρια· (τούτων γὰρ οὐδὲν ἴδιον τῷ ἀνθρώπῳ
 ἐστίν, ἀλλὰ πάντα ἀλλότρια, δοῦλα, ὑπεύθυνα,
 16 ἄλλοτε ἄλλοις διδόμενα ὑπὸ τῶν κυρίων·) ἀλλὰ
 τὰ ἀνθρώπινα, τοὺς χαρακτῆρας οὓς ἔχων ἐν τῇ
 διανοίᾳ ἐλήλυθεν· εἰς οὓς καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων
 ζητοῦντες, ἂν μὲν εὖρωμεν, δοκιμάζομεν· ἂν
 17 δὲ μὴ εὖρωμεν, ρίπτομεν. Τίνα ἔχει τὸν χαρακ-
 τῆρα τοῦτο τὸ τετράσσαρον; Τραϊανου. Φέρε. Νέ-
 ρωνος. Ρίψον ἔξω, ἀδόκιμόν ἐστι, σαπρόν. Οὕτω
 καὶ ἐνθάδε· τίνα ἔχει χαρακτῆρα τὰ δόγματα
 αὐτοῦ; Ἡμερον, κοινωνικόν, ἀνεκτικόν, φιλάλ-
 ληλον. Φέρε, παραδέχομαι· ποιῶ πολίτην τοῦ-
 18 του, παραδέχομαι γείτονα, σύμπλουν, ὅρα μό-
 νον, μὴ Νερωνιανὸν ἔχη χαρακτῆρα· μήτι ὀργί-
 λος ἐστὶ; μήτι μνηστής; μήτι μεμφίμοιρος; ἂν
 αὐτῷ φανῇ, πατάσσει τὰς κεφαλὰς τῶν ἀπαν-
 19 τῶντων; Τί οὖν ἔλεγες, ὅτι ἀνθρώπος ἐστὶ; μὴ
 γὰρ ἐκ ψιλῆς μορφῆς κρίνεται τῶν ὄντων ἕκα-
 ρον; ἐπεὶ οὕτω λέγε καὶ τὸ κήρινον, μῆλον εἶ-
 20 ναι, καὶ ὀδμὴν ἔχειν αὐτὸ, καὶ γεῦσιν. Οὐκ ἄρ-
 κεῖ δὲ ἢ ἐκτὸς περιγραφῇ· οὐκοῦν οὐδὲ πρὸς τὸν
 ἀνθρώπον ἢ ῥίς ἔξαρκεῖ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί· ἀλλ'
 21 ἂν τὰ δόγματα ἔχη ἀνθρώπικα. Οὗτος οὐκ ἀκούει
 λόγου, οὐ παρακολουθεῖ ἐλεγχόμενος· ὅνος ἐστὶ·
 τούτου τὸ αἰδήμον ἀπονευέκρωται· ἄχρηστός ἐστι,
 πάντα μᾶλλον ἢ ἀνθρώπος· οὗτος ζητεῖ, τίνα ἀ-
 παντήσας λακτίσῃ, ἢ δάκῃ· ὥς οὐδὲ πρόβατον
 ἢ ὄνος, ἀλλὰ τίποτε ἄγριον θηρίον.
 22 Τί οὖν; Θέλεις με καταφρονεῖσθαι; Ὑπὸ τίνων;
 ὑπὸ εἰδότεων; καὶ πῶς καταφρονήσουσιν οἱ εἰδό-
 τες τοῦ πράου, τοῦ αἰδήμονος; ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀ-
 γνοούντων; τί σοι μέλει; οὐτινι γὰρ ἄλλω τεχ-
 23 νίτῃ τῶν ἀτέχνων. Ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐπιφυή-

- σονται μοι. Τί λέγεις τὸ ἐμοί; δύναται τις τὴν
 προαίρεσιν τὴν σὴν βλάψαι, ἢ κωλύσαι ταῖς προσ-
 24 πιπτούσαις φαντασίαις χρῆσθαι ὡς πέφυκεν; Οὐ-
 δαμῶς. Τί οὖν ἐτι ταρασσῇ, καὶ φοβερόν σου τὸν
 θέλεις ἐπιδεικνύειν; οὐχὶ δὲ παρελθὼν εἰς μέσον
 κηρύσσεις, ὅτι εἰρήνην ἄγεις πρὸς πάντας ἀν-
 θρώπους, ὅτι ἂν ἐκεῖνοι ποιῶσι· καὶ μάλισ' ἐ-
 κείνων καταγελάς, ἵσοι σε βλάπτειν δοκοῦσιν;
 Ἀνδράποδα ταῦτα οὐκ οἶδεν, οὐδὲ τίς εἰμί, οὐ-
 δὲ ποῦ μου τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ὅτι οὐ πρό-
 σοδορ αὐτοῖς πρὸς τὰ ἐμά.
- 25 Οὕτω καὶ οἱ ἐχυρὰν πόλιν οἰκοῦντες ἀταγελαῶ-
 σι τῶν πολιορκούντων. Νῦν δ' οὗτοι τί πρᾶγμα
 ἔχουσιν ἐπὶ τῷ μηδενί; ἀσφαλές ἐστιν ἡμῶν τὸ
 τεῖχος, τροφὰς ἔχομεν ἐπὶ πάντοτε χρόνον, τὴν
 26 ἄλλην ἅπασαν παρασκευήν. Ταῦτά ἐστι τὰ πόλιν
 ἐχυρὰν καὶ ἀνάλωτον ποιοῦντα· ἀνθρώπου δὲ ψυ-
 χὴν οὐδὲν ἄλλο, ἢ δόγματα. Ποῖον γὰρ τεῖχος
 οὕτως ἰσχυρόν, ἢ ποῖον σῶμα οὕτως ἀδαμάντι-
 τινον, ἢ ποῖα κτῆσις ἀναφαίρετος, ἢ ποῖον ἀξίω-
 27 μα οὕτως ἀνεπιδούλευτον; Πάντα πανταχοῦ θνη-
 τὰ, εὐάλωτα· οἷς τισι τὸν ὀπισθοῦν προσέχοντα
 πᾶσα ἀνάγκη ταρασσέσθαι, κακελπισεῖν, φο-
 βεῖσθαι, πενθεῖν, ἀτελεῖς ἔχειν τὰς ὀρέξεις, πε-
 28 ριπτωτικὰς ἔχειν τὰς ἐκκλίσεις. Ἢτα οὐ θέλο-
 μεν τὴν μόνην δεδομένην ἡμῖν ἀσφάλειαν ἐχυ-
 ρὰν ποιεῖν; οὐδ', ἀποσάντες τῶν θνητῶν καὶ δού-
 λων, τὰ ἀθάνατα καὶ φύσει ἐλεύθερα ἐκπονεῖν;
 οὐδὲ μεμνήμεθα, ὅτι οὔτε βλάπτει ἄλλος ἄλ-
 λον, οὔτε ὠφελεῖ, ἀλλὰ τὸ περὶ ἐκάστου τούτων
 δόγμα, τοῦτό ἐστι τὸ βλάπτειν, τοῦτό ἐστι τὸ ἀ-
 νατρέπειν, τοῦτο μάχη, τοῦτο ζῆσις, τοῦτο πό-
 29 λεμος. Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκην τὸ πεποιηκός
 οὐκ ἄλλο, ἢ τοῦτο τὸ δόγμα, τὸ περὶ τυραννί-

- δος, τὸ δόγμα τὸ περὶ φυγῆς· ὅτι τὸ μὲν, ἔσχα-
τον τῶν κακῶν· τὸ δὲ, μέγιστον τῶν ἀγαθῶν.
50 Φύσις δ' αὕτη παντὸς, τὸ διώκειν τὸ ἀγαθόν,
φεύγειν τὸ κακόν· τὸν ἀφαιρούμενον πατέρα,
καὶ περιβάλλοντα τῷ ἐναντίῳ, τοῦτον ἡγεῖσθαι
πολέμιον καὶ ἐπίβουλον, καὶν ἀδελφὸς ἢ, καὶν υἱός,
51 καὶν πατήρ· τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ συγγενέστερον οὐ-
δέν· λοιπὸν, εἰ ταῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, οὔτε
πατήρ υἱὸς φίλος, οὔτ' ἀδελφὸς ἀδελφῷ, πάντα
δὲ πανταχοῦ μεσὰ πολέμιων, ἐπιβούλων, συκο-
52 φαντῶν· εἰ δ', οἷα δεῖ προαίρεσις, τοῦτο μόνον
ἀγαθόν ἐστι, καὶ, οἷα μὴ δεῖ, τοῦτο μόνον κακόν·
ποῦ ἔτι μάχη; ποῦ λοιδορία; περὶ τίνων; περὶ
τῶν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς; πρὸς τίνας; πρὸς τοὺς ἀ-
γνοοῦντας, πρὸς τοὺς δυσυχοῦντας, πρὸς τοὺς ὑ-
πατιημένους περὶ τῶν μεγίστων;
- 53 Τούτων Σωκράτης μεμνημένος, τὴν οἰκίαν τὴν
αὐτοῦ ᾔκει, γυναικὸς ἀνεχόμενος τραχυτάτης,
υἱοῦ ἀγνώμονος. Τραχεῖα γὰρ πρὸς τί ἦν; ἴν' ὕ-
δαρ καταχέη τῆς κεφαλῆς ὅσον καὶ θέλει, ἵνα
καταπατήσῃ τὸν πλακοῦντα· καὶ τί πρὸς ἐμέ,
54 ἂν ὑπολάβω ὅτι ταῦτα οὐδὲν πρὸς ἐμέ; Τοῦτο δ'
ἐμὸν ἔργον ἐστὶ· καὶ οὔτε τύραννος κωλύσει με
θέλοντα, οὔτε δεσπότης, οὔτε οἱ πολλοὶ τὸν ἔ-
να, οὐδ' ὁ ἰσχυρότερος τὸν ἀσθενέστερον· τοῦτο
55 γὰρ ἀκάλυτον δέδοται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκείνῳ. Ταῦ-
τα τὰ δόγματα ἐν οἰκίᾳ φιλίᾳ ποιεῖ, ἐν πόλει
ὁμόνοιαν, ἐν ἔθνεσιν εἰρήνην, πρὸς Θεὸν εὐχά-
ριστον, πανταχοῦ θαρρόντα, ὡς περὶ τῶν ἁλλο-
56 τῶν, ὡς περὶ οὐδενὸς ἀξίων. Ἀλλ' ἡμεῖς γρά-
ψαι μὲν καὶ ἀναγνῶναι ταῦτα, καὶ ἀναγινώσκó-
μενα ἐπαινέσαι ἱκανοὶ, πεισθῆναι δ' οὐδ' ἐγγύς.
57 Τοιγαροῦν τὸ περὶ τῶν Λακεδαιμονίων λεγόμενον,
Οἴκοι λέοντες, ἐν Ἐφέσῳ δ' ἀλώπεκες,

καὶ ἐφ' ἡμῶν ἁρμόσει· ἐν σχολῇ λέοντες, ἔξω δ' ἀλώπεκες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ Ε' λεγέσθαι ὀδυνημένους.

- Ἀνιῶμαι, φησὶν, ἐλεούμενος. Πότερον οὖν σὸν ἔργον ἐστὶ τὸ ἐλεεῖσθαι σε, ἢ τῶν ἐλεούντων; τί δέ; ἐπὶ σοί ἐστι τὸ παῦσαι αὐτό; Εἰ μὲν ἐμοὶ, ἂν
 2 δεικνύω αὐτοῖς μὴ ἄξιον ἐλεῶν ὄντα ἑμαυτὸν. Πότερον δ' ἡδη σοι ὑπάρχει τοῦτο, τὸ μὴ εἶναι ἐλεῶν ἄξιον, ἢ οὐχ ὑπάρχει; Δοκῶ ἔγωγε, ὅτι οὐχ ὑπάρχει· ἀλλ' οὐτοί γε οὐκ ἐπὶ τούτοις ἐλεοῦσιν, ἐφ' οἷς (εἴπερ ἄρα) ἦν ἄξιον, ἐπὶ ταῖς ἀμαρτανομένοις· ἀλλ' ἐπὶ πενίᾳ, καὶ ἀναρχίᾳ, καὶ
 3 νόσοις, καὶ θανάτοις, καὶ ἄλλοις τοιούτοις. Πότερον οὖν πείθειν παρεσκεύασαι τοὺς πολλοὺς, ὡς ἄρα οὐδὲν τούτων κακόν ἐστιν, ἀλλ' οἷόν τε καὶ πένητι καὶ ἀνάρχοντι καὶ ἀτίμῳ εὐδαιμονεῖν· ἢ σαυτὸν ἐπιδεικνύειν αὐτοῖς πλουτοῦντα καὶ ἄρ-
 4 χοντα; Τούτων γὰρ τὰ μὲν δεύτερα, ἀλαζόνος καὶ ψυχροῦ, καὶ οὐδενὸς ἄξιου· καὶ ἡ προσποίησις ὅρα δι' οἷων ἂν γένοιτο· δουλάρια σε χρήσασθαι δεήσει, καὶ ἀργυρωμάτια ὀλίγα κερτῆσθαι, καὶ ταῦτα ἐν φανερῷ δεικνύειν, εἰ οἷόν τε, τὰν-
 τὰ πολλάκις, καὶ λανθάνειν πειρᾶσθαι ὅτι τὰν-
 τὰ ἐστὶ, καὶ ἱματίδια σιλπνὰ, καὶ τὴν ἄλλην πομπήν, καὶ τὸν τιμώμενον ἐπιφαίνειν ὑπὸ τῶν ἐπιφανῶν τούτων· καὶ δειπνεῖν πειρᾶσθαι παρ' αὐτοῖς, ἢ δοκεῖν γε ὅτι δειπνεῖς· καὶ περὶ τὸ σῶμα δέ τινα κακοτεχνεῖν, ὡς εὐμορφότερον φαίνεσθαι καὶ γενναιότερον τοῦ ὄντος.
 5 Ταῦτά σε δεῖ μηχανᾶσθαι, εἰ τὴν δευτέραν ὁδὸν ἀπίνειαι θέλεις ὥς μὴ ἐλεεῖσθαι. Ἡ πρώτη

- δὲ καὶ ἀνήνυτος καὶ μακρά· ὁ δὲ Ζεὺς οὐκ ἠδυνήθη ποιῆσαι, τοῦτο αὐτὸ ἐπιχειρεῖν, πάντας ἀνθρώπους πείσαι, τίνα ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ κακὰ· μὴ
- 6 γὰρ δέδοταί σοι τοῦτο· ἐκεῖνο μόνον σοι δέδοται, σαυτὸν πείσαι· καὶ οὐπὼ πέπεικας· εἴτα μοι
- 7 νῦν ἐπιχειρεῖς πείθειν τοὺς ἄλλους· καὶ τίς σοι πασούτῳ χρόνῳ σύνοεσιν, ὥς σὺ σαυτῶ· τίς δὲ οὕτω πιθανός ἐσί σοι πρὸς τὸ πείσαι, ὥς σὺ σαυτῶ· τίς δ' εὐνοῦσσερον καὶ οἰκειότερον ἔχων, ἢ
- 8 σὺ σαυτῶ· πῶς οὖν οὐπὼ πέπεικας σαυτὸν μαθεῖν· νῦν οὐχὶ ἄνω κάτω· τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὁ ἐσπούδακας, * καὶ μανθάνειν ὥς αἰλύπος εἶναι καὶ ἀτάραχος, καὶ ἀταπεινῶτος, καὶ ἐλεύθερος;
- 9 Πρὸς ταῦτα οὖν οὐκ ἀκήκοας ὅτι μία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ φέρουσα, ἀφείναι τὰ ἀπροαίρετα, καὶ ἐκσῆναι
- 10 αὐτῶν, καὶ ὁμολογήσαι αὐτὰ ἁλλότρια· Τὸ οὖν ἄλλον τι ὑπολαβεῖν περὶ σαῦ, ποίου εἶδους ἐστὶ· τοῦ ἀπροαιρέτου. Οὐκοῦν οὐδὲν πρὸς σέ· οὐδέν. Ἔτι οὖν δακνύμενος ἐπὶ τούτῳ καὶ ταρασσόμενος, οἷε πεπεῖσθαι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν;
- 11 Οὐ θέλεις οὖν, ἀφείλῃς τοὺς ἄλλους, αὐτὸς σαυτῶ γενέσθαι καὶ μαθητὴς καὶ διδάσκαλος· ὄψονται οἱ ἄλλοι, εἰ λυσιτελεῖ αὐταῖς παρὰ φύσιν ἔχειν καὶ διεξάγειν· ἐμοὶ δ' οὐδεὶς ἐστὶν ἐγγύων ἐμοῦ· τί οὖν τοῦτό ἐστιν, ὅτι τοὺς μὲν λόγους ἀκήκοα τοὺς τῶν φιλοσόφων, καὶ συγκατατίθεμαι αὐτοῖς, ἔργῳ δ' οὐδέν γέγονα κουφότερος· μήτι οὕτως ἀφυήσεμι· καὶ μὴν περὶ τὰ ἄλλα, ὅσα ἠβουλήθην, οὐ λίαν ἀφυή· εὐρέθην· ἄλλα καὶ γράμματα ταχέως ἔμαθον, καὶ παλαίειν, καὶ γεωμετρεῖν, καὶ συλλογισμούς ἀνα-
- 13 λύνειν· μήτι οὖν οὐ πέπεικέ με ὁ λόγος· καὶ μὴν οὐκ ἄλλα τινὰ οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐδοκίμασα ἢ εἰλόμεν· καὶ νῦν περὶ τούτων ἀναγινώσκω, ταῦ-
- Τόμ. Ε.

- τα ἀκούω, ταῦτα γράφω· ἄλλον οὐχ εὐρήκαμεν
 14 μέχρι νῦν ἰσχυρότερον τούτου λόγον· τί οὖν τὸ
 λειπόμενόν μοι ἐστί; μὴ οὐκ ἐξήρηται τὰ ἐναντία δόγ-
 ματα; μὴ αὐταὶ αἱ ὑπολήψεις ἀγύμναστοί εἰσιν,
 οὐδ' εἰδισμέναι ἀπαντᾶν ἐπὶ τὰ ἔργα, ἀλλ', ὥς
 ὀπλάρια ἀποκείμενα, κατίσται, καὶ οὐδὲ πε-
 15 ριαρμόσασαι μοι δύναται; Καὶ τοι οὗτ' ἐπὶ τοῦ πα-
 λαίειν, οὗτ' ἐπὶ τοῦ γράφειν ἢ ἀναγινώσκειν,
 ἀρκοῦμαι τῷ μαθεῖν· ἀλλ' ἄνω κάτω σρέφω τοὺς
 προτεινομένους, καὶ ἄλλους πλέκω, καὶ μετα-
 16 πίπτουτας ὡσαύτως· τὰ δ' ἀναγκαῖα θεωρήμα-
 τα, ἀφ' ὧν ἐσιν ὁρμώμενον ἄλυτον γενέσθαι,
 ἀφροδὸν, ἀπαθῆ, ἀκώλυτον, ἐλεύθερον, ταῦτα
 δ' οὐ γυμνάζω, οὐδὲ μελετᾷ κατὰ ταῦτα τὴν
 17 προσήκουσαν μελέτην· εἰτά μοι μέλει ὅτι οἱ ἄλ-
 λοι περὶ ἐμοῦ ἐροῦσιν, εἰ φανοῦμαι αὐτοῖς ἀξιό-
 λογος, εἰ φανοῦμαι εὐδαίμων;
 18 Ταλαίπωρε, ὅνδε λείεις βλέπειν τί σὺ λέγεις
 περὶ σαυτοῦ; τίς φραίνει σαυτῷ; τίς ἐν τῷ ὑπο-
 λαμβάνειν; τίς ἐν τῷ ὀρέγεσθαι; τίς ἐν τῷ ἐκ-
 κλίνειν; τίς ἐν ὁρμῇ, παρασκευῇ, ἐπιβολῇ, τοῖς
 ἄλλοις τοῖς ἀνθρωπικοῖς ἔργοις; ἀλλὰ μέλει σοι,
 19 εἴ σε ἐλεοῦσιν οἱ ἄλλοι; Ναί· ἀλλὰ παρὰ τὴν
 ἀξίαν ἐλεοῦμαι. Οὐκοῦν ἐπὶ τούτῳ ὀδυνᾷ; ὁ δὲ
 γ' ὀδυνώμενος, ἐλεεινός ἐστι; Ναί. Πῶς οὖν ἔτι
 παρ' ἀξίαν ἐλεῇ; αὐτοῖς γὰρ οἷς περὶ τὸν ἔλεον
 πάσχεις, κατασκευάζεις σεαυτὸν ἀξίον τοῦ ἐ-
 20 λεῖσθαι. Τί οὖν λέγει Ἀντισθένης; οὐδέποτε ἤ-
 κουσας; Βασιλικόν, ὦ Κῦρε, πράττειν μὲν εὖ,
 21 κακῶς δ' ἀκούειν. Τὴν κεφαλὴν ὑγιᾶ ἔχω, καὶ
 πάντες οἶονταί ὅτι κεφαλαλγῶ. Τί μοι μέλει;
 Ἀπύρεκτός εἰμι, καὶ ὥς πυρέσσοντί μοι συναχ-
 θονται. Τάλας, ἐκ τοσούτου χρόνου σὺ διέλιπες
 πυρέσσων. Λέγω καὶ ἐγὼ σκυθρωπάσας, ὅτι

ναί· ταῖς ἀληθείαις πολὺς ἤδη χρόνος, ἐξ οὗ μοι
 κακῶς ἐστι. Τί οὖν γένηται; Ὡς ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ·
 12 καὶ ἅμα ὑποκαταγελῶ τῶν οἰκτειρόντων με. Τί
 οὖν κωλύει καὶ ἐνταῦθα ὁμοίως; Πένης εἰμὶ,
 ἀλλὰ ὀρθὸν δόγμα ἔχω περὶ πενίας. Τί οὖν μοι
 μέλει, εἰ μ' ἐπὶ τῇ πενίᾳ ἐλεοῦσιν; Οὐκ ἄρχω,
 ἄλλοι δ' ἄρχουσιν· ἀλλ', ὃ δεῖ ὑπειληφέναι, ὑ-
 πείληφα περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ μὴ ἄρχειν. Ὀφονται
 13 οἱ ἐλεοῦντές με. Ἐγὼ δ' οὔτε πεινῶ, οὔτε διψῶ,
 οὔτε ῥιγῶ· ἀλλ' ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεινῶσιν ἢ διψῶ-
 σιν, οἶονται καὶ ἐγώ. Τί οὖν αὐτοῖς ποιήσω; Περι-
 ερχόμενος κηρύσσω καὶ λέγω; Μὴ πλαυνᾷσθε,
 ἄνδρες, ἐμοὶ καλῶς ἐστιν, οὔτε πενίας ἐπιτρέφο-
 μαι, οὔτε ἀναρχίας, οὔτε ἀπλῶς ἄλλου οὐδενός,
 ἢ δογμάτων ὀρθῶν· ταῦτα ἔχω ἀκόλυτα, οὐδε-
 14 νός πεφρόντικα ἔστι. Καὶ τίς αὕτη φλυαρία; πῶς
 ἔτι ὀρθὰ δόγματα ἔχω, μὴ ἀρκούμενος τῷ εἶναι
 ὅς εἰμι, ἀλλ' ἐπτοημένος ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν;
 15 Ἀλλ' ἄλλοι πλείονων τεύξονται, καὶ προτιμη-
 θήσονται. Τί οὖν εὐλογώτερον, ἢ τοὺς περὶ τὰ
 ἐσπουδακότας, ἐν ἐκείνῳ πλέον ἔχειν ἐν ᾧ ἐ-
 σπουδάκασι; περὶ ἀρχᾶς ἐσπουδάκασι, σὺ περὶ
 δόγματα· καὶ περὶ πλοῦτον, σὺ περὶ τὴν χρεῖ-
 16 σιν τῶν φαντασιῶν. Ὅρα, εἰ ἐν τούτῳ σου πλέον
 ἔχουσι, περὶ ὃ σὺ μὲν ἐσπουδάκας, ἐκεῖνοι δ' ἀ-
 μελοῦσιν· εἰ συγκατατίθενται μᾶλλον περὶ τὰ
 φυσικὰ μέτρα· εἰ ὀρέγονταί σου ἀναποτευκτότε-
 ρον· εἰ ἐκκλίνουσιν ἀπερικτωτότερον· εἰ ἐν ἐπι-
 βολῇ, εἰ ἐν προθέσει, εἰ ἐν ὁρμῇ μᾶλλον εὐσχο-
 χοῦσιν· εἰ τὸ πρέπον σώζουσιν ὡς ἄνδρες, ὡς
 υἱοὶ, ὡς γονεῖς, εἰδ' ἐξῆς κατὰ τὰ ἄλλα τῶν
 17 σχέσεων ὀνόματα. Εἰ δ' ἄρχουσιν ἐκεῖνοι, σὺ δ'
 οὐ· οὐ θέλεις σαυτῷ τὰς ἀληθείας εἰπεῖν, ὅτι
 σὺ μὲν οὐδὲν τούτου ἐνεκα ποιεῖς, ἐκεῖνοι δὲ

πάντα· ἀλογώτατον δὲ, τὸν ἐπιμελούμενοντι-
νος, ἑλαττον φέρεσθαι, ἢ τὸν ἀμελοῦντα.

- 28 Οὐ· ἀλλ' ἐπειδὴ φροντίζω ἐγὼ δογμάτων ὀρ-
θῶν, εὐλογώτερόν με εἶναι ἄρχειν. Ἐν ᾧ φροντί-
ξεις, ἐν δόγμασιν· ἐν ᾧ δ' ἄλλοι μᾶλλον σου
πεφροντίκασιν, ἐκείνοις παραχώρει· οἷον εἰ διὰ
τὸ δόγματα ἔχειν ὀρθά, ἡξίους τοξεύων μᾶλλον
ἐπιτογχεῖν τῶν τοξοτῶν, ἢ χαλκεύων μᾶλλον
29 τῶν χαλκείων. Ἄφες οὖν τὴν περὶ τὰ δόγματα
σπουδὴν, καὶ περὶ ἐκεῖνα ἀνασρέφου ἢ κτήσα-
σθαι θέλεις· καὶ τότε κλαίε, εἰάν σοι μὴ προχω-
30 ρῇ· κλαίειν γὰρ ἄξιός ἐστι. Νῦν δὲ πρὸς ἄλλοις γί-
νεσθαι λέγεις, ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι· καὶ οἱ πολ-
λοὶ δὲ τοῦτο καλῶς λέγουσιν, ὅτι ἔργον ἔργω
31 οὐ κοινωνεῖ. Οἱ μὲν ἐξ ὀρθρου ἀναστὰς, ζητεῖ τίν'
ἂν ἐξ οἴκου ἀσπάζεταιται, τίνι κεχαρισμένον λό-
γον εἶπῃ, τίνι δῶρον πέμψῃ, πῶς τῷ ὀρχηστῇ ὑ-
ρέσῃ, πῶς κακοηθισάμενος ἄλλον ἄλλω χαρίση-
32 ται· ὅταν εὐχεται, περὶ τούτων εὐχεται· ὅταν
θύῃ, ἐπὶ τούτοις θύει· τὸ τοῦ Πυθαγόρου,

Μὴ δ' ὕπνον μαλακόσιν ἐπ' ὕμνασι προσδέ-
ξασθαι,

- 33 ἐνταῦθα παρατέθεικε. Πῇ παρέβην τῶν πρὸς
κολακείαν; Τί ἔρεξα; μήτι ὥς ἐλεύθερος, μήτι
ὥς γενναῖος; Ἡὖν εὐρητὶ τοιοῦτον, ἐπιτιμᾷ ἑαυ-
τῷ καὶ ἐγκαλεῖ. Τί γάρ σοι καὶ τοῦτο εἰπεῖν; οὐ
γὰρ ἐνὴν ψεύδεσθαι; Λέγουσι καὶ οἱ φιλόσοφοι,
34 ὅτι οὐδὲν κωλύει ψεύδος εἰπεῖν. Σὺ δ', εἰπερ ταῖς
ἀληθείαις οὐδενός ἄλλου πεφρόντικας ἢ χρήσεως
οἷας δεῖ φαντασιῶν, εὐδύς ἀναστὰς ἔωθεν ἐνδυ-
μοῦ, τίνα μοι λείπει πρὸς ἀπάθειαν; τίνα πρὸς
ἀπαραξίαν; τίς εἰμὶ; μήτι σωματίον; μήτι κτῆ-
σις; μήτι φήμη; οὐδὲν τούτων· ἀλλὰ τί; λο-
35 γικόν εἰμι ζῶν. Τίνα οὖν τὰ ἀπαιτήματα; ἀ-

ναπόλει τὰ πεπραγμένα· πῇ παρέδην τῶν πρὸς εὐροίαν; τί ἔρεξα ἢ ἄφιλου ἢ ἀκοινώνητον; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη πρὸς ταῦτα;

- 36 Τοσαύτης οὖν τῆς διαφορᾶς οὐσίας τῶν ἐπιθυμουμένων, τῶν ἔργων, τῶν εὐχῶν, ἔτι θέλεις τὸ ἴσον ἔχειν ἐν ἐκείνοις, περὶ ἃ σὺ μὲν οὐκ ἐ-
 37 σπούδακας, ἐκείνοι δ' ἐσπουδάκασιν; Εἴτα θανμάξεις εἰς ἑλεούσι, καὶ ἀγανακτεῖς; Ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἀγανακτοῦσιν, εἰ σὺ αὐτοὺς ἐλεεῖς. Διὰ τί; Ὅτι ἐκεῖνοι μὲν πεπεισμένοι εἰσὶν, ὅτι ἀγαθῶν
 38 τυγχάνουσι, σὺ δ' οὐ πέπεισαι. Διὰ τοῦτο σὺ μὲν οὐκ ἀρκῇ τοῖς σοῖς, ἀλλ' ἐφίεσαι τῶν ἐκείνων· ἐκεῖνοι δ' ἀρκοῦνται τοῖς ἑαυτῶν, καὶ οὐκ ἐφίενται τῶν σῶν· ἐπεῖται εἰ ταῖς ἀληθείαις ἐπέ-
 πεισο, ὅτι περὶ τὰ ἀγαθὰ σὺ ὁ ἐπιτυγχάνων εἶ, ἐκεῖνοι δ' ἀποπεπλάνηται, οὐδ' ἂν ἐνεθυμοῦ τί λέγουσι περὶ σοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Π ε ρ ῖ Δ' φ ο β ῖ α ς.

- Τί ποιεῖ φοβερόν τὸν τύραννον; Οἱ δορυφόροι, φησὶ, καὶ αἱ μάχαιραι αὐτῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ οἱ ἀποκλείοντες τοὺς εἰσιόντας.
 2 Διὰ τί οὖν, ἂν παιδίον αὐτῷ προσαγάγῃς μετὰ τῶν δορυφόρων ὄντι, οὐ φοβεῖται, ἢ ὅτι οὐκ αἰ-
 3 σθάνεται τούτων τὸ παιδίον; Ἄν οὖν τῶν δορυφόρων τις αἰσθάνηται, καὶ ὅτι μαχαίρας ἔχουσιν, ἐπ' αὐτὸ δὲ τοῦτο προσέρχεται αὐτῷ, θέλων ἀποθανεῖν· διάτινα περίσασιν, καὶ ζητῶν ὑπ' ἄλλου παθεῖν αὐτὸ εὐκόλως, μῆτι φοβεῖται τοὺς δορυφόρους; Θέλει γὰρ τοῦτο, δι' ὃ φοβεροί εἰσιν.
 4 Ἄν οὖν τις, μὴτ' ἀποθανεῖν μῆτε ζῆν θέλων ἐξ ἁπαντος, ἀλλ' ὥς ἂν διδῶται, προσέρχεται αὐ-

- τῷ, τί κωλύει μὴ δεδοικότα προσέρχεσθαι αὐ-
 5 τόν; Οὐδέν. Ἄντις οὖν καὶ πρὸς τὴν κτῆσιν ὡς-
 αὐτως ἔχη καθάπερ οὗτος πρὸς τὸ σῶμα, καὶ
 πρὸς τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ ἀπλῶς ὑ-
 πό τινος μανίας καὶ ἀπονοίας οὕτως ἢ διακείμε-
 νος, ὥς ἐν μηδενὶ ποιῆσθαι τὸ ἔχειν ταῦτα ἢ
 μὴ ἔχειν, ἀλλ', ὡς ὀσρακίοις τὰ παιδιὰ παίζον-
 τα περὶ μὲν τῆς παιδείας διαφέρεται, τῶν δ' ὀ-
 σρακίων οὐ πεφρόντικεν, οὕτω δὲ καὶ οὗτος τὰς
 μὲν ὕλας παρ' οὐδέν ἢ πεποιημένος. τὴν παιδίαν
 δὲ τὴν περὶ αὐτὰς καὶ ἀναστροφὴν ἀσπάζηται·
 ποῖος ἔτι ταύτῳ τύραννος φοβερός; ἢ ποῖοι δορυ-
 φόροι; ἢ ποῖαι μάχαιραι αὐτῶν;
- 6 Εἴτα ὑπὸ μανίας μὲν δύναται τις οὕτω διατε-
 θῆναι πρὸς ταῦτα, καὶ ὑπὸ ἔθους οἱ Γαλιλαῖοι·
 ὑπὸ λόγου δὲ καὶ ἀποδείξεως οὐδεὶς δύναται
 μαθεῖν, ὅτι ὁ Θεὸς πάντα πεποίηκε τὰ ἐν τῷ
 κόσμῳ, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον ὅλον μὲν ἀκώλυ-
 τον καὶ αὐτοτελῆ, τὰ ἐν μέρει δ' αὐτοῦ πρὸς
- 7 χρεῖαν τῶν ὅλων; Τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα ἀ-
 πύλλακται τοῦ δύνασθαι παρακολουθεῖν τῇ δι-
 οικήσει αὐτοῦ· τὸ δὲ λογικὸν ζῶον ἀφορμὰς ἔ-
 χει πρὸς ἀναλογισμὸν τούτων ἀπάντων, ὅτι τε
 μέρος ἐστὶ, καὶ ποῖόν τι μέρος, καὶ ὅτι τὰ μέρη
- 8 τοῖς ὅλοις εἴκειν ἔχει καλῶς· πρὸς τούτοις δὲ,
 φύσει γενναῖον καὶ μεγαλόψυχον καὶ ἐλεύθερον
 γενόμενον, ὁρᾷ, διότι τῶν περὶ αὐτὸ τὰ μὲν ἀ-
 κώλυτα ἔχει καὶ ἐπ' αὐτῷ, τὰ δὲ κωλύτὰ καὶ
 ἐπ' ἄλλοις· ἀκώλυτα μὲν, τὰ προαιρετικά· κω-
 9 λυτὰ δὲ, τὰ ἀπροαίρετα· καὶ διὰ τοῦτο, εἰάν
 μὲν ἐν τούτοις μόνοις ἡγήσῃται τὸ ἀγαθὸν τὸ
 αὐτοῦ καὶ τὸ συμφέρον, τοῖς ἀκωλύτοις καὶ ἐφ'
 ἑαυτῷ, ἐλεύθερον ἔσαι, εὖρουν, εὐδαίμον, ἀ-
 βλαδὲς, μεγαλόφρον, εὐσεδὲς, χάριν ἔχον ὑπὲρ

- πάντων τῷ Θεῷ, μηδαμοῦ μεμρόμενον μηδενὶ
 τῶν οὐκ ἐφ' ἑαυτῷ γενομένων, μηδενὶ ἐγκυκλιῶν·
 10 ἂν δ' ἐν τοῖς ἐκτὸς καὶ ἀπροαιρέτοις· ἀνάγκη
 κωλύεσθαι· αὐτὸ, ἐμποδίζεσθαι, δουλεύειν τοῖς
 ἐκείνων ἔχουσιν ἐξουσίαν ἢ τεθαύμαζε καὶ φο-
 11 βεῖται· ἀνάγκη δ' ἀσεβὲς εἶναι, ἅτε βλάπτει-
 σθαι οἰόμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· καὶ ἄνισον, ὥς
 αἰεὶ αὐτῷ τοῦ πλείονος περιποιητικόν· ἀνάγκη
 δὲ καὶ ταπεινὸν εἶναι καὶ μικροπρεπές.
 12 Ταῦτα τί κωλύει διαλαβόντα ζῆν κούφως καὶ
 εὐηνίως, πάντα τὰ συμβαίνειν δυνάμενα πρῶως
 ἐκδεχόμενον, τὰ δ' ἤδη συμβεβηκότα φέροντα;
 13 Θέλεις πενίαν; φέρε, καὶ γνώσῃ τί ἐσι πενία τυ-
 χούσα καλοῦ ὑποκριτοῦ. Θέλεις ἀρχάς; φέρε,
 14 καὶ πόρους. Ἀλλ' ἐξορισμόν; Ὅπου ἂν ἀπέλθω,
 ἐκεῖ μοι καλῶς ἔσαι· καὶ γὰρ ἐνθάδε, οὐ διὰ
 τὸν τόπον ἦν μοι καλῶς, ἀλλὰ διὰ τὰ δόγμα-
 τα, ἃ μέλλω μετ' ἑμαυτοῦ ἀποφέρειν· οὐδὲ γὰρ
 δύναται τις ἀφελέσθαι αὐτὰ· ἀλλὰ ταῦτα μόνον
 ἐμά ἐσι καὶ ἀναφαίρετα, καὶ ἄρκεῖ μοι παρόντα,
 15 ὅπου ἂν ᾶ, καὶ ὅτι ἂν ποιῶ. Ἀλλ' ἤδη καιρὸς
 ἀποθανεῖν. Τί λέγεις, ἀποθανεῖν; Μὴ τραγῶδει
 τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' εἰπὲ ὥς ἔχει· ἤδη καιρὸς, τὴν
 ὕλην, ἐξ ᾧ συνῆλθεν, εἰς ἐκεῖνα πάλιν ἀναλυ-
 θῆναι. Καὶ τί δεινόν; τί μέλλει ἀπόλλυσθαι
 τῶν ἐν τῷ κόσμῳ; τί γενέσθαι καινόν, παρά-
 16 λογον; Τούτων ἔνεκα ὁ τύραννος φοβερός ἐστι;
 διὰ ταῦτα οἱ δορυφόροι μεγάλας δοκοῦσιν ἔχειν
 τὰς μαχαίρας καὶ ὀξείας; ἄλλοις ταῦτα· ἐμοὶ δ'
 ἔσκεπται περὶ πάντων· εἰς ἐμὲ οὐδεὶς ἐξουσίαν
 17 ἔχει· ἡλευθέρωμαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔγνωκα αὐ-
 τοῦ τὰς ἐντολὰς, οὐκέτι οὐδεὶς δουλαγωγῆσαι
 με δύναται· καρπισὴν ἔχω οἷον δεῖ, δικαστὴς
 18 οἷος δεῖ. Οὐχὶ τοῦ σώματός μου κύριος εἶ; τί

οὖν πρὸς ἐμέ; Οὐχὶ τοῦ κτησειδίου; τί οὖν πρὸς ἐμέ; Οὐχὶ φυγῆς, ἢ δεσμῶν; Πάλιν τούτων πάντων καὶ τοῦ σωματίου ὅλου σοι αὐτοῦ ἐξίσταμαι, ὅταν θέλῃς· πείρασάι σου τῆς ἀρχῆς, καὶ γνώσῃ μέχρι τίνος αὐτὴν ἔχεις.

- 19 Τίνα οὖν ἔτι φοβηθῆναι δύναμαι; Τοὺς ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος; Μὴ τί ποιήσωσιν; Ἀποκλείσωσί με; Ἄν με εὖρωσι θέλοντα εἰσελθεῖν, ἀποκλεισάτωσαν. Τί οὖν ἔρχη ἐπὶ θύραις; Ὅτι καθήκειν ἑμαυτῷ δοκῶ, μενούσης τῆς παιδιᾶς, συμπά-
20 ζειν. Πῶς οὖν οὐκ ἀποκλείη; Ὅτι, ἂν μή τις με δέχεται, οὐ θέλω εἰσελθεῖν· ἀλλ' αἰεὶ μᾶλλον ἐκείνο θέλω, τὸ γινόμενον· κρεῖττον γάρ ἡγοῦμαι ὃ ὁ Θεὸς θέλει, ἢ ἐγώ· προσκείμεσθαι διάκονος καὶ ἀκόλουθός ἐκείνῳ, συνορμῶ, συνορέγομαι, ἀπλῶς συνθέλω· ἀποκλεισμός ἐμοὶ οὐ
21 γίνεται, ἀλλὰ τοῖς βιαζομένοις. Διὰ τί οὖν οὐ βιάζομαι; Οἶδα γάρ, ὅτι ἔσω ἀγαθὸν οὐδὲν διαδίδοται τοῖς εἰσελθούσιν· ἀλλ' ὅταν ἀκούσω τινὰ μακαριζόμενον, ὅτι τιμᾶται ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, λέγω, τί αὐτῷ συμβαίνει; Ἐπαρχία. Μή τι οὖν καὶ δόγμα αἴου δεῖ; Ἐπιτροπή. Μή τι οὖν καὶ τὸ χρῆσθαι ἐπιτροπῇ; Τί ἔτι διωδοῦμαι;
22 Ἰσχαδοκαρύατις διαβρίπτει· τὰ παιδιὰ ἀρπάζει, καὶ ἀλλήλοις διαμάχεται· οἱ ἄνδρες οὐχὶ, μικρὸν γάρ αὐτὸ ἡγοῦνται· ἂν δ' ἰσράκια διαβρίπτῃ τις,
23 οὐδὲ τὰ παιδιὰ ἀρπάζει. Ἐπαρχίαι διαδίδονται· ὥφεται τὰ παιδιὰ ἀργύριον· ὥφεται τὰ παιδιὰ ἐκκρατηγία, ὑπατεία· διαρπαζέτω τὰ παιδιὰ· ἐκκλείεσθω, τυπτέσθω, καταφιλείτω τὰς χεῖρας τοῦ διδόντος, τῶν δούλων· ἐμοὶ δ' ἰσχαδοκά-
24 ρουόν ἐστιν. Τί οὖν; Ἄν ἀποτύχῃς ῥιπτοῦντος αὐτοῦ, μὴ φρόντιζε· ἂν σου ἔλθῃ εἰς τὸν κόλπον ἰσχάς, ἄρας κατάφαγε· μέχρι τοσούτου γὰρ ἐστὶ

καὶ ἰσχυρὰ τιμῆσαι· εἰ δὲ κύψω, καὶ ἄλλον ἀ-
 νασρέψω, ἢ ὑπ' ἄλλου ἀνατραπῶ, καὶ κολακεύ-
 σω τοὺς εἰσιόντας· οὐκ ἀξία οὗτ' ἰσχυρὰς, οὗτ'
 ἄλλοτι τῶν οὐκ ἀγαθῶν, ἃ με ἀναπεπείκασιν
 οἱ φιλόσοφοι μὴ δοκεῖν ἀγαθὰ εἶναι.

25 Δείκνυέ μοι τὰς μαχαίρας τῶν δορυφόρων. Ἴδου
 ἡλίκαι εἰσὶ, καὶ πῶς ὀξεῖται. Τί οὖν ποιοῦσιν αἱ
 μεγάλαι αὗται μάχαιραι καὶ ὀξεῖται; Ἀποκτείν-
 26 νούσιν. Πυρετὸς δὲ τί ποιεῖ; Ἄλλο οὐδέν. Κερα-
 μὶς δὲ τί ποιεῖ; Ἄλλο οὐδέν. Θέλεις οὖν πάντα
 ταῦτα θαυμάζω καὶ προσκυνῶ, καὶ δοῦλος πάν-
 27 των περιέρχωμαι; Μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἅπαξ μα-
 θῶν, ὅτι τὸ γενόμενον καὶ φθαρῆναι δεῖ, ἵνα ὁ
 κόσμος μὴ ἴσχηται μὴδ' ἐμποδίζηται, οὐκέτι δια-
 φέρομαι πότερον πυρετὸς αὐτὸ ποιήσει, ἢ κερα-
 μὶς, ἢ κρατιώτης· ἀλλ' εἰ δεῖ συγκρίναι, οἶδ' ὅ-
 τι ἀπονώτερον αὐτὸ καὶ ταχύτερον ὁ κρατιώτης
 28 ποιήσει. Ὅταν οὖν μήτε φοβῶμαι τι ὧν διαθεῖ-
 ναί με δύναται, μήτ' ἐπιθυμῶ τινος ὧν παρη-
 σchein, τί ἔτι θαυμάζω αὐτόν; τί ἔτι τέθηπα;
 τί φοβῶμαι τοὺς δορυφόρους; τί χαίρω, ἂν μοι
 φιλανθρωπῶς λαλήσῃ, καὶ ἀποδέξηται με, καὶ
 9 ἄλλοις διηγοῦμαι πῶς μοι ἐλάλησε; μὴ γὰρ Σω-
 κράτης ἐστὶ; μὴ γὰρ Διογένης; ἢ ὁ ἔπαινος αὐ-
 τοῦ ἀπόδειξις ἢ περὶ ἐμοῦ; μὴ γὰρ τὸ ἦθος ἐ-
 10 ζήλωκα αὐτοῦ; Ἀλλὰ τὴν παιδίαν σῶζων, ἐρ-
 χομαι πρὸς αὐτόν, καὶ ὑπηρετῶ, μέχρις ἂν ὅτου
 μηδὲν ἀβέλτερον κελεύῃ, μηδ' ἄρρωθμον· ἂν δὲ
 μοι λέγῃ, ἀπελθε ἐπὶ Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον·
 λέγω αὐτῷ, Ζήτει ἄλλον· ἐγὼ γὰρ οὐκέτι παί-
 11 ζω. Ἀπαγε αὐτόν. Ἀκολουθῶ ἐν παιδίᾳ. Ἀλλ'
 ἀφαιρεῖταί σου ὁ πρᾶχλος. Ἐκείνου δ' αὐτοῦ ἀεὶ
 ἐπιμένει; ὧν δὲ τῶν πειθομένων; Ἀλλ' ἄτα-
 φος ῥιφήσῃ. Εἰ ἐγὼ εἶμι ὁ νεκρὸς, ῥιφήσομαι· εἰ

ἔ' ἄλλος εἰμὶ τοῦ νεκροῦ, κομψότερον λέγε, ὡς
 32 ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ ἐκφύδει με· τοῖς παι-
 δίοις ταῦτα φοβερά ἐσι καὶ τοῖς ἀνήταις· εἰ δέ
 τις, εἰς φιλοσόφου σχολὴν ἅπαξ εἰσελθὼν, οὐκ
 οἶδε τί ἐστιν αὐτὸς, ἄξιός ἐστι φοβεῖσθαι καὶ κολα-
 κεύειν, οὓς ὕψερρον ἐκολάκευεν· εἰ μή ποῦ με-
 μάθηκεν, ὅτι οὐκ ἔστι σὰρξ, οὐδ' ὄσᾶ, οὐδὲ νεῦ-
 ρα, ἀλλὰ τὸ τούτοις χρώμενον, καὶ διοικοῦν καὶ
 παρακολουθοῦν ταῖς φαντασίαις.

- 33 Ναί· ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι καταφρονητὰς ποιοῦ-
 σι τῶν νόμων. Καὶ ποῖοι μᾶλλον λόγοι πειθομέ-
 νους παρέχουσι τοῖς νόμοις τοὺς χρώμενους; Νό-
 34 μος δ' οὐκ ἔστι τὰ ἐπὶ μαρῶ. Καὶ ὅμως ὅρα, πῶς
 καὶ πρὸς τούτους ὡς δεῖ ἔχοντας παρασκευάζου-
 σιν· οἱ γε διδάσκουσι μηδενὸς ἀντιποιεῖσθαι
 πρὸς αὐτοὺς ἐν οἷς ἂν ἡμᾶς νικῆσαι δύνανται·
 35 περὶ τὸ σωματίον διδάσκουσιν ἐξίξασθαι, περὶ
 τὴν κτῆσιν ἐξίξασθαι, περὶ τὰ τέκνα, γονεῖς,
 ἀδελφοὺς, πάντων παραχωρεῖν, πάντα ἀφιέναι·
 μόνα τὰ δόγματα ὑπεξαιροῦνται, ἃ καὶ ὁ Ζεὺς
 36 ἐξαίρετα ἐκάστου εἶναι ἡθέλησε. Ποία ἐνθάδε πα-
 ρανομία; ποία ἀδελτερία; ὅπου κρείττων εἶ καὶ
 ἰσχυρότερος, ἐκεῖ σοι ἐξίξασθαι· ὅπου πάλιν ἐγὼ
 κρείττων, σὺ παραχώρει μοι· ἐμοὶ γὰρ μεμέλη-
 37 κε, σοὶ δ' οὐ· σοὶ μέλει, πῶς ἂν ἐν λιθοσρώτοις
 οἰκήσῃτε, πῶς παῖδες σοι καὶ πελάται διακονῶ-
 σι, πῶς ἐσθῆτα περίβλεπτον φορῆς, πῶς κυνη-
 38 δοὺς· μή τι ἀντιποιοῦμαι; μή τι οὖν δογμάτων
 σοι μεμέληκε; μή τι τοῦ λόγου τοῦ σεαυτοῦ;
 μή τι οἶδας ἐκ τίνων μορίων συνέστηκε, πᾶς συ-
 νάγεται, τίς ἢ διάρθρωσις αὐτοῦ, τίνας ἔχει
 39 δυνάμεις, καὶ ποίας τινάς; Τί οὖν ἀγανακτεῖς,
 εἰ ἄλλος ἐν τούτοις σου πλεόν ἔχει, ὁ μεμελεσθη-

κώς; Ἀλλὰ ταῦτ' ἐς τὰ μέγιστα· καὶ τίς σε κω-
 λυεὶ περὶ ταῦτ' ἀνασρέφεισθαι, καὶ τούτων ἐπι-
 μελεῖσθαι; τίς δὲ μείζονα ἔχει παρασκευὴν βι-
 40 βλίων, εὐσυχολίας, τῶν ὠφελιγούντων; μόνον ἀ-
 πόνευσόν ποτε ἐπὶ ταῦτα, ἀπόνειμον καὶ ὀλίγον
 χρόνον τῷ σαυτοῦ ἡγεμονικῷ· σκέψαι τί ποτ'
 ἔχεις τοῦτο, καὶ πόθεν ἐληλυθός, τὸ πᾶσι τοῖς
 ἄλλοις χρώμενον, πάντα τ' ἄλλα δοκιμάζον, ἐκ-
 41 λεγόμενον, ἀπεκλεγόμενον. Μέχρι δ' ἂν οὐ περὶ
 τὰ ἐκτὸς ἀνασρέφῃ, ἐκεῖνα ἔχεις οἷα οὐδεὶς· τοῦ-
 το δ', οἷον αὐτὸ ἔχειν θέλεις, ῥυπαρὸν καὶ ἀτη-
 μέλητον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πρὸς τοὺς ταχέως ἐπὶ τὸ σχῆμα τῶν Φιλοσόφων
 ἐπιπηδῶντας.

Μηδέποτε ἀπὸ τῶν κοινῶν τινα μὴτ' ἐπαινέση-
 τε μῆτε ψέξητε, μῆτε τέχνην τινα ἢ ἀτεχνίαν
 προσμαρτυρήσητε· καὶ ἅμα μὲν προπετείας ἐυ-
 2 τοὺς ἀπαλλάξετε, ἅμα δὲ κακοηθείας. Οὗτος τα-
 χέως λούεται. Κακῶς οὖν ποιεῖ; Οὐ πάντως. Ἀλ-
 3 λά τί; Ταχέως λούεται. Πάντα οὖν καλῶς γίνε-
 ται; Οὐδαμῶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀπὸ δογμάτων ὀρ-
 θῶν, καλῶς· τὰ δ' ἀπὸ μοχθηρῶν, μοχθηρῶς.
 Σὺ δὲ, μέχρις ἂν καταμάθῃς τὸ δόγμα ἀπ' οὗ
 τις ποιεῖ ἕκαστα, μὴτ' ἐπαινέι τὸ ἔργον, μῆτε
 4 ψέγῃ. Δόγμα δ' ἐκ τῶν ἐκτὸς οὐ βραδίως κρίνεται.
 Οὗτος τέκτων ἐστίν. Διὰ τί; Χρῆται γὰρ σκεπάρ-
 νῳ. Τί οὖν τοῦτο; Οὗτος μουσικός· ᾄδει γάρ.
 Καὶ τί τοῦτο; Οὗτος φιλόσοφος. Διὰ τί; Τρίβωνα
 5 γὰρ ἔχει καὶ κόμην. Οἱ δ' ἀγύρται τί ἔχουσι;
 Διὰ τοῦτο, ἂν ἀσχιμονοῦντά τις ἴδῃ τινα αὐτῶν,
 εὐθύς λέγει, Ἰδοὺ ὁ φιλόσοφος ποιεῖ· ἔδει δ',

- ἀφ' ὧν ἡσυχιάζει, μᾶλλον λέγειν, αὐτὸν μὴ εἶ-
 6 ναι φιλόσοφον· εἰ μὲν γὰρ αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ φιλο-
 σόφου πρόληψις καὶ ἐπαγγελία, ἔχειν τρίβωνα
 καὶ κόμην, καλῶς ἂν ἔλεγον· εἰ δ' ἐκείνη μᾶλ-
 λον, ἀναμάρτητον εἶναι, διὰ τί οὐχὶ, διὰ τὸ
 μὴ πληροῦν τὴν ἐπαγγελίαν, ἀφαιροῦνται αὐτὸν
 7 τῆς προσηγορίας; Οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 τεχνῶν. Ὅταν τις ἴδῃ τινὰ κακῶς πελεκῶντα, οὐ
 λέγει, Τί ὄφελος τεκτονικῆς; ἰδοὺ οἱ τέκτονες
 οἷα ποιοῦσι κακά; ἀλλὰ πᾶν τοῦναντίον λέγει,
 8 Οὗτος οὐκ ἐστὶ τέκτων, πελεκᾷ γὰρ κακῶς. Οἰ-
 μοίως καὶ ἡδοντός τινος ἀκούσῃ κακῶς, οὐ λέ-
 γει, Ἰδοὺ πῶς ἡδουσιν οἱ μουσικοὶ; ἀλλὰ μᾶλ-
 λον, ὅτι, Οὗτος οὐκ ἐστὶ μουσικός.
 9 Ἐπὶ φιλοσοφίας δὲ μόνης τοῦτο πάσχουσιν·
 ὅταν τινὰ ἴδωσι παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τὸ τοῦ φι-
 λολόφου ποιοῦντα, οὐχὶ τῆς προσηγορίας ἀφαι-
 ροῦνται αὐτὸν, ἀλλὰ, θέντες εἶναι φιλόσοφον,
 εἴτ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γινομένου λαβόντες ὅτι ἡσυχ-
 μονεῖ, ἐπάγουσι, μηδὲν ὄφελος εἶναι τοῦ φιλο-
 10 σοφεῖν. Τί οὖν τὸ αἴτιον; Ὅτι τὴν μὲν τοῦ τέκ-
 τονος πρόληψιν πρεσβεύομεν, καὶ τὴν τοῦ μου-
 σικοῦ, καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως τεχνιτῶν· τὴν
 τοῦ φιλοσόφου δ' οὐ, ἀλλ' αἶτε συγκεχυμένην
 καὶ ἀδιάρθρωτον ἀπὸ τῶν ἐκτὸς μόνον κρίνομεν.
 11 Καὶ ποία ἄλλη τέχνη ἀπὸ σχήματος ἀναλαμβάνε-
 νεται καὶ κόμης; οὐχὶ δὲ καὶ θεωρήματα ἔχει,
 12 καὶ ὕλην, καὶ τέλος; Τίς οὖν ὕλη τοῦ φιλοσό-
 φου; μὴ τρίβων; Οὐ, ἀλλὰ ὁ λόγος. Τί τέλος;
 μήτι φορεῖν τρίβωνα; Οὐ, ἀλλὰ τὸ ὀρθὸν ἔχειν
 τὸν λόγον. Ποῖα θεωρήματα; μήτι τὰ περὶ τοῦ
 πῶς πῶγων μέγας γίνηται, ἢ κόμη βαθεῖα;
 Οὐ, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ ζήνων λέγει, γινῶναι τὰ
 τοῦ λόγου σοιχεῖα, ποῖον τι ἑκάστων αὐτῶν ἐστὶ,

- καὶ πῶς ἀρμόττεται πρὸς ἄλληλα, καὶ ὅσα τού-
 13 τοις ἀκόλουθα ἔσιν. Οὐ θέλεις οὖν ἰδεῖν πρῶτον,
 εἰ πληροὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἀσχημονῶν, καὶ οὕ-
 τω πῶ ἐπιτηδεύματι ἐγκαλεῖν; Νῦν δ', αὐτὸς ὅ-
 ταν σωφρονῆς, ἐξ ἧν ποιεῖν σοι δοκεῖ κακῶς,
 λέγεις, Ὅρα τὸν φιλόσοφον· (ὡς πρέποντος λέ-
 γειν τὸν ταῦτα ποιοῦντα φιλόσοφον·) καὶ πάλιν,
 Τοῦτο φιλόσοφόν ἐστιν; Ὅρα δὲ τὸν τέκτονα,
 οὐ λέγεις, ὅταν μοιχεύοντά τινα γυνῆς, ἢ λιχ-
 14 νεύοντα ἴδῃς· οὐδὲ, Ὅρα τὸν μουσικόν. Οὕτως
 ἐπὶ ποσὸν αἰσθάνῃ καὶ αὐτὸς τῆς ἐπαγγελίας
 τοῦ φιλοσόφου, ἀπολισθαίνεις δὲ, καὶ συγχέῃ
 ὑπὸ ἀμελετησίας.
- 15 Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ καλούμενοι φιλόσοφοι ἀπὸ
 τῶν κοινῶν τὸ πρᾶγμα μετίασιν· εὐθύς ἀναλα-
 βόντες τρίβωνα, καὶ πώγονα καθέντες, φασίν.
- 16 Ἐγὼ φιλόσοφός εἰμι. Οὐδεὶς δ' ἔρει, Ἐγὼ μου-
 σικός εἰμι· ἂν πλῆκτρον καὶ κιθάραν ἀγοράσῃ·
 οὐδ', Ἐγὼ χαλκεύς εἰμι· ἂν πιλίον καὶ περίζωμα
 περιθῇται. Ἀλλ' ἀρμόζεται μὲν τὸ σχῆμα πρὸς
 τὴν τέχνην· ἀπὸ τῆς τέχνης δὲ τὸ ὄνομα, οὐκ ἀ-
 17 πὸ σχήματος, ἀναλαμβάνουσι. Διὰ τοῦτο καλῶς
 Εὐφράτης ἔλεγεν, ὅτι, Ἐπὶ πολὺ ἐπειρώμην λαν-
 θάνειν φιλοσοφῶν· καὶ ἦν μοι, φησὶ, τοῦτο ἀ-
 φέλιμον· πρῶτον μὲν γὰρ ἤδειν, ὅσα καλῶς ἐ-
 ποίου, ὅτι οὐ διὰ τοὺς θεατὰς ἐποίουν, ἀλλὰ
 δι' ἑμαυτόν· ἥσθιον ἑμαυτῷ καλῶς, κατεσκαμέ-
 νον εἶχον τὸ βλέμμα, τὸν περίπατον· πάντα ἐμ-
- 18 αὐτῷ καὶ τῷ Θεῷ· εἶτα, ὥσπερ μόνος ἡγωνιζό-
 μην, οὕτω καὶ μόνος ἐκινδύνευον· οὐδὲν ἐμοί,
 δράσαντι τὸ αἰσχρὸν ἢ ἀπρεπές, τὸ τῆς φιλοσο-
 φίας ἐκινδυνεύετο· εὐδ' ἔβλαπτον ταὺς πολλοὺς,
- 19 ὡς φιλόσοφος ἁμαρτάνων· διὰ τοῦτο οἱ μὴ εἰδό-
 τες μου τὴν ἐπιβολὴν ἐθαύμαζον, πῶς, πᾶσι φι-

- λασήφοις χρώμενος καὶ συζῶν, αὐτὸς οὐκ ἐφιλο-
 20 σόφουν· καὶ τί κακὸν, ἐν οἷς μὲν ἐποιοῦν ἐπιγι-
 νώσκεσθαι τὸν φιλόσοφον, ἐν δὲ τοῖς συμβόλοις
 μή; βλέπε, πῶς ἐσθίω, πῶς πίνω, πῶς καθεύ-
 δω, πῶς ἀνέχομαι, πῶς ἀπέχομαι, πῶς συνερ-
 γῶ, πῶς ὀρεῖται χρῶμαι, πῶς ἐκκλίσσει, πῶς τη-
 ρῶ τὰς σχέσεις τὰς φυσικὰς ἢ ἐπιδέτους, ὡς ἀ-
 συγχύτως καὶ ἀπαραποδίστως· ἐκείθεν με κρίνον,
 21 εἰ δύναται· εἰ δ' οὕτω κωφὸς εἶ καὶ τυφλὸς, ἵνα
 μὴδὲ τὸν Ἡφαιστον ὑπολαμβάνης καλὸν χαλκέα,
 ἂν μὴ τὸ πῖλιν ἴδῃς περὶ τὴν κεφαλὴν περικεί-
 μενον· τί κακὸν ὑφ' οὕτως ἡλιδίου κριτοῦ ἀγ-
 νοεῖσθαι;
 22 Οὕτως ἐλάνθανε παρὰ τοῖς πλείστοις Σωκράτης·
 καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἀξιοῦντες φιλοσόφοις συ-
 23 ζαδῆναι. Μήτι οὖν ἡγανάνκει ὡς ἡμεῖς, καὶ ἔ-
 λεγεν, Ἐγὼ δέ σοι οὐ φαίνομαι φιλόσοφος; Ἀλλ'
 ἀπῆγες, καὶ συνίσα, ἐνὶ ἀρκούμενος, τῷ εἶναι
 φιλόσοφος· χαίρων δὲ καὶ ὅτι μὴ δοκοῖ, οὐκ ἐ-
 24 δάκνυτο· ἐμέμνητο γὰρ τοῦ ἰδίου ἔργου. Τί ἔρ-
 γον καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ; Μαθητὰς πολλοὺς ἔ-
 χειν; Οὐδαμῶς. ὄφονται οἱ περὶ τοῦτο ἐσπουδα-
 κότες. Ἀλλὰ θεωρήματα δύσκολα ἀκριβοῦν; Ὀ-
 25 φονται καὶ περὶ τούτων οἱ ἄλλοι. Ποῦ οὖν αὐ-
 τός; καὶ τίς ἦν, καὶ εἶναι ἤθελεν; Ὅπου βλάβη
 καὶ ὠφέλεια. Εἰμέ τις, φησί, βλάβαι δύναται,
 ἐγὼ οὐδέν ποιῶ· εἰ ἄλλον περιμένω ἵνα με ὠφε-
 λήσῃ, ἐγὼ οὐδέν εἰμι· θέλω τι, καὶ αὐ γίνεται·
 26 ἐγὼ αἰτυχής εἰμι. Εἰς τοσοῦτο σκάμμα προεκα-
 λείτο πάντα ὀντιναοῦν, καὶ οὐκ ἂν μοι δοκῇ ἐκζη-
 ναι οὐδενί· τί δοκεῖτε; καταγγέλλων καὶ λέ-
 γων, Ἐγὼ τοιοῦτος εἰμὶ· Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ὦν
 27 τοιοῦτος. Πάλιν γὰρ τοῦτο μωροῦ καὶ ἀλαζόνος.
 Ἐγὼ ἀπαθής εἰμι καὶ ἀτάραχος· μὴ ἀγνοεῖτε,

ὦ ἄνθρωποι, ὅτι ὑμῶν κυκωμένων καὶ θορυβου-
 μένων περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια, μόνος ἐγὼ ἀπῆλ-
 28 λαγμαι πάσης ταραχῆς. Οὕτως οὐκ ἄρκει σοι τὸ
 μηδὲν ἄλγεῖν, ἂν μὴ κηρύσσης, Συνέλθετε πάν-
 τες οἱ ποδαγρῶντες, οἱ κεφαλαλγοῦντες, οἱ πυ-
 ρέσσοντες, οἱ χῶλοι, οἱ τυφλοὶ, καὶ ἴδετέ με ἅ-
 29 πὸ παντὸς πάθους ὑγιαῖ· Τοῦτο κενὸν καὶ φορτι-
 κόν, εἰ μήτι, ὡς ὁ Ἀσκληπιὸς, εὐθὺς ὑποδεῖξαι
 δύνασαι, πῶς θεραπεύοντες εὐθὺς ἔσονται ἄνο-
 σοι κῆκεῖνοι, καὶ εἰς τοῦτο φέρεις παράδειγμα
 τὴν ὑγίειαν τὴν σεαυτοῦ.

30 Τοιοῦτος γάρ ἐστιν ὁ Κυνικός, τοῦ σκήπτρου καὶ
 διαδήματος ἡξιωμένος παρὰ τοῦ Διὸς, καὶ λέ-
 γων. Γιν' ἴδητε, ὦ ἄνθρωποι, ἔτι τὴν εὐδαιμο-
 νίαν καὶ ἀταραξίαν οὐχ ὅπου ἐστὶ ζητεῖτε, ἀλλ'
 31 ὅπου μὴ ἐστίν· ἰδοὺ ἐγὼ ὑμῖν παράδειγμα ὑπὲρ
 τοῦ Θεοῦ ἀπέσβαλμαι, μὴτε ἡτῆσιν ἔχων, μὴτε
 οἶκον, μὴτε γυναῖκα, μὴτε τέκνα, ἀλλὰ μὴδ'
 ὑπόσρωμα, μὴδὲ χιτῶνα, μὴδὲ σκεῦος· καὶ ἴδε-
 τε, πῶς ὑγιαίνω· πειράζητέ μου· καὶ ἴδητε ἀ-
 τάραχον, ἀκούσατε τὰ φάρμακα, καὶ ὑπ' ἅν ε-
 32 θεραπεύσῃν. Τοῦτο γὰρ ἤδη καὶ φιλόανδραπον
 καὶ γενναῖον. Ἀλλ' ὁράτε, τίνος ἔργον ἐστὶ· τοῦ
 Διὸς, ἢ ὃν ἂν ἐκεῖνος ἄξιον κρίνῃ ταύτης τῆς ὑ-
 πιρεσίας, ἵνα μηδαμοῦ μηδὲν παραγυμνώσῃ πρὸς
 τοὺς πολλοὺς, δι' οὗ τὴν μαρτυρίαν τὴν αὐτοῦ,
 ἣν τῇ ἀρετῇ μαρτυρεῖ, καὶ τῶν ἐκτὸς καταμαρ-
 τυρεῖ, αὐτὸς ἄκυρον ποιήσῃ·

Οὗτ' ὠχρήσαντα χρῶα κάλλιμον, οὔτε παρειῶν
 Δάκρυ' ὁμορξάμενον.

33 Καὶ οὐ μόνον ταῦτο, ἀλλ' οὐδὲ ποθοῦντά τι ἢ ἐ-
 πιζητοῦντα, ἄνδραπον, ἢ τόπον, ἢ διαγωγὴν,
 ὡς τὰ παιδιά τὸν τρυγητὸν ἢ τὰς ἀργίας· αἰδοῖ

πανταχοῦ κεκοσμημένον, ὥς οἱ ἄλλοι τοίχοις καὶ θύραις καὶ θυρωροῖς.

- 34 Νῦν δ' αὐτὸ μόνον, κινηθέντες πρὸς φιλοσοφίαν, ὥς οἱ κακοσώμαχοι πρὸς τι τῶν βρωμάτων ὃ μετὰ μικρὸν σικχαίνειν μέλλουσιν, εὐθὺς ἐπὶ τὸ σκῆπτρον, ἐπὶ τὴν βασιλείαν· καθεῖκε τὴν κόμην, ἀνείληφε τρίβωνα, γυμνὸν δεικνύει τὸν ὦμον, μάχεται τοῖς ἀπαντᾶσι· καὶ ἐν φαινόλῃ
- 35 τινὰ ἰδῇ, μάχεται αὐτῷ. Ἄνθρωπε, χειμάσκησον πρῶτον· ἰδοῦ σου τὴν ὀρμὴν, μὴ κακοσώμαχου ἢ κισσώσης γυναικὸς ἔσιν· ἀγνοεῖσθαι μελέτησον πρῶτον τίς εἶ· σαυτῷ φιλοσόφισον ὀλίγον χρόνον. Οὕτω καρπὸς γίνεται· κατορυγῆναι δεῖ ἐπὶ τινα χρόνον τὸ σπέρμα, κρυφθῆναι, κατὰ μικρὸν ἀδξιδῆναι, ἵνα τελεσφορηθῇ· ἂν δὲ πρὸ τοῦ γόνου φῦσαι τὸν σάχυν ἐξενέγκῃ, ἀτε-
- 37 λές ἔσιν, ἐκ κήπου Ἀδωνιακοῦ. Τοιοῦτον εἶ καὶ σὺ φυτάριον· θάττον τοῦ δέοντος ἡνδικας, ἀποκαύσει σε ὁ χειμῶν. Ἰδοῦ, τί λέγουσιν οἱ γεωργοὶ περὶ τῶν σπερμάτων, ὅταν πρὸ ὥρας θερμασίαι γένωνται· ἀγωνισοῖσι μὴ ἐξυβρίσῃ τὰ σπέρματα, εἴτα αὐτὰ πάχος εἰς λαβὼν ἐξελέγ-
- 39 ξῇ. Ὅρα καὶ σὺ, ἄνθρωπε· ἐξυβρίκας, ἐπιπεπήδικας δοξαρίῳ πρὸ ὥρας· δοκεῖς τις εἶναι· μωρὸς παρὰ μωροῖς· ἀποπαγήσῃ, μᾶλλον δ' ἀποπέπηγας ἤδη ἐν τῇ ῥίζῃ κάτω, τὰ δ' ἄνω σου μικρὸν ἐτι ἀνθεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δοκεῖς ἐτι ζῆν καὶ θάλλειν. Ἄφες ἡμᾶς γε κατὰ φύσιν πεπανθῆναι· τί ἡμᾶς ἀποδύεις; τί βιάζῃ; οὕτω δυνάμεθα ἐνεγκεῖν τὸν αἶρα· ἔασον τὴν ῥίζαν ἀξιδῆναι, εἴτα γόνου λαβεῖν τὸ πρῶτον, εἴτα τὸ δεύτερον, εἴτα τὸ τρίτον· εἰδ' οὕτως ὁ καρπὸς ἐκδιίσταται τὴν
- 41 φύσιν, καὶ ἐγὼ μὴ θέλω. Τίς γὰρ ἐγκύμων γενόμενος καὶ πλήρης τηλικούτων δογμάτων, οὐχί

καὶ αἰσθάνεται τε τῆς αὐτοῦ παρασκευῆς, καὶ
 2 ἐπὶ τὰ κατάλληλα ἔργα ὁρμᾷ· Ἀλλὰ ταῦτος μὲν
 οὐκ ἀγνοεῖ τὴν αὐτοῦ φύσιν καὶ παρασκευὴν,
 ὅταν ἐπιφανῇ τι θηρίον, οὐδ' ἀναμένει τὸν προ-
 τρεφόμενον· οὐδὲ κύων, ὅταν ἴδῃ τι τῶν ὑγρίων
 5 ζώων· ἐγὼ δ' ἂν ἴσχω τὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ πα-
 ρασκευὴν, ἐκδέχομαι ἵνα με σὺ παρασκευάσῃς
 ἐπὶ τὰ οἰκεῖα ἔργα· νῦν δ' οὕτω ἔχω, πίψευσόν
 μοι· τί οὖν με πρὸ ὥρας ἀποξηρανθῆναι θέλεις,
 ὡς αὐτὸς ἐξηράνθης;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Πρὸς τὸν εἰς Ἀναίσχυντίαν μεταβληθέντα.

Ὅταν ἄλλον ἴδῃς ἄρχοντα, ἀντίθες, ὅτι σὺ ἔ-
 χεις τὸ μὴ δεῖσθαι ἀρχῆς· ὅταν ἄλλον πλουτοῦν-
 2 τα, ἰδοὺ τί ἀντὶ τούτου ἔχεις· εἰ μὲν γὰρ μη-
 δὲν ἔχεις ἀντ' αὐτοῦ, ἄθλιος εἶ· εἰ δ' ἔχεις τὴν
 μὴ χρεῖαν ἔχειν πλούτου, γίνωσκε ὅτι πλείων
 5 τούτου ἔχεις, καὶ πολλῷ πλείονος ἄξιον. Ἄλλος
 γυναικᾶ εὐμόρφον· σὺ, τὸ μὴ ἐπιθυμεῖν εὐμόρ-
 φου γυναικός. Μικρά σοι δοκεῖ ταῦτα; καὶ τίς σου
 ἂν τιμήσαιντο οὗτοι αὐτοὶ οἱ πλουτοῦντες καὶ
 ἄρχοντες, καὶ μετ' εὐμόρφων διαιτώμενοι, δύ-
 νασθαι πλούτου καταφρονεῖν, καὶ ἀρχῶν, καὶ
 αὐτῶν τούτων τῶν γυναικῶν ὧν ἐρώσι, καὶ ὧν
 4 τυγχάνουσιν; Ἀγνοεῖς οἶόν τι ἐστὶ δίψος πυρέσ-
 σαντος; οὐδὲν ὅμοιον ἔχει τῷ τοῦ ὑγιαίνοντος·
 ἐκεῖνος πιὼν ἀποπέπαιται· ὁ δὲ πρὸς ὀλίγον ἡσ-
 θείς, εἶτα ναυτιᾷ, χαλὴν αὐτὸ ποιεῖ ἀντὶ ὕδα-
 5 τος, ἐμεῖ, εὐροφῶνται, διψῇ σφοδρότερον. Ταιοῦ-
 τόν ἐστι μετ' ἐπιθυμίας πλουτεῖν, μετ' ἐπιθυμίας
 ἄρχειν, μετ' ἐπιθυμίας καλῇ συγκαθεύδειν· ζη-

Τόμ. Ε.

. X

λοτυπία πρόσεςσι, φόβος τοῦ σεμνθῆναι, αἰσχροὶ λόγοι, αἰσχρὰ ἐνδυσήματα, ἔργα ἀσχήμονα.

- 6 Καὶ τί, φησὶν, ἀπολλύω; Ἀνδρῶπε, ὑπῆρχες αἰδήμων, καὶ νῦν οὐκέτι εἶ· οὐδὲν ἀπολώλεκας; ἀντὶ Χρυσίππου καὶ Ζήνωνος, Ἀριστείδην ἀναγινώσκεις καὶ Εὐνὸν· οὐδὲν ἀπολώλεκας; ἀντὶ Σωκράτους καὶ Διογέους, τεθαύμακας τὸν πλεί-
- 7 ζας διαφθεῖραι καὶ ἀναπεῖσαι δυνάμενον· καλὸς εἶναι θέλεις, καὶ πλάσσεις σεαυτὸν, μὴ ὦν· καὶ ἐσθῆτα ἐπιδεικνύειν θέλεις σιλπνὴν, ἵνα τὰς γυναῖκας ἐπιστρέφῃς· κἄν που μυρालειφίου ἐ-
- 8 πιτύχης, μακάριος εἶναι δοκεῖς. Πρότερον δ' οὐκ ἐνεθυμοῦ τούτων τι· ἀλλὰ ποῦ εὐσχήμων λόγος, ἀνὴρ ἀξιόλογος, ἐνδύμημα γενναῖον. Ται-
γαροῦν ἐκάθευδες ὡς ἀνὴρ, προήεις ὡς ἀνὴρ, ἐσθῆτα ἐφόρεις ἀνδρικήν, λόγους ἐλάλεις πρέπον-
τας ἀνδρὶ ἀγαθῷ· εἰτά μοι λέγεις, οὐδὲν ἀπώ-
- 9 λεσα; Οὕτως οὐδὲν ἄλλο, ἢ κέρμα, ἀπολλύουσιν ἄνθρωποι; αἰδῶς οὐκ ἀπόλλυται; εὐσχημοσύνη οὐκ ἀπόλλυται; ἢ οὐκ ἐστὶ ζημιωθῆναι τὸν
- 10 ταῦτα ἀπολέσαντα; Σοὶ μὲν οὖν δοκεῖ τάχα τούτων οὐδὲν οὐκέτι εἶναι ζημία· ἢν δέ ποτε χρόνος, ὅτε μόνην αὐτὴν ὑπελογίζου καὶ ζημίαν καὶ βλάβην, ὅτε ἡγωνίας μήτις ἐκσείσῃσε τούτων τῶν λόγων καὶ ἔργων.
- 11 Ἰδοῦ, ἐκσέσειςαι ὑπ' ἄλλου μὲν οὐδενός, ὑπὸ σαυτοῦ δέ. Μαχέσθῃτι σαυτῷ, ἀφελοῦ σαυτὸν εἰς εὐσχημοσύνην, εἰς αἰδῶ, εἰς ἑλευθερίαν.
- 12 Εἰ σοὶ τίς ποτε ἔλεγε περὶ ἐμοῦ ταῦτα, ὅτι μέ τις μοιχεύειν ἀναγκάζει, ὅτι ἐσθῆτα φορεῖν τοιαύτην, ὅτι μυρίζεσθαι· οὐκ ἂν ἀπελθὼν αὐτόχειρ ἐγγένου τούτου τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ οὕτω μοι
- 13 παραχρωμένου; Νῦν οὖν οὐ θέλεις σαυτῷ βοηθῆσαι; καὶ πόσω βίῳ αὕτη ἡ βοήθεια; οὐκ ἀ-

ποκτεῖναι τίνα δεῖ, οὐ δῆσαι, οὐχ ὑβρίσαι, οὐκ
 εἰς ἀγορὰν προελθεῖν· ἀλλ' αὐτόν αὐτῷ λαλήσαι,
 τῷ μάλιστα πεισθησομένῳ, πρὸς ὃν οὐδεὶς ἐξί
 14 σου πιθανώτερος· καὶ πρῶτον μὲν, κατὰ γνώσιν
 τῶν γινομένων· εἶτα καταγνοῦς, μὴ ἀπογνώσ-
 σεαυτοῦ· μηδὲ πάθῃς τὸ τῶν ἀγευνῶν ἀνδρώ-
 πων, οἱ ἅπαξ ἐνδόντες, εἰσάπαν ἐπέδωκαν ἑαυ-
 15 τοὺς, καὶ ὡς ὑπὸ βεύματος παρεσύρησαν. Ἀλλὰ
 μάθε τὸ τῶν παιδοτριβῶν. Πέπτωκε τὸ παιδίον;
 Ἀναστὰς, φησὶ, πάλιν πάλαιε, μέχρις ἂν ἰσχυ-
 16 ροποιηθῇς. Τοιοῦτόν τι καὶ σὺ πάθε· ἴσθι γάρ,
 ὅτι οὐδὲν ἐστὶν εὐαγωγότερον ἀνθρωπίνης ψυχῆς.
 Θελῆσαι δεῖ· καὶ γέγονε, διῶρθωται· ὥς πάλιν
 ἀπονυσάζαι, καὶ ἀπόλωλεν. Ἔσωθεν γάρ ἐστι καὶ
 17 ἀπάλεια καὶ βοήθεια. Εἶτα τίμοι ἀγαθόν; καὶ
 τί ζητεῖς τούτου μείζον; ἐξ ἀναισχύντου αἰδήμων
 ἔση, ἐξ ἀκόσμου κόσμιος, ἐξ ἀπίστου πιστός, ἐξ
 18 ἀκολάστου σώφρων. Εἴ τινα ἄλλα τούτων μείζονα
 ζητεῖς, ποίει ἃ ποιεῖς· οὐδὲ Θεῶν σέ τίς ἐτι σώ-
 σαι δύναται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Τίνων δεῖ Καταφρονεῖν, καὶ πρὸς τίνα Διαφέρεσθαι.

Ἀπορία πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις περὶ τὰ ἐκτός γί-
 νεται, ἀμηχανία περὶ τὰ ἐκτός. Τί ποιήσω; πῶς
 γένηται; πῶς ἀποθῇ; μὴ τόδε ἀπαντήσῃ, μὴ
 2 τόδε. Πᾶσαι αὗται αἱ φωναὶ περὶ τὰ ἀπροαίρετα
 κρεφομένων εἰσὶ. Τίς γὰρ λέγει. Πῶς μὴ συγκα-
 τατιδῶμαι τῷ ψεύδει; πῶς μὴ ἀπονεύσω ἀπὸ
 3 τοῦ ἀληθοῦς; Ἐὰν οὕτως ἡ εὐφυῆς ὥς περὶ τού-
 των ἀγωνιᾷ, ὑπομνήσω αὐτόν· ὅτι, τί ἀγω-
 νίας; ἐπὶ σοὶ ἐστὶν· ἀσφαλῆς ἴσθι· μὴ πρὸ τοῦ
 ἐπάγειν τὸν φυσικὸν κανόνα προπήδα ἐν τῷ συγ-

- 4 κατατίθασθαι. Πάλιν ἂν περὶ ὀρέξεως ἀγωνιῇ,
μὴ ἀτελής γένηται καὶ ἀποτευκτική· περὶ ἐκκλί-
5 σεως, μὴ περιπτωτική· πρῶτον μὲν αὐτὸν κα-
ταφιλήσω, ὅτι ἀφείς περὶ ἃ οἱ ἄλλοι ἐπτόννται,
καὶ τοὺς ἐκείνων φόβους, περὶ τῶν ἰδίων ἔργων
6 πεφρόντικεν, ὅπου αὐτός ἐστιν· εἴτα ἐρῶ αὐτῷ,
εἰ μὴ θέλεις ὀρέγασθαι ἀποτευκτικῶς, μηδ' ἐκ-
κλίνειν περιπτωτικῶς, μηδενὸς ὀρέγου τῶν ἁλ-
λοτριῶν ἔτι, μηδὲν ἐκκλινε τῶν μὴ ἐπὶ σοί· εἰ
δὲ μὴ, καὶ ἀποτυχεῖν καὶ περιπεσεῖν ἀνάγκη.
7 Ποία ἐνθάδ' ἀπορία; τοῦ τόπου ἔχει, πῶς γένη-
ται; καὶ, πῶς ἀποβῇ; καὶ, μὴ ἀπαντήσῃ τόδε
ἢ τόδε.
8 Νῦν οὐχὶ τὸ ἐκβησόμενον ἀπροαίρετον; Ναί. Ἡ
δ' οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἐστὶν ἐν τοῖς προ-
αιρετικοῖς; Ναί. Ἐξέστιν οὖν σοι παντὶ τῷ ἀπο-
βάντι χρῆσθαι κατὰ φύσιν; μή τις σε κωλύσαι
9 δύναται; Οὐδεὶς. Μηκέτι οὖν μοι λέγε, πῶς γέ-
νεται; ὥπως γὰρ ἂν γένηται, σὺ αὐτὸ θήσεις
10 καλῶς, καὶ ἔσαι σοι τὸ ἀποθάν εὐτύχημα. Ἡ τίς
ἂν ἦν ὁ Ἡρακλῆς, λέγων, Πῶς μοι μὴ μέγας λέων
ἐπιφανῇ, μηδὲ μέγας σῦς, μηδὲ θηριώδεις ἄν-
δρωποι; Καὶ τί σοι μέλει; ἂν μέγας σῦς ἐπιφα-
νῇ, μείζον ἄθλον ἀθλήσεις· ἂν κακοὶ ἄνθρωποι,
11 κακῶν ἀπαλλάξεις τὴν οἰκουμένην. Ἄν οὖν οὐ-
τως ἀποθάνω; Ἀγαθὸς ὢν ἀποθάνῃ, γενναίαν
πράξιν ἐπιτελῶν. Ἐπεὶ γὰρ δεῖ πάντως ἀποθα-
νεῖν, ἀνάγκη τί ποτε ποιοῦντα εὐρεθῆναι· ἢ γε-
ωργοῦντα, ἢ σκάπτοντα, ἢ ἐμπορευόμενον, ἢ
ὑπατεύοντα, ἢ ἀπεπτοῦντα, ἢ διαβροῖζόμενον.
12 Τί οὖν θέλεις ποιῶν εὐρεθῆναι ὑπὸ τοῦ θανά-
του; Ἐγὼ μὲν, τὸ ἐμὸν μέρος, ἔργον τί ποτ'
ἀνθρωπικόν, εὐεργετικόν, κοινωφελές, γενναῖον·
13 εἰ δὲ μὴ δύναμαι τὰ τηλικαῦτα ποιῶν εὐρεθῆ-

ναι, ἐκεῖνό γε, τὸ ἀκώλυτον, τὸ εἰδόμενον, ἐμ-
 αυτὸν ἐπανορθῶν, ἐξεργαζόμενος τὴν δύναμιν
 τὴν χρηστικὴν τῶν φαντασιῶν, ἀπάθειαν ἐκπο-
 νῶν, ταῖς σχέσεσι τὰ ἴδια ἀποδιδόναι· εἰ οὕτως
 εὐτυχὴς εἰμι, καὶ τοῦ τρίτου τόπου παραπτώμε-
 νος, τοῦ περὶ τὴν τῶν κριμάτων ἀσφάλειαν.

14 Ἄν μετὰ τούτων με ὁ θάνατος καταλάβῃ, ἄρ-
 κεῖ μοι ἂν δύνωμαι πρὸς τὸν Θεὸν ἀνατεῖναι τὰς
 χεῖρας, καὶ εἰπεῖν, ὅτι, Ἄς ἔλαβον ἀφ' ὁμοίας πα-
 ρὰ σοῦ πρὸς τὸ αἰσθῆσθαι σου τῆς διοικήσεως,
 καὶ ἀκολουθῇται αὐτῇ, τούτων οὐκ ἡμέλησα·
 15 οὐ κατήσχυνά σε τὸ ἐμὸν μέρος· ἰδοὺ πῶς κέ-
 χρημαι ταῖς αἰσθήσεσιν, ἰδοὺ πῶς ταῖς προλή-
 ψεσι· μή ποτέ σε ἐμεμφάμην; μή τι τῶν γινο-
 μένων τινι δυσηρέσησα, ἢ ἄλλως γίνεσθαι ἠθέ-
 16 λησα; μή τι τὰς σχέσεις παραβῆναι; Ὅτι με σὺ
 ἐγέννησας, χάριν ἔχω ὧν ἔδωκας· ἐφ' ὅσον ἐ-
 χρησάμην τοῖς σοῖς, ἀρκεῖ μοι· πάλιν αὐτὰ ἀπό-
 λαβε, καὶ κατὰ τάξιν εἰς ἣν ἂν θέλῃς χώραν· σὰ
 17 γὰρ ἦν πάντα, σὺ μοι αὐτὰ δέδωκας. Οὐκ ἀρκεῖ
 οὕτως ἔχοντα ἐξελεῖν; καὶ τίς βίων κρείττων
 καὶ εὐσχημονέστερος τοῦ οὕτως ἔχοντος; ποῖα δὲ
 καταστροφὴ εὐδαιμονεστέρα;

18 Ἵνα δὲ ταῦτα γένηται, οὐ μικρὰ δέξασθαι,
 οὐδὲ μικρῶν ἐσιν ἀποτυχεῖν· οὐ δύνασαι καὶ ὑ-
 πατεῦναι θέλειν, καὶ ταῦτα· καὶ ἀγροὺς ἔχειν
 ἐσπουδακέναι, καὶ ταῦτα· καὶ τῶν δουλαρίων
 19 φροντίζειν, καὶ σεαυτοῦ. Ἀλλ' ἄν τι τῶν ἄλλο-
 τρίων θέλῃς, τὰ σὰ ἀπώλετο· αὕτη τοῦ πράγ-
 20 ματος ἡ φύσις· προῖκα οὐδὲν γίνεται. Καὶ τί θαν-
 μαζόν; Ἄν ὑπατεῦσαι θέλῃς, ἀγρυπνῆσαί σε
 δεῖ, περιδραμεῖν, τὰς χεῖρας καταφιλῆσαι, πρὸς
 ταῖς ἄλλοτρίαις θύραις κατασαπῆναι, πολλὰ μὲν
 εἰπεῖν, πολλὰ δὲ πράξαι ἀνελεύθερα, δῶρα πέμ-

- 21 ψαι πολλοῖς, ξένια καθ' ἡμέραν ἐνίοις· καὶ τί τὸ γινόμενόν ἐστι; δώδεκα δεσμὰ βιάδων, καὶ τρεῖς ἢ τετράκις ἐπὶ βῆμα καθίσαι, καὶ Κιρκήσια δοῦναι, καὶ σπυρίσι δειπνίσαι· ἢ δεῖξάτω μοί τις,
- 22 τί ἐστι παρὰ ταῦτα. Ὑπὲρ ἀπαθείας οὖν, ὑπὲρ ἀταραξίας, ὑπὲρ τοῦ καθεύδοντα καθεύδειν, ἐγρηγορότα ἐγρηγορέναι, μὴ φοβεῖσθαι μὴδέν, μὴ ἀγωνιᾶν ὑπὲρ μηδενός, οὐδὲν ἀναλῶσαι θέλεις, οὐδὲν πονῆσαι; Ἀλλ' ἂν τι ἀπόλλυταί σου
- 23 περὶ ταῦτα γινόμενου, ἢ ἀναλωθῇ κακῶς, ἢ ἄλλος τύχη αὐτῷ εἴδει σε τυχεῖν, εὐθὺς διηχθήσῃ
- 24 ἐπὶ τῷ γενομένῳ; Οὐκ ἀντιθήσεις τί ἀντὶ τίνος λαμβάνεις, πόσον ἀντὶ πόσου; Ἀλλὰ προῖκα θέλεις τὰ τηλικαῦτα λαβεῖν; Καὶ πῶς δύνασαι;
- 25 Ἐργῶν ἔργῳ οὐ κοινωνεῖ. Οὐ δύνασαι καὶ τὰ ἐκτὸς ἔχειν ἐπιμελείας τετυχηκότα, καὶ τὸ σπουτοῦ ἡγεμονικόν· εἰ δ' ἐκεῖνα θέλεις, τοῦτο ἀφες· εἰ δὲ μὴ, οὔτε τοῦτο ἔξεις, οὔτ' ἐκεῖνα, περισπώμενος ἐπ' ἀμφοτέρα· εἰ τοῦτο θέλεις, ἐ-
- 26 κείνά σε ἀφεῖναι δεῖ. Ἐκχεθήσεται τὸ ἔλαιον, ἀπολεῖται τὰ σκευάρια· ἀλλ' ἐγὼ ἀπαθῆς ἔσομαι. Ἐμπρησμὸς ἔσαι, ἐμοῦ μὴ παρόντος, καὶ ἀπολεῖται τὰ βιβλία· ἀλλ' ἐγὼ χρῆσομαι ταῖς φαντασίαις κατὰ φύσιν. Ἀλλ' οὐχ ἔξω φαγεῖν.
- 27 Εἰ οὕτω τάλας εἰμί, λιμὴν τὸ ἀποθανεῖν· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ λιμὴν πάντων, ὁ θάνατος· αὕτη ἡ καταφυγή. Διὰ τοῦτο οὐδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ χαλεπόν ἐστιν· ὅταν θέλῃς, ἐξῆλθες, καὶ οὐ καπνίζῃ.
- 28 Τί οὖν ἀγωνιᾷς; τί ἀγρυπνεῖς; οὐχὶ δὲ εὐθὺς, ἀναλογισάμενος ποῦ σου τὸ ἀγαθόν ἐστι καὶ τὸ κακόν, λέγεις, ὅτι, Ἐπ' ἐμοὶ ἀμφοτέρα· οὔτε τούτου τις ἀφελέσθαι με δύναται, οὔτ' ἐκείνου
- 29 ἄκοντα περιβαλεῖν; Τί οὖν οὐ μέγχα βαλῶν; τὰ γὰρ ἐμὰ ἀσφαλῶς ἔχει· τὰ ἀλλότρια, ὄψεται

αὐτὰ ὅς ἂν φέρῃ, ὡς ἂν διδῶται παρὰ τοῦ ἔχον-
 0 τος ἐξουσίαν. Τίς εἶμι ὁ θέλων αὐτὰ οὕτως ἔχειν
 ἢ οὕτως; μὴ γάρ μοι δέδοται ἐκλογὴ αὐτῶν; μὴ
 γάρ ἐμέ τις αὐτῶν διοικητὴν πεποίηκεν; ἀρκεῖ
 μοι ὧν ἔχω ἐξουσίαν· ταῦτά με δεῖ κάλλιστα πα-
 ρασκευάσαι· τὰ δ' ἄλλα, ὡς ἂν θέλῃ ὁ ἐκείνων
 κύριος.

1 Ταῦτά τις ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν, ἀγρυπνεῖ,
 καὶ σρέφεται ἔνθα καὶ ἔνθα; τί θέλων; ἢ τί πο-
 θῶν; Πάτροκλον, ἢ Ἀντίλοχον, ἢ Μενέλαον;
 Πότε γὰρ ἠγήσατο ἀθάνατόν τινα τῶν φίλων;
 πότε γὰρ οὐκ εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι αὖριον
 ἢ εἰς τὴν τρίτην δεῖ ἢ αὐτὸν ἀποθανεῖν ἢ ἐκεῖ-
 2 νον; Ναὶ, φησὶν· ἀλλ' ὦμην, ὅτι ἐκεῖνος ἐπι-
 διώσεται μοι, καὶ αὐξήσει μου τὸν ἦόν. Μωρὸς
 γὰρ ἦς, καὶ τὰ ἄδηλα ὦου. Τί οὖν οὐκ ἐγκαλεῖς
 σεαυτῷ, ἀλλὰ κλαίων κἀθίσαι ὡς τὰ κοράσια;
 3 Ἀλλ' ἐκεῖνός μοι φραγεῖν παρετίθει. Ἐξὶ γὰρ,
 μωρέ· νῦν δ' οὐ δύναται· ἀλλ' Αὐτομέδων σοι
 παραθήσει· ἂν δὲ καὶ Αὐτομέδων ἀποθάνῃ, ἄλ-
 4 λου εὐρήσεις. Ἄν δ' ἡ χύτρα, ἐν ἣ ἠψετά σοι τὸ
 κρέας, καταγῇ, λιμῶ σε δεῖ ἀποθανεῖν, ὅτι μὴ
 ἔχεις τὴν συνήθει χύτραν; οὐ πέμπεις, καὶ ἄλ-
 λην καινὴν ἀγοράζεις;

5 Οὐ μὲν γάρ τι (φησὶ) κακώτερον ἄλλο πά-
 θαιμι·

Τοῦτο γάρ σοι κακὸν ἐστίν; εἰπ' ἀφείς τοῦτο ἐξε-
 λεῖν, αἰτίᾳ τὴν μητέρα, ὅτι σοι ἐν προεῖπεν, ἵν'
 6 ὀδυρόμενος ἐξ ἐκείνου διατελῇς; Τί δοκεῖτε; μὴ
 ἐπίτηδες ταῦτα συνθεῖναι Ὀμηρον, ἵν' ἴδωμεν,
 ὅτι οἱ εὐγενέστατοι, οἱ ἰσχυρότατοι, οἱ πλουσιώ-
 τατοι, οἱ εὐμορφότατοι, ὅταν οἷα δεῖ δόγματα
 μὴ ἔχωσιν, οὐδὲν κωλύονται ἀθλιώτατοι εἶναι
 καὶ δυσυχέστατοι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ Καθαρότητος.

Ἀμφισβητοῦσίν τινες, εἰ ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀν-
 θρώπου περιέχεται τὸ κοινωνικόν· ὅμως δ' αὐτοὶ
 οὗτοι οὐκ ἂν μοι δοκοῦσιν ἀμφισβητῆσαι, ὅτι
 τό γε καθάριον πάντως περιέχεται, καὶ, εἴ τι
 2 ἄλλω, καὶ τούτῳ τῶν ζώων χωρίζεται. Ὅταν οὖν
 ἄλλο τι ζῶον ἴδωμεν ἀποκαθαῖρον ἑαυτό, ἐπιλέ-
 γειν εἰώθαμεν θάυμαζοντες, ὅτι ὥς ἄνθρωπος·
 καὶ πάλιν, ἂν τις ἐγκαλῇ τινι ζῳῷ, εὐθὺς εἰώ-
 θαμεν ὥσπερ ἀπολογούμενοι λέγειν, ὅτι οὐ δῆ-
 3 που ἄνθρωπός ἐστιν. Οὕτως ἐξαίρετόν τι περὶ τὸν
 ἄνθρωπον εἶναι οἴομεθα, ἀπὸ τῶν Θεῶν αὐτὸ
 πρῶτον λαμβάνοντες· ἐπεὶ γὰρ ἐκεῖνοι φύσει κα-
 θαροὶ καὶ ἀκήρατοι, ἐφ' ὅσον ἡγγίκασιν αὐτοῖς
 οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸν λόγον, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ
 τοῦ καθαροῦ καὶ τοῦ καθάρου εἰσὶν ἀνδεκτικοί.
 4 ἐπεὶ δ' ἀμήχανον τὴν οὐσίαν αὐτῶν παντάπασιν
 εἶναι καθάρην, ἐκ τοιαύτης ὕλης κεκραμένην· ὁ
 λόγος παραληφθεὶς εἰς τὸ ἐνδεχόμενον ταύτην
 5 καθάριον ἀποτελεῖν πειράται. Ἡ πρώτη οὖν καὶ
 ἀνωτάτω καθαρότης, ἡ ἐν ψυχῇ γινομένη· καὶ
 ὁμοίως ἀκαθαρσία· ψυχῆς δ' ὡς σώματος μὲν ἀ-
 καθαρσίαν οὐκ ἂν εὖρης· ὡς ψυχῆς δὲ, τί ἂν ἄλ-
 6 λο εὖρης ἢ τὸ παρέχον αὐτὴν ῥυπαράν πρὸς τὰ
 ἔργα τὰ αὐτῆς; Ἔργα δὲ ψυχῆς, ὁρμῆν, ἀφορ-
 μῆν, ὀρέγεσθαι, ἐκκλίνειν, παρασκευάζεσθαι,
 7 ἐπιβάλλεσθαι, συγκατατίθεσθαι. Τί ποτ' οὖν
 ἐστὶ τὸ ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ῥυπαράν παρέχον
 αὐτὴν καὶ ἀκάθαρτον; Οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὰ μοχθη-
 8 ρὰ κρίματα αὐτῆς. Ὡς ψυχῆς μὲν ἀκαθαρσία,
 δόγματα πονηρὰ· καθαρσις δ', ἐμποίησις οἷων
 δεῖ δόγμάτων· καθαρὰ δ', ἡ ἔχουσα οἷα δεῖ δόγ-

ματα· μόνη γὰρ αὕτη ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς αὐτῆς ἀσύγχυτος καὶ ἀμόλυτος.

- 9 Δεῖ δέ τι εἰκόδες τούτῳ καὶ ἐπὶ σώματος φιλο-
τοχνεῖν, κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον. Ἀμήχανον ἦν,
μύξας μὴ μέιν, τοῦ ἀνθρώπου τοιοῦτον ἔχοντος
τὸ σύγκραμα· διὰ τοῦτο χεῖρας ἐποίησεν ἡ φύ-
σις, καὶ αὐτὰς τὰς ῥίνας, ὡς σωλῆνας, πρὸς τὸ
ἐκδιδόναι τὰ ὕγρα· ἂν οὖν ἀναῤῥοφῇ τις αὐτάς,
10 λέγω ὅτι οὐ ποιεῖ ἔργον ἀνθρωπικόν. Ἀμήχανον
ἦν, μὴ πηλοῦσθαι τοὺς πόδας, μηδὲ ὅλως μο-
λύνεσθαι, διὰ τριούτων τινῶν πορευομένους· διὰ
11 τοῦτο ὕδωρ παρεσκεύασε, διὰ τοῦτο χεῖρας. Ἀ-
μήχανον ἦν, ἀπὸ τοῦ τρώγειν μὴ βυπαρόν τι προσ-
μένειν τοῖς ὁδοῦσι· διὰ τοῦτο, πλύνον, φησί,
τοὺς ὀδόντας. Διὰ τί; Ἰν' ἀνθρώπος ᾗς, καὶ μὴ
12 θηρίον, μηδὲ συῖδιον. Ἀμήχανον, μὴ ἀπὸ τοῦ
ιδρώτος καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐσθῆτα συνοχῆς ὑπο-
λείπεσθαί τι περὶ τὸ σῶμα βυπαρόν καὶ δεόμενον
ἀποκαθάρσεως· διὰ τοῦτο ὕδωρ, ἔλαιον, χεῖ-
ρες, ὀδόντιον, ξύσρα, νίτρον, ἐσθ' ὅτε ἡ ἄλλη
13 πᾶσα παρασκευὴ, πρὸς τὸ καθαῖραι αὐτό. Οὐ·
ἀλλ' ὁ μὲν χαλκεὺς ἐξιῶται τὸ σιδῆριον, καὶ ὄρ-
γανα πρὸς τοῦτο ἔξει κατεσκευασμένα· καὶ τὸ
πινάκιον αὐτὸς σὺ πλύνεις ὅταν μέλλῃς ἐσθῆειν,
εἰ μὴ ᾗς παντελῶς ἀκάθαρτος καὶ βυπαρός· τὸ
σωμάτιον δ' οὐ πλυνεῖς, οὐδὲ καθαρὸν ποιήσεις;
14 Διατί, φησί. Πάλιν ἐρῶ σοι, πρῶτον μὲν, ἵνα
τὰ ἀνθρώπου ποιῇς· εἶτα, ἵνα μὴ ἀνιῇς τοὺς
15 ἐντυγχάνοντας. Τοιοῦτόν τι καὶ ἐνθάδε ποιεῖς,
καὶ οὐκ αἰσθάνῃ· σαυτὸν ἄξιον ἡγῇ τοῦ ὄζειν·
ἔσῳ, ἴσθι ἄξιος· μή τι καὶ τοὺς παρακαθίζον-
τας; μή τι καὶ τοὺς συγκατακλινομένους; μή τι
16 καὶ τοὺς καταφιλοῦντας; Ἢ ἄπελθ' εἰς ἐρημίαν,
ὅπου ποτὲ ᾗς ἄξιος· ἢ καὶ μόνος διάγε, κατόζων

- σαυτοῦ· δίκαιον γάρ ἐστι, τῆς σῆς ἀκαθαρσίας
 σὲ μόνον ἀπολαύειν· ἐν πόλει δ' ὄντα, οὕτως
 ἀπερισκέπτως καὶ ἀγνωμόνως ἀνασρέφουσαι,
 17 τίνοσ σοι φαίνεται; Ἡ δ' ἵππον σοι πεπισεύκει ἢ
 φύσις, περιεώρας αὐτὸν ἀτημέλητον; Καὶ νῦν,
 οἷου σου τὸ σῶμα ὥς ἵππον ἐγκεχειρίσθαι· πλῆ-
 νον αὐτὸ, ἀπόσμηξον, ποιήσων ἵνα μηδεὶς ἀπο-
 18 σρέφῃται, μηδεὶς ἐκτρέπῃται. Τίς δ' οὐκ ἐκτρέ-
 πεται ῥυπαρὸν ἄνθρωπον, ὄζοντα, κακόχροον,
 μᾶλλον ἢ τὸν κεκοπρωμένον; ἐκείνη ἢ ὁσμή ἐ-
 ξωθέν ἐστιν ἐπίθετος· ἢ δ' ἐξ ἀθεραπευσίας ἔσω-
 θεν, καὶ οἶονεὶ διασεσηπότης.
 19 Ἀλλὰ Σωκράτης ὀλιγάκις ἐλούετο. Ἀλλὰ ἔ-
 ριλθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα· ἀλλ' ἦν οὕτως ἐπίχαρι
 καὶ ἡδύ, ὥς ἥρων αὐτοῦ οἱ ὠραιότατοι καὶ οἱ
 εὐγενέστατοι, καὶ ἐπεθύμουν ἐκείνῳ παρακατα-
 κλίνεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς εὐμορροτάτοις· ἐξῆν ἐ-
 κείνῳ μήτε λούεσθαι, μήτε πλύνεσθαι, εἰ ἤθε-
 λε· καί τοι καὶ τὸ ὀλιγάκις ἰσχύον εἶχε. Ἢν θερ-
 20 μῶ μὴ θέλῃς, ψυχρῶ. Ἀλλὰ λέγει Ἀριστοφάνης,
 Τοὺς ὠχρίωντας, τοὺς ἀνυποδήτους λέγω.
 Λέγει γὰρ καὶ ἀεροθατεῖν αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς πα-
 21 λαίσεως κλέπτειν τὰ ἱμάτια. Ἐπεὶ τοι πάντες οἱ
 γεγραφότες περὶ Σωκράτους πάντα τὰναντία αὐ-
 τῷ προσμαρτυροῦσιν· ὅτι ἡδύς οὐ μόνον ἀκού-
 σαι, ἀλλὰ καὶ ἰδεῖν ἦν. Πάλιν περὶ Διογένηους
 22 ταῦτά γραφουσιν. Δεῖ γὰρ μηδὲ κατὰ τὴν ἀπὸ
 τοῦ σώματος ἔμφασιν ἀπὸ φιλοσοφίας ἀποσσεῖν
 τοὺς πολλούς· ἀλλ', ὥσπερ τὰ ἄλλα εὐθυμον
 καὶ ἀτάραχον ἐπιδεικνύειν αὐτὸν, οὕτω καὶ ἀπὸ
 23 τοῦ σώματος. Ἰδετε, ὦ ἄνθρωποι, ὅτι οὐδὲν ἔ-
 χω, ὅτι οὐδενὸς δέομαι· Ἰδετε, πῶς ἄοικος ὢν,
 καὶ ἀπολις, καὶ φυγὰς, ἂν οὕτω τύχη, καὶ ἀ-
 νέσιος, πάντων τῶν εὐπατριδῶν καὶ πλουσίων ἀ-

- παραχώτερον διάγω, καὶ εὐρούερον· ἀλλὰ καὶ τὸ σωματίον ὁρᾶτε, ὅτι οὐ κακοῦται ὑπὸ τῆς αὐ-
 24 σιρᾶς διαίτης. Ἄν δέ μοι ταῦτα λέγη τις, ἀν-
 θρώπου σχῆμα καταδίκου ἔχων καὶ πρόσωπον,
 τίς με πείσει Θεῶν προσελθεῖν φιλοσοφίᾳ, ὥς ε-
 τοιούτους ποιεῖ; Μὴ γένοιτο· οὐδ', εἰ σοφὸς ἔ-
 μελλον εἶναι, ἤθελον.
- 25 Ἐγὼ μὲν, νῦν τοὺς Θεοὺς, τὸν νέον τὸν πρῶ-
 τως κινούμενον θέλω μᾶλλον ἔλθεῖν πρός με πε-
 πλασμένον, ἢ τὴν κήλην κατεφθινηκότα καὶ ῥυ-
 παρόν· βλέπεται γάρ τις ἐν ἐκείνῳ τοῦ καλοῦ
 26 φαντασία, ἔφεσις δὲ τοῦ εὐσχήμονος· ὅπου δ'
 αὐτὸ εἶναι φαντάζεται, ἐκεῖ καὶ φιλοτεχνεῖ· λοι-
 πὸν ὑποδεῖξαι μόνον αὐτῷ δεῖ, καὶ εἰπεῖν. Νεα-
 νίσκε, τὸ καλὸν ζητεῖς, καὶ εὖ ποιεῖς· ἴσθι οὖν,
 ὅτι ἐκεῖ φύεται, ὅπου τὸν λόγον ἔχεις· ἐκεῖ αὖ-
 τὸ ζήτει, ὅπου τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ἀφορμὰς, ὅ-
 27 που τὰς ὀρέξεις, τὰς ἐκκλίσεις· τοῦτο γὰρ ἔ-
 χεις ἐν σεαυτῷ ἑξαίρετον, τὸ σωματίον δὲ φύ-
 σει πηλὸς ἐστὶ· τί πονεῖς εἰκὴ περὶ αὐτό; εἰ μὴ-
 28 δὲν ἕτερον, τῷ χρόνῳ γνώσῃ, ὅτι οὐδὲν ἔστιν. Ἄν
 δέ μοι ἔλθῃ κεκοπρωμένος, ῥυπαρὸς, μύσκανα ἔ-
 χων μέχρι τῶν γονάτων, τί αὐτῷ εἰπεῖν ἔχω;
 29 ἀπὸ ποίας αὐτὸν ὁμοιότητος ἐπαγαγεῖν; Περὶ τί
 γὰρ ἐσπούδακεν ὁμοιον τῷ καλῷ, ἵν' αὐτὸν με-
 ταθῷ, καὶ εἴπω, Οὐκ ἔστιν ἐνθάδε τὸ καλόν,
 ἀλλ' ἐνθάδε; Θέλεις αὐτῷ λέγω, Οὐκ ἔστιν ἐν
 τῷ κεκοπρωσθαι τὸ καλόν, ἀλλ' ἐν τῷ λόγῳ;
 Εἴσθιται γὰρ τοῦ καλοῦ; ἔμφασιν γάρ τινα αὐ-
 τοῦ ἔχει; Ἀπελθε, καὶ χοίρῳ διαλέγαι, ἵν' ἐν
 30 βορβόρῳ μὴ κυλίηται. Διὰ τοῦτο καὶ Πολέμωνος
 ἠφαντο οἱ Ξενοκράτους λόγοι, ὥς φιλοκάλου νεα-
 νίσκου· εἰσῆλθε γὰρ ἔχων ἐναύσματα τῆς περὶ
 31 τὸ καλὸν σπουδῆς, ἀλλαχοῦ δ' αὐτὸ ζητῶν. Ε-

- πείτοι οὐδὲ τὰ ζῶα τὰ ἀνθρώποις συντρόφα βυ-
 παρὰ ἐποίησεν ἢ φύσις. Μήτι ἵππος κυλίεται ἐν
 βορβόρῳ; μήτι κύων γευναῖος; ἀλλ' ὁ ὕς, καὶ τὰ
 σαπρὰ χηνίδια, καὶ σκῶληκες, καὶ ἀράχναι, τὰ
 μακροτάτω τῆς ἀνθρωπίνης συνανατροφῆς ἀπε-
 32 ληλαμένα. Σὺ οὖν, ἄνθρωπος ὢν, οὐδὲ ζῶον εἶ-
 ναι θέλεις τῶν ἀνθρώποις συντρόφων, ἀλλὰ σκώ-
 λιξ μᾶλλον, ἢ ἀράχνιον; οὐ λούσῃ ποῦ ποτε,
 ἄς θέλεις; οὐκ ἀποπλυνεῖς σεαυτόν; οὐχ ἡξεις
 καθαρὸς, ἵνα σοι χαίρωσιν οἱ συνόντες; ἀλλὰ
 καὶ εἰς τὰ ἱερά ἡμῖν συνέρχῃ τοιοῦτος, ὅπου πτύ-
 σαι οὐ νενόμισται οὐδ' ἀπομύξασθαι, ὅλος ὢν
 πτύσμα καὶ μύξα;
 33 Τί οὖν; καλλωπίζεσθαι τις ἀξιοῖ; Μὴ γένοιτο·
 εἰ μὴ ἐκεῖνο ὃ πεφύκαμεν, τὸν λόγον, τὰ δόγ-
 ματα, τὰς ἐνεργείας· τὰ δὲ σῶμα, μέχρι τοῦ
 34 καθαρίου, μέχρι τοῦ μὴ προσκόπτειν. Ἀλλ' ἂν
 ἀκούσῃς ὅτι οὐ δεῖ φορεῖν κόκκινα, ἀπελθὼν κό-
 πωσόν σου τὸν τρίβωνα, ἢ κατάβρῃξον. Ἀλλὰ
 πόθεν ἔχω καλὸν τρίβωνα; Ἀνθρώπε, ὕδαρ ἔ-
 35 χεις, πλύνον αὐτόν. Ἰδοὺ νέος ἀξιέρατος, ἰδοὺ
 πρεσβύτερος ἄξιος τοῦ ἔρῃν καὶ ἀντερᾶσθαι, ὃ τις
 υἱὸν αὐτοῦ παραδῶ μαθησόμενον, ὃ θυγατέρες,
 ὃ νέοι προσελεύσονται, ἂν οὕτω τύχῃ, ἵνα ἐν
 36 κοπρῶνι λέγῃ τὰς σχολάς. Μὴ γένοιτο· πᾶσα
 ἐκτροπὴ ἀπότινος ἀνθρωπικοῦ γίνεται· αὕτη δ'
 ἐγγύς ἐστι τοῦ μὴ ἀνθρωπικὴ εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Π ε ρ ῖ Π ρ ο σ ο χ ῆ ς.

Ὅταν ἀρῇς σὺ πρὸς ὀλίγον τὴν προσοχὴν, μὴ
 τοῦτο φαντάζου, ὅτι, ὅποταν θέλῃς, ἀναλήψῃ
 αὐτήν· ἀλλ' ἐκεῖνο πρόχειρον ἔσῃσαι, ὅτι παρὰ

τὸ σήμερον ἁμαρτιζέμεν εἰς τὰλλα χεῖρον ἀνάγκη
 2 σοὶ τὰ πράγματα ἔχειν. Πρῶτον μὲν γὰρ τὸ πάν-
 των χαλεπώτατον, ἔσθ' οὗ μὴ προσέχειν ἐγγί-
 νεται· εἴτα ἔσθ' οὗ ἀναβάλλεσθαι τὴν προσο-
 χὴν· αἰεὶ δ' εἰς ἄλλον καὶ ἄλλον χρόνον εἰσάγει
 ὑπερτιθέμενον τὸ εὐροεῖν, τὸ εὐσχημονεῖν, τὸ
 3 κατὰ φύσιν ἔχειν καὶ διεξάγειν. Εἰ μὲν οὖν λυ-
 σιτελής ἢ ὑπέρδεσις ἐστίν, ἢ παντελής ἀπόσασις
 αὐτῆς ἐστὶ λυσιτελεστέρα· εἰ δ' οὐ λυσιτελεῖ, τί
 4 οὐχὶ διηνεκῇ τὴν προσοχὴν φυλάσσεις; Σήμερον
 παῖξαι θέλω. Τί οὖν; Οὐδεὶ προσέχοντα; Ἄσαι.
 Τί οὖν κωλύει προσέχοντα; Μὴ γὰρ ἐξαιρεῖται
 τι μέρος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ οὐ διατείνει τὸ προσέ-
 χειν; Χεῖρον γὰρ αὐτὸ προσέχων ποιήσεις, βέλ-
 5 τιον δὲ μὴ προσέχων; Καὶ τί ἄλλο τῶν ἐν τῷ
 βίῳ κρεῖσσον ὑπὸ τῶν μὴ προσεχόντων γίνεται;
 Ὁ τέκτων, μὴ προσέχων, τεκταίνει ἀκριδέσσερον;
 ὁ κυβερνήτης, μὴ προσέχων, κυβερνᾷ ἀσφαλέ-
 6 σερον; Ἄλλο δέ τι τῶν μικροτέρων ἔργων ὑπὸ ἀ-
 προσεξίας ἐπιτελεῖται κρεῖσσον; Οὐκ αἰσθάνη,
 ὅτι, ἐπειδὴν ἀφῆς τὴν γνώμην, οὐκ ἔτι ἐπὶ σοί
 ἐστὶν ἀνακαλέσασθαι αὐτήν, οὐκ ἐπὶ τὸ εὐσχι-
 μον, οὐκ ἐπὶ τὸ αἰδῆμον, οὐκ ἐπὶ τὸ κατεσαλ-
 μένον; Ἄλλὰ πάν τὸ ἐπελθὼν ποιεῖς, ταῖς προ-
 θυμίαις ἐπακολουθεῖς.

7 Τίσιν οὖν δεῖμε προσέχειν; Πρῶτον μὲν ἐκεί-
 νοις τοῖς καθολικοῖς, καὶ ἐκεῖνα πρόχειρα ἔχειν,
 καὶ χωρὶς ἐκείνων μὴ καθεύδειν, μὴ ἀνίστασθαι,
 μὴ πίνειν, μὴ ἐσθίειν, μὴ συμβάλλειν ἀνθρώ-
 8 ποις· ὅτι προαιρέσεως ἀλλοτρίας κύριος οὐδεὶς,
 ἐν ταύτῃ δὲ μόνῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. Οὐ-
 δεὶς οὖν κύριος, ὅπ' ἀγαθὸν μοι περιποιῆσαι,
 ὅτε κακῶς με περιβαλεῖν· ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς ἑμαυ-
 9 τοῦ κατὰ ταῦτα ἐξουσίαν ἔχω μόνος. Ὅταν οὖν

- ταῦτα ἀσφαλῆ μοι ἦ, τί ἔχω περὶ τὰ ἐκτὸς τα-
 ράσσεσθαι· πότος τύραννος φοβερός; ποία νόσος;
 ποία πενία; ποῖον πρόσκρουσμα; Ἄλλ' οὐκ ἤρεσα
 10 τῷ δέϊνι. Μὴ οὖν ἐκεῖνος ἐμὸν ἐστὶ ἔργον; μήτι
 ἐμὸν κρῖμα; Οὐ. Τί οὖν ἔτι μοι μέλει; Ἄλλὰ δο-
 11 κεῖτις εἶναι. Ὅψεται αὐτὸς, καὶ οἷς δοκεῖ. Ἐγὼ
 δ' ἔχω τίμιμε δεῖ ἀρέσκειν, τίμι ὑποτετάχθαι,
 τίμι πείθεσθαι· τῷ Θεῷ, καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου.
 12 Ἐμὲ ἐκεῖνος συνέζησεν ἑμαυτῷ, καὶ τὴν ἐμὴν
 προαίρεσιν ὑπέταξεν ἐμοὶ μόνῳ, δούς κανόνας
 εἰς χρῆσιν αὐτῆς τὴν ὀρθήν· οἷς ὅταν κατακολου-
 θήσω ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐπιστρέφομαι οὐδε-
 νὸς τῶν ἄλλο τι λεγόντων· ἐν μεταπίπτουσιν,
 οὐ φροντίζω οὐδενός· διὰ τί οὖν ἐν τοῖς μείζουσιν
 13 ἀνιῶσί με οἱ ψέγοντες; Τί τὸ αἴτιον ταύτης τῆς
 ταραχῆς; Οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ
 14 ἀγύμνασός εἰμι. Ἐπεὶ τοι πᾶσα ἐπιστήμη κατα-
 φρονητική ἐστι τῆς ἀγνοίας, καὶ τῶν ἀγνοούντων
 καὶ οὐ μόνον αἱ ἐπιστήμαι, ἀλλὰ καὶ αἱ τέχναι.
 Φέρε ὃν θέλεις σκυτέα, καὶ τῶν πολλῶν κατα-
 γελᾶ περὶ τὸ αὐτοῦ ἔργον· φέρε ὃν θέλεις τέκ-
 τονα.
- 15 Πρῶτον μὲν οὖν ταῦτα ἔχειν δεῖ πρόχειρα, καὶ
 μηδὲν δίχα τούτων ποιεῖν· ἀλλὰ τετάσθαι τὴν
 ψυχὴν ἐπὶ τούτου τοῦ σκοποῦ, μηδὲν τῶν ἔξω
 διώκειν, μηδὲν τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' ὡς διέτα-
 ξεν ὁ δυνάμενος· τὰ προαιρετικὰ ἐξ ἅπαντος,
 16 τὰ δ' ἄλλα ὡς αὖν διδῶται. Ἐπὶ τούτοις δὲ μεμ-
 νῆσθαι, τίνας εἶσμεν, καὶ τί ἡμῖν ὄνομα, καὶ
 πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν σχέσεων πειρᾶσθαι τὰ
 17 καθήκοντα ἀπευθύνειν· τίς καιρὸς ὠδῆς, τίς και-
 ρὸς παιδείας, τίνων παρόντων· τί ἔσαι ἀπὸ τοῦ
 πράγματος· μήτι καταφρονήσωσιν ἡμῶν οἱ συ-
 νόντες, μήτι ἡμεῖς αὐτῶν· πότε σκῶψαι, καὶ

17 τίνας ποτὲ καταγελάσαι· καὶ ἐπὶ τίνι συμπε-
 ριενεχθῆναι ποτε, καὶ τίνι· καὶ λοιπὸν, ἐν τῇ
 18 συμπεριφορῇ πῶς χρὴ τηρῆσαι τὸ αὐτοῦ. Ὅπου
 δ' ἂν ἀπονέυσης ἀπὸ τινος τούτων, εὐθὺς ζημία,
 οὐκ ἔξωθεν ποθεν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς ἐνεργείας.
 19 Τί οὖν; Δυνατὸν ἀναμάρτιτον ἦδη εἶναι; Ἀ-
 μύχανον· ἀλλ' ἐκεῖνο δυνατόν, πρὸς τὸ μὴ ἀμαρ-
 τάνειν τετάσθαι διηνεκῶς. Ἀγαπητὸν γάρ, εἰ
 μηδέποτε ἀνιέντες ταύτην τὴν προσοχὴν, ὀλίγων
 20 γε ἀμαρτημάτων ἐκτὸς ἐσόμεθα. Νῦν δ' ὅταν εἴ-
 πης, ἀπ' αὖριον προσέξω· ἴσθι ὅτι τοῦτο λέ-
 γεις, Σήμερον ἔσομαι ἀναίσχυντος, ἄκαιρος,
 ταπεινός· ἐπ' ἄλλοις ἔσαι τὸ λυπεῖν με· ὀργι-
 σθήσομαι σήμερον, φθονήσω. Βλέπε, ὅσα κα-
 21 κὰ σεαυτῷ ἐπιτρέπεις. Ἀλλ' εἰ αὖριον καλῶς ἔ-
 χει, πόσῳ κρεῖττον σήμερον; εἰ αὖριον συμφέ-
 ρει, πολὺ μᾶλλον σήμερον· ἵνα καὶ αὖριον δυνη-
 θῇς, καὶ μὴ πάλιν ἀναβαλῇ εἰς τὴν τρίτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐκφέροντας τὰ αὐτῶν.

Ὅταν τις ἡμῖν ἀπλῶς δόξῃ διειλέχθαι περὶ τῶν
 ἐαυτοῦ πραγμάτων, πῶς ποτε ἐξαγόμεθα καὶ
 αὐτοὶ πρὸς τὸ ἐκφέρειν πρὸς αὐτὸν τὰ ἐαυτῶν
 2 ἀπόβητα, καὶ τοῦτο ἀπλοῦν οἴομεθα εἶναι· πρῶ-
 τον μὲν, ὅτι ἀνιστον εἶναι δοκεῖ, αὐτὸν μὲν ἀκη-
 κοῦναι τὰ τοῦ πλησίον, μὴ μέντοι μεταδιδόναι
 καὶ κείνῳ ἐν τῷ μέρει τῶν ἡμετέρων· εἴθ', ὅτι
 οἴομεθα οὐχ ἀπλῶν ἀνθρώπων παρέξειν αὐτοῖς
 3 φαντασίαν, σιωπῶντες τὰ ἴδια. Ἀμέλει πολλὰ-
 κισ εἰδῶθαι λέγειν, Ἐγὼ σοι πάντα τάμαυτοῦ
 εἶρηκα, σὺ μοι οὐδὲν τῶν σῶν εἶπεῖν θέλεις;
 4 ποῦ γίνεται τοῦτο; Πρόσεσι δὲ καὶ τὸ αἰεσθαι

- ἀσφαλῶς πισεύειν τῷ ἤδη τὰ αὐτοῦ πεπίστυκός-
 τι· ὑπέρχεται γὰρ ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἂν ποτε οὗτος
 ἐξείποι τὰ ἡμέτερα, εὐλαβούμενος μήποτε καὶ
 5 ἡμεῖς ἐξείπωμεν τὰ ἐκείνου. Οὕτω καὶ ὑπὸ τῶν
 στρατιωτῶν ἐν Ῥώμῃ οἱ προπετεῖς λαμβάνονται.
 Παρακεκάδικέ σοι στρατιώτης ἐν σχήματι ἰδιωτι-
 κῷ, καὶ ἀρχάμενος κακῶς λέγειν τὸν Καίσαρα,
 εἴτα τὸ, ὥσπερ ἐνέχηρον παρ' αὐτοῦ λαβὼν τῆς
 πίσεως, τὸ αὐτὸν τῆς λοιδορίας κατήρχθαι, λέ-
 γεις καὶ αὐτὸς ὅσα φρονεῖς· εἴτα δεδεις ἀπάγη.
 6 Τοιοῦτόν τι καὶ ἐν τῷ καθόλου πάσχομεν. Αὐ-
 τὰς ὡς ἐμοὶ ἐκεῖνος ἀσφαλῶς πεπίστευκε τὰ ἐαυ-
 7 τοῦ, οὕτως καὶ γὰρ τῷ ἐπιτυχόντι· Ἀλλ' ἐγὼ μὲν
 ἀκούσας σιωπῶ, ἂν γε ὦ τοιοῦτος· ὃ δ' ἐξελθὼν
 ἐκφέρει πρὸς πάντας· εἴτ', ἂν γινῶ τὸ γινόμενον,
 ἂν μὲν ὦ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνον ὅμοιος, ἀμύνεσθαι
 θέλων, ἐκφέρω τὰ ἐκείνου· καὶ φύρω, καὶ φύ-
 8 ρομαι. Ἄν δὲ μνημονεύω, ὅτι ἄλλος ἄλλον οὐ
 βλάπτει, ἀλλὰ τὰ αὐτοῦ ἔργα ἕκαστον καὶ βλά-
 πτει καὶ ὠφελεῖ, τούτου μὲν κρατῶ, τοῦ μὴ ὁ-
 μοιόν τι ποιῆσαι ἐκεῖνον, ὅμως δ' ὑπὸ φλυαρίας
 τῆς ἐμαυτοῦ πέπονθα ἢ πέπονθα.
 9 Ναί· ἀλλ' ἀνισόν· ἐς ἀκούσαντα τὰ τοῦ πλη-
 σίου ἀπὸ βῆτα, αὐτὸν ἐν τῷ μέρει μηδενὸς μετα-
 10 δίδοναι αὐτῷ. Μὴ γάρ σε παρεκάλουν, ἄνθρωπε;
 μὴ γὰρ ἐπὶ συνθήκαις τις ἐξήνεγκας τὰ σαυ-
 11 τοῦ, ἵν' ἀκούσης ἐν τῷ μέρει καὶ τὰ ἐμὰ; εἰ σὺ
 φλύαρος εἶ, καὶ πάντας τοὺς ἀπαντήσαντας φί-
 λους εἶναι δοκεῖς, θέλεις καὶ ἐμὲ ὁμοίῳ σοι γε-
 νέσθαι; τί δ' εἰ σὺ καλῶς μοι πεπίστευκας τὰ
 σαυτοῦ, σοὶ δ' οὐκ ἔσι καλῶς πισεῦσαι, θέλεις
 12 με προπεσεῖν; οἷον εἰ πίθον εἶχον ἐγὼ μὲν σεγ-
 γνῶν, σὺ δὲ τετρυπημένον· καὶ ἐλθὼν παρακατέ-
 θου μοι τὸν σαυτοῦ οἶνον, ἵνα βάλω εἰς τὸν ἐ-

μόν πίθον, εἴτ' ἡγανάκτεις ὅτι μὴ καὶ γὰρ σοὶ πι-
 13 σεύω τὸν ἑμαυτοῦ οἶνον· σὺ γὰρ τετραυπημένον
 14 ἔχεις τὸν πίθον. Πῶς οὖν ἐστὶ ἴσον γίνεται; Σὺ
 πιεῖς παρακατέδου, σὺ αἰδήμονι, τὰς ἑαυτοῦ ἐ-
 νεργείας μόνως βλαβεράς ἡγουμένῳ καὶ ὠφελί-
 15 μους, τῶν δ' ἐκτὸς οὐδέν· ἐγὼ σοὶ θέλεις παρα-
 καταδῶμαι, ἀνδρώπῳ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἡ-
 τιμακότητι, θέλονται δὲ κερματίου τυχεῖν, ἢ ἀρχῆς
 τινος, ἢ προαγωγῆς ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μέλλης τὰ
 τέκνα σου κατασφάζειν, ὡς ἡ Μήδεια; Ποῦ τοῦ-
 16 το ἴσον ἐστίν; Ἀλλὰ δεῖξόν μοι σαυτὸν πισόν, αἰ-
 δήμονα, βέβαιον· δεῖξον, ὅτι δόγματα ἔχεις φι-
 λικά· δεῖξόν σου τὸ ἀγγεῖον ὅτι οὐ τέτρηται· καὶ
 ὅφει, πῶς οὐκ ἀναμένῳ ἵνα μοι σὺ πισεύσῃ τὰ
 17 σαυτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἔλθῳν πρὸς σέ, παρακαλῶ
 ἀκοῦσαι τῶν ἐμῶν. Τίς γὰρ οὐ θέλει χρήσασθαι
 ἀγγεῖῳ καλῷ; Τίς ἀτιμάζει σύμβουλον εὖνου
 καὶ πισόν; τίς οὐκ ἄσμενος δέξεται τὸν ὥσπερ
 φορτίου μεταληφόμενον τῶν αὐτοῦ περιστάσεων,
 καὶ αὐτῷ ταύτῃ κουφιοῦντα αὐτόν, τῷ μεταλα-
 βεῖν;

17 Ναί· ἀλλ' ἐγὼ σοὶ πισεύω· σὺ ἐμοὶ οὐ πι-
 σεύεις; Πρῶτον μὲν, οὐδέ σὺ ἐμοὶ πισεύεις, ἀλ-
 λά φλύαρος εἶ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν δύνασαι κα-
 τασχεῖν· ἐπεὶ ται, εἰ τοῦτό ἐστιν, ἐμοὶ μόνῳ αὐ-
 18 τὰ πίσευσον· νῦν δ' ὅν ἂν εὐσχολοῦντα ἴδῃς,
 παρακαθίσας αὐτῷ λέγεις. Ἀδελφε, οὐδένα σου
 ἔχω ευνούερον, οὐδὲ φίλτερον, παρακαλῶ σε ἀ-
 19 κοῦσαι τὰ ἐμά· καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς οὐδέ τι ὀλί-
 γον ἐγνωρισμένους ποιεῖς. Εἰ δὲ καὶ πισεύεις ἐ-
 μοί, δῆλον, ὅτι ὡς πιεῖς καὶ αἰδήμονι, οὐχ ὅτι
 20 σοὶ τὰ ἑμαυτοῦ ἐξεῖπον. Ἄφες οὖν, ἵνα καὶ γὰρ
 ταῦτα ὑπολάβω. Δεῖξόν μοι, ὅτι, ἂν τις τινὶ τὰ
 αὐτοῦ ἐξεῖπη, ἐκεῖνος πισός ἐστι καὶ αἰδήμων· εἰ

- γὰρ τοῦτο ἦν, ἐγὼ περιερχόμενος πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις τὰ ἑμαυτοῦ ἀν' ἔλεγον, εἰ τούτου ἕνεκα ἔ-
μελλον πιστὸς καὶ αἰδήμων ἔσσεσθαι· τὸ δ' ἐστὶν
οὐ τοιοῦτον· ἀλλὰ δογμάτων δεῖ οὐχ ὧν ἔτυ-
21 χεν. Ἄν γοῦν τίνα ἴδης περὶ τὰ ἀπροαίρετα ἐ-
σπουδακότα, καὶ τούτοις ὑποτεταχότα τὴν ἐ-
αυτοῦ προαίρεσιν, ἴσθι ὅτι ἄνθρωπος οὗτος μυ-
ρίους ἔχει τοὺς ἀναγκάζοντας, τοὺς κωλύοντας·
22 οὐκ ἐστὶν αὐτῷ χρεῖα πίστεως ἢ τροχοῦ πρὸς τὸ
ἐξειπεῖν ἃ οἶδεν· ἀλλὰ παιδισκαρίου νευμάτιον,
ἀν' οὕτω τύχη, ἐκσεισεῖ αὐτόν, Καισαριανοῦ φι-
λοφροσύνη, ἀρχῆς ἐπιθυμία, κληρονομίας, ἄλλα
23 τούτοις ὅμοια τρισμύρια. Μεμνήσθαι οὖν δεῖ ἐν
ταῖς καθόλου, ὅτι οἱ ἀπόρρητοι λόγοι πίστεως
24 χρεῖαν ἔχουσι, καὶ δογμάτων τοιούτων. Ταῦτα
δὲ ποῦ νῦν εὐρεῖν ῥαδίως; Ἡ" δεῖξάτω μοί τις τὸν
οὕτως ἔχοντα, ὥςτε λέγειν, Ἐμοὶ μόνων μέλει
τῶν ἐμῶν, τῶν ἀκωλύτων, τῶν φύσει ἐλευθέ-
ρων. Ταύτην οὐσίαν ἔχω τοῦ ἀγαθοῦ· τὰ δὲ ἄλ-
λα γινέσθω ὡς ἂν διδῶται, οὐ διαφέρωμαι.

Τῶν Ἐπικτήτου Διατριβῶν

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΕΝ Τῷ ΠΡΩΤῷ ΒΙΒΛΙῳ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Αἱ ῥιανὸς Λουκίῳ Γελλίῳ εὖ πράττειν.	8
ΚΕΦ. Α'. Περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν.	10
Β'. Πῶς ἄν τις σώζοι τὸ κατὰ Πρόσωπον ἐν παντί.	13
Γ'. Πῶς ἄν τις, ἀπὸ τοῦ τὸν Θεὸν πατέ- ρα εἶναι τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὰ ἐξῆς ἐπέλθοι.	17
Δ'. Περὶ Προκοπῆς.	18
Ε'. Πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς.	22
ς'. Περὶ Προνοίας.	23
Ζ'. Περὶ τῆς χρείας τῶν Μεταπιπτόντων καὶ Ὑποθετικῶν, καὶ τῶν ὁμοίων.	27
Η'. Ὅτι αἱ Δυνάμεις τοῖς ἀπαιδεύτοις οὐκ ἀσφαλεῖς.	31
Θ'. Πῶς ἀπὸ τοῦ Συγγενεῖς ἡμῶς εἶναι τῷ Θεῷ, ἐπέλθοι ἄν τις ἐπὶ τὰ ἐξῆς.	33
Ι'. Πρὸς τοὺς περὶ τὰς ἐν Γῶμῃ προαγω- γὰς ἐσπουδακότας.	37
ΙΑ'. Περὶ Φιλοσοφίας.	39
ΙΒ'. Περὶ Εὐαρεσθήσεως.	43
ΙΓ'. Πῶς ἕκαστ' ἐς ποιεῖν ἀρεσῶς Θεοῖς.	47
ΙΔ'. Ὅτι πάντα ἐφορᾷ τὸ Θεῖον.	48
ΙΕ'. Τί ἐπαγγέλλεται φιλοσοφία.	50
Ις'. Περὶ Προνοίας.	51

ΚΕΦ. ΙΖ'. Ὅτι ἀναγκαῖα τὰ Λογικά.	53
ΙΗ'. Ὅτι οὐ δεῖ Χαλεπαίνειν τοῖς ἀμαρτανομένοις.	56
ΙΘ'. Πῶς ἔχειν δεῖ πρὸς τοὺς Τυράννους.	59
Κ'. Περὶ τοῦ Λόγου, πῶς αὐτοῦ θεωρητικός ἐστίν.	62
ΚΑ'. Πρὸς τοὺς Θαυμάζεσθαι θέλοντας.	64
ΚΒ'. Περὶ τῶν Προλήψεων.	64
ΚΓ'. Πρὸς Ἐπίκουρον.	67
ΚΔ'. Πῶς πρὸς τὰς Περιξάσεις ἀγωνιζέον.	68
ΚΕ'. Πρὸς τὸ αὐτό.	70
Κς'. Τίς ὁ Βιωτικὸς νόμος.	73
ΚΖ'. Ποσαχῶς αἱ Φαντασίαι γίνονται* καὶ τίνα πρόχειρα πρὸς αὐτὰς βοηθήματα παρασκευαζέον.	75
ΚΗ'. Ὅτι οὐ δεῖ Χαλεπαίνειν ἀνθρώποις* καὶ τίνα τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ἐν ἀνθρώποις.	78
ΚΘ'. Περὶ Εὐσταθείας.	82
Λ'. Τί δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς Περιξάσεσιν.	89

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α'. Ὅτι οὐ μάχεται τὸ Θαρρῆν τῷ Εὐλαζεῖσθαι.	90
Β'. Περὶ Ἀταραξίας.	95
Γ'. Πρὸς τοὺς συνισάντας τινὰς τοῖς Φιλοσόφοις.	98
Δ'. Πρὸς τὸν ἐπὶ Μοιχείᾳ ποτὲ κατειλημμένον.	98
Ε'. Πῶς συνυπάρχει Μεγαλοφροσύνη καὶ Ἐπιμέλεια.	100
ς'. Περὶ Ἀδιαφορίας.	103
Ζ'. Πῶς Μαντευτέον.	106

ΚΕΦ. Η'. Τίς ἡ οὐσία τοῦ Ἀγαθοῦ.	108
Θ'. Ὅτι οὐ δυνάμενοι τὴν τοῦ Ἀνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι, τὴν τοῦ Φιλοσόφου προσλαμβάνομεν.	111
Ι'. Πῶς ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τὰ καθήκοντα ἔσιν εὐρίσκειν.	114
ΙΑ'. Τίς Ἀρχὴ Φιλοσοφίας.	117
ΙΒ'. Περὶ τοῦ Διαλέγεσθαι.	120
ΙΓ'. Περὶ τοῦ Ἀγωνιᾶν.	122
ΙΔ'. Πρὸς Νάσιωνα.	126
ΙΕ'. Πρὸς τοὺς σκληρῶς τισιν ὦν ἔκριναν ἐμμένοντας.	129
ΙΖ'. Ὅτι οὐ μελετῶμεν χρῆσθαι τοῖς περὶ Ἀγαθῶν καὶ Κακῶν δόγμασιν.	132
ΙΖ'. Πῶς ἐφαρμοσέον τὰς Προλήψεις τοῖς ἐπὶ μέρους.	138
ΙΗ'. Πῶς ἀγωνισέον πρὸς τὰς Φαντασίας.	143
ΙΘ'. Πρὸς τοὺς μέχρι Λόγου μόνον ἀναλαμβάνοντας τὰ τῶν Φιλοσόφων.	146
Κ'. Πρὸς Ἐπικουρείους καὶ Ἀκαδημαϊκοὺς.	151
ΚΑ'. Περὶ Ἀνομολογίας.	156
ΚΒ'. Περὶ Φιλίας.	159
ΚΓ'. Περὶ τῆς τοῦ Λέγειν δυνάμεως.	165
ΚΔ'. Πρὸς τινὰ τῶν οὐκ ἠξιωμένων ὑπ' αὐτοῦ.	171
ΚΕ'. Πῶς ἀναγκαῖα τὰ Λογικά.	175
Κς'. Τί τὸ ἴδιον τοῦ Ἀμαρτήματος.	175

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α'. Περὶ Καλλωπισμοῦ.	177
Β'. Περὶ τοῦ τίνα Ἀσκεῖσθαι δεῖ τὸν Πρόκόπαντα· καὶ ὅτι τῶν κυριωτάτων ἀμελοῦμεν.	183
Γ'. Τίς ὕλη τοῦ Ἀγαθοῦ· καὶ πρὸς τί μάλις Αἰσκητέον.	186

ΚΕΦ. Δ'. Πρὸς τὸν ἀκόσμως ἐν Θεάτρῳ σπουδάζοντα.	188
Ε'. Πρὸς τοὺς διὰ νόσον ἀπαλλατομένους.	190
ς'. Σποράδην τινά.	192
Ζ'. Πρὸς τὸν διορθωτὴν τῶν ἐλευθέρων πόλεων, Ἐπικούρειον ὄντα.	193
Η'. Πῶς πρὸς τὰς Φαντασίας γυμνασέου.	198
Θ'. Πρὸς τινὰ ῥήτορα, ἀνιόντα εἰς Ῥώμην ἐπὶ δίκῃ.	199
Ι'. Πῶς δεῖ φέρειν τὰς Νόσους.	202
ΙΑ'. Σποράδην τινά.	204
ΙΒ'. Περὶ Ἀσκήσεως.	205
ΙΓ'. Τί ἐστιν Ἐρημία, καὶ ποῖος Ἐρημος.	207
ΙΔ'. Σποράδην τινά.	210
ΙΕ'. Ὅτι δεῖ Περιεσκεμμένως ἔρχεσθαι ἐφ' ἑκάστα.	212
Ις'. Ὅτι εὐλαβῶς δεῖ συγκαθιέναι εἰς Συμπεριφοράν.	214
ΙΖ'. Περὶ Προνοίας.	215
ΙΗ'. Ὅτι οὐ δεῖ πρὸς τὰς Ἀγγελίας ταράττεσθαι.	216
ΙΘ'. Τίς ζῆσις Ἰδιώτου καὶ Φιλοσόφου.	217
Κ'. Ὅτι ἀπὸ πάντων τῶν ἑκτὸς ἔστιν ὠφελεῖσθαι.	218
ΚΑ'. Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐπὶ τὸ Σοφιστεῦειν ἔρχομένους.	220
ΚΒ'. Περὶ Κυνισμοῦ.	224
ΚΓ'. Πρὸς τοὺς Ἀναγινώσκοντας καὶ Διαλεγομένους ἐπιδεικτικῶς.	238
ΚΔ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν Προσπᾶσχειν τοῖς Οὐκ ἐφ' ἡμῖν.	243
ΚΕ'. Πρὸς τοὺς Ἀποπίπτοντας ὧν προέθεντο.	258
Κς'. Πρὸς τοὺς τὴν Ἀπορίαν δεδοικότας.	260

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α'. Περὶ Ἐλευθερίας.	266
Β'. Περὶ Συμπεριφορᾶς.	289
Γ'. Τίνα τίνουσιν Ἀντικαταλλακτέον.	291
Δ'. Πρὸς τοὺς περὶ τὸ ἐν Ἠσυχίᾳ διαγεῖν ἐ- σπουδακότας.	292
Ε'. Πρὸς τοὺς Μαχίμους καὶ Θηριώδεις.	299
Ζ'. Πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ Ἐλεῖσθαι ὀδυνωμέ- νους.	304
Ζ'. Περὶ Ἀφροδίας.	309
Η'. Πρὸς τοὺς ταχέως ἐπὶ τὸ σχῆμα τῶν Φι- λοσόφων ἐπιτηδῶντας.	315
Θ'. Πρὸς τὸν εἰς Ἀναισχυρτίαν μεταβλη- θέντα.	321
Ι'. Τίνων δεῖ Καταφρονεῖν, καὶ πρὸς τίνα Διαφέρεσθαι.	323
ΙΑ'. Περὶ Καθαριότητος.	328
ΙΒ'. Περὶ Προσοχῆς.	332
ΙΓ'. Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐκφέροντας τὰ αὐ- τῶν.	335

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΕΠΙΚΤΗΤΟΝ ΤΟΥ ΑΡΡΙΑΝΟΥ.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

(3) Ο'ποῖα ἂν τις αὐτόθεν ὀρμηθεῖς·] ἐκ τοῦ προ-
χειρου, ἐκ τοῦ παραχρῆμα αὐτοσχεδιάσας· καὶ ἔχει
οὕτω τὸ ἀληθές· ἡμέλῃται γὰρ αὐτῷ πολλαχῇ τὰ τῆς
φράσεως· κἄν τευθεν ὑπείσειλθε τῷ λόγῳ καὶ ἀσάφεια
οὐσμικρά, εἰμήτι πη καὶ χρόνῳ διεφθάρησαν τὰ πολλὰ
τῶν ἀσαφῶν (6) Ἐχοιεν ἂν οἶμαι] ἔχοιεν ἂν οἱ λόγοι
τὸ τέλος, ὅπερ χρὴ ἔχειν τοὺς λόγους τῶν φιλοσόφων,
τοῦτο δὲ ἐστὶ, τὴν ἀφέλειαν τῶν ἀκουόντων, καὶ τὴν
πρὸς τὴν ἀρετὴν μεταβολήν. (8) Τυχὸν μὲν ἐγὼ αἰ-
τίας·] διὰ τί; ὅτι, οὐ κατέσχευεν ἀκριβῶς τῇ μνήμῃ τοὺς
λόγους τοῦ Ἐπικτήτου, μήτε, ὥς ἔδει, ἀκούσας, συ-
νέγραφε· τυχὸν δὲ καὶ ἀνάγκη οὕτως ἔχειν· οὐ γὰρ
ἂν τὸ αὐτὸ πάθος οἱ λόγοι ταῖς ψυχαῖς ἐμποιήσειαν
συγγραφέντες, ὅπερ λεγομένων αὐτῶν, ἐγγίνοιτο τοῖς
ἀκούουσι.

§. Α'. (1) Τῶν ἄλλων δυνάμεων] δυνάμεις μὲν ἐνταῦθα οὐ
μόνον τὰς φυσικὰς φησι τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπι-
κτήτες ἔξεις, αἰτίνας εἰσι τῶν ἐπισημῶν καὶ τῶν τεχ-
νῶν· ὥσπερ διΐξουσιν τῶν φυσικῶν τῷ μὴ κατανοεῖν ἐαυ-
τὰς, διαγινώσκουσας μόνον τὸ, περὶ ὃ καταγίνεται ἐ-
κάστη αὐτῶν· οἷον, τὴν μὲν ποιητικὴν, τὸ μέτρον· τὴν
δὲ γραμματικὴν, τὰ γράμματα· τὴν δὲ μουσικὴν, τὸ
μέλος· καὶ ἄλλην ἄλλο τι, θεωρητικὰς μόνον τάς τε, ὅπερ
τέλος ἐκάστη ἔχει· ἡ δὲ λογικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς ἐμ-
φυτος οὖσα καὶ ἐπισρεπτικῶς πρὸς ἑαυτὴν ἐνεργεῖ, τί

δὴ ποιητέον, καὶ ὅπως· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας κρίνει ἁπάσας, ὅπως ἐκάστη ἔχει περὶ ὃ καταγίνεται· ὅρα δὲ περὶ τούτων καὶ κεφαλῶν κ'. καὶ ἔτι κατωτέρω βιβλ. β'. κεφ. κγ'. (5) Ἡ χρησικὴ δύναμις ταῖς φαντασίαις] ἡ λογικὴ ἐστὶν αὕτη δύναμις· ἣτις χρῆται ταῖς φαντασίαις· τοῦτ' ἐστὶν ταῖς ἐννοίαις καὶ κρίσεσιν· ἐχρήσατο δὲ δοτικῇ ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς κατὰ μίμησιν πρὸς τὸ ῥῆμα, ἐξ οὗ παραγεται· ὡπερ ἀδιαφόρως ἐχρήσατο ἐν τοῖς ἐξῆς εἰς τε γενικὴν καὶ δοτικὴν. (6) καὶ τοὺς καιρὸς παραδεικνύον] τὸν τρόπον καὶ τὸ μέτρον δηλονότι, πότε, καὶ ὅπως χρῆ ταῦτα ποιεῖν. (9) Καὶ κοινωνοῖς τοιούτοις] οἷον ὡς κατωτέρω, σάματι, κτήσι, ἀδελφῷ, φίλῳ, τέκνῳ, δούλῳ, οἷς προσδεδεμένοι βαρυνόμεθα ὑπ' αὐτῶν καὶ καθελκόμεθα. (11) Ἀπαρπρόδισον] ὅρα ταῦτα πάντα Εὐχ. κεφ. α'. (16) Καὶ παρακύπτομεν] ἐκ τῆς θυρίδος τοῦ οἴκου τυχὸν ἢ τοῦ πλοίου. (16) τῷ Αἰόλῳ] θεὸς ὁ Αἰόλος ἦν τῶν ἀνέμων ταμείας, ἐπὶ τὰ νήσων ἄρχων περὶ Σικελίαν· οἷον, Στρογγύλης, Εὐωνύμου, Ἰερᾶς, Αἰτάρας, Αἰδύμου, Ἐρικώδης, καὶ Φοινικῶδους. (18) Ἐμὲ οὖν οὐν τραχηλοκοτεῖσθαι μόνον] ἔνστασις τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἐναντίου· τὸ δὲ ἀπαρέμφατον ἐξάρτησεν ἀπὸ τοῦ, δεῖ ἢ τοῦ, φής. (20) Ἐπαφροδίτῳ] αὗτος ἦν ὃ ἐδούλευεν ὁ Ἐπίκτητος, ἀνδρωπαρῶν καταγράτῳ καὶ ἀναισχύντῳ, ὃν ἔπειτα ἀνείλεν ὁ Διομητιανός. (20) Ὑπὲρ τοῦ συγκρουσθῆναι·] περὶ τῆς συγκρούσεως, συνομοσίης δηλονότι· συγκρούονται γὰρ οἱ συνομόται, εἴτ' οὖν συμφωνοῦσι· συγκρούεσθαι γὰρ τὸ ἐπὶ τὸ αὐτὸ πολλοὺς συνέρχεσθαι δηλοῖ. (22) Καὶ εὐροσύντα] εὐδαιμονοῦντα· οὕτω γὰρ καὶ τοῖς ἐξῆς ἐκκληθῆσονται ταῦτα, εὐροῶν, εὐροεῖν, εὐροία, οἷον ὁ εὐδαιμονῶν, τὸ εὐδαιμεῖν, ἡ εὐδαιμονία, ὅταν τὰ πράγματα εὖ καὶ κατὰ βούλησιν ῥῇ· ὅρα καὶ κατωτέρω κεφ. δ'. (23) Οὐδέ ὁ Ζεὺς νικῆσαι δύναται] ὅρα κατωτέρω κεφ. ε'. περὶ τὸ τέλος (26) Θρασκίας εἰώθει

λέγειν σήμερον μάλλον ἀναιρεῖσθαι δέλω, ἢ αὐριοῦ φυγαδευσθῆναι] οὐκοῦν ἐξελέγχεται ἐπὶ τούτῳ, ὑπὸ τοῦ Ρούφου, ὅτι τὰ οὐκ ἐπ' αὐτῷ εἴλετο * φέρειν γὰρ δὲ τὰ ἐπερχόμενα, ὡς ἐπέρχεται ἔξωθεν· καὶ ἐκλογὴ τέταν ἀνθρώποις φρονίμοις οὐ γίνεται. (30) Εἰς Ἀρίκειαν ἀπελθόντες ἀριεῖσθαι· φαίνεται δὲ καὶ ὁδὸν τῆς φυγῆς εἶναι τὴν Ἀρίκειαν ἐκ τούτου καὶ ἐξήκοντα σταδίους ἐκ τῆς Ρώμης κατὰ Στράβωνα ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ· βιβλ. ε. 239. καὶ διὰ τοῦτο ὡς πρῶτον ἐξῆμιν φυγαδευεῖς αὐτοῦ ἐβούλετο ἀριεῖσθαι· δεικνύει δὲ τέτοις τὸ ὅτι ἀρχὸν τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τούτου φρονιζόντος μόνου, τῆς ὥρας ἤδη εὐτάσης, ἀριεῖσθαι, ὥσπερ καὶ Σωκράτης ἐν δεσμοτηρίῳ, τῆς ὥρας εὐτάσης, ἀφροντίσως κατέδρασε, τὸ ἀδῶν καὶ τούτῳ σημαίνων τῆς δίκης. (29) Ὡς προσήκει τὸν τὰ ἀλλότρια ἀποδιδόντα·] τὰ ἔκ ἐφ' ἡμῖν δηλονότι καὶ ἐξωτερικά· ἐπιδι δε τὸ ἰά. κεφάλαιον τοῦ Εὐχρησίδου.

§. Β'. (2) Πληγὰς οὐκ εἰσιν ἀφόρητοι τῇ φύσει] εἰ γὰρ ἦσαν φύσει ἀφόρητοι, οὐκ ἂν Λακεδαιμόνιοι ἐμασιγοῦντο, οὐδ' ὁ δεινὰ ἢ ὁ δεινὰ ἀπεκατέρεε, οὐδ' ἄλλος τις ἐκὼν ἀγῆχον ἐχρήσατο· τί οὖν ἕτερός τις οὐκ ἂν ἐνέγκοι πληγὰς; δόγματι τοῦτο ποιεῖ, καὶ οὐ φύσει· τὰ γὰρ φυσικά τὴν αὐτὴν ἐπὶ πάντων δύναμιν ἔχει· τοῦτο δὲ τὸ δόγμα ἄλλω ἄλλως προσπίπτει, τῷ μὲν εὐλογον δοκοῦν μασιγῆσθαι, τῷ δὲ μή· ὥσπερ φησὶ καὶ τὸ συμφέρον καὶ ἀσύμφορον, τούτῳ μὲν πολεμεῖν, ἐκείνῳ δὲ τυχερὸν εἰρηνεύειν, ἐκατέρῳ κατὰ τὸ ἕτερον· τὸ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων δόγμα ἦν, μασιγοῦν τοὺς παῖδας, εἰς τοὺς πόρους αὐτοπροαιρέτους γυμνάζοντας· οὕτω καὶ Συνέσιος ἐν τῇ πρὸς Ἀνδρόνικον· ποῖοι Ταυροσκούδαι; τίνας Λακεδαιμόνιοι τοσούτῳ τῷ διὰ τῶν μασιγῶν αἵματι τὴν παρ' αὐτοῖς ἐτίμησαν Ἀρτεμιν; Ἐορτὴν δὲ ἦγον Λακεδαιμόνιοι Ὀρθεῖα Ἀρτέμιδι· ἐν ἣ ἕξος ἦν κατὰ τοὺς νόμους Λυκούργου τῆς παίδας περὶ τὸν βωμὸν ἄγοντας τῆς

θεοῦ μακρυοῦν· καὶ καύχημά ἦν τοῖς παισὶ παιομένους
 θανεῖν μάλλον, ἢ ἀπαγορεῦσαι καὶ τοῖς σώμασιν εἶναι·
 ὁ δὲ Πλούταρχος καὶ αὐτὸς ἐφαρμέναι φησὶ πολλοὺς
 παιομένους ἀποθανεῖν· ἐποιοῦν δὲ τοῦτο οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι, τὸ μὲν, ἠδὲσθαι τούτῳ οἴομενοι τὴν θεόν· τὸ
 δὲ, καὶ τὰς παῖδας καρτερικωτάτους, καὶ παντὸς δει-
 νόυ κρείττους ποιεῖν ἀξιούντες. Πausan. Λακων. Πλού-
 ταρχ. εἰς Λυκούρ. καὶ Λουκ. γυμν. (6) Ταῖς ἐπὶ μέρος
 οὐσίαις ἐφαρμόζειν συμφώνως τῇ φύσει] ἀπλῶς φησι λεγό-
 μενα τὰ ὀνόματα, καὶ ἄλογα ἂν παρὰ τισι καὶ εὐλογα
 δόξειε τὰ αὐτά· δεῖ οὖν ἐφαρμόζειν ταῦτα ταῖς ἐπὶ
 μέρος προσώποις, εἴτ' οὖν τῇ φυσικῇ ἐκάστου ἰδιοπρα-
 γίᾳ, καὶ οὕτως εὐρεῖν τό, τε ἄλογον καὶ τὸ εὐλογον·
 τῷ μὲν γὰρ τινὲ εὐλογον δοκεῖ, ὡς κατωτέρω φησὶ τὸ
 ἀμίδα παρακρατεῖν τι· τῷ δὲ, ὡς αὖ τοῦτο ἀνάξιον
 δόξῃ τηροῦντι τὸ κατὰ πρόσωπον, ἄλογον· (7) Ταῖς
 τῶν ἐκτὸς ἀξίαις] ἀξίᾳ καὶ ἀπαξίᾳ παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς
 τὸ συμφέρον καὶ μὴ συμφέρον ἐστίν· οὕτως οὖν κἀνταῦ-
 θα, ἵνα διακρίνωμένῃ φησι τότε εὐλογον, καὶ τὸ ἄλογον,
 χρώμεθα οὐ μόνον τῷ τῶν ἐκτὸς συμφέροντι καὶ χρησί-
 μῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ τοῦ προσώπου, πρὸς ὃ ἐκεῖνο ἀνα-
 φέρεται· οἷον τὸ τῆς γεωργίας ἢ ἀμπελουργίας φερε
 συμφέρον καὶ χρήσιμον τῷ μὲν γεωργῷ ἢ ἀμπελουργῷ
 εὐλογον εἶναι· τῷ δὲ πολεμικῷ οὐ τοῦτο, ἀλλὰ ὅπλα
 καὶ μάχαι καὶ στρατόπεδα ἂν δόξειεν εὐλογα· ἢ ἕκαστος
 ἀξίᾳ παραμετρεῖ ἑαυτὸν· τὰ γὰρ τοιαῦτα ταῖς σχέσε-
 σιν ὡς ἐπίταν παραμετρεῖται· ὡς καὶ κατωτέρω, ἀξίαν
 μὲν ἔχει τροφᾶς λαβεῖν τὸν τὴν ἀμίδα βουλομένον τι·
 τῶν πλουσίων παρακρατεῖν, ἀπαξίαν δὲ τὸ δαρῆναι μὴ
 παρακρατήσαντα· πρὸς ἄλλον δ' αὖ τινα ἀντ' οὐδενός
 οὐ δὲ τοῦ παντός ἑαυτὸν πωλοῦντα, ἀπαξίαν ἔχει ἐκά-
 τερα· ὅρα δὲ περὶ τούτων καὶ τῷ Εὐγχειριδίῳ κερ. λς.
 (12) Εἰ καταβατεῖον αὐτῷ εἰς Νέρωνος θωρίας·] ὅρα
 ὅπως ὁ Νέρων ἠγωνίζετο ἐν θεάτροις, Εὐτρόπιον ἐμῇ

ἐκδοσσε τόμ. α'. σελ. 228. καὶ β'. 181. (18) Πορφύ-
 ρα] ὅρα βιβλ. γ'. κεφ. α'. (19) Μέχρι δ' ἂν ᾧ, δεῖμε
 εἰσερχεσθαι] μέχρις ἂν με εἰσῆς δηλονότι εἶναι συγ-
 κλητικόν (23) Ἄλλος δ' ἂν . . . εἶπεν ἔχω σοι χάριν.]
 τὸ ὑποτιθέμενον τοῦτ' ἀνδρωπάριον, ἔδει ἐαυτοῦ ἄξιον
 ἀμίδα παρακρατεῖν, ὃ μὴ ἐν βουλῇ τὴν προαίρεσιν τη-
 ρεῖν ἔχουσιν κατὰ φύσιν, καὶ γνώμην ὀρθὴν εἶπεν, καὶ
 διὰ ταῦτα εὐχαρισεῖται τῆς συγκλήτου ἐξαχθῆναι. (25)
 Εἰ μὴ ἀπεκόπη τὸ αἰδοῖον.] Ἰσως δὲ γραπτέον, μὴ ἀπο-
 κοπεῖν· δοκεῖ δ' οὗτος ὁ ἀσλητής, ὅτι προσαττόμενος,
 ἢ τὸ αἰδοῖον ὡς πεπονθός τι ἀποκοπῆναι ὑπὸ ἰατροῦ τυ-
 χόν, ἢ μικέτι ζῆν· ὁ δὲ τὸ κατὰ πρόσωπον τηρήσας,
 καὶ ἀποκαρτερήσας ἀπέθανε, μὴ ὑπομείνας ἀποκοπῆναι
 μὲν καὶ ζῆν, μικέτι δὲ ἀσλητὴν εἶναι, καὶ τοῦ κατὰ
 πρόσωπον ἐκπεσεῖν. (33) Μὴ δ' ὀλίγου αὐτὴν πωλή-
 σης.] πρόσχες καὶ μὴ δὲ ὀλίγου αὐτὴν πωλήσης· μὴ
 συγκαταβῆς δηλονότι μέχρις ἀναίσχυτιας, τὸ κατὰ
 πρόσωπον παραβλάπτων, ἂν μὴ δύνασαι ἐξαίρετον καὶ ἀ-
 κραιφνέστατον, ὡς ὁ Σωκράτης καὶ ἄλλοι, αὐτὸ τηρεῖν.
 §. Γ'. (1) Εἰ τις τῷ δόγματι τούτῳ συμπαθεῖσαι δύναίτο]
 εἴ τις ἐκ ψυχῆς βαθείας πιθεῖσθαι δύναίτο· τὸ δὲ,
 Προηγουμένως, ἀναφέρεται πρὸς τὸ προσεχέζερον τῶν
 γυνέων. (4) Ὅσοι πρὸς πίσειν οἶονται γεγονέναι καὶ πρὸς
 αἰδῶ] ὅσοι βούλονται εἶναι πιετοὶ καὶ αἰδήμονες· ὅρα Εὐ-
 χειριδίῳ κεφ. κδ'. (5) Τὶ γὰρ εἰμι; ταλαίπωρον ἀν-
 δρωπάριον, καὶ τὰ δύσχηνά μου σαρκία.] λόγοι οὗτοι
 τοῦ ἀφιλοσόφου πρὸς τὸ σῶμα ἀναφερόμενοι· πρὸς ταῦ-
 τα δὲ ἀποκρίσις τοῦ φιλοσόφου τὸ ἐπόμενον· τῷ ὄντι
 μὲν δύσχημα, ἀλλ' ἔχεις τί καὶ κρεῖττον τῶν σαρκιδίων·
 τί οὖν ἀφείδς ἐκεῖνο, τούτοις προσέτικας; (7) Καὶ ὡς
 ἐν ζωῇς ἀτυχήματα.] ἀτύχημα τοῦ μὲν λυκοφρονοῦν-
 τος τὸ ἄπιστον, τὸ ἐπίβουλόν, τὸ βλαβερόν πρὸς τὸν
 πλησίον· ταῦ δὲ λεοντοφρονοῦντος, τὸ ἄγριον καὶ ἀνὴ-
 μερον, καὶ θηριῶδες· τῶν δὲ ἄλωπέκων καὶ πονηρῶν,

ὢν ὁ βίος πᾶς μεσός ἐστι μάλις, τὸ δόλιον, καὶ ἀπα-
τηλόν, καὶ λοιδωρον, καὶ κακόν, καὶ συκοφαντικόν.

§. Δ'. (1) Τὴν μὲν ὄρεξιν ἤρκεν ἐξ ἑαυτοῦ εἰς ἅπαν καὶ ὕ-
περτέθειται] ὅρα ταῦτα πάντα ἐν τῷ Εὔγχειριδίῳ κεφ.
α. καὶ β'. καὶ μ'. (4) Πρὸς αὐτὸ καὶ ἡ προκοπὴ συ-
νεγγισμός ἐστι] οἷον δηλονότι συναδοιπόρος· ἡ γὰρ πρὸς
τὴν εὐδαιμονίαν προκοπὴ, οἷον ὁδὸς καὶ μέτρον τῆς ἀρε-
τῆς ἐστὶ πρὸς αὐτήν· ἐνταῦθα οὖν ζητητέον αὐτήν· οἷον,
ποῖον βαθμὸν τῆς προκοπῆς, ποῖον μέτρον ἕκαστος ἔχει
πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἐρχόμενος, κοῦχι ἐν τοῖς ἔξω καὶ
οὐκ ἐφ' ἡμῖν· οἷον, πόσον ἔχει ἐκεῖνος ἀργύριον, ἢ πῶς
οὗτος ἐξηγεῖται τὸν Χρυσίππου ἢ τὸν Ἀριστοτέλην·
ἀλλὰ πῶς πράττει, ἃ Σωκράτης ἐργῶ ἐδίδαξεν· ἐν
τούτοις γὰρ ἡ προκοπὴ θεωρεῖται καὶ οὐχι ἐκείνοις·
οὐδὲ γὰρ ὁ θεωρίσας ἐν τοῖς ἀγῶσι, ἀλλ' ὁ ἀβλήσας
σεφانوῦται· καὶ ἐκεῖνος μὲν τοῖς ἀλλοτρίοις ἤδεται, οὗ-
τος δὲ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ ἐγκαυχᾶται. (8) Νῦν' ἄλλο τι
τὴν ἀρετὴν ἐπιφέρειν ἐμολογοῦμεν, τὴν δὲ προκοπὴν ἐν
ἄλλοις ζητοῦμεν·] ἀρετῆς γὰρ ἐπαγγελία, ὥς εἴρη-
ται, εὐδαιμονίαν περιποιήσασθαι, καὶ ἀπάθειαν, καὶ
εὐροίαν· τὴν δὲ προκοπὴν ἐπιζητοῦμεν καὶ ἐπιδεικνύο-
μεν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν τὰ Χρυσίππου βιβλία· ὅρα Εὔγχ.
κεφ. μβ'. (11) Ἰν' ἀναμάρτητος] ὅρα ταῦτα Εὔγχει-
ριδίῳ κεφ. β'. (11) Ἐν προσθέσει καὶ ἐποχῇ] ἐν ἄλ-
λοις δὲ, ἐν προσθέσει εὐρίσκεται, ἀλλ' οὐκ εὐδοῦται·
πρόσθεσιν μὲν γὰρ ἐνταῦθα τὴν εἰς τὰ ἐμολογημένα
συγκατάθεσιν λέγει, ἐποχὴν δὲ τὴν εἰς τὰ μὴ ἐμολο-
γημένα, ἀλλάπας πιθανὰ εἶναι δοκοῦντα, μὴ συγκατά-
θεσιν ἔτι· ταῦτα γάρ τις φυλάξας ἀνεκπλήττους πρὸς
ἐκάτερα ἔσαι· ὥσπερ γὰρ ὁ μὴ συγκατατιθέμενος, ὅτι
ὁ ἥλιος ἔχει φῶς, ἐξηπατημένος ἐστίν, αὐτῷ, καὶ ὁ ἀ-
ριθμὸν, φέρε, ἀξέρον ἐπιδεικνύων τῇ αὐτῇ ἐμπίπτει ἀ-
πάτῃ. (12) Πρῶτοι δ' εἰσιν οἱ πρῶτοι τύποι καὶ ἀναγ-
καῖότατοι·] ὅρα περὶ τῶν τριῶν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ

συλλογίζεσθαι Εἴ γ' κ. κ. (13) Ἰδέμεν τοὺς ἄλ-
τῆρας·] ἐκεῖνος μὲν αἰτεῖ δεικνύει τοὺς ὧμους, οὗτος
δὲ δεικνύει τοὺς ἀλτῆρας, ἄλλο ἄλλοτριον δηλ. ἡ ἐ-
ξωτερικὸν αὐτὶ τοῦ οἰκείου· ὥστερ εἰ τις αἰτοῖη παρὰ
τοῦ γραφέως δεῖξαι αὐτῷ εἰκόνα, ὁ δὲ δεικνύει αὐτῷ
τὴν μιλίδα, ἡ τὴν γραφίδα. Ἀλτῆρες δὲ ἦσαν κατα-
σκευάσματι, ᾧ ἐχρῶντο ἐν τῷ γυμνασίῳ οἱ σωμα-
σκοῦντες παρὰ τὸ ἄλλεσθαι· βασιάζοντες γὰρ αὐτὸ ἡ
περιφέροντες, ἤλλοντο ἐν τῷ γυμνασίῳ· (14) Λάβε
τὴν περὶ ὀρίμης σύνταξιν] ἃ συνέγραψε τις περὶ ὀρίμης
ἡ ἀφορμῆς. (19) Μεταβρίπιζεσθαι] ἐν ἄλλοις δὲ, με-
τακρηπίζεσθαι· ἐν δὲ τῇ ἐννοίᾳ τοῦ λόγου ταυτὸν ἔ-
στι. (20) Εἰ ταῦτα τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτη γενέσθω·]
ὅρα Ξενοφ. Ἀπολ. Σωκράτους.

§. 5. (1) Πρὸς τὰ ἄγαν ἐκφανῆ] ὅτι ὁ ἥλιος φέρε φῶς ἐς·
ἐγένοντο γὰρ τινές, οἱ ἐπέιχον τοῖς πᾶσι, μηδ' ὅτι ῥῶ-
σι ἡ εἰσι, πιεῦσυντες, ἀλλὰ πάντα, ὥστερ τὰς ἐν ὕ-
πνῳ φαντασίας, ἀρνούμενοι· κἀνταῦτα τὸ παρὸν πᾶν
κεφάλαιον ἐρείδεται πρὸς τοὺς ἐφεκτικούς δηλονότι· οὗς
διαίρει εἰς ἀπολελιθωμένους ἐξ ἀφύιας πάς, καὶ εἰς ἀπο-
λελιθωμένους ἐκ προαιρέσεως· κακείοις μὲν τὸ πάθος
ἀπολίθωσιν τοῦ διανοητικοῦ καλεῖ· τούτων δὲ, τοῦ ἐν-
τρεπτικοῦ, ὁ εἰς τοῦ αἰδήμονος. (5) Καὶ δύναμιν κα-
λοῦμεν] ὅτι ἀναισχυρτῶν λέγει πολλά, ἄρα δυνατὸς,
σοφὸς, εὐγλωττος, τὰ πάντα· ἀλλ' εἰσὶ ταῦτα τῆς ἀ-
ναισχυρτίας ἀποτελέσματα· καθάπερ γὰρ οἱ μαινόμε-
νοι, ἅπαξ ἐκπεπτακότες φρονήσεως, πολλά ληροῦσι
καὶ παραπκίουσιν, οὕτω καὶ οἱ τὸ αἰδήμον ἀποβαλόντες,
ἅπαξ τοῦ ἑαυτῶν ἀφηνιάσαντες καζήκοντος, οὐδὲνα ὄ-
ρον ποιοῦνται τοῦ κρημοῦ, ἐφ' ὃν καταφέρονται. (6)
Οὐδὲν οὖν διαφέρει αὕτη ἡ φαντασία (τοῦτο δηλονότι,
ὃ βλέπω ἐγρηγορῶς, ὅτι τυχὸν ὁ ἥλιος φωτίζει) ἐκεί-
νης (ἢν βλέπω ἢ ἐν τοῖς ὕπνοις) ταῦτα δὲ λόγοι ὡς
παρὰ τοῦ ἐφεκτικοῦ. (8) Μάχην οὗτος οὐ συνορᾷ] ὁ ἐξ

ἀφύιας δηλονότι ἐφεκτικός, ὁ τὸ διανοητικὸν ἀπολίσσει·
 βεῖς, ἄρα κακῶς ἔχει οὐ συνορᾶν· οὗτος δὲ ὁ τὸ ἐν-
 τρεπτικὸν ἀπολέσας, οὐ κινεῖται, οὐ μετακρίβεται,
 οὐ θέλει συγκατατίθεσθαι, ἔρα ἀποτεθνήσκει· πῶς
 οὖν ἐγὼ δύναμιν φιλοσόφου ταύτην καλέσω τὴν ἀπο-
 θνήσκουσαν, καὶ ἰαχυρογνωμίαν;

§. 5. (2) Τὴν εὐχρησίαν·] ἐν ἄλλοις δὲ οὐ πάντως καλῶς
 γράφεται εὐχαρησίαν· ὁ δὲ νοῦς· δύο δυνάμειον, φησί,
 δεῖται ὁ τὴν πρόνοιαν θαυμάζειν βουλόμενος, τῆς μὲν,
 γνωστικῆς τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ· τῆς δὲ, εὐχαριστικῆς τῶν
 εὐεργεσιῶν αὐτοῦ· ὁ οὖν ἑκατέρας παρὰ τὴν ἑτέραν
 ἀποτυχών, οὐ δύναται ἐπαυεῖσθαι· ὁ μὲν γὰρ μονοῦ
 πλουτῶν τὴν συνορατικὴν καὶ γνωστικὴν, οὐκ εὐχαριση-
 σει· ὁ δὲ ἔχων τὴν εὐχρηστικὴν, οὐκ ὀφείλει τὴν με-
 γαλοουργίαν καὶ τὴν εὐχρησίαν τῶν ἔργων· καὶ αὐτὰς ἀμ-
 φότεροι ἐκπεσοῦνται τοῦ πρὸς τὴν πρόνοιαν ἐπαυεῖν. (10)
 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ· ἡ δὲ τοιαύτη τῆς διανοίας κατα-
 σκευή·] δὲ ἥς δηλονότι ἐπιβάλλοντες τοῖς αἰσθητοῖς,
 ἐντυποῦμεν αὐτῶν, ὥσπερ ἐκμαγεῖον, τὸ εἶδος, εἴτ'
 ἐκ τούτου καὶ προσέδεσθαι τι ἀφαιρεμένως, καὶ ἀφαιρούμεν τι
 ἀπ' αὐτοῦ, καὶ συντίθεσθαι τι ἐκ πολλῶν· καὶ ἐκ τούτων
 αὐτοῖς μεταβαίνομεν τῇ διανοίᾳ ἐπ' ἄλλα, καὶ παραβάλλ-
 λοντες πάντ' ἅμα κρίνομεν. (13) Ἄλλο δέ ἐστι χροῆσις,
 καὶ ἄλλο παρακολούθησις] χροῆσις μὲν ἐστὶ τοῖς ἀλόγοις
 τὸ οὕτως, ὡς ἔτυχε, τῇ φύσει ἀκολουθεῖν ἄνευ συνειδή-
 σεως, ἄνευ αὐτεξουσίου, ἄνευ ὁρμῆς καὶ ἀφορμῆς προαι-
 ρητικῆς, ἐσθίειν μὲν, ὅταν πεινῇ· πίνειν δὲ ὅταν δι-
 ψῇ, μηδὲν συνειδόντα, εἰ αὐτοῖς διψήσῃ, ἢ πεινῇσῃ,
 οὕτως ἀπλῶς πρὸς ταῦτα τὴν χρῆσιν ἀγόμενα· παρα-
 κολουήσις δέ ἐστιν ἀκολουθεῖν μετὰ τρόπον, μετὰ λό-
 γου, μετὰ συνειδήσεως, ἐπιστρεπτικῶς, τεταγμένως,
 καὶ ἀκολουθῶς τῇ φύσει ἐκάστου, ὥς καὶ τῶν μὲν ἔχειναι
 τῶν ἐφ' ἡμῖν. τῶν δ' ἄλλοτρίων ἀπέχεσθαι, καὶ πρὸς
 ταυτὶ μὲν ὁρμῶν, ἐκ δὲ τῶν ἀφορμῶν· καὶ τὴν ἐκκλίσιν

ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν μετατιθέναι τῶν ἐφ' ἡμῖν, ἐφ' ἃ
παντα λόγῳ καὶ τάξει κινουμένους, ἢ καὶ τῶν ἀλόγων διε-
νιόχαμεν ἅτ' ἐπὶ θεωρίαν καὶ παρακολούθησιν καὶ σύμ-
φωνον τῇ φύσει διεξαγωγὴν τεταγμένοι ὑπὸ Θεοῦ· εἰς
ὃ καὶ καταλήγειν προσήκει, ὡς εἰς τέλος τοῦ ἀνθρώ-
που ὁμολογούμενον· ὅρα δὲ καὶ βιβλ. β'. κεφ. ἡ. (24)
Ἀλλ' ἐσιν ἤδη καὶ πάρεσι τοῖς ἔργοις] ἐσιν ἤδη ἐν τῇ
Ὀλυμπίᾳ, ἐν τῷ θεάτρῳ δηλονότι τοῦ μεγάλου κόσμου
καὶ πάρεσι τοῖς ἀγῶσι, τουτέστι τοῖς ἔργοις τοῦ Θεοῦ, ἅ-
νω μὲν οὐρανὸν ἔχων, ὑπὸ πόδας δὲ τὴν γῆν, τὰ πάν-
τα πρὸ ὀφθαλμῶν· τούτων οὖν ὁρᾶτε μὴ ἀξέσται ἀπο-
θάνετε, (28) Δυνάμεις οὐκ εἰλήφατε, καὶ ἅς οἴσσετε
πάν τὸ συμβαῖνον] ὅρα τὰς δυνάμεις ταύτας Ἐγχειριδίῳ
κεφ. ι. (31) Ταῦτα οὖν εὐλογον μύθας γίνεσθαι ἐν τῷ
κόσμῳ] ὅρα βιβ. α'. κεφ. ις'. ὁ ἐναντίος λέγει ταῦτα,
οἷον κατὰ τῆς προνοίας φερόμενος, ὡς ἄχρηστον οὖν του-
τί· ὅθεν ἡδική ἢ ἀπόκρισις, πλαγίως πως καὶ ἐξ ἄλλης
ἀρχῆς· καὶ μὴν πόσω κρείσσον ἢν ἀπομυττεσθαι μᾶλ-
λον ἢ ἐγκαλεῖν; τῇ προνοίᾳ δηλονότι· ταῦτα δὲ γέγο-
νε πρὸς ἄσκησιν τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ καρτερίας ἡμῶν,
καθάπερ ἀντικείμενον τῆς γενναιότητος τοῦ Ἡρακλέως
τὰ θηρία ἐκεῖνα.—τί οὖν; αὐτῷ ταῦτα σὲ δεῖ κατα-
σκευάζειν, καὶ ζητεῖν πόθεν λέοντα ἀγαγεῖν εἰς τὴν χῶ-
ραν τὴν αὐτοῦ, καὶ σὺν, καὶ ὕδραν, ἵνα ἔχη Ἡρακλῆς,
ὅσοι χρήσαιο τῇ ἀλκῇ, ἢ τὴν πρόνοιαν; (37) Ἐχὼ
παρασκευὴν] τὰς δυνάμεις, ἅς μοι δέδωκας· ὅρα Ἐγχ. ι.
§. Ζ'. (1) Ἡ περὶ τοὺς μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς, ἐ-
τι δὲ ἐκ τοῦ ἠρωτῆσθαι περαίνοντας . . . λόγους πραγ-
ματεία·] τὸ κεφάλαιον τοῦτο περὶ συλλογισμούς ἐρε-
φεται πᾶν· ἀλλὰ περὶ τῶν ὑποθετικῶς καὶ ἐρωτηματικῶς
χωρούντων συλλογισμῶν οὐδεὶς, οἶμαι, ἄγνωστῷ, ὅπως
περαίνουσιν· οἱ δὲ μεταπίπτοντες οἱ αὐτοὶ ἂν εἶεν, ἔ-
μοιγε δοκεῖ, ὅτε ἀπὸ ἀληθοῦς ἀρχόμενοι, εἰς ψεῦδος
μεταπίπτουσιν ἐν τῷ συμπεράσματι· οἷον, ὡς ἐκ παρὰ

δείγματος ἐν τῷ ὑποθετικῷ οὕτω, εἴπερ ἔδανείσω ἀργύ-
ριον παρ' ἐμοῦ, τοῦτό μοι ὀφείλεις· ἀλλὰ μὴν ἔδανείσω
πρὸ ἑτοῦς παρ' ἐμοῦ τάλαντα τρία, ὀφείλεις μοι ἄρα τὸ
ἀργύριον· ἀλλὰ σὺ ἀποδοδωκὴς πρὸ μνηρὸς, οὐκ ὀφεί-
λεις μοι νῦν· καὶ οὕτως ὁ ὑποθετικός, ὡς μὴ ἐπιμένον-
τος τοῦ δανείη, ἀλλ' ἀποδοθέντος, μετέπεσεν εἰς ψευ-
δος· οὕτω δὲ τὸν καὶ ἐρωτηματικῶς ἀσκητέον· οἷον, οὐ-
χὶ ὁ δανεισάμενος ὀφείλει τῷ δεδανεικότι; πάνυ μενοῦν·
τί δέ; σὺ δανεισάμενος παρ' ἐμοῦ, οὐκ ὀφείλεις, οὐδ' οἶει
μοι δεῖν ἀποδοῦναι; τοιοῦτο δέ τι καὶ τὸ παρὰ Σιμπ-
λικίῳ λεχθέν· εἰ ζῇ Δίων, καὶ ζήσεται· ἀλλὰ μὴν
ζῇ, ἄρα ζήσεται, τοῦ μὲν ἡγουμένου ζήσεται ἐκληφθέν-
τος κατὰ τὸ προσεχίστατον τοῦ ἔννεωτος καὶ ἐν αὐτῷ
δέπῃ τῷ καταντήματι, τοῦ δὲ ἐπομένου κατὰ τὸ ἐκτε-
ταμένον καὶ αἰδίως· ἦρα δὲ καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφα-
λαίῳ περὶ τῶν τοιούτων· (2) Πῶς ἂν εὐροί] ἐν ἄλλοις
δὲ, πῶς ἂν εὐροῇ κεῖται· (4) Μὴ τούτων δὲ μηδέτε-
ρον προσδεχομένους] τὸ κατάρχον Μὴ περιττύνεισι,
καὶ ὀβελισίον ἂν εἴη. (5) Τί γὰρ ἐπαγγέλλεται ἐν
λόγῳ;] ὁ σπουδαῖος, ἢ ἡ πραγματεία αὕτη. (9) Τὸ
ἀκόλουθον τοῖς δοθείσι] τὸ συμπέρασμα, ὃ συμβαίνει
ταῖς δοθείσαις προτάσεσιν. (12) Οὐκοῦν ἐλήλυθεν] ἀ-
πεσιώπησε τὴν ἀπόκρισιν τῆς ἡγουμένης ἐρωτήσεως ὡς
ἐννοουμένης ἔγω· μήποτε οὐκ ἀνάγκη; καὶ τλ. καὶ, ἀ-
νάγκη ἐστὶ· οὐκοῦν ἐλήλυθεν ἡμῖν (ὡς ζητούμενη παρ' ἡ-
μῖν, καὶ λαμβάνουσα τοὺς πολλοὺς περὶ καθήκοντος
ἔσα·) ἡ πραγματεία τῶν συλλογισμῶν τούτων, καὶ ἀ-
ναγκαία πέφηνεν. (29) Τοῦτο δεκνύτωσαν·] δεκνύτωσαν
δὲ, ὅτι ὁ σπουδαῖος δύναται καὶ ἄνευ γυμνασίας φυ-
λάττειν τὰυτα, καὶ τότε περιττὴ αὐτῷ ἔσται ἡ περὶ
τὰυτα τριβὴ καὶ ἀνακόλουθος τῇ προλήψει αὐτοῦ· τού-
του δὲ οὐ ῥαδίου ὄντος, ἀναγκαία ἄρα καὶ τῷ σπουδαίῳ
ἢ περὶ τὰυτα ἀσχολία. (31) Μήτις τὸν πατέρα ἀπέ-
κτεινα;] ἐκ τῶν ἐναντίου ὁ λόγος, τὸ περὶ τὰυτα πλά-

νᾶσθαι ἐκ τῆς πατροκτονίας ὀρμώμενος ἀποδείξει, ὡς νῦν ἐν τῇ συνηθείᾳ τὸ πολλάκις περιεσπόμενον, μὴ τι ἥσφκλον εἰς τὸ Ὁμοούσιον, τᾶντα εἰπών :

§. Η'. (1) Τὰ ἰσοδυναμοῦντα ἀλλήλοις] ἰσοδύναμοι προτάσεις εἰσὶν, ὅσαι μεταβαλοῦσαι σχῆμα διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ τρόπου, ἢ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου, τᾶν τὸν ἄνδρα σημαίνουσιν· οἷον ἐδανείσας με ποτέ, οὐκ ἐδανείσας με ποτέ; τᾶντα γὰρ τὸ αὐτὸ καταφατικῶς δηλοῦσιν ἀμφοτέρω· καὶ τοιαῦτα μὲν πολλὰ ἂν εἴη τοῦ λόγου τὰ σχήματα, ποικίλως διὰ τῶν ἀορίστων μορίων μεταβαλλόμενα μάλιστα (ὅρα περὶ ἀναλύσεως ἐν γραμ. Τερψ.) (2) Οὐκοῦν οὐ μὴν ὀφείλεις·] ἀβεβλήτεον ἂν εἴη τὸ, οὐ μὴν· ἢ διορθωτέον οὕτως, οὐκοῦν οὐδ' ὀφείλεις μοι τὸ ἀργύριον· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδ' οὕτως ἄνδρα ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡγουμένῳ ὑποθετικῷ κατὰ τὰ εἰρημένα, ὡς ἐκείνου μὲν συνάγοντος καταφατικῶς, τοῦτο δὲ ἀποφατικῶς, διορθωτέον μοι· δοκεῖ οὕτως, εἰς τὸ ἐρωτηματικῶς μεταβαλλόντας· οἷον, οὐχὶ ἐδανείσω μὲν, οὐκ ἀπέδωκας δέ; οὐκοῦν ὀφείλεις μοι τὸ ἀργύριον· οὕτως γὰρ ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐννοίᾳ τῷ ἡγουμένῳ ὑποθετικῷ· (3) Ἀτελής συλλογισμός ἐστι τὸ ἐνζύμημα·] παραλείπει γὰρ ἐν τῷ λόγῳ τὴν ἐλάττω πρότασιν συνεπακοῦμένην· οἷον πᾶς ἄνθρωπος ζῶν, ἄρα καὶ ὁ Δημήτριος· τὸ γὰρ ἐντελής ἔχει οὕτω, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν, ἀλλὰ μὴν ὁ Δημήτριος ἄνθρωπος, ὁ Δημήτριος ἄρα καὶ ζῶν. (4) Τί οὖν οὐ γυμνάζομεν αὐτούς τε καὶ ἀλλήλους τὸν τρόπον τοῦτον;] ἐκ τοῦ μαθητοῦ ἢ ἐρώτησις· ἀλλ' ὁ Ἐπίκτητος ἀποδοκιμάζει αὐτὸν, ὡς βλαβερόν τοις νέοις ἐσόμενον. (6) Ἀλλὰ καὶ οἰήσεως ἀφορμή·] ἦν ὁ Βίων ἐγχοτήν τῆς προκοπῆς εἶναι ἔλεγεν· (9) Ὅτι δεῖ προσήκην αὐτὸν ἐκείνων γενέσθαι] τίς ἐτι μηχανὴ πείσαι νέου τὸν ἔξω λαβόντα ἐν ταῖς δυνάμεσι ταύταις, ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν ἐκείναις προσεῖναι, ἀλλ' ἐκείνας ἐαυτῷ; ταυτέσιν οὐδεὶς καυχᾶσθαι, δι' ὅ,τι ἔχει ἐκείνας, ἀλλ' ὅτι ἐ-

κεῖναι ἔχουσιν αὐτὸν, ὡς ἀληθῆ φιλόσοφον γεγεννημένον, κατὰπερ καὶ Ἐπίσκοπον φέρε τινὰ, οὐδεὶ καυχῶσθαι ἐπὶ τῷ θρόνῳ, οὐ ἂν τύχῃ, ὡς κοσμούμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐκείνου κοσμεῖ τῇ ἄλλῃ περιούσιᾳ αὐτῷ ἀρετῇ.

(10) Τίνος ἀπολελειμμένος, τοῦ ἀποκέκλικε;] ἀπολελειμμένος δηλονότι τῶν ἰσχυρῶν περὶ τὸ ἦθος ἀρετῶν, ἀποκέκλικεν εἰς τὰ ἀχρεῖα ταυτὶ τὰ περὶ λόγον καὶ εὐγλωττίαν. (11) Τί οὖν; Πλάτων φιλόσοφος οὐκ ἦν;] ὁ εἰκντίας ταῦτά φησι πρὸς Ἐπίκτητον· οἶον ὁ Πλάτων καί τοι εὐγλωττος ἦν, ἀλλ' οὖν καὶ φιλόσοφος· πῶς οὖν σὺ καλύεις τὴν εὐγλωττίαν τοῖς νέοις, ὡς δῆθεν ἐπισφαλῇ οὖσαν πρὸς φιλοσοφίαν; εἴτα προβάλλει καὶ τὸν Ἰπποκράτην, καί τοι ἰατρὸν ὄντα, ἀλλ' οὖν καὶ εὐγλωττον οὐχ ἥττον γεγεννημένον· ὁ δὲ Ἐπίκτητος ἀποκρίνεται πρὸς ταῦτα, ὅτι εἰ καὶ συνέδραμον ταῦτα τοῖς τοιοῦτοις ἀνδράσι, τοῦτο οὐκ ἐκ σπουδῆς τινὸς ἦν αὐτοῖς, ἀλλ' ἄλλως ἐκ φύσεως προσεγένοντο, περὶ πολλοῦ ποιησάμενοις πρότερον φιλοσόφους γενέσθαι· ὅπερ ἐστὶ τὸ κράτιστον τοῦ ἀνθρώπου μάθημα· τὰ δ' ἄλλα οὐδὲ παρόντα ἀποβλητέα, οὐδ' ἀπόντα ζητητέα. (14) Καὶ τίνα ἄλλως αὐτοῖς πάρεστιν;] ἄλλως, εἰς μάτην, ἀχρεῖα πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐδαιμονίαν. (14) Ἐδει ἡμᾶς καὶ χαλούς γενέσθαι.] ἦν γὰρ χαλὸς ὁ Ἐπίκτητος, κατακλασθεὶς τὸ σκέλος ὑπὸ τοῦ Ἐπαρροδίτου, ἢ ὑπὸ βεύματός, φησι, τοῦτο παθών. (16) Ποιᾶ προαίρεσις τῶν φαντασιῶν.] καλῶς χρῆσθαι ταῖς φαντασίαις, συμφωνῶς δηλονότι τῇ φύσει· ὅπερ πολλαχῇ αὐτῷ εἴρηται· ὡς καὶ ἀνωτέρω κεφ. 5'.

§. 6'. (1) Εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ] ὡς ἀναπόδεικτον τοῦτο λόγῳ φιλοσοφικῷ, ὑποθετικώτερον κἀνταῦθα, ὡς καὶ τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ προσηνένοχεν ἀνωτέρω. (5) Κατὰ λόγον ἐπιπεπλεγμένον] ἀμφοτέρω γὰρ αὐτὰ μονα λόγῳ κεκοσμημένα εἰσι. (5) Καὶ πόθεν πάγω;] εἴαν μὴ δεραπνέσω δηλονότι τὸν, καὶ τὸν; εἴαν μὴ φοβηθῶ,

μήτις μου ἀφέληται τὸ ἀργύριον, τὸ κτήμα; καὶ τὰ τοιαῦτα. (9) διεξαγωγῆς] συμπερίφορᾶς, ζωῆς, διαγωγῆς τῆς καταλλήλου τῇ ἐαυτῶν φύσει. (10) Τὸν πρῶτον] τὸν διδάσκαλον· τὸ δὲ ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ κρείσσονος ἐν προσποιήσει καὶ ὑποδέσει. (12) Ὑμᾶς μὲν ἔρχεσθαι λέγουται] ὑμᾶς μὲν ἀγῶνα ἔχειν, ἔδει κ' τλ. ἔχει δὲ ἀπόδοσιν ὁ Μὲν κατατέρω πολὺ εἰς τὸ, Ἐμὲ δὲ ἐν τῷ λέγειν. (15) Καὶ τὰ τούτου κτήματα] οἶον, οἰκίαν, ἀγρούς, ἀργύριον· ταῦτα γὰρ ὡς πρὸς τὸ σῶμα φέροντα, τοῦ σώματός εἰσι κτήματα· τὰ δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἰσὶ τὰ προαιρετικὰ τῶν ἐφ' ἡμῖν. (16) Ἐμοὶ δ' ἐν τῷδε λέγειν] ἔδει ἀγωνίζεσθαι δηλονότι. (20) Ἡνοικται ἡ Σύρα·] ὁ θάνατος ἑτοιμὸς δηλονότι· ὅς ἔστι Σύρα, δι' οὗ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, τὴν ἐλευθερωτέραν, τὴν ἁμικτοῦ, τὴν ἀπαθῆ καὶ εὐδαίμονα. (21) Ἀ" δύναται ποιῆσαι] τὰ ἀλλότρια ἡμῶν δηλονότι ἀρπάσαι, τὸ σωματίον, τὸ κτησιδίον, καὶ τὰ τοιαῦτα. (23) Ἐπὶ ταῦτοις] ἐπὶ συμφωνίᾳ τῶν ἑξῆς. (28) Ἐγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ ταπεινῶς] ὡς ὑπὲρ μικροῦ, ὡς ὑπὲρ πτώματος καὶ ξέσου αἵματος· ὡς κατωτέρω ὁ αὐτός ἐξηγεῖται. (29) Συμβήσεται σοί] πότερον καλὰ, ἢ κακὰ; καλὰ δοκεῖ, ὡς εἰκάσαι ἐκ τῶν ἑξῆς· οἶον ἀγρός, ἀργύριον, ἀρχή· ἣν δὲ δεσπότης ὁ Ἐπαφροδίτος. (30) Τί οὖν ἔφη, ἐκεῖνον παρακαλῶ, παρὰ σοῦ αὐτὰ λαβεῖν δυνάμενος;] εἰ γὰρ ἀνθρώπινα καὶ οὐχὶ δεσποτικά, καὶ παρὰ σοῦ ὡς παρ' ἀνθρώπου δύναμαι λαβεῖν· ἀλλ' οὐκ εὐδοῦνται εἰμὴ γραφεῖν οὕτω, τί οὖν, ἔφη, ἐκεῖνον παρακαλῶ, σοῦ παρὰ σεαυτοῦ λαβεῖν δυνάμενου; τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοις εἰκασαί· οὕτω γὰρ συνάγεται καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων. (31) Ὅτι ἄλλος δι' ἄλλον οὐ δυσυχεῖ· ὅρα Ἐγγειρ. κεφ. ζ'. καὶ κδ'. καὶ λ'.

§. I'. (6) Καὶ λοιπὸν ἐν ἑξ' ἐνὸς ἐπισεσώρευκεν] ἄλλο ἐξ ἄλλου ἐπέβητο ἐαυτῷ, ἄλλην ἐξ ἄλλης φροντίδα ἀνέλαβεν. (7) Ἀλλὰ διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν πρακτικοί;]

ὡς πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀπατείνεται· οἷον καθάπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἔξω οὐ πάυνονται καταγινόμενοι, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοῖς ἐπ' αὐτοῖς, ὃ ἔστιν ἔργον φιλοσόφου, οφείλουσι καταγίνεσθαι. (8) Ἐνθὺς ἐγὼ πρῶτον] ἀμελοῦς καὶ ζητοῦ πρόσωπον ὑποκρίνεται, πλαγίως ἐπιτιμῶν. (10) Ἐντευξίδιον] ἐπισολίδιον· ὃ δὲ νοῦς· πότερον, ὁμοίου ἢ κρεῖττον ἐστίν, ἐπισολὴν λαβεῖν παρά τινος, καὶ ἀναγνῶναι ἐν αὐτῇ τὰ ἔξῃς, οἷον παρακαλῶσε καὶ τλ. ἢ λαβεῖν ἐπισολὴν παρά τινος φιλομαθοῦς λέγουσαν, παρακαλῶσε ἐπισκέψασθαι παρά τοῦ Χρυσίππου καὶ τὰ λοιπά; δῆλον ὅτι οὐχ ὁμοίου, ἀλλὰ πολλῶ κρεῖττον τὸ δευτέρον· ταῦτα γὰρ οὐχ ὁμοία ἐκείνοις· οὐδ' ὁμοίως σπουδῆς ἄξια.

§. ΓΑ'. (7) Καὶ τὰ φύματα] ἄτερ φυσικῶς μὲν γίνεσθαι, ἀλλὰ κατ' ἐκτροπὴν, ἀλλ' οὐ κατ' ἀρετὴν τῆς φύσεως· εἴτ' οὖν ἡμαρτημένως καὶ οὐκ ὀρθῶ λόγῳ, ὥσπερ κακεῖνος ἐκ μικροψυχίας τῆς φύσεως, ἀφείς τὸ συγάτριον, ἀνεχώρησε. (17) Οὐδαμῶς] οὐδαμῶς οὐκ εὐλόγισεν, ἀλλ' εὐλόγισεν μάλιστα. (27) Ἀλλὰ τοιοῦτον αὖν, οἷον καὶ ἐν Ρώμῃ·] ἀλλὰ τοιοῦτον ἦν τὸ κινήσαν σε ἐγκαταλιπεῖν τὸ παιδίον· οἷον τὸ κινήσαν τινα καὶ ἐν Ρώμῃ, ὃ ἐσπουδάκει, (ἐν ἄλλοις δὲ, Ὡς, φέρεται) τῇ ἵππου τρέχοντος, ἐγκαλύπτεσθαι· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον· ἢ τῷ οὐτι ἐγένετο, ἢ ὡς ἐκ παραβολῆς εἰληπται τοιοῦτόν ἐστι· ἐν τοῖς ἀγῶσι τῶν Ρωμαίων ἐπαφίς οὗτος τὸν ἵππον εἰς τὸ ἵπποδρόμιον, ἐγκαλύπτεται, οὕτω δόξαν αὐτῷ· εἴτα δὲ τοῦ ἵππου νικήσαντος παρά προσδοκίαν, ἐλαιοψύχῃσεν, ὥς ἐδεῖσθαι αὐτῷ καὶ σπόγγων πρὸς τὸ ἀναλαμβάνειν· (εἰς τί δὲ ἦν ὁ σπόγγος αὐτῷ χρήσιμος οὐ κατανοῶ· ἴσως δὲ, ἵνα ἐμπλήσας τὶς ὄξους, ἐπιβῇ τῇ ὁσφρήσει, εἴτι τοιοῦτον·) καὶ δὲ εἰδέναι, ὅτι οἱ ἐν τῇ ραδίῳ ἀφέντες ἵππους καὶ ἄρματα· οὐχ οἱ αὐτοὶ ἐξ ἀνάγκης ἦσαν καὶ ἀναβάται· ἀλλ' ἄλλοις τοῦτ' ἐπίτρεπτον· οὕτω καὶ Ἀλκιβιάδης ἐπὶ τὰ ἄρματα ἀφῆκε μίαν ἢ

μέρας· καὶ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἐν Οἴλυμπία ἐνίκησεν ἄρματι, καὶ τοὶ ἅπῳν εἰς Μακεδονίαν.

§. 1B'. (3) Οὐδέ σε λήθω κινούμενος·] παρ' Ομήρῳ. I' λ. κ'. 278.

„ — — — — — Ηῦτε μοι αἰεὶ

„ Ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίσασαι, οὐδέ σε λήθω

„ Κινούμενος — — — — —

(6) Εἰ μὴδεμία διάδοσις εἰς ἀνθρώπους ἐστὶν ἐξ αὐτῶν, καὶ νῦν Δία καὶ εἰς ἐμέ·] εἰ δὲ μὴδεμίαν πρόνοιαν τῶν ἀνθρώπων κοινῶς καὶ ἰδίᾳ ἐκάστου ποιοῦνται· δέχεται ἀλλ' οὖν τὴν πρόνοιαν ἐπὶ πάντων τούτων ἀπὸ τῶν θεοῦ νικῶν μέχρι τῶν ἐλαχίστων, καὶ μερικωτάτων· καὶ τὸν μαθητὴν οὕτως ἐπιβάλλοντα τὴν διάνοιαν, ἐπὶ φιλοσοφίᾳ ἐρχεσθαι παρακελεύεται· πῶς ἂν δηλονότι ἐποίμην ἐν παντὶ τοῖς θεοῖς; καὶ τλ. (40) Τί οὖν ἀπόνοια ἐστὶν ἢ ἐλευθερία;] οἱ γὰρ ἀφιλόσοφοι καὶ ἰδιῶται ἀκούοντες, τὸ σῶμα ἀλλοτρίον εἶναι καὶ θάνατον καὶ νόσους ἀδιάφορα, ἐμυκτήριζον, καὶ ἀπόνοιαν ταῦτα τὰ δόγματα τῶν Στωϊκῶν ὑπελάμβανον εἶναι. (17) Οὐχ ἵνα ἀλλάξωμεν τὰς ὑποθέσεις·] οὐχ ἵνα προσαρμόσωμεν τὰ πράγματα ταῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐκάστων βουλήσεσι (τοῦτο γὰρ οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, οὐδὲ συμφέρον ἐστὶ) ἀλλ' ἵνα τὰς ἡμετέρας γυνώμας τοῖς οὕτω παρὰ πῆς θείας προνοίας γινόμενοις προσαρμόσαντες, ἐπώμεθα τῷ θεῷ. (20) Σὺ δ' ἀταλαίπωρος εἶ·] βράδυμος, ὀλίγωρος, ἄπονος εἰς τὸ εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν. (24) Σκέλος οὖν μοι γενέσθαι πεπηρωμένον;] Πρόχειρον αὐτῷ τὸ παράδειγμα τῆς χαλώσεως, ὅτι ἦν χαλὸς ὁ Ἐπίκτιτος. (26) Οὐκ οἶσθα, ἡλίκον μέρος εἶ σὺ πρὸς τὸ ὅλον παραβαλλόμενος;] ἐννοεῖσθω οὖν τοῦτο κατὰ τὸ σῶμα· εἴγε κατὰ ψυχὴν, οὐ δὲ χεῖρων θεῶν, οὐ δὲ μικρότερος πέφυκας. (30) Οὐδεμία σοι δίδεται μηχανή·] ὑπομονή, ἀνοχή· (32) Ὅτι σὲ ἑπ' αὐτῷ τούτῳ ἀφῆκαν] κρείττω, ἀνώτερον τούτων, ἀνευθεὶ τῶν μὴ ἐφ' ἡμῖν· ὑπεύθυνον δὲ τῶν ἐφ' ἡ-

μῦν* τούτέσιν ὑπερευγμένον οἶον αὐτοῖς, ὥς ἐν ὑπὸ τού-
τοις ὄντα, καὶ ἀκολουθοῦντα ἀφικνεῖσθαι εἰς τὴν εὖ-
ροϊαν καὶ ἀπάθειαν. (33) Γονέων εὐεκα] κατὰ τὸ μέρος
τῶν γονέων, καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τοῦ σώματος, καὶ
τῶν λοιπῶν* (34) Χρήσεως οἷας δεῖ φαιτασιῶν*] τοῦ
χρῆσθαι ὥς δεῖ ταῖς φαιτασιαῖς, ἐλευθέρως δηλονότι,
ἀπαρεμποδίσως, ἀκωλύτως* ὅρα Εἴ γ'χ. κεφ. α.

§. ΙΓ'. (1) Καὶ ἴσως] μὴ εἰς ὑπερβολὴν, μήτε εἰς
ἐνδοϊαν ἀποκλίναντα, μήδε χαλεπαίνοντα, εἰὰν ὁ παῖς
(ὁ ὑπηρέτης) ἢ χλιαρώτερον, τούτέσι ψυχρότερον τοῦ
αἰτηθέντος προσενεγῇ, ἢ μηδὲν ὑπακούσῃ, οὕτως
ἐσθίειν οὐκ ἔστι ἀρεστῶς τοῖς θεοῖς· (4) Τοιαύτη χάρις
κατετάγης] ἵνα κύριος αὐτός ᾖ, ἐκεῖνος δὲ ὑπήκοος καὶ
ὑπηρέτης σοί*.

§. ΙΔ'. (2) Συμπαθεῖν τὰ ἐπίγεια τοῖς ἡρανοῖς] συμ-
πάθειάν τινα ἔχοντα μεταβάλλεσθαι ὑπ' ἐκείνου. (4)
Πόθεν πρὸς τὴν αὐξήσει καὶ μείωσιν τῆς σελήνης, καὶ
τὴν ἡλίου πρόσδοον καὶ ἄφοδον*] πολλά γὰρ ταῖς με-
ταβολαῖς τῆς σελήνης ἐπὶ γῆς συμμεταβάλλεται θάου-
μαστος* καὶ τῶν ἀμπωτίδων τὸ αἶτιον εἰς ἐκείνην ἀποδι-
δόασιν οἱ φιλόσοφοι* καὶ τίνα πάθη καὶ σκίρροι ἐπὶ τοῦ
σώματος αὐξανομένη μὲν ἐκείνη συναύξεσθαι παρατετή-
ρηται, καὶ μειουμένη συνελαττοῦσθαι* καὶ καταπί-
πτειν τινὰς πρὸς σελήνην αὐξανομένην, καὶ πολλά ἄλλα λέ-
γεται* τοῦ δὲ ἡλίου αὖτις προσιόντος μὲν, ἀναβάλλ-
λει τὰ πάντα* ἀπιόντος δὲ, γηράσκει καὶ περὶ ἑαυτὰ
τὰ φυτὰ συνειλούμενα, ἐφ' ἡσυχίας μένει, ἀναμένοντα
αὖτις αὐτῶν τὴν πρόσδοον. (7) Ἄμα μὲν αἰσθητικῶς
ὑπὸ μυρίων πραγμάτων κινεῖσθαι*] ἄμα μὲν αἰσθάνη τῶν
ταῖς αἰσθήσεσιν ὑποτίπτοντων* ἄμα δὲ διανοῇ τὰ νοητὰ*
ἄμα δὲ συγκατατίττεσθαι τοῖς δόξαι τοιαῦτα εἶναι* ἄ-
μα δὲ ἀνκεύσεις τοῖς μὴ ἀληθεῖσιν* ἄμα δὲ ἐπέχεις τοῖς
ἀδύλοις. (8) Εἰς ἐπινοίας ὁμοειδεῖς ἐμπίπτεις τοῖς πρῶ-
τως τετυπακίσι] ἰδὲν γὰρ πρῶτον πλοῖον τυχόν, ἀνα-

τυπεῖς καὶ σὺ κατ' ἰδίαν ἐν ἐπινοίᾳ πολλὰ τοιαῦτα, ὅ-
που ἂν βούλη κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν καὶ εἰς αἶρα
ἰσθῶτε, ὁμοειδῇ ἐκείνῳ, ὅπερ ἐτύπωπέ σοι πρῶτον τὰ
ἑαυτοῦ εἶδος. (9) Καὶ ἀπὸ πάντων τινὰ ἴσχειν διάδο-
σιν;] κοινωνίαν, ἔννοιαν, αἰσθησιν * (10) Μέρος οὐτα
αὐτοῦ] μέρος οὐτα δηλ. τῶν ἔργων αὐτοῦ μικρόν, πα-
ραβαλλόμενον πρὸς τὸ πᾶν. (12) Τὸν ἐκάστου διαιμονα
ὅπερ ἐστὶ ταυτόν τῇ γνώμῃ τῶν θεολόγων, ὅτι ἐκάστου
ἀνθρώπου ἄγγελος ἀγαθὸς παρὰ θεοῦ ἐπιτέτραπται φύ-
λαξ ἄγρυπνος, ἀκοίμητος, καὶ ἀνεξαπάτητος * (15)
Ἔμεῖς δὲ θεὸν τοσούτων καὶ τηλικούτων ἡξιωμένοι οὐκ
ὁμόσσετε;] ἐν ἄλλοις ὑμεῖς δὲ, τοσούτων καὶ τηλικού-
των ἡξιωμένοι [θεὸν ὁμόσαι] οὐκ ὁμόσσετε;

§. 1Ε'. (3) Πρὸς δὲ τὴν σὴν (τέχνην δηλονότι ἢ
ὕλην ὁ βίος ἐκείνου) τῶν ἐκτός ἐστι (τῶν οὐκ ἐπὶ σοι δι-
ηλονότι) ὥσπερ καὶ ὁ ἄγρός καὶ τὰ λοιπά. (5) Τὸ ἐκεί-
νου, ἐν ᾧ εἰμι] τὰ ἑμαυτοῦ.

§. 1ς'. (1) Ἐπεὶ ὅρα οἶον ἦν] δεινὸν δηλονότι ἡμᾶς
φροντίζειν καὶ τλ. (2) Ἐφ' ἑαυτοῖς ἐγκαλοῦμεν τῷ
θεῷ] οὐκ εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ, ὅτι ἡμᾶς ἀπήλλαξε πῆ-
ἐκείνων φροντίδος, ἀλλ' ἐγκαλοῦμεν αὐτῷ, ὅτι φροντί-
ζομεν ταῦτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. (3) Καὶ μή μοι τὰ μεγάλα
καὶ μή μοι λέγε νῦν τὰ μεγάλα καὶ φανερά εὐεργετή-
ματα τοῦ θεοῦ. (12) Οὐ;] οὐ συνεχρήσατο τούτοις ὡς
μάλις προπύουτας ἐδύνατο; ἀλλ' ἔδει ἀδιάκριτον; ἢ τλ.
(15) Ἐῖδει αὐτὰ μὴ καταπρόϊσσαι] κατὰ τῶν ξυρωμέ-
νων αὐτὰ ἀποτείνεται. (18) Ὅτι δύναμιν ἔδωκε τὴν πα-
ρακολουθητικὴν τούτων] τὴν χρηστικὴν ὁρῶς τῶν φαν-
τασιῶν * ὅρα ἀνωτέρω κεφ. ζ'.

§. 1Ζ'. (1) Ὁ διαρθρῶν καὶ ἐξεργαζόμενος τὰ λοιπά.]
ὁ ἐξηγούμενος ἡμῖν πάντα διὰ τοῦ ἀφαιρεῖν καὶ προσ-
θέναι, διὰ τοῦ ἐφαρμόζειν ἕκαστα οἰκείως καὶ καταλλή-
λως πρὸς ἄλληλα. (2) Ὅτι τίνος διαρθρωθῇ;] βέλτιον
δὲ ἐν μέλλοντι * οὕτω, διαρθρωθήσεται * ὁ δὲ νοῦς,

ὅτι ὁ διαρθεῶν τε πάντα λόγος ὀφείλει καὶ αὐτὸς ἐν
μέρει ὑφ' ἑτέρου τινὸς διαρθεῶσθαι· καὶ τοιοῦτον οὐ
δὲν ὁ συγγραφεὺς εἴκειν ἔχειν ἀποδεικνύειν· ἀλλ' εἰ μὲν
ὁ λόγος περὶ τοῦ προφορικοῦ καὶ γραπτοῦ λόγου ἐν-
ταυθά ἐστιν, εἴη ἂν διαρθεῶσα αὐτὸν ἡ λογικὴ καὶ δια-
νοητικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς ἢ τὰλλα πάντα ἐπισκοποῦ-
σα· (ὡς καὶ τῷ Δ'. 2. φησὶν, εἰ μή τι κακὴ περὶ προτάσεων
αὐτῷ εἴρηται, μή τι τοῦ λόγου τοῦ σαυτοῦ μετέληκε-
σοι; μή τι οἶδας, ἐκ τίνων μορίων συνέστηκε; πῶς συνά-
γεται, τίς ἡ διάρθρωσις αὐτοῦ, τίνας ἔχει δυνάμεις,
καὶ ποίας τινάς; καὶ παρκαταίων κεφ. ἡ. 12. γυνῶναι
τὰ τοῦ λόγου σοιχεῖα, παῖον τε ἑκαστὸν ἐξίν, καὶ πῶς
ἀρμόττεται πρὸς ἄλληλα, καὶ ὅσα ἀκόλουθα τούτοις
ἐστίν) εἶδε γε περὶ τῆς Διαλεκτικῆς ἐπιστήμης ἐστὶν ὁ λόγος,
ἣν ἀρετὴν ἐν εἶδει περιέχουσιν ἀρετὰς Λαέρτιος ἐν Ζή-
νωνι. 2', 46. ἀπεφώνησε εἶναι, ἡ αὐτὴ αὖτις Λογικὴ
δύναμις διαρθεῶσει· μόνη γὰρ αὐτὴ (ὡς ἀνωτέρω ἔφη
κεφ. α'. 4.) καὶ αὐτὴν κατανοήσασα παρείληπται, τίς τε
ἐστὶ, καὶ τί δύναται, καὶ πόσου ἀξία οὖσα ἐλήλυθε,
καὶ τὰς ἄλλας (δυνάμεις, οἷον γραμματικὴν, μουσικὴν,
καὶ τλ.) ἀπάσας. (3) Ἀπειρονέστι τοῦτο καὶ ἀκατάλη-
πτον·] τὸ παρὸν χωρίον ἄλλως ἔλλοις τῶν κωδίκων φα-
σὶν ἔχειν γραφῆς· ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἔχειν τὸ ἀτελὲς δο-
κεῖ καὶ διεφθαρμένον· εἰ δέ τις οὕτως διορθώσῃεν, ἐ-
ξομαλίσσει ἐπὶ τὸ κρεῖττον· οἷον, εἰ δὲ λόγος, ἐ-
κεῖνον πάλιν τίς διαρθεῶσει; ἢ γὰρ αὐτὸς ἑαυτὸν δύνα-
ται καὶ οὗτος, ἢ ἄλλου δεησόμεθα, καὶ οὕτως ἄπειρον
ἔσαι τοῦτο καὶ ἀκατατάληπτον· (4) Ἀλλ' ἐπείγει
μᾶλλον θεραπεύειν καὶ τὰ ὅμοια·] οὐ δὲ τοῦτο κατα-
νοᾷ τί βούλεται λέγειν, οὐδ' αὖ εἴη, οἶμαι, ἀδιάφορον
τὸ χωρίον. (12) Ἀρχὴ παιδείας ἡ τῶν ὀνομάτων ἐ-
πίσκεψις·] ἡ γὰρ κατὰληψις τῶν ὀνομάτων εἰς αὐτῶν
τῶν γραμμάτων τὴν φύσιν εἰσάγει· διὸ δὴ γραμματικὸν
εἶναι δεῖ τὸν φιλόσοφον· διὸ καὶ Σωκράτης (ὡς ὁ Ξενο-

φῶν Ἀπομ. δ'. 6. ἤρχετο ἀπὸ τῆς τῶν ὀνομάτων ἐπι-
σχέψεως· ὦν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι, τί ἕκαστον
εἴη τῶν ὄντων, οὐδέποτε ἔλινγε· καὶ ἀνωτέρω μικρὸν
κεφ. 5, 2. ἔφη δὲ καὶ τὸ Διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ
τοῦ συνόντας κοινῇ βουλεύεσθαι, διαλέγοντας κατὰ
γένη τὰ πράγματα· δεῖ οὖν πειρᾶσθαι, ὅτι μάλιστα πρὸς
τοῦτο ἑαυτὸν ἑτοιμον παρασκευάζειν, καὶ τούτου μά-
λιστα ἐπιμελεῖσθαι· ἐκ τούτου γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας
ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους.
(13) Νοῆσαι Χρυσίππον·] ὅρα ἀνωτέρω α'. δ', 6. καὶ
Ε' γχ. κεφ. κς'. (14) Νοῆσαι τὸ βούλημα τῆς φύσεως]
ὅρα Ε' γχ. κς'. (14) Πάντας ἄκοντας ἀμαρτάνειν] πᾶσα
ψυχὴ ἄκουσα σερεῖται τῆς ἀληθείας, ὡς λέγει Πλά-
των· ὅρα κατωτέρω· α'. κή, 4. (24) Τίς ὁρμὴν κινήσαι
δύναται, ἢ ἄλλη ὁρμή;] ὅρα κατωτέρω α'. κς', 12.
(27) Εἰ γὰρ ὁ θεὸς τὸ ἴδιον μέρος ἀποσπάσας] ὅρα
ἀνωτέρω α'. ιδ', 6. (29) Οὐκ αὐτὸν θαυμάσων] διώρ-
θωκα τοῦτο ἀντὶ τοῦ θαυμάσας.

§. ΙΗ'. (1) Τὸ παθεῖν ὅτι ὑπάρχει] παθεῖν δὲ ση-
μαίνει ἐνταῦθα ποιᾶν τινα διάξεις τῆς ψυχῆς· οἷον αἰ-
σθῆσθαι, πεποιθῆναι, συμπαθεῖν (ὡς ἀνωτέρω κεφ.
γ'). ἐπειδὴ δὲ συνεσκόταται τὸ κείμενον, παραφρασεῖν
αὐτὸ οὕτως. Εἰ ἀληθές ἐστι τὸ τῶν φιλοσόφων λεγόμε-
νον, ὅτι καθάπερ πᾶσιν ἀνθρώποις μία ἀρχὴ καὶ αἰτία
ἐστὶ τῆς συγκαταθέσεως, τῆς ἀνανεύσεως, καὶ τῆς ἐπο-
χῆς τὸ πεποιθῆναι, ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πᾶν (οἷον ἀρ-
χὴ τῆς συγκαταθέσεως, ὅτι ἐστὶ λαμπρὸν τὸ φῶς, τὸ
πεποιθῆναι, ὅτι ὑπάρχει τοιοῦτον· ἀρχὴ δὲ τῆς ἀνανεύ-
σεως, ὅτι οὐκ ἐστὶ λαμπρὸν τὸ σκότος, τὸ πεποιθῆναι,
ὅτι οὐκ ὑπάρχει τοιοῦτον· ἀρχὴ δὲ τῆς ἐποχῆς ἐπὶ
τῶν ἀδῆλων, οἷον ὅτι ἄρτιος, ἢ περιττός ὁ ἀριθμὸς τῶν
ἀξέρων ἐστὶ τὸ πεποιθῆναι ὅτι ἀδῆλον τοῦτο· (ὅρα δὲ κα-
τωτέρω κέφ. κή.) οὕτω καὶ τῆς ὁρμῆς ἐπὶ τι πρακτέον
μία ἀρχὴ ἐστὶ τὸ πεποιθῆναι, ὅτι τὸ, πρὸς ὃ ἡ ὁρμὴ,

ὑπάρχει τῷ ὀρμᾶντι συμφέρον· (ἀμήχανον γὰρ ἄλλο μὲν κρίνειν συμφέρον, ἄλλου δὲ ὀρεγέσθαι· καὶ ἄλλο μὲν κρίνειν κακῆκον, ἐπ' ἄλλο δὲ ὀρμᾶν) ἢ οὕτως οὖν ἔχει τὸ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων φημι λεγόμενον, τί ἔστι τοῖς πολλοῖς χαλεπαίνουмен; ὅτι κλέπτουσι καὶ λοποδύται εἰσὶ; ἀρχὴ γὰρ τούτου καὶ αὐτοῖς τὸ πεποιθέναι, ὅτι συμφέρει αὐτοῖς τοῦτο. (6) Ἀλλ' ἐκεῖνον μάλ· λον] τούτων μὴ ἀπολύναι ἔδει; τὸν πεπλανημένον; καὶ τλ. (7) Καὶ ὅμοιον ἐκεῖνῳ τῷ ἐξῆς τῷ, τοῦτον τὸν τυφλὸν οὐ δεῖ ἀπολύναι, ὅτι οὐ βλέπει, καὶ τὸν κωφὸν ἐκεῖνον, ὅτι οὐκ ἀκούει; οὕτω γὰρ καὶ ὁ κλέπτης τυφλὸς ἐστὶ τῇ γνώμῃ τὴν διακριτικὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, καὶ πράττει τὸ κακὸν ὡς ἀγαθὸν καὶ συμφέρον τυφλὸς ὢν· (8) Εἰ γὰρ μεγίστη βλάβη ἢ ζήτησις τῶν μεγίστων·] μεγίστη βλάβη φησὶ ἢ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν τῷ ἀνθρώπῳ φέρει ἀπώτευξις· ταύτης δὲ αἰτίον ἐκὰς ἢ προαίρεσις γίγνεται ὡς εἶκος, μὴ κατὰ φύσιν ἔχουσα· ὅταν οὖν τις ζήτηται ταύτης, τί ἔστι χαλεπαίνεις αὐτῷ; ποῖαν δίκην μείζω λήψῃ παρ' αὐτοῦ, ἢς νῦν ὑπέχει προαίρεσεως σερούμενος, καὶ τὴν μεγίστην βλάβην ταύτην βλαπτόμενος· σὺ δὲ μὴ θαύμαζε τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς, ὃ ἐστὶν ἀλλοτρίον καὶ σὺν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ οὐκέτι χαλεπανεῖς τῷ μοιχῷ. (9) Τὸ οὕτως [...] ἔμοιγε ἀποκλεισθὲν ἐν ἄλλοις οὐκέτ' αἶτι· καὶ τυχὸν ὡς διεφθαρμένον ἀποβέβληται. (15) Ὅτι ἔπαθέ τι ὄφρα οὐκ ἀπίσανον·] ὅτι πέποιθε τιθανόν τι, ὅτι συμφέρει αὐτῷ δηλονότι· τὸ δὲ λύχνον ἔχειν παρὰ τοῖς θεοῖς, τὸ ἐν οἴκῳ σημαίνει· ὅπερ ἡμεῖς γε νῦν εἰκονοσάσιον λέγομεν. (20) Οὐ γὰρ ὡς ὄνον ἀήττητον εἶναι χρή·] ἀζητῆται ἡγωνίζοντο πρὸς τοὺς ὄνους, οἳ μὲν πύξ, τοὺς δὲ λάξ μαχομένους. (20) Ἐξεβίβασε τὸν πρῶτον κληῖρον·] ἐν τῇ πρώτῃ τύχῃ, ἦτοι τὸν πρῶτον τυχόντα αὐταγωνιστῆν· τί δέ; ἂν νικήσῃ τὸν δεύτερον; καὶ τὰ λοιπά.

§. 16'. (5) Σὲ δὲ οὕτως, ὡς τὸν ὄνον] τῆς ἑαυτοῦ

χρείας ἕνεκα θεραπεύσεις ὡς τὸν ὄνον. (10) Ὡς τὴν
 χύτραν] τῆς ἑμαυτοῦ χρείας ἕνεκα δηλονότι. (11) Τοῦ-
 το οὐκ ἔστι φίλαυτον·] ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ὁ λόγος· ὁ
 θεὸς ἀποφεύγει τὴν ὑπόνοιαν τῆς φιλαυτίας, εἰπών· γέ-
 γονε γὰρ οὕτως· οὕτως ἔχει ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου,
 αὐτοῦ ἕνεκα πάντα ποιεῖν· καὶ τὸ δεινότερον, καὶ
 αὐτὸς ὁ Ζεὺς, ὅταν βέλη τῶν ἐπυνουμιῶν ἐκείνων τυ-
 χεῖν, ὑέτιος εἶναι καὶ ἐπικάρπιος, τότε ὕει, καὶ τοῖς
 καρποῖς εὐφορίαν ποιεῖ· καὶ οὐδεὶς ὅς τις οὐκ ἂν ἐς τὸ
 κοινὸν ὀφείλιμος ἔσοιτο, τῶν ἰδίων τυχεῖν ἐφείμενος ἀ-
 γασθῶν· οὕτω γὰρ ἐν ἀλληλουχίᾳ καὶ κοινωνίᾳ ἐποίησεν
 ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν μὲν ὑπηρετοῦντά τι, λαμβά-
 νειν μισθόν· τὸν δὲ ὑπηρετούμενον, τὴν θεραπείαν·
 πρὸς δὲ τὸ ἑαυτοῦ τέλος καὶ τὴν χρείαν ἐκάτερον ἀπο-
 φῶντα. (17) Τοὺς κοιτῶνιδας] τοὺς ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος
 τῶν προϋχόντων τεταγμένους· ἀνειδίξει δὲ τοῦτο τῷ
 Ἐπαφροδίτῳ· ὅτι ἔχων τινὰ σκυτίᾳ φησὶ Φηλιμίωνα
 τοῦνομα, ἐπώλητεν ὡς μὴ ἄξιον· εἶτα ταχέευντι αὐτῷ
 ἐπὶ τοῦ λασάνου (ὅς ἐστιν ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ἀπεπάτει ὁ Καί-
 σαρ οἶον σκαρμῖς·) ὡς ὠρονίμῳ ἐχρηῆτο, καὶ ἐθερά-
 πειε. (24) Ἄλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς καταβίβει·] οἱ
 μὲν ἰσότητοι τοὺς ὀφθαλμοὺς· οἱ δὲ ἥττους, τὸν τρα-
 χήλον· οἱ δὲ δοῦλοι, τὰς χεῖρας. (25) Οἷ τοῦτο ἀ-
 γασθὸν τισέμεθα·] γραπτέον ἴσως μᾶλλον, ἢ. (26)
 Περί ἱερασύνης τοῦ Ἀνγούρου] οὐ πάνυτι φανερόν, τί
 βούλεται ταῦτα· ὡς ἐν παρέργῳ εἰσηγμένα τῷ λόγῳ·
 δοκεῖ δὲ ὅτι τῶν Νικοπολιτῶν θυσίαν ποιοῦντων ὑπὲρ
 τῆς νίκης τοῦ Ἀνγούρου τῆς ἐν Ἀκτίῳ, πολλοὺς κα-
 τέγραψον ἐκόντας πρὸς τὴν δαπάνην ταύτης· οἱ τινες ἔ-
 σθανον ἴσως ἐφόρου χρυσοῦν· ὡς Βόλφιος οἶεται. (29)
 Ὁψει γὰρ κομψότερον·] ὀφθήσῃ κομψότερος.

§. Κ'. (1) Προηγούμενων τινῶν ἐστὶ θεωρητικὴ·] οἶον
 ἡ σκυτικὴ τοῦ σκύτους, ἡ γραμματικὴ τῶν γραμμα-
 τῶν· προηγούμεναι γὰρ ταῦτα ὡς ὕλη αὐτά. (2) Ὅταν

ἢ ὁμοειδής] ὅσον ἡ λογικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς, θεωροῦσα τὰς ἄλλας δυνάμεις τῆς ψυχῆς, ὁμοία ἐστὶν αὐταῖς τῷ εἶδει, ὡς ἀρρηρημέναις καὶ αὐταῖς, καὶ ἔξω ὕλης οὐσαις· ἡ δὲ γραμματικὴ ὡς θεωρητικὴ τῶν γραμμάτων οὐκ ἀρρημένον ὄντων, ἀλλ' ἐνύλων μάλιστα οὐκ ἐστὶν ὁμοειδής, ἀλλ' ἀνομοιοειδής ἢ ἀνομοιογενής· ὁ δὲ νοῦς ὁ αὐτὸς τῷ ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ ἀνωτέρῳ, καὶ βιβλίῳ β. κεφ. κγ'. (8) Τῇ ὁσφρασίᾳ] τῇ ὁσφρήσει· μεταλλικὸς ἴσως ἀνὴρ χρήσαιτ' αὖ καὶ τῇ ὁσφρήσει πρὸς διάγνωσιν τοῦ καθαροῦ ἢ κιβδήλου νομίσματος. (9) Ρίψας τὸ δηνάριον] ρίψας γὰρ αὐτὸ κάτω ἐπὶ πλακὸς, προσέχει τῷ ἤχῳ, εἰ καθαρὸν εἴη ὡς ἐξ ἀργύρου, ἢ χρυσοῦ, κοῦχι ἐκ χαλκοῦ· (10) Ὅπου διαφέρειν οἰόμεθα τὸ πλανᾶσθαι·] ὅπου οὐκ ἀδιάφορον οἰόμεθα τὸ πλανᾶσθαι· ἀλλ' ἀναγκαῖον, ἢ ἀπατηθέντες ζημιοῦσθαι, ἢ εὐρόντες τὸ κιβδηλον ἀποφυγεῖν τὴν ζημίαν. (11) Ἡ γὰρ ζημία οὐ προσπίπτει·] τῷ δὲ ἡγεμονικῷ φησὶ τῆς ψυχῆς σὺ προσέχομεν· ἐπειδὴ ἡ κατὰ τοῦτο βλάβη οὐχ ὑποπίπτει τῇ αἰσθήσει· συμπεραίνεται δὲ ἡ ἔννοια αὕτη καὶ ἐκ τοῦ ἐπομένου ῥήματος ἐκτυφλωθῆναι. (12) Πῶς ἔχεις πρὸς τὸ ἐκτυφλωθῆναι·] ἐπίστησον, ὅποιον βαθμόν ἔχεις ἐκτυφλώσεως πρὸς τὴν διάκρισιν τῶν καλῶν καὶ κακῶν, καὶ τῆς ἀπάτης ὁμοίως· καὶ οὕτως εὐρῶν ἑαυτὸν ἐκτετυφλωμένον καὶ ἐξηπατημένον, εἴσῃ ὅτι μακρὰν εἶ τοῦ ὡς δεῖ πεπονθέναι, εἴτ' οὖν διατεθεῖναι, ἢ αἰσθῆσθαι, ἢ πεποιθῆναι (ὅρα ἀνωτέρῳ περὶ τούτου τοῦ ῥήματος κεφ. ιη.) περὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν. (14) Ὁ προηγούμενος λόγος τῶν φιλοσόφων·] ῥάδιον τὸ εἰπεῖν, ὅτι ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ διότι ἐστὶν οὐ πάντι ῥάδιον ἀποδείξαι· τούτοις ῥάδια μὲν τὰ προβλήματα, οὐ ῥαδίας δ' ἔχει τὰς ἀποδείξεις, ὡς ἐπὶ τῶν ἐπομένων φαίνεται· τί γὰρ ἔχει μακρὸν λόγον εἰπεῖν, ὅτι τέλος τῆ ἀνθρώπου ἐστὶν ἔπυσθαι τοῖς θεοῖς; ἀποδείξει τί ἐστὶ θεός, καὶ ὅπως δεῖ ἔπυσθαι αὐτῷ ἀνθρώπον ὄντα μα-

κρὸν τοῦτο γίνεται. (17) Τί τὸ προηγουμένον ἐστὶν ἐφ' ἡμῶν·] πότερον δηλονότι μέρος ἡμῶν ἐστὶν οὐσιαστικὸν καὶ οὐσιῶδες, ἢ ἐπίθετον καὶ ἐπιδεικτικόν, τὸ σῶμα ἢ ἡ ψυχή· ὁ γὰρ Εὐθύκωρος τὴν ἡδονὴν εἶναι τὸ ἀγαθὸν διαξάζων, πάντα τῷ σώματι ἀπένεμεν· ὅπερ ὁ Εὐπίκτητος τῷ τοῦ κοιλίου σαφῶς ἀναίρει παραδείγματι.

§. ΚΔ'. (3) Ὁ βελίσκον καταπιὼν] γραπτέον ἴσως, ὡς ὁ βελίσκον καταπιὼν· ὁ δὲ νοῦς ἴσως οὕτως ἔχει· τί περιπατεῖς οὕτως ὀρθίος καὶ ἀνατεταμένος ὡς ὁ βελίσκον τινὰ καταπιὼν, ὅφ' οὗ ἐπικάμτειν ποτὲ σεαυτὸν οὐκ ἂν δύναιτο, καθάπερ οἱ ἀνασκολοπιζόμενοι.

§. ΚΕ'. (1) Προλήψεις] ἔννοιαί ἰδέαι γενικώτερον περὶ τῶν κατηκόντων· (2) Ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις] τοῖς καθ' ἕκαστα προσώποις· (4) Τοῦ χοιρείου φαγεῖν] οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι βέβηλον εἶναι τῶν χοιρείων κρεῶν προσφέρειν εὐόμιζον. (7) Τὴν Χρυσήϊδα τῷ πατρὶ] τῷ Ἰερεῖ Χρύσῃ· ὅρα δὲ ταῦτα Ὁμ. Ἰλ. α'. (8) Ἐγὼ οὖν μόνος] ἀγέραςτος μενῶ. (12) Εἴτα οὐκ ἐστὶν ἀγαθὸν ὑγιεία;] ὁ ἐναντίος λέγει ταῦτα περὶ τῆς ὑγιείας, ἥτις ἐστὶν ἀγαθὸν ἐξωτερικὸν προηγμένον· ὅρα Εὐχ. κεφ. α'. (13) Καὶ τὴν πρὸς τοὺς κοινωνοὺς ἔχειν, οἷον δεῖ ἀνασροφῆναι] μὴ βλαπτόμενον, ἢ βλέπτοντα, ἢ ἀποτυγχάνοντα τῶν ἀγαθῶν, ἔχειν ταῦτα ἐνδέχεται, οὐδαμῶς καὶ τοῦτο. ἐμοὶ γὰρ συμφέρει ἄγρον ἔχειν, ἀφελόμενον τοῦ γείτονος· πῶς οὖν κοινωνὸς ἂν εἴην. (15) Πῶς οὖν τίς δυνήσεται τὸ πρὸς τὸν Δία κατῆκον;] διατηρεῖν δηλονότι· εἰ γὰρ βλάπτομαι καὶ αὐτῷ, ὅφ' οὐ μέμνηταί μου, τί ἐμοὶ καὶ αὐτῷ; πῶς τιμήσω αὐτόν, εἰ οὐ δύναται βοηθῆσαί με; (16) Ὡς πυρετῷ· ὅρα ἀνωτέρω κεφ. ιβ'. (17) Καὶ ὠδίνοντας] ἐκ βάθρου σκεπτομένου, καὶ καρπὸν ἀγαθὸν τῆς σκέψεως προϊόντος (20) Τί οὖν μοι ἐπιτιμᾶς;] γραπτέον ἴσως ταῦθ' οὕτω· τί δέ σοι ποιητέον ἐστὶ, σὺ κάλλιον οἶδας, ἢ οἱ φιλόσοφοι· ἀνδρῶσι, τί οὖν μοι ἐπιτιμᾶς, εἰ οἶδα τοῦ

τῷ τῷ ἀνδραπόδῳ τί εἶπω; ἂν πιωπῶ, ῥήγνυται· πῶς ἐκείνῳ δεῖ λέγειν; ὅτι σύγνωσίμοι, ὥς τοῖς ἐρῶσιν· οὐκ εἰμὶ ἐμαυτῷ, μαίνομαι.

§. ΚΓ'. (2) Πάλιν δὲ ἐκείνου λίαν κρατεῖ] τὸ ἐπόμενον διλονότι· ἀλλὰ δοκεῖ πως κατὰ τι διεφθάρθαι τὸ χιρίον τοῦτο· ἄμεινον γὰρ λέγειν οὕτω· σίον κατανοεῖ καὶ ὁ Ἐπίκουρος, ὅτι φύσει ἐσμέν κοινωνοί· (πῶς δὲ γίνε-
ται τοῦτο, ὅρα ἀνωτέρω κεφ. ιβ'.) ἀλλ' ἄπαξ ἐν τῷ κελεύει (τῷ σωματίῳ· ὅρα ἀνωτέρω κεφ. κ'.) ἔσις τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν, οὐκέτι οὐδὲν ἄλλο δύναται εἰπεῖν· πάλιν γὰρ ἐκείνου λίαν κρατεῖ (κατανοεῖ καὶ ἐκεῖνο λίαν) ὅ-
τι οὐ δεῖ ἀπεσπασμένον οὐδὲν τῆς τοῦ ἀγαθοῦ οὐσίας ἔυτε θανατῶσαι, ὅτε ἀποδέχεσθαι· καὶ καλῶς αὐτοῦ κρατεῖ· πῶς οὖν ἔτι κοινωνικοὶ ἐσμέν; εἰ μὴ φυσικῇ ἐσι
πρὸς τὰ ἔκγονα φιλοσοργία; διὰ τί ἀποσυμβουλευεῖς (καλύψεις τῇ συμβουλῇ) τῷ σοφῷ τεκνοτροφεῖν; ταῦτα οὕτως διὰ διδασκόμενα ἂν εὐοδοῖτο· εἶγε περὶ κοινωνίας αὐ-
τῷ ὁ λόγος ἐστὶ· τί οὖν βούλεται τὸ, ὑπονοητικοὶ τῷ λόγῳ παρείσφῃσαν; (4) Διὰ γὰρ τὸν μῦν τὸν ἔσω (τῆς οἰκίας) τρεφόμενον ἐμπίπτει;] εἰς λύπας διλονότι· συγκρίνει δὲ τὸν νήπιον παῖδα πρὸς μῦν ἐν τῷ οἴκῳ τρε-
φόμενον· οἷον καθάπερ διὰ τὸν μῦν οὐ ταραττεταί τις, οὕτως οὐδὲ διὰ τὸ παιδίον ταραχθήσεται. (6) Ἐπεὶ
τοι εἰ ὥς ἐν μήαις μέλλεις ἀναστρέφεσθαι·] παρειαῖζει τὸν ὄχλον ὥς θορυβοῦντα ταῖς μήαις· ὁ δὲ νοῦς, ὥς εἰκάσαι, ἐκεῖνος τοῦ Ἐπικούρου· οὐ δεῖ τὸν νοῦν ἔ-
χοντα πολιτεύεσθαι, ἵνα μὴ λυπῇται ὥς μὴ εἰδώς, ὅ-
πως δεῖ πολιτεύεσθαι· ἄλλως δὲ ἀναστρέφεσθαι ἐν τῷ ὄχλῳ ὥς ἐν μήαις πολιτευόμενον, τί καλύεις; ἀλλ' ὁ μὲν εἰδώς (ἐν ἄλλοις δὲ ὁ μὴ εἰδώς· ὁ καὶ ἄμεινον σί-
μαι) ταῦτα τὰ εἰρημένα τολμᾷ λέγειν, τί ὅτι μὴ ἀναι-
ρώμεθα τέκνα; καὶ ταῦτα μὲν ὥς παρὰ τοῦ Ἐπικούρου προβάλλονται· πρὸς ἃ ἐπιφέρει ὁ Ἐπικτήτης τὰ ἐξῆς.

(10) Οὐκ ἂν σὲ ἔρριψαν·] ἔξα δηλονότι· συζαίνει τοῦ· τοῖς τὴν ἰσχὺν τῆς φιλοσοφίας.

§. ΚΔ'. (1) Ὡς ἀλείπτῃς] γυμνασιάρχῃς, παιδοτρίβῃς, παρὰ τὸ ἀλείφειν τοὺς γυμναζομένους· (1) Συμβέβληκε] τραχεῖ ἀνταγωνισῇ σὲ συμβέβληκε. (2) Οὐδεὶς κρείσσονά μοι δοκεῖ περισσῆν ἐσχηκέναι, ἢς σὺ ἐσχηκας] ἴν' εἰς μάχην ἔλθῃς καὶ Ὀλυμπιονίκῃς γένῃ· ἐνυστεῖ δὲ τὸν μὲν παρόντα βίον ἀνταγωνισθῇ· περισσῆς δὲ, τὰ δοκοῦντα λυπηρὰ· νίκην δὲ τὴν καρτερίαν τοῦ Διογένηος τοῦ κυνικοῦ, τό τε ἀτάραχον αὐτοῦ καὶ τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὰ δοκοῦντα δεινὰ· (7) Τὰ δὲ τὸ γυμνάσιον;] ἡ παλαιστρά ἢ ἐν Ρώμῃ, τὸ μονομαχεῖον· ἐννοητέον δὲ τὸ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν. (8) Τοῦ αὐτοῦ] γραπτέον, τὸ ἑαυτοῦ. (5) Στίλβον καὶ συνεστραμμένον·] εὐπαγές, νευρῶδες, ἀβλαβές· βούλεται δὲ λέγειν, ὅτι Διογένης, τὰ ἐφ' ἡμῖν περὶ πολλοῦ ποιησάμενος, οὐ μόνον τὴν προαίρεσιν διατήρησεν ἔχουσαν κατὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ ἐς τὸ σῶμα εἰς οὐδὲν ἦν βεβλαμμένος. (9) Οἷος δεῖ κατῴσκοπος] γραπτέον, οἷον δεῖ κατῴσκοπον, βεβλησθαι, καὶ τετρωσθαι, καὶ πεφηνγεῖναι, δηλονότι. (12) Ὡς τὴν πλατύσημον] ἐζητά δηλ. ἥτις ἦν πλατεῖα παρὰ Λατίνοις, *latus clavus* καλουμένη· τᾶντα δὲ λέγει ὡς παρὰ τοῦ ἀφελέσθαι βουλομένου· σὺ δὲ βεῖς τὴν πλατύσημον, λέγε αὐτῷ, ἰδοὺ τίθημι τὴν πλατύσημον, καὶ ἔχω τὴν στενὴν, ἰδοὺ καὶ αὐτὴν, καὶ ἔχω τὸν χειτῶνα, καὶ ἐξῆς τὸ σωματίον, εἰ βέλει καὶ τοῦτο. (14) Ὡς τὸν κράββατον ἐν τῷ πανδοχεῖῳ] ὥσπερ ἔλεγε, τίνα κληρονομίαν ζητεῖς, ἀνδρῶπε, ἐν τῷ πανδοχεῖῳ τῷ κόσμῳ τούτῳ; ἐνθα διαβαίνειν καὶ καταλύειν, ἢν μὲν ἀποθάνῃ ὁ πανδοχεύς, εἴτ' οὐν ἐποιοσθήποτε, καταλείψει σοι τὸν κράββατον· ἂν δ' ἄλλος φθάσῃ λαβὼν, σὺ κοιμηθήσῃ χαμαὶ· αὐρίου δ' ἀπελεύσῃ· ζητεῖ δὲ κληρονομίαν τὴν σεαυτοῦ, ἢν ὁ θεός σοι δέδωκεν, ἢν οὐδεὶς ἀφαιρήσεται, οὐδ' αὖ.

τὸς ὁ διδούς, προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσιν, ὀρίμην, ὄρεξιν ἀκώλυτον, ἀφορμὴν, ἐκκλίσιν ἀπερίπτωτον καὶ ἀπαρπόδισον. (16) Οἱ δὲ βασιλεῖς ἄρχονται μὲν ἀπὸ ἀγαθῶν·] οἷον, εἴφατε δόματα· μετὰ δὲ τρίτον καὶ τετάρτην σκηνὴν, ἰὼ, ἰὼ Κιθαιρῶν, τί μ' ἐδέχου, ὦ-
ρα Σοφοκλέα ἐν Οἰδόποδι. εἰς. 1390.

§. ΚΕ'. (2) Οὐκ ἐπιστρέφόμεθα] καὶ ἀνωτέρω κεφ. κβ'. ἐχρήσατο οὕτω τῷ ῥήματι τούτῳ ἀντὶ τοῦ φροντί-
ζω, μέμνημαι. (7) Καὶ τὴν παιδίαν μὴ λύειν.] τὴν
τάξιν ἣν ἔλαχες ἐν τῷ βίῳ· οὕτω γὰρ καὶ σὲ ὁ βασι-
λεὺς, εἴτ' οὖν ὁ θεὸς σὲ ἔταξε πνίξιν τοῦτο τὸ δρά-
μα, ὥσπερ καὶ ἄλλον ἐκεῖνο· φύλαττε οὖν τὴν τάξιν
ἣν ἔλαχες, μὴ θρηνῶν, μὴ λυπούμενος, μηδενὶ μεμψό-
μενος μέχρις οὗ κομψῶς διαξάγῃται, καὶ τέλος λάβῃ,
ἵνα μὴ διὰ σὲ λυθῇ μετὰ ταρχυχῆς. (11) Ὡς περ ἐπὶ
τῶν ὑποθετικῶν λόγων ἀναστρέφόμεθα] καθάπερ, φησὶ,
ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς συλλογισμοῖς, ἐπειδὴν δεξώμεθα
τὴν ὑπόθεσιν, ἀναγκαζόμεθα μὲν δεξασθαι τὸ συμπέ-
ρασμα, οὐ μὴν δὲ καὶ πειθεύομεν ἕτως ἔχειν τὸ ἀληθές·
οἷον, ἡμέρας οὐσης, λαμβάνομεν ὑπόθεσιν, ὅτι ἔστι νύξ,
δεχόμεθα μὲν, ὅτι ἄρα οὐκ ἔστι ἡμέρα· ἀκολουθεῖ γὰρ
οὐ μὴν δὲ καὶ ὑπολαμβάνομεν οὕτω· ἀνοήτων γὰρ καὶ
τυφλῶν τοῦτο· οὕτω καὶ τῷ βίῳ τὰ δοκοῦντα δεῖν ἢ
λυπηρὰ μέχρις ὑποθέσεως ὑποληπτέα τοιαῦτα· φέρε τὰ
φέροντα ὡς παιδίαν μέχρις ἂν λυσιτελῇ· μέχρις ἂν μὴ-
δέν σε τὴν προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχῃσαν βλάβῃ.
(17) Καὶ σὺ σύγκρινε ταύτας τὰς ἀξίας·] τὰς καν-
χήσεις αὐτοῦ· ὅρα δὲ περὶ τῆς λήξεως ταύτης ἀνωτέ-
ρω κεφ. β'. (21) Καὶ τὸ τελευταῖον χιτωνάριον, του-
τέστι τὸ σωματίον] ἐνοητέον τὶ ῥῆμα, οἷον ἀφίμῃ, κα-
ταλείπω, δίδωμι τῷ βουμένῳ λαβεῖν. (27) Ἀχθείσης
τῆς θεορίας] ἀφ' οὗ λάβῃ τέλος τὸ θεᾶτρον.

§. Κς'. (1) Ἀναγινώσκοντος δὲ τὸς ὑποθετικούς·]
τινὸς δηλονότι· ἢ μᾶλλον γραπτέον ἀναγινώσκων εἰς
Τόμ. Η.

εὐθεΐαν, καὶ οὕτως ἔρβεται μᾶλλον· ὁ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως τοιαύτη ἐχρήσατο ἀντιπτάσει ἀπειροκάλως· ὅρα δὲ ἡ βιβλ. γ'. ζ'. ι. (3) Ἐνταῦθα γὰρ οὐδὲν ἐστὶ τὸ ἀνέλκον] ἐπὶ τῆς θεωρίας δηλονότι, καθὼς εἰσι τὰ πάθη ἀνέλκοντα ἐπὶ τῆς πράξεως. (5) Ἀπολογισμὸν·] ἀπολογίαν ἔδει φέρειν τὰ τέκνα πρὸς τοὺς ἀγανακτοῦντας ἐπὶ τῷ φιλοσοφεῖν γονεῖς. (8) Τῷ τοιαύτην ἐπιβολὴν ἐννοῶ·] μόνω τῷ τοιοῦτῳ νέω ἔξεσι λέγειν τὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν πατέρα τῷ λαχόντι τοιαύτην ἐφεύαν προκόπτειν πρὸς τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν· εἰδὲ τις πρὸς ἐπίδειξιν μόνον ἀφορᾷ καὶ τλ. (10) Ἐκεῖ γὰρ τῷ ὄντι αἱ μεγάλαι εἰσὶν ὕλαι] ποτέροσι, ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς λόγοις, ἢ ἐν σοῖς συγληπτικοῖς ἀνδράσι· εἰτ' οὖν τὰς διαλεκτικὰς ἐκφυλίας ἐννοεῖ, ἢ τὰς τῶν πλουσίων λαμπρότητας· ἔοικε δὲ τὸ δεύτερον μᾶλλον· ἐπιφέρει γὰρ ὅτι οἱ ἐνθάδε πλοῦτοι (τῆς φιλοσοφίας δηλ.) ἐκεῖ (παρὰ τοῖς πλεσίαις) φαίνονται παίγνια· καὶ διὰ τοῦτό, φησιν, οὐ δύνανται κρατῆσαι τῶν φαντασιῶν, ὅταν περιπέσασσι δηλονότι τινὲ τῶν δοκούντων δεινῶν, ἐπειδὴ ἐντετήκασι τοῖς αὖσιν αἰτῶις, ὡς μεγάλοις· (11) Ἐκατὸν πεντήκοντα μυριάδας] δραχμὰς ἴσως· ἴδε πῶς μικρὸν τὸ ἀπολειφθεῖν αὐτῷ ἀργύριον λογίζεται· τὸ δὲ σύμπαν, ὅπερ ἀπολώλεκε πόσον ἄρ' ἦν; (13) Κράξας] καὶ τοῦτο συγκέχεται κατὰ τὰ πρόσωπα· δοκεῖ μοι δὲ, ὅτι ὁ κράξας ἦν ὁ Ἐπίκτητος, ὁ δὲ γελάσας, ὁ διδάσκαλος ἢ παιδαγωγός, ἢ ἄλλος τις ὁ ὑποβέβητος, εἰτ' οὖν ὁ δείξας τῷ νέω, ἃ ἔδει ἀναγινώσκειν· ὅθεν ἤκουσε τὸ, σεαυτοῦ καταγελάς, οὐ προθυμιάσας τὸν νεανίσκον. (14) Τῇ δυναμένῃ διανοίᾳ] ἡ δὲ συνήκη οὕτως ἂν ἔχοι· ἐπαινον πεισυσμεν τῇ διανοίᾳ, τῇ δυναμένῃ παρακολουθεῖν τῇ ἐπικρίσει τοῦ συμπεπλεγμένου. (14) Ἐν τοῖς οὕτω μικροῖς·] ἐν τῇ ἐκφυλίᾳ τῆς διαλεκτικῆς· (14) Ὁ μὴ εὐρίσκων τὸ ἐξῆς] ὁ ἀμαθὴς φιλοσοφίας καὶ κοῦφος.

§. ΚΖ'. (8) Ἐγὼ ἐμὲ εἶναι Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διὸς.] ὃν ὁ Ὀμηρικὸς Ζεὺς, καὶ τοὶ ἀγαπητὸν ὄντα ἡν, οὐκ ἠδυνύβη ὁμως ὑφαρπάσαι ἀπὸ τοῦ θανάτου Ἰλ. μ', 328. (6) Ἐκεῖνο οὐ πίπτειν εἰς ἡμᾶς;] σκοτεινὸν τὸ χωρίον· ὁ δὲ λόγος ἐστίν, ὡς εἰκάζει, περὶ τοῦ θανάτου· ὅτι ἀφευκτός ἐστιν ἡμῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ κακὸν ὁ θάνατος, οὐδὲ φοβητέος· τὰ δὲ κακὰ μόνον ἐκκλίνειν δεῖ ἄετιν ἐφ' ἡμῖν. (11) Τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυφλῶσαι θέλω] ὥσπερ ὁ Ὀδυσσεὺς τὸν ἐμποδίζοντα Κύκλωπα. (14) Ἐν τῷ αὐτῷ ἢ τὸ εὐσεβές·] ὅρα Ἐγχ. κεφ. λά. (14) ταῦτα οὐ δοκεῖ ἐπείγοντα;] ἀναγκαῖα. (16) Περί ἀγριδίου πραγμάτων] κρίσιν τινὰ περὶ ἀγροῦ· ταῦτα δὲ πάντα ἀποτείνεται πρὸς τὴν Πυρρῶνιου καὶ τὸν Ἀκαδημαϊκὸν σκεπτικὸς ὄντας· σκοτεινὰ ὁμως εἰσι καὶ ἔμοιγε οὐκ εὐκατάληπτα. (17) Πῶς αἰσθησις γίνεται.] ἐπὶ τοῦ σώματος δηλ. κατ' ὅλον, ἢ κατὰ μέρος· πρὸς τοὺς σκεπτικούς ταῦτα, μηδὲν εἰδέναι λέγοντας.

§. ΚΗ'. (3) Πάθε, εἰ δύνασαι νῦν ὅτι νύξ ἐστι·] ὅρα ταῦτα ἀνωτέρω κεφ. ιη'. (7) Καὶ μανθάνω μὲν, οἷα θρῆν μέλλω κακὰ·] Μήδειά ἐστιν ὅτι παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ εἶχ. 1087. ἢ τοὺς ἐαυτῆς παῖδας σφάξασα, ὡς δῆθεν τιμωρησομένη τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἰάσωνα. (10) Ὅστις οὖν τούτου μέμνηται καλῶς, ὅτι ἀνθρώπῳ μέτρον πάσης πράξεως τὸ φαινόμενον τούτῳ ἢ καλῶς φαίνεται, ἢ κακῶς· καὶ εἰ μὲν καλῶς, εὐτυχεῖ· εἰδὲ κακῶς αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ ζημιούται. (20) Ὅρα μὴ τῷ παρακαλουδῆν, οἷς ποιεῖ·] ὅρα ἀνωτέρω κεφαλ. ε'. (28) Φερε τὰς προλήψεις] τὰς κοινὰς ἐννοίας, τὸν ὀρθὸν λόγον. (29) Τὸ κατὰ τὸν τόπον ἀληθεῖς] ὅπερ τὴν ἀλήθειαν μαθεῖν θέλομεν περὶ τινος τοπικοῦ διαστήματος, μέτρον χρώμεθα· (31) κρείσσων εἰμὶ;] ἐκ τῆ ἐναντίας ὑποκρίνεται ταῦτα· ὥσπερ ἔλεγε· εἰ, Ἀχιλλεὺς ἀκολουθῶν τοῖς φαινόμενοις, τοιαῦτα ἐποίησεν, διὰ τί σὺ οὐ; μή τι κρείσσων εἶ ἐκείνου;

§. ΚΘ'. (12) Ἀγνοεῖς ὅτι αὐτὸ ἑαυτὸ ἐνίκησε;] τὸ δόγμα τὸ κακὸν δηλονότι· ὁ ἔστιν, ἢ προαίρεσις τὴν προαίρεσιν, ἣν οὐδὲν ἄλλο νικήσει, εἰ μὴ ἄλλη προαίρεσις· ἢ προαίρεσις ἢ μὴ κατὰ φύσιν τὴν κατὰ φύσιν ἔχουσιν (18) Ἀνδράποδον, τί λέγεις Σωκράτης;] αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπιτιμᾷ, ὥς δῆθεν μὴ ὀρθῶς προσηνεγκῶν τὸν λόγον· (18) Ἄνυτος καὶ Μέλिटος] ὅρα Εἴγχ. κεφ. ββ'. (21) Τὸν λύχον ἀπάλεσα·] ὅρα ἀνωτέρω κεφ. ιη'. (26) Ὅυτε τοῦ σημαينوμένου ἀκούει] τὸ ἀνακλητικὸν τοῦ θανάτου ἴσως ἐννοεῖ, ὥς εἰκάσει ἐκ τῶν ἐπομένων· (34) Νέω γάρ] συμφώνησον ταῦτο πρὸς τὸ, μεμελετηκότι· τὰ δ' ἄλλα ἐν παρενθέσει εἰσὶ. (38) Πῶς μελετᾷ τὴν ὑπόθεσιν] τὴν σκηνὴν, τὸ δράμα· ὃ ἐδόξῃ αὐτῷ· (40) Τροπικὸν] ἴσως συλλογισμόν· (42) Τὸ σύμμα] τὴν ἐσθῆτα· (43) Καὶ ἐν εἰδόλῳ αὐτὸν προσάγει] ὥσπερ τὸν Πολύδωρον ἐν τῇ Ἐκάβῃ τοῦ Εὐριπίδου. (46) Πῶς ἀναβαίνεις νῦν;] εἰς τὸ βῆμα· κατὰ τὸ καίμοι ἀνάβητε μάρτυρες. (66) Μήτι οὖν ἐκείνῳ λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο τὰς γυναῖκας ἀπελύσαμεν;] ὅρα ταῦτα πάντα Πλατ. ἐν Κρίτωνι καὶ Φαίδωνι.

§. Α'. (1) Ὅτι καὶ ἄλλος ἄνωθεν βλέπει τὰ γενόμενα] ὁ θεός, ὁ ὀρθός λόγος, ἢ ὁ διδάσκαλος· (6) Ἐγὼ φαντάζομαι, ὅτι πείσῃ τὸ τοιοῦτον·] ὅτι πείσθῃ· σὺ τὸ ἐξῆς· ἐκ τοῦ πάσχειν ὁ μέλων πείσομαι, πείσῃ· οὕτω γὰρ τῷ ῥήματι ἐχρήσατο πολλαχῇ. (7) Περσκεινυζόμεθα·] ἴσως παρεσκευαζόμεθα, ἐν παρατατικῷ.

Β'. §. Α'. (3) Ἐν τῷ τόπῳ] ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· (8) Δοιπὸν ἡμεῖς τὸ τῶν ἑλᾶφων πάσχομεν] ὥσπερ ἔλεγε· ἀλλ' ἡμεῖς οὐ τοῦτο ποιοῦμεν, ἀλλὰ πάσχομεν μάλιστα ὅπερ αἱ ἑλαφοί· (14) Ἐδεῖ οὖν πρὸς μὲν τὸν θάνατον τὴν φυγὴν· πρὸς δὲ τὸ περὶ αὐτοῦ δόγμα, τὴν ἀνεπισρεψίαν] οὐ κατανοῶ ὅ, τι βούλεται λέγειν ταῦτα· ὃ καὶ Βόηθιον ἠνάγκασε προσεῖναι τὸ οὐ ἀρ-

νητικὸν πρὸ τοῦ, φυγὴν· ὁ δὲ νοῦς αὐτοῦ οὕτως ἔχει. Ἐῖδει μὲν οὖν οὐ τὴν φυγὴν πρὸς τὸν θάνατον, ἀλλὰ τὴν ἀναπιστρεψίαν πρὸς τὸ δόγμα αὐτοῦ ἀντιτάξαι, καὶ τὸ ἀφειδὲς καὶ τλ. ὅ ἐστιν οὐχ ὁ θάνατος φοβητέος, ἀλλὰ τὸ δόγμα περὶ αὐτοῦ, ὅτι φοβερόν, καταφρονητέον. (19) Τραχέως κινεῖται τὸ σαρκίδιον·] ὁδύνῃ ἐστὶ τραχεῖα κίνησις τῆς σαρκός· (23) Οὕτω νῦν ἄλλο] μὴτι ἄλλο ἐστὶν ἡ ἐλευθερία, ἢ τὸ εἶναι ὡς βουλομένη ζῆν; λόγος οὗτος ἀπὸ τοῦ μαθητοῦ προβαλλόμενος πρὸς ὃν ἡ ἀπάντησις· οὐδέν· εἴτ' οὖν οὐ τοῦτό ἐστιν ἐλευθερία· οἱ γὰρ οὕτως ὡς βούλονται διεξάγοντες, ἀμαρτάνουσιν, εἴτ' οὖν ἀποτυγχάνουσιν, ὡς τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐπιθυμούντες τυχεῖν· οἱ δὲ ἀμαρτάνοντες πῶς ἂν εἶεν ἐλεύθεροι· (25) Ὡς φίλτατοι νομοθέται·] τὸ, πολλοῖς ἀνωτέρω εἰς τὸ νομοθέτας μετέβαλε. (26) Ὁταν σρέψῃ τις τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον·] πότερον νόμος τις ἦν, παρὸντος τοῦ ζητητοῦ, ἐλευθεροῦσθαι τοὺς δούλους, ἢ ἀπλῶς τοῦθ' οὕτως εἶρηκε; καὶ πότερον, τὴν εἰκοσὴν ἀπὸ τοῦ ἰδίου, ἢ ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ πωλομένου τῷ δικαστήρῳ (οὕτω γὰρ δοκεῖ) ὥφειλε ἀποδοῦναι, ταῦτα ἄλλοις ἀφίησιν ὁ Βόλφιος κρίνειν τὰ περὶ τῆς πωλήσεως, ὅπως εἶχεν· ὁ δὲ νοῦς τοῦ Ἐπικτήτου, οὐ δέναι εἶναι ἐλεύθερον οὔτε τὸν πωλοῦντα οὔτε τὸν πωλούμενον, οὔτε τὸν ἐλευθερωτὴν οὔτε τὸν ἀπελευθερωτὴν, εἰ μὴ εἶεν πρότερον λελυτρωμένοι τῶν παθῶν· (27) Οὐ μᾶλλον, ἢ ἀτάραχος] ἄρνησις ταῦτα μᾶλλον ἂν εἴη ἢ συγκαταθέσεις· φησὶ γὰρ ὁ ἐναντίας, ὁ ταῦτα παθῶν, εἴτ' οὖν ὁ ἐλευθερωθεὶς, οὐ γίγνεται ἐλεύθερος; ἀπόκρισις, οὐ μᾶλλον ἐλεύθερος, ἢ εἰ ἐγένετο καὶ ἀτάραχος· ἀλλ' ἀτάραχος οὐκ ἔστι, πῶς οὖν ἂν εἴη ἐλεύθερος; ἐπεὶ καὶ συ ὁ ἄλλους σρέφειν δυνάμενος, οὐ δέναι κύριον ἔχεις; ὅ ἐστιν οὐκ ἄρκεῖ εἶναι τινα ἐλεύθερον, μὴ ἔχοντα κύριον, ἀλλ' ἐτάραχον εἶναι δεῖ τὸν ἐλεύθερον. (30) Οὐκ ἀγνοῶντοί, οὐδ' ἄγνωσ τί ποιῶ;] ὁ

μαθητῆς ταῦτα λέγει, τοὺς συλλογισμοὺς ἴσως ἐννοῶν· ἢ ἄλλας τινὰς φιλοσοφικὰς περιόδους· ὥς περίοδια κατωτέρω μυκτιρίζων καλεῖ ὁ Εὔκλειτος ἢ διακλόγους τινὰς ὥς κατωτέρω· (33) *Ἡ νῦν λέγω ἄλλοις ἀφήσι·*] οὐκ ἀδιάφορον καὶ τοῦτ' ἐπὶ τῷ χωρίῳ ἂν εἴη· ὁ δὲ Βόλφιός εἰκάζει γραπτέον οὕτω· ἢν λέγων ἄλλοις ἀφῇ.

§. Β'. (4) *Ἰνα δὲ καὶ ἐκκλίνων αὐτὰ πάσης]* σύνταξιν δὲ οὕτω· πῶς δὲ δύναται ποιῆσαι (σε) ἵνα καὶ ἐκκλίνων (ἐὰν σὺ ἐκκλίνῃς αὐτὰ) αὐτὰ πάσης; εἴτ' οὖν πρὸς αὐτὴν, ὅτι τοιαῦτά εἰσιν; (14) *Ὅπου ἡ ἀλήθεια,* ἐκεῖ τὸ θαρράλειον, ὅπου ἡ φύσις·] μεταθετέα ἴσως οὕτωτ' ἐπὶ τὰ ὀνόματα· ὅπου ἡ ἀλήθεια, καὶ ὅπου ἡ φύσις, ἐκεῖ καὶ τὸ θαρράλειον· ὥς ἀνωτέρω. (16) *Ὅτι αὕτη ἡ ὁδὸς ἐνταῦθα οὐφέρει;*] εἰς τὸ φυλάξαι τὰ ἐκτὸς δηλονότι, ἥτοι τὸ ζῆν· (16) *Τί οὖν ἐστίν;* ὅτι οὐκ ἔχει λόγον καὶ προσερεδίζει;] καὶ τοῦτό μοι ἄλλως ἀκατανόητον, εἰμὶ τι ἐκεῖνο δηλοῖ· οἷον, τί οὖν ἐστὶν τὸ αἴτιον, ὅτι ὁ Σωκράτης οὐκ ἔχει λόγον, εἴτ' οὖν φροντίδα τοῦ τηρῆσαι τὰ ἐκτὸς, ἀλλὰ καὶ προσερεδίζει τοὺς δικαστὰς εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ; ἢ ὅτι οὕτως αὐτῷ ἰσχύει λυσιτελέσειν εἶναι ἀποθανεῖν. (20) *Τὰ ἐξῆς τούτῳ ποιητέον,* τηροῦντι μὲντι τὰ ἴδια] ἐννοοῦτ' ἂν οὕτως ἐννοούμενα ταῦτα, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον μεταβαλλομένου· οἷον, ὁ μὲν λόγος ἱκανὸς τὸ ἑαυτοῦ μέρος πεῖσαι τὸν δικαστὴν, σοὶ δὲ τὰ ἐξῆς, εἴτ' οὖν τὰ παρὰ τῶν δικαστῶν ἐγνωσμένα, ποιητέον ἐστὶ, τηροῦντι μὲντοι τὰ ἴδια, εἴτ' οὖν τὴν προαίρεσιν ἔχουσαν κατὰ φύσιν, τουτέστι τὸ ἀτάραχον τῆς ψυχῆς.

§. Γ'. (2) *Σὺ σεαυτὴν συζητήσεις]* εἰ ἡ δραχμὴ ἤττι συζητικὸν πρὸς τινά, εἰποῖς ἂν πρὸς αὐτήν· εἰ ἀργυρογνώμων ἐστὶ, πρὸς ὃν ἀξιότις συζητῆναι, περιττὴ ἐστὶν ἡ σύζασις· ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ ἐκεῖνος διαγνώσεται σε, εἰ καὶ θαρὰ εἰς, ἢ κίβδηλος· (5) *Νῦν μὲν λέγω ἀγαθόν,* οὖν δὲ κακόν·] οὐδὲν γὰρ γνώρισμα σώματι φαίνεται

τοῦ ἀνδράπου. ἐξ οὗ ἂν διαγνοίητις τὰ ἐντὸς, εἰμή τι λέγοι καὶ πράττοι· καὶ διὰ τοῦτο νῦν μὲν καλῶς συλλογιζόμενος ἀγαθὸς μοι δοκεῖ, νῦν δὲ τούναντιόν, ἐπ' ἀμαθίᾳ τοῦ συλλογίζεσθαι, κακός.

§. Δ'. (11) Καὶ Ἀρχέδαμον νοῶ] ἡντις λόγος Στωϊκῶν, ὅτι τοῖς σοφοῖς κοινὰς εἶναι πάσας τὰς γυναῖκας ὀφείλεται· τούτου τοῦ δόγματος ὁ φιλολόγος ἡμῶν ἐχεται· ἀλλ' ὁ Ἐπικτήτος, καὶ τοι Στωϊκός, ἀποποιεῖται ταῦτα, ὡς ἀναιροῦντα τὸ αἰδῆμον καὶ τὸ πίσυνον.

§. Ε'. (1) Αἱ ὕλαι ἀδιάφοροι] τὰ ἔξω πράγματα, οἷς χρῆται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ. (2) Ἄμα μὲν τὸ εὐσαφές, ἅμα δὲ τὸ ἐπιμελές] τὸ μὲν ἐπιμελές, καλῶς χρῆσθαι τῇ ὕλῃ ἐσι· τὸ δὲ εὐσαφές μὴ ταράττεσθαι χρώμενον· ὡς ἐκ τῶν ἐπομένων δήλον εἶναι· (2) Βίκαϊον καὶ ἐπισεχυμένον] τὸ ἐν ματαίῳ καὶ παραφύρῳ κινήματι· οἷον ἀπρόσεκτον. (4) Οὕτω τοῖνυν προηγούμενον ἔργον καὶ ἐπὶ τοῦ βίου ἐκεῖνο] ἐσι, τὸ χρῆσθαι τῇ ὕλῃ ἐπιμελῶς· ὅπερ γενήσεται σοι διελόντι οὕτω τὰ πράγματα· τὰ ἔξω οὐκ ἐπ' ἐμοί, προαίρεσις ἐπ' ἐμοί· χρήσωμαι οὖν αὐτοῖς ἐπιμελῶς μὲν, μὴ μέντοι παραττόμενος, ἀλλ' εὐσαφῶς· εἰ γὰρ ἀμελῶς, κακὸν εἶναι τῇ προαίρεσει. (6) Καὶ ταύτη παρὰ φύσιν] εἴτ' οὖν τῆς παρὰ φύσιν προαίρεσώς ἐστιν ἀποτελεσμα, ὡς κακόν· κοῦχι τῆς κατὰ φύσιν ἐχούσης· ἥς συστατικόν ἐστι τὸ ἐπιμελές μὲν, ἀτάραχον δέ· ὅπερ δύσκολόν, φησιν, ἀμφοτέρω εἰς ἓνα τινα συνελθεῖν ἐπιμέλειαν θελαδὴ καὶ εὐσαφείαν· οἷον ἐπιμελεῖσθαι μὲν τοῦτο ὅπερ ἐς αὐτὸν ἵκει τῆς ὕλης, ἀνεπισχεπτεῖν δὲ ἀποπαυόμενον, μηδὲ ταράττεσθαι ἀποταγχάνοντα· οἷον ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ πλοῦ φαίνεται. (15) Περί τοῦ ἄρπαστος] τὴν σφαίραν λέγει ἄρπαστον· καὶ παρακατὸν ἄρπασιον· (16) Ἡ εὐγνωμοσύνη] ἡ εὐνοχία, διείσθεας, τὸ τῆς γνώμης τυχεῖν, ἢ τοῦ σκοποῦ. (17) Ἰν' ἐγώ . . . μὴ δύναμαι λαβεῖν αὐτό] τὸ ἄρπασον δεῖξασθαι δηλ. διηλοῖ

τούτω τὸ ἑαυτοῦ πρὸς τὸ σφαιρίζειν ἀνεπιτήδειον· τοῦ δὲ ἐτέρου τὸ ἐπιτήδειον· ἀλλὰ ἄνευ ταραχῆς· (17) *Μὴ βάλοις*] τί δ' οὐ γραπτέον ταῦθ' οὕτω; οἶον, ἀλλ' ὁ μὲν ἐρεῖ βάλε· ὁ δὲ, μὴ βάλης· ὁ δὲ, μίαν ἔβαλες. (23) *Ἄν' ἐξέλθης μηδὲν παθῶν*] ἦτοι ἐκ τοῦ τυράννου, ἢ ἐκ τοῦ βίου. (24) *Κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν*] τὸ μὲν κατὰ φύσιν ἀπολύτως ἐς τὴν θεωρούμενον, οἶον ἄνθρωπον ὄντα εἰς γῆρας ζῆν, πλουτεῖν, ὑγιαίνειν, καὶ πάντα ἔχειν τὰ δοκοῦντα καλὰ· τὸ δὲ παρὰ φύσιν πρὸς τι ἐς τὴν θεωρούμενον· οἶον τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, ἢ μέρος τοῦ ταυτοῦ, κοπιᾶν, ἀσθενεῖν, νοσεῖν, κινδυνεύειν, ἀπορεῖν, πρὸ τοῦ γῆρας ἀποθανεῖν.

§. 5. (1) *Τὸ συνημμένον*] οἶον, εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ· τοῦτο συνημμένον καὶ ἀδιάφορον· ἀλλ' ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἄρα· κρίσις τοῦτο, ἐν ᾧ ἡ ἐπισημὴ ἦτοι ἀληθείας ἢ ἀπάτης. (9) *Ἀεὶ τῶν εὐφροσύνων ἔχομαι*] τῶν δεξιωτέρων πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν κατὰ φύσιν· οἶον μέχρις ἂν ἀγνώσῃ, πότε νοσήσῃ, ὑγίαιας ἔχομαι· πότε ἀπορήσῃ, εὐπορίας· πότε ἀποθάνῃ, τοῦ ζῆν· ὅπερ ἐστὶν μέχρις ἁδηλ' ἂν ἢ τὰ παρὰ φύσιν, τῶν κατὰ φύσιν ἔχομαι (15) *Ἀλλὰ Χρυσάντας μὲν*] ὅρα Ξενοφῶντα ἐν τῷ περὶ Κυρ. Παιδ. βιβλ. δ'. κεφ. α'. παραγ. γ'. (16) *Περιζάσεις*] οἶον συμφορὰς, ξενοχωρίας· (23) *Ὡς ἐπὶ μεγάλα ἀνέρχῃ*] εἰς Ρώμην δηλαδὴ, ἵνα διαλύσῃ τὰς συκοφαντίας. (23) *Μικρότερα τῆς παρασκευῆς ἐστὶ*] τῆς ἐκ φιλοσοφίας προετοιμασίας· τετέστι τὰ δοκοῦντα ταῦτα οὐκ ἦν ἄρα οὐδεμιᾶς φροντίδος ὥς πρὸς τὴν ἐκ φιλοσοφίας προπαρασκευὴν· ὥς νεὸς εὐφυὲς καὶ προκόπτων δύναται εἰπεῖν, οὐκ ἦσαν τοσαύτης φροντίδος ἅξια τὰ τοσούτων μὲν φιλοσόφων ἢ μαθημάτων ἀκχοῦναι, τοσαῦτα δὲ γεγραφέναι, τοσούτον δὲ περὶ κεκαθικέναι γενουτῶ οὐ πολλοῦ ἀξίω· τὸ δὲ, οὐ, προσεζέμενον περιττὸν δοκεῖ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν, ἀλλ' ἴσως προσεζέται

αὐτῷ μετριοφροσύνης ἔνεκα φιλοσόφου· ἑαυτὸν γὰρ φησι
γερόντιον ὁ Εὔκλειδης.

§. Ζ'. (5) Καλῶν καὶ αἰσχυρῶν] ἀρετῶν καὶ κακιῶν·
ὅρα Εὔχρησ. κεφ. κδ'. ὑποσημ. (6) Σοῦ μέλλω πυνθά-
νεσθαι] ὅς περὶ μὲν γραμματικῆς, ἀπαιτοῦντος τυχερὸν
τοῦ λόγου, οὐδὲν λέγεις, ἐνταῦθα δὲ ὅπου πάντες ἄν-
θρωποι ἐξαπατῶνται περὶ ἀγεθῶν καὶ κακῶν, πῶς ἂν
εἴποις; εἴτ' οὖν, εἰ γραμματικῆς ἄριτος εἴς, πῶς φιλο-
σοφίας ἀντιποιήσῃ; (8) Τὸ πλεῖον τῶν διαρισμένων αὐ-
τῇ κατὰ μῆνα· δηλοῖ δὲ τούτοις, ὅτι ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ
κακῶν ὀφείλει τιρῆσαι· (9) Ἰδομεν] ὁ μάντις λέγει
τοῦτο· ὁ δὲ μαντευόμενος αὐτὸς ἀκολουθεῖ, καὶ κύριε,
ὡς τύχη θέλει· τὸ τετραγμμένον αὐτοῦ ἐμφαίνει
ταῦτα. (10) Ὡς ὁδοιπόρος πυνθάνεται] ὅρα Εὔχρ. λβ'.
(12) Νῦν δὲ τρέμοντες, τὸ ὀρυζάριον κρατοῦμεν·]
ἔοικε δὲ, ὅτι οἱ μαντευόμενοι, ὀρυζάτινα ἀνὰ χεῖρας
εἶχον· (12) Εὔπρεφόν μοι ἐξεληθεῖν] πόθεις; ἐκ τῆς
πατρίδος ἴσως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν· (14) Τὸ, ὅσον ἐ-
πί σοι] διὰ τὰς ἐυχὰς καὶ τὰς παρακλήσεις, ἢ τὸ ἄ-
μεινον ἀκοῦσαι ἐπιθυμῶν.

§. Η'. (3) Εἰν τῇ παραλλαγῇ πρὸς τὰ ἄλογα] ἐν
τῇ διαφορᾷ, καὶ ἣν ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἀλόγου διαφέρει,
ἣτις τὸ λογικόν ἐστι. (5) Ἄρα γε μόνος;] οὐ μόνος ἄλ-
λὰ καὶ παρακολουθήσεως· ὅρα δὲ ταῦτα ἀνωτέρω βιβλ.
ἀ. κεφ. ζ'. (6) Οὐκ αὐτὰ προηγούμενα] τὸν μὲν ἄνθρω-
πον ἐποίησεν ὁ θεὸς προηγούμενον ὡς πρὸς τὰ ἄλλα αὐ-
τοῦ ποιήματα εἰς θεωρίαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἔργων, καὶ
οὐ μόνον θεοτὴν, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητὴν αὐτῶν· ὅρα κα-
τωτέρω κεφαλ. ι. καὶ βιβλ. ἀ. κεφ. ζ'. τὰ δ' ἄλογα καὶ
τὰ ἄλλα κατὰ δευτέρου λόγου ποιήσας, ὑπερφυσικὰ τῷ
ἀνθρώπου ἔταξεν εἶναι; καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ παρακολου-
θῆσιν ἔδωκε. (8) Καὶ λοιπὸν αὐτοῦ που πέπνυται·]
ἐν τῇ χρῆσθαι φαντασίαις καὶ μηδὲν περαιτέρω προβαί-
νειν. (11) Σὺ ἀπόσπασμα εἶ] ὅρα βιβλ. ἀ. κεφ. ἀ.

(20) Δοκιμαστικά] παρακολουθητικά. (24) Οὕτω κατ' ἀξίαν] γεγυμνασμαι· λόγοι ταπεινοφρονούντος τὰ ἐξῆς· ὅτι οὐκ ἔστι τέλειος ἔτι, οἷον δεῖ τὸν φιλόσοφον εἶναι· (29) Συγκριτάδεσιν ἀπρόπτωτον] ἀνώλισθον, ἀπρόσκοπτον.

§. 5'. (6) Οἱ δὲ θηρίδια κακοήζη] ὅρα ἀνωτέρω βιβλ. α'. κεφ. γ'. (6) Ἀφ' αὐ] ὁμεινον ἦν, ἐφ' αὐν. (7) Πότε σώζεται τὸ συμπεπλεγμένον:] ὅταν συγκρίνεται ἐκ προτάσεων ἀληθῶν, οἷον καὶ ἡμέρα καὶ φῶς ἐστὶ· οὕτω καὶ τὸ διεξευγμένον· ἢ ἡμέρα ἐστίν, ἢ νύξ· ἄλλως δὲ ἐκ μὴ ἀληθῶν οὐ σώζουσι τὴν ἐπαγγελίαν. (12) Τὸν ἀναίσχυντον] ἢ ἀναίσχυρτία· τὸν ἄπιστον, ἢ ἄπιστον· καὶ τλ. (12) Αἱ ἀκατάλληλοι λήψεις καὶ δόσεις] αἱ πρὸς αἰσχροκέρδειαν ἀναίσχυντοι λήψεις πλεονεκτικῶς, καὶ πρὸς ῥυπαρίαν μικροπρεπεῖς δόσεις φειδωλῶς. (14) Τὰς ἐναντίας ταῖς ὁρθαῖς χρησιμὰς:] δοκεῖ δὲ, ὅτι ἐκεῖνο βούλεται λέγειν, ὅτι τῶν ὑπολήψεων οὐ τὰς πρὸς ἀρετὴν καὶ τράξιν τῶν ἀγαθῶν ἐν χρήσει ἔχομεν, ἀλλὰ μόνως τὰς ἐς θωρίαν φερούσας· οἷον τίποτε εἶπε περὶ τούτου ἢ περὶ ἐκείνου Χρυσίππος· καὶ οὕτως ἐξηγουόμεθα δόγματα τοῦ Χρυσίππου, ἢ ἄλλου του. (17) Τί τὰ ἀλλότρια βοηθήματα μαλύνεις:] τὰς ἀρετὰς τῶν Σταϊκῶν· πρὸς γὰρ τὸν ὑποκριτὴν ἀποτείνεται ταῦτα· ὅς οὐ τρώγει, ἵν' ἔχη νεῦρα, ἀλλ' ἀποτίθῃσιν ἵν' ἐν καιρῷ μόνον δεικνύῃ· ἀλλ' ἐκ τούτων οὐδὲν, φησὶν, ὄφελος περιέχει· δεῖ γὰρ πράξεως συμφωνούσης τῷ λόγῳ· ὁ δὲ, λόγους μὲν ὡς ἐξ ἀποδείκης ἐπιδεικνύς, οὐ δὲ ἔργων σύμφωνον φαίνεται παρεχόμενος. (20) Ὅταν δὲ ἀναλάβῃ τὸ πάθος] ὅταν κατὰ βάθος καὶ ἐπ' ἀκριβὲς πεινύσῃ οἰωδῆποτε δόγματι· ἴσως δὲ ἐν τούτοις ἐννοεῖ Γουδαῖον τὸν Χριστιανόν· ὃν καὶ Γαλλίλαϊον ὁ ὁ ἀποστάτης Γουλιανὸς ἔλεγεν· τὸ δὲ παραβαπτισαί, τὸν ὑποκρινόμενον δηλοῖ, τοὺς ἀσυμπάθεῖς καὶ μὴ βεβαμμένους πρὸς τὸ δόγμα τῶν Σταϊκῶν.

§. Ι'. (3) Παρκαλουσητικός·] ὅρα βιβλ. α. κεφ. ε'. (6) Τῶν εὐφροσύνων ἔχουσιν] ὡς ἔλεγε Χρύσιππος· ὅρα ἀνωτέρω κεφ. ε'. (7) Πάντα αὐτοῦ ἡγήσασθαι] τοῦ πατρός δηλονότι. (9) Αὐτὸν εὐγνωμοσύνην] παρκαλῶντα τυχὸν θρίδακα, ἢ κασίδραν τῷ ἀδελφῷ, κτήσασθαι ἀντὶ τούτων εὐχαριστίαν καὶ ἔπαινον, τοσοῦτον ἄξιον τούτου, ὅσον τούναυτίον, ἂν πλεονακτήσῃ ἐν τούτοις, ἔξει ἀγνωμοσύνη καὶ φόγον. (17) Οἱ δὲ διατρίβεις] οἱ δὲ παιδῶν παρὰ τοῦ κιναίδου. (17) Οἱ δὲ μηχεύων·] ὅρα ἀνωτέρω κεφ. δ'. (27) Ἀλλ' ὅπου τι σωματικὸν ἐλάττωμα εἰς κτήσιν·] προσθετίον ἴσως τὸν ἦ, ἐν ἦ, τὸ ἐλάττωμα ἢ σωματικόν, ἢ εἰς κτήσιν.

§. ΙΑ'. (1) Παρὰ τὴν θύραν] ἐκ τῆς κλειδὸς αὐτῆς· μετὰ φρονήσεως δηλονότι καὶ συναισθήσεως· (6) Ἀφ' ἡμῶν ὀρμώμενοι·] τὰυτα ἐκ φύσεως ἔχοντες προσλαμβάνομεν καὶ τὸ οἶσθαι, ὅτι οὕτως ἔκαστα δεῖ ἑναρμόζειν ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις· μὴ προσαρμόζοντες δὲ κατακλήλους, εἰς τὸ ἀμυισβητούμενον ἦκομεν· καὶ ἐντεῦθεν διαφερόμεθα πρὸς ἀλλήλους. (22) Καὶ ἐν σοὶ ζυγὸν οὐκ ἀρκεῖ] οὐδετέρως ἐσχηματίσει τὸν ζυγὸν ἐν ταῦτα, ὅπερ ἐν πληθυντικῷ μόνον ἂν εἴη.

§. ΙΒ'. (2) Ἄν παρὰ μέλος ἀπαντᾷ] ἂν παρὰ σκόπον πλανηθῇ ὁ ἰδιώτης. (5) Ἐπιψιφίζω] εἰς ψήφους ἀγω ἄλλους· ἐπιψιφίζομαι δὲ, ἐγὼ τίθηναι ψήφον. (6) Ἀρά γε ὁ φθονῶν χαίρει·] τρόπος οὗτος τοῦ διαλέγεσθαι τὸν Σωκράτην. (13) Συγκαθέντες] ἑαυτοὺς καθίσταντες. (15) Καὶ παύειν μάχην] ὡς μικρὸν ἐρηται ἀνωτέρω, οὕτω γὰρ ἐναργῆ ἐτίθει τὰ τῶν ἐννοίων, ὥστε πάνθ' οὐτιναοῦν συναισθανόμενον τῆς μάχης, ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῆς. (24) Κονδύλους σοι δῶ·] δηλοῖ δὲ ταῦτοις, ὡς οἴμαι, ὅτι Σωκράτης ἐν δημοκρατίᾳ ἐδύνατο βῆαν χρῆσθαι τῷ διαλέγεσθαι· ἀλλ' ἐν Ρώμῃ, ὅπου ἦν τύραννος, λόγος ἠνφορτικός, καὶ μάλις φιλόσοφος· ταῦτα δὲ ἴσας καὶ τὸν ἡμέτερον Εὔκλειον ἐκείνου ἐξέφισαν.

§. 1Γ'. (2) Εἰς βιάτρον δὲ εἰσπερχόμενος] ἀγωνίᾳ, καὶ λίαν Εὐφωρὸς ἔ. (7) Εἰγγύην ἢ ἀσφάλειαν εἰγγύησιν περίτινός· καὶ ἀσφάλειαν περίτινος, καθάρπτερ τὰ παρ' ἡμῶν ἐξοφλητικὰ λεγόμενά. (7) Καὶ προδέσει] ἴσως προσδέσει, ὡς ἀνωτέρω βιβλ. α'. κεφ. δ'. (21) Μεταπίπτοντας] ὅρα βιβλ. α'. κεφ. ζ'. (25) Ἐκείνοις, οἷς μεμελέτηκε, ταῖς θαρρῶσι] δια~~ταρ~~θάρσαι δοκεῖ τὸ χωρίου. ἢ οὐδὲν ὑγιὲς προκύπτει εἰς ἔννοιαν, εἰμή τι διορθώσῃ τις οὕτως· ἐκείνοις, οἷς μεμελέτηκε, θαρρῶν. (27) Οὐκ ἔστι δὲ ἐν σοὶ πόλεως ἡγεμῶν ἀνὴρ·] λογὸς ὁρθός, φιλοσοφία ἡγουμένη οὐκ ἔστι ἐν σοὶ· ἀλλὰ πᾶσι.

§. 1Δ'. (4) Καὶ γὰρ σκυτεὺς πῶς μὲν μανθάνει τις παρῖναι καὶ παρακολουθεῖν ἀπρεπές·] ὁ ἔστιν, ὅταν ὁ μαθητὴς τοῦ σκυτέως διδάσκηται, παρίσασθαι σὲ τυτυχόν, ἢ τὸν μαθητὴν αὐτὸν τῇ τέχνῃ καὶ παρακολουθεῖν, εἰτ' οὖν ἐξετάζειν τὸ ἔργον τοῦτο φαίνεται ἀπρεπές καὶ ἀηδές· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς τέχνης ὅμως, ὃ ἐστὶ τὸ ὑπόδημα, ἔχει τινα χάριν σοι. (8) Τὰς φυσικὰς καὶ ἐκυστάτους] φυσικὰ μὲν ἢ πατρότης, ἢ υἱότης, ἢ ἀδελφότης· σχετικὰ δὲ αἱ λοιπαί, ὅσαι ἐκ φιλίας καὶ τύχης· (9) Εὐεξῆς τούτῳ] ἐπὶ τούτῳ, μετὰ τοῦτο· (12) Ποῖοι τινὲς εἰσιν] οἱ θεοί· (14) Ἄν συγκρατῆς] παρὰ τὸ καζίμηι· συνορεῖται δὲ καὶ τὸ, σεαυτὸν· (14) Τοῖς ὀνόμασι παρακολουθεῖν] οὐ χρησικῶς· ὥσπερ τὰ ἔλογα, ἀλλὰ μετὰ ἐπιγνώσεως καὶ συνειδήσεως· οἷον, εἰς τις πατὴρ, οὗτος ὀφείλει παρακολουθεῖν τῷ ὀνόματι, σκοπῶν, τί ἐστὶ καθήκον πατρός, καὶ τοῦτο ποιεῖν· ὅρα δὲ χρήσεως καὶ παρακολουθήσεως διαφορὰν ἀνωτέρω βιβλ. α'. κεφ. ζ'. (19) Καὶ τὸν κολοφῶνα ἐπιβῶ] καὶ τὸ μέγιστον, τὸ κεφαλαιῶδες εἶπω. (20) Πῶς δύνασθαι ἀνασχέσθαι καὶ παραμεῖναι·] ἰδοὺ τὸ ἀπρεπές, καὶ τὸ ἀηδές ἀνωτέρω, τὸ παρῖναι καὶ παρακολουθεῖν τῇ σκυτικῇ τέχνῃ. (21) Δοκεῖς μηδὲν ἔχειν·] μικρὸν ἢ γῆ τὸ

πάθος· (22) ἐπιβολαί] τὰ ἐπιχειρήματα. (23) Οἱ κα-
τὰ θεῶν ἐρχόμενοι] οὗτοί εἰσιν οἱ φιλόσοφοι, οἱ ὡς ἐπ'
πανηγύρεϊ εἰς θεῶν τῶν μεγαλουργιῶν τοῦ θεοῦ ἐλθόν-
τες, καὶ πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφοντες. (27) Ἐχα-
μεν τινα ἐπιπλοκήν πρὸς αὐτὸν] καὶ ἀπόσπασμα, καὶ
μέρος αὐτοῦ ὄντες· ὅρα βιβλ. α. κεφ. α. καὶ ιβ'. (28)
Ταῦτ' εἰσιν, ἃ πάσχουσιν οὗτοι οἱ ὀλίγοι] ἃ πιεζοῦσιν
οἱ φιλόσοφοι· οἵτινες μόνω τούτῳ σχολάζουσι τῷ τὴν
πανήγυριν ἰσορήσαντες ἀπελθεῖν· τούτέστι περὶ θεωρίαν
καταγίνονται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶ τέλος ἀνθρώ-
που· εἴτα ἀπελεύσονται, καιροῦ καλέσαντος, πρὸς αὐ-
τόν· ὅρα βιβλ. α. κεφ. ε'.

§. ΙΕ'. (4) Ἐκρινεν ἀποκαρτεσθῆν·] ἔγνω ἀποθανεῖν,
ἀπεχόμενος τροφῆς· (6) Ἰνα ἐξέλθῃς] ἐκ τοῦ βίου.
(7) Ἐπεὶ παθὼν ὅτι νύξ ἐστι] ἐπειδὴ ἄλλως, ἂν πιεζέ-
σῃς ὅτι νῦν, ἡμέρας οὐσης, νύξ ἐστιν, ὅτι οὕτω σοι ἔδο-
ξε, οὐ δεῖ μετατίθεσθαι, καὶ πιεζεῖν, ὅτι ἡμέρα ἐστὶ
ἀκολουθοῦντα τῇ ἀληθείᾳ· (8) Τὸ κρῖμα σκέψασθαι]
τὸ κεκριμένον δηλονότι, ὃ ἐστὶ τὸ θεμέλιον καὶ ἡ ἀρχὴ
τοῦ πράγματος. (10) Καὶ τῆς μεγάλης] τῆς ὑπὸ τοῦ
θεοῦ κτισθείσης. (14) Μωρὸν οὔτε πείσαι οὔτε ῥῆξαι
ἐστὶ] παροιμία ἐπὶ τῶν διίσχυριζομένων· ὁ δὲ Βόλφιος,
ῥῦσαι ἀντὶ τοῦ, ῥῆξαι εἰκάζει. (14) Δυσμεταχειρί-
σον] δυσμεταχειριστότερον οὐδὲν ἐστὶ τούτου, τοῦ, κέ-
κριμα· καὶ γὰρ καὶ οἱ κρινόμενοι, τούτου ἀντεχόμενοι,
οὐ μεταπείθονται τῶν φρονημάτων. (16) Ὅυ] αὐ λέγεις
τοῦτο δηλονότι, ἀλλὰ λέγεις, περὶ ἄλλων διαλέγου·
τοῦτο δὲ κέκριμα, καὶ οὐ μεταπείδομαι.

§. Ις'. (3) Ἠσκήκας] σεαυτὸν δηλονότι· ὁ δὲ οὐδε-
τέρως, ὡς εἴκειν, ἐξέλαβεν ἀντὶ τοῦ, ἡσκήθης. (5)
Ὅτι ἀνείληφε τὰ γεγραμμένα] εἰς τὴν μνήμην δηλο-
τε, ἀποσηθίσας τὸν λόγον. (7) Τίς ἐκατέρου φύσις]
ἐπαίνου δηλονότι, ἢ ψόγου φιλοσοφικότερον. (10) Δυ-
τὸ πᾶνται] οἶον, πότερον, ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν πᾶνσαι αὐτὰ

τὸ ἀγωνίζην, ἢ ἀλλότριον; ἢ οὐκ ἔστι τοῦτο; τὸ δὲ ἐ-
 πόμηνον τοῦτο καὶ περιττόν ἐστι· (10) Καὶ προσεκά-
 θισεν] ὡς πάθος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. (13) Ὅπως αἱ
 μύηαί σου μὴ βέωσιν] ὅρα βιβλ. α. κεφ. ζ'. (15) Τίς
 βουλευόμενος] τίς βουλευόμενος ἐστὶ τυχεῖν αὐτῆς βου-
 λῆς, κοῦχί τοῦ βεβουλευμένου; οἶον, τίς ἐστίν, ὅς τις,
 ὅταν βουλεύηται, ἔσυχεται ὁρᾷς τυχεῖν τῆς βουλῆς,
 κοῦχί τοῦ ποδομένου περὶ οὗ βουλεύεται, καὶ κακῶς
 περὶ τούτου βουλεύηται; (18) Οὐκ ἐνεκοιμήθη] τίς
 ἡμῶν ἠγρύπνησεν, ἐφρόντισεν ὑπὲρ τοῦ πᾶς χρη̄ χρη̄-
 σθαι ταῖς κατ' αὐτὸ ἐνεργείαις, ταῖς βουλαῖς; (17)
 Ὃν ἐκ πολλοῦ χρόνου ζητῶ] ὃν ἐξήτει ὁ Διογένης πε-
 ρὶ αὐτοῦ λόχον ἔχων. (19) Ἀλλὰ τὸν φόβον] οὐ τὸ
 πρᾶγμα δηλονότι, ὅπερ ἐστὶν ἀδιάφορον, ἀλλὰ τὸ δόγ-
 μα περὶ τοῦ πράγματος. (29) Τί γὰρ διαφέρει, τίνος
 ἦτταν ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνος κρέμαται;] ὁ δὲ Βούλκιος μετα-
 κινεῖ τὰυτα εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον· ὁ δὲ κῦς, τί
 σοι μέλει, ἰὰν τινὸς ἦτταν ἦ, ἢ κρέμασαι ἔκτινος·
 τὸ δὲ, διακοράσιον ἀναφέρεται εἰς τὴν βρυσήϊδα τοῦ
 Ἀχιλλέως· ἴσως δὲ καὶ ἡ ζωὰ εἰς τὸν Μιλητιάδην διὰ τὴν
 μάχην τὴν ἐν Μαραθῶνι. (30) Μάρκιον] ὁ Μάρκος ἢ
 Μάρκιος ὁ Ἀγκος εἰς Ρώμην ἀχέτευσεν. Πλιν. βιβλ.
 31. κεφ. 3. (31) Τυχάνοντ' ἐμπέση] βέλτιον μετατί-
 θεσθαι οὕτω· τύχη ἐμπεσόντα. (40) Ἐξέλε] τὸ δόγ-
 μα δηλαδή· ἐκεῖνα δὲ αἱ μάμαι αὐθις ἐξελοῦσι τὸ
 ἑαυτῶν· σὺ τὸ σύν· οὐδεὶς γὰρ δι' ἄλλον οὐτ' εἴ, οὐ-
 τε κακῶς πάσχει; ἀλλὰ δι' αὐτὸν ἀμφοτέρω ἕκαστος·
 (41) Τὸ λεγόμενον τοῦτο ἀπονοήθητι] τολμηρῶς, ἀ-
 πονενοημένως, θαρβύοντως ἐν τῇ καρδίᾳ σου δέξαι. (43)
 Ἐν παραβύσῳ τυχόν· τί γὰρ ἄλλο ἐννοεῖ τούτῳ, εἰ
 μὴ τὸ τῶν Σκυθῶν, τὸ ἐπὶ βύρσης καθῆσθαι· ὅταν
 γὰρ ἐξήταν συμμάχους οἱ Σκύθαι, ἐπὶ βύρσης βοδὸς
 ἐπέβαινον σιγὴν ἄγοντες· καὶ τοῦτο ἦν σημεῖον αὐτοῖς
 ἀφρεῖσθαι τοὺς ἐδέλοντας βοηθῆσαι· Λουκιανὸς εἰς

Τόξαριν. (17) Καὶ μηδὲ παρ' εὐροσίν δυνάμενος] ὁμολώτερον δ' ἦν, εὐρεῖν.

§. ΙΖ'. (3) Α' οὐκ οἶόμεθα εἰδέναι] τὸ, εἰδέναι δις ἐκληπτέον, οἶον, εἰδέναι ἐκεῖνα· ἃ οὐκ οἶόμεθα εἰδέναι. (3) Οἱ δέ, ἢν' ἀπ' αὐτῶν περιποιήσονται] ἄλλοι δὲ τινὲς ἢν' αὐτῶν τῶν φιλοσόφων τὶ περιποιήσονται σφίσιν αὐτοῖς· τοῦτο δὲ δύναται ἐννοεῖσθαι καὶ περὶ τῶν φιλοσόφων· οἵτινες περιποιοῦνται τι ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν μαθητῶν ὅποιοι δὴ ποντε κέρδος. (4) Η' λοιπὸν] εἰ οὕτως ἔχει, λείπεται, ὅτι προκόψει τις ἐν ἐκείνοις, ἅπερ οὖν ζητεῖ μαθεῖν καὶ τὸ ἑξαπαταῖν τοὺς πολλοὺς ταῦτό ἐστιν, ὅπερ καὶ Θεόπομπον ἐξηπάτησε. (6) Η' μὴ παρακαλοῦσύντες τούτων ἕκαστον] ἢ οὐκ ἔχομεν τὰς ἐννοίας τούτων ἑκάστων, οἷς σὺ, ὦ Πλάτων, ἀπέδωκας ὁρισμούς· ἀλλ' ἄλλως προφέρομεν· (7) Μὴ διαρρῶσαντα] μὴ ὑπαγαγὼν πρότερον ὁρισμοῖς· ὁ γὰρ ὁρισμὸς χαρακτήρ, καὶ οἶον ἄρδρον ἐστὶ τῶν περὶ μαθῶν. (7) Ποίαν τινὰ ἑκάστη αὐτῶν οὐσίαν τακτεῖν·] οἶον τῇ προλήψει τοῦ ὑγιεινοῦ, ποῖον σῆμα· ποῖον δὲ τῇ τοῦ νοσηροῦ· (9) Ἀνάγεινον] ἴσως ἐκλαμβάνει τοῦτο ἀντὶ τοῦ, καθάρισον, κένωσον, ἢ ἀσίτησον· τῷ αὐτῷ δὲ χρῆται ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ καὶ τῷ τρίτῳ βιβλίῳ. κεφ. κβ'. (14) Καὶ τί μοι νῦν τὴν πρὸς ἀλλήλους μάχην παραφέρειν] εἰς τὸ μέσον δηλονότι· ἐννοητέου ἀλλ' οὖν τὸ, δεῖ εἰς ἐξάρτησιν τοῦ ἀπαρεμφάτου. (19) Α' θέλει τινὶ μὴ προχωρεῖν] σύνταξον οὕτως· τὸ μὴ προχωρεῖν τινὶ, ἃ θέλει. (21) Τοῦτο ἐστὶν ἑκπῶσις ψυχῆς μεγάλα νεῦρα ἐχούσης] ὅ ἐστι μεγάλη μὲν ψυχὴ καὶ γυναικεία, ὅτι ζητεῖ γενέσθαι, ἃ θέλει· διωφθαρμένη ὅμως, ὅτι ζητεῖ τὰντα ἐν τοῖς ἔξω καὶ ἄλλοις, ἐν τοῖς μὴ ἐφ' ἡμῖν· τοῦτο δὲ σημαίνει καὶ ἀνωτέρω τὸ μεγαλοφυῆς. (24) Χάρισαί σου τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν ἐκλίσιν πενία καὶ πλούτω, ἀποτρέψῃ, περιπτώσει·] ὁ δὲ νοῦς, εἰ δὴς τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν ἐκκλίσιν.

σιν πένια καὶ πλοῦτος, ἀποτεύξῃ μὲν τοῦ πλούτου, περιτεσθῇ δὲ τῇ πενίᾳ. (27) Ὅτι συλλογισμούς ἔπραξας (ἐμαδεις) μεταπίπτοντας.] ὅρα βιβλ. α' κεφ. ζ'.

§. 1Η'. (15) Ὁ γὰρ τοῦτο εἰπὼν μακάριος] γκαπτέον ἴσως· εἰ γὰρ ὁ τοῦτο εἰπὼν μακάριος, καὶ ὁ μοιχός· (18) Κυριεύων, καὶ ψευδόμενος, καὶ ἡσυχάζων, συλλογισμοὶ εἰσι σοφιστικοὶ δυσμύχανοι καὶ κακοῦργοι· ὧν χαλεπὴ μὲν ἡ σύνεσις, ἀχρεΐα δὲ ἡ ἐπισήμη· εἰσὶ δὲ τοιαῦτα πολλά· οἶον, διαλαυνάνων, ἡλέκτρα, συγκεκαλυμμένοι, σιόρειτης, κερατίνης, φαλακρός, Ἀχιλλεύς καὶ τὰ τοιαῦτα· περὶ ὧν Διογ. Λαερ. εἰς Εὐκλείδην 108. (20) Πλάτων μὲν ὅτι ἴθι] ὁ Πλάτων λέγει, ἴθι ἐπὶ τὸ ἀποδιοπομπεῖσθαι τὰς πονηρὰς αὐτὰς φαντασίας, εἰς αἷα τυγχόν ἀποδιοπομπαῖον καὶ ἀποτρόπαιον. (22) Καὶ διαπαίζοντα αὐτοῦ τὴν ᾠραν] ὁ γὰρ Σακράτης, κατὰ Πλάτωνα ἐν συμποσίῳ, συγκοιμηθεὶς τῷ Ἀλκιβιάδῃ, ἀπηλλάγη αὐτοῦ, μηδὲν ποιήσας αἰσχρόν· (22) Παίχτας] ἴσως πύκτας· οὐ τούτους νικήσεις, ἀλλὰ τὴν ἀκαταγάνισον φαντασίαν. (24) Ἀφες ἴδω τις εἶ·] ὅρα Εὐχχειρ. κεφ. κ' καὶ λδ'.

§. 1Θ'. (6) Κατὰ τὸν τόπον] κατὰ τοῦτο δηλαδὴ τὸ θεώρημα. (8) Εἴαν ὦ κενός... καταπλήσσομαι τοὺς παρόντας, ἐξαριζοῦμενος τοὺς γεγραφέντας·] πότερον, παθητικῶς ἐκληπτόν τὸ, καταπλήττομαι, ἢ ἐνεργητικῶς; τὸ μὲν πρῶτον συνίσταται ὑπὸ τῆς συντάξεως· τὸ δὲ δεύτερον, ἐκ τοῦ, κενός· ἔγω ἄλλ' οὖν τὸ πρῶτον κύριον, εἰμή τις διορθώσῃ τὸ, ἐξαριζοῦμενος τοὺς γεγραφέντας εἰς τὸ, ἐξαριζοῦμένων τῶν γεγραφέντων. (21) Ποῦ γὰρ ἴν' ὑμεῖς· ὑπολάβητε] ποῦ γὰρ ὑμεῖς ποιοῦτοι, ἵνα ὑπολάβητε. (31) Ἡ ὕλη ἐξί·] τέκτων μὲν ὁ φιλόσοφος, ὕλη δὲ ἡ διαίρεσις τῶν πραγμάτων ἀνωτέρω τῶν ἐν ἡμῖν καὶ οὐκ ἐν ἡμῖν, τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ τῶν οὐδετέρων· οἰκοδομεῖσθαι οὖν ἐκ τούτων ὁ οἶκος τῆς ἀρετῆς· τούτου δὲ μὴ γενομένου, ἢ ἐκ

τοῦ τέκτονος οὐ γίνεται, ἢ διὰ τὴν ἔλκην· τὰυτα γὰρ μοι δοκεῖ εὐνοεῖν.

§. Κ'. (1) Καὶ οἱ ἀντιλέγοντες προσχωρῶνται] οἱ μὲν Ἐπικούρειοι, ὅτι ἐσμὲν κοινωνικοὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὅτι οὐχ ἡ ἡδονὴ ἀγαθόν, δέχονται τὰυτα ἀναγκαζόμενοι, καὶ τοὶ τάναντία τοῖς λόγοις διίσχυρίζονται· οἱ δὲ Ἀκαδημαῖκοι αὖτις οἱ τὰς αἰσθήσεις ἐξαπατάσας τὰ πάντα εἰσάγοντες, καὶ μηδὲν ἐναργῶς ὄντως εἶναι διδάσκοντες, ἀλλ' ἐπέχοντες πρὸς πάντα, ὁμολογοῦσι καὶ οὗτοι τοῖς ἄλλοις τὰ ἐναντία, ὅταν ὑπ' αὐτῶν ἀναγκάζωνται τῶν πραγμάτων· (7) Μὴ ἐξαπατάσδε ἄνθρωποι·] οὐκ ἔστι φυσικὴ κοινωνία τοῖς λογικοῖς πρὸς ἀλλήλους· ὅρα, ὅπως τὰυτα λέγων, ὑπὸ φυσικῆς κοινωνίας κινούμενος λέγει· καὶ οὕτω χρῆται τῷ ἀναιρουμένῳ, ἀναγκαζόμενος· οὕτω δὲ προσεκτεῖον καὶ τοῖς ἄλλοις. (8) Χεῖρον ἀπαλλάξεις;] μὴτι ζημιωθήσῃ; (9) Τί δὲ ἡμᾶς ἀγρυπνεῖς;] ἐλέγχει αὐτόν, ὅτι ἐκ φυσικῆς κοινωνίας κινούμενος, τὰυτα ποιεῖ κατὰ τοῦ ἰδίου δόγματος. (11) Τί γὰρ σοὶ καὶ ἡμῖν] κατὰ τὸ δόγμα δηλονότι τοῦ Ἐπικούρου, ὅτι τὸ λογικὸν οὐκ ἔστι κοινωνικόν· (12) Καὶ ἐπαισιθέντες;] ἐκ τοῦ ἐπαιδεῖν· ὅθεν καὶ ἐπιδόξ· καὶ ἐπαδὴ, καὶ ἐπαιδός· μαγικά δὲ τὰ ὀνόματα (15) Ἐπὶ τὸ αὐτῆς βούλευμα·] εἰς τὸ κοινωνικὸν δηλονότι· τὰ δὲ ἐξῆς ὡς ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῷ προσάττεται ἐν ἡδοποιίᾳ. (19) Οἱ ἀποκοπτόμενοι] τοὺς εὐνοῦχος δοκεῖ μοι λέγειν· εἰδ' οὕτω, τὸ, προθυμίας, ἐννοητέον ἀντὶ τοῦ, ἐπιθυμίας, ἡδονάς· ἔχει γὰρ καὶ εὐνοῦχος ἡδονὴν σαρκὸς, καὶ τοὶ τὰ αἰδοῖα ἐκτετμημένοι. (20) Τὰς αἰσθήσεις ἀποτυφλῶσαι] λέγοντες, ὅτι ἐξαπατῶσιν ἡμᾶς αἱ αἰσθήσεις· (26) Πείσματα·] καταπεισικούς λόγους (29) Ἐγὼ ἂν ἐσρέβλουν αὐτόν] ἄλλα ποιῶν, καὶ ὑπηρετῶν δηλονότι παρὰ τὰ προσαττόμενα· οἷον εἰ-μοι προσέταττον ἔλαιον βαλεῖν εἰς τὸ βαλανεῖον, ἐγὼ ἴβαλλον ἂν γὰ-

ριον, κούχῃ, ἐλαδίον, ὡς ἐξαπατάμενος ὑπὸ ὁρατικῆς καὶ ἀκουστικῆς αἰσθήσεως· ἐς δὲ ὁ γάρρος σεση-
τός τὶ ἐκ τῶν ἐντοσθίων τῶν ἰχθύων τεταριχευμένου·
τὸ δὲ, πιστάνη, ἐς τὸ ἐκ τῆς κριθῆς λεγόμενον πίτυ-
ρον, ὅμοιον δηλονότι τῷ εἶδει τῷ ὀξυγάρῳ· τὸ μὲν
οὖν πρῶτον παράδειγμα ἀνακτέον ἐπὶ τὴν ἀκοήν, τὸ
δὲ δεύτερον εἰς τὴν ὄρασιν.

§. ΚΑ'. (3) Ἐλεήμονα οἱ πλεῖστοι] τὸ ἐλεῆμον ἐν-
ταυθα οὐ τὸ δίδουσι ὀβολὸν τινὶ πτωχῷ καὶ ἀπόρῳ,
ὅπερ ἐστὶν ἔργον τῆς φιλανθρωπίας, δηλοῖ, ἀλλὰ τὸ
παθεῖν τινὰ ἐν ἑαυτῷ ἐσωτερικῶς ἐπὶ τῇ τοῦ ἑτέρου
δοκούσῃ δυσυχίᾳ· τοῦδ' ὅπερ παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ὡς
πάθος ἐμφαίνον κακία νομίζεται· λέγει γὰρ μὴ ἀνασι-
νάζης ἐσωτερικῶς ἐπὶ ἄλλου συμφορᾷ· ἀπάλεσας γὰρ
οὕτω τὸν ἄνθρωπον μὴ τηρήσας τὴν προαίρεσιν κατὰ
φύσιν· ὅρα Εὐγχ. κεφ. 15'. (5) Ἐυγνώμονος ἡθους]
μετριοφροσύνης σημεῖον· (10) Ἐς τὸ ἐπίον πεπαιδευ-
μαι] πεπαιδευμένος εἰμί, εἰς ὅ,τι ἂν ἐπέλθῃ; (10)
Ὡς ἐπὶ τὰ χρηζέρια] ἀδιάφορος πρὸς τὸ διδασκόμενον,
ὅ,τι ἂν ἀκούσω, τούτῳ καὶ ἀκολουθήσω, ὡς ἐπὶ τοῦ
χρησμοῦ· ὅρα Εὐγχ. κεφ. 13'. (14) Καὶ οὐδεὶς οὐδὲν
πέμπει] ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ δηλονότι· ὑποτίθεται
γὰρ ξένος εἶναι καὶ ἀλοδαπῆς· (20) Κολλύρια] κατὰ
Λατίνους καὶ κολούρια, τὰ σφαιρίδια τὰ ἱατρικὰ, τὰ
ἐν τῇ συνειδήσει λεγόμενα ἐκ τοῦ χάπτῳ χάπια, ὡς μοι
δοκεῖ.

§. ΚΒ'. (2) Εἰ δὲ ἐσπουδακέναι (δοκεῖ αὐτοὺς περὶ
τῶντα, ὑπολείπεται ἔτι) καὶ φιλεῖν τῶντα· (3) Ἀπ'
ἀμφοτέρων] ἀφ' ἑκατέρων ἀγαθῶν καὶ κακῶν. (8) Ὁ ἐ-
ξηπατημένος περίτινος] εἴτις εἴλετο φίλον τινὰ, δοκῶν
ἀγαθὸν αὐτὸν εἶναι, εἴτα γινούσ, ὅτι ἐξηπατήσῃ περὶ
αὐτοῦ, οὗτος δύναται ἔτι φιλεῖν αὐτόν; οὐ μενοῦν·
εἰ δέ τις ἕτερος ἔλοιτο αὐτίς αὐτόν, οὐ σεβερῶς καὶ
βεβαίως, ἀλλὰ μεταπτῶτως, δύναται καὶ οὗτος εἶναι

εἶναι αὐτῷ; οὐ δ' οὗτος· κατὰ ταύτην οὖν τὴν ἔννοιαν (καί τοι βεβιασμένῃ καὶ αὐτῇ) διορθωτέον οὕτω τὸ κείμενον· οὐ δὲ ὁ μεταπτάτως αὐτοῦ ἐλόμενος εἶναι εὐνοὺς αὐτῷ; τουτέστι, ὃν ἄν τις ἔληται πρὸς καιρὸν καὶ οὐ σαθεῶς φίλον, δύναται οὗτος καὶ εὖνοεῖν αὐτῷ; (10) Πάλαι ἐκφέρει] οἷον μεμφιμοιρῶν λέγεις, ὅπερ ἐξέθρεψα τέκνον πάλαι, τῆτο ἐκφέρουμε· εἴτ' οὖν ὡς θανόντα μὲ ἐκβάλλει· τὸ δὲ, πάλαι, ἐπίσης ἀναφέρεται πρὸς ἐκάτερα τὰ ῥήματα τότε ἡγούμενον καὶ ἐπόμενον. (11) Χαίροις ὀρῶν φῶς·] ἐκ τῆς Ἀλκήσιδος τοῦ Εὐρωπίδου εἰληπται ταῦτα· καθάπερ καὶ τὰ ἐπόμενα ἐκ τῶν Φοινισσῶν τοῦ αὐτοῦ· ἐν οἷς οὕτως ἀναγνωσκέον·

Πολ. „Πούποτε ζήση πρὸ πύργων;

Εἴτ. „Ὡς τί μ' ἐρωτᾷς;

Πολ. „Τῷ δ' ἀντιτάξομαι κτενὼς σε·

Εἴτ. „Κάμὲ τοῦτ' ἔρωσ ἔχει·

ὁ δὲ νοῦς· ἐλθόντες εἰς πόλεμον οἱ ἀδελφοὶ ἐρωτᾷ ὁ Πολυνεΐκης τὸν Εἰτεοκλέα, ἐν τίνι τῶν πύργων ζήση μαχούμενος; ὁ δὲ ἀποκρίνεται διὰ τί μὲ ἐρωτᾷς; ὁ δὲ, ἵνα ταύτη, ἢ ζήση, ἀντιπαραταξάμενος ἀποκτείνω σε· ὁ δὲ, κἀγὼ τοῦτ' ἐπιθυμῶ, ἀντιπαραταξάμενος. (16) Προβάλλεται·] ἐξωθεῖ· τί γὰρ ἂν ἄλλο σημαίνει. (26) Ἀλλ' ἐξέτασον μὴ ταῦθ' ἢ οἱ ἄλλοι·] ἀλλὰ μὴ ἐξετάσης ταῦθ', ἅπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐξετάξουσιν, εἰ τῶν αὐτῶν γονέων καὶ τῶν, ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ τῶν. (28) Καὶ τὰς ἐρημίας καταλαμβάνειν] ὅ ἐστιν ὡς τὰ θηρία ἐν τοῖς ἐρήμοις καὶ ὄρεσιν, οὕτω καὶ αὐτοὺς αἰσχυρῶς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ταῖς πόλεσιν ἀνατρέφεσθαι. (32) Εἰσφύλη κατὰ τοῦ Ἀμφιαράτου] ὅρα τὸν βίον Ἀμφιαράτου εἰς τὸ λεξικὸν Θουκυδίδου ἐμῇ ἐκδόσει. (37) Καὶ γὰρ οἱ ὄφεις·] δοκεῖ δέ τι διεφθάρθαι τὸ κείμενον, ὅπερ ὁ Βόλφιος οὕτω πως διορθώσατο· μέχρι δ' ἂν ἔχητε τὰ θηριώδη τῶντα καὶ μικρὰ δόγματα, οὐδὲν τῶν ὁρίων

διοίσετε· τὰ δόγματα γὰρ ὄφεις· φίλοι δὲ οὗτ' ἐκεί-
νοι, οὐδ' ὑμεῖς.

§. ΚΓ'. (2) Ἀπαγγελτική·] διερμηνευτική· (8)
H" καὶ ταῖς λοιπαῖς διακρίσεως χρῆται] ὅρα ἀνωτέρω
βιβλ. α. κεφ. α. (9) Καὶ ἀφ' ὧν οὐδεὶ ἀποσρέφουσα]
ὀβελισέου μοι δοκεῖ τὸ ἀρνητικὸν οὐ· εἰ δὲ μή, διερμη-
νευτέον ἦδε· καὶ ἀποσρέφουσα ἀπ' ἐκείνων τῶν ἀντι-
κειμένων· ἅπερ οὐ δεῖ θεωρεῖν. (10) Καὶ πεισῆνες]
πεισικοί· (21) Ὅτε τὴν τελευταίαν ἄγοι· ὅρα ταῦτα
Λαέρτ. εἰς βίον Εὔπικουρου βιβλ. ι. 22 ἐν οἷς λέγει·
ἤδη δὲ τελευτῶν γράφει πρὸς Ἰδομενέα τὴνδε ἐπιστο-
λὴν· Τὴν μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευτῶντες ἡμέ-
ραν τοῦ βίου, ἱγράφομεν ὑμῖν ταυτὶ καὶ τλ. (23)
Προαγωγήν] ὑπεροχὴν· (10) Ἀγού δὲ μ' ὦ Ζεῦ·]
ὅρα Εὔχ. ἐν τῷ τέλει.

§. ΚΔ'. (2) Παραδεικνύω] οὕτω μοι δοκεῖ συντακ-
τέον· παραδεικνύω σοι μὴ εἰδότα σὲ τὴν μάχην· (23)
Κομφοῦ ἀρχιερέως] τὸν Χρῆστον τὸν ἱερεῖα ὁ Βόλφιος
εἰκάζει, μονομάχους δὲ, Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλέα.

§. ΚΕ'. (1) Τὰ λογικά·] ἡ Λογική· (2) Πόθεν
οὖν εἴση ἂν σὲ σοφίσσῃ·] ἂν ἐν τῷ ἀποδεικνύειν ἐξα-
πατήσω σὲ παραλογισάμενος; εἰ μὴ διὰ τῆς Λογικῆς
εἴση· ἰδὲ τοίνυν ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμος αὕτη.

§. Κς'. (2) Ὁ μὲν θέλει, οὐ ποιεῖ] θέλει γὰρ ὁ
κλέπτης ποιεῖν ἑαυτῷ συμφέρον, πράττει δὲ (κατὰ
τὴν ὑπόθεσιν) τὸ ἀσύμφορον· ὁ ἕστιν ἐναντίον τῇ αὐτοῦ
θελήσει· (3) Καὶ μέχρ' ἂν μὴ παρακολουθῇ· του-
τ'·] οὐ χρῆται λόγῳ πρὸς τοῦτο ὀρθῶς, οὐ βούλεται
συνιέναι ὅτι ἕστιν ἐν μάχῃ, οὐδὲν κωλύει ποιεῖν τὰ μα-
χόμενα· ἀφ' οὗ δὲ παρακαλουθήσῃ, εἰτ' οὖν κατίδη
δί' ἀποδείξεως καὶ λόγου ὀρθοῦ, ἀποσῆσεται τοῦ ψευ-
θοῦς. (4) Παραδείξαι] πρὸς τὸν μαχητὴν ἀποδείξει τὴν
μάχην καὶ ἢν ἀμαρτάνει, ὥς ὁ Σακράτης· (7) Τὸ
τίνος κινεῖται ζυγῶ·] κακόφρασόν πως δοκεῖ· ἀναγνώσειν

δ' οὖν μᾶλλον οὕτω· ὅδε γὰρ ὑπὸ τίνος λογικῇ ψυχῇ κινεῖται, καὶ οὕτω ῥέπει (ἐπὶ τὸ ἀποδεδειγμένον) καθάπερ ἐν ζυγῷ τῷ λογικῷ τε καὶ ἡγεμονικῷ, αὐτὲς δὲ λή, αὐτὲς μὴ· εἰμὶ τι ἄλλως διέφθαρται.

Γ'. §. Α'. (2) Ἐν τῷ αὐτῷ μένει] ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ εἶδει· οἷον, πότερον καὶ ἔν τι προτέρημα γενικῶς κύνας λέγομεν ἀγαθὰς, καὶ ἵππους ὁμοίως ἐν τῷ εἶδει αὐτῶν, καὶ εἴ τι τοιοῦτον, οἷον κύνα μὲν ἰχθυετικήν ἢ δρομικήν, ἵππον δὲ γενναῖον οἷον τὸν Πήγασον· ἢ ἰδίως, ταύτη μὲν τῇ κυνὶ ἀποδιδόντες καλὸν τὸ λευκόν, ταύτη δὲ τῇ ἵππῳ τὸ ποικίλον, εἰ οὕτω τύχη ἀποκρίσις· κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν δηλονότι ἐκάσῃ ἀποδοτέον τὸ καλόν· οἷον, τῇ μὲν κυνὶ, τὸ ἰχθυεύειν· τῷ δὲ ἵππῳ τὸ γενναῖον καὶ ἀκύνει καὶ τὰ τοιαῦτα· ἔχει γὰρ ἕκαστον τῶν ζώων κατὰ τὸ εἶδος ἐκ φύσεως ἰδίαν τιμὴν ἀρετὴν· (11) Πῶς δὲ καὶ αἰὼν (ἴσως δὲ ἐκόν) ἐστὶ πρὸς σέ·] πῶς δ' αὖ πρὸς ἐμοῦ εἴη περιδεῖν σε ἀντεπανόρθωτον ἐξερχόμενον, τοιαύτην τάξιν παρὰ θεοῦ λαχόντος, τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐπανορθοῦν; ἐγκαλέσεις γὰρ μὲ εἶπερ, δικαίως πόθ' ὕστερον· (14) Ἀλλὰ βλέπων, τίνος εἶπω, σχῆμα] ἀποσιώπησις τοῦτο· ἐννοεῖ δὲ σχῆμα αἰσχροῦ, ἀσελγούς, κιναίδου· (16) Ἐρῶ, καὶ οὐ πεισθίσειται] καὶ μὲ πεισθῇ, ἐγὼ ἐρῶ τοῦδ' ὅπερ μοι ὡς Ἐρμῇ τὸ θεῖον προσέταξε· (21) Οἷον καὶ λέγεις;] ποῖον τὸν μῦθον ἔειπας; λόγοι τοῦ Σωκράτους οὗτοι· (22) Σὺ οὖν τίς εἶ ἐνταῦθα;] τοῦ ἐναυτίου ὁ λόγος οὗτος πρὸς τὸν Ἐπίκτητον· (23) Οἷον ἐν ἱματίῳ πορεύεσθαι] ὅρα βιβλ. α. κεφ. β'. (25) Τὸ χρησικὸν φαντασίαις; οὐ· τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς ἀλόγοις πρόσσεσι· ὅρα βιβλ. α. κεφ. ε'. (27) Καὶ ἔχη τρίχας πολλὰς] περὶ τὸ πρόσσωπον δηλονότι· (29) Αὐτοὶ οἱ τιλλόμενοι, ὅτι τοῦτ' αὐτὸ ἐστὶ (γραπτέον ἴσως, ὅτι ποτ' αὐτό ἐστι·) οὐ παρακολουθοῦντες, ταυτέσι ποιοῦσι τοῦτο, ὃ ποιοῦσιν, οὐ συνειδότες ὅτι τοῦτό ἐστι· (31) Ὅλον δι' ὅλων αὖ.

τὸ ποιήσου] εἴτ' οὖν δι' ὅλων τῶν ἀρρενικῶν γνωρισμάτων ἀρθέντων· ποιήσου σεαυτὸν γυναῖκα, (36) Μὴ, τοὺς Θεοὺς σοι] ἀντὶ τοῦ, μὴ, πρὸς Θεῶν· οὕτω καὶ ἐν ἑτέρῳ λόγῳ ἐχρήσατο τῇ Αἰτιατικῇ ὁ φιλόσοφος· ὅρα δὲ κατωτέρω, ζ', 19.

§. Β'. (1) Τρεῖς εἰς τόποι] ὅρα περὶ τούτων καὶ τῷ Εὐχαιριδίῳ κεφ. νά. (5) Μὴ δὲ ἐν οἰνώσει, μήδε με-
μελαγχολοῦντος] μήδε ἐν εὐθυμίᾳ, μήδε ἐν δυσθυμίᾳ.
(14) Πέρπερον] λάλου, προπετῇ, διάστροφον. (18) Τοῖς
εὖ παθοῦσι] τοῖς εὐτυχοῦσι· (18) Τοὺς σιφάρους]
ὁ δὲ Λατῖνος· αὐλοὺς τοὺς σιφάρους διερμήνευσεν· καὶ
ἔσαι οὕτως ὡς εἰκάσαι τοιοῦτό τι· οἶον, βυζιζομένου τοῦ
πλοίου, σὺ τοὺς σιφάρους ἐπαίρεις· ὅςιν ἐν δυσυχίᾳ
ἀντὶ τοῦ ἄπτεσθαι τῶν ἰσίων τοῦ πλοίου, αὐλοὺς
παίρεις.

§. Γ'. (5) Πάσης οἰκειότητος] συγγενείας· οἶον,
πατρότητος, ἀδελρότητος. (9) Μῆτι οὖν τοῦ αἰδή-
μονος] ἀφαιρήσεται δηλονότι, μῆτι τοῦ πιστοῦ σερή-
σει σε; ταύτης τῆς ἀρετῆς γὰρ οὐ δ' ὁ Ζεὺς δύναται
σε ἐκ βαλεῖν· ἴδε βιβλ. α' κεφ. α'.

§. Δ'. (1) Ἀκοσιμότερον σπουδάζαντος] μετὰ πλείονος,
ἢ ἔδει προθυμίας κατηύξαντος ἐπὶ τῷ καμψῷ ἐν-
δοκιμήσαντι ἐν τῷ δράματι· ἐπίτροπον δὲ λέγει τὸν
Πραιτορά, ὃν Καίσαρ ἐπετόμφει διοικῆν τῆς Η' τεύρου·
(9) Ἀλλ' ἐκεῖνο] οὐ τοῦτο δηλονότι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἔδει
εἰπεῖν· ἄγε ἵνα τηρήσω τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ
φύσιν ἔχουσαν.

§. Ε'. (3) Τό γε ἀγρίδιον δυνήσεται·] κατὰ φύσιν,
ὡς ἀγρίδιον σώζεσθαι δηλονότι· (3) Τίποτε ποιήσεις
τῶν ἐξῆς] καὶ ἄλλο τι ποτὲ ποιήσεις τῶν λοιπῶν. ταῦ-
τα πάντα ποιήσεις· (4) Ἀλλὰ δι' ἐμὲ] πότερον, ὁ Ε'-
πίκτιτος περὶ ἑαυτοῦ λέγει τοῦτο, καὶ ἑαυτὸν αἰτιᾶ-
ται, ὡς μὴ διδάξαντα καλῶς ἐκεῖνον, ἵνα μὴ νομίζῃ τὴν
νόσον κακὸν εἶναι; ἢ λαμβάνει πρόσωπον τοῦ μαθητοῦ

ταῦτα λέγων· τὸ δεύτερον ἔμοιγε δοκεῖ· ὥσει ἔλεγε·
 σὺ οὐ διὰ τὸν πατέρα λέγεις τὸ, οἱμοι, ἀλλὰ διὰ σέ
 αὐτόν· ἐπειδὴ ὑπολογίζῃ νόσου κακὸν εἶναι καὶ μὴ μα-
 θῶν, ὅτι ἔστιν οὐδέτερον, ὥς ἀπροαίρετον· καὶ ἐντεῦθεν
 ἔχεις φροντίδα περὶ αὐτῆς· (16) Τὸ αὐτὸ πρόσωπον
 αἰεὶ καὶ εἰσφέρειν καὶ ἐκφέρειν·] τῷ αὐτῷ προσώπῳ καὶ
 εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι μηδὲν ὑποκρινόμενον, μηδὲν
 ἐξαπατῶντα, ἀλλὰ μόνῃς τῆς ἀληθείας, τοῦ πιστοῦ
 τοῦ αἰδήμονος ἐχόμενον, καθάπερ ὁ ἔρων πάντων ἐπι-
 λαζόμενος τῆς ἐρωμένης ἔχεται

§. 5'. (1) Πυθομένου δέ τινος] οὕτω παραφρασεῖν του-
 τὶ τὸ χωρίον· εἰπόντος τινός, ὅτι πρότερον αἱ προκοπαὶ
 μείζονες ἦσαν τῶν νῦν, καί τοι ταῦν μᾶλλον ὁ λόγος
 αὐτοῖς ἐκπετόνεται, εἴτ' οὖν ἡσκηται· (4) Πρὸς τοῦ-
 τῳ ᾧ] περὶ τοῦτο καταγινόμενος, ὥς κατὰ φύσιν ἔ-
 χειν καὶ ῥῆν καλῶς, οὐ προκόπτει· (9) Οὐ δὲ γὰρ τυ-
 ρὸν ἀγκίσρῳ λαβεῖν] ἐννοητέον τὸ ἐπίβητον νεκρὸν,
 μαλακὸν, ὥς ἀνωτέρω εὖ εἰσι ἐν τῷ, νέων τοὺς μαλα-
 κούς.

§. Ζ'. (1) Τοῦ διορθωτοῦ] διοικητοῦ, κριτοῦ. (1)
 ἵνα καὶ αὐτοὶ ἰσορήσαντες (εἰδότες) μετώμεν (διηγώ-
 μεθα) ὥς ἐκείνοι (οἱ πολῖται ἰσορήσαντες διηγούνται)
 τὰ ἐν ταῖς πόλεσι· τὸ δὲ σχῆμα τοῦ λόγου σώλοι-
 χον ἀπὸ γενειῆς ἀπολύτου εἰς ῥῆμα ταύτοπροσωποῦν ἀ-
 ποδοσέν· εἰ μὴ τι διορθωτέον οὕτω· εἰσελθόντος διορ-
 θωτοῦ καὶ εἰπόντος, ἄξιον . . . ἔφη (ὁ Ἐπίκτιτος) ὅτι
 μὲν γὰρ τρία καὶ τέλ. ὅρα δὲ καὶ βιβλ. α. κεφ. 1. (3)
 Προπέμπων] αὐτὸν τὸν ἥον· (7) Οὐδὲ τοῦ προηγου-
 μένου μὴ οὗτος ἀγαθοῦ τὸ ἐπιγέννημα ἀγαθὸν εἶναι·]
 ἢ μὲν ἡδονὴ αἰτιατὸν τινὸς ἂν εἴη αἰτίου· τοῦ δ' αἰτίου
 ἀγαθοῦ οὗτος καὶ ἡγουμένου, ἀνάγκη καὶ τὸ αἰτιατὸν
 καὶ ἐπόμενον ἀγαθὸν εἶναι· μὴ οὗτος δὲ τοῦ προηγου-
 μένου ἀγαθοῦ, οὐδὲ τὸ ἐπιγέννημ' ἂν εἴη. (12) Ἀλ-
 λὰ τὸ ἐμπεσέν·] ἀλίσκασθαι παρὰβῆναι (14) Ἀνα-

βῆναι] εἰς Ρώμην ἐλθεῖν. (19) Τὸν θεόν σοι] τοῦτο Βόλφιος· διώρδασεν οὕτω· πρὸς θεῶν μοι ἐπινόει ἐπικουρεῖων πόλιν· ὅρα καὶ κατατέρω· κ, 4. καὶ κβ', 77, καὶ 107. (22) Πρὸς τὸ ἀγαγεῖν καὶ νικῆσαι] καὶ τοῦτο Βόλφιος διορδοῖ, κινῆσαι αὐτὴ τοῦ, νικῆσαι.

§. Η'. (2) Ἀποκληρονόμον κατέλιπε] ἀποθανὼν ἀποκληρον ἐν διαθήκῃ αὐτὸν ἐποίησε. (4) Οὐδέποτε γὰρ ἄλλω συγκαταθιγόμεθα·] εἰμὶ μόνοις τοῖς προαιρετικοῖς· (5) Τί γέγονεν; εἰς φυλακὴν ἀτήχθῃ] ἔδει ἀναλαβεῖν καὶ τὴν ἄλλην πρότασιν τὴν, τὸ πλοῖον ἀπάλετο· καὶ ἴσως τυπογράφου ἐστὶν ἀμάρτημα. (6) Ὅταν σοι μὴ ποιῇ] ὅταν σοι μὴ ἀρέσῃ· ἡ θῆρα ἠνέωκται τοῦ θανάτου, ἔξελθε· καὶ τοῦτο ἐλεύθερον ὁ Ζεὺς σοι ἐποίησε.

§. Θ'. (2) Τοῦτο εἰπεῖν] βούλομαι δηλονότι ἢ ἔχω. (5) Καὶ τοῖς μαινομένοις] δοκεῖ δηλονότι ποιεῖν, ἃ ποιοῦσι. συμβεβηκέναι μοι·] ὅτι συνέβαλές μοι· (18) Πάτρων, οὐ πάτρων] προσάτης οὐ προσάτης, οὐδέν μοι μέλει· ἄνευ γὰρ προσάτου καὶ πάτρωνος ἐν Ρώμῃ, οἷα δὴ καὶ ταυτὺν πολλαχθ', οὐκ ἦν τυχεῖν, ὧν ἄν τις ἐδέλῃ. (20) Ἡ' ἐλύετε] ἐν ἄλλοις δὲ, ἀναλύετε. (21) Μούρβρινα] ἄμεινον, μύρβρινα· ἡ δὲ μύρβρῃ εἶδος ἐστὶ φασὶ λίθου ἰσχυροῦ· οἱ δὲ τὴν μύρβρινην, εἶδος φυτοῦ· ὅρα ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Εὐρυδράς θαλάσσης. (22) Στενόβορυχον] στενόλαιμον ἀγγεῖον. (22) Καὶ οἴσεις] ὃ βούλει δηλονότι· ἴσως δὲ γραπτέον, καὶ εὐροήσεις ἀντὶ τοῦ, οἴσεις.

§. Ι'. (1) Πρόχειρον αὐτὸ ἔχειν] τὰ ἐξῆς δηλονότι χρυσᾶ ἔπη τοῦ Πυθαγόρου. (5) Πάλιν ἐν πυρετῷ, τὰ πρὸς τοῦτο·] ὅταν συρρυσώμεν αὐτοῖς, κατέχειν δεῖ χρηστικῶς τοὺς εἵχους, ὡς δεῖ πρὸς τοῦτο· οἷον μὴ ἀφίεναι πάντα, μὴ δὲ ἐπίλανθάνεσθαι τῶν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀταραξίαν φερόντων· (5) Ποῦ ποτ' ἀτελζόντα τοῦ σωματίου ἐπιμελεῖσθαι] τοῦτο δὲ ἀτελῶς ἐστὶν εἰρημένον, ἢ ἄλλως διεφθαρμένον· καὶ καλῶς μοι δοκεῖ

διορᾶσαι αὐτὸ ὁ Βόλφιος οὕτω· δεῖ τοῦ νοῦ ποτ' ἀ-
 πελδούτα, τοῦ σωματίου ἡμιμελεῖσθαι, εἴτε πυρετὸς
 ἔρχεται· εἴτε καὶ οὐκ ἔρχεται; καὶ ἥξει ὁμῶς ἀναγινωσκό-
 μενον περὶ ξει ἀνήκουσαν ἔννοιαν· ὅτι οὐ δεῖ ζητεῖν τό-
 που, ἐν ᾧ πυρετὸς οὐκ ἂν εἴη, ἕνεκα τοῦ σωματίου·
 (5) Τούτων ὁ καιρὸς ἐστὶ τῷ πυρέσσοντι] Ταῦτα ἀναγ-
 καῖον ἐστὶ τῷ πυρέσσοντι λέγειν.

§. 1Α'. (2) Φρονεῖτω, ἐπιθυμεῖτω·] ταῦτα κολά-
 σεις τοῖς ἀπειθοῦσι τῇ θεῇ διοίκησιν, τοῖς μὴ περιορι-
 ζομένοις δηλονότι ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν, κατὰ διαταγὴν ὁ
 θεός· (2) Ὅς ἂν ἄλλο κακόν·] ἡγήσεται παρὰ τὰ
 προαιρετικά, καὶ οὕτως λυπεῖσθαι· καὶ τὰ ἑξῆς.

§. 1Β'. (2) Ἡ' φοῖνικα ἰσάνειν] περὶ μὲν τῶν ἀν-
 δρειάντων· ὅρα Ε' γχ. κεφ. μζ'. περὶ δὲ τοῦ φοίνικος
 οὐκ οἶδ' ὅπως ἔχει ἡ ματαιοτεχνία αὐτή· (7) Ἀνατοι-
 χίσω] ἀνιστοαίχισω γραπτέον εἶναι ὁ Βόλφιος δοκιμάζει·
 σημαίνει δὲ τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου πλείον βάρος τῆς ἀσκήσεως
 ἐπιτιθέναι. (9) Καὶ ὅλμον καὶ ὕπερον] σωμασκοῦντων
 ταῦτ' ἐπίδειξις, ὡς καὶ τοὺς ἀνδρειάντας περιλαμβάνειν.
 (11) Ἐπαρίξεροι ἀσκηταί·] φαῦλοι· ἀπειρόκαλοι, τίς
 πίεται πλείω οἶνον φιλοτιμούμενοι· (12) Ἀνισος ἡ μά-
 χη] ὥσπερ ἔλεγε μὴ τολμήσης πλησιάζειν γυναικί, ὥς
 μὴ ἡττηθῆναι· ἀνισος γὰρ σοι νέω ἔτι ὄντι καὶ ἀφιλοσό-
 φῳ ἡ μάχη μάλιχα, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔσσι σοι νικῆ-
 σαι· χύτραν γὰρ κρούσεις πρὸς πέτραν, καὶ συντριβή-
 σται· (17) Ἐφέλκυσαι βρόγχον] βρόγχος ὁ οἰσοφά-
 γος, ὁ καταπότις· ἐν ᾧ ἀποτελεῖται καὶ ὁ βράγχος·
 ἐν ταῦτα ἀλλ' οὐν σημαίνει, ἐν ρόφισμα· ὕδατος· οὕτω
 δὲ καὶ ἐν Χειρ. κεφ. μζ'.

§. 1Γ'. (4) Ἐν τῇ ἐκπυρώσει] τοῦτο ὁ Ἀκτίνος εἰς
 τὸ, ἐν τῇ χανεύσει τοῦ κόσμου μετέφρασε· οὐκ οἶδ'
 οὐν τί ποτ' ἐννοεῖ· φασὶ δὲ ὅτι περὶ τῆς κοσμοποιίας
 τοῦτ' αὐτῷ εἴρηται, ἐκπυρὸς τὰ πάντα ἐσθίαι, καὶ εἰς
 τοῦτ' ἀνελῦεσθαι· ὅρα Ἀκέρτιον βιβλ. ζ'. 141. (5)

Διεξαγωγὴν μόνου] ἐρήμου· τὰ δ' ἐξῆς οὕτως· διορθοῖ Βόλφριος· ἀπὸ τοῦ φύσει κοινωνικοῦ εἶναι καὶ φιλαλληλοῦς· ἢ γὰρ ὀβελιστέον τὸ, εἶναι. (16) Ἐνριμός ἐστιν οὐ μᾶλλον ἢ καὶ ἀβοήθητος·] ἐν ἧθει δοκεῖ τοῦτο ἀναγνωστέον εἶναι, ἵνα μὴ τοῦναντίον ἐπέλξη ἐννοεῖν· ἐπιφέρει γὰρ καὶ ὁ ἐναντίος· τί οὖν, εἴτις ἐπελθὼν μόνω ἀποσφάξῃ με; (20) Ἐπισφαλὴς τῶν ἀρχομένων] τῷ ἀρχομένῳ κατὰ τὸν Βόλφριον.

§. 1Δ'. (1) Ἀλλὰ μετὰ πολλῶν·] ἵνα τὸ κακόφωνον ἐαυτῶν συγκαλωφωσι. (5) Πίνεις ὕδαρ διὰ τὸ πίνειν ὕδαρ·] ὅταν γὰρ λέγῃ τις τί ἔχειν, ὠφεῖλει προηγουμένην αἰτίαν ἀξίαν λέγειν· τοῦ δὲ λέγειν πίνω ὕδαρ, οὐδὲν τοιοῦτόν ἐστι· ὅθεν σιωπητέον. (7) Τὰ μὲν προηγουμένως πράττεται·] ἐκ προηγουμένης ποιητικῆς αἰτίας δηλονότι· (8) Δύο ταῦτα ἐξελεῖν τῶν ἀνθρώπων·] ἐννοητέον τὸ, δεῖ, εἰς ἐξάρτησιν τοῦ ἀπαρεμφάτου. (9) Ἐλεγχος ἐξαιρεῖ] ἢ τῆς τοῦ Σωκράτους ζωῆς ἀπόδειξις.

§. 1Ε'. (1) Δείσε ἀναγοφάγεῖν] ὅρα τὸ αὐτὸ Ἐγχειρ. κεφ. κβ'. (2) Χεῖρα ἐμβαλεῖν, σφυρὸν κρέψαι ἢ τλ.] τὸ μὲν σφυρὸν ἐν ἄλλοις κεῖται ὀφρῶν καὶ ὀσφῶν· τὰ δ' ἄλλα· ὅρα Ἐγχειρ. κεφ. κβ'. τὸ δὲ παρορύσσει σβῆσι δύναται συνευθεῖν καὶ τὸν ὀφθαλμὸν κατὰ τι. (3) Εὐκράτης λέγει] ὅρα καὶ περὶ τούτου Ἐγχειρ. αὐτόστι· (9) Ἰδοῦ σου τοὺς ἄμους] γραπτέον ἴσως ἴδε, ἢ ἰδοῦ ποιητικώτερον· ἢ πρωτοπρόσωπος ἰδῶ σου τοὺς ἄμους· (14) Οἱ δὲ μὴ παρέγως πότ' ἔφη ἀπὸ Γάλβα κατεσκεύασα, ὅτι προνοία ὁ κόσμος διοικεῖται·] ὁ μὲν εἰπὼν τοῦτο λελητημένος ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Γάλβα (ὃς ἦν χρημάτων ἀπληγος καὶ τύραννος) ἔοικεν εἶναι· ἢ διὰ τοῦτο φονευθέντος αὐτοῦ, ἀπέδωκε τοῦτο τῇ θείᾳ προνοίᾳ· (οὕτω γὰρ οἱ ἰδιῶται οἰώθασιν, ἐπειδὴν μόνον τινὸς δεινοῦ ἀπαλλάττωνται) ὁ δὲ Ρούφος κατεγέλασεν αὐτοῦ ὡς ἀπὸ τοῦ τοιούτου συμβάντος μόνου τὴν πρό-

νοίαν ὁμολογοῦντος, εἰπὼν, μὴ οὕτως ἐγὼ ποτὲ ἀπειροκάλως ἀπὸ τοῦ Γάββα τὴν πρόνοιαν ἐσκεψάμην, καὶ ἀπέδειξα τοῖς μαθηταῖς; καὶ τεῦθεν οὗτος μὴ πιεσέωυ τῷ λόγῳ διὰ τὴν κακίαν τοῦ Γάββα, νῦν ἀποθανόντος, τὴν πρόνοιαν βεβαίῳ;

§. ΙΣ'. (7) Ὑμεῖς δὲ ἀπὸ τῶν χειλῶν] ἐκεῖνοι μὲν λαλοῦσιν, ἃ δοξάζουσιν· ὑμεῖς δὲ λαλεῖτε μὲν ταῦτα, δοξάζετε δὲ ἕτερα, καὶ κεῖνα ποιεῖτε, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πείθετε. (7) Σικχᾶναι] σικχαίνω καὶ σικχάζομαι· ἐξ ὧν σικχνός καὶ σικχαντὸν ἀσυνήθῃ· καὶ ἐντεῦθεν τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενον σικχαίνομαι, ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ. (10) Μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἡλίου] καθάπερ φρονίμως ἐποίησε Δαίδαλος, οὐ μὴν δὲ κατὰ τὸν νέον Ἰκάρου.

§. ΙΖ'. (4) Φιλόσοργος εὐτυχεῖ] ἀγανακτοῦντι τινὶ καὶ λέγουσι ἰδοὺ ὁ Φιλόσοργος εὐτυχεῖ, εἶπον ἐγὼ αὐτῷ ἡγεῖσαι ἂν καὶ σὺ κατὰ Σούραν (ἐν ἄλλοις δὲ μετὰ Σούρα) κοιμᾶσθαι; ὁ δὲ, μὴ γένοιτό, φησιν, ἐκεῖνη ἡ ἡμέρα· τὸ μὲν οὖν Φιλόσοργος κύριον ἔσω ὄνομα, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Σούρα γυναικὸς τινὸς ὄνομα· μετ' ἧς δοκεῖ ὁ Φιλόσοργος ἔχειν τι εἰς ἀσέλγειαν, δι' ὃ καὶ εὐτύχει· ἄλλο δὲ τί δήποτε ἔννοητόν; ἔσω οὖν κατὰ τοῦτο γεγραμμένον μετὰ Σούρας· ὁ δὲ νοῦς τοῦ Ἐπικτήτου· ὅτι οὐδεὶς μέμφεσθαι τῇ προνοίᾳ διὰ τοὺς αἰσχυρῶς εὐτυχοῦντας διὰ τοῦ κολακεύειν, ἀσελγαίνειν καὶ τὰ λοιπὰ, πωλοῦντας ἀεὶ τί μέγα, καὶ μικρὸν ἀνταρνούμενοις· (8) Ὅτι δὲ κακὸν ἐστὶ, τοῦτο καθ' αὐτὸ οὐδέτερόν ἐστιν· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐξωτερικῶς ἐροῦσιν αὐτὸ κακὸν καὶ προσέτι καὶ ἄλλο τι περὶ αὐτοῦ προσερούτι ψευδές.

§. ΙΗ'. (5) Ἐστὶ τι τοῦ πατρός σου ἔργον·] ἔχει τι χρεὸς ὁ πατήρ πρὸς τὸν υἱόν, ταυτέστι φιλόσοργος εἶναι· τοῦτο ἂν μὴ πληρώσῃ ἐαυτῷ, ἀπώλεσε τὸν πατέρα, τὸν φιλόσοργον, τὸν ἡμέρον· σὺ δ' οὐδὲν ἐξημίωσαι· μὴδ' ἐκεῖνον ἄλλο τι πλέον νόμιζε ἀπολίσσαι· ἀλλ' ἐν ᾧ ἡμαρτε, τοῦτο καὶ βέβλαπται, ἐν τῷ πατρικῷ δη-

λουότι καθήκοντι· ὅθεν κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν γραπτέον οὕτως· ἄλλο μηδὲν ἡγοῦ τούτου ἕνεκα αὐτὸν ἀπολέσαι.

§. 16'. (3) Ὅταν δυσωδῶμεν] κακῶς ὀδεύαμεν. (4) Ὅτι προεκόψαμεν.] ἐν ἄλλοις δὲ τὸ τρίτον πρόσωπον κεῖται ἀντὶ τοῦ πρώτου, προέκοψεν, κατὰ σχῆμα τὶ τοῦ διελεγκτικοῦ τρόπου. (5) Ἐκ βαλανείου] ἐλθόντες οἵκαδε μετὰ τὸ βαλανεῖον.

§. Κ'. (3) Ὡς καὶ περὶ τὸ ψεῦδος αὐτὸ ἀγαθὸν συνίστασθαι] ἐν ἄλλοις δὲ ἔχει οὕτω· ὥς καὶ περὶ τὸ ψεῦδος αὐτὸ ἀπάτην συνίστασθαι τὴν ἐπιστήμην τοῦ ψεύδους εἶναι αὐτό. (4) Τὸν θεόν σου] τὸν νοῦν· οὕτω γὰρ πολλαχῇ τὸν νοῦν ἀπομείραν τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπόσπασμα εἶρηκε· ἢ ἐπὶ ὄρκου, ὡς ἀνωτέρω. γ'. ζ', 19. καὶ κβ', 77. (5) Τοιαῦτά τις εἰπὼν ὠφελήσει] τοῦ ἐναντίου ὁ λόγος· τὸ δὲ, εἰπὼν ποιῶν ἐξ εἰκασίας ὁ Βόλπιος διορθοῖ· ἀλλὰ τοῦτο κρέμαται ἐκ τῆς ἰσορίας τοῦ Μενοικέως, τίποτε ἀποθυήσκων ἐποίησε. (10) Βαρυτέρὸς ἐστὶν ἐκεῖνος.] τὸ βάρος, ὃ ἂν ἄρῃ· τοῦτο δὲ οὐκ οἶδ' οἷω τρόπῳ τοῖς γυμναζομένοις ἐπετηδεύετο. (11) Τούτεις τὸ μὴ εἰδέναι.] τοῦτο γάρ εἰς τὸ μὴ εἰδέναι ὑπ' ἀνθρώπων ὠφελείσθαι.

§ ΚΑ'. (3) Ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν] τῶν θεωρημάτων πεφθέντων καλῶς, εἴτ' ἀναδοθέντων, τούτεις λεχθέντων, δεῖξον· ἔργῳ τὴν σαυτοῦ ἀρετὴν. (10) Οἱ μεταπίπτοντες] ὅρα βιβλ. ἀ κωφ. ζ'. (12) Οὐδεὶς ἀνάγεται] ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὸν πέλαγος.

§. ΚΒ'. (3) Ἐλκύσας ἔτεμε] τί ἄλλο δύναται εἰπεῖν, ἢ ἔρριψεν ἔξω. (6) Τὸ σκυτοῦ πρᾶττε] φύγε, κρύβητι. (10) Δρωτακισζόμενον] καλλουπιζόμενον· δρωπακίζειν δέ εἰς τὸ μετ' ἀλοιοῦς τινὸς χρεῖσθαι τὸ σῶμα πρὸς ψίλωσιν τῶν τῆς σαρκὸς τριχῶν. (13) Ὁρεξιν ἀραίσε δεῖ.] ἴδε Ε' γχ. β'. (22) Δύναται τις ἐκβαλεῖν ἔξω τοῦ κόσμου;] ἑαυτὸν δηλονότι· ἢ γραπτέον ἀπελ-

δεῖν. (33) Οἱ Ἕλληνες κινδυνεύουσι] πρὸς Ἀγαμέμνονα ἐποτείνεται τῷτα. (43) Προτίθειςθαι·] ἴσως προσίθειςθαι ἄμεινον (59) Ταχύ γ' ἂν ὁ τοιοῦτος ἐνεκάλεσε τῷ θεῷ·] ἐν ἧσει ἀναγνωστέον· βούλεται γὰρ εἰπεῖν, ὅτι τοσούτου ἀπείχετο τοῦ ἐγκαλεῖν τῷ θεῷ, ὥς καὶ ἐνεκαλλωπίζετο, εἴτ' οὖν ἦδετο ταῖς περιστάσεσι ταύταις· (65) Ἐν ἧ πυρ ἔξεις] ἴσως ἐν ἧ πυρέξεις, ὡς ὁ Βέλφιος. (73) Σὺ ἀνάτεινον] ἄπορον τοῦτο κἀνταῦθα ὡς καὶ ἐν τῷ β'. βιβλ. κεφ. ιζ'. (74) Τίλλάρια] ὑποχωρισικὸν τοῦ τίλλα, εἴτ' οὖν πτερά· (77) Τὸν θεόν σου] οὗτα καὶ ἀνωτέρα που εἶπεν ἀπὸ τοῦ πρὸς θεοῦ· ἴδε ἀνωτέρω βιβλ. γ'. ζ'. 19. καὶ κατωτέρα κεφ. κγ'. ὁ δὲ λόγος ὡς ἀπὸ τοῦ μαθητοῦ φαίνεται προτεινόμενος, διὰ τῆς τεκνοτοίας τὴν κοινωνίαν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους σώζειν οἰομένου. (80) Πόρδωνες] τὸ ἐν τῇ συνειδέῃ λεγόμενον, πορδαλάδες.

§. ΚΓ'. (4) Ἡ μὲν κοινὴ τις ἐστὶν ἀναφορά, ἡ δὲ ἰ. διά] κοινὴ μὲν, τὸ καὶ ἄλλου εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου· ἐπὶ τοῦτο γὰρ πάντες ὁμοίως ἀφείλομεν τρέχειν· ἡ δὲ ἰδία, τὸ ἐπιτήδευμα ἐκάστου ἐστίν, ἄλλο τι ἄλλως γινόμενον. (4) Εἰ καὶ ἐπιεικὴς·] καίτοι ἐπιεικὴς ὡς τὸ πρόβατον, ἀλλ' ἐκεῖνο οὐ παρακολουθεῖ, ἀλλὰ μόνου χρησικὸν γίγνεται φαντασιῶν· ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ παρακολουθεῖ· ὅρα ἀνωτέρω βιβλ. α'. κεφ. ε'. (7) Ἐνθὺς ἀκούεις λέγοντος] τίνας; σεαυτοῦ ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. (9) Τίς ἐπαγγελία ὀρέξεως·] ὅρα Ε' γχ. κεφ. β'. (11) Τὴν ἐμὴν σοι σωτηρίαν] νῦν τὴν ἐμὴν σοι σωτηρίαν· οὕτως ἀπολύτως ἐχρήσατο αἰτιατικῇ καὶ ἀνωτέρα δις· ὅρα βιβλ. γ'. ζ'. 19. (14) Εἶρηκας τὴν ἀπάδειξιν] ἐβεβαίωσας ὃ αἰτῶ, ὅτι κόλαξ εἶ· ὅτι γὰρ θεοὺς μάζει σέ, διὰ τοῦτο κολακεύεις αὐτόν· (20) Πολλὰς ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις·] ἐκ τῶν τοῦ Ξενοφάνους ἐν ἀρχῇ τῶν Ἀποφθεγμάτων· καταγελάσας δὲ τοῦτοις τοὺς διορθοῦντας τὰς λέξεις. (23) Οὐ· ἀλλὰ προπέμ-

παν] οὐχ οὕτως ἔποίει Σωκράτης ἀλλὰ προτέμνων ἔλεγε· εἰρωνικώτερον δ' οὖν τὰντα ἀναγνωσέον κατὰ τῶν βουλαμένων ὑπαινέσθαι· (24) Τῇ κατηγορίᾳ] προσθετέον τὴν Εὔ. (35) Πούλβινον] ὃ σημαίνει τὸν ἄμβωνα μάλισα. (36) Οὐδὲν ἂν προτρεπτικώτερον, ἢ ὅταν] γραπτέον μᾶλλον, οὐδὲν ἂν προτρεπτικώτερον εἴη, ἢ ὅταν· ὁ δὲ λόγος εἰρωνικός.

§ ΚΔ. (1) Τὸ ἄλλου παρὰ φύσιν σοι κακόν μοι γεγέσθαι] ὅπερ ἄλλος τις ἀτύχημα πέπονθεν, ἢ ἐν ὀρέξει ἀτυχήσας, ἢ ἐν ἐκκλίσει περιπεσών, τοῦτο σοι κακόν μοι γεγέσθω· ἕκαστος γὰρ δι' αὐτὸν καὶ δυσυχεῖ καὶ εὐτυχεῖ· ἡμεῖς δ' ὠφείλομεν οὐχὶ συνδυσυχεῖν, ἀλλὰ τὴν κρείττω αἰρεῖσθαι μοῖραν, συνευτυχεῖν. (17) Πεπληρωμένῳ τιῇ εἰοικέναι] ἀσύνδετον χῆμα· ἵνα δὲ εὐκατανοητότερον ἦ, προσθετέον τὸν Καί· (26) Οὕτως ἀσφαλῶς σοι τὰ πράγματα ἔχει·] δίχα ἐρωτήσεως δοκεῖ μοι καὶ μετ' εἰρωνείας ἀναγνωσέον· εἰδὲ μὴ, τὸ ἀσφαλῶς γραπτέον, ἐπίσφαλῶς. (32) Καὶ οὐ παρακολούσεις] οὐ χρῆ λόγῳ ὀρθῶ οὐ λογίζεσαι· (36) Ολίγα μὲν δεῖ οἰκονομεῖν] ἴσως οἰκουρεῖν. (40) Τῆς Ρωμαίων πολιτείας καταψευδόμενοι] οἵτινες ψευδῶς λέγουσιν, ὅτι εἰσὶ πολῖται τῆς Ρώμης. (45) Μὴδε τὸν πλούσιον] οὐκοῦν μηδὲ τὸν πλούσιον θάυμαζε, καρτιστὴν] ἐν τοῖς προσοῦσι μοι λεξικοῖς οὐχ εὗρον τὴν λέξιν· ὁ δὲ Λατῖνος εἰς τὸ animum εἴτ' οὖν θυμὸν ψυχὴν μετέφρασε· κατωτέρω δὲ κεφ. κς'. εἰς τὸ assertorium εἴτ' οὖν βεβαιωτὴν ἐλευθερωτὴν· (47) Μεμνημένος μὴν] μεμνημένος, τί ἦν ἴσως. (47) Ὁρδινάτιον] ὁ διατάττων· λατινικὴ δὲ ἡ λέξις, καθάπερ καὶ κατωτέρω τὸ, ὀπτικίσις· ἀντὶ τοῦ ὀφφικίσις ὡς ἔοικε.

§ ΚΕ'. (1) Ἀπόλλισθας] ἀπωλίσθησας· ἀόρ. β'. κατὰ συγκοπὴν· ὡς τὸ, ἐνδ' Αἴας μὲν ὀλίσσε θῆαν· (5) Μὴ ὑπὸ ἔθους (κακοῦ) ἠδέως τὸ αὐτὸ (κακὸν) ἄρξῃ ποιεῖν.

§. Κς'. (5) Οὐκ ἔδει προσκτίσασθαι πρῶτον] τινὰ ἀρετὴν δηλοῦντι, εἰς οὗτω τούτην φυλάττειν ἀμετάσταντον· (15) Θριγκόν·] πᾶν ὅ,τι περί τι φυτὸν ἢ τοῖχον περιπλεκόμενον· ὑφίσταται, οἷος δὴ καὶ κισσὸς ἂν εἴη· (33) Ὅτε ναύαγος ἐξεβρίβη] εἰς Φαίακας· οὗτω καὶ τὰ ἐξῆς·

Δ'. §. Α'. (2) Προπίπτων] προπερὴς καὶ αὐθάδης γενόμενος. (14) Νῆ τὴν Καίσαρος τύχην ἐλεύθεροι ἐσμέν·] ἀλλ' ἐν ᾧ ὀμνύουσι Καίσαρα, κύριον ἐκείνον σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογοῦσι· (47) Τοὺς θεοὺς σοι·] πᾶσαι πρὸς θεῶν ἐμπαίξων μου τῇ ψυχῇ· ὅρα καὶ ἀντιτέρω κεφ. κβ', 77. (58) Μῆτι κωλυτικά, μῆτι δυσροήτικά] βέλτιον ἢν κωλυτά, δυσροήτα. (58) Ἐν Σατορναλίοις ἀνοχὰς ἔχοντα] τριχῇ τὸ δοῦλον διεῖλεν, τὸ μὲν ἐπὶ μικροῖς κολακεῦον μικροδούλον, τὸ δὲ ἐπὶ μεγάλοις μεγαλόδούλον, τὸ δὲ ἀνεχόμενόν πως καὶ σαφερώτερον ἀνοχὰς ἔχον ἐν Σατορναλίοις· τουτέστιν ἀνακοχὴν ἐν τοῖς Κρονίοις. (61) Ἀνάγκη καὶ τὸ γινόμενον] τὸ συμπεράσμα· ἅπας δὲ ὁ συλλογισμὸς οὕτως ἔχει· τὸ ἔχον ἐξουσίαν τῆς μεγίστης ὠφελείας θεϊόν ἐστιν· ἀλλὰ μὴν ὁ βασιλεὺς ἔχει ἐξουσίαν τῆς μεγίστης ὠφελείας, ἄρα θεϊόν ἐστι· τὸ δὲ ψεῦδος προῆλθεν ἐκ τῆς ἐλάττωτος· ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑποτασσόμενον. (74) Προδέσθαι ἢ ἀποβαλέσθαι ὁ Βόλφιος βούλεται γραφεῖν, ἢ ἡ ἐπιβολὴν ἔχειν· ἢν καὶ δύναμιν τῆς ψυχῆς ἐλευδέριον πολλαχῇ Ἐπίκτητος εἰσάγει· ἀλλὰ τὸ ἀποβαλέσθαι ἐνταῦθα δοκεῖ μοι εἶναι ἐναντίον τῷ προδέσθαι (ἢ προσδέσθαι) ὡς τὸ ἀφορμῆν τῷ ἔργῳ· προδέσθαι γὰρ προεσιῖν ἔχειν τινὰ σημαίνει· τὸ δὲ ἀποβαλέσθαι, ἀποβολὴν τῆς τοιαύτης προδέσεως· (86) Ἡ ἀκρόπολις] προσδετέον τὸ αὐτὴ, ἢν ἡ ἀκρόπολις αὐτὴ, τῶν παθῶν δηλοῦντι, ἅπερ ὡς τύραννος ἐν ἀκροπόλει ἡμῶν θεωρεῖται· (136) Τὰ οὐδέτερα τῶν κακῶν φευκτότερα,] δοκεῖ δὲ τοῦτα βούλεσθαι λῆγειν· πότερον, τὰ οὐδέτερα φευκτότερα,

ἢ τὰ κακὰ· ἢ, ὃ καὶ μᾶλλον, πότερον τὰ αὐδέτερα κακὰ (οἷον τὸ πυρέττειν, τὸ ἀποθανεῖν) φευκτότερα, ἢ τὰ προαιρετικά (οἷον εἶπεῖν τί ἀπρετές, βιαζόμενον ὑπὸ τοῦ τυράννου, ἐνδιδόναι τινὶ παρ' ἀξίαν·) (146) Μὴ δὲ τόλμα καρπισὴν διδόναι·] συνήθειά τις δοκεῖ τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἢν' ὁδοὺς καρπισὴν ἐλεύθερος ἦ· ἀγνοεῖται ἀλλ' οὖν, ὅπως ποτ' ἐγένετο τοῦτο. (160) Οὐδὲ ἐπεβουλεύσατο] αἰσχροὺν ἡγουόμενος τὸ παρὰ τῶν τυράννων (τῶν τριάκοντα) προβαλλόμενου, οὐκ ἠδέλησε θοῦναι αὐτὸς βουλήν· οὐκ ἐπεψήφισεν· ὅρα κατωτέρω βιβλ. δ'. κεφ. α'. (166) Εἰ μὲν εἰς Θετταλίαν ἀπήειν] λόγοι τοῦ Σωκράτους οὗτοι εἰσὶν ἐν δεσμωτηρίῳ πρὸς Κρίτωνα· ὅρα Πλάτωνα· (174) Ὁ ῥίπτασμός, ἢ ἄση·] ῥίπταμός μὲν ἡ κλόνησις, δόνησις· ἄση δὲ, ἀηδία, ναυτία· κατὰ τὰυτὰ δὲ καὶ τὸ καῦμα μεταφορικώτερον ἐκληπτέον ἀντὶ τοῦ, πνίγος, ἀνησυχία. (177) Πείρασόν γε.] καὶ πείρην λάβε, καὶ αὕτη οὐκ ἔσαι αἰσχρά.

§. Β'. (1) Ἀνακριθῆς] προσέχειν σὲ δεῖ, μήποτε ἀνακριθῆς τινὶ οὕτως, ὥς ἢ ἐκ δυσωπείας, ἢ ὑπὸ ἀπάτης εἰς ταῦτ' αὐτῷ συγκαταβῆς· εἰδὲ μὴ, ἀπολίσεις σεαυτὸν, συγκαταβάς εἰς αἰσχρόν τι· εἰδὲ σε ὑπερέχῃ εἰς τί, λέγε σεαυτῷ, ὅτι ἀδέξιός αὐτῷ φανούμαι, καὶ διὰ τοῦτο σὺν ἔξειμε ὡς τὸ πρότερον. (3) Ὁμοίος ὢν τῷ πρότερον σεαυτῷ·] ἔχεις τινὰ φίλον, καὶ συγκαταθέμενος αὐτῷ εἰς τί, ἵνα φιλήῃ ὑπ' αὐτοῦ· εἶτα σὺ γενόμενος κρίσων ἐκ φιλοσοφίας, οὐ δύνασαι συμπεριενεχθῆναι αὐτῷ ἀπροσκόπτως, διαφέρων ἤδη τοῖς δόγμασιν, ἀλλὰ δυοῖν βῆτερον, ἢ θελήσεις ὁ αὐτὸς εἶναι, ὡς ἦς τὸ πρότερον, τουτέστι τὰ αὐτὰ δόγματα ἔχειν, ἃ εἶχες πρότερον, καὶ οὕτω φιλεῖσθαί σε ὑπὸ τοῦ φίλου, ἢ κρείσσων ὢν τοῖς δόγμασι νῦν μὴ τυγχάνειν τῶν ἴσων, τῆς αὐτῆς δηλονότι φιλίας τοῦ φίλου· ἐλὼν οὖν ὃ βούλει.

§. Γ'. (2) Ἀντὶ αἰσχρολογίας αἰδῶ] ἀνταλλακτό-
μενος δηλονότι· τὸ δὲ ὅλον οὕτως ἐννοητέον· πρόσεχε
ὅταν τινὸς τῶν ἐκτὸς σεσηθῆς (οἷον ἀρχῆς τυχόν ἢ
πλούτου) τί ἀντ' αὐτοῦ (οἷον πίσι, αἰδῶ, ἡσυχίαν)
περιποιῇ σεαυτῷ· κἂν ἢ πλείους ἄξιον τὸ ἐξωτερικόν,
μὴ εἴπῃς, ὅτι ἐζημίωμαι· οὐδ' ἀντὶ χρημάτων καλὴν πρά-
ξιν ἀντικαταλλαξάμενος, μὴ εἴπῃς, ὅτι ἐζημίωμαι
καὶ τλ. (8) Βλέπε καὶ τυγχάνων πάλιν ἐκείνου, τί
ἀντ' αὐτοῦ λαμβάνεις·] οὐκ ἀκολουθοῦσι τᾶντα· τᾶ-
νυν γραπτέον οὕτω· βλέπε καὶ ἀποτυχάνων ἐκείνου,
τί ἀντ' αὐτοῦ λαμβάνεις· ἢ οὕτω· βλέπε καὶ τυγχά-
νων ἐκείνου, τί ἀντ' αὐτοῦ δίδως. (11) Τήρει τὸ ἀ-
γαθὸν τὸ ἑαυτοῦ] γραπτέον, σεαυτοῦ· (11) Τῶν δὲ
ἄλλων] τῶν ἐξωτερικῶν, οἷον πλούτου, σώματος συγ-
γενείας, τᾶντα κατὰ τὸ διδόμενον πρᾶγμα, οὕτω χρη-
στὴν αὐτῷ μέχρι μηδὲν ἀλόγως ἐν αὐτοῖς ποιεῖν, ἀλ-
λὰ κατὰ τὰς προσπιπτούσας χρεῖας χρῆσθαι κατὰ τὸ
δέον, τούτῳ μόνῳ καὶ μηδὲν περαιτέρῳ τούτου ἀρκού-
μενου.

§. Δ'. (8) Οὐκ ἀρκεῖ τὸ καθ' ἃ ἀνέγνωκας ἐσθίειν·]
ἀρκετόν ἐστιν, ὅταν ἐσθίῃς, μόνον ἐσθίειν ὡς δεῖ.
ὡς ἀνέγνωκας, καλῶς, αἰδημόνως, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ.
(9) Διὰ τί οὖν ἐπὶ πάντων] ἐπὶ τε τοῦ Καίσαρος
καὶ τοῦ δεῖνος πτωχοῦ διὰ τί διάφορος εἶ, καὶ οὐκ ἐν
τῷ αὐτῷ κατασκήματι ἐπὶ πάντων; (20) Ἡ" διψῶν πυ-
ρέσσοντα, ἢ ὡς λυσώδη ὑδροφόβαν εἶναι·] ὁ μὲν πυρέσ-
σων διψῶν, ὕδατος ἐπιθυμεῖ, ὁ δὲ λυσῶν, φοβούμε-
νος τὸ ὕδωρ, φεύγει αὐτὸ, ἀπ' ἐναντίου πάσας πρὸς
τὸ αὐτὸ κακὸν ἀμφοτέρω καταντῶντες, ὁ μὲν τὴν ἀπό-
λαυσιν, ὁ δὲ τὴν ζέρεσιν διώκοντες τοῦ αὐτοῦ· (37)
Εἰ οὖν τούτων καιρὸς ἐστίν·] εἰ οὖν ταῦθ' οὕτως ἀναγ-
καῖα εἰσι, διὰ τί οὐκ αἴρεις καὶ τούτων τὴν ἑκκλισιν;
οὕτω γὰρ τᾶντα μᾶλλον γραπτέα. (45) Καὶ ἀγύπα

Τόμ. Ε.

Ε γ

τᾶυτα, ὡς καιρός ἐστὶ καὶ ἀγάπη τούτοις, ἅπερ ἀναγκαῖα ἐστὶν· ἢ ἅπερ παρόντα ἐστὶ.

§. Ε'. (5) Οὐχ ἵνα κινήσῃς οὗτος τί κατὰ φύσιν] ἴσως τὸ κατὰ φύσιν· τῶν ἐτέρων δηλονότι· ὁ δὲ Βόλφιος ἐξ εἰκασίας καὶ τὸ, κινῇ, ποιῇ γράφει· (14) Ἀνδριάντας περιλαμβάνειν] ἔρα Ε' γχειρ. κωφ. μζ'.

§. Σ'. (8) Νῦν οὐχὶ ἄνω καὶ κάτω;] διορθωτέου τᾶυτα οὕτως ἀναπληροῦντας· νῦν δὲ οὐχὶ ἄνω καὶ κάτω εἰσέλθῃ; τοῦτο ἐστὶ περὶ ὃ ἐσπούδακας; ταῦτο ἐστὶ μαθεῖν, ὥς ἄλυτος εἶναι; καὶ τλ.· (14) Κατίωται] βέβρωται τῷ ἰῷ· (15) Τοὺς προτεινομένους] συλλογισμούς· (22) Ὁφονται οἱ ἐλεοῦντές με] αὐτοὶ ἀπολογήσονται ὑπὲρ ἑαυτῶν· ἐμοὶ δ' οὐδὲν μέλει· (27) Πρὸς ἄλλοις γίνεσθαι] νῦν δὲ ἄλλα μὲν λέγεις ἀσκῆσαι, ἄλλων δὲ φροντίζεις. (33) Τῶν πρὸς κολακείαν;] πῇ πεπλάνημαι τῶν πρὸς κολακείαν; (33) Μή τι ὥς ἐλεύθερος;] μή τι ὥς ἐλεύθερος εἰπὼν τὴν ἀλήθειαν, προσέκοψά τινα τῶν ὑπερεχόντων; μή τι ὥς γενηαῖος ἐπραξά τι, ὃ οὐ συμφέρει τοῖς ἀρχουσιν; ἔδει γὰρ μὲ εἰπεῖν κεχαρισμένα· ἔδει πράττειν, ὃ ἐκείνοις ἀρέσκει· καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐν τούτοις γὰρ προσαρμόζουσι τὰ χρυσᾶ ἔπη ἐκεῖνα, καὶ οὐχ ἑαυτοῖς.

§. Ζ'. (6) Καὶ ὑπὸ ἔξους οἱ Γαλιλαῖοι;] οὐχὶ ὑπὸ ἔξους, ἀλλ' ὑπὸ λόγου ὀρθοῦ καὶ ὑπὸ ἔρωτος τοῦ Γήσοῦ οἱ μακάριοι ἐμαρτύρησαν μάρτυρες, ἀντικαταληξάμενοι τῶν ἐπιγείων τὰ ἐπεράνια, τῶν φθαρτῶν τὰ ἀφθαρτα, συναγαλλόμενοι καὶ συμβασιλεύοντες τῷ βασιλεῖ τῶν ἀπάντων· ἀκόλυτον γὰρ καὶ αὐτοῖς ἦν τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐκλέξασθαι, θεογνωσίας καὶ πνεύματος ἁγίου ἐμφορουμένους. (28) Ὡς διαθεῖναι με δύναται] ἄμεινον γράφεισθαι, οἷς· (30) Ἐρχομαι πρὸς αὐτόν·] ἐννοητέον πρὸς αὐτὸν τὸν δορυφόρον, τὸν τύραννον· (37) Οἰκήσετε] περιλαμβάνει ἴσως ἐν τῷ πληθυντικῷ

πληθυντικῶ καὶ πᾶσαν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ· εἰ δὲ μὴ, γραπτέον, οἰκῆσης.

§. Η'. (13) Ὡς πρέποντος λέγειν] ὡς πρέπον λέγειν, καὶ ὀνομάζειν φιλόσοφον τὸν ταῦτα ποιοῦντα. (32) Ἀκυρον ποιήσῃ] ἴσως ποιήσῃ (33) Αἰδοῖ κεκοσμημένον] καὶ οὐχ ὡς οἱ ἄλλοι ἀντὶ αἰδοῦς, τοίχους προβαλλόμενοι, καὶ θύρας κλείοντες, καὶ θυρανοὺς φυλάττοντας προτάττοντες, ἀμαρτάνουσιν ἐν τῷ κρυπτῷ· (40) Εἰς οὕτως ὁ καρπὸς ἐκβιάσεται τὴν φύσιν] ἐνῆλλαχται κατὰ σχῆμα· λεκτέον οὖν οὕτω φυσικώτερον· εἴθ' οὕτως ἡ φύσις ἐκβιάσεται τὸν καρπὸν· ἐν δ' οὖν τοῖς ἡθικαῖς καὶ κείως ἔρρωται.

§. Θ'. (4) Οὐδὲν ὅμοιον ἔχει τῷ τοῦ ὑγιαίνοντος·] οὐδὲν ἔστιν ὅμοιον τῷ δίψος αὐτοῦ τῷ τοῦ ὑγιαίνοντος δίψει.

§. Ι'. (11) Διαβροῖζόμενον] διαβροῖαν εἴτ' ἢν αἰμοβροῖαν πάσχοντα. (17) Ποῖα καταστροφὴ] ποῖος θανάτος· οὕτω καὶ τῇ ἰσορίᾳ χρῆται τῇ λέξει, καὶ Θουκυδίδης ὁμοίως· οἶον, δημοῖ δ' ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη μὴνύουσα, καὶ τελευταία βεβαιούσα ἢ νῦν τῶν δε καταστροφῇ· (21) Κηρύττῃσιν δοῦναι, καὶ σπυρίσι δειπνῆσαι·] τὸ μὲν Κηρύττῃσιν δοῦναι, ἀγῶνας τινὰς σημαίνει ὡς Διον. Ἀλ. βιβλ. ἡ. τὸ δὲ σπυρίσι δειπνῆσαι, εὐωχίαν δημόσιον· ὅπερ ὁ Ἀθήναιος οὕτω πως κατὰ Βόλφιον ἐξηγήσατο· ἴσασι δὲ οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ νῦν καλούμενα ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνα· τοῦτο δὲ σαφῶς δημοῖ τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον, ὅταν τις αὐτὸς αὐτῷ σκευάσας δεῖπνον, καὶ συνθεῖς εἰς σπυρίδα, παρά τινα δειπνήσκειν ἦ· οὕτως οὖν εἰκὸς καὶ τῇ ῥώμῃ τί δημοσίᾳ γίγνεσθαι· (29) Τί οὖν οὐ βέγγῃ βαλὼν] ἑμαυτὸν κάτω· εἴτ' οὖν κατακλινόμενος, ἀφρόντιστος.

§. ΙΑ'. (4) Τοῦ καθαροῦ καὶ καθαρίου] ἐκ παραλήλου ταυτὰ ἂν εἴη ἀμφοτέρω· οἶον, καθαρότητος καὶ

κοσμιότητος· (13) Ἀλλ' ὁ μὲν χαλκεὺς ἐξιώσει] ἐξε-
λεῖ τὸν ἰὸν τὸν τοῦ σιδήρου, σὺ δὲ τὸν ῥύπον τοῦ σώ-
ματος οὗ; (17) Εἰ δὲ ἵππον σοὶ πεπιτεύκει ἡ φύσις]
ἡ φύσις φησὶ καὶ οὐχὶ ἡ τύχη· καθάπερ δηλονότι τὸ
σῶμά σοι ἐνεπίστευσε. (24) Ὡς τοιούτους ποιεῖ;] ἄ-
μεινον οὕτως, ἥτις τοιούτους ποιεῖ; ῥυπαροὺς δηλονότι·

§. ΙΒ'. (2) Εἰώθει ὑπερτίθεμενον·] γραπτέον ἴσως,
εἶωθεν ὑπερτίθεσθαι· (11) Καὶ ταῖς μετ' ἐκείνον] τῇ
προαιρέσει, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς.

§. ΙΓ'. (1) Πῶς ποτε ἐξαγόμεθα καὶ αὐτοὶ] ἐξαγό-
μεθ' ἄπως καὶ αὐτοί ποτε· (8) Τοῦ μὴ ὁμοίον τι ποιῆ-
σαι ἐκείνω] τὸ, μὴ, δοκεῖ παρέλκειν. (8) Ὑπὸ φλυα-
ρίας, πέπουθα] ἐπεὶ δὲ ἐνεπίστευσεν τὰ ἑαυτοῦ ἀπίστω
ἀνθρωπαρίῳ ἐκ φλυαρίας τῆς ἑαυτοῦ κινήσεις· (11)
Εἰ σὺ καλῶς μοι πεπίστευκας] τί δέ; εἰ σοὶ συνέφερε πέ-
τεύειν μοι τὰ σαυτοῦ, ὅτι πιστὸς καὶ αἰδήμων εἰμι· ἐμοὶ
δ' οὐ συμφέρει σοὶ πιστεύειν τὰ ἑαυτοῦ, ὅτι ἄπιστος καὶ
αἰσάρος εἰ; (20) Οὐχ ὧν ἔτυχεν] φιλοσοφικῶν δηλονό-
τι, καὶ οὐχὶ τῶν ἐκ τῶν πολλῶν· ἀλλ' ἀνδρῶν τὰ ἐπ'
αὐτοῖς εἰρημένων, κούχι τῶν ἀντιποιοιμένων τῶν ἐκτός·
ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, καὶ πίσσα, καὶ τροχὸς αὐτοῖς ἐπα-
παλεῖται, οὐ ταραττόμενοι ἐξεροῦσιν· οἱ δὲ, καὶ παρὰ
μικρὰν κολακείαν, ἢ ἐλπίδα ἢ φόβον, πάντα ἐκφέρουσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κέντρικη Βιβλιοθήκη Βέροιας

800

ΑΡ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΤΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΝΑ

ἀριθ. χρ.

4059

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δ 10